

María Dueñas

Maria Duenas

Sira

Traducere din limba spaniolă şi note de
Ileana Scipione

PARTEA ÎNTÂI
PALESTINA

1

Maşina aceea de scris nu mi-a zdrobit destinul. Am greşit crezând asta pe vremea când încă eram necoaptă şi neştiutoare, iar memoria mea nu apucase să arhiveze cuvinte ca violență, amărăciune, descurajare sau mânie şi-i era cu neputință să prevadă sfâşierile pe care mi le hărăzise viața. Nu, destinul meu n-a fost dat peste cap de o maşinărie nevinovată, făcută să îmbine literele. Măcar de-ar fi fost aşa, dar viitorul îmi rezervase o cu totul altă soartă. Trei sute cincizeci de kilograme de explozibili ascunse în subsolurile unui hotel din Ierusalim: ceva infinit mai lugubru.

În vara lui 1945, am ajuns în Orientul Apropiat; lăsaserăm în urmă o Spanie înfometată şi umilită şi o

Europă distrusă care-şi începea reconstrucţia cu un sacrificiu dureros. în urmă cu un an şi câteva luni, de comun acord şi pentru a ne pune la adăpost de riscurile nedorite ale colaborării mele cu serviciile secrete britanice, Marcus şi cu mine ne căsătoriserăm într-o zi vântoasă de martie, în Gibraltar, cu Peninsula de-o parte şi nordul Africii de cealaltă, două teritorii diferite, dar extrem de apropiate, care însemnau foarte mult pentru noi.

În locul unei ceremonii obişnuite, ne supuseserăm unei simple formalităţi oficiale scurte şi austere; Stânca era militarizată din tuneluri până pe culmea cea mai înaltă şi rămăsese aproape pustie, civilii fiind evacuaţi cu toţii încă de la începutul celui de-Al Doilea Război Mondial de teama unei invazii germane, în biroul din The Convent, reşedinţa guvernatorului, n-am avut nici flori, nici fotografii şi nici măcar verighete. Marcus şi-a prezentat documentul bona fides, un paşaport diplomatic pe numele de Mark Bonnard, adevărata lui identitate: Logan nu era decât o acoperire pentru vremuri tulburi. După cele două *I do* de rigoare, am depus jurământul protocolar de loialitate faţă de monarh în engleza mea precară şi mi s-a eliberat imediat un act cu noul meu nume. Sira Bonnard, fostă Arish Agoriuq, mai înainte Sira Quiroga, devenise acum proaspăta supusă a Marii Britanii. Ultimele cuvinte au fost abia un murmur: So help me God. Poate că nimeni nu şi-a dat seama, dar, când le-am rostit, m-am emoţionat: în ciuda lipsei de căldură, ceremonia valida o alianţă în stare să treacă peste adversităţi, nelinişti, frontiere şi distanţe.

După ce ne-am întors la Madrid, certificatul nostru de căsătorie şi noul meu paşaport au rămas în custodia ambasadei, iar noi am continuat să ducem vieţi aparent separate, întâl-nindu-ne mereu pe ascuns, el continuându-şi activităţile, călătorii dus-întors în interesul ţării lui, iar eu

obținând informații de la soțiile liderilor naziști pe care le trăgeam de limbă sub identitatea apreciatei croitorese care picase din cer drept în capitală. Când Germania a semnat actul de capitulare și a decis să pună capăt tuturor operațiunilor militare, la începutul lui mai 1945, am închis atelierul din strada Nunez de Balboa, pe care mi-l pregătiseră la vremea aceea englezii, și m-am instalat cu Marcus la el acasă. Nu mi-a fost ușor să-mi las baltă meseria și îndeletnicirile care-mi umpleau zilele, oferindu-mi satisfacții, mândrie, relații și venituri. Totuși, ținând cont de întâmplările din ultima vreme, renunțarea la croitorie a fost pentru mine 0 ușurare: munca pe care o aveam încă din copilărie ajunsese în cele din urmă o sarcină ingrată, care mă obliga să am de-a face cu cliente neplăcute, față de care trebuia să afișez cu ipocrizie cea mai falsă cordialitate. începuse să mi se pară că țesăturile și tiparele erau grele ca lespezile, ațele deveniseră niște funii care mă strangulau, iar simplul fapt de a-mi proba creațiile pe trupurile unor femei pe care le disprețuiam ajunsese să-mi facă greață. Să nu mai înșel pe nimeni, să uit de toate femeile alea și să nu mai fiu silită să mă ascund mi-au potolit frământarea și mi-au redat liniștea.

Dar eram conștientă că viața noastră în apartamentul modest din strada Miguel Ângel avea să fie scurtă. Prăbușirea celui de-al Treilea Reich și victoria aliaților marcau și încheierea misiunii din Peninsulă a soțului meu până atunci clandestin. Venise momentul în care trebuia să ne gândim la viitor, iar interesele noastre se îndreptau în direcții diferite.

Cea mai mare dorință a lui Marcus era să plecăm în Anglia, să contribuim la refacerea prosperității patriei lui. La rândul meu, tânjeam să părăsim Madridul penelor de curent, al propagandei zgomotoase, al pâinii negre și al

răzbunărilor, unde în fiecare casă era plâns un mort şi oamenii încă adormeau cu ura sub pernă, iar copiii erau raşi în cap ca să nu-i umple păduchii. Nu, nu voiam să mai rămân în lumea aia îngrozitoare, preferam să-mi cresc copiii într-un loc fără urme de grozăvii pe străzi şi fără disperare pe chipurile oamenilor. Aşa că i-am sugerat să ne întoarcem în căldura luminoasă a Marocului, aproape de trecut şi de mama. Tânjeam să plecăm departe de locurile vieții noastre tainice, pline de ascunzişuri şi minciuni, să uităm cine fuseserăm şi să-ncepem să fim aşa cum eram în realitate, fără viclenii, mistere şi temeri.

Dar ambele dorințe mi s-au risipit ca fumul câteva săptămâni mai târziu, pe când încă ne obişnuiam amândoi să mergem împreună pe trotuare fără să fim mereu în stare de alertă şi încă ne venea greu să credem că puteam face fără ocolişuri lucruri atât de simple cum era să mergi la un cinematograf de pe Gran Via sau să dansezi în Pasapoga[1] până în zori de zi. Solicitarea primită de Marcus nu putea fi refuzată. Aveau nevoie de el într-un post nou din Palestina aflată sub Mandat Britanic, „încadrare pe loc, soție binevenită" mi-a tradus cu voce tare. O nouă sarcină sub tutela Secret Intelligence Service. Nu mi-a spus mai mult. Iar eu am preferat să nu pun întrebări.

În ciuda descumpănirii, m-am străduit să nu-mi trădez decepția. Dacă mi-ar fi cunoscut poziția şi dacă soțul meu n-ar fi fost englez, Secția de Femei[2] s-ar fi simțit mândră: iată o spaniolă de rasă care-şi joacă la perfecție rolul de nevastă plină de abnegație pe care-l impunea noul regim franchist, ascultătoare şi descurcăreață, înger al căminului, soție perfectă. La urma urmei, eu eram doar o croitoreasă care nici măcar nu mai cosea, pe când, datorită performanțelor lui eficiente, Marcus ajunsese o valoare bine cotată în serviciul Guvernului său. Totuşi, dincolo de

obligațiile matrimoniale, era adevărat că timpul nu făcuse decât să sporească iubirea fragilă născută între noi la Tetouan, când eu eram doar o fetişcană speriată, iar el un tânăr agent care mergea sprijinindu-se într-un baston şi se dădea drept jurnalist.

În definitiv, angrenajele ce puneau în mişcare încă grandiosul Imperiu Britanic luaseră, în cele din urmă, o întorsătură care nu se potrivea deloc cu intenția inițială a lui Marcus de-a se stabili din nou în propria țară şi cu atât mai puțin cu gândul meu de-a mă întoarce în Africa. Dar, cum insubordonarea şi sfidarea nu erau principii după care să ne ghidăm, am strâns haine şi lucruri în două cufere şi câteva geamantane şi la sfârşit de iunie am plecat spre un loc nou din lume, cu o scurtă oprire în Londra: doar cât să primească Marcus instrucțiuni, să trecem pe la mama lui şi să vedem cu ochii noştri realitatea tristă a altei capitale răvăşite.

Să stau față-n față cu necunoscuta Lady Olivia Bonnard îmi trezea o nelinişte deconcertantă. Eu, care ani de zile mă mişcasem cu tact printre oameni de tot felul, acum mă simțeam brusc nesigură. Trebuie să mă adresez cu Lady înaintea numelui? i-am şoptit lui Marcus când am ajuns la locul întâlnirii, cu privirile lipite de fațada din stuc alb, spălăcită, scorojită, dar, chiar şi aşa, încă splendidă. El mi-a făcut cu ochiul, gest pe care n-am ştiut cum să-l iau. Poate că încerca ironic să-mi liniştească nervii de soție novice înaintea figurii mereu tulburătoare a soacrei. Sau poate că doar mă avertiza cu privire la femeia care ne aştepta la reşedința The Boltons din Brompton, Kensington: o zonă a cărei distincție nu-i servise drept blindaj în fața sângeroaselor atacuri ale aviației germane.

Casa şi proprietara păreau să se potrivească de minune: devastate şi formidabile totodată, în armonie atât ca

osatură, cât şi ca interior. Uşor în declin amândouă, însă demne şi întregi. Impunătoare. Din fericire, de-a lungul anilor dobândisem pricepere în artele prefăcătoriei şi învăţasem să mă mişc cu nonşalanţă în cercuri înţesate cu oameni diferiţi şi extravaganţe de toate felurile; mulţumită acestui fapt, mi-am stăpânit neliniştea iniţială şi am reuşit să-mi păstrez cumpătul în timpul primului ceai din grădina ei frumoasă şi sălbăticită. Prefăcându-mă sigură pe mine, mi-am etalat întregul charme, am scos la iveală cele mai frumoase maniere şi m-am limitat la zâmbete amabile dozate cu scurte intervenţii. M-am comportat, în definitiv, precum cea mai adorabilă dintre toate soţiile posibile.

Drept răspuns, atitudinea ei faţă de mine aluneca uneori de la minima politeţe specifică familiei bune din care provenea, la câte un gest de dispreţ şi o diafană indiferenţă. Imaginea ei n-a coincis deloc cu ce-mi închipuisem: bănuisem că era austeră şi sobră, în concordanţă cu timpurile grele prin care trecuse şi încă trecea ţara ei. Dar m-am înşelat complet. Olivia Bonnard era din alt aluat.

Cu faţa ei colţuroasă şi o coadă lungă împletită, înţesată de fire albe, pe umărul stâng, înfăşurată într-o tunică din catifea ponosită, fumând una de la alta ţigări Chesterfield americane, pe care Marcus le luase din Madrid pe sub mână, Lady Olivia şi-a asumat chiar şi misiunea de a-mi scădea moralul cu câteva înţepături. Nu şi-a ascuns nici câte o strâmbătură arogantă la auzul englezei mele imperfecte, iar în vreo două rânduri s-a prefăcut că nu-şi aminteşte cum trebuia să-mi pronunţe numele: Saira? Sirea? Seira?; alteori m-a lăsat în mijlocul frazei ca să se aplece şi să-i bage în gură o îmbucătură dintr-un sendviş cu castraveţi unuia dintre câinii ei, toţi trei cam nebuni, unul şchiop, bătrâni toţi.

Era limpede ca lumina zilei că-i venea greu să accepte ca noră o străină fără origini nobile şi avere, venită dintr-o ţară necivilizată, înapoiată şi catolică, unde crimele între fraţi deveniseră un obicei sângeros.

I-a arătat însă afecţiune lui Marcus, fiul ei cel mare, singurul descendent în viaţă al familiei lor împuţinate, din care nu mai rămăseseră decât ei doi. în stil foarte britanic, abia dacă au avut vreun contact fizic: fără sărutări, fără îmbrăţişări, fără fandoseli. Doar o singură dată i-a ciufulit părul cu degetele ei osoase, asta a fost tot. Dar erau, fără nicio îndoială, pe aceeaşi lungime de undă, emanau complicitate şi amândoi aveau ochii verzui, gâtul brăzdat de vene, chiar şi forma urechilor era asemănătoare. înlăn-ţuind subiecte de discuţie într-o engleză rapidă pe care-mi venea greu s-o urmăresc în multe momente ale sporovăielii lor nesfârşite, soacra mea a scos câteva sclipiri de sarcasm fin, care pe Marcus l-au făcut să râdă în hohote, mai relaxat ca niciodată, stând cu picioarele încrucişate pe iarba înaltă şi cu ochii mijiţi în soarele văratic din grădina copilăriei lui: agentul experimentat şi sceptic, la patruzeci de ani împliniţi, redevenise pentru câteva clipe un băieţel sub aripa ocrotitoare a mamei lui.

Războiul a fost dur cu ea, a murmurat Marcus când ne-am urcat din nou în automobilul care urma să ne ducă la Heathrow. Parcă voia s-o justifice. Am privit-o pe geam: ne urmărea plecarea de pe treapta cea mai înaltă a intrării, stând cu stoicism între coloanele murdare din stuc ce susţineau veranda, neobişnuit de majestuoasă în tunica veche, cu ticniţii ăia de câini la picioare, o ţigară între buze şi cu coama ei ciudată. Morala victoriană în spiritul căreia crescuse îi interzicea să-şi exprime deschis sentimentele; doar a fluturat o mână în semn de adio. Cu toate astea,

când şi-a luat rămas-bun de la fiul ei, am intuit nodul cât pumnul care i se pusese în gât.

Văduva lui Sir Hugh Bonnard îşi pierduse singura fiică după o meningită suferită în adolescenţă şi fiul cel mic, pilot al RAF[3], într-o înfruntare de la începutul Bătăliei Franţei, din Al Doilea Război Mondial. Petrecându-şi viaţa doar în huzurul tipic condiţiei şi sexului ei, durerea şi patriotismul contagios al momentului o făcuseră să se scuture începând de-atunci de indolenţă şi să-şi pună casa la dispoziţia oricui avea nevoie de ea, dornică să ofere, pe măsura posibilităţilor, o mână de ajutor. Ba chiar vânduse la preţ mic din mobilier, multe bronzuri, bijuterii şi tablouri, porţelanuri, blănuri şi covoare: cu banii câştigaţi acoperise nevoile nefericiţilor pe care zeiţa Fortuna uitase să-i atingă cu vărguţa. Marcus deja îmi povestise la Madrid câte ceva despre toate astea, deşi pe un ton pur informativ. Acum, în schimb, vorbea din adâncul inimii, arătându-mi din mers ravagiile făcute de bombardamente în împrejurimi. Din măreaţa proprietate de la Bladen Lodge, aflată în apropierea casei sale, nu mai rămăsese decât un teren plin de dărâmături, iar biserica anglicană vecină, de la Saint Mary The Boltons, rămăsese fără orgă, vitralii şi acoperiş. Fusese smuls din pământ chiar şi gardul din fier forjat care înconjura parcul, ca să fie dat la topit, iar metalul să fie folosit la fabricarea de armament.

Ştirea că războiul s-a sfârşit adusese bucuria în inimile londo-nezilor: după anunţ, peste un milion de oameni s-au înghesuit în zonele centrale, sosind claie peste grămadă cu autobuze şi camioane, cu căruţe, pe jos, în fugă, cu metroul, pe biciclete. Avioanele au survolat oraşul ca de sărbătoare, în aer au răsunat sirenele remorcherelor de pe Tamisa şi clopotele năvalnice ale bisericilor. Oamenii s-au bulucit şi au urlat până au răguşit, cântând, râzând, aplaudând şi

fluturând steaguri, cu capetele acoperite de pălării din hârtie, distanțați de orice solemnitate, eliberați de panică. în Piccadilly Circus, tineri în uniformă au format şiruri lungi ca să danseze conga[4] cu fete voioase în haine de duminică, o grămadă de băieți şi-au suflecat pantalonii şi au intrat în fântâna din Trafalgar Square; la Buckingham Palace, regele, regina şi prim-ministrul Winston Churchill, care priveau de la balcon, au fost aclamați cu fervoare şi aplauze voioase.

Totuşi, când Marcus şi cu mine am făcut scurta escală în oraşul lui, din euforia colectivă a victoriei abia dacă mai rămăsese vreo urmă. Trecuseră deja aproape două luni, iar acum totul era o realitate şi o certitudine nemiloasă. Cei aproape şase ani de război lăsau în urmă o Mare Britanie sărăcită, pustiită, secătuită. Pe lângă sutele de mii de soldați morți sau grav răniți pe diferite fronturi de pe continent, bombardamentele forțelor aeriene germane Luftwaffe în insule provocaseră moartea a peste şaizeci de mii de civili, lăsaseră în urmă aproape nouăzeci de mii de răniți şi o mulțime de oameni fără casă, fără muncă şi fără forță. Blitzkrieg-ui. distrusese numai la Londra peste patruzeci de mii de imobile, din care mai rămăseseră doar moloz, fiare contorsionate, lemn ars şi scrum. Nu aveau de niciunde, de la locuințe la alimente, materiale de construcții, cărbune, îmbrăcăminte. Vistieria trezoreriei era goală, datoriile contractate atingeau niveluri gigantice, toate colțurile supurau descurajarea.

Am simțit o imensă uşurare când am urcat în avionul nostru BOAC ca să lăsăm în urmă insula aceea străină, de care eram totuşi legată iremediabil printr-un paşaport şi un soț. Nici măcar n-am privit pe geam, doar l-am luat de mână pe Marcus şi am închis ochii strâns de tot când a început decolarea. Cu el alături, eram sigură, totul avea să fie suportabil.

Urmând una dintre rutele clasice ale Imperiului, prima escală ne-a dus la Malta; am continuat apoi drumul până la Cairo şi am aterizat, în fine, a doua zi, pe micul aerodrom din Lydda, pe care englezii îl ridicaseră pe pământ palestinian în urmă cu un deceniu.

Cum să-mi închipui, când coboram scara avionului Avro York şi păşeam pe Pământul Sfânt, că după doar un an şi jumătate aveam să mă întorc la Londra aceea în ruine?

Cum să prevăd clipele grele şi nefericite pe care Olivia Bonnard şi cu mine urma să le trăim împreună? Fără Marcus. Fără să ne împăcăm bine. Fără să ne înțelegem una pe cealaltă.

2

Doar patru călători au coborât din aeronavă odată cu noi; restul şi-au continuat drumul până la Karachi. La capătul pistei ne aştepta un şofer arab amabil şi corpolent. Până la Ierusalim am făcut două ore; din când în când ne intersectam cu vehicule militare britanice: patrule nocturne pe un teritoriu care se înarma în linişte. Marcus a tăcut aproape tot drumul; eu nu l-am presat să vorbim, îi cunoşteam de-acum tăcerile. Cugeta, reflecta, îşi căuta locul. Războiul abia se terminase, iar el sosea în Palestina sub Mandatul colonial al propriei țări când încă nu se ştia dacă şi în ce fel aveau să revină tensiunile între arabi, evrei şi britanici după încetarea armistițiului. Durată nedeterminată a şederii, discreție maximă, prudență extremă. Doar atât trebuia să ştiu: nici modalitățile de-a acționa, nici protocoalele, nici contactele sau sacrificiile. Nu era vorba de lipsă de încredere: acela era modul de lucru, pur şi simplu. Ca şi cum ne despărțea un geam. în două compartimente etanşe.

Nimeni nu întrevede ca vin vremuri bune, a bâiguit la trecerea celui de-al nu ştiu câtelea vehicul încărcat cu compatrioți în uniformă. Şi nu că n-avea dreptate. în 1917, după cum stipulase Declarația Balfour, Guvernul Majestății Sale se angajase să-i sprijine pe evreii sionişti, care năzuiau ca poporul lor să se stabilească acolo definitiv; a național home, concept difuz şi ambiguu, care le trezise unora speranțe, altora neîncredere. Oare asta însemna crearea unui nou Stat evreiesc independent în Palestina? Sau, poate, a unui loc destinat minorității evreieşti într-un Stat arab? La început, nimeni n-a stat să menționeze asemenea nuanțe.

Chiar dacă în automobil păstraserăm tăcerea, în săptămânile anterioare şi în cursul zborurilor precedente, Marcus îmi descrisese locul şi timpul unde urma să ne instalăm pentru o perioadă nedeterminată. Odată încheiat Primul Război Mondial şi sub auspiciile Ligii Națiunilor, Imperiul Britanic începuse să-şi exercite activ Mandatul colonial asupra teritoriului palestinian, instalând acolo militari şi civili, adeseori familii întregi, care aduceau cu ei instituțiile şi formele de organizare, manierele, limba, arogantele şi interesele lor. în paralel, se intensificase stabilirea acolo a nenumărați evrei sosiți din Europa Centrală şi de Est, oameni care fugeau de pogromuri, persecuții, duşmănie şi dispreț, sătui să li se refuze posturi pentru care erau supracalificați, sătui să fie desconsiderați şi să se arunce cu pietre în ei. Fugind de toate astea, evreii tot soseau în Palestina în valuri succesive încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea; totuşi, odată cu Mandatul Britanic, cifrele s-au multiplicat, iar arabii din partea locului, locuitori majoritari ai acelui teritoriu secole la rând, au început să se simtă tot mai amenințați şi au inițiat mişcarea de rezistență.

Între timp, populația evreiască continua să crească, aducând bani şi cumpărând terenuri cu intenția neclintită de-a rămâne între hotarele a ceea ce biblic s-a numit Eretz Israel. Spre sfârşitul anilor 1930, evreii depăşeau deja o treime din populația zonei; pe la mijlocul anilor 1940, se apropiau de jumătate. Şi veneau în continuare. Dar, cu cât erau mai mulți, cu atât mai tensionată devenea convieţuirea. Această presiune a explodat în 1936, odată cu protestele arabe, şi a culminat cu revolte şi violențe de ambele părți.

Ca răspuns la cererile arabilor, în mai 1939, britanicii au emis White Paper, un document care prevedea clar intenția de-a nu îngădui divizarea Palestinei în două state, stabilea cifre pentru a menține imigrația evreilor sub control strict şi le restrângea drastic dreptul de-a mai achiziționa proprietăți. Câteva luni mai târziu, în Europa avea să izbucnească al doilea mare război.

Deşi au continuat atacurile unor grupări mici de rebeli, bătălia a implicat o perioadă destul de liniştită, care s-a sfârşit imediat ce aliații au obținut victoria. Departe de-a aduce pacea şi în Palestina, sfârşitul războiului amenința cu intensificarea ostilităților dintre arabi şi evrei, dintre evrei şi britanici, dintre britanici şi arabi: toți laolaltă şi amestecați ca vai de ei. După capitularea Germaniei, supraviețuitorii Holocaustului doreau mai mult ca oricând să fugă din Europa însângerată, care le exterminase conaționalii cu milioanele, şi să se stabilească definitiv în Țara Făgăduinței ca să întemeieze acel național home pentru care englezii le dăduseră ajutor în urmă cu aproape trei decenii. Acolo îi aşteptau prietenii, familiile sau pur şi simplu alți evrei dispuşi să-i primească.

Dar Administrația britanică, ştiindu-se obligată să mențină echilibrul şi să apere drepturile tuturor, refuza să

elimine taxele rigide de intrare, pe care refugiații evrei le sfidau sistematic, sosind în vapoare de imigranți clandestini pline ochi. între timp, arabii se simțeau tot mai trădați de britanici, tot mai hărțuiți de evrei şi tot mai puțin dispuşi să accepte sosirea în valuri a supraviețuitorilor unui război între puteri creştine, în care ei nu interveniseră. Rezultatul se întrezărea ca o frustrare colectivă din cauza ostilității din toate părțile, a pozițiilor tot mai radicale şi a lipsei vreunei perspective de înțelegere.

Când am ajuns la destinație în noaptea aceea, obosiți şi flămânzi, la American Colony n-am găsit decât lumini slabe şi un angajat mort de somn. Obişnuită cu marile hoteluri din Madrid, în care mă cazam des în virtutea obligațiilor pe care mi le impunea meseria, locul nu mi s-a părut la prima vedere o clădire hotelieră tipică; mai degrabă, un conac reconvertit, un fel de vilă mare din piatră, care din cine ştie ce motiv găzduia clienți. Dar era mult prea târziu ca să mă opresc să investighez asemenea subtilități. Doar am devorat amândoi tot ce-am găsit pe tava cu gustări reci pe care ne-o oferiseră şi ne-am dus imediat la culcare, îmbrățişați, extenuați şi neliniştiți pe tăcute.

Ca de atâtea alte ori în relația noastră zbuciumată, când m-am trezit a doua zi de dimineață, Marcus nu mai era lângă mine. Desculță şi ciufulită, m-am apropiat de balcon, am deschis obloanele din lemn ale ferestrelor şi am lăsat lumina să intre în şuvoaie, curată şi diafană. Camera noastră dădea spre o curte interioară cu verdeață luxuriantă, la urechi îmi ajungeau bolboroseala fântânii din mijloc şi schimbul de vorbe dintre câteva femei, într-o limbă care mi se părea familiară chiar dacă n-o înțelegeam. Una dintre ele a exclamat ceva, iar celelalte au izbucnit în râs printre bougainvillea şi ghivecele mari cu flori şi palmieri. Au ieşit la iveală după câteva clipe: trei tinere angajate

îmbrăcate în alb şi cu basmale pe cap, cărând teancuri de lenjerie de pat. Mi-au amintit de Jamila cea dulce din zilele maure de-acum îndepărtate în timp, dar în memoria mea mereu atât de aproape.

Cele trei s-au întors când o voce fermă le-a amuţit pe loc: printr-o arcadă laterală, o doamnă în vârstă intra în curte, înaltă, energică, cu umeri laţi, bust proeminent şi părul alb strâns într-un coc, impecabilă în rochia de zi. Amestecând engleza cu araba, a împărţit porunci cu un timbru puternic; fetele au încuviinţat ascultătoare şi fiecare s-a întors la treburile ei. Rămasă singură, doamna s-a aplecat să ridice câteva frunze de iasomie căzute pe luciul apei din fântână. îndreptându-şi trupul, mi s-a părut că aruncă pe furiş şi discret o privire către balconul meu. Apoi a plecat; dar chiar când imaginea ei a ieşit din raza mea vizuală, ecoul tocurilor a continuat să răsune pe lespezi.

Mă văzuse, da. Aflase că mă trezisem. Mi s-a confirmat asta în doar zece minute, când o altă angajată a bătut la uşă şi mi-a înmânat un bilet: Mrs. Bertha Spafford Vester solicită plăcerea de-a vă avea alături la micul-dejun de la nouă şi jumătate. M-am uitat la ceas, era nouă şi zece minute. Douăzeci de minute mai târziu, am intrat în sufragerie fără să mă fi decis încă ce identitate ar fi fost mai potrivit să aleg pentru a mă prezenta: croitoreasa din Madrid, marocana care colabora cu britanicii sau soţia gata să-şi însoţească bărbatul până la capătul lumii. La urma urmei, toate erau mai mult sau mai puţin adevărate.

— De câte ori mi-e cu putinţă, sunt încântată să le urez în persoană bun-venit noilor noştri oaspeţi.

Aşezată vizavi de ea la o masă dintr-un colţ, despărţite de o faţă de masă brodată, veselă fină şi tacâmuri din argint, mi-am dat seama că era mai în vârstă decât mi se păruse la început. Se apropia probabil de şaptezeci de ani; mai

bătrână decât mama, mi-am zis. Mai bătrână chiar şi decât Lady Olivia şi total diferită de amândouă, cel puțin aparent. Am acceptat cafeaua. E turcească, magnifică, a afirmat categoric. Am acceptat pâinea prăjită şi marmelada amară. O facem chiar aici, m-a lămurit, din portocalele noastre. Şi ouăle sunt ale noastre, cum vă plac, prăjite sau jumări?

Am urmărit-o apoi cum îi dădea ordine unui chelner negricios. Avea ochi albaştri şi purta perle la gât şi la urechi. Pe pieptul voluminos, închizând decolteul rochiei, se distingea o broşa lucioasă în formă de şarpe.

— Suntem nord-americani, creştini independenți; comunitatea noastră nu-i mare, în schimb suntem activi de decenii mai ales în domeniile sociale şi filantropice, m-a lămurit în
timp ce-şi ungea cu unt felia de pâine; am intuit că se referee la comunitatea sau asociația din care făcea parte. Părinții mei au părăsit oraşul Chicago la sfârşitul secolului trecut; moartea celor patru surori mai mari, înecate în copilărie într-un naufragiu, i-a zdruncinat pentru totdeauna. De-atunci, au hotărât să se stabilească şi să-şi caute liniştea bietelor suflete în Țara Sfântă; m-au adus aici la doar doi ani. Nu mai trăiesc, nici soțul meu, iar cei şase copii ai mei sunt risipiți prin lume. Acum am ajuns eu la conducerea acestei instituții, ajutată de un grup de amici ambițioşi şi dedicați.

Terminaserăm prima ceaşcă cu cafea, dulce şi groasă; un deliciu, într-adevăr, în comparație cu surogatul care se bea pe-atunci în Spania. Fără să mă întrebe, s-a apucat să ne toarne din nou.

— Avem un spital pediatric şi terenuri fertile, a continuat în timp ce şuvoiul de lichid închis la culoare cădea clipocind pe porțelan. De asemenea, un atelier pentru tinere arăboaice şi câteva cantine sociale.

Interesul amfitrioanei mele de-a se prezenta înainte de orice era evident; descrierea ţelurilor asumate de comunitatea ei era probabil scrisoarea de acreditare cu care saluta pe oricine venea sub acoperişul ei.

— Casa aceasta de pe şoseaua Nablus, în care ne aflăm acum, am cumpărat-o de la puternica familie Husseini şi, pentru început, ne-am instalat aici ca să trăim cu toţii laolaltă cu mai multe decenii în urmă; apoi am hotărât s-o transformăm într-o clădire hotelieră, iar profitul l-am reinvestit în alte activităţi umanitare de-ale noastre.

A făcut o pauză, şi-a mestecat felia de pâine prăjită şi a luat încă o gură de cafea.

— În plus, sâcâim autorităţile şi privilegiaţii din Ierusalim în favoarea celor mai lipsiţi şi, la nevoie, căutăm sprijin chiar şi în piatră seacă şi, dacă e cu putinţă, încercăm să-i atragem în lupta pentru cauza noastră.

— Şi care este această cauză, Mrs. Vester?

— Dacă vă referiţi la faptul că suntem proarabi sau prosemiţi, să ştiţi, draga mea, că niciodată comunitatea noastră nu s-a situat de vreo parte sau alta. Vrem doar binele comun. Politica ne e întru totul străină.

Deşi oferea mult prea multe explicaţii, Bertha Vester mi-a plăcut încă de la început; mi s-a părut directă şi clară, vorbind o engleză accesibilă mie, în ciuda accentului. Spre deosebire de cadenţa alertă a mamei lui Marcus, ea se străduia să pot urmări cu uşurinţă firul discuţiei.

Sufrageria era aproape pustie când am terminat micul-dejun, rămăseseră doar o mamă tânără cu doi copii şi un cuplu de adulţi care citeau presa. Pe când ne ridicam, mi-au revenit în minte frânturi de amintiri despre o altă femeie, la fel de primitoare, deşi cu un stil foarte diferit: Candelaria, din Tetouan, pe vremea când eu nu eram decât o tânără naivă părăsită de un neruşinat. De-atunci trecuseră

aproape zece ani, iar pensiunea modestă din La Luneta nu semăna deloc cu vila magnifică din prosperul cartier Sheikh Jarrah. Nici ținuta şi manierele contrabandistei mele n-aveau nimic de-a face cu eleganța discretă a acestei doamne minunate. Şi nici măcar eu nu mai eram aceeaşi: avusesem parte de întâmplări tulburi, sentimente, răspunderi şi oameni diverşi, care-mi deschiseseră ochii asupra a ce avea mai bun şi mai rău condiția umană, şi totul mă învățase să-mi dau seama unde stă la pândă meschinăria şi de unde ies la iveală integritatea şi decența.

Eram gata să-i mulțumesc amfitrioanei pentru micul-dejun, dar ea mi-a luat-o înainte.

— Vă aşteaptă în cameră ceva care vă solicită atenția chiar acum?

Gestul meu de negare a fost elocvent.

— Trebuie să duc nişte cecuri la bancă. Aş fi încântată, mi-a propus atunci, dacă ați dori să mă însoțiți.

Şoferul era un sudanez negru, iar automobilul un Ford tot atât de american ca stăpâna lui. Stând amândouă pe bancheta din spate, pe măsură ce ne apropiam de centrul Ierusalimului, ea îmi prezenta locurile care ne ieşeau în cale: catedrala anglicană Saint George, Zidul Plângerii, Poarta Damascului, un post office rusesc, Poarta Nouă, Spitalul Francez, capela Saint Vincent de Paul, o police station... între timp, eu sorbeam totul din priviri, nesigură. Ce avea să aducă locul ăsta straniu în viețile noastre? Vom reuşi să fim cât de cât fericiți, vom fi în stare să ne facem propriul nostru cuib? Vom putea să rămânem în afara tensiunilor sau ne vor trage până la urmă în vâltoarea lor?

La începutul drumului, am văzut mulți arabi, bărbați mai ales. Unii erau îmbrăcați în port tradițional, alții purtau costume în stil european şi aveau pe cap o eşarfă strânsă pe frunte; mai târziu aveam să aflu că se numea kufiya. Mai

erau şi unii care purtau pe cap un fes roşu, tipic celor înstăriţi, pe care mi-l aminteam de pe vremea când eram croitoreasă în Maroc.

Pe măsură ce înaintam în zona modernă, arabii erau tot mai puţin vizibili, iar evreii le luau locul; nu ultraortodocşii cu bărbi stufoase şi glezne la vedere, în haine negre şi cu pălării mari, ci orăşeni la costum, pe care l-ar fî putut purta la fel de bine în Amsterdam, Berlin sau Varşovia, femei cu rochii înflorate şi braţe goale, băieţi în cămăşi albe descheiate la gât şi cu mânecile suflecate şi fete care aveau părul făcut cu drotul şi bluze de vară în culori deschise. Oameni de tot felul, în definitiv, care mergeau cu aparentă normalitate pe trotuare, traversau strada, coborau sau urcau în autobuze, se opreau la vreun colţ să salute pe cineva sau se aşezau la terasa unei cafenele ca să citească The Palestine Post sau un ziar în ebraică. Printre ei, în discordanţă cu liniştea aparentă din jur, am observat şi militari, numeroşi soldaţi britanici în uniforme kaki, cu pantaloni deasupra genunchilor şi şosete înalte, cu bereta pe-o parte. Şi poliţişti în serviciul Majestăţii Sale. Şi agenţi de poliţie. O grămadă de poliţişti.

Străzile se deschideau în faţa noastră bine asfaltate, cu trotuare late şi clădiri armonioase. Cele mai multe faţade erau din pietre de culoarea nisipului, frumoase şi în conformitate cu normele Mandatului colonial care, la fel ca peste tot, intervenea şi în arhitectură şi urbanism: britanicii ordonaseră încă de la început ca edificiile să fie ridicate cu piatră din carierele apropiate. Copertine mari în culori deschise protejau faţadele birourilor, cinematografelor, hotelurilor, magazinelor, agenţiilor. Majoritatea afişelor şi anunţurilor din zonă erau în limba engleză, multe în ebraică, niciunul în arabă.

Banca gazdei mele ni s-a ivit în fața ochilor cu forma ei semicirculară, arcade la intrare şi un strălucitor Union Jack în vârf, fluturând delicat culorile Imperiului sub soarele dimineții. BARCLAYS BANK, DOMINION COLONIAL AND OVERSEAS: majusculele metalice străluceau pe fațadă. Acolo ne-am dat jos, eu încet, privind în jur, încercând să asimilez totul, neputând încă să pricep care erau regulile, cum se mutau piesele pe această nouă tablă de joc.

— Te rog să vii să ne iei la unu de la King David, Mustafa, i-a cerut Bertha Vester şoferului, aplecându-se pentru a se face auzită pe geamul deschis.

Spusese King David. Nu ştiam la ce se referea Bertha Vester când îl menționase. Era prima oară când auzeam numele ăla care avea să-mi răsune în suflet pentru tot restul zilelor mele.

În bancă erau zeci de clienți, aproape toți britanici. Pălăriile noastre de vară, rochiile şi mănuşile noastre reprezentau un contrast colorat față de majoritatea masculină din jur. Gazda mea a împărțit saluturi şi toate răspunsurile au fost afectuoase. Good morning, Mrs. Vester. Good morning, my dearfriend. Isn't it a wonderful day? Nu m-a prezentat nimănui; nu era nici locul, nici momentul. I-au propus să-l anunțe pe director, ca să se ocupe personal de ea, dar n-a acceptat. Operațiunea a fost rapidă, am aşteptat foarte puțin; ca şi cum genul acela de tranzacție era ceva obişnuit, iar ea un personaj pe care-l tratau întotdeauna cu respect.

Eram pe picior de plecare, când aproape că ne-am ciocnit cu un individ care intra furtunos, îngropat în hârtii şi-n grabă. Umărul lui şi al meu s-au şi atins, de fapt. Era înalt, bine făcut, cu părul castaniu şi des, îmbrăcat într-un costum din bumbac deschis la culoare, cu sacoul cam şifonat şi cravata cam dezlegată.

— Fiți mai atent, Scoutter! l-a atenționat însoțitoarea mea, fără măcar să aştepte să se scuze. De ce sunteți mereu atât de grăbit, dragul meu? Oare la PBS nu pot sta fără dumneavoastră nici un singur minut?

3

A fost suficient să-mi plimb o singură dată privirea peste acel grandios lounge ca să-l recunosc. Marcus era aşezat la una dintre mesele de pe partea stângă şi stătea la taclale cu alți doi bărbați. Părea relaxat, dar asta nu însemna mare lucru: chiar şi în cele mai tensionate sau complicate momente, el îşi pierdea rar cumpătul. Ţinea într-o mână un whisky cu gheață, iar în cealaltă o țigară. Pe chip avea o expresie ce nu i s-a schimbat când m-a zărit. Văzându-i reacția, m-am purtat identic.

Aşa procedaserăm întotdeauna de-a lungul anilor: ori de câte ori ne întâlneam într-un loc public, niciunul dintre noi nu dădea nici cel mai mic semn că l-ar cunoaşte pe celălalt. Pentru siguranță, din precauție sau dintr-un simplu protocol esențial. Ca şi cum n-avuseserăm niciodată de-a face unul cu celălalt, aşa procedam mereu. De parcă niciodată n-am fi împărtăşit temeri, nelinişti, loialități şi mângâieri şi nu ne-am fi pus pielea în joc. Cu siguranță că aici nu era nevoie să fim atât de precauți: nu mai eram în Madridul progerman din prima perioadă postbelică, unde Franco îi răsfăța în continuare pe nazişti în timp ce pe britanici nu dădea nici doi bani. Deşi nu stabiliserăm asta, probabil doar dintr-o simplă inerție, în acea amiază amândoi ne-am păstrat codurile dintotdeauna. Indiferență simulată. Ignorare calculată. Nu ne-am băgat deloc în seamă, de parcă eram transparenți.

Spre deosebire de farmecul confortabil al American Colony, King David Hotel s-a dovedit a fi grandios: prin comparație, hotelurile Palace sau Ritz, pe care le frecventam de obicei, mi s-au părut modeste. Acesta era de altă categorie, un tribut adus opulenței, o combinație între ce era cu adevărat specific Orientului Apropiat şi ambianța mondenă. O clădire de şase etaje ridicate pe un parter dreptunghiular, construită cu bani evreieşti de proveniență egipteană şi cu mână de lucru arabă, din blocuri de piatră aduse de la o carieră de lângă Ierihon. Decorat cu marmură albă şi verzuie, hotelul avea pereții împodobiți cu scene biblice şi cu lămpi bizantine enorme, agățate cu lanțuri de tavane. Aşa era King David.

Un angajat european atent, a cărui origine n-am reuşit s-o identific, ne-a instalat la una dintre puținele mese goale, lângă una dintre marile ferestre cu vedere spre grădină. Departe de Marcus, spre norocul meu.

— Locurile cele mai simbolice din Ierusalim au o natură aparte, cum presupun că ştiți, mi-a spus Bertha Vester, făcându-şi discret vânt peste decolteu. Dar ca să le vizitezi şi să le înțelegi, ai nevoie de o oarecare izolare. în această zonă modernă, din afara oraşului, probabil acesta este locul cel mai potrivit pentru a vă începe sejurul.

A cerut un suc de fructe, la fel şi eu.

— Aici se întâlnesc zilnic cu toții ca să vorbească ad infinitum despre politică şi bani; ca să se informeze şi să urzească intrigi legate de lume şi de Orientul Apropiat în general, dar şi de biata noastră Palestina în particular. Afacerişti, turişti distinşi, bărbați cu funcții înalte în corporații, jurnalişti şi comercianți, traficanți şi tot felul de oportunişti. Şi, firește, o mulțime de evrei prosperi şi arabi de viță nobilă: sunt cu toții aici, a anunțat, plim-bându-şi privirea prin spațiul acela vast. Să spunem că hotelul King

David e cel mai cosmopolit loc public din Palestina. Şi întru totul neutru. Pentru moment.

Au trecut pe lângă noi trei militari: ofiţeri de rang înalt, am dedus după galoanele şi prestanţa lor.

— Veţi vedea că britanicii îi depăşesc pe toţi, desigur, a adăugat, răspunzând cu un gest politicos la salutul unuia dintre ei. Aici şi-au instalat cartierele generale Armata şi Secretariatul, guvernul civil al Mandatului. S-au transferat toţi chiar înainte de începerea războiului în Europa, pe vremea sângeroasei revolte arabe, din raţiuni de siguranţă şi interes. Au ocupat aproape jumătate din hotel, aripa sudică în totalitate. Deşi prin încăperile acestea circulă doar ofiţeri şi persoane de rang înalt, cum e şi normal. Trupele au cazărmile şi cluburile lor în partea cealaltă. Iar funcţionarii, dactilografele, centralistele şi personalul de rang inferior intră pe uşile din spate şi folosesc scările de serviciu.

Un chelner negru şi zvelt, într-un costum ca de operetă, ne-a adus băuturile comandate pe o tavă din aramă gravată, pe care o manevra cu îndemânare.

— Tineri sudanezi ca să-i servească şi arabi ca să le cureţe podelele şi să le spele farfuriile, trăiască Imperiul! a adăugat Bertha Vester, făcând sarcastic cu ochiul.

Am dus paharul la gură şi, privind-o în continuare, am băut ncet. Apoi l-am pus pe masă, cu aceeaşi lentoare. Anii în care colaborasem îndeaproape cu serviciile secrete mă învăţaseră nu doar să ascult cu cea mai mare atenţie, ci şi să-i fac pe ceilalţi, prin tăcerile mele, să vorbească.

— Dar acolo, afară, viaţa e nemiloasă, my dear. Veţi vedea că englezii şi ceilalţi emigranţi trăiesc aici de parcă Ierusalimul ar fi un fel de transatlantic. Frecventează aceleaşi locuri, la aceleaşi ore şi întâlnesc aceleaşi persoane, mişcându-se cu toţii în acelaşi ritm, mereu şi aparent imperturbabili. Iar între timp, la periferie şi în cătune, pe

câmpuri şi în sate, se fac simțite lipsurile. Şi ura, draga mea. O ură intensă, care creşte şi tot creşte.

O altă abilitate pe care mi-o dezvoltasem în timpul activităților mele clandestine era capacitatea de a-mi distribui atenția fără ca interlocutorii mei să-şi dea seama. Astfel, în timp ce o ascultam pe gazda mea, atentă să nu pierd nicio silabă, am observat că Marcus şi însoțitorii lui îşi terminaseră aperitivele şi se ridicau. Unul dintre necunoscuți şi-a luat pălăria şi i-a întins mâna de rămas-bun. Celălalt i-a făcut semn unui chelner şi a indicat locul din interior spre care se îndreptau; fiindcă era în jurul prânzului, am presupus că se referea la restaurant.

— Soțul meu, am şoptit, arătând uşor cu bărbia spre el. My husband.

Era prima dată când rosteam în fața cuiva acest adjectiv posesiv şi acest substantiv împreună. N-aveam niciun motiv s-o fac: niciodată nu-mi ieşiseră vorbele astea din gură, pentru că stătuserăm mereu ascunşi, falsificând realități şi înăbuşind sentimente. Tocmai îmi spărsesem unilateral opacitatea, discreția permanentă pe care fusesem obligată s-o păstrez. Dar nu mai conta, de vreme ce Bertha Vester ne găzduia pe amândoi în casa ei, unde împărțeam camera şi patul, baia, dulapul.

Totuşi, probabil observase ea ceva în tonul sau atitudinea mea.

— Uneori cuplurile ies din tipar, a spus cu înțelepciunea intuitivă acumulată în cele şapte decenii de viață.

Amândouă aveam acum privirea îndreptată spre Marcus, care se îndepărta şi spre spatele lui solid care mă sprijinea în nopțile tulburi şi mă apăra în zilele nesigure. Mergea alături de celălalt bărbat, sporovăind amândoi.

— Întotdeauna e mai uşor, a continuat Bertha Vester, când cineva îşi leagă soarta de un egal, de cineva din

aceeaşi lume. Totuşi, din raţiuni străine nouă, ne îmbarcăm uneori pe nave care urmează să ne poarte prin viforniţe şi furtuni.

Marcus şi însoţitorul lui s-au făcut nevăzuţi în spatele unor uşi mari din lemn de cedru, iar Bertha Vester a continuat să vorbească.

— Ştiu ce spun, dragă prietenă; sunt în cunoştinţă de cauză. Soţul meu era de origine elveţiano-germană; la începutul relaţiei noastre, când a aflat că ne întâlnim, mama a hotărât ca familia noastră să se întoarcă temporar la Chicago. Nici măcar o zi din cei doi ani în care am fost despărţiţi n-am încetat să mă gândesc la el, Frederik Vester. în cele din urmă am revenit în Palestina, iar mama l-a acceptat; el s-a integrat cu uşurinţă printre noi, am fost o pereche fericită până când un atac de inimă l-a smuls de lângă mine acum trei ani.

Şi-a îndreptat privirea către grădină, parcă meditând câteva clipe. Prin uşa de sticlă se zăreau o grădină frumoasă cu trandafiri, fântâni, alei pavate şi chiparoşi parcă trecuţi pe la manichiuristă.

— Dar am fi putut fi şi nefericiţi.

Ochii ei albaştri s-au întors spre mine. A oftat adânc şi atunci i-au tresărit pieptul şi broşa mare.

Am rămas tăcută, privindu-mi mâinile care se odihneau pe marmura mesei, mâini de fiică unică a unei mame singure, mâini obosite de-atâta cusut încă din copilăria plină de lipsuri. Experienţa mea matrimonială era minimă şi, printre oamenii cei mai apropiaţi, n-aveam exemple cu care să-i confirm sau să-i infirm opiniile. Părinţii mei nu fuseseră căsătoriţi; tata se însurase cu o femeie pe care n-am cunoscut-o niciodată şi, din câte ştiam, nu fuseseră prea fericiţi, dar niciodată nu cercetasem din ce cauză şi din a cui vină. Iar în urmă cu doi ani, mama mea, Dolores,

acceptase ca soț în biserica din Tetouan, la bine şi la rău, în bucurii şi în necazuri, un factor poştal la pensie, un văduv liniştit care-i oferise companie, sprijin material şi afecțiune, dar ei formau un cuplu cu totul diferit de-al meu, marcând mai curând închiderea unui cerc decât începutul unei etape vitale orientate spre fericire şi trăinicie.

Când ne îndreptam spre ieşire, chiar înainte să fim înghițite de marea uşă rotativă, Bertha Vester mi-a arătat o tejghea din lemn lucios pe care zăceau publicații, hărți, pliante turistice şi un evantai de cărți poştale.

— Poate vreți să le trimiteți celor dragi o imagine de pe pământul acesta sfânt şi totodată complicat.

4

Am expediat cărțile poştale, da. Apoi, cu trecerea zilelor, săptămânilor şi lunilor, m-am apucat să scriu scrisori. Mamei, pe adresa ei de doamnă măritată bine din Tetouan. Tatei, pe adresa apartamentului său din strada Hermosilla. Prietenului meu Felix, care se mutase la Tanger după ce-o înmormântase pe mama lui odioasă fără să verse vreo lacrimă. Candelariei, Rosalindei, chiar dacă adresa ei se schimba mereu. Scrisori lungi pentru toți, în care, în ciuda nenumăratelor litere înlănțuite, nu spuneam niciodată mare lucru. Le povesteam doar crâmpeie, mici detalii şi anecdote, de parcă aveam ochi de turistă cu vedere îngustă şi extremă superficialitate. Dulceața pepenilor verzi, veşnica târguiala prin prăvăliile din suk, imaginea impresionantă a evreilor ultraortodocşi care se dădeau cu capul de Zidul Plângerii.

Niciodată nu pomeneam de partea mai dură sau de răbufnirile de violență. Ca şi cum Ierusalimul era o stațiune balneară, iar eu trăiam o lună de miere nesfârşită. Ce rost avea să le descriu încurcăturile şi conflictele care se

încâlceau fără vreo speranță de rezolvare în partea asta a lumii? Ce sens avea să le vorbesc de angajamentele lui Marcus şi insomniile mele, de îndoielile lui şi temerile mele?

Vara s-a sfârşit cu pronosticuri dezagreabile: noul Guvern britanic al laburistului Clement Attlee se încăpățâna să refuze primirea masivă pe pământ palestinian a evreilor europeni. Drept răspuns, evreii din partea locului s-au arătat deschis împotriva lor. Majoritatea populației îşi manifesta bine cunoscuta nemulțumire prin proteste şi solicitări insistente, dar paşnice; îşi arătau totuşi dezacordul şi pe alte căi. Cele trei grupări înarmate clandestine - Haganah, Irgun şi Lehi - care până atunci acționaseră pe cont propriu, au renunțat temporar la diferende şi s-au unit într-o revoltă comună împotriva Mandatului Britanic. în acele zile atacau posturi de poliție, radare, rafinării de petrol, căi ferate. De unde aveau să vină următoarele agresiuni şi către ce obiective aveau să-şi îndrepte furia era pentru arabi şi creştini o permanentă incertitudine.

Între timp, Marcus şi cu mine locuiam tot la American Colony, departe de forfota oraşului. După plecarea unor oaspeți, am putut să ne mutăm într-o încăpere mai mare din hotel, aproape un apartament. Bertha Vester şi personalul ei atent se ocupau în continuare de noi, ne asigurau mâncarea, ne spălau hainele, îmi puneau la dispoziție o maşină cu şofer atunci când aveam nevoie, mă invitau la activități şi evenimente. Chiar şi aşa, poate din lipsă de ocupație sau din cauza mediului bizar, In ciuda eforturilor mele şi a zilelor ce se scurgeau, îmi venea greu să joc rolul soției expatriate şi, mai ales, fără nicio activitate.

Începutul toamnei ne-a adus furtuni de nisip şi praf din deşert; odată cu ele, au continuat schimburile de focuri şi arestările, revoltele stradale, trecerea armelor din mână-n mână şi exploziile bombelor artizanale. Apoi au venit primele

ploi, purificatoare, prielnice, întremătoare pentru minţile zbuciumate şi terenurile crăpate de secetă. Zilele deveneau tot mai scurte, oraşul parcă se strângea. Şi în mijloc mă aflam eu, croitoreasa care de-acum nu mai cosea, conspiratoarea care de-acum nu mai conspira, soţia şomeră a unui britanic cu misiuni îndoielnice, care-şi petrecea mai mult timp pe-afară decât cu mine. Aşa îmi treceau zilele, încercând să înot între două ape şi strădu-indu-mă să fac echilibristică precum acrobaţii pe sârmă.

Pe de-o parte, voiam să mă bucur de experienţa traiului în Ierusalimul atât de important pentru trei credinţe. Şi astfel am luat parte la mai multe vizite în Oraşul Vechi; am parcurs pe jos Via Dolorosa şi străzile în trepte din mai multe cartiere, ochii mei au contemplat Sfântul Mormânt şi Sala Cinei celei de Taină, Turnul lui David, Cupola Stâncii, catedrala armenească cu hramul Sfântului Iacob. Am învăţat să deosebesc particularităţile diferitelor comunităţi, puteam să le identific datorită limbilor pe care le vorbeau, ritualurilor de închinare şi veşmintelor specifice. Preoţii greci cu bărbile şi mitrele lor, compatrioţii mei franciscani şi odăjdiile lor maro, legate cu un cordon simplu cu trei noduri, evreii ortodocşi cu hainele lor negre, pălăriile imense şi cârlionţii căzuţi peste urechi, de ambele părţi ale feţei.

Alături de ei, mişcându-se prin labirintul măruntaielor sale, am văzut şi oameni de rând, musulmani, evrei şi creştini, copii, femei şi bărbaţi, ocupaţi cu micile treburi cotidiene, activităţile obişnuite, vânzarea şi cumpărarea de pâine, ulei, smochine, năut, lumânări, peşte. Şi, amestecaţi printre locuitorii dintotdeauna, am văzut şi tineri colonişti evrei arşi de soare şi îmbrăcaţi în kaki, care mergeau în pas vioi, pelerini şi vizitatori abia sosiţi din mii de locuri de pe globul pământesc, capre slabe şi măgari împovăraţi cu mărfuri, beduini din deşert, englezoaice blonde în uniforme

de liceu şi nenumăraţi oameni de tot felul, care se întâlneau şi se despărţeau fără încetare, se amestecau şi se împrăştiau pe străzi, prin piaţete şi pe ulicioare ca bucăţelele de sticlă colorată dintr-un caleidoscop.

Deşi încercam s-o evit, tot nu reuşeam să scap de neliniştea permanentă care-mi intrase în oase. Marcus ieşea devreme, adeseori se întorcea încordat, uneori pleca în afara oraşului pentru două-trei zile, la Tel Aviv sau la Jaffa sau Dumnezeu mai ştie unde, insistând mereu să nu-mi fac probleme pentru el, ci să am grijă de mine. Când eram împreună, încerca totuşi să mă liniştească, să-mi domolească temerile. în unele nopţi -cele mai puţine - ne retrăgeam devreme în camera noastră din American Colony şi-mi povestea despre treburile lui în măsura în care putea să facă asta, uneori ceva mai mult decât era prudent, iar apoi făceam dragoste fără grabă şi ne mur-muram la ureche promisiuni şi planuri. în altele - cele mai multe - îmi propunea să ieşim. Cu siguranţă era sincer când insista să-mi presare zilele cu câteva distracţii, mese la res-taurant, dansuri, diverse locuri, oameni. Dar era tot atât de adevărat, ştiam bine, şi că expansiva noastră viaţă socială de noapte era importantă pentru misiunea lui: într-un fel sau altul, culegerea de informaţii era munca lui, iar acestea se puteau strecura prin orice colţişor în zorii zilei.

Adesea ne duceam la Finks Bar, un mic local plin de fum şi cu o varietate de chipuri, de băuturi şi de limbi; alte nopţi le petreceam la clubul Semiramis sau în subsolul de la Jasmine House Hotel, sau the press ghetto cum îi spunea Marcus fiindcă acolo trăgeau corespondenţii de presă englezi şi americani. însă obişnuiam mai ales să mergem în case particulare, reşedinţe private unde se organizau recepţii cu multă lume, să cinăm în cartierele arabe Katamon sau Talbiya, uneori în cel evreiesc, Rehavia, să luăm parte la

cocktailuri sau serate în vilele unor avocați, intelectuali sau oameni de afaceri care aveau într-un fel sau altul legături cu Europa, ale unor compatrioți de-ai lui Marcus sau rezidenți străini în trecere: pretexte constante pentru a continua dezbaterea, cu cupa sau paharul în mână, despre chestiunea palestiniană şi viitorul ei îngrijorător.

Uneori, când ne întorceam la American Colony la două, trei sau patru dimineața, eu mă culcam, iar Marcus îşi scotea sacoul şi cravata, îşi sufleca mânecile cămăşii, aprindea lampa micuță de pe birou şi începea să lucreze, tenace şi concentrat, fără somn. Mu aveam obiceiul să-l privesc din pat, străduindu-mă să nu mă las furată de somn. îmi plăcea să-i văd profilul în lumina gălbuie a becului, brațele goale până la coate, părul uşor ciufulit la ora aia. Până când, în cele din urmă, ochii mi se închideau din cauza hârşâitului cu care penița luneca peste hârtie, fără să ştiu cât timp o să mai scrie şi ce cuvinte o să folosească pentru a transfera în rapoarte îngrijorările procesate de mintea lui.

La începutul lui noiembrie a sosit, în sfârşit, noul înalt comisar, Sir Alan Cunningham, unul dintre destinatarii documentelor exhaustive pe care Marcus le îngrămădea în dosarele din biroul alocat în King David Hotel, alături de-ale compatrioților lui din Secretariat. Era vorba de un militar veteran de mare prestanță căruia tocmai i se încredințase o misiune plină de obstacole şi neplăceri. Pentru a-i ura bun-venit la Government I louse, sosiseră funcționari de rang înalt, militari împodobiți cu medalii şi decorații, diplomați din toate colțurile lumii, reprezentanți ai unor mari corporații şi oameni de vază din partea locului. Dar, bineînțeles, şi liderii înaltului Comitet Arab şi ai Agenției Evreieşti. Chiar şi noi, Marcus îmbrăcat de gală, iar eu cu una dintre creațiile mele.

Ne-a primit garda de onoare a Highland Light Infantry, în grădinile reşedinţei de pe Muntele Măslinilor s-au tras salve, au fost aclamaţi regele şi Imperiul, în timp ce se lăsa seara peste Oraşul Vechi, iar cupolele aurite străluceau şi pietrele erau luminate în nuanţe magice. Scrisoarea lui de numire a fost citită ceremonios în cele trei limbi, în marele salon de dans. A depus jurământul în faţa celui mai înalt funcţionar din Tribunalul Suprem al Mandatului, înveşmântat cu pompă pro-tocolară şi purtând o perucă lungă. Avea să fie cea de-a şaptea numire titulară a celui mai înalt demnitar din Administraţia britanică. Nimeni nu prevedea că va fi şi ultima.

Pe când fanfara militară răspândea în aer acorduri din God Save the King, mi-a venit automat în minte recepţia dată de înaltul Comisariat din Tetouan, în urmă cu opt ani, prima şi ultima oară când Marcus şi cu mine merseserăm la o întâlnire oficială împreună, ocazie în care Serrano Suner[5] voise să-l cunoască pe Beigbeder[6], iar acesta îl copleşise cu răsfăţuri şi mare atenţie, neputând să-şi închipuie că, doar câţiva ani mai târziu, Cumnăţelul avea să-i tragă un teribil picior metaforic drept în fund. Totul era foarte diferit acum la Ierusalim: britanicii jucau în altă ligă când era vorba de puterea colonială. Totul se petrecea cu alt fast şi altă demnitate, cu un protocol infinit mai sublim decât cel practicat de umilul nostru Protectorat.

Nu m-am putut abţine şi i-am şoptit lui Marcus la ureche:

— Cât timp va rămâne?

Mi-a răspuns cu un singur cuvânt:

— Nedefinit.

Mi-am muşcat limba ca să nu-l întreb: Şi noi? Eram nerăbdătoare să plec din ţara aia zbuciumată. Oriunde. Cât mai repede.

5

Două săptămâni mai târziu, carismatica Katy Antonius ne-a Invitat la una dintre petrecerile ei. Cele mai reuşite din Ierusalim, lîiră îndoială, m-a anunțat Bertha Vester. Cu toate astea, n-aveam nici cel mai mic interes să merg. De vreo două zile nu mă simțeam bine, aş fi preferat de o sută de ori una dintre nopțile noastre liniştite, când nu ne mişcăm din American Colony, doar Marcus şi cu mine, mâncând la cină orice se găsea. Sau chiar fără să mâncăm.

I-am spus şi lui asta în timp ce-mi terminam machiajul, intorcându-mi genele la oglindă, în rochia vişinie din voal şi CU pantofii din marochin; mai aveam câteva agrafe în păr, cu care-mi prinsesem buclele. Din spate, Marcus, care tocmai îşi pusese butonii, s-a apropiat, m-a luat de umeri şi m-a răsucit.

— Şi ce-am să mă fac eu fără tine, singur între toți oamenii ăia?

I-am răspuns cu un hohot de râs slab, n-aveam putere.

— Mincinosule, am şoptit.

Una câte una, s-a apucat să-mi scoată agrafele cu care-mi prinsesem părul.

— Nu mint; întotdeauna reuşeşti să bagi în buzunar pe oricine-ți propui, a spus rar, mângâindu-mă cu răsuflarea.

A scos prima agrafă şi a aruncat-o pe jos, pe gresie a răsunat un zăngănit metalic. Câteva şuvițe mi-au lunecat pe umărul stâng.

— La brațul meu, arăți ca o soție frumoasă şi neobişnuită...

A scos a doua agrafa, s-a auzit alt clic şi alte şuvițe s-au răsfirat pe umărul drept.

— .. .examinezi peisajul în amănunt, prefăcându-te că admiri decorul sau ambianța...

Odată scoasă şi a treia agrafă, pe spatele meu a căzut şi restul şuvițelor.

— ...îți identifici ținta şi o analizezi minuțios...

O femeie mică de statură, înfăşurată în straturi de organza, s-a apropiat de noi, întinzând brațele. Chipul îi era amabil şi vocea puțin stridentă. Avea peste patruzeci de ani, părul tuns scurt, creț şi închis la culoare, cu excepția unei şuvițe albe care-i cădea pe frunte. La gât îi atârna un colier din perle baroce.

— Welcome, welcome, dragi prieteni...

Abia dacă ne cunoşteam, ne întâlniserăm doar în câteva ocazii, fără să schimbăm aproape niciun cuvânt. Dar ne văzuse de curând la recepția din Government House, probabil intuise că Marcus avea vreo treabă interesantă printre oamenii ei şi hotărâse să ne acorde toată atenția. După primirea călduroasă din seara aceea, oricine-ar fi putut să creadă că aveam în spate câteva decenii de prietenie.

— Poftiți, ce plăcere să vă avem printre noi, dragilor: sunteți un cuplu fabulos, a continuat bucuroasă. Eşti tot mai atrăgător, stimatul meu Mark. Şi tu, my dear, uluitoare as usual cu rochia asta divină, mor de invidie că n-avem aceeaşi croitoreasă. Vino, scumpo, toți ardem de nerăbdare să aflăm cum ți se pare Spania după ce micul general a pus mâna pe putere...

Katy Antonius făcea parte din grupul de arabi creştini din Ierusalim: în opinia englezilor, ei aveau un punct de vedere mai temperat în conflict. Nu erau majoritari, puțini peste o sută de mii, dar erau culți şi umblați, mulți dintre ei profesionişti prestigioşi, locuiau aproape toți în cartiere distinse, se îmbrăcau aproape mereu după moda

occidentală, iubeau caii şi partidele de tenis la YMCA[7], aveau copiii înscrişi în universităţi britanice, în toleranta American University din Beirut sau în prestigiosul Victoria College din Alexandria. Adeseori ocupau funcţii importante în Administraţia Mandatului, iar pentru unii dintre ei stabilirea teritoriului palestinian nu trecea prin formarea Statelor independente, ci din contra: după ei, totul urma să se aranjeze dacă aveau să devină o colonie engleză autentică.
Gazda noastră, fiica unui editor egiptean bogat şi văduva istoricului de origine libaneză George Antonius, crescută în cultul greco-ortodox şi educată într-un colegiu londonez pentru domnişoare distinse, se potrivea de minune tiparului.

Dând dovadă de o locvacitate sclipitoare, Katy Antonius m-a prins de talie şi m-a dus în marele salon, în timp ce Marcus a rămas în urmă, salutând pe unii şi pe alţii pe cont propriu. Gazda noastră hotărâse să mă transforme în atracţia serii, o spaniolă neobişnuită, care să dea culoare petrecerii ei. Eu, în schimb, aş fi dat orice pe lume să pot ieşi în fugă de-acolo, să mă întorc în camera mea şi să mă ghemuiesc sub cuverturi.

— Dă-mi voie să-ţi prezint câţiva amici, dar înainte mănâncă ceva, scumpo, orice ai poftă, spune-mi...

Am încercat să mă opun, în timp ce ea făcea semn imperios unuia dintre servitori. înaintea mea a apărut o tavă foarte încărcată.

— Uite, ăsta-i hummus, presupun că-l ştii deja.

Fireşte că-l ştiam; ştiam prea bine tot ce-mi propunea, şi de regulă mâneam cu plăcere, în orice alt moment aş fi acceptat recunoscătoare. Dar acum nu. Acum nu voiam nimic, toată ziua fusesem dată peste cap, iar fumul gros din salon, sau poate căldura degajată de atâtea persoane, sau ce-o mai fi fost, îmi agrava cu fiecare secundă starea

proastă. însă, exagerat de ospitalieră, Katy Antonius nu părea dispusă să-mi dea drumul.

— La asta-i spunem fatayer, ăsta-i umplut cu brânză şi e o delicatesă; gustă, scumpo, gustă...

Am început să simt o căldură intensă şi am observat că-mi transpirau mâinile, spatele. Cum se numea cuplul de care trebuia să mă apropii? Dacă mi-aş îndrepta atenţia către ei, poate că aş reuşi să-mi ţin teama în frâu. Familia Valero, ăsta era numele, dar unde erau? Starea mea proastă se accentua tot mai mult şi neobosita mea gazdă nu se mai oprea.

— Iar astea sunt kibbeh, făcute din carne de miel. Gustă, te

rog, drăguţă, sunt proaspăt ieşite din bucătăria mea.

N-am avut încotro decât să accept. Am prins între degete una dintre gustările în formă de crochete şi am dus-o încet la gură, cu maximă precauţie, ca şi cum eram gata să înghit o fiolă de cianură, nu un amestec de grâu, carne tocată şi mirodenii. Am muşcat o bucăţică, am mestecat-o cum am putut. în jurul meu, ca într-un univers paralel, răsuna în continuare muzică americană, încă pluteau conversaţii, iar într-un mic grup au izbucnit deodată hohote de râs.

Deşi m-am chinuit, n-am fost în stare să înghit ce aveam în gură. Iar asta n-a fost cel mai rău. Stomacul meu nu doar că refuza să primească îmbucătura minusculă, dar ameninţa şi să verse tot ce conţinea. Extrem de copleşită, am vrut să şoptesc ceva, dar judecând după reacţia lui Katy, sunetele n-au ajuns să prindă formă.

— I beg your pardon ? Am încercat o dată.

— Nu te înţeleg, dragă. Te simţi bine? Eşti foarte palidă... Nu. Nu mă simţeam bine. Aveam nevoie să ies imediat de-acolo.

— Poate vrei să mergi la toaletă, my dear7 E pe coridor, în capăt...

N-a reuşit să-şi termine fraza; am lăsat în mâna ei restul de kibbeh şi m-am îndreptat în grabă către locul pe care mi-l indicase. Până când, brusc, ceva mi-a blocat paşii grăbiți. Un trup. Un trup mare de bărbat, care s-a desprins chiar atunci dintr-un grup să-şi ia alt pahar, sau poate că pleca deja, sau poate fugea de o conversație care nu-l interesa.

O strălulgerare vagă a memoriei mi-a străbătut mintea. Omul acela, umărul acela. Cu el şi umărul lui mă mai întâlnisem într-o situație similară. La Barclays Bank, mi-am amintit deodată, ca dintr-un foc. El intra, eu ieşeam, ne-am ciocnit.

— Parcă suntem predestinați să ne lovim unul de altul, vă rog să-mi iertați stângăcia. Profit de ocazie ca să mă prezint. Sunt Nicholas Soutter, de la...

Când a terminat de pronunțat cele trei sunete PBS, tot nu reuşisem să mă abțin, şi voma mea i-a stropit manşetele pantalonilor şi pantofii.

6

Amândoi am primit descumpăniți vestea că eram însărcinată. Asta nu făcea parte din planurile noastre, nu era prevăzut. Un copil pe drum, Dumnezeule! Nu mai eram o fetiță, trecusem de treizeci de ani, la vârsta mea multe femei aveau familii în toată regula. Chiar şi aşa, nelinişstea era imensă: atât de departe de coordonatele mele, în această Palestina tulbure, cu Marcus mereu ocupat şi adesea absent.

In plus, amintirea amară din alte vremuri dăinuia şi acum, rănindu-mi sufletul. Tanger, hotelul Continental, fuga lui Ramiro, confuzia mea când am citit scrisoarea aia

care, în sfârşit, îmi deschidea ochii cu privire la interesele şi sentimentele lui reale. Autobuzul care mă ducea la Tetouan, hemoragia de neoprit, comisarul Vâzquez şi datoriile nedrepte ce căzuseră pe capul meu. Trecuse aproape un deceniu din vara lui 1936, tânăra naivă de altădată rămăsese departe în urmă, şi nici Marcus nu semăna deloc cu Ramiro Arribas: tatăl copilului pe care-l purtam în pântec era un bărbat integru, nu o canalie. Cu toate astea, n-am putut să nu simt din nou neliniştea din zilele acelea teribile. Nesiguranța. Deprimarea.

Ca întotdeauna, Marcus a reacționat eficient. Mintea lui practică a început imediat să evalueze situația rațional, pentru a o privi din unghiul cel mai convenabil.

— Odată şi odată trebuia să pornim şi-n aventura asta. Iar în Ierusalim avem un spital britanic excelent, m-a asigurat. Nu există riscuri pentru sănătate, alimentele de la American Colony sunt absolut sigure, Bertha Vester e dispusă să ne găzduiască până la sfârşitul zilelor...

L-am făcut să tacă punându-mi degetele pe buzele lui, de altă certitudine aveam eu nevoie.

— Dar vom pleca de-aici înainte să se nască, nu-i aşa?

Nu mi-a răspuns, dar m-a tras la pieptul lui şi m-a îmbrățişat, de parcă voia să-mi transmită o parte din robustețea pe care o emana şi de care eu duceam atâta lipsă în ultima vreme.

— Habar n-am, Sira. Încă nu ştiu.

Starea proastă de la început, greţurile care mă făcuseră să vomit pe podeaua de marmură a lui Katy Antonius şi pe picioarele unui străin au dispărut pe parcursul lunii decembrie. în casele evreilor se celebra Hanuka, Sărbătoarea Luminilor, cu aprinderea treptată a hanukia, sfeşnicele cu nouă lumânări, între timp, în căminele creştinilor se pregătea Crăciunul, toți schimbau între ei

urări sincere, cu speranța că zilele festive şi noul an vor aduce pacea de care avea atâta nevoie țara aceea.

Bertha Vester a instalat un brad mare în salonul principal de la American Colony şi m-a invitat să iau parte la împodobire, ca şi cum era ceva palpitant. în copilăria mea din strada Redondilla, doar puneam pe sobă o iesle foarte modestă din lut; în anii petrecuți la Tetouan, n-avusesem niciodată starea de spirit necesară pentru podoabe de sărbătoare, iar în apartamentul de persoană adultă din strada Niinez de Balboa mă simțisem obligată să pun ici şi colo câteva decorațiuni an de an, cu unicul scop de-a le face pe plac clientelor mele. Dar nu făcusem niciodată un pom de Crăciun. Pentru mine, fetiță săracă din Madridul autentic, tânără cusătoreasă în Africa şi croitoreasă şarlatană într-un cartier distins, un brad plin de luminițe n-avea prea mult sens. Cu toate astea, am acceptat din politețe.

Două zile mai târziu, am fost invitată să particip la coacerea dulciurilor de Crăciun. Am acceptat din nou, fără niciun interes şi niciun chef. A treia convocare ne propunea să mergem să cântăm Christmas carols. De data asta am lăsat-o baltă. Nu-mi lipseau nici munca dură de zi cu zi de la atelier, nici activitățile clandestine, mereu atât de neplăcute, dar îmi doream să mă simt activă, utilă într-un fel. Chiar şi aşa, să atârn ghirlande din hârtie şi globuri colorate, să fac gingerbread cookies sau să cânt colinde printre necunoscuți erau departe de-a fi lucrurile la care aspiram în noua etapă a vieții mele.

— Vă înțeleg, draga mea, a spus Bertha Vester când i-am refuzat propunerea cu scuze şovăielnice. în starea dumneavoastră aveți nevoie de odihnă. Oricum, vom pleca de-acasă pe la trei şi jumătate, în caz că vă veți simți mai bine şi veți decide să vă alăturați.

Nu, nu de odihnă aveam eu nevoie. Sarcina nu mă slăbea: eram sprintenă şi viguroasă. Altceva mi se-ntâmpla, ceva pe care mi-era greu să-l descriu în cuvinte. Un soi de melancolie, senzaţia de nelinişte permanentă. Sau poate că erau doar hormonii mei daţi peste cap.

Am mâncat în camera mea, Marcus venea rar la prânz. După două, m-am întins în pat şi am încercat să adorm, dar nu m-au lăsat lătratul unui câine în curtea din spate, sau nişte voci din curte, sau picurul robinetului prost închis al chiuvetei. Sau poate că, pur şi simplu, n-aveam somn. M-am uitat la ceas: trei fără douăzeci. M-am gândit să citesc, în ultima vreme îndrăzneam să citesc romane nu prea complicate în limba engleză. Dar rândurile din Hungry HUI de Daphne du Maurier îmi jucau în faţa ochilor, nu eram în stare nici să mă concentrez. M-am uitat iar la ceas: trei şi cinci. Mi-am pus mâinile pe pântec, căutând bătăile inimii sau vreo mişcare, deşi ştiam prea bine că n-o să dau de ele: era încă organic imposibil să simt fiinţa aceea minusculă. Ce nume-i vom pune? Va avea nasul lui Marcus, ochii mei negri, genunchii lui ososi, picioarele mele înguste, culoarea părului său? Robusteţea lui? Temerile mele? Neputând să găsesc răspunsuri, m-am întors pe-o parte şi m-am uitat iar la deşteptător. Mai erau zece minute până la trei şi jumătate.

Am ajuns în vestibul, punându-mi mănuşile, chiar când Bertha Vester se pregătea să iasă; o însoţeau alte două musafire, nord-americane între două vârste ca şi ea.

— Mă bucur, draga mea, că v-aţi hotărât să vă alăturaţi. Va fi un concert foarte special, veţi vedea că nu vă va părea rău.

Nici măcar nu ştiam exact unde mergem, aşa că m-am mărginit să admir peisajul, pe când coboram din Sheikh Jarrah spre sud. învăluiţi într-o după-amiază mohorâtă, pe

drum am văzut copii care se jucau pe marginea şoselei, arăboaice cărând legături de lemne în cârcă, un păstor cu o kufiya pe cap, hotărât să aducă pe cărare o turmă de capre famelice. Am trecut pe lângă Poarta Damascului, am luat-o apoi spre frumoasa stradă a Profeților, ticsită de consulate, şcoli străine, mici sanatorii şi vile splendide. Am cotit pe QUEEN MELISANDE'S WAY, aşa scria. Ne-am oprit în cele din urmă în fața unei clădiri enorme, construite din aceeaşi piatră şi cu un aspect asemănător tuturor clădirilor britanice. De pe înălțimi, eternul Union Jack flutura cu furie în bătaia vântului.

Ajunseserăm la Broadcasting House, alte maşini sosiseră odată cu noi sau tocmai parcaseră cu câteva momente mai înainte; din ele ieşeau o mulțime de copii pieptănați meticulos cu cărare într-o parte şi zeci de doamne, mamele lor. Cei dintâi urcau în mare grabă scara largă; cele din urmă, cu etole de blană la gât, pălării de fetru şi poşete elegante, se opreau să salute, atente şi binevoitoare. Erau în mare parte compatrioatele soțului meu, rude ale înalților şefi militari şi ale celor mai de vază funcționari. Elevi de la Saint George's School, eleve de la English Girls' College şi soțiile cele mai internaționale din tot Ierusalimul, cum le numea Marcus ironic. Acelea care aveau la dispoziție o nanny din sudul Angliei, o cameristă rusoaică, un grădinar cipriot, un bucătar berber şi un şofer armean. Poate că ar fi trebuit să mă străduiesc să le semăn, mi-am spus privindule: adaptate la plecările şi venirile soților în diversele posturi pe care le ocupau de-a lungul şi de-a latul Imperiului, pe deplin conştiente de rolul lor de sprijin, cunoscătoare perfecte ale etichetei, protocolului, ierarhiei şi numirilor în funcții; experte în opere de caritate şi în arta de-a servi o masă.

De bine, de rău, totuşi, printre toate soţiile acelea impecabile eu eram o fiinţă ciudată. Eram soţia unuia de-ai lor, dar nu vorbeam, nu mă îmbrăcam, nu măneam, nu mă mişcăm în stilul lor, nu le înţelegeam codurile, n-aveam habar de ascunzişurile Administraţiei coloniale sau de normele cele mai frecvente ale administrării casnice perfecte. Aşa că am aşteptat să ocupe ele primele rânduri din salonul de festivităţi, gata să asculte cântecele copiilor lor. Bertha Vester m-a căutat ca să-mi sugereze să stau lângă ea. I-am făcut semn că-i mulţumesc şi i-am arătat uşa de ieşire: preferam să rămân mai în urmă, singură, în caz că aveam nevoie să ies în grabă. Aşa i-am dat de înţeles. O minciună ca oricare alta.

Când s-a tras cortina, s-au ivit în faţa ochilor noştri un pian aşezat lateral, o directoare blondă şi grăsuţă cu bagheta de dirijor în mână şi un cor de patruzeci-cincizeci de copii sub zece ani; de la vârsta aceea, erau trimişi în Anglia ca să-şi continue educaţia în internate. în întunericul sălii, pe când răsunau primele note din Silent Night, mi-am pus iar mâna pe pântec, unde creştea ceva pe măsură ce treceau lunile. Oare eu o să fiu în stare să mă despart de copilul meu de îndată ce-o să-mi ajungă până la cot, aşa cum făceau englezoaicele acelea distinse? Sau o să ajung o mamă exuberantă, posesivă, gălăgioasă, în stilul femeilor din patria mea şi din zona mea?

Singurătatea din ariergardă a durat puţin. Unul câte unul, două câte două, trupuri fără număr au intrat tăcute în salon, ocupând discret locuri pe ici, pe colo. Mai rămăseseră libere doar două-trei, când cineva s-a aşezat în dreapta mea. Corul a terminat O Come, All Ye Faithful şi toată sala a izbucnit în aplauze.

— Sper că v-aţi revenit.

M-am întors brusc şi am observat un bărbat lângă mine; în ciuda întunericului, l-am recunoscut imediat. Era cel căruia îi stropisem picioarele când vomitasem. Între dimineaţa în care aproape că ne ciocniserăm la Barclays Bank şi dezastruosul incident de la petrecere, îl mai văzusem de la distanţă la câteva evenimente, dar nu facuserăm cunoştinţă.

Am încercat să zâmbesc în chip de salut, dar mi-a ieşit doar o strâmbătură încordată. Mi-au trecut prin minte câteva frânturi din scena aceea jenantă; mi-am amintit că-şi spusese numele în momentul cel mai critic, dar nu-l reţinusem. Când Katy Antonius şi alte invitate mă duseseră aproape pe sus la o toaletă şi servitorii se aplecaseră în grabă să rezolve dezastrul, probabil că el o ştersese; apoi îl anunţaseră pe Marcus şi plecaserăm imediat. A doua zi sau următoarea sau într-un moment „oarecare", m-am gândit că ar trebui să aflu cine este, să-l găsesc, să-mi cer scuze. Dar n-am facut-o. Şi iată-l din nou, la câţiva centimetri distanţă, aproape atingându-mi braţul cu al lui, în timp ce publicul accepta cu entuziasm invitaţia diri-joarei de-a cânta cu toţii un nou colind. Am fost singurii care am tăcut.

— De ce nu cântaţi? Nu vă emoţionează atâta duioşie de Crăciun? a murmurat.

Mi s-a părut că detectasem un strop de ironie în glasul lui, dar am preferat să fiu discretă.

— Nu ştiu versurile, am recunoscut pur şi simplu. Nu-s englezoaică.

— Eu n-o suport, a mărturisit fără jenă; am venit doar pentru câteva minute, ca să fac act de prezenţă.

De pe rândul din faţă s-au întors uşor două capete cu expresii morocănoase, era să pufnesc în râs. Atunci a coborât glasul până la un ton moderat.

— Permiteți-mi să vă ofer un ceai, aşa veți putea să-mi cereți scuze că mi-ați distrus cei mai buni pantofi.

Numele lui, cel pe care nu reuşeam să mi-l amintesc, era Nicholas Soutter. Sau Nick, cum l-au salutat câțiva camarazi. Lucra chiar în edificiul unde ne aflam, pentru Palestina Broadcasting Service, cunoscut ca PBS, postul oficial al Mandatului Britanic. El mi-a spus asta în timp ce străbăteam câteva coridoare şi mă poftea să intru într-o încăpere spațioasă, cu două ferestre uriaşe şi o masă de lucru ticsită de hârtii şi dosare. La celălalt capăt, sub un mapamond mare înrămat, erau o canapea mică, o măsuță joasă şi două fotolii. M-a invitat să iau loc; chiar în clipa aceea a apărut o secretară tânără, cu fustă plisată, el i-a cerut să ne facă un ceai, ea a încuviințat şi a dispărut.

— Îmi face plăcere să aflu că amândurora ne displac colindele, a spus aşezându-se în fața mea.

Am lățit uşor buzele, cu un gest neutru, care putea însemna orice. Nici eu nu ştiam din ce motiv absurd hotărâsem să abandonez recitalul glasurilor de copii ca să urmez orbeşte un necunoscut până în biroul lui.

S-a aplecat în față ca să-şi stingă țigara, strivind-o cu putere de fundul scrumierei. Eu îl priveam. Era ceva mai puțin glacial decât înalții funcționari din Administrația Mandatului şi infinit mai puțin rigid decât militarii. Părea mai degrabă din acelaşi aluat cu corespondenții care discutau strigând, în timp ce con-sumau baxuri întregi de brandy din Cipru în subsolul de la Jasmine House Hotel. Şi, la rândul său, era şi diferit.

— Va trebui să scuzați deranjul, dar n-am avut altă soluție ca să verific cine era femeia frumoasă de care mă loveam peste tot. După ce-am aflat, am fost de câteva ori gata să telefonez la American Colony, sau să-ncerc să vă găsesc prin intermediul soțului dumneavoastră.

Am rămas imperturbabilă; anii colaborării cu englezii mă învățaseră să mă port ca ei când pe mă vedeam pusă, pe nepregătite, într-o situație a cărei natură n-o puteam controla. Neclintită, netulburată, în aşteptare.

— Ne cunoaştem, da. M-am întâlnit cu Mark Bonnard în câteva ocazii şi, în plus, avem câțiva prieteni comuni risipiți prin lume.

A făcut o pauză scurtă, ca şi cum îşi amintise brusc de ceva precis, o anecdotă, o imagine sau un moment concret.

— Un tip capabil, soțul dumneavoastră, a zis într-un târziu, întinzându-mi tabachera lui.

Am refuzat-o, el şi-a mai aprins o țigară şi a tras cu putere din ea. Vorbele i-au ieşit pe gură învăluite într-un fum gros.

— Sincer să fiu, mă bucur că în sfârşit am făcut cunoştință. Şi să ştiți că aici, la PBS, sunteți binevenită. Nu ştiu dacă ne-ați ascultat vreodată, transmitem pe unde medii.

— Nu prea ascult radioul, am recunoscut.

În realitate, mințeam. De când ajunsesem în țara aceea, adevărul era că nu-l ascultasem niciodată.

— De la microfoanele postului Palestine Broadcasting Service ne adresăm diverselor comunități cu materiale în engleză, arabă şi ebraică. Suntem rude cu BBC, un adevărat post de radio public; nu difuzăm nici anunțuri, nici reclame. Postul nostru de radio a luat naştere în 1936, cu ferma hotărâre de-a nu aborda chestiuni politice, ci doar de-a educa şi învăța, de-a promova cultura şi cunoaşterea. Astea sunt, pe scurt, ordinele oficiale. Desigur, noi eram printre norocoşi. Şi, ca atare, făceam mari eforturi să ne croim drum prin mulțime, eu - cu un fular tras până la nas - mă agățasem cu o mână de fier de brațul lui Marcus şi cu cealaltă îmi protejam pântecul; el - cu chipul crispat din

cauza atmosferei tensionate şi zgomotoase. Gloria in excelsis, in terra pax.

Afară, mulţimea de creştini fierbea. Mulţi protestau, se împingeau şi se plângeau, strigând că nu li se dădea voie să intre, alţii curgeau şuvoi pe străzile din apropiere, urlând, cântând, încântaţi de sărbătoare: exact pe dos, în orice caz, faţă de reculegerea sau spiritualitatea pe care mi le închipuiam în împrejurarea aceea. îmbrăcaţi în port tradiţional, până în micul sat Betleem sosiseră copţi din Egipt, maroniţi din Liban, anatolieni din Asia Mică, sirieni, etiopieni şi palestinieni din toată ţara, cu torţe în mâini. Dar şi mii de occidentali care formau o caravană de vehicule lungă de kilometri şi nu reuşeau să înainteze nici măcar cu o palmă. Sufla un vânt tăios, în împrejurimi fuseseră instalate o mulţime de chioşcuri şi tarabe cu mâncare, luminate de felinare cu kerosen. Carnea din chebapuri, recent friptă pe jar, înălţa spre cer fum şi miresme.

În templu, sub lumina tenebroasă a unui ciorchine de lămpi ce atârnau din tavan, între splendoarea şi solemnitatea serviciului religios, între drumurile dus-întors ale marelui patriarh catolic, printre sfitele colorate ale sacerdoţilor, galoanele, costumele din postav de Manchester, uniformele şi pistoalele-mitralieră, abia dacă mai rămânea loc. Once again, corpul consular, înalţii funcţionari, şefii Armatei şi străinii de vază o luau înaintea localnicilor. Cu câţiva ani în urmă, se spunea, nu era deloc aşa: accesul populaţiei era liber, tumultuos şi haotic. Acum nu. în concordanţă cu tensiunea crescândă, acum se impuneau precauţii maxime.

Nu fusesem niciodată o creştină practicantă dincolo de liturghiile duminicale din copilărie de la Biserica Sfântul Andrei din cartierul unde locuiam. Apoi, cursul vieţii mele consumase şi puţina credinţă de altădată, până ce

rămăsesem strâns legată doar de cele pământeşti. Cu toate astea, în noaptea petrecută acolo, printre psalmi, acorduri de orgă şi într-o ameţitoare mire'asmă de tămâie, în localitatea unde se povestea că în urmă cu aproape două mii de ani o femeie dăduse naştere unui copil pe care-l înfăşase în zdrenţe, m-am străduit să caut în străfundurile mele o rază de credinţă ca să mă rog pentru noi toţi. Pentru cei care mai devreme sau mai târziu aveam să plecăm de-acolo, pentru cei care aveau să rămână pentru totdeauna în această Palestina zbuciumată. Pentru părinţii şi prietenii mei, oriunde s-ar fi aflat ei, pentru biata mea ţară flămândă şi pedepsită, pentru Anglia vlăguită a soţului meu. Ptntru Marcus, pentru mine şi pentru copilaşul nostru.

În schimb, Ajunul Anului Nou a strălucit prin opulenţă, King David Hotel, în ale cărui apartamente Marcus şi compatrioţii lui militari şi civili îşi instalaseră cartierele generale, a primit sutele de privilegiaţi cu sticle de Laurent-Perrier, stridii şi alte delicii, serpentine, confetti şi muzică simfonică. Şi de data asta, accesul era sub pază strictă. înăuntru, pe de altă parte, toată lumea părea să fi uitat pentru câteva ceasuri de violenţa, teroarea şi disperatele eforturi de-a se ajunge la o înţelegere raţională între trei grupuri de oameni care păreau condamnate la un dezacord etern. Ca şi cum ne mutaserăm pentru moment într-un univers paralel, Marcus şi cu mine am dansat pe ritmuri de swing şi am toastat pentru un 1946 plin de noroc. Fără griji pentru o noapte, uşor ameţiţi poate după câteva cupe de champagne, nici experimentatul agent, nici frumoasa croitoreasă n-am fost în stare să ne închipuim cât de îngrozitor de nefericit avea să fie până la urmă noul an.

În dimineaţa de 6 ianuarie, am găsit lângă uşă, în camera noastră, un pachet. Respectându-şi rutina, Marcus plecase devreme. Niciodată nu lăsa nimic nelalocul lui: cu

privire la asta, ca de altfel în general, era extrem de riguros şi metodic. Nicio cămaşă scoasă de pe umeraş, nicio carte deschisă sau vreun plic lăsat la vedere. Nici măcar o şosetă solitară rătăcită cumva pe sub pat, nimic. Cu toate astea, îi observam în fiecare zi urma prin toate colţurile: căldura trupului printre aşternuturi, picăturile de apă de la duşul lui lipite de perdeaua din baie, pămătuful de bărbierit ud pe chiuvetă. în ziua aia, fără să mă fi anunţat, lăsase în plus ceva voluminos, cu o scurtă notă scrisă de mână deasupra: „Un dar din partea Magilor de la Răsărit". Atunci mi-a picat fisa şi, cu adâncă nostalgie, mi-am amintit de dimineţile zilei când soseau Regii Magi în copilăria mea, de darurile modeste pe care le găseam lângă sobă: un pachet cu migdale glazurate în zahăr, două perechi de şosete, o păpuşă de cârpă, cusută de mama din petice şterpelite de la locul de muncă. încântată de parcă aveam iar şapte ani, m-am repezit să scot stinghiuţele, paiele şi cartoanele ambalajului, înăuntru am dat de un aparat de radio.

— Soţul dumneavoastră nu-i la birou în dimineaţa asta, Mrs. Bonnard, mi-a zis vocea cordială a lui Esther Klausner, secretara lui.

Prima mea reacţie fusese să-l sun pe Marcus la biroul lui din King David ca să-i mulţumesc şi să-i spun ce mult însemna pentru mine cadoul acela de Crăciun: ştia că aşa mă încuraja să pregătesc materialele radiofonice despre Spania, îl încânta să vadă că încep din proprie iniţiativă o nouă activitate, că zilele mele vor fi ceva mai bogate, nemaifiind doar o soţie tăcută printre umbre.

Absenţa lui din birourile de la Secretariat nu mi s-a părut ciudată, nu reuşeam să dau de el prea des. Uneori lucra acolo, dar de foarte multe ori pleca de unul singur, întâlnindu-se cu diferite persoane, strecurându-se prin alte circuite, atent la tot, în mişcare.

Atunci am cerut centralei să mă pună în contact cu PBS. — în momentul acesta, Mr. Soutter se află în sala de control, am auzit de la celălalt capăt al firului; dacă n-aveți nimic împotrivă, lăsați-mi datele de contact, vă va suna curând.

I-am spus numele meu vocii de femeie, fiindcă am presupus că era altă secretară tânără, evreică şi competentă, încă una dintre numeroasele care lucrau pentru britanici în multe posturi din maşinăria Mandatului. Peste o jumătate de oră a sunat telefonul. Am avut nevoie doar de câteva clipe ca să stabilim o întâlnire.

Nicholas Soutter mă aştepta la cafeneaua Atara la unsprezece. Se aşezase lângă una dintre ferestre şi citea The Palestine Post. în faţa lui, pe masă, erau o scrumieră cu două mucuri de ţigară, o cafea neagră în care plutea o spirală de coajă de lămâie şi un carneţel deschis, cu un stilou cu capacul scos, parcurgând notele care se înşirau în linii dese. Era oră de vârf, mulţi bărbaţi şi destule femei, un lucru obişnuit în cafenelele din apropiere, Vienna, Europe, Kapulski, Alaska, deţinute toate de evrei central-europeni imigranţi, asemănătoare ca stil cu clădirile pe care le lăsaseră în urma lor în ţările de origine, când nu mai putuseră suporta marginalizarea şi injuriile, sau când reuşiseră să scape de arestări şi persecuţii ca prin urechile acului, chiar înainte de război. Relativ aproape erau şi câteva cafenele arăbeşti: marea diferenţă era că, în acestea din urmă, femeile nu intrau.

Când m-a văzut, s-a ridicat, împăturind ziarul cu indiferenţă. Mi-a tras scaunul ca să pot lua loc, apoi i-a făcut semn unui chelner. în puţinele minute care au trecut până ce-am fost serviţi, în timp ce vorbea cu mine, Nick a salutat trei-patru persoane, a schimbat câteva fraze cu trei-patru clienţi.

— Ăsta-i un fel de al doilea birou al meu; ori de câte ori pot, fug de la Broadcasting House şi-mi instalez aici cartierul general. Lucrez, organizez, mă întâlnesc cu cine trebuie şi, din când în când, dacă nu sunt prea mulţi clienţi, stau la taclale cu chelnerii. Priviţi, acela e muzician, mi-a spus arătând spre un bărbat slab, care tocmai ducea în echilibru o tavă încărcată cu mâncăruri şi băuturi. înainte de război, cânta la flaut transversal în Filarmonica din Berlin. Iar celălalt, care vine din faţă, e un filozof polonez care a scris câteva cărţi. Cel din spatele tejghelei a fost proprietarul unei fabrici de lămpi cu cincizeci de angajaţi la Praga.

Ştiam deja asta: era situaţia lamentabilă a multor evrei sosiţi în ultima vreme. Oameni culţi, instruiţi, capabili, care se văzuseră forţaţi să-şi părăsească lumea lor, iar acum supravieţuiau cum puteau pe unde găsiseră ceva de lucru.

— În plus, a continuat, aşa iau mai bine pulsul oraşului şi al oamenilor; nici nu vă puteţi închipui cum fierbe totul aici înăuntru, sub un strat de aparentă normalitate.

Îmi puteam închipui la perfecţie. în ultimii ani, mare parte din latura ascunsă a muncii mele se desfăşurase în ceainării, restaurante şi halls de hoteluri, transmiţând informaţii, raportând date extrem de precis şi eficient. De-aceea nu m-ar fi mirat deloc ca printre cafele, felii de tort, biscuiţi şi ceşti cu ciocolată groasă, să aibă loc pe furiş, în toiul zilei, fel de fel de conspiraţii şi cârdăşii. Drept răspuns, mi-am luat totuşi o mină cinică de nevinovăţie. în ochii acelui bărbat, nu eram decât anexa unui compatriot, o soţie care nu lucra şi era uşor exotică.

— Ei bine, să ne întoarcem la treburile noastre...

Ţinând seama de propunerea mea, Nick Soutter se gândise la patru colaborări de câte cincisprezece minute fiecare. Patru scurte povestiri despre Spania, înregistrate în

prealabil, care aveau să fie transmise în săptămâni succesive. Artă, geografie, ici-colo câte o tuşă de istorie, gastronomie, obiceiuri, tradiții, orice voiam eu. în engleză, fireşte. Cu vocea mea, cu accentul meu puternic, cu micile mele stâlciri de pronunție şi greşelile neprevăzute care ar fi apărut pe parcurs.

— Asta va adăuga veridicitate, nu vă faceți griji pentru gafe.

Aşa, exact cum îmi vorbiți mie acum, sună adorabil. Păcat doar că nu vă vor putea şi vedea.

Dacă aş fi fost Sira din urmă cu câțiva ani, n-aş fi reuşit să nu roşesc până în vârful urechilor. Dar, cum nu mai eram, doar am amestecat cu linguriția în ceai, ascunzându-mi un zâmbet: trecuse multă vreme de când un necunoscut mă complimentase atât de fățiş. Sau poate că Nick nici măcar nu intenționase să-mi facă un compliment. L-am privit iar, o clipă mai târziu, în timp ce schimba un shalom cu un tip care trecea pe lângă noi într-un costum gri.

În felul lui nu prea canonic, Nicholas Soutter era totuşi atrăgător, cu gâtul puternic şi umerii lați, păr des şi castaniu, cu fire albe la tâmple. Era foarte departe de-a fi un bărbat chipeş, n-avea chipul armonios şi elegant al lui Marcus şi, cu atât mai puțin, frumusețea seducătoare a lui Ramiro Arribas. Chiar şi aşa, în trăsăturile lui rotunjite, în bărbia proeminentă, nasul bine marcat, dinții mari şi sprâncenele dese de deasupra ochilor ageri, se intuia un magnetism ciudat, diferit.

— Şi despre chestiuni politice? am întrebat când mi-a dat iar atenție, scuzându-se că întrerupsese conversația noastră. Ar trebui să ating şi chestiuni politice sau preferați să le las deoparte?

A bătut tactul cu degetele pe marmura mesei.

— Nimic nu mi-ar plăcea mai mult decât să intrăm în miezul lucrurilor, dar mă tem că n-o putem face. M-a privit încrun-tându-se. Ce credeți despre situația din țara dumneavoastră, dacă nu vă deranjează întrebarea?

Nu, nu mă deranja întrebarea. Mă mira că era atât de directă. Dar nu mă incomoda deloc.

— Îmi e profund dezagreabilă, atât am răspuns. Nu crezusem necesar să dezvolt.

— Îmi închipui. Ca şi restului lumii, deşi acum unii doresc s-o treacă sub tăcere.

Bătaia tactului cu degetele a devenit un răpăit ritmic cu pumnul stâng. Ca şi cum gândul care tocmai prindea contur îl enerva întrucâtva.

— Şi războiul nostru a fost crud, am adăugat. Şi încă suportăm consecințele.

— Ştiu, a replicat Nick. L-ați trăit la Madrid?

— Nu, pe-atunci eram în Maroc. Dar ştiu cum era viața de zi cu zi direct de la sursă, de la mama, de la prieteni şi de la cei care l-au îndurat. Eu m-am întors la sfârşit; de-atunci, da, am fost un martor direct al urmărilor lui.

— Datorită relației cu soțul dumneavoastră, m-a iscodit, îmi imaginez că sunteți la curent şi cu poziția regimului franchist față de Marea Britanie şi Germania în marele război.

Răspunsul meu a fost transparent.

— Datorită relației cu el şi din proprie experiență.

M-a privit din nou cu o scânteie de curiozitate în ochi, dar nici eu n-am mai adăugat ceva, nici el n-a mai pus vreo întrebare.

— Chiar dacă practic suntem independenți, când alegem subiectele, la PBS ne ghidăm şi după criterii care emană din surse oficiale şi, în ultima vreme, cuvântul de ordine e să nu ne luăm de Spania lui Franco.

Pe lângă noi, în drum spre masa lor, au trecut trei englezoaice înfofolite în paltoane din stofă şi blănuri, soţiile altor slujitori coloniali ai Imperiului. Ne-au salutat pe amândoi şi le-am răspuns în acelaşi timp. Le cunoşteam deja din alte ocazii, ne întâlnirăm la vreo cină de la Government House, poate la vreun ceai de caritate sau la vreun concert, dar nu-mi aduceam aminte numele lor. Nici Nicholas Soutter nu le-a dat nici cea mai mică atenţie. Poate că pe ele le-a mirat să ne vadă împreună, poate că le-am dat un subiect de conversaţie, ca să-şi asezoneze întâlnirea matinală.

— Pe cei de la Londra începe să-i enerveze profund avântul comunismului de după războiul mondial. Aşa că, atât timp cât Generalisimul vostru îi ţine pe comunişti afară din joc, Marea Britanie nu-l va ataca şi-l va lăsa să facă ce vrea.

Spusese Generalisimo, în spaniolă, cu o pronunţie îngrozitoare care aproape mă făcuse să râd, deşi chestiunea n-avea niciun haz.

— În sfârşit, nu vreau să vă reţin; mai bine să recapitulăm...

Am pus la punct detaliile, ne-am ridicat şi ne-am îndreptat spre ieşire. Am observat că nu s-a oprit să plătească ce consumaserăm; probabil că avea cont deschis.

— Sunaţi-mă în caz că aveţi vreo îndoială, a zis întinzându-mi mâna - fermă, sigură din nou.

Eram deja pe trotuarul de pe Ben Yehuda Street, Mustafa mă aştepta cu maşina Berthei Vester.

— Aşa am să fac, Mr. Soutter.

— De ce nu-mi spuneţi Nick?

Am făcut un gest care putea însemna şi da, şi nu, sau contrariul. M-am aşezat la locul meu şi, în timp ce porneam, l-am urmărit cu privirea prin geam. îşi croia drum printre

alți trecători, bărbați cu kippa sau cu pălărie din fetru, femei care împingeau cărucioare, bătrâni plimbăreți, vânzători de ziare, l.-am pierdut din vedere în drum spre Zion Square, cu a zecea țigară în gură şi mergând cu paşi energici.

7

Am ştiut de la bun început că nu eram dispusă să mă aşez în fața unui microfon doar cu o încâlceală de idei care-mi umblau prin cap; aveam neapărată nevoie să mă pregătesc dinainte. Principala mea experiență scriitoricească se limita la notarea informațiilor pe care le auzeam la mine în atelier de la clientele nemțoaice şi la rapoartele şi mesajele clandestine pe care le transcriam apoi ca să le transmit englezilor; nu lucrasem nicicând cu idei sau concepte, ci doar cu mâinile, ochii şi degetele. Dar, în ciuda aşteptărilor, talentul de croitoreasă mi-a luminat drumul. Când mă apucam să creez o piesă nouă, fie 0 ținută de seară sofisticată, fie o rochie de cocktail sau o simplă bluză de muselină, trebuia să țin mereu seama de o serie de paşi de bază. Trebuia să-mi fac în prealabil o idee clară, să aleg bine țesătura, să iau riguros măsurile, să croiesc cu precizie maximă, să cos cu îndemânare şi să probez articolul vestimentar ca să-mi dau seama de eventualele greşeli. Acum, cu excepția diferențelor, mă găseam într-o situație similară. Aveam să lucrez totuşi cu vorbe în loc de țesături. Şi cu ascultători în loc de cliente.

Dintr-o papetărie de pe Mamillah Road, am cumpărat trei caiete, o cutie cu creioane şi un instrument modern pe care vânzătorul l-a numit biro, o bazaconie în formă de creion care-ți permitea să scrii cu cerneală fără să ai nevoie de stilou sau călimară. Câteva dimineți la rând, m-am tot dus

cu stocul meu de provizii la impunătorul edificiu al YMCA, centrul acelei asociații creştine, situat chiar în fața hotelului King David. Se spunea că-l construise chiar arhitectul care proiectase Empire State Building din New York; că se cheltuise o donație generoasă de un milion de dolari pentru a-l înălța piatră cu piatră, cu arcade înalte şi cupole, un turn grandios, echipamente moderne şi o bibliotecă. În realitate, dintre toate astea nu-mi păsa decât de cea din urmă. Şi dintre miile de volume adăpostite pe rafturi, mi-am concentrat atenția doar pe volumele despre Spania din Encyclopaedia Britannica. Eu, care abia dacă mersesem la şcoală şi crescusem într-o casă în care nu intrase niciodată măcar o singură carte, m-am pus pe citit, recitit, tradus şi comparat, pe copiat, şters şi alcătuit liste şi din când în când rupeam foi din caiete, făcându-le ghemotoace. Şi tot aşa, până am obținut o mulțime de informații referitoare la țara mea care mi s-au părut coerente, de la geografie la gastronomie, mările la care aveam acces, muzica pe care o cântam şi monarhii care domniseră la noi cu mai multă sau mai puțină glorie.

În sala de lectură de la American Colony, printre tapiserii, covoare şi acuarele, pe un birouaş din lemn de măslin, mi-am instalat apoi a doua tabără. Mai multe zile la rând, m-am ocupat cu organizarea materialelor adunate la YMCA, pentru a le adăuga cunoştințelor mele şi a le da un ton propriu, personal, neenciclopedic. Aproape zilnic îl sunam pe Nick Soutter; când nu reuşeam să dau de el, mă suna el întotdeauna, mai devreme sau mai târziu. Avea idei clare, directive sigure, rezolva pe loc toate nesiguranțele şi dubiile mele; uneori, chiar el aducea câte o contribuție sau reacționa la propunerile mele cu un hohot de râs. Iar la sfârşitul tuturor discuțiilor noastre, eu îi promiteam să nu-l mai deranjez şi a doua zi.

— Nici să nu-ți treacă prin minte aşa ceva, riposta - pe-atunci, renunțaserăm la formalisme. Sună-mă ori de câte ori vrei, Sira. în vremurile astea deprimante, e o bucurie să te aud.

După-amiaza mă încuiam în cameră ca să ascult programele PBS în engleză, ale BBC uneori, şi să deprind maniere şi stiluri: cum îşi modulau crainicii vocea, cum făceau pauze, cum alternau secvențele mai lente cu altele pline de vervă. La sfârşitul zilei, Marcus juca rolul auditoriului meu. Ieşeam mai puțin în acele nopți, ianuarie era o lună mohorâtă, pe străzi nu slăbeau tensiunile, toți păreau mai retraşi, dând impresia că aşteptau ceva. Exersam cu Marcus, în camera noastră, topica, pronunția, ritmul şi cadența. Engleza mea se îmbunătățise vizibil în lunile de când locuiam în Ierusalim; era şi firesc, de vreme ce n-aveam niciun străin cu care să vorbesc în limba mea. Chiar şi aşa, vocalele continuau să-mi lunece uneori, consoanele îşi puneau una alteia piedici şi făceam câteodată greşeli de vocabular; din fericire, soțul meu răbdător se oferea să mă asculte şi să mă corecteze cum ar fi făcut un profesor dedicat cu o elevă care lipsise şapte zile de la şcoală. Ba chiar râdea de mine când mă prefăceam că vorbesc la microfon folosind o perie de păr pe post de aparat. Din contra, Sira, îmi spunea când îl întrebam dacă se săturase de rolul lui Pigmalion. Să te ascult e un balsam în zilele astea nesigure.

Pe-atunci, nici lui Nick, nici lui Marcus nu le lipseau motivele să se arate demoralizați de ambianța generală. Dincolo de căldura din American Colony şi din apartamentul nostru, de tihna din biblioteca de la YMCA şi din alte locuri private sau exclusiviste, anul începuse fără perspectiva unor schimbări iminente, iar nervozitatea se ivea la fiecare colț de stradă. Bandele extremiste evreieşti îşi continuau acțiunile

sângeroase. Uneori, acționau membrii grupării Irgun la ordinele unui oarecare Menahem Begin. Alteori, atacau cei din gruparea Lehi, care se proclamau Luptători pentru Libertatea Israelului şi care, în engleză şi ca o aluzie la fondatorul ei, erau cunoscuți de obicei ca Stern Gang, banda lui Stern. în alte ocazii, era vorba de acțiuni ale Haganah, armata neoficială a Yishuv, sprijinită de Agenția evreiască. în orice caz, indiferent de cine săvârşea fiecare samavolnicie, cruda realitate era că toți se uniseră în acele zile sub stindardul Mişcării de Rezistență Evreiască, mobilizați pentru un țel ferm şi concret: să se năpustească asupra britanicilor, personalului şi edificiilor acestora. Urmăreau să fondeze Statul Israel ca națiune independentă. Şi, de aceea, britanicii îi incomodau. în orice moment din zi şi din noapte ne speria o rafală de detunături sau explozia unei grenade. Atacurile contra clădirilor oficiale se repetau şi ele fără răgaz, la doar câteva zile aflam de un nou sabotaj, o altă ambuscadă, o altă ofensivă sau al nu mai ştiu câtelea furt de muniții şi arme.

În ciuda situației, viața cotidiană continua cu aparentă nor-malitate: oamenii mergeau la lucru, magazinele erau deschise, filmele nord-americane rulau la cinematografe, iar în bucătării fierbeau oalele cu rasol. în sfârşit, m-am înțeles cu Nick Soutter ca pe 18 ianuarie să facem o probă de voce şi să punem la punct detaliile; înregistrarea definitivă urma s-o facem a doua zi. Singură în fața dulapului, ca în fiecare dimineață, am scos de pe un umeraş un deux-pieces sobru bleumarin. Când am încercat să mă închei la jachetă, am observat pentru prima oară că nu mai aveam talia obişnuită. M-am emoționat, dându-mi seama că trupul meu se schimba, se mărea treptat, făcând loc micuțului care creştea înăuntru.

O maşină a PBS m-a luat de la American Colony şi m-a lăsat în faţă la Broadcasting House cu câteva minute înainte de ora zece. Am coborât ţinându-mi strâns notiţele, străduindu-mă să-mi ţin nervii sub control. în anii anteriori, când colaboram la Madrid şi Lisabona cu SOE, adică Special Operations Executive, fusesem implicată în conjuncturi extrem de delicate, folosisem informaţii riscante, mă aventurasem în situaţii hazardate. Acum, în schimb, în faţă mi se deschidea o însărcinare fără complicaţii, o aventură inofensivă. Chiar şi aşa, nu puteam împiedica neliniştea să mă străbată în zigzag, ca o şopârlă.

M-am anunţat la recepţie, Nick Soutter mi-a ieşit în întâmpinare în doar două minute, atât de entuziast şi neşovăielnic, încât neliniştea mi s-a topit pe loc. Parcurgând culoare şi coridoare, birouri şi studiouri, mi-a arătat departamente şi sectoare; ocazional, mi i-a prezentat şi pe responsabilii lor. Azmi Nashashibi, supervizorul programelor în arabă şi membru al uneia dintre cele mai puternice familii din Ierusalim, s-a înclinat în faţa mea cu un aer de Casanova, sărutându-mi mâna. Edwin Samuel, directorul general, un evreu englez de spiţă veche şi în acord total cu tripla lui faţetă, m-a salutat formal, dar părea sincer. Ruth Belkine, producătoare de programe, o evreică rusă scundă şi în vârstă, cu ani de experienţă în spate, ne-a promis să asiste la repetiţie şi să-mi stea alături în studio a doua zi. Mi-a făcut plăcere să descopăr prezenţa numeroasă a femeilor în spatele birourilor de la recepţie şi a meselor: era prima oară când vedeam un loc de muncă cu atât de multe angajate. Chiar dacă erau minoritare, iar competenţele lor poate nu atingeau nivelul maxim, am simţit o înţepătură de invidie sănătoasă văzându-le cum lucrau, dinamice, implicate, eficiente.

— Avem peste o sută de angajaţi: producători, scenarişti, crainici, actori, personal administrativ şi tehnicieni, plus orchestra şi colaboratorii ocazionali, ca tine, şi ei numeroşi, m-a informat Nick. Emitem pe unde medii în trei limbi, avem angajaţi de trei religii, unii depindem de Administraţia colonială, alţii nu, iar zilnic primim de la ascultători sute de scrisori care laudă, critică, fac propuneri sau se plâng de una şi de alta.

Facem constant jonglerii ca să evităm fricţiunile şi să mulţumim pe toată lumea.

Am ajuns în cele din urmă la studioul unde se stabilise că urma să-mi înregistrez micile eseuri. Ruth Belkine m-a instruit cum trebuia să stau la microfon, în ce poziţie, la ce distanţă şi cum să respir; m-a învăţat şi să înţeleg semnele pe care aveau să mi le facă doar cu mâinile. Şi a început proba de voce. Cu Ruth, Nick şi un tehnician arab în faţa mea, m-am apucat să citesc într-o limbă străină textul despre bătrâna Piele de Taur, ţara mea de pe celălalt ţărm al Mediteranei. Când, cincisprezece minute mai târziu, am ridicat privirea de la hârtii, am auzit aplauze. Veneau doar de la şase mâini, erau o ovaţie neînsemnată, dar le-am primit ca pe o recompensă fastuoasă.

Înregistrarea definitivă a rămas stabilită pentru ziua următoare.

— La zece încă o dată, la fel ca azi? am întrebat.

— La zece, a confirmat Nick.

Ruth a consultat atunci un formular şi şi-a corectat şeful.

— Nu, mai bine s-o facem înainte, ca să evităm obstacole neprevăzute.

— La nouă? am propus.

— Poate ar fi mai bine ceva mai devreme, a zis. Opt şi jumătate ar fi perfect.

A doua zi de dimineață, Marcus şi cu mine am luat micul-dejun împreună, el ouă prăjite, cârnați şi cafea din abundență; eu doar o ceaşcă cu ceai şi abia trei muşcături dintr-o felie de pâine prăjită. Tot împreună am ieşit din American Colony, două automobile ne aşteptau la poartă. Momentul acela mi-a făcut mare plăcere, aproape că m-a emoționat. De-aş fi fost la colțul altei străzi din lume, scena aceea ar fi reprezentat pentru mine idealul vieții noastre de cuplu: să plecăm de-acasă şi să ne începem ziua de lucru având fiecare la orizont ceva motivant de făcut. Marcus m-a sărutat în fugă, mi-a făcut cele mai frumoase urări, a insistat să am grijă de mine. Eram conştientă că ar fi preferat să rămân în hotel, scriind cărți poştale, citind romane, ascultând radioul sau urmărind cum creşteau iasomiile Berthei Vester. Dar cum îmi respecta mereu deciziile, şi-a ținut părerile pentru sine şi mi-a îngânat la ureche: mult noroc.

Cele două automobile au demarat la unison. Al lui Marcus a luat-o înainte; al meu, un Morris de la PBS, l-a urmat îndeaproape. Am coborât până la Poarta Damascului şi acolo ne-am despărțit. Şoferul meu a luat-o la dreapta şi a intrat pe Strada Profeților, al lui Marcus a luat-o spre Julian's Way. M-am uitat la ceas, arăta opt şi douăzeci. Era frig, se lumina de ziuă, se anunța o zi cu soare de iarnă, tăioasă şi luminoasă. La adăpost pe bancheta din spate, cu gulerul paltonului ridicat, cu pălăria pe cap şi mănuşile de piele în mâini, am continuat să-mi trec în revistă notițele, conținutul, pronunția, complicatele s"-uri care-mi lunecau printre dinți. Abia dacă era trafic, trecătorii erau rari şi maşinile puține, am depăşit un car burduşit cu lemne, tras de un măgar bătrân; un arab şi mai bătrân mergea pe lângă el târându-şi picioarele, îmbrăcat cu o djellaba zdrențăroasă şi o kufiya neagră pe cap.

În dreptul impunătorului Spital Italian am cotit spre Saint Pauls Road, apoi spre Queen Melisande's Way, iar în capăt se înălța Broadcasting House cu cele două etaje ale sale din piatră, cu mimozele neînflorite de la intrare şi scara mare. înăuntru erau aprinse câteva becuri, deşi afară abia se zăreau câțiva oameni, era încă devreme. Maşina înainta fără grabă, eu eram încă la adăpost în palton şi cu mănuşile călduroase, adâncită în notițele despre patria mea.

Chiar când am ajuns la intrare, ceva neaşteptat a trecut rapid prin fața noastră. O umbră, o prezență grăbită, lunecoasă, omenească. Şoferul a frânat brusc şi mi-a strigat ceva ce n-am reuşit să aud, trupul mi-a fost împins cu violență în față din inerție şi instantaneu mi-am încrucişat brațele pe pântec.

Explozia a sunat brutal, maşina s-a zgâlțâit ca scuturată de mâna unui uriaş furios, iar urechile mi-au surzit. Totul în jur s-a umplut de fum prăfos; imediat s-au auzit rafale de pistoale automate, strigăte aspre şi paşi de oameni care fugeau; şoferul s-a întors spre mine şi m-a prins brutal de cap, smulgându-mi pălăria şi obligându-mă să mă las în jos, în timp ce el răcnea în arabă şi încerca să dea înapoi ca să ne depărtăm de locul acela.

Ghemuită pe bancheta din spate, am rămas cu ochii deschişi, mută, paralizată, dar şi ciudat de senină, cu brațele încleştate pe tors şi genunghii la piept. în jur, tiruri, urlete sfâşietoare în ebraică, engleză şi arabă, paşi care goneau, motoarele maşinilor care soseau precipitat, cauciucuri care derapau pe pietriş, în depărtare, sirene care sunau tot mai intens, totul, totul m-a lăsat indiferentă. Nepăsarea mea era tenace, linişteа mea avea un singur țel. Mă interesa doar ca brațele să nu mi se mişte din loc, continuând să-mi apere copilaşul, oferindu-i căldură şi alinare.

8

Cu chiu, cu vai, scuipând neîntrerupt răcnete şi ocări, şoferul a reuşit în cele din urmă să iasă de pe tronsonul infernal de stradă din dreptul clădirii Broadcasting House şi să revină pe

Saint Paul's Road, unde se strângeau curioşi neliniştiţi, maşini oprite şi furgonete ale poliţiei care voiau să-şi facă drum în urlete de sirenă. Cu gâtul uscat, i-am cerut să mă ducă la King David; nici n-a frânat bine în faţa intrării hotelului, că m-am şi repezit spre uşa turnantă. Maşina era acoperită cu un strat gros de praf, eu aveam părul răvăşit şi, coborând, îmi agăţasem un ciorap. Eram gata să intru când, grăbit şi cu panica zugrăvită pe chip, Marcus a ieşit pe uşa opusă. Se ducea să mă caute, vestea se răspândise rapid. M-a strâns la piept, m-a întrebat dacă eram bine o dată, de două, de trei, de patru ori, m-a mângâiat pe spate şi pe ceafă, în timp ce eu îmi îngropam faţa în pieptul lui, şi mi-a propus să mergem imediat la spital să mă vadă un medic.

— Nu, nu, nu..., am repetat fără să mă dezlipesc de el.

Vocea mi-a sunat gâtuită; el a insistat, eu am continuat să refuz.

— Să intrăm, am murmurat. N-am nevoie decât de linişte şi să beau apă.

Ne-am dus într-un colţ din lobby, până ce zgomotul asurzitor mi-a dispărut din urechi. De la bun început am ştiut, din pur instinct organic, că bebeluşul meu era adânc ascuns în mine.

Pe la jumătatea dimineţii, Marcus m-a dus înapoi la American Colony, a vorbit cu Nick Soutter şi l-a pus la curent cu cele întâmplate; spre seară, Nick mi-a făcut o vizită. Venise cu o sticlă de vin de Burgundia, cu chipul

obosit şi hainele boţite. Drept salut, a desfăcut braţele a neputinţă şi a murmurat răguşit „îmi pare rău". Nu era vinovat de atrocitatea comisă, dar se simţea cumva răspunzător că-mi dăduse întâlnire în acea dimineaţă, chiar la ceasul blestemat al atentatului. Mişcată, l-am îmbrăţişat, şi nu m-a respins, deşi cu siguranţă că gestul meu i-a părut ciudat.

Ne-am dus în sala de lectură, în colţul în care, cu câteva zile mai înainte, mă aşezasem să-mi pregătesc micile prezentări radiofonice. Nu i-am pomenit nimic despre orele pe care le petrecusem la biroul din lemn de măslin; nu era deloc nevoie să ştie cât de mult însemnase pentru mine sarcina aceea măruntă, câtă plăcere îmi făcuse să mă simt iar activă, chiar dacă era vorba de o îndatorire atât de mică. Ce importanţă mai aveau acum toate astea?!

— Cel mai galant ar fi fost să-ţi aduc flori sau bomboane de ciocolată, dar n-am avut timp, a zis pe când punea sticla de vin pe una dintre mesele laterale. Asta e tot ce mi-a căzut în mână, am furat-o de la un coleg.

S-a instalat în faţa mea, lângă şemineu, într-un fotoliu mare din piele. Focul ardea, atmosfera era plăcută între tapiserii, draperiile grele şi covoarele persane. Dar starea de spirit a amândurora era ca de gheaţă.

— Soţul tău mi-a spus că eşti însărcinată, habar n-aveam, a bâiguit oarecum stânjenit. Mă bucur să aflu că... vreau să spun că nu ai...

L-am oprit cu un gest. Nu ştiam dacă Nick Soutter avea copii, nu ştiam dacă dăduse vreodată naştere unei vieţi care până la urmă se frânsese. Şi, mai ales, n-aveam niciun chef să vorbesc cu el despre ceva atât de intim. încă simţeam frica în oase, copilul nostru era pe drum în cel mai nepotrivit moment cu putinţă, în vremuri tulburi, pe

meleaguri aspre şi străine. Chiar şi aşa, ideea de a-l pierde mi se părea îngrozitoare.

Unul dintre chelneri, Assim, a sosit cu o tavă în mâini şi ne-a servit tăcut ceaiul. Când ne-am reluat discuţia, Nick doar a comentat pe scurt impactul atentatului printre angajaţii de la PBS şi din clădire.

— Stern Gang a revendicat atentatul; din fericire, n-au fost victime.

Tânărul care pusese dispozitivul exploziv reuşise să fugă, însă bănuiau cine era.

— Dar şi-au atins în parte scopul aruncând în aer staţia electrică secundară. A tras aer în piept şi a expirat cu putere.

Nu-i prima oară când are loc ceva asemănător, a adăugat.

Anul trecut au atacat centrul de transmisiuni din Ramallah; într-o ocazie anterioară, înainte de război, trei bombe succesive au explodat în timpul programului pentru copii. Una a distrus sala de control, alta a prăbuşit un culoar. A treia i-a ucis pe tânăra crainică de la Children's Hour şi pe tehnicianul cu care lucra.

Fără să mai insiste asupra aspectelor lugubre, încetul cu încetul, Nick a condus discuţia spre chestiuni mai puţin neplăcute: radioul şi lumea lui, viaţa pe care o dusese înainte la Cairo, plecările şi sosirile, schimbările lui de direcţie.

— Presupun că nu-i prea uşoară nici viaţa unei străine, pusă în slujba Imperiului, a spus.

— Nu mi-am închipuit niciodată că asta-mi va fi soarta. Fără nicio intenţie, vocea mi-a sunat tăios de sincer, poate chiar cu o nuanţă de amărăciune. Ceea ce sugera cât de greu îmi venea să lupt cu propria ineficientă, cu absenţele

lui Marcus şi cu viaţa pe care o duceam între pereţii unui hotel, în ţara aceea violentă.

— Nu toate femeile-s dispuse să-şi însoţească soţii când vine vorba despre astfel de posturi, a replicat cu privirea aţintită la covor. A mea, de pildă, a refuzat categoric.

Şi-a trecut mâinile prin păr, dincolo de tâmple, cufundându-şi degetele până la scalp, de parcă astfel şi-ar fi reactivat gândurile. Fusese o zi proastă, probabil de asta propriii demoni profitaseră, ivindu-se o clipă. Vocea îi era ceva mai joasă, aspră, seacă.

— Iar acum plătim consecinţele.

Am încercat să-mi închipui cum era soţia lui Nick Soutter, ce se alesese de ea, unde era în timp ce el încă se afla la Ierusalim, ţinându-mi companie. Tocmai atunci a intrat Marcus.

S-au salutat cu căldură, solidari în faţa nenorocirii. I-am propus amândoi lui Nick să rămână la cină, dar ne-a refuzat, făcând aluzie la cât de neîngrijit era îmbrăcat şi menţionând chiar o vagă obligaţie. Prea multe scuze, în orice caz. Avusese o zi îngrozitoare şi prefera să fie singur. Să bea câteva pahare la Fink's Bar, cu siguranţă. Să uite oroarea şi să-şi încălzească sufletul, fără soţie, înainte să se întoarcă în singurătatea de gheaţă din apartamentul lui.

Pentru a preveni alte potenţiale atacuri, chiar de-atunci, Broadcasting House şi-a instalat pe acoperişuri un detaşament al Legiunii Arabe, care făcea parte din forţele armate britanice, cu toţi militarii înarmaţi până-n dinţi. Perimetrul edificiului a fost împrejmuit cu sârmă ghimpată, vizitele persoanelor din afara instituţiei s-au redus la minimum, iar salariaţilor li s-au făcut orare şi legitimaţii speciale.

În timp ce autorităţile luau toate măsurile şi teroriştii porniseră în căutare de noi obiective, eu am rămas trei zile

închisă în American Colony, fără să ies din apartament, fără să vorbesc aproape cu nimeni, doar cu Marcus mai schimbam câte o vorbă când se întorcea seara acasă. Trei zile întregi le-am petrecut aşa, practic izolată, şi de-a lungul lor am tot sucit şi răsucit acelaşi gând, care devenise aproape o obsesie: să plec. Să părăsesc Palestina, să am grijă de viaţa care creştea în mine, s-o duc departe de nenorociri şi riscuri. Agresivitatea dintre arabi, evrei şi britanici n-avea nici în clin, nici în mânecă cu mine, eu trecusem prin războiul ţării mele, colaborasem voluntar cu englezii într-al lor, îmi făcusem partea. îmi părea rău de dramele evreilor fără patrie, ale arabilor ameninţaţi de sionismul violent şi ale compatrioţilor soţului meu, dispreţuiţi şi de unii, şi de ceilalţi, dar nici copilul meu, nici eu n-aveam ce căuta în acest furnicar sângeros.

Închisă în apartamentul nostru, întinsă pe pat cu ochii în tavan, ieşind pe balconul care dădea în curtea interioară, stând într-un fotoliu cu privirile pierdute sau privindu-mă fără să mă văd în oglindă, ceas de ceas am frământat, respins, adăugat şi renunţat la planuri, până când mi-a rămas doar unul: să mă întorc la Tetouan, oraşul alb, unde viaţa era lentă şi la îndemâna tuturor, fără rigorile capitalei, fără amărăciunile şi strâmtorările ei. După câte ştiam, pe-atunci acolo nu erau prea multe case; la sfârşitul Războiului Civil părăsiseră mulţi Peninsula devastată şi plecaseră în Marocul spaniol, să-şi facă un viitor. Dar poate că mama m-ar fi putut primi o vreme în apartamentul pe care îl împărţea cu soţul ei pe strada Mohamed Torres. Sau era posibil ca bătrâna Candelaria să aibă în pensiunea ei o cameră liberă, poate chiar cămăruţa din fundul casei, unde mă găzduise cu un deceniu în urmă, cea cu infiltraţii de apă de ploaie şi vechituri, cu salteaua de lână aspră, dulapul fără uşă şi umeraşele de sârmă. N-avea nicio importanţă. Voi ieşi la

liman, voi găsi calea. Zilele acelea fuseseră şi mai greu de suportat, dar tot reuşisem să le depăşesc.

Acele gânduri şi altele asemenea lor le-am tot sucit şi răsucit fără oprire în minte: ce voi face când se va naşte copilul meu, voi deschide sau nu un nou atelier, voi găsi o muncă diferită ca să ne putem întreține? Dar lui Marcus nu i-am împărtăşit niciunul dintre planurile mele. încă de la început, exclusesem ideea că mă va însoți: nu-i puteam cere să țină seama de temerile mele, avea priorități clare. Iar obligațiile îi erau tot atât de indiscutabile pe cât îi erau de puternice, în ceasurile acelea grele, simțul datoriei şi angajamentul față patrie. Nu, n-aveam să-l încurc cu îngrijorările mele, avea şi aşa suficiente probleme şi misiuni, oricare ar fi fost ele.

De aceea, la întoarcerea lui, mă străduiam seară de seară s-o scot la iveală pe Sira cea dintotdeauna: bine îmbrăcată, machiată, îndrăgostită, încântătoare şi atentă. Nici măcar nu-l întrebam despre munca lui, preferam să-l scutesc de neplăcerea de-a mă minți. Şi aşa, vorbind despre banalități, în acele zile am împărțit la cină porumbeii umpluți ai bucătarului Aii, fripturile, peştele din Marea Tiberiadei, chiar şi sticla de vin de Burgundia dăruită de Nick Soutter. Ne-am bucurat de toate, aşezați cu aparentă normalitate unul în fața celuilalt şi mâncând. Totuşi, nicio clipă nu ne-am înlănțuit degetele peste fața de masă şi nici nu ne-am atins gleznele pe sub masă. Amândoi eram conştienți că între noi se deschidea un fel de breşă.

Minciunile şi tăcerile mele au durat trei zile. în a patra, m-am pus în mişcare de îndată ce Marcus a ieşit pe uşă. Nu mai dormeam când el se trezise fără să aibă nevoie de deşteptător, ca întotdeauna, şi se dezlipise de mine. Dar eram tot în pat, întinsă pe-o parte, prefăcându-mă că dorm, când de fapt mă trezisem înainte de ivirea zorilor. Cu ochii

închişi, deşi trează, l-am simţit mişcându-se tiptil, după obiceiul lui. Abia dacă s-a auzit scârţâitul arcurilor de la somieră, al balamalelor şi al clanţelor; a terminat rapid cu baia, ca mai mereu, şi n-a făcut zgomot nici măcar cu tălpile pantofilor. înainte de plecare, s-a aplecat şi m-a mângâiat pe gât.

M-am cutremurat în sinea mea, dar am continuat să mă prefac. Nimic n-a fost mai greu decât să mă abţin, a trebuit să-mi încleştez pumnii, să-mi înfig unghiile în palme şi să strâng din dinţi ca să nu mă avânt spre el şi să-l rog să-şi lase deoparte toate răspunderile, să mă ia de mână şi să vină cu mine să căutăm un colţ de lume senin în orice alt loc de pe planetă.

9

Înainte să ies, am golit un sertar al comodei şi am căutat în fundul lui. Acolo ţineam banii, într-un plic băgat într-un dosar. în el erau lire sterline, câteva sute. Şi dolari, într-o legătură de bancnote de cincizeci. Şi două mii de pesete noi, emise după război. Nu ştiam de câţi bani voi avea nevoie; i-am luat pe toţi. Pentru orice eventualitate.

L-am rugat pe Mustafa, şoferul hotelului, să mă ducă iar la Ierusalim, pe străzile pline de maşini şi agitaţie. Pe drum, am stat cu frica-n sân: din spatele fiecărei înălţimi şi al fiecărei furgonete simţeam că vine o ameninţare; în orice tânăr care ne ieşea în cale vedeam un terorist. Dar nu, nimic nu s-a ivit între American Colony şi destinaţia mea.

Un muncitor monta afară nişte pancarte mari cu anunţuri: agenţia Thomas Cook & Son mai adăuga o zi activităţii ei la Poarta Jaffa. Trecuseră aproape treizeci de ani de când generalul Allenby cucerise Ierusalimul în numele Majestăţii Sale şi, coborând de pe cal, în semn de

respect, traversase pe jos magnifica intrare din zid, marcând astfel începutul Mandatului, în acele zile, toți locuitorii din Ierusalim, atât arabi, cât şi evrei, primiseră cu plăcere sosirea britanicilor: arabii, eliberați de sub dominația turcă, credeau că li se deschisese drumul către independență; evreii aveau în sfârşit speranța consolidării unei patrii. Şi unii, şi ceilalți doreau acum ca englezii să se ducă învârtindu-se de unde veniseră ca să poată croi singuri viitorul acelei țări. Chiar şi cu prețul unui război sângeros, dacă era nevoie.

Totuşi, în acea dimineață de iarnă, în împrejurimile intrării în Oraşul Vechi nu se vedeau decât oameni de rând şi obişnuiți. Țărani care-şi instalau tarabele cu verdețuri, fructe, pui vii şi ouă, un bătrân gârbovit care mătura la uşa dughenei lui, vânzători ambulanți de souvenirs religioase, distribuitori de kerosen, copii de trei religii în drum spre şcoală.

În fața mea erau deja trei clienți matinali: un domn cu pălărie şi doi tineri americani echipați cu echipamente în cutii şi traiste mari de pânză. Am presupus că erau arheologi, geologi, topografi sau oameni din vreuna dintre speciile alea rare. în spatele tejghelei, sub firma WORLD TICKET OFFICE, doi agenți se pregăteau să-i servească, în timp ce eu mă aşezasem pe una dintre băncile laterale, în aşteptare. Cu poşeta pe genunchi şi mâinile pe ea, ca să-mi protejez banii, priveam pereții acoperiți de afişe şi hărți. Erau oferte la excursii în Galileea, la râul Iordan, la muntele Sinai, în deşertul Iudeii. Anunțuri cu interpreți şi ghizi, cărăuşie cu catâri de povară, închirieri de corturi şi biciclete.

În birou au intrat şi alte persoane: un arab păntecos cu fes roşu şi haine occidentale, două măicuțe benedictine, un tip care doar a privit afişele prin lentilele groase ale

ochelarilor. După câteva minute, a intrat o femeie grăbită şi singură. De îndată ce a văzut că erau mulţi clienţi, a afişat o expresie iritată.

Mi-am zis că era cam de-o vârstă cu mine; am presupus că era englezoaică, la fel ca multe altele. După înfăţişare, nu mi s-a părut totuşi soţie de militar sau de funcţionar al Secretariatului: niciuna dintre ele n-avea obiceiul să poarte dimineaţa sacou cu linie masculină, pantaloni de flanelă şi pantofi solizi, fiind şi atrăgătoare în felul ei. S-a aşezat lângă mine şi a îngânat sec good morning, apoi a scos dintr-un buzunar lateral un carneţel cu elastic, cu un creion ataşat. Fără să-mi schimb poziţia, am privit-o cu coada ochiului.

Avea nasul ascuţit, părul deschis la culoare, cârlionţat şi prins la ceafă într-un coc lejer; o buclă i-a căzut pe obraz şi a dat-o cu nonşalanţă după ureche. Am încercat să descifrez ce scria, dar n-am putut: scrisul ei subţire înainta de parcă lăsa cuvintele neterminate. Umpluse o jumătate de pagină când a ridicat ochii. Cei doi agenţi încă se ocupau de primii clienţi, nimic nu avansase. Contrariată, şi-a legănat creionul între degete; apoi a vrut să-şi continue însemnările, dar de supărare a înfipt cu furie creionul în hârtie. Atât de tare, încât i-a rupt vârful.

A bombănit printre dinţi şi a-nceput să caute prin buzunare ceva cu care să scrie mai departe, dar n-a găsit nimic. Fără vreun motiv anume, aproape inconştient, am deschis poşeta, am dat deoparte plicul cu bani şi am băgat degetele până la fund. Acolo aveam modernul biro, cilindrul cu rezervă de cerneală pe care mi-l vânduseră la papetăria de pe Mamillah Road, când naivele mele iluzii radiofonice erau încă intacte.

L-am scos. I l-am întins. A întors capul şi m-a privit, fără să-l ia.

— Nu sunteţi englezoaică, aşa e?

— Nu, dar soțul meu este.

— A, a exclamat. Atunci a luat biro-ul, a şoptit un thank you anemic şi a scris mai departe. După cinci-şase rânduri, s-a oprit şi m-a privit iar. De unde? Vocea i-a sunat aspru, aproape sever.

— Madrid, Spania.

— A, a murmurat iar. Interjecția dezvăluia acum o urmă de surprindere. De când sunteți în Palestina?

Am răspuns fără ezitare, n-aveam prea mult timp, doar câteva minute.

— De aproape opt luni.

— Şi aveți vreo idee cum merg lucrurile pe-acolo?

Cu câteva zile mai înainte, primiserăm coletul săptămânal cu presa spaniolă la care ne abonaserăm înainte de plecare şi care ajungea la noi prin intermediul unui prieten al lui Marcus de la ambasadă. Aşa că, eram cât de cât la curent cu ce se petrecea în țara mea; nu cu mare lucru, fireşte.

10

Am omis lucrurile comune, pe care nu le-ar fi înțeles. Victoriile lui Manolete, succesul lui Garbancito de la Mancha[i,8] cântecul la modă Mi vaca lechera sau recitalul deținuților politici din închisoarea Carabanchel, cu muzica lui Juanito Valderrama. Nu i-am menționat nici că norocoşii din Madridul minunat luau masa de prânz la exclusivistul Jockey, recent deschis, în vreme ce majoritatea populației îndura încă raționalizarea unor produse de bază, cum erau legumele, zahărul şi uleiul. Nici că, mulțumită noului insecticid DDT, părea că vor dispărea întrucâtva ploşnițele şi păduchii.

Chestiunile relativ interesante i le-am rezumat în câteva fraze simple.

— Au fost retraşi toţi ambasadorii străini.

— Şi asta cine-o spune? m-a iscodit scrutător.

— ABC, Ya, La Vanguardia...

— Presă apropiată regimului lui Franco, presupun.

— Păi, ce, avem alta?

A încuviinţat din bărbie, serioasă, fără să-mi împărtăşească sarcasmul. Chiar atunci, tipul cu pălărie şi-a terminat treaba, iar un agent cu mustăţi mari a ridicat mâna, făcându-mi semn să mă apropii: era rândul meu. M-am ridicat, deşi aş fi preferat să n-o fac. Nu-mi plăcea că străina iscoditoare rămânea în spatele meu şi poate mă asculta. Nu ştiam cine e, putea fi o misionară laică, soţia unui funcţionar de la vreo companie străină sau o simplă turistă în trecere; probabil că n-aveam s-o mai revăd niciodată. Chiar şi aşa. Treaba mea la agenţia de bilete era ceva privat. Şi nu-mi făcea nicio plăcere să ajungă la urechile acelei femei.

Călătorii în Spania, asta am întrebat, încercând să ridic tonul doar cât era necesar.

— Călătorii în Spania? a repetat agentul mirat. în Spania, Europa?

Exact asta voiam. Să-mi spună cum puteam ajunge în Spania, care era cea mai bună cale. Odată ce voi şti cum să merg acolo, mă voi duce la Tetouan pe cont propriu.

Agentul s-a încruntat şi s-a scărpinat gânditor la ceafă; era limpede că destinaţia mea nu era dintre cele comune. A privit o hartă.

— Gibraltar ar fi bine?

Am încuviinţat iar. Gibraltarul era perfect. Mi-am adus aminte de ziua nunţii noastre pe Stâncă, austeritatea demersurilor, vântul aspru care sufla dinspre răsărit pe

deasupra Gibraltarului, aproape inexistenta noastră lună de miere din hotelul The Rock, atât de efemeră, încât durase doar o după-amiază, o noapte şi dimineaţa următoare. Pe când unghia agentului luneca pe o listă lungă de companii şi locuri, ceva s-a cutremurat în mine. Mariajul cu Marcus începuse în Gibraltar şi poate că se va încheia tot acolo: n-aveam nici cea mai mică idee cum o să-mi accepte plecarea, dacă va fi înţelegător sau o va considera un abandon neloial şi trădător.

Tipul cu mustaţă a consultat al doilea ghid, apoi al treilea.

— Ierusalim-Cairo cu trenul sau poate cu avionul, apoi Cairo-Alexandria-Famagusta, Cipru-La Valletta, Malta şi, în sfârşit, Gibraltar cu vaporul: asta e cea mai bună variantă. Următoarea plecare: 5 martie. Şaizeci şi cinci de lire sterline. Doriţi să vă emit deja biletul, sau preferaţi să vă notez pe ceva?

Am făcut nişte calcule rapide. Era o chestiune de câteva zile. Şi aveam banii la mine. Tipul m-a privit pasiv, în aşteptare. Am întors capul şi m-am uitat în spate: intraseră şi alţi clienţi în agenţie. Am constatat că se ocupau deja şi de necunoscuta cu creionul fără vârf.

— Deci, doamnă?

N-am fost în stare. Mi-a lipsit hotărârea. Sau m-a părăsit curajul. L-am privit fără să-i răspund. Am observat că avea câteva fire albe în mustaţă.

— Mai bine notez şi vă mai gândiţi?

M-am limitat să îndoi foaia de hârtie pe care scrisese informaţia, am şoptit un thank you very much slab şi am făcut stânga-mprejur. M-am îndreptat spre ieşire grăbind pasul, tulburată şi supărată pe mine însămi. Pentru laşitate. Pentru lipsa de fermitate.

Tocmai mă aşezasem pe bancheta din spate a maşinii, dădeam să închid portiera, când o mână s-a ridicat şi m-a oprit.

— Nu v-am înapoiat biro-ul, a spus întinzându-mi-l.

Şi iat-o din nou pe străina mea inoportună.

L-am luat şi am şoptit un mulţumesc.

— Scuzați-mi indiscreția, dar cred că am auzit că ați hotărât să plecați în țara dumneavoastră. O veți face curând?

Mi-am muşcat limba ca să n-o întreb „şi ce vă pasă"? Dar n-am avut ocazia, a continuat să turuie.

— Vedeți, aş vrea să vă propun ceva, dacă mai rămâneți o vreme.

Am privit-o fără să-mi ascund neplăcerea.

— Încă n-am luat nicio hotărâre, am răspuns aspru.

Nu i-a păsat de simpatia mea deficitară nici cât negru sub unghie; neobosită, şi-a reluat şarja.

— Ați lucrat vreodată?

N-am priceput întrebarea. Sau, mai bine zis, am înțeles-o literal, dar mi s-a părut atât de deplasată, încât am ezitat câteva clipe.

— For a living, vreți să spuneți? Ca să-mi câştig existența?

A încuviințat. Continua să mă privească drept în ochi. Ai ei erau de un albastru-închis ciudat, aproape metalic.

— Am lucrat, da. Mulți ani.

Am regretat pe loc. Nu-i dădusem nicio informație concretă, nu menționasem că eram de meserie croitoreasă, cu atât mai mult nu-i vorbisem de colaborările mele clandestine. Cu toate astea, mi-am reproşat că nu-mi muşcasem limba.

Străină de elucubrațiile mele, ea a băgat mâna într-un buzunar al sacoului. N-a găsit ce căuta şi a încercat într-altul, apoi a scos o carte de vizită puțin uzată.

— Sunt Frances Nash, reporteră canadiană, a spus întinzându-mi-o şi a început să-şi lege strâns la gât un fular cenuşiu. Mi-ar face plăcere să stăm de vorbă. Acum sunt grăbită, dar dacă îmi lăsați un mesaj la numărul ăsta, o să vin să vă întâlnesc în locul pe care mi-l veți indica, la ora care vă convine cel mai mult. N-a mai aşteptat răspunsul şi s-a întors către un jeep fără capotă, parcat la câțiva metri mai departe. Vehiculul neprotejat n-avea şofer, s-a urcat chiar ea la volan. înainte ca Fordul nostru robust să pornească pe drumul de întoarcere, necunoscuta a demarat în viteză şi a luat-o spre Jaffa Road într-un nor de praf.

11

M-am întors la American Colony furioasă pe mine însămi din cauza lipsei de curaj, nu îndrăznisem să cumpăr biletul care garanta siguranța mea şi a vieții pe care o purtam în pântec. Câteva ore mai târziu, când Marcus s-a întors acasă, relativ devreme în noaptea aceea, mi-am ascuns iritarea în spatele scuzei unor nemulțumiri închipuite.

— Să stai închisă întreaga zi nu cred că te ajută cu ceva.

Nu i-am răspuns, nici nu l-am contrazis, dar ştiind că tăcerea mea ascundea adevărul, m-am supărat şi mai tare. Ca să nu mă trădez, am evitat să-l privesc în ochi şi am început să-mi pun hainele în ordine pe un raft din dulap.

— Ce-ai zice dacă am ieşi să luăm cina în oraş? a propus Marcus.

Se aşezase într-un fotoliu de lângă balcon, picior peste picior şi cu o mină senină, privindu-mă în timp ce încă stăteam cu spatele la el. Dacă m-aş fi oprit pentru câteva

clipe să-i acord un pic de atenție, aș fi observat în atitudinea lui umbra ușoară a unei bănuieli. Dar mi-am continuat treaba, aparent cufundată în îndeletnicirea absurdă a aranjării batistelor.

— La Hesse's? Sau La Regence? a insistat. Mi s-a spus că au angajat un chef nou, se pare că l-au furat de la Shepheard's din Cairo. Încercăm?

M-am întors în sfârșit, punându-mi într-o clipă masca de soție bună. Am zâmbit ușor, m-am apropiat, i-am mângâiat un obraz aproape fără să-l ating; cuvântul „trădătoare" mi-a sunat nemilos în minte.

Nici o oră mai târziu, un chelner amabil ne-a condus la masa noastră. Ca să ajungem la acel night club din King David, fusese nevoie să străbatem mai întâi străzile pe jumătate pustii din Ierusalim, să trecem de intrarea bine păzită a hotelului și să coborâm două rânduri de scări. Dacă, la etajele superioare, grupuri mari de militari și civili duceau la bun sfârșit, în zilele lucrătoare, activități oficiale ale Mandatului, și la etajul întâi, răspândiți prin Arab Lounge, prin hali și prin marele restaurant, atât localnici, cât și străini dezbăteau neîncetat chestiuni legate de politică, terorism și afaceri, acolo jos, la subsolul mărețului edificiu, clubul La Regence oferea în fiecare noapte o ambianță destinsă, făcând oaspeții să uite pentru câteva ceasuri de munca de la etajele superioare și de violențele lor.

Lumini slabe, pereți tapisați și un tavan destul de scund. Un pianist interpreta ceva melodios; într-un colț era un mic ring de dans încă gol, nu era nici nouă. Dar localul era plin până la refuz. în fund, lângă tejgheaua lucioasă din lemn, pe taburete și la măsuțe joase, printre lichioruri și cocktailuri, se adunaseră compatrioți de-ai lui Marcus, oameni de afaceri, diplomați și conspiratori în trecere, comercianți prosperi și reporteri, turiști înstăriți care vizitau Țara

Sfântă, dar şi amfitrioni arabi şi evrei care-şi cinsteau invitaţii. Eu am recunoscut câteva figuri; Marcus, mai bine de zece. Dar nu ne-am oprit să vorbim cu nimeni. Salutam pur şi simplu în dreapta şi-n stânga.

Ne-am aşezat ceva mai departe de zarvă, lângă una dintre coloanele late; nici nu ne-am gândit vreo clipă că era unul dintre stâlpii arhitectonici de sprijin care susţineau acea aripă a clădirii. Un maître ne-a întins meniurile, scrise în franceză şi legate în piele vişinie.

— Îţi aminteşti de prima noastră cină, la hotelul Naţional?

M-a mirat întrebarea, Marcus n-avea porniri nostalgice.

— Fireşte, am murmurat. Şi imediat m-am cufundat în lectura meniului, ca să nu-i înfrunt privirea.

Nu, nu uitasem nicio clipă noaptea sosirii lui la Tetouan, sub presupusa identitate a unui reporter cu trupul făcut zob, sprijinit într-un baston de bambus şi cu faţa plină de răni. Tocmai îmi deschisesem afacerea împreună cu Candelaria şi mă dădeam drept o croitoreasă de un profesionalism impecabil; în spatele acestei faţade nu era însă decât o tânără speriată şi singură, forţată să trăiască printre străini. Marcus venise cu promisiunea că mama va fi evacuată din Madrid în schimbul interviului lung pe care înaltul comisar Beigbeder urma să i-l ofere prin intermediul prietenei mele Rosalinda Fox; de îndată ce fuseserăm serviţi, ea se văzuse obligată să plece.

— Tu ai cerut limbă-de-mare, şi-a amintit.

N-am avut încotro decât să zâmbesc uşor melancolic, fără să-mi dezlipesc buzele. Limbă-de-mare, da. Iar el, pui cu garnitură. Şi două sau trei pahare cu vin. Şi la desert a mai cerut 0 porţie de şarlotă. Temperamentul lui senin tolera totul; mie, în schimb, nervii îmi strânseseră stomacul.

După o privire rapidă, a închis meniul şi l-a pus pe faţa de masă.

— Abia daca ai gustat peştele, şi-a amintit.

Intrase în viaţa mea camuflat: nu intenţiona să-şi publice undeva convorbirea cu Beigbeder, voia doar să-l sondeze, să discute cu el; era agent al serviciilor secrete din ţara lui, chiar dacă n-aveam să aflu asta decât puţin mai târziu. Dar prezenţa lui devenise imediat un sprijin puternic pentru zilele mele nesigure.

— Apoi te-am condus acasă.

Se încăpăţânase s-o facă, da; fusese prima dintre multele ocazii. Acasă la mine, pe Sidi Mândri din Tetouan şi pe Niinez de Balboa din Madrid. Şi dacă m-aş fi mutat de o mie de ori înainte să locuim împreună, m-ar fi condus noapte de noapte până la o mie de uşi.

În locul unuia dintre angajaţii autohtoni de la Naţional, acum, în La Regence, ne-a servit un chelner sudanez. Courgettes a la turque pentru mine, Marcus a preferat o bucată de carne nu prea pătrunsă. Pe când îmi mestecam fără nicio poftă dovlecelul umplut, m-am uitat iar la chipul lui luminat de flacăra unei lumânări. Tânărul Marcus Logan din urmă cu nouă ani era şi nu era unul şi acelaşi cu Mark Bonnard, care stătea în seara aceea în faţa mea. Ca dovadă a vechilor răni, mai avea şi acum două cicatrici pe obrazul stâng, lângă ureche. Drept mărturie a trecerii timpului, la colţurile gurii îi apăruseră câteva încreţituri, iar în părul castaniu-deschis i se iviseră primele fire albe. Trupul lui fibros şi elastic abia dacă se schimbase, totuşi. Şi era la fel de solid. Niciodată nu-mi trădase încrederea; eu, în schimb, fără să-i spun vreo vorbă, neloială, ingrată şi cu totul pe la spatele lui, făceam de zile întregi combinaţii ca să-l părăsesc.

— Acum nu mai ai nevoie să merg cu tine nicăieri, a spus. L-am privit uluită: nu mai pluteam în melancolia altor vremuri. Deodată, brusc, coborâserăm în prezentul nostru sumbru. Am vrut să zic ceva, dar el a ridicat mâna şi m-a oprit, cerându-mi timp, înainte să deschid gura.

— Nu te-am urmărit nicăieri, Sira, să fie limpede chiar de la început. Nu te pândesc, nu te controlez; pur şi simplu, azi-dimineaţă mi-a ajuns la urechi că ai fost la o agenţie de bilete şi am făcut unele legături. A dat din umeri, arătându-se parcă resemnat în faţa acelei afirmaţii de netăgăduit. Asta fac zilnic cu chestii de care-mi pasă mai puţin decât de tine. Ştii doar în ce constă munca mea.

Am încuviinţat în tăcere. Tot ce aş fi vrut să-l întreb era inutil. Nu mai conta cine-i spusese că mă văzuse; oricine ar fi putut-o face, cu nevinovăţie sau perfidie, cu totală candoare sau cu reaua-credinţă de a-şi băga nasul.

— De zile întregi simulezi normalitatea, dar e evident că, în spatele aparenţei, ascunzi alte sentimente. Ştiu că tot ce se petrece în Ierusalim e greu şi neaşteptat, atâta agresivitate, atâta cruzime. îmi reproşez deseori că te-am luat cu mine; în apărarea mea, îţi spun doar că, la sfârşitul războiului, nimeni nu prevedea că subversiunea evreiască se va reactiva atât de radical şi violent. Aşa că nu-ţi reproşez că vrei să pleci. Şi nici nu mă simt trădat, nu te învinovăţi.

La un moment dat, am pus tacâmurile pe farfurie. Mă invada o senzaţie de imensă slăbiciune, ca şi cum mi se scosese brusc tot sângele din trup. Nu prevăzusem că va fi aşa, dorisem să-i spun, argumentat şi convingător, ce intenţii aveam, şi nu să afle dinainte cine ştie de unde.

— Teama e liberă, a continuat. Mai ales în starea ta. E firesc şi de-nţeles să nu suporţi; li se întâmplă adesea şi altor soţii In împrejurări asemănătoare, când se văd obligate să-şi urmeze soţii cu slujbe complicate. Nu eşti nici prima şi

nici ultima, fii liniştită. Unele fie-s obişnuite, fie ştiau dinainte ce presupunea căsătoria cu un militar sau un funcţionar public în oricare dintre domeniile lor.

Pianistul se oprise, acum o voce de femeie făcea atmosfera plăcută. însă noi rămăseserăm într-un fel de insulă proprie, 0 insuliţă stâncoasă şi pustie în inima furtunii, la marginea muzicii, chelnerilor, clienţilor.

— Dar cazul tău e diferit. Eşti străină printre străini, situaţia ta e de două ori mai complicată, fiindcă nici măcar nu te poţi simţi ocrotită de alţi compatrioţi. N-ai prieteni, nu munceşti, îţi sunt străine codurile şi sistemul, valorile de referinţă; nici măcar nu poţi să vorbeşti cu nimeni în limba ta. în plus, porţi în pântec o viaţă. E rezonabil să alegi să fugi ca să fiţi amândoi la adăpost. Ba chiar responsabil.

Am încuviinţat din nou şi am înghiţit în sec.

— Dar eu nu pot să plec, Sira. Oricât aş dori, nu te pot însoţi şi nu vreau să crezi că nu-mi pasă. Nu ştiu cât timp ne mai rămâne nouă, britanicilor, de stat pe aceste meleaguri, unde deja nu ne mai vrea nimeni, dar avem un mandat de dus la îndeplinire, o obligaţie conferită de Liga Naţiunilor, care ne împiedică să facem un pas înapoi unilateral. Şi atâta vreme cât ţara mea are nevoie de mine, eu trebuie să rămân.

Cineva a trecut pe lângă noi şi ne-a salutat cu aparentă amabilitate, dar vorbele nu mi-au ajuns la urechi. Chelnerul s-a apropiat să cureţe masa de firimituri cu peria lui de argint. Privindu-ne chipurile, a făcut un pas discret înapoi şi dus a fost.

Probabil că animatorii din La Regence îşi vedeau mai departe de cântecele lor uşor de reţinut, probabil că din toate colţurile curgeau şuvoi discuţii, hohote răzleţe, zgomote de farfurii care se ciocneau. Dar mintea mea nu

înregistra niciun fundal sonor. Doar glasul lui Marcus. Şi, în jur, o tăcere abisală.

— Vreau să te rog numai ca, după ce pleci, să nu te faci nevăzută.

Am vrut să protestez, să-i spun că n-aş face niciodată aşa ceva. Dar frazele mi-au rămas blocate la vreo cotitură şi n-au ieşit.

— Să nu-l scoţi din viaţa mea pe fiul sau pe fiica noastră când te vei întoarce la familia ta.

A apucat din nou furculiţa şi cuţitul şi şi-a întors privirea spre carne. Spusese tot ce avea de spus. înainte ca metalul să atingă bucata de filet mignon, am reuşit totuşi să reacţionez: am întins braţele peste faţa de masă şi i-am prins încheieturile.

— Numai tu eşti „familia mea", Marcus.

Chiar în clipa în care degetele mele au prins cu putere stofa sacoului său şi i-am simţit oasele, am ştiut că n-aveam să plec. Oricât de grele erau timpurile, oricât de amare împrejurările şi de aspre vânturile, aveam să trăim împreună tot ce ne hărăzise destinul.

M-am înşelat când am crezut că-mi lipsise curajul să cumpăr biletul de vapor. Din contra, era exact pe dos. Nu, curajul nu însemna să iau decizia fermă de-a dispărea ca să scap de probleme. Să nu fiu laşă presupunea să rezist lângă cel care avea nevoie de mine: alături de el, fără ezitări, împărţind totul, încurajând. Nu, n-aveam să plec, nici să-mi despart copilul de tatăl lui. Locul meu era lângă Marcus, şi nu din obligaţie conjugală, ci din iubire, responsabilitate şi angajament.

Cina s-a prelungit până în zori, la sfârşit ne-am dat pe faţă îngrijorările şi îndoielile şi le-am expus ca pe nişte cărţi de joc. Am ieşit din La Regence ţinându-ne de talie chiar când solista interpreta „You are my sunshine", iar în timp ce

străbăteam coridorul care ducea în stradă, Marcus mi-a şoptit la ureche: You make me happy when skies are grey[9]...

Ce imprudenţi, ce nesăbuiţi eram. Habar n-aveam că părăseam jugulara hotelului King David, chiar inima ororii.

12

Respectând indicaţiile, am dat de birourile Public Information Office în King George V Street, într-un edificiu modern şi funcţional. Aşteptând ca tânăra de la recepţie să încheie o convorbire telefonică, am remarcat îndemânarea cu care ţinea receptorul între umăr, maxilar şi ureche.

— O caut pe Frances Nash, am anunţat-o când a închis. Am scos cartea de vizită pe care străina mi-o dăduse cu o zi în urmă, în faţa agenţiei de turism, înainte să se urce la volanul jeep-ului ei. Am repetat numele, am încercat să i-o arăt.

— Ea mi-a zis că o pot găsi aici.

Telefonul a început să sune din nou, iar recepţionera mi-a spus, acoperind cu mâna microfonul receptorului.

— Nu ştiu dacă doamna Nash e sau nu înăuntru; dacă doriţi, intraţi în sala comună şi căutaţi-o.

Am ezitat. în realitate, încercarea de-a o găsi nu era decât un soi de probă de foc. Hotărâsem să rămân la Ierusalim, înfruntând toate consecinţele. Şi, pentru a-mi întări decizia, intuisem că primul lucru pe care trebuia să-l fac era să-mi las la o parte teama de-a mă mişca. Toţi îşi continuau traiul, mergeau la muncă, urcau în autobuze, cumpărau pâine şi măsline, îşi vizitau prietenii, făceau dragoste, mergeau la cinematograf. Eu tră-sesem o spaimă îngrozitoare la intrarea în Broadcasting House şi cu ea luase sfârşit aventura mea radiofonică, cu siguranţă.

Dar asta nu mă putea opri. Fără nicio țintă concretă spre care să mă îndrept, fără să mă întâlnesc cu nimeni şi fără perspectiva vreunei ocupații, am hotărât să reiau legătura cu necunoscuta care mă abordase la Poarta Jaffa. N-aveam nici cea mai mică idee despre ce putea dori de la mine, dar era cel puțin o legătură cu exteriorul. Sau o simplă scuză pentru ca decizia mea să nu se clatine din temelii.

M-am îndreptat spre locul indicat de recepționeră şi am ajuns într-o încăpere spațioasă şi luminoasă, cu vreo douăsprezece de birouri, la unele dintre ele erau aşezate câteva persoane, iar la altele nimeni. Unii dintre cei aflați la birouri păreau să lucreze, băteau la maşină conştiincios sau vorbeau la telefon. Alții stăteau de vorbă, câte doi sau câte trei. Printre ei, am zărit două femei, dar am observat imediat că niciuna dintre ele nu era cea care mă interesa.

Nimeni nu şi-a întrerupt activitatea ca să afle ce doream, aşa că am presupus că intrarea şi ieşirea necunoscuților era ceva obişnuit. M-am dus la masa cea mai apropiată, unde stăteau un bărbat şi o femeie; el ocupa un scaun rotativ pe al cărui spătar îi atârna sacoul, ea se sprijinea cu o singură fesă pe-o latură a mesei. Stăteau de vorbă, mai bine zis, ea vorbea şi el se o asculta.

— Scuzați-mă, vă rog. O caut pe Frances Nash.

M-au privit fără prea mare interes. Ea şi-a rotit privirea prin sală.

— Nu pare să fie aici.

între timp, bărbatul mă cerceta curios.

— Iertați-mă, nu cumva sunteți soția lui Mark Bonnard?

S-a ridicat în picioare şi s-a apropiat.

— Douglas Gallagher, de la Daily Mail. Ne-am întâlnit de câteva ori...

Într-adevăr, Marcus mi-l prezentase cândva pe bărbatul acela cu ochi ageri şi aer neglijent. în casa cuiva din Rehavia sau Katamon, poate în barul Yasmina.

— Am vorbit despre slujba mea din Spania în timpul războiului, vă amintiți? a spus întinzându-mi mâna. Lucram pe-atunci pentru Daily Express...

Atunci mi-am dat seama cine era şi l-am recunoscut: cu ceva timp în urmă, stătusem de vorbă cu tipul ăla în casa avocatului arab Henry Qatan. îmi povestise că fusese unul dintre ultimii reporteri care părăsiseră Barcelona şi singurul jurnalist străin care adunase informații despre intrarea naționalilor[10] în Madrid; stătuserăm de vorbă noaptea aia până când reuşisem să scap de el. Conversația era, fără îndoială, interesantă, dar la un moment dat îmi pusese mâna pe-o coapsă şi acolo o lăsase, parcă uitată; am plecat imediat ce-am putut. Acum era la fel de prost bărbierit şi îşi păstra memoria intactă.

— Desigur, am răspuns cu falsă cordialitate. Sunt încântată să vă revăd.

— Fran Nash nu-i aici în acest moment; vedeți, asta-i doar o sală cu acces liber, corespondenții intră şi ies fără să țină seama de un program fix. Probabil că nimeni nu ştie la ce oră va trece pe-aici prietena dumneavoastră, a adăugat. Nici măcar dacă va veni în cursul zilei.

Reporterul a tăcut câteva clipe, poate că-şi amintea atingerea mătăsii rochiei pe piciorul meu.

— Dar, dacă doriți s-o aşteptați, vă pot însoți la bar, a propus şi s-a uitat la ceas, apoi a făcut un gest de politețe. E aproape douăsprezece, un moment bun pentru prima băutură a zilei.

Am scăpat de el scuzându-mă că eram grăbită şi aveam nişte întâlniri inexistente, apoi am coborât pe scări cele două etaje până în stradă şi mai aveam doar câteva trepte

până să ajung în marele vestibul, când am văzut-o intrând în clădire, profilându-şi silueta în cadrul uşii duble larg deschise. Două şuviţe cârlionţate îi scăpaseră din coc şi îi cădeau iar pe frunte, purta tot nişte haine cu croială masculină, cărora, probabil fără intenţie, ea le conferea un aer de o rară eleganţă. Iar peste piept îi atârna, în bandulieră, cureaua unei genţi mari de piele.

Când m-a văzut, pe faţă i s-a citit satisfacţia, aproape triumful. S-a apropiat cu paşi mari şi sprinteni şi-a aşteptat să cobor ultimele trepte.

— Tocmai am pierdut un pariu cu mine însămi, dar nu vă imaginaţi ce mult mă bucur.

Aperitivul matinal pe care nu-l acceptasem din partea lui Gallagher l-am băut cu Frances Nash la un snack bar deschis chiar de Public Information Office într-o clădire anexă. Nu ştiam ce dorea de la mine. Nu ştiam nimic despre ea. Dar, chiar şi aşa, am urmat-o şi m-am pregătit s-o ascult.

— De când s-a terminat războiul, noul director nu ştie cum să facă să-i atragă pe corespondenţi de partea britanicilor, a zis în timp ce ne aşezam în fotoliile îmbrăcate în catifea. Fiind devreme, doar două-trei mese erau ocupate. Una dintre marile lui idei, a adăugat, a fost montarea unui press centre sus şi deschiderea acestui local minunat.

A arătat în jur cu un gest uşor, pe care n-am reuşit să-l descifrez, putea fi totodată de sarcasm sau de apreciere. Un chelner punea pahare curate pe rafturile din spatele barului, prin ferestrele mari se putea urmări traficul neîntrerupt al trecătorilor şi vehiculelor. Locul era plăcut, cu mocheta cu arabescuri şi draperiile mari şi groase, dar eu tot nu pricepeam legătura cu agenţia de presă de sus. Şi, fiindcă ea vorbea cu o spontaneitate molipsitoare, am hotărât s-o întreb direct:

— Vreți să spuneți că încearcă să-i cumpere pe jurnaliştii străini cu whisky, gin şi bere?

A izbucnit în râs şi buzele ei nerujate au dezvelit nişte dinți mari, care păreau sănătoşi şi puternici. Era mult mai bine-dispusă decât atunci când aşteptaserăm împreună la agenția de turism.

— Nu vreau să spun că încearcă chiar să ne cumpere, dar da, doreşte cu siguranță să ne atragă aici ca să ne ferească de influența exercitată de Jewish Agency şi abilul său birou de presă. A făcut o pauză ca să-i mulțumească chelnerului pentru paharele cu gin and bitters pe care ni le adusese. Eu abia dacă mi-am muiat buzele în băutură; ea, în schimb, a savurat cu încântare prima înghițitură. În timpul războiului, a continuat punându-şi paharul pe masă, niciunei media străine nu-i păsa prea mult de ce se-ntâmpla în Palestina; acum, în schimb, când în lume domneşte o nouă ordine, iar aici tensiunea creşte, suntem tot mai mulți corespondenți străini; mi-a zis cineva deunăzi că ne apropiem de optzeci.

Îi cunoscusem prin Marcus pe unii dintre ei, britanici în mare parte, ca acel Gallagher dinainte. Dar şi americani: pe câțiva dintre ei, doar din vedere.

— Iar cei de la Agenția Evreiască, a continuat sprijinindu-şi brațul de spătarul fotoliului, sunt dați naibii, şi au priceput de la început cum trebuie să procedeze cu presa în etapa asta
nouă atât de esențială pentru poporul lor. Aşa că, în timp ce englezii munceau în continuare ca pe vremea războiului mondial, limitându-se la birocrația cu permise de trecere, autorizații, comunicate, buletine şi reuniuni soporifice cu military şi autorități din Mandat, departamentul de presă evreu a reacționat rapid şi s-a grăbit să se facă luntre şi

punte pentru orice jurnalist străin care şi-ar arăta faţa pe-aici.

Ea a băut din nou, eu nu. Doar am ascultat-o. Deşi sunt foarte diferite, îmi amintea de Rosalinda Fox, pe care o cunoscusem cândva în Maroc, sigură pe ea, cu opinii tăioase, dezin-hibată, deschisă. Nu semănau deloc: Frances Nash n-avea delicateţea amicei mele, trăsăturile ei ascuţite erau mai puţin armonioase, părul mai puţin îngrijit şi stilul ei era în general departe de-a fi rafinat, avea unghiile tăiate scurt şi nici urmă de machiaj, podoabe sau accesorii. Cu toate astea, am avut senzaţia că le unea ceva şi, pentru câteva clipe, am bănuit cu naivitate că poate în venele supuselor Majestăţii Sale curgea un sânge diferit de-al nostru: nu-mi aminteam să fi cunoscut nicio compatrioată spaniolă atât de îndrăzneaţă, promptă şi hotărâtă. Deşi poate că totul se datora, am conchis, faptului că nimeni nu le pusese niciodată căluş gândirii.

— Totul ne vine tuturor de la un press bureau al Jewish Agency, orice-i nevoie, a continuat. De-ndată ce se-ntâmplă ceva, un atac, un accident, orice, nici nu s-a stins vuietul, nici nu s-a pus bine praful, că ei ne-au şi trimis o notă de presă; cu propria şi parţiala lor versiune a faptelor, desigur, dar cu informaţii amănunţite şi complete. Imediat ce vreun lider evreu face o declaraţie sau ţine un discurs, materialele în engleză sunt gata pe loc. Dacă vreo publicaţie solicită un interviu cu unul dintre mandatari, ei îi rezolvă cererea în doar câteva zile, uneori ore. Dacă dorim să vizităm un kibbutz sau o aşezare, acolo ne duc, cu automobil, şofer şi interpret la pachet. Ba chiar îşi pun la dispoziţia tuturor propriile birouri, cu cablu, linii telefonice şi orice ne trebuie. Sunt conştienţi, în definitiv, de cum trebuie să conducă, să fie eficienţi şi rapizi în relaţiile externe, şi pentru asta, desigur, se mulţumeşte.

Doi tipi au trecut pe lângă noi, am presupus că erau colegi. Hei, Fran, au spus; ea le-a întors salutul, mişcând mâna cu graţie. Eu încă nu ştiam de ce naiba îmi povestea toate alea, dar nu-mi displăcea absolut deloc s-o ascult. Vorbea cu aplomb şi naturaleţe, o înţelegeam fără greutate şi nici n-aveam ceva mai bun de făcut în cea dintâi amiază din restul vieţii mele.

— Unde rămăsesem? a întrebat după ce-a mai sorbit o dată din cocktail. Era doar o întrebare retorică; spre deosebire de ignoranţa mea absolută, ea ştia prea bine unde voia să ajungă cu trăncăneala ei. A, bun. Cum spuneam, de îndată ce şi-a ocupat postul în toamnă, noul director al oficiului de presă britanic, Dick Stubbs, şi-a dat seama de ineficienta depăşită a serviciilor şi a decis să le revitalizeze total. Britanicii trăiesc în această Ţară Sfântă momentul lor cel mai prost şi nu-s interesaţi ca ştirile răspândite în lume să favorizeze cauza evreiască şi să critice, în consecinţă, Mandatul. Le ajunge că-s numeroşi corespondenţii de religie mozaică sau prosionişti pe faţă care au fost trimişi din afară.

Nu m-am putut abţine şi am întrerupt-o fără prea multă delicateţe.

— Şi dumneavoastră...?

— Spune-mi Fran, bine?

— De-acord. Şi tu, Fran, către ce înclini?

— Eu una cred că şi arabii, şi evreii au o doză de dreptate în toate revendicările lor. Ca şi englezii, fireşte. Dar nu asta-i treaba mea, doamnă Bonnard.

— Spune-mi Sira.

— Bine, Sira. Nu e treaba mea să elucidez cine-i mai greu sau mai uşor în balanţa argumentelor, ci să relatez faptele aşa cum sunt, fără răstălmăciri, manipulări ori simpatii pentru o parte sau alta. Dar, fără îndoială, şi rezumând, în

linii generale, în presa mondială evreilor li se dă, una peste alta, o atenție mult mai favorabilă decât arabilor şi englezilor, în parte datorită faptului că biroul lor de presă face o treabă bună, şi chiar asta încearcă să corecteze noul director al oficiului. în acest scop, aici totul înseamnă acum facilități pentru reporteri, ca să nu depindem doar de generoasele oferte ale Jewish Agency. De aceea, cu câteva luni în urmă, au amenajat sala cu acces liber pe care ai văzut-o probabil sus, au mărit numărul angajaților şi i-au instruit să facă toate demersurile necesare cu o eficiență mai mare. Pornind de-aici, au o relație mai naturală cu noi, corespondenții, în toate sensurile, inclusiv oferindu-ne autorizații ca să-i putem însoți pe militari în unele misiuni sau în activități de interceptare a navelor încărcate cu evrei, care continuă să sosească pe litoral.

— Şi barul ăsta, am adăugat.

— Şi barul ăsta, a confirmat terminându-şi băutura.

Am tăcut câteva clipe, până ce ea a hotărât să lase în sfârşit deoparte lămuririle şi să intre în miezul lucrurilor.

— Telam. îți spune ceva?

Schimbase brusc tonul şi subiectul, am clătinat din cap că nu. — Telenoticiosa Americana, a spus pe limba mea, cu un accent îngrozitor. Cunoşti Argentina?

Am făcut iar semn că nu.

— Dar spaniola vorbită acolo e asemănătoare cu a ta, îmi închipui.

Mi-am amintit de vocea lui Carlos Gardel, de Celia Gomez cântând tangouri înainte de Ya hemos pasao1[11]. Cam la atât se reduceau cunoştințele mele despre națiunea aceea îndepărtată. Dar da, cunoşteam foarte bine alfabetul.

Era aproape ora prânzului şi localul se umpluse cu grupuri mici sau mai puțin mici; mai erau şi femei printre ei, nu prea multe. Dacă toți cei prezenți erau jurnalişti,

noua politică a agenției de presă britanice dădea roade, fără îndoială. Rămăse-serăm la masa noastră, Frances ceruse câteva sandwiches, iar eu nu refuzasem când propusese să luăm prânzul împreună.

După prima înghițitură, a abandonat cercetările geografice.

— Vreau să colaborez cu ei şi am nevoie de cineva care să-mi traducă textele din engleză în spaniolă. Cu precizie şi, mai ales, imediat.

Eram gata să pufnesc în râs. Deci asta era. După introducerea în lumea în care se mişca, Fran trecuse, în sfârşit, la subiect. Voia o traducătoare, de asta avea nevoie. Presupunerile mele pripite mă făcuseră să bănuiesc că poate aflase de talentul meu la croitorie sau că-mi cunoştea contribuțiile la SOE, cu tipare şi cusături false.

— Nu sunt traducătoare, am spus simplu.

— Dar ai putea încerca. Uite, eu nu lucrez pentru niciun ziar anume: sunt freelancer pentru o corporație din țara mea, Southam Company, proprietara mai multor ziare. Mai exact, nu sunt corespondentă, dar m-am stabilit aici, în Palestina, la sfârşitul războiul, i-am oferit serviciile mele şi a acceptat aproape tot ce-am scris de-atunci. A ridicat din umeri, ca şi cum spunea ceva evident. Facem parte din Commonwealth, după cum ştii, şi problemele britanicilor ne interesează constant, în plus, în Canada erau deja mai mult de o sută de mii de evrei înainte ca nazismul să ia avânt şi, după Holocaust, ei au emigrat din Europa cu zecile de mii, aşa că există o sensibilitate crescândă față de tot ce se petrece în Eretz Israel, unde-şi doresc să-ntemeieze un Stat.

A făcut o pauză şi m-a întrebat dacă o urmăresc. Am răspuns că da.

— Ei bine, eu mă bazez pe aceste colaborări şi trebuie să mărturisesc că nu-mi merge rău: mă bucur de autonomie,

nu mă supun ordinelor şi directivelor, sunt plătită decent şi am libertate de mişcare. Dar partea negativă e că munca de freelancer presupune într-un fel să mergi mereu pe o sârmă. Şi de asta, în caz că s-ar rupe sârma sau aş aluneca într-o zi sau vântul mi-ar fi potrivnic, cred că mi-ar prinde bine să am şi alt punct de sprijin.

A ridicat din sprâncene ca şi cum m-ar mai fi întrebat încă o dată dacă o urmăresc. Gestul meu a exprimat acum mai puțină convingere.

— Pe scurt: trebuie să muncesc mai mult, asta vreau să spun de fapt. Să deschid căi noi, să obțin şi alte colaborări. Şi aici îşi face apariția Telam.

Ne-au întrerupt noi saluturi, unii soseau, alții plecau. Good to see you, Fran; see you soon, Nash, am auzit de mai multe ori. Ea le răspundea tuturor cu gesturi scurte. Era limpede că prefera să ne vedem de-ale noastre.

— Am aflat printr-un prieten diplomat, a urmat, că în Argentina tocmai s-a înființat agenția de ştiri Telam. M-a privit şi a părut să-şi dea seama brusc cine eram în realitate: o străină din afara lumii ei. înainte să continui, spune-mi, ştii cum funcționează o agenție de ştiri?

După colaborarea mea îndelungată cu britanicii, ştiam prea bine. Dar am preferat ca răspunsul meu să fie o afirmație discretă.

— Nu-mi aduc aminte de niciuna din țara ta, a spus.

— Există agenția EFE.

Fusese creată de Serrano Suner la Burgos spre sfârşitul războiului nostru, când îşi băga nasul după bunul-plac în crearea noului Stat franchist şi propunea ori repudia miniştri aşa cum făcuse şi cu Beigbeder, care se străduise să mențină un control informativ strict din puternicul Minister al Guvernării, pe care-l conducea. Eu ştiam, fiindcă Marcus, la Madrid, se plângea des de neruşinarea cu care,

înainte de-a da drumul informațiilor, schimbau ştirile externe prin traducere, cenzură, modificare sau ignorare. Până la urmă, steaua lui Cuhadisimo a apus dintr-odată, dar agenția a rămas în picioare, funcțională, ageră, să le susțină interesele.

— EFE, asta-i, a confirmat. Şi cred că, în plus, e de stat, aşa că-mi serveşte drept exemplu perfect ca să-ți povestesc despre Telam, tot proprietate de stat. în orice caz, e o agenție care

poate începe să ia avânt: Argentina continuă să fie bogată față de țările europene, are cuferele pline, fiindcă în timpul războiului mondial a fost neutră şi a exportat în Marea Britanie milioane de tone de carne şi cereale. Până acum, ştirile externe le luau de la Associated Press şi United Press International, marile agenții nord-americane. Dar vor să nu mai depindă de giganții ăştia şi au bani ca s-o facă. în acest scop, sunt interesați să aibă un corespondent la Ierusalim: ori proiectul lor de extindere e foarte ambițios, ori sutele de mii de evrei argentinieni vor să fie la curent cu eforturile sioniste, vapoarele cu refugiați şi toate tensiunile pe care le trăim.

Am profitat că muşca iar din sendviş ca să procesez rapid tot ce povestea: lumea jurnalisticii îmi era străină, şi cu atât mai mult Argentina, țara din America de Sud unde compatrioții mei emigrau de decenii ca să scape de foame. Cu treburile complicate din Palestina eram, în schimb, foarte la curent, din nefericire.

— Problema mea, mi-a explicat înainte să înghită, e că trebuie să fiu sigură că pot să-mi expediez cronicile direct în spaniolă. Şi trebuie să găsesc o cale cât mai repede, ca să nu trimită aici pe cineva din afară şi să nu mi-o ia înainte niciun coleg. Ştiu deja că pentru destul de mulți dintre ei un contract ca ăsta nu-i important; nu-l văd să se bată pentru

postul ăsta, de pildă, pe distinsul Geoffrey Hoare de la The Times, care umblă într-un Wolseley cu aerul lui de Fred Astaire, ca şi cum ar fi vreun ministru, nici pe corespondentul spilcuit de la The New York Times, Clifton Daniels. Dar mulţi alţii au, ca şi mine, legături mai slabe şi pot vedea în asta o oportunitate deloc de neglijat. Deşi problema iniţială e una şi aceeaşi pentru toţi.

— Niciunul dintre voi nu vorbeşte spaniola.

— Nici măcar un cuvânt. Presupun că mulţi ar putea dispune de un traducător sau o traducătoare la sediul agenţiei lor din Londra sau New York, sau ar putea angaja pe cineva pe socoteala lor; există soluţii, dar toate ar încetini procesul şi aşa s-ar pierde actualitatea ştirilor.

M-am străduit să mă gândesc la cineva în stare să-i facă acest serviciu, ca s-o refuz. Consulul Spaniei nu, desigur. Poate viceconsulul, tânăr şi energic, dar nu, nici el. N-aveam habar dacă existau reprezentanţi diplomatici sau rezidenţi din alte ţări vorbitoare de spaniolă. Poate vreun evreu sefard care mai ştia ladino, deşi cu siguranţă i-ar veni greu să se adapteze la spaniola secolului XX. Mai erau şi membrii unor ordine religioase, dar şi de disponibilitatea lor mă îndoiam.

Străină de aberaţiile mele, şi-a continuat ideea cu avânt.

— Tu eşti singura, Sira. îţi propun să lucrăm cot la cot şi să fim asociate. Eu aş pregăti ştirea, plecând chiar de la materialul pe care-l am pentru agenţia mea canadiană, n-ar trebui să muncesc prea mult. Tu ai traduce-o imediat în spaniolă, iar eu aş avea grijă să ajungă la Telam; când m-ar plăti, am împărţi câştigul.

Cu aproape un deceniu în urmă, în toamna lui 1936, stabilită în Tetouan, cu moralul la pământ şi plină de datorii, contrabandista Candelaria îmi propusese să ne asociem şi să deschidem un atelier de croitorie. într-o seară ploioasă, îmi explicase planul între pereţii pensiunii ei: ca să

putem investi în afacere, urma să vândă o grămadă de pistoale, de care până la urmă m-am ocupat chiar eu. Câțiva ani mai târziu, în septembrie 1940, Rosalinda Powell Fox1[12] mă rugase să colaborez cu serviciile secrete din țara ei. îmi dăduse întâlnire în magazia de la Deans Bar din Tanger, cu Billie Holiday răsunând la gramofon, printre stive de cutii şi saci de cafea. îmi ceruse să colaborez cu Aliații, spre binele comun al patriilor noastre.

Acum, în miezul zilei, mă aflam în zona modernă a Ierusalimului, într-un snack bar abia deschis de englezi în încercarea naivă de-a echilibra ordinea răsturnată şi brutală. în fața mea stătea o jurnalistă canadiană despre care nu ştiam nimic. Nu-mi vorbea de pistoale care trebuiau vândute, nici nu-mi cerea să transmit mesaje clandestine; totuşi, propunerea ei m-a uimit. Temându-se că poate fusese prea directă, în loc să-mi aştepte răspunsul, Frances Nash m-a complimentat şi m-a atacat din altă direcție.

— Spuneai că ai mai lucrat înainte. Pot să întreb ce făceai? Răspunsul meu a fost pe jumătate transparent.

— Eram croitoreasă. Aveam propria mea afacere.

— A mers bine?

— Chiar foarte bine, am recunoscut. Dar era ceva de conjunctură. La sfârşitul războiului am închis.

— Şi nu ți-e dor de afacerea ta?

N-am zis nici da, nici nu, ea m-a privit din nou cu atenție, de parcă încerca să intre în mintea mea ca să afle ce gânduri umblau pe-acolo.

— Am putea încerca, să vedem dacă merge. Iartă-mi indiscreția, dar ieri am văzut că n-ai cumpărat niciun bilet. Presupun că n-ai să pleci repede.

I-am iertat indiscreția, da. Sau am trecut peste ea.

— Ieri n-am avut o zi bună.

— Nici eu, a recunoscut. Şi-ţi cer scuze. Te-am repezit pentru că eram nervoasă şi teribil de grăbită să cumpăr un bilet, totul pentru nimic, fiindcă... Pe chipul ei se citea că era sătulă de toate. Soţul meu... fostul meu soţ are darul de-a mă scoate din sărite şi... în fine, să revenim. Spune-mi, de ce ţi-e atât de greu să-mi accepţi oferta?

Aş fi putut aduce diverse argumente, toate acceptabile. Dar m-am limitat la unul singur.

— Aştept un copil.

M-a privit neîncrezătoare.

— Şi cum te-mpiedică asta? O sarcină e ceva fabulos, dragă prietenă. Îţi dă forţă şi luciditate, îţi luminează sufletul...

Niciodată n-aş fi bănuit că femeia aceea neobişnuită putea fi mamă; a părut să-mi anticipeze bănuiala şi s-a grăbit să-mi infirme. Şi-a luat poşeta de piele, a scotocit înăuntru, a dat de un portofel. S-a aplecat spre mine şi l-a deschis, mi l-a pus apoi dinaintea ochilor.

— Fetiţele mele, a anunţat cu o urmă de mândrie. Două blonde pline de bucle surâdeau în poză fără nicio urmă de timiditate. Au treisprezece şi unsprezece ani, sunt la un internat

din Cairo, cu măicuţele franţuzoaice de la colegiul La Mere de Dieu. Tatăl lor, fos...

S-a întrerupt, cineva tocmai intrase în raza ei vizuală.

— Hei, Nick!

L-a salutat cu mai multă cordialitate decât pe ceilalţi colegi şi i-a făcut semn să vină la masa noastră. Pe măsură ce Nick Soutter se apropia şi-şi dădea seama că tocmai eu o însoţeam pe Frances Nash, pe chipul lui aspru am surprins, pentru o clipă, umbra unei nelămuriri.

A ajuns la noi şi a rămas în picioare lângă fotoliile noastre. Mi s-a adresat mai întâi mie, m-a întrebat cum mă

simt şi a spus pe un ton neutru că se bucură să mă vadă. Apoi s-a întors către jurnalistă.

— Eşti perversă, Nash.

Ea i-a răspuns cu un hohot de râs.

— Aveai toată dreptatea, Soutter. Sira Bonnard e o femeie formidabilă; este deja la curent cu oferta mea. N-am nevoie decât să-mi spună da, aştept.

El a deschis gura, gata să protesteze, chiar a îndreptat spre ea cele două degete între care-şi ținea țigara, reproşându-i ceva pe muteşte. Avea, ca de obicei, cravata lărgită, dosare sub braț şi mişcări grăbite. Dar până la urmă s-a abținut şi n-a mai zis nimic.

Frances însă nu şi-a ținut gura.

— Prietenul nostru comun, draga mea, e răspunzător pentru toate astea, în fond. El mi-a vorbit despre tine. De spanioloaica frumoasă care la început urma să colaboreze cu el la radio, deşi apoi totul s-a întrerupt brusc. Ți-a lăudat talentele, magnetismul, ce mai, l-ai făcut praf, şi crede-mă că nu poate fi sedus cu uşurință. Faptul că ieri ne-am întâlnit la agenția Thomas Cook a fost una dintre glorioasele întâmplări care pică foarte rar din cer.

Mărturisirea ei nu i-a făcut lui Nick Soutter nici cea mai mică plăcere, nici măcar nu şi-a ascuns expresia severă. Chiar atunci l-a chemat cineva de la bar şi a profitat ca să-şi ia repede rămas-bun; am rămas amândouă privindu-i spatele lat şi pasul ferm.

— Paradoxal, ce ne uneşte sunt diferențele, a conchis Fran Nash rezemându-se de spătarul fotoliului. Dar să nu crezi că Nick Soutter şi eu avem o relație, nici vorbă. Suntem prieteni vechi de pe vremea când eram la Cairo, iar acum suntem amândoi în faza critică în care ne dăm seama că s-a ales praful de căsniciile noastre. Ceva neplăcut pentru fiecare dintre noi, aşa că, din când în când, stăm la

taclale îndelung la căldura unei sticle de whisky şi ne scoatem demonii la lumină.

13

A trecut o săptămână până când m-a sunat. Nu eram sigură că se va-ntâmpla asta; în unele zile aşteptam cu interes, în altele credeam că n-o va face.

— Ready?

Am înghiţit în sec.

— Gata.

— Perfect. începem mâine.

M-am aşezat la birou, cu palmele pe tăblie. Fran Nash tocmai îmi confirmase că, în sfârşit, primise aprobarea formală să transmită cronicile ei în calitate de corespondentă Telam în Ierusalim. Sau cronicile noastre, mai bine zis.

Totul era prevăzut; făcuserăm încercări şi verificaserăm că ne puteam completa fără prea mari probleme. Ca să fiu pregătită, împrumutasem un dicţionar Webster's din biblioteca Berthei Vester şi mă bazam şi pe altul bilingv, care-l însoţea pe Marcus încă de când sosise în Spania, la începutul războiului nostru: deşi era extrem de uzat, avea să-mi fie de mare folos.

Dacă propunerea jurnalistei canadiene l-a uimit, l-a supărat sau l-a nelinişţit, Marcus nu mi-a dat asta de înţeles nicio clipă. Eşti sigură? m-a întrebat. Atunci dă-i bătaie.

Prima ştire de care m-am ocupat avea legătură, cum altfel, cu insurgenţa evreiască în creştere şi se referea în special la o ofensivă a grupării Irgun contra unei cazărmi a poliţiei britanice, soldată cu patru morţi şi câţiva răniţi. Textul nu era nici frumos, nici lung; erau câteva rânduri ce

relatau succint un fapt. Nu se dădeau explicații, nu se contura fundalul şi abia dacă se ofereau câteva indicii pentru încadrarea într-un context. Informație concretă şi foarte scurtă, fără alte adăugiri. Nu mi-a luat mai mult de jumătate de oră s-o traduc, doar am căutat două cuvinte în dicționar ca să mă asigur că intuisem corect. Apoi am recitit totul de cel puțin şapte ori, am schimbat un cuvânt cu un sinonim, am tăiat două-trei lucruri, am modificat topica unei fraze. După ce-am fost sigură, am rescris totul, am împăturit hârtia în trei, am pus-o într-un plic şi l-am chemat de la balcon pe tânărul arab care aştepta în curtea interioară, cu bicicleta sprijinită de fântână.

În jumătate de oră, Fran îl va avea pe masă. în patruzeci de minute, îl va trimite prin fax şi cuvintele mele vor traversa mări şi deserturi, lanțuri muntoase şi un ocean, ca să ajungă la Buenos Aires, la numărul 140, pe bulevardul 25 de Mayo. Acolo, la etajul al treilea, într-o agenție cu personal redus şi mobile noi, la un pas de Banco Nacion şi la o aruncătură de băț de Casa de Gobierno, cineva o să primească telegrama sosită din îndepărtatul Ierusalim şi o să-i distribuie conținutul prin mijloacele de comunicare din toată țara. Nu ne gândiserăm că va fi eclipsată de numeroasele reportaje despre alegerile generale care aveau loc atunci în toată Argentina şi urmau să-i aducă prima victorie generalului Juan Domingo Peron. Cu toate astea, ştirea avea să ajungă acolo şi să stea la dispoziția celor interesați de tot ce se petrecea la noi.

A râs.

— Pentru o simplă cusătorească, cum zici tu, răspunzi bine în doi peri, Quiroga. în fine, toți avem un schelet în dulap. Mai rău e că uneori se deschide uşa.

— Şi tu ce schelete ai, dacă-mi permiți să fiu indiscretă, dragă colegă?

A râs iar, deşi când s-a oprit avea o urmă de melancolie în colţul gurii.

— Cel puţin vreo zece.

S-a uitat pe fereastra mare, se lăsase seara, oamenii plecau de la birouri şi de la localurile din Zion Square, mereu foarte frecventată. Acolo dirija traficul un agent britanic. Pe trotuarele laterale, tineri, tinere, bărbaţi, femei îşi făceau ultimele cumpărături şi se îndreptau spre staţiile de autobuz, stăteau la coadă la intrarea vreunui cinematograf sau mergeau în diverse direcţii, către casele sau cartierele lor, la vest, la sud, la nord, zone locuite de evrei de diferite proveniențe, separate între ele de maidane mari pline de ciulini, pietre şi pământ înţelenit.

— Tocmai am împlinit treizeci şi patru de ani, a recunoscut întorcându-se. Am aşteptat mai bine de un deceniu să-mi pun propria semnătură pe ce scriu, dar sunt în lumea presei de la douăzeci şi unu de ani, când am început să lucrez în calitate de corector la The Globe and Mail din Toronto şi am avut absurda idee să mă îndrăgostesc de un jurnalist căsătorit, care avea cu şaptesprezece ani mai mult decât mine şi mi-era şef. S-a strâmbat cu amară ironie. Presupun că ştii ce oarbă şi imbecilă e uneori iubirea. împreună cu el, am trecut Atlanticul când i s-a propus să fie corespondent pentru Orientul Apropiat. Ne-am instalat la Cairo, am închiriat o casă minunată, am intrat în Gezira Club şi în viaţa socială intensă a capitalei egiptene, ceva mai animată decât a Ierusalimului, apropo. în plus, am adus pe lume două fetiţe, cu toate că el îmi arătase cealaltă faţă încă de la început. Acolo am trăit cele mai tulburi şi cele mai liniştite zile ale marelui război şi de-acolo îşi făcea el deplasările: Bucureşti, Tripoli, Beirut, Atena, plecând şi venind întruna, alternând gazetăria cu obscure depresii, amante, beţii; nici nu mai ştiu

câte sute de cronici am scris şi trimis sub semnătura lui, în vreme ce el refuza să se dea jos din pat sau petrecea zile întregi în grădină, dormitând în hamac, cufundat în mahmureli sau în cea mai pură descurajare.

Vorbise dintr-un foc, cu franchețe. Eu doar îi priveam ochii metalici, chipul plin de riduri.

— Am suportat cât am putut, dar pentru sănătatea minții mele, ştiam că totul trebuia să se termine, şi eu însămi am hotărât termenul: capitularea Germaniei va însemna şi sfârşitul
căsniciei mele. M-am organizat treptat, mi-am pregătit fetițele; sunt istețe, fabuloase, perfect conştiente de situație, în ciuda vârstei lor. Au acceptat fără traume să fie o vreme interne la măicuțele catolice, Domnul să le binecuvânteze, în vreme ce mama lor pleca în lume şi-şi reumplea plămânii cu aer.

S-a oprit câteva clipe ca şi cum amintirea bruscă a fiicelor ei nu-i îngăduia să atingă subiectul în treacăt şi-i cerea un timp mai îndelungat de gândire.

— Încerc să le văd o dată pe lună, a continuat. Mă primesc întotdeauna ca pe Moş Crăciun, niciodată n-am auzit din gurile lor vreo plângere sau vreun reproş. Sunt convinsă că aşa a fost cel mai bine pentru toate trei, infinit mai suportabil decât să fi trăit cu o mamă frustrată şi supărată, care se consumă treptat. Ca să nu mi se rupă inima, în ziua când le-am lăsat la colegiu, am dat la mine acasă o petrecere mare de adio; a doua zi de dimineață am luat trenul. Acum locuiesc într-o garsonieră mica din Austrian Hospice. Am doar câteva mobile, n-am nici cel mai mic confort sau ajutor casnic: chiar şi aşa, cu excepția fetițelor şi a câtorva prieteni, abia dacă duc dorul vieții dinainte. Mă simt bine, liberă, vie. în schimb, tatăl fetelor mele e şi-acum furios pe mine fiindcă l-am părăsit; idiotul

nu ştie că perfidia lui mă stimulează să-i dau înainte şi să mă străduiesc s-o fac tot mai bine în fiecare zi.

Frances Nash e admirabilă, mi-am spus. Admirabilă pentru curajul ei, pentru năucitoarea ei lipsă de temeri. Sau aşa credeam, până când am îndrăznit s-o întreb deschis.

— Chiar nu te sperie tot ce se-ntâmplă?

— Mă îngrozeşte, a recunoscut. Viaţa de zi cu zi şi ce poate veni apoi. Dar trebuie să învăţăm să trăim cu spaima, dragă prietenă. Altfel, ne ducem la fund.

14

Iarna lui 1946 îşi vedea de drum în timp ce eu aveam grijă de viaţa pe care o purtam în pântec, ascultam radioul şi traduceam ştiri care vorbeau despre conflicte, atrocităţi şi puţine lucruri optimiste. Uneori, în funcţie de ce-avea ea de făcut, mă întâlneam cu Frances şi stăteam ore-n şir la taclale: alteori, ea se cufunda în treburile ei sau pleca să-şi vadă fetele, călătorea prin kibbutzuri evreieşti sau sate arăbeşti sau la Tel Aviv sau cine mai ştie pe unde şi n-o vedeam cu săptămânile. Muezinii continuau să cheme la rugăciune din moschei, clopotele bisericilor creştine îşi convocau zilnic credincioşii, iar eu ascultam în fiecare vineri seara anunţul venit din apropiatul cartier ultra-ortodox Mea Sharim că începuse un nou sabat.

Pe măsură ce treceau zilele, cu activităţile lor obişnuite, în Ierusalim se luau măsuri de siguranţă tot mai stricte. Comitetul reunit anglo-american, creat cu luni în urmă pentru a studia problema refugiaţilor care cereau permise de intrare, a dat în sfârşit publicităţii o concluzie: o sută de mii de evrei ar fi trebuit acceptaţi imediat în Palestina.

Marea Britanie se confrunta cu o dilemă diabolică: dacă se supunea directivelor comitetului şi accepta sosirea

masivă de refugiați, ar fi dat satisfacție evreilor și Statelor Unite, dar și-ar fi atras dușmănia arabilor din partea locului și din țările vecine, ale căror teritorii erau traversate de canalul Suez și unde se găseau râvnitele sonde de petrol. Dacă, în schimb, refuzau să-i accepte pe toți evreii aceia, le-ar fi făcut pe plac arabilor, dar ar fi încălcat principiile nord-americanilor, de la care contractaseră datorii substanțiale și de care depindea în mare măsură recon-strucția economică a Regatului Unit. Iar între timp, cu tot mai multe ore de soare și temperaturi în creștere, la orizontul Mării Mediterane își făceau constant apariția vapoare ticsite cu supraviețuitori ai camerelor de gazare în căutarea unui viitor. Unii reușeau să debarce clandestin, mulți alții erau lăsați în voia sorții, îmbulzindu-se la bordul unor nave ca vai de mama lor, copleșiți de vulnerabilitate și nesiguranță.

În cele din urmă, balanța a înclinat spre a doua opțiune: prim-ministrul laburist Clement Attlee a anunțat că Marea Britanie nu va accepta sosirea masivă a refugiaților. În fața unui atare refuz, în Palestina s-au radicalizat imediat agresiunile teroriste ale insurgenților evrei contra britanicilor. Atacuri, sabotaje, răpiri, jafuri la drumul mare, atentate directe la instituții și obiective concrete, cu nume precise. Furturi de arme, de muniție și de tot ce putea produce daune: gelinită, dinamită, TNT, canistre de benzină.

Drept răspuns, poliția și Armata Majestății Sale au făcut eforturi neobosite ca să-i găsească pe vinovați: îi căutau cu conștiinciozitate în orașe și sate, peste tot erau checkpoints pentru automobile, se făceau percheziții în kibbutzuri, cătune, locuințe anonime din mahalale și cartiere, în pasaje și pe ulițe, pe acoperișuri, în subsoluri, depozite și în încăperile din spatele prăvăliilor. Aveau informații substanțiale: nume, origini, vârste. Cehi, polonezi, ruși, austrieci, irakieni, nemți de nouăsprezece, douăzeci,

douăzeci şi doi, douăzeci şi cinci de ani. Portretele lor atârnau pe pereţii secţiilor de poliţie, se ofereau recompense pentru informaţii despre locul în care s-ar afla: două sute, trei sute, cinci sute de lire. Dar nimeni nu deschidea gura. Nimeni nu colabora, niciun evreu nu accepta să se bage în aşa ceva, refuzau cu o solidaritate de fier să-i denunţe pe-ai lor, exprimându-şi astfel dezacordul faţă de politica de neacceptare a celor de-o naţie cu ei şi faţă de încăpăţânarea de a-i retrimite în lagărele de refugiaţi din Europa.

În fiecare dimineaţă, numeroşi tineri evrei, băieţi, fete, chiar şi copii, ieşeau pe străzi să împartă pamflete politice şi să lipească fluturaşi de propagandă pe stâlpii de lumină şi pe felinare, să scrie cu cretă pe faţade fraze în care-i blestemau pe nenorociţii ăia de supuşi ai Perfidului Albion. Adesea se adresau şi arabilor, pe limba lor, promiţându-le că aveau să fie bine primiţi în viitorul Stat Evreu, pentru care ei luptau fără încetare.

Autorităţile britanice au început să-şi apere instituţiile din Ierusalim cu baricade ridicate din saci de pământ şi sârmă ghimpată spiralată. Soldaţi pedeştri în uniforme kaki, cu berete, înarmaţi cu tommy guns, păzeau zeloşi străzile sau, urcaţi în jeeps, tancuri şi vehicule blindate, patrulau la orice oră, iar sirenele urlau cu o elocvenţă sinistră. Două sunete unul după altul anunţau iminenţa ameninţării unei acţiuni teroriste. Atunci traficul se oprea instantaneu, toţi încercau să se pună la adăpost. Un sunet prelung anunţa mai târziu că primejdia trecuse şi că viaţa îşi relua cursul.

Pentru că nu reuşiseră încă să dea de vinovaţi, s-a decretat interdicţie de circulaţie pe timp de noapte în cartierele evreieşti: încercau astfel să faciliteze percheziţiile, în căutare de arme şi combatanţi. Populaţia protesta fără răgaz: pedepseau o majoritate nevinovată pentru grozăviile

comise de-o mână de extremişti. Chiar şi aşa, la ora impusă, la şase seara în mod normal, Yishuv, întreaga populaţie evreiască, se retrăgea în case, lăsând străzile pustii şi prăvăliile închise; nu li se îngăduia să iasă nici măcar în propriile grădini sau la propriile ferestre. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni, indiferent dacă erau angajaţi, oameni de afaceri, comercianţi sau şomeri: ordinul se referea la toţi. Chiar de la microfoanele PBS, radioul public al Mandatului, se anunţa cu o formalitate oficială interdicţia de circulaţie pe timp de noapte, care apoi era reamintită la intervale regulate. în paralel, poliţia străbătea zonele acelea, repetând insistent în portavoce, în ebraică şi-n engleză, că pe timp de noapte era strict interzis să se iasă afară.

Odată, am văzut cum o mulţime de mame fugeau către casele lor, profitând de ultima jumătate de oră, târându-şi copiii, îngrozite că aveau să întârzie şi să fie arestate, ceea ce se-ntâmpla fără urmă de respect. Mai bine de şaptezeci de mii de evrei erau supuşi zi de zi acelor restricţii severe, izolaţi la domiciliu,

Îngrămădiţi în apartamente mici, în vile confortabile sau în magherniţe modeste din bolţari de beton, tăcuţi şi supuşi în casele lor, cu jaluzelele lăsate şi porţile încuiate, citind presa scrisă în limba profeţilor, ascultând radioul cu volumul la minim, dacă aveau norocul să fie posesorii unui aparat, umiliţi, îngroziţi, vorbind în şoaptă pe întuneric. Atunci, patrulele înarmate ale poliţiei intrau în acţiune cu lanterne, reflectoare şi dulăi. Dacă băteau la uşă, orice oră ar fi fost, cei dinăuntru erau obligaţi să le deschidă. Şi să-i lase să intre.

Interdicţia de circulaţie înceta la prima oră a dimineţii, de îndată ce era anunţat sfârşitul prin radio şi megafoane: atunci jaluzelele se ridicau, magazinele şi atelierele se redeschideau, viaţa evreilor se punea din nou pe picioare şi

începea o nouă zi de muncă, cu tot felul de activități cotidiene amestecate cu rezistență. Râvna combativă a sioniştilor era veşnic neobosită, totul putea fi suportat cu privirea ațintită la crearea propriului Stat.

Primăvara se instala în Palestina, munții din împrejurimi se umpleau de maci, aerul începea să se încălzească din cauza khamsin-u\ni care bătea din deşert, iar eu traduceam ştirile care plecau spre Argentina din ce în ce mai des, pe măsură ce se-nmulțeau şi tulburările. Mai coseam şi hăinuțe pentru bebeluşul meu, acum când avea o formă definită: hăinuțe minuscule, cu mici broderii pe bumbac şi batist, fese şi lenjerii. Nici viața socială nu încetase: părea că britanicii şi restul străinilor încercau să-şi liniştească nervii şi să provoace fantomele spaimei cu o agendă plină de întâlniri, reuniuni, soirees şi dineuri. în instituții publice şi reşedințe private, printre lichioruri, țigări şi platouri cu mezze, toți vorbeau şi dezbăteau, propuneau, interpretau, comentau, contestau şi făceau preziceri.

Şi pasiunile omeneşti rămâneau active, neruşinat de publice uneori, ca şi cum tensiunile îi făceau pe impasibilii englezi să-şi piardă pudoarea şi seriozitatea. Se zvonea că soția unui înalt funcționar din Secretariat avea o affaire îndrăzneață cu un arab atrăgător din influenta familie Nusseibeh. Că directorul de la British Electric Company refuza să renunțe la idila extra-conjugală cu secretara lui evreică. Şi că generalul-locotenent

Sir Evelyn Barker, şeful suprem al Forțelor Britanice din Palestina şi Transiordania, era iremediabil îndrăgostit de faimoasa Katy Antonius, că noapte de noapte dansau în doi cheek to cheek, iar în fiecare dimineață el îi scria o scrisoare de dragoste pasională pe o foaie de hârtie cu antetul Armatei.

Dincolo de frivolități, realitatea era că amenințarea teroristă atârna deasupra capetelor tuturor celor cu care conviețuiam. Chiar dacă față de mine pretindea că se simte ca de obicei şi se străduia să-mi ascundă îngrijorările lui, fără să vrea, Marcus lăsa foarte clar de înțeles că totul se precipita către un hău întunecos. Mânca foarte puțin şi fuma foarte mult în acele zile, pometii îi erau tot mai pronunțați şi micile riduri de la colțurile gurii care indicau începutul maturității lui deveniseră adevărate brazde. Nu mai umbla deloc fără pistol, zilnic ieşea şi se întorcea la altă oră, pe alt drum, cu alt automobil. Dormea prost, se trezea în zorii zilei şi, ca să nu mă deranjeze, se strecura cu grijă în camera de lângă dormitor. Dar şi somnul meu era fragil în acele zile, când venise căldura şi burta îmi crescuse destul de mult, fiindu-mi greu să-mi găsesc o poziție şi având nevoie să merg la baie chiar şi în toiul nopții.

Pe sub uşă, vedeam în fiecare dimineață lumina pe care Marcus o aprindea dincolo, în timp ce scria şi medita cu balconul deschis, nereuşind să doarmă. Mă întrista că nu-l puteam ajuta cu nimic; mă copleşea o profundă senzație de nelinişte, care-mi strângea stomacul şi astfel, în beznă, strângeam tare din ochi şi mă rugam la Yahve al unora, la Allah al celorlalți şi la Dumnezeul creştinilor să facă ceva ca să aducă în țara asta pacea şi înțelepciunea. Din nefericire, toți trei se făceau că nu mă aud.

În zorii zilei de 16 spre 17 iunie, la noi în apartament a sunat telefonul. Marcus s-a îmbrăcat rapid, m-a liniştit cu mare greutate şi a plecat în grabă. Haganah, organizația militară a Jewish Agency, tocmai aruncase în aer toate podurile care legau Palestina de țările vecine; podurile pe care adesea treceau vehiculele Armatei britanice fuseseră dinamitate simultan într-un gest simbolic, care voia să le

arate pur şi simplu autorităţilor din Mandat şi Guvernului Attlee cât era de puternică insurecţia evreiască.

Cu tensiunea şi curajul la limită, înaltul comisar Cunningham, la a cărui protocolară sosire asistasem cu luni în urmă, i-a cerut Londrei, de la Government House, autorizaţia de-a lansa un contraatac puternic. După zile de pregătiri secrete, sâmbătă, 29 iunie, a avut loc în Palestina ceea ce britanicii au numit Operaţiunea Agatha, rămasă în memoria evreilor ca Black Sabbath.

La 4.15, înainte să se crape de ziuă, forţele britanice s-au îndreptat spre obiectivele lor; în cursul întregii dimineţi, PBS a repetat fără încetare acelaşi anunţ oficial. Scopul prioritar, dar nu singurul, era să pună mâna pe clădirile Agenţiei Evreieşti. De-a lungul întregii zile de sâmbătă şi în zilele următoare, mii de soldaţi şi poliţişti au arestat în toată Palestina mii de evrei suspecţi că ar avea legătură cu terorismul, în paralel s-au confiscat arme şi nenumărate documente. înaltul comisar a vorbit la radio, aveam să aflu după aceea că Nick Soutter fusese însărcinat cu transmisia. Arestările nu erau îndreptate împotriva întregii comunităţi evreieşti, a insistat Cunningham, ci exclusiv împotriva participanţilor la campanii violente şi a celor răspunzători de instigarea la acestea.

Acţiunea s-a prelungit până pe 11 iulie; începând de-atunci, trupele britanice s-au întors în cazărmi, lăsând Yishuv, populaţia evreiască, îndurerată şi perplexă. A doua zi de dimineaţă, străzile s-au umplut de copii care aruncau pe carosabil pumni de cuie ca să înţepe roţile vehiculelor de poliţie; de tineri cu feţele acoperite de eşarfe, gata să lipească afişe pe orice suprafaţă vizibilă. Nazi-British. Fascist Hooligans. Exterminators. Poliţiei îi spuneau The British Gestapo; Armatei, The British SS. Se făcea referire şi la versetul din Exodul: viaţă pentru viaţă, ochi pentru ochi,

dinte pentru dinte... Alte pamflete anunțau că acesta era doar începutul rezistenței sioniste.

În aerul cald şi prăfos de la începutul verii plutea o îndoială sinistră: câtă vreme aveau oare să întârzie represaliile contra englezilor?

15

Cam după o săptămână, când se stinsese întrucâtva vuietul Operațiunii Agatha, am mers să ne luăm rămas-bun de la un coleg al lui Marcus; un veteran în retragere din serviciul activ, al cărui nume l-am pierdut în negurile memoriei. Era sâmbătă noaptea; organizau întâlnirea un coleg şi soția lui, la reşedința lor din Talbiya. Să tot fi fost vreo douăzeci de invitați, poate douăzeci şi cinci, mai mult bărbați decât femei, ca de obicei, britanici toți, cu excepția mea; eram deja obişnuită cu raritatea mea. Unii erau în vârstă, alții mai tineri; unii în cuplu, alții singuri. Ei purtau dinner jackets albe, noi aveam umerii goi, iar eu a trebuit chiar în acea după-amiază să-mi lărgesc o rochie ca să mă încapă.

Ne-au primit cu complimente şi urări de bine pentru starea mea, insistând cu toții că străluceam pe ultima sută de metri a sarcinii, iar privirile admirative pe care unii domni le aruncau decolteului meu mi-au confirmat că erau sinceri. Am băut aperitive în grădină, printre palmieri, smochini şi chiparoşi; pentru câteva clipe, m-am gândit că în viitor mi-ar plăcea să locuiesc într-un asemenea loc cu Marcus şi bebeluşul nostru şi cu copiii care aveau să vină mai târziu, într-o casă la fel de frumoasă, dar în alt loc de pe planetă, departe de-aici, unde să n-auzim focuri de armă în timp ce ni se serveau cocktails, nici rafale de mitralieră printre tăvi cu tartine. Apoi ne-am aşezat la masă şi totul

radia de-o normalitate aparentă: servirea, mâncarea, tonul măsurat cu care conversau invitații, eleganța fără stridențe. Pe mine, în schimb, nu înceta să mă uimească stoicismul acelor oameni.

La început, discuțiile s-au deschis în evantai, dar foarte curând s-au centrat pe o temă unică: veşnicul subiect, în ultimul timp, anume rolul Marii Britanii în Palestina şi posibilele ieşiri dintr-o criză cu o inimă de nepătruns şi un înveliş tot mai solzos. Față de plecarea compatriotului în onoarea căruia se dădea cina, n-am simțit decât invidie, o invidie pură şi sinceră.

Voiam să mergem duminică la piscina hotelului Semiramis; Marcus putea să se relaxeze în apă, eu să mă odihnesc la umbra unui cort din pânză albă, bând suc de fructe sau ceai cu gheață. Dar în ultima clipă a intervenit ceva neaşteptat. N-a precizat CC, însă a trebuit să plece. Egoistă, m-am bucurat pentru mine. Mi-era greu să intru şi să ies din maşină, mă dureau bazinul, zona rinichilor, spatele. La vremea aceea, totul îmi devenise insuportabil.

Marcus s-a întors la American Colony pe la jumătatea după-amiezii, dar nu ca să se odihnească: în mai puțin de jumătate de oră a venit cineva, apoi li s-au alăturat alți doi bărbați. Spre deosebire de alte dați, a preferat să nu stea cu colegii sau cunoscuții sau ce-or fi fost în bibliotecă, ci la noi în apartament, mai intim. N-aveam nevoie de indicații; am plecat discret.

Cu mersul meu greoi, ținându-mă de balustrada scării, am coborât la parter, am străbătut holul principal şi m-am instalat sub unul dintre ventilatoare. Aveam într-o mână un roman de Graham Greene şi în cealaltă săculețul cu lucrul de mână. Multă vreme n-am deschis totuşi nici cartea, nici săculețul. Am stat pe un fotoliu, cu ochii închişi şi chipul îndreptat spre tavan, cu picioarele depărtate şi brațele lăsate

în jos, bucurându-mă de aerul rece pe care-l vânturau încet elicele de lemn. Salonul era gol, din fericire: aveam o postură vulgară, chiar indecentă. Cu o ironie uşor amară, m-am întrebat dacă în viitor o să-mi recuperez talia, gleznele, felul elegant în care stăteam picior peste picior.

Se apropia momentul naşterii. în ultima săptămână din august, pronosticase la ultimul control doctorul care se ocupa de mine la Government Hospital, un scoţian sever care nu-mi arăta nici cea mai mică urmă de empatie; la toate controalele, mă tratase distant şi rece. în ciuda calculelor pe care le făcuse, nu eram convinsă că trupul meu avea să aştepte atât de mult, cu burta uriaşă şi lăsată în jos, tare ca o bilă mare de piatră.

Interlocutorii lui Marcus au plecat în cele din urmă la lăsarea serii, la fel de discret cum sosiseră. Când a venit în bibliotecă să mă caute, fără sacou, cu cămaşa boţită şi mânecile suflecate, i-am observat pe chip o imensă oboseală. l-am propus să mergem în curtea interioară, a murmurat nişte scuze, dar l-am convins.

Cât a durat cina, m-am prefăcut că nu mă doare nimic, şi am urmărit un singur scop: să petrecem câteva clipe plăcute, cât de cât, ca o pereche obişnuită într-o ambianţă obişnuită, în curtea interioară aveam înşelătoarea impresie că eram într-un mic paradis: învăluiţi de susurul fântânii, luminaţi de felinare ale căror umbre dansau pe pietrele aurii de pe pereţi, legănaţi de aromele portocalilor şi tufelor de iasomie. Presiunea fătului pe bazinul meu era de nesuportat, iar bietul meu spate îmi cerea în gura mare să mă întind undeva, însă voinţa mea a câştigat meciul şi m-am ţinut tare. Chiar şi şuierăturile focurilor de armă, mi s-a părut, îşi luaseră un răgaz şi ne îngăduiau să vorbim liniştiţi despre mărunţişurile începuturilor noastre ca familie. Vom avea un băieţel blond cu trăsături anglo-saxone sau o

micuță spanioloaică, slăbuță şi bruneţică? îi vom pune numele lui Mark sau poate pe-al bunicului său matern, Gonzalo? O vom numi Olivia, ca pe extravaganta ei bunică londoneză; Maria, ca pe cea care acum două mii de ani adusese pe lume un copil divin chiar pe aceste meleaguri, sau poate Sira, ca pe mine, un nume din sinaxar tras de păr?

— Vom lua o hotărâre când îi vom vedea faţa, a zis Marcus până la urmă.

Şi a ridicat paharul cu vin în chip de toast, schiţând un zâmbet, obosit, şi, deşi chiar atunci am simţit o înţepătură ascuţită la baza pântecului, am strâns din dinţi şi am reuşit să suport durerea aproape fără să se observe.

La scurt timp ne-am retras în camera noastră: fiecare treaptă era un chin pentru mine. Ne-am culcat cu balconul deschis către noapte, Marcus mă îmbrăţişa din spate, niciunul dintre noi nu-şi dădea seama ce însemna asta şi îi ignoram importanţa.

— Nu pleca..., am murmurat.

Tocmai se crăpase de ziuă, lumina slabă se filtra prin obloane. Eu eram tot culcată, mă trezeam târziu pe-atunci, ca să nu mi se pară zilele prea lungi. Marcus stătea lângă mine în picioare, gata de plecare, de parcă începea o zi ca oricare alta. L-am tras de sacou, l-am făcut să se aplece şi am întins braţul gol spre ceafa lui, afundându-mi degetele în păr. S-a apropiat, m-a sărutat pe gură şi mi-a dat la o parte o şuviţă de pe faţă. Apoi a ridicat cearşaful şi mi-a pus o mână pe pântec.

— O să vin să iau masa cu tine la prânz, mi-a şoptit la ureche.

Am adormit la loc, vorbele lui plutind în negurile somnului meu matinal.

Pe la zece, m-am trezit încet şi am deschis obloanele, ca să intre ziua în dormitor. Cu ochii încă mijiți, mi-am pus mâinile pe şolduri şi mi-am arcuit spatele. Era deja foarte cald, mi-ajungeau la urechi lătratul, zbieretul şi răgetul animalelor din curțile din spate. Ca în fiecare dimineață, am vrut să-mi pregătesc o baie. Pe când apa curgea din robinetele deschise, desculță pe dalele reci, am ridicat brațele ca să-mi prind părul. Dintr-o parte, mi-am privit în oglindă trupul dezbrăcat şi voluminos.

Chiar atunci, într-o cameră dintr-un cartier evreiesc periferic, opt tineri îşi scoteau hainele de zi. îşi aruncaseră cămăşile de culoare deschisă cu mâneci scurte şi pantalonii kaki pe saltelele din paie sau pe spătarele scaunelor. în locul îmbrăcă-minții de zi cu zi îşi puneau salopete albastre ca acelea purtate în general la muncă de distribuitorii arabi.

La doi kilometri distanță, în zonele din hotelul King David deschise încă pentru public şi clienți, fiecare membru al personalului îşi desfăşura activitatea cu hărnicie. Max Hamburger, distinsul director elvețian, studia un raport cu intrările şi ieşirile clienților, atent la numele, faima şi funcția fiecăruia. Două etaje mai sus, camerista ducea prosoape, cearşafuri şi fețe de pernă în camere. în bucătăriile de la subsol, şase bucătari, vreo douăzeci de ajutoare şi un escadron de băieți de serviciu pregăteau neobosiți prânzul.

În aceeaşi clădire, în zonele transformate în birouri pentru Secretariat şi cartierul general al Armatei britanice, domnea o activitate frenetică, exact ca în fiecare luni. Răsunau ordine şi replici, conversații, taste şi caruri de maşini de scris şi sonerii de telefon. Funcționarii coloniali, militarii şi alți angajați erau într-un continuu du-te-vino pe culoare, prin birouri şi săli de şedință; unii intrau, alții ieşeau, mulți informau sau erau informați, câțiva citeau sau elaborau documente. Afluența străinilor era şi ea constantă:

cetățeni obişnuiți veneau pentru unele demer-suri şi aşteptau.

În biroul lui, Marcus tocmai ceruse o legătură telefonică cu Beirutul, ca să discute cu superiorul lui, Sir Gyles Isham, detaşat acolo de câteva zile. Extrem de slab în costumul de in deschis la culoare, cu chipul încordat, fuma a noua țigară din zi pentru ca aşteptarea să i se pară mai scurtă.

Pe la zece şi jumătate, eu eram încă în cadă, cu ceafa sprijinită de margine ca să nu-mi ud părul. Pântecul îmi ieşea din apă ca o jumătate de pepene, o semilună, o jumătate de sferă de alabastru tare şi întinsă.

Chiar la ora aceea, tinerii evrei îmbrăcați în salopete începeau să încarce într-o furgonetă şapte bidoane mari din aluminiu. Fiecare dintre ele avea o înălțime de un metru şi un diametru de două palme; baza şi corpul erau cilindrice, apoi se îngustau, formând gâtul, iar la gură se lățeau iar. Toate aveau două mânere solide, ca să fie mai uşor de transportat, şi capace cu închizători, ca să nu se verse conținutul, o capacitate de treizeci de litri fiecare şi, de regulă, o greutate de treizeci şi cinci de kilograme când erau pline. Lângă bidoane, în partea din spate a furgone-tei, tinerii au pus şi câțiva saci de iută, din cei folosiți de obicei la depozitarea năutului, fisticului, semințelor de pin sau lintei. încărcătura din ziua aceea era diferită: dispozitive necomestibile, metalice.

În bucătăriile de la King David, maître Naim Nissam, evreu irakian, care lucrase înainte pentru familia regală din Bagdad, confirma că totul mergea cum trebuie: încerca sosuri şi mirodenii, controla pâinile, brânzeturile, dulciurile. Două, trei, patru, cinci etaje mai sus, băieții sudanezi făceau paturile în apartamente şi camere. în cabina ei din

spatele tejghelei de la recepție, O tânără centralistă nota primele rezervări pentru cină.

În birourile de la Secretariat, din aripa sudică, angajatele îşi întrerupseseră momentan activitatea, ca să se bucure de obişnuitul tea break de la ora zece. Erau arăboaice, evreice, câteva britanice, câteva armence şi grecoaice, toate la vreo douăzeci de ani. Competente şi pline de energie. Toate se îmbrăcau, se machiau şi se coafau după moda din Occident. Între ceşti de ceai şi biscuiți cu unt, în pauză pălăvrăgeau vesele despre şefii lor, lacuri de unghii şi actori de cinema.

În biroul lui din aceeaşi zonă, lui Marcus i se făcuse până la urmă legătura cu Beirutul şi vorbea cu şeful lui direct, acum absent. Despărțiți de peste patru sute de kilometri, schimbau păreri, dar nu cădeau de acord.

În jurul orei unsprezece, abia ieşită din cadă şi înfofolită într-un prosop mare şi alb, cu greu m-am abținut să mă bag iar în pat. Am rezistat, am aprins radioul. PBS redifuza un program în ebraică, am schimbat frecvența, am dat pe Radio Cairo, se auzea o muzică egipteană, antrenantă şi ritmată; am lăsat acolo.

La aceeaşi oră, furgonetă cu arabii falşi, sacii demonici şi bidoanele din aluminiu o lua pe Julian's Way, se apropia de King David şi întorcea ca să intre pe străduța care ducea la uşile de serviciu ale hotelului, cele pe care le foloseau în mod normal distribuitorii ca să-şi descarce mărfurile. Chiar dacă la intrările principale paza era strictă, acolo n-a fost nimeni care să-i oprească.

În distinsa frizerie din King David, frizerii tocmai tundeau un arab prosper şi aranjau mustățile unui colonel britanic. în lobby, doi băieți ajutau un cuplu să-şi ducă bagajele la uşă. în sala de mese pentru angajați de la subsol, chelnerii şi ajutoarele de bucătar se pregăteau să-şi ia gustarea. n grădină, bătrânul grădinar Shlomo uda trandafirii.

În aripa sudică, secretarele reveniseră, după pauză, la locurile lor. Căldura nu părea să le afecteze abilitățile: unele băteau hotărâte la maşină, altele luau notițe după dictare. Unele răspundeau la telefon, câteva arhivau rapoarte sau le înmânau şefilor documente care aşteptau să fie semnate.

Fără să iasă din birou, Marcus tocmai încheiase convorbirea cu Sir Gyles Isham. S-a ridicat în picioare şi s-a apropiat de fereastră. Cu mâinile în buzunare, părea să privească turnul YMCA din apropiere. Dar gândurile îi zburau la altceva. Ventilatorul din bachelită funcționa la maximum, dar el tot transpira.

În jur de unsprezece şi jumătate, am deschis uşile de la dulap şi am scos lenjerie de corp, o fustă albastră cu elastic în talie şi o bluză albă din bumbac, răcoroasă şi fără mâneci. Pe masă stătea tava cu micul-dejun pe care mi-o aduceau în fiecare dimineață, încă nu gustasem din el. Ceaiul se răcise, pâinea prăjită se uscase; pe bucățile de fructe se aşezaseră două muşte. Ceva ciudat şi neplăcut îmi trecea prin trup şi prin suflet de când mă trezisem. Ceva ca o prevestire sinistră.

M-am îmbrăcat şi am dat înapoi la PBS. Rubrica culturală în engleză vorbea acum despre scriitoarele din epoca victoriană; în ultimul timp redifuzau des astfel de programe, pe care le aveau înregistrate de multă vreme. Deja nu mai acceptau colaboratori externi la postul public de radio, se descurcau cu propriii angajați: eu fusesem ultima invitată, la începutul anului, şi până la urmă nu reuşisem să transmit nimic. M-am aşezat să ascult fără să fiu prea atentă; nu mi-era mintea la fiice de vicar, răscruci de vânturi, bărăgane şi ogoare. Nu-mi dădeam seama de ce, dar am preferat să las undele să-mi intre în cap şi să nu ies din cameră.

Chiar la ora aceea, lângă uşa de serviciu de la King David, celor opt tineri evrei din furgonetă li s-au alăturat alţi camarazi. Până în urmă cu câteva minute, aceştia stătuseră ascunşi, camuflaţi cu iscusinţă în peisajul stradal: erau îmbrăcaţi şi pieptănaţi ca arabii, aşa că nu le treziseră bănuieli nici numeroşilor poliţişti, nici securităţii militare din apropiere. Toţi au început să acţioneze conform planului, fără să aibă nevoie de instrucţiuni. Mişcările erau calculate cu mare grijă: doi câte doi, au scos rând pe rând bidoanele de lapte din vehicul şi le-au târât până la uşă. Pentru că nu conţineau lapte, ci explozibil, erau mult mai grele. între timp, alţi camarazi de-ai lor, au deschis sacii şi au împărţit conţinutul. Tommy guns. Pistoale-mitralieră automate Sten. Câteva revolvere.

Cei cu armele au fugit la bucătării şi la sala de mese pentru angajaţi. în spatele uşilor batante, s-au auzit imediat porunci, strigăte, opinteli, zgomot de farfurii sparte şi de oale de lut care cădeau pe podele, două detunături. Cei care se ocupau de bidoane îşi continuau treaba conştiincioşi. Unul câte unul, le-au târât pe un coridor până le-au mutat în La Regence, clubul unde Marcus şi cu mine cinaserăm cu câteva luni în urmă, chiar locul unde hotărâsem să-mi înăbuş spaimele, să nu părăsesc Ierusalimul şi să rămân alături de soţul meu. Masa la care stătu-serăm în noaptea aceea a sărit în aer într-o clipă: acolo, lângă unul dintre piloni, au pus două bidoane cu TNT şi gelinită. Celelalte le-au risipit prin sală, chiar sub birourile Secretariatului, lipite de coloanele care susţineau toată structura aripii sudice. Fiecăruia i-au cuplat un detonator. După ce-au terminat, au stins luminile şi au ieşit în fugă. Era douăsprezece şi un sfert.

Centrala telefonică a consulatului Franţei, vecin cu King David, a primit câteva minute mai târziu un telefon. De la o

farmacie din apropiere, o voce tânără, feminină şi nervoasă, a comunicat un mesaj. A anunţat în numele Mişcării de Rezistenţă Evreieşti că în hotel era gata să explodeze o bombă. Un subaltern a urcat în grabă la biroul consulului general; cu toate că ameninţările erau dese, a ales să ia de bună avertizarea şi a ordonat executarea protocolului preventiv: au deschis toate ferestrele, au tras toate draperiile şi au evacuat imediat personalul. Era douăsprezece şi douăzeci şi şapte de minute.

Centrala telefonică a ziarului The Palestine Post a primit după câteva minute alt telefon. Din spatele unui depozit din apropiere, aceeaşi voce a făcut acelaşi anunţ. Telefonista a încercat să transmită mesajul la sediul poliţiei, dar acesta a răspuns cu întârziere. Era douăsprezece şi treizeci şi două de minute.

După ce-au fugit teroriştii, lăsându-i liberi pe angajaţi, în bucătăriile de la King David s-au instaurat haosul şi isteria. în toiul frământării, în nestăpânita încrucişare de limbi, păreri şi versiuni, un ajutor de bucătar a spus că văzuse nişte arabi care târau bidoane de lapte pe coridor. Nimeni n-a părut să-l audă.

Unii băieţi au urcat în lobby şi au încercat să strige. Dar informaţia era confuză, iar oamenii erau deja mai mult decât obişnuiţi cu alarmele false. în concluzie: n-au auzit nimic. Purtându-şi imperturbabili turbanele, chelnerii sudanezi serveau în continuare boluri cu măsline şi cocktails de la o masă la alta, ţinând tăvi de bronz în mâinile înmănuşate. Funcţionari coloniali, militari decoraţi, oameni cu stare, vizitatori şi turişti: niciunul dintre ei nu părea dispus să-şi piardă aperitivul pentru a nu ştiu câta ameninţare.

Încă în picioare, Marcus s-a gândit să ceară o nouă convorbire ca să mă anunţe că, până la urmă, nu va veni să ia prânzul cu mine. Nedumerit şi bănuitor, nu reuşea să-şi

scoată din cap presimțirea că în lunea aceea ceva nu era cum trebuia.

Eu, la rândul meu, încercam să ascult radioul, în fundal, în timp ce răsfoiam un număr vechi din Tatler. Tocmai dădeam pagina când a răsunat explozia, atât de tare, încât s-au cutremurat geamurile. Chipul mi s-a schimonosit într-o grimasă înspăimântată, mi-am dus o mână la inimă şi alta la pântec.

Nu ştiam, dar colțul sudic al hotelului King David tocmai sărise în aer. Trei sute cincizeci de kilograme de trinitrotoluen deveniseră două sute cincizeci de mii de litri de gaz şi încălzeau aerul la peste trei mii de grade.

Bidoanele s-au făcut pulbere. Pilonii care susțineau structura clădirii s-au dezintegrat. Fierul din betoane s-a topit precum ceara. Etajele superioare s-au scuturat de parcă aveau viață proprie. Mai întâi, zidurile s-au umflat, apoi s-au cutremurat şi s-au zguduit spre interior şi, în cele din urmă, cu un bubuit asurzitor, s-au făcut praf şi pulbere, vâlvătăi şi nori de fum negru.

Cele şase etaje ridicate din piatră de carieră şi beton armat s-au prăbuşit. În cădere, au tras după ele mobile, radiatoare, aparate, țevărie, echipamente. Şi o mulțime de oameni.

17

După explozie am avut primele contracții: drept în rinichi, ascuțite ca jungherele. încă nu încetaseră când am reuşit să ridic receptorul telefonului. Cu gâtul dintr-odată uscat, am cerut să mi se facă legătura cu Secretariatul. Dar n-a fost posibil: centrala telefonică nu dădea niciun semn de viață. Am tras aer în piept, îngrijorată, în timp ce spaima îmi intră până în oase. Marcus, Marcus. Unde era Marcus?

Auzisem că o naştere se anunța mai degrabă treptat şi mai puțin categoric. Dar ce se petrecea acum în trupul meu indica altceva. Şi explozia. Explozia aceea. Eram obişnuită cu exploziile grenadelor, rafalele mitralierelor şi detunăturile de toate gradele; trăisem una chiar foarte de-aproape la Broadcasting House, în urmă cu câteva luni. Şocul ei fusese totuşi altceva, o aberație monstruoasă.

Următoarele contracții m-au făcut să străbat dormitorul de la un capăt la altul, încoace şi-ncolo, incapabilă să mă liniştesc şi să stau locului. Când contracțiile s-au domolit, am ridicat iar receptorul şi l-am întrebat pe recepționer de Bertha Vester. Mi-a răspuns că ieşise cu o oră în urmă, Mustafa o ducea cu Fordul la optician.

Am încercat să-mi păstrez calmul, să respir regulat, aşa cum mi se recomandase. Dar nici spaima, nici îngrijorarea nu mă lăsau. Cu mâinile pe şale, m-am apropiat de balcon. Un nor dens de fum se ridica undeva deasupra Ierusalimului, cenuşiu-închis, aproape negru; în contrast înfricoşător cu cerul luminos al verii, în depărtare am început să aud sirene, mai întâi una, apoi mai multe, fumul gros continua să se înalțe. A treia oară când am avut contracții, am fost nevoită să mă prind de balustradă. în picioare, agățată de fierul forjat, cu privirea ațintită în depărtare, am simțit prelingându-mi-se o umezeală caldă dintre coapse. Pe genunchi, pe pulpe, pe glezne, până la podea.

îngrozită, cu inima bătându-mi frenetic, am lăsat tot lichidul acela să se scurgă din mine, n-am avut cum să-l opresc; lăsând urme ude pe gresie, de-abia am reuşit să ajung la telefon. Am mai cerut o dată legătura cu Secretariatul, fără niciun rezultat. Apoi am rugat să mi se facă legătura la King David. Nimic. Marcus, am îngânat din nou. Unde eşti, Marcus? Am încercat să contactez biroul de

presă ca să dau de Frances Nash, dar linia era ocupată. Stai liniştită, Sira, mi-am repetat; să gândim cu calm. Marcus nu, Bertha nu, nici Frances, am recapitulat, încercând să nu-mi pierd cumpătul. Poate reuşesc, mi-am zis, să sun direct la Government Hospital. Şi am făcut-o, dar fără succes.

Groaza îmi creştea pe măsură ce toți păreau de negăsit. M-am gândit atunci că mă putea duce la spital Said, băiatul care făcea comisioane şi livrări cu furgoneta casei: poate reuşea să mă bage în vehiculul ăla cu care transporta vinete şi saci cu mei pentru canari, dar şi găini sau cârlani. Nici el nu-i aici, doamnă, mi s-a răspuns. între timp, sirenele continuau să sune.

Contracțiile erau fie nedureroase, fie de nesuportat, fusta udă mi se lipea de picioare, căldura era înfiorătoare, iar eu continuam să transpir. Copilul era pe drum, în mod clar, nu aveam la cine să apelez şi aveam sumbra convingere că nici Marcus nu-mi va putea fi alături. M-am dus iar pe balcon, călcând în lichidul prelins din propriul meu trup. Dincolo de curtea interioară, în fundul grădinii, am văzut femei de serviciu şi muncitori care priveau uluiți în aceeaşi direcție ca mine, spre fumul care se ridica în văzduh din centrul Ierusalimului, învârtoşat şi sinistru. Am încercat să strig, să atrag atenția uneia dintre fete; le cunoşteam pe toate, Amina, Lamya, Malak, Sharifa, toate îmi mângâiau mereu burta, făceau glume afectuoase pe seama pântecului meu uriaş. Poate că şi ele urlau înnebunite, poate că vocea mi se frânsese sau poate că distanța era prea mare, fiindcă nu m-au auzit. Niciuna nu mi-a răspuns, nici măcar nu s-a întors către mine.

Dumnezeule, Dumnezeule, Dumnezeule, am repetat bolborosind şi mergând iar din balcon în cameră. Dumnezeule, Dumnezeule, Dumnezeule... Până ce m-am

oprit brusc în mijlocul încăperii, cu picioarele uşor desfăcute. Tocmai îmi ajunsese la urechi o voce familiară. M-am uitat confuză în jur, privirile mi-au căzut pe aparatul de radio. De-acolo venea. Vorbea Nick Soutter. M-am apropiat de aparat, privindu-l țintă. Sobru şi solemn, directorul programelor informative de la PBS relata acțiunea devastatoare teroristă comisă în inima celor mai importante instituții britanice din Palestina. Tocmai fusese distrus complet sediul Secretariatului, toată aripa sudică al hotelului King David, a anunțat. Victimele erau numeroase, încă nu li se cunoşteau identitățile.

Probabil că urletul meu a sunat atât de feroce, atât de sfâşietor, încât nu peste multă vreme două dintre fetele arabe mi-au bătut în uşă, roşii la față, şi au intrat fără să-mi mai aştepte permisiunea.

— Nicholas Soutter, PBS, am urlat când le-am văzut. Sunați-l pe Nicholas Soutter la Public Broadcasting Service. Am arătat spre aparatul de radio, m-am îndreptat greoi spre el şi am lovit carcasa din lemn cu palmele cât am putut de tare. Sunați-l pe Nicholas Soutter, Isuse; sunați-l din partea mea.

A trecut ceva timp, poate o jumătate de oră, o oră. Contracțiile reveneau la fiecare şase, şapte minute. Un crainic, altul decât Nick, a continuat să anunțe măsurile de urgență: interdicție de circulație şi de-a te apropia de Julians Way, blocarea unor străzi şi pasaje, închiderea urgentă a localurilor. Lamya mă ținea de-o mână, Sharifa îmi făcea vânt cu o revistă, amândouă îmi spuneau în arabă ceva ce nu pricepeam; când mă apucau contracțiile, mă desprindeam de ele dintr-odată, mă ridicam în picioare şi străbăteam încăperea ca o nebună în cuşcă.

Nick Soutter n-a venit, dar au venit în locul lui două femei: Ruth Belkine, producătoarea mai în vârstă de la PBS,

şi o tânără care, când m-a văzut, s-a speriat de mine ca de un monstru cu trei capete. Haide, haide, haide, a poruncit prima preluând controlul. M-au ajutat să cobor treptele, să traversez parterul, să ies din hotel şi să intru în maşină, în vreme ce întrebam urlând despre explozie, despre King David şi despre soţul meu. Necunoscuta s-a urcat la volan, Ruth s-a aşezat lângă mine, pe bancheta din spate. Respiră, respiră, in and out, in and out, in and out, insista fără să-şi piardă calmul. Lamya şi Sharifa au rămas în faţa hotelului, înconjurate de tovarăşele, cu feţele oacheşe încordate, rământându-şi mâinile.

Imediat ce-am plecat de la American Colony, mi-am dat seama că o luasem pe un alt drum decât cel obişnuit: spre muntele Scopus, nu spre centru.

— Duceţi-mă la Government Hospital, le-am rugat – poate chiar am strigat.

— Nu, a zis Ruth, mergem la Hadassah.

— Government Hospital, am cerut cu un ţipăt.

Acolo, în spitalul englez, erau fişa mea medicală şi doctoral antipatic.

Necunoscuta nu m-a luat în seamă şi a condus mai departe în tăcere, fără să schimbe drumul. în cele din urmă, s-a oprit la centrul medical evreiesc când următoarele contracţii m-au împiedicat să mai protestez. După multe zile aveam să aflu că hotărâseră să nu mă ducă la Government Hospital fiindcă, trecând prin faţa lui în drum spre American Colony, cele două femei văzuseră o mulţime de ambulanţe, furgonete de poliţie şi maşini particulare ce soseau încărcate cu răniţi, mutilaţi, arşi, morţi.

Tot ce-a urmat mi-a pierit din memorie ca o secvenţă alunecoasă. Mi-au smuls de pe mine hainele ude leoarcă, mi-au pus un fel de cămaşă descheiată, m-au trântit pe o targa. în jur erau doar femei: moaşe şi infirmiere cu

uniforme imaculate încercau să mă liniştească pe când îmi depărtau picioarele, mă sfătuiau să mă calmez în timp ce-mi băgau degetele în vagin. Poate nu erau multe, două, trei sau patru, dar mintea mea le multiplica siluetele. Nu pricepeam de ce mă aduseseră acolo, aveam dureri de nedescris şi groaza mea era monstruoasă. Habar n-aveam dacă Marcus era viu sau mort, trebuia să ştiu. Aflați ce-i cu soțul meu, le rugam de câte ori contracțiile îmi dădeau un mic răgaz. Amestecam engleza cu spaniola, transpirația cu lacrimile, rugăminţile şi ţipetele cu plânsul. întrebați de Mark Bonnard la King David; întrebați de Marcus Logan. Au împins targa de-a lungul unui coridor cu faianță albă, au trecut de nişte uşi albe şi m-au dus într-o sală şi mai albă.

Contracțiile veneau acum practic una după alta, m-au pus chiar sub o lampă albă ciudată, metalică, rotundă şi enormă. Au aprins-o, lumina era atât de puternică, încât pentru câteva clipe m-a orbit. Una dintre femei, o moaşă am presupus, a venit la căpătâiul meu şi a vorbit autoritar, dar n-am priceput nimic.

A ordonat ceva, şi o infirmieră şi-a apropiat mâna de nasul meu, avea între degete o drăcovenie agățată de o butelie mică. Am intuit că voiau să mă sedeze şi am lovit-o peste mână; mi-au prins brațele, am continuat să rezist, mişcând capul dintr-o parte într-alta, transpirația îmi ieşea prin toți porii şi aveam şuvițe de păr lipite de față.

Până la urmă nu le-a mers cu mine. în doar câteva clipe, am simțit nevoia imensă de-a împinge şi de-a răcni, de-a răcni şi de-a împinge în acelaşi timp. Bebeluşul meu se pregătea să vină pe lume, cerea să i se facă loc. Moaşa s-a băgat între picioarele mele, am simțit-o cum lucra, am crezut că o să mă rupă în două, începeam să simt o sfârşeală enormă. Au insistat să împing şi mai tare, am făcut-o din răsputeri, de una, de două, de o sută de ori, de

câteva ori m-am pierdut şi mi-a fost greu să fac calentoarsă.

Fiul meu a venit pe lume călduț, alunecos şi cu ochii deschişi. Am strigat la ele să mi-l dea, moaşa a şovăit o clipă, apoi a încuviințat. L-am strâns la piept, era vinețiu, lipicios, cald. L-am atins, l-am mirosit, l-am sărutat pe cap, mi-am înăbuşit neliniştea ca să nu-i transmit premonițiile mele. L-am privit, m-a privit şi el cu ochii lui migdalați, recunoscându-mă. Mi-am smuls cămaşa şi i-am întins pieptul.

Pe podeaua sălii de naştere zăceau băltoace de sânge şi prosoape pătate cu un roşu intens, soarele nemilos se strecura printre scândurile obloanelor, instrumentul acela metalic părea unealta unui măcelar.

I-am pus numele Victor pentru că apăruse ca o victorie în mijlocul suferințelor.

PARTEA A DOUA
MAREA BRITANIE

18

Am ajuns la Londra la începutul lui februarie, în miezul unei ierni îngrozitoare.

Demoralizate de lipsa soluțiilor pentru stăvilirea terorii, autoritățile Mandatului din Palestina hotărâseră decretarea legii marțiale şi ceruseră repatrierea imediată a tuturor rudelor şi a personalului civil de care se puteau lipsi. Am încercat să refuz, am reuşit chiar să fiu primită de înaltul comisar Cunningham. Am invocat originea mea spaniolă şi faptul că nu aveam legături formale cu englezii după

moartea lui Marcus. De-atunci eram singură, agățându-mă de amintirea lui şi dedicându-mă fiului meu.

N-a fost chip. Oficial, eram supusă britanică, văduva unui funcționar britanic, mama unui bebeluş britanic. Ca atare, trebuia să fiu evacuată urgent odată cu ceilalți: decretul era ritos şi nu admitea nici amânări, nici excepții. în douăzeci şi patru de ore aveau să ne aloce un mijloc de transport. în patruzeci şi opt, urma să plecăm.

Ne-au lăsat să luăm cu noi doar strictul necesar, cel mult un bagaj de persoană. Mulți renunțau brusc la decenii de înrădăcinare, la partener, prieteni şi slujitori credincioşi, la arbori plantați, pereți zugrăviți, arome, gusturi şi sunete, pe care n-aveau să le mai regăsească niciodată. Alții, ca mine, lăsam în urmă iubiri îngropate sub o lespede austeră. După spaima de la King David, Bertha Vester îmi oferise posibilitatea unei înmormântări intime în micul cimitir privat al locuitorilor din cartierul ei la poalele muntelui Scopus. Fusesem gata să accept, ce mai conta unde s-ar fi odihnit rămăşițele zdrobite pe care nu-mi dăduseră voie să le privesc, dacă Marcus nu mai era în viață?! Până la urmă, reuşisem să am câteva clipe de luciditate în jelania mea şi alesesem ce mi se păruse cel mai potrivit cu împrejurarea: Marcus murise servindu-şi țara, iar locul lui era între ai săi, în cimitirul anglican de pe muntele Sion, printre compatrioți.

În alt mod şi cu altă destinație, acum eu mă despărțeam de acea Țară Sfântă brutală şi perfidă. Planul urgent de repatriere a civililor britanici a fost numit Operation Polly; multor familii li s-a oferit la început o călătorie cu trenul până la Cairo şi apoi cu vaporul până în porturi din Anglia. Oamenii aceştia au plecat într-adevăr primii, dar pe termen lung au fost cel mai puțin favorizați, fiindcă lipsa de organizare şi marea potrivnică i-au obligat să se îmbarce cu

întârziere şi să aştepte în Egipt, adăpostiți în cazărmi. Pe alții i-au urcat în avioane Halifax ale Royal Air Force, iar pe restul i-au repartizat în zboruri civile, unele direct către Londra, altele către aeroporturi relativ apropiate. Noi trebuia să aterizăm la Paris; de-acolo urma să fim duşi cu autobuzele la Calais, apoi să traversăm Canalul vsxjerry şi, odată ajunşi la Dover, să luăm trenul până la Londra.

Avionul nostru s-a umplut până la refuz cu mame tinere şi mai în vârstă, o mulțime de băieței şi fetițe, încântați că urcau pentru prima dată într-o pasăre de fier. Pe lângă ei, erau şi mulți bebeluşi care plângeau pentru că li se înfundau urechile din cauza presiunii sau pentru că intuiția lor, atâta câtă aveau, le spunea că în viața lor ceva se schimba pentru totdeauna. Acesta a fost şi cazul lui Victor: în poala mea, pe scaunul de la geam de pe rândul 9, a fost abătut pe toată durata zborului, ca şi cum la şase luni şi jumătate putea fi supărat pe toată lumea, incapabil să priceapă ceva. îl smulgeam din căminul lui de la Austrian Hospice din Oraşul Vechi, din pătuțul lui din lemn de măslin, din mijlocul cântărilor muezinilor în moschei şi al dangătelor de clopote care-l împresurau zi de zi. îl despărțeam de căldura şi araba melodioasă a dragii noastre Sharifa, simpatica fată care venise cu noi de la American Colony când ne mutaserăm. De gesturile explozive ale lui Fran Nash, vecina noastră de la etajul de deasupra; de Nick Soutter, care-l ridica până la tavan şi-l făcea să râdă în hohote; de prietenii jurnalişti care veneau în clădire, la închiderea barurilor. Fiul meu se despărțea pentru totdeauna de toate astea fără să ştie. Şi de tatăl său, îngropat.

Victoria Station forfotea de rudele dornice să-i întâmpine pe călători; cu ocazia reîntâlnirilor, peste tot se auzeau strigăte, năbădăi de copii, exclamații, salutări călduroase,

câte un suspin emoționat. Pe noi venise să ne întâmpine Olivia, mama lui Marcus. De când o anunțasem despre moartea fiului ei şi naşterea lui Victor, încercase pe toate căile posibile să ne facă li părăsim Ierusalimul şi să ne mutăm în Anglia. Dar refuzasem de fiecare dată. Pentru bebeluşul atât de mic şi în amintirea lui Marcus, dar şi pentru mine şi nefericirea mea, nu voisem să părăsesc scena vieții noastre comune: nu-mi mai era teamă de ea.

Ne-am recunoscut cu greu în mulțime; niciuna dintre noi nu mai arăta ca atunci când ne cunoscuserăm în acea după-amiază luminoasă de vară. Ea purta acum o haină lungă de blană şi 0 pălărie frumoasă din fetru gros; remarcabila ei coadă nu era la vedere. La rândul meu, renunțasem de luni de zile la orice sofisticare. De vreme ce viața mea socială devenise aproape inexistentă, mulțumită lui Frances Nash descoperisem că pantalonii erau mult mai comozi decât fustele; schimbasem ciorapii de mătase cu şosetele, mă dădusem jos de pe tocuri şi devenisem o purtătoare devotată a pantofilor plați şi legați cu şireturi. Acum, că Marcus nu mai era, vechile lui sweaters intraseră în garderoba mea, ba chiar îi descususem sacourile din tweed şi le răscroisem pe măsura mea, de parcă aşa puteam să-l simt încă aproape. Nici nu-mi mai aduceam aminte când mă machiasem ultima oară, iar acum purtam mereu părul strâns la ceafă cu clame: nu mai rămăsese aproape nimic din aerul meu de străină plină de farmec cu care, în prima mea vizită la Londra, îmi făcusem iluzii că voi primi aprobarea soacrei mele.

La jumătatea peronului aglomerat, am ezitat amândouă câteva clipe atunci când ne-am găsit în sfârşit față-n față, ea cu ținuta ei splendidă, eu cu băiețelul meu în brațe. Dar da, nu mai aveam nicio îndoială. în fața mea stătea mama celui care fusese bărbatul vieții mele, femeia de la care Marcus

moştenise trăsăturile şi gesturile cărora le duceam atât de mult dorul. Eu am spart gheaţa: m-am apropiat, i-am murmurat numele fără nicio formulă de adresare şi am îmbrăţişat-o. Când ne-am desprins din îmbrăţişare, ochii i-au căzut pe Victor şi jumătatea lui de an de viaţă. Avea mult din Marcus: ochii verzui, pielea şi părul de culoare deschisă. Olivia a înghiţit în sec văzându-l, şi-a muşcat buza şi a întins spre obrăjorul lui degetele înmănuşate. Obosit, nedumerit, nepotul ei şi-a întors brusc gâtul şi s-a adăpostit lângă umărul meu, ferindu-se de ea.

— Avem tot timpul, a şoptit Olivia retrăgându-şi mâna. Avem tot timpul; important e că, slavă Domnului, sunteţi în sfârşit acasă.

Ningea când am plecat din gară şi se lăsase seara de ore bune. Intrarea era ticsită de taxiuri şi automobile particulare, pregătite să transporte numeroasele familii sosite din îndepărtata Palestina după trei zile istovitoare de călătorie. Era un frig îngrozitor, am acoperit faţa lui Victor cu reverul paltonului meu şi l-am strâns la piept. Olivia a început să-şi facă drum cu dezinvoltură prin vacarmul asurzitor al motoarelor pornite şi prin fumul care ieşea din ţevile de eşapament, iar noi am urmat-o. În spatele nostru, un hamal ne căra valiza şi o trusă de voiaj: asta era tot ce aveam.

Ne-am apropiat de un Bentley luxos, şoferul s-a grăbit să ne deschidă portierele. Am vrut să-i plătesc hamalului care ne ajutase, dar Olivia m-a oprit şi s-a ocupat ea de asta. Tot ea a condus conversaţia pe drum; eu doar o ascultam şi-i răspundeam succint din când în când. După ce ne-am îndepărtat de furnicarul din faţa gării, abia dacă am observat traficul, în seara aia mizerabilă foarte puţini trecători străbăteau străzile întunecate şi ninse. Când am ajuns, Victor dormea deja.

Faţada casei din The Boltons mi s-a părut mai puţin impunătoare decât mi-o aminteam, poate fiindcă nu era luminată: doar un felinar simplu arunca umbre gălbui în portic. Uşa de la intrare s-a deschis imediat şi a ieşit o servitoare în vârstă, care mi s-a părut vag cunoscută de la vizita mea anterioară. M-am dat jos din maşină cu băiatul în braţe, încercând să nu-l trezesc. Olivia mi-a făcut un semn autoritar să intru şi i-am dat ascultare, schiţând un gest de salut către servitoare în timp ce ea îmi ţinea deschisă portiţa din fier forjat. începusem să urc I reptele de la intrare, când mi-am dat seama că Victor pierduse un pantofior. M-am întors ca să-i rog să-l caute şi atunci am văzut ceva care mi s-a părut şocant: în timp ce servitoarea se pregătea să-mi dea jos bagajul, mama lui Marcus îi dădea şoferului câteva bancnote. Evident, nu era şoferul casei. M-am întors pe furiş, niciunul dintre cei trei nu şi-a dat seama.

Vestibulul întunecos s-a deschis în faţa mea. Am înaintat câţiva paşi, am tras aer în piept şi am expirat cu putere; din gură mi-a ieşit un nor de abur gros.

— Am ajuns, am şoptit.

N-aveam nici cea mai mică idee cum ne va fi şederea în casa aceea atât de diferită de toate locurile în care trăisem până atunci. în toiul incertitudinii, aveam totuşi o singură idee clară în minte: vom pleca de-aici cât mai curând.

Ne-am petrecut ora care a urmat instalându-ne în semi-întuneric.

— Vrei să ducem copilul într-o cameră separată?

Am privit-o probabil cam răvăşită, fiindcă Olivia mi-a înţeles refuzul chiar şi fără vorbe. Ne-a instalat într-un dormitor cu două ferestre mari, protejate de noaptea îngheţată cu un rând de draperii mari şi groase. Era spaţios şi la prima vedere frumos, însă degradarea se făcea simţită peste tot: o uşă a dulapului enorm nu se închidea, urmele

tablourilor dispărute murdăreau pereții, porțiuni din tapetul chinezesc se cojeau ici şi colo. Dar în şemineu ardea un foc zdravăn, pe care fără îndoială îl pregătiseră pentru sosirea noastră, aşa că am pus leagănul lângă viitorul meu pat şi, când în sfârşit mi-am culcat băieţelul, am simțit o uşurare profundă, amestecată cu mâhnire.

Ar fi trebuit, desigur, să fac un efort şi să cobor la parter ca să stau puțin de vorbă cu Olivia, dând astfel dovadă de o minimă recunoştință pentru ospitalitatea şi străduințele ei. Dar nu mă simțeam în stare: nici să-i povestesc despre călătoria noastră nesfârşită, nici săi descriu Ierusalimul vlăguit pe care-l lăsasem în urmă şi cu atât mai puțin să răscolim împreună amintirea lui Marcus. Aşa că am acceptat ca servitoarea să-mi aducă în dormitor un biberon cu lapte cald pentru Victor şi o gustare pentru mine, le-am spus amândurora noapte bună şi m-am încuiat în camera mea.

M-am trezit în zori, când foamea lui Victor s-a anunțat cu strigăte şi prevestiri de lacrimi. Pe la mijlocul nopții, îl luasem lângă mine în pat ca să-l încălzesc după ce se stinsese focul, în dormitor era beznă şi frig; mi-am luat inima-n dinți, am sărit din pat, am tras draperiile dintr-o singură mişcare, am aruncat o privire afară şi m-am întors rapid sub pături. Prima mea zi la Londra începea cu oraşul sub ninsoare. Am încercat să mă joc cu fiul meu câteva clipe, străduindu-mă să-l distrez, dar a refuzat categoric. Trebuia să mă pun în mişcare.

Douăzeci de minute mai târziu, cu copilul în brațe, am coborât scara în căutarea unui mic-dejun pentru amândoi. Nici n-am pus bine piciorul pe ultima treaptă, că servitoarea ne-a şi ieşit în cale, gata să ne conducă. Milady vă aşteaptă în sufragerie, a anunțat cu un accent care mi s-a părut straniu. Avea peste şaizeci de ani, trupul butucănos şi un

chip nu aşa plăcut. Purta o uniformă neagră, decolorată pe alocuri; pe deasupra îşi pusese un şorţ, avea o bonetă de un alb îndoielnic şi îmbrăcase o flanelă groasă, tricotată. Urmând-o, mi-am dat seama că şchiopăta.

Măreaţa Lady Olivia Bonnard stătea la un capăt al mesei şi citea The Times. Acum semăna mai mult cu soacra extraordinară pe care o cunoscusem cu un an şi jumătate în urmă: se înfăşurase în nişte şaluri frumoase din lână puse unul peste altul şi-şi strânsese iar părul în coada care-i cădea pe umăr şi apoi cobora până sub piept. M-a surprins din nou aerul ei: printre englezoaicele de aceeaşi vârstă pe care le cunoscusem în Palestina, nu mai văzusem una ca ea; toate aveau ţinutele, stilul şi părul infinit mai sobre şi mai convenţionale. La picioare i se ghemuise unul dintre câini. Am presupus că ceilalţi doi muriseră de bătrâneţe.

Locul meu era pregătit pe-o parte a mesei, la dreapta ei. Pentru Victor instalaseră un scaun pentru copii din lemn de culoare închisă, înalt şi vechi. Mi-am spus că-l recuperase din cine ştie ce mansardă plină de praf; m-a emoţionat gândul că poate îl folosise Marcus când era mic. Dar Olivia a avut grijă să-mi spulbere pe loc falsa bănuială.

— O, nu, my dear. N-a mai rămas nimic de la copii; am făcut rost de el săptămâna trecută, împreună cu un cărucior pentru plimbări, din bazarul bisericii.

Focul era aprins, dar fiind devreme şi încăperea mare, sufrageria nu se încălzise încă. Am regretat imediat că nu ne îmbră-cuserăm mai bine; nici nu reuşiserăm să ne spălăm. încercând, am descoperit că la robinetele băii de lângă dormitor curgea doar apă ca gheaţa.

De parcă-mi citise gândurile, a anunţat în timp ce împăturea ziarul:

— S-a abătut asupra noastră o iarnă grea, draga mea. A început să ningă în ultima săptămână din ianuarie, iar

meteorologii anunță că n-are de gând să se oprească deocamdată.

Masa era aranjată cu rafinament, veselă din porțelan decorată cu flori delicate, argintărie, şervete de in. însă curând am descoperit că fastul ăsta era cu totul exagerat pe lângă frugali-tatea felurilor de mâncare: de pe un bufet din apropiere, ne-am servit cu o grămăjoară de ouă jumări, un cârnat subțire şi o mână de ciuperci. Niciun fel de dulciuri. Nici urmă de fructe. Puțină pâine, puțin unt şi marmeladă întinsă cu grijă într-un recipient din cristal ca să sugereze abundența.

— Războiul s-a terminat, dar țara încă nu şi-a revenit, m-a lămurit distinsa mea soacră. Sunt restricții peste tot şi la toate: gaze, cărbune, electricitate, chiar şi ziare, dacă-ți poți închipui, nu li se dă voie să publice numere cu mai mult de patru pagini.

Şi distribuția alimentelor e limitată, desigur. Va trebui să mergem cât mai repede cu putință să cerem să fiți incluşi şi voi pe cartelele de raționalizare.

Am lăsat să se scurgă câteva clipe de tăcere şi am continuat să mestec. După ce-am înghițit, am răspuns:

— Poate că nu-i nevoie.

A ridicat din sprâncene uimită şi totodată curioasă. I-am risipit imediat mirarea.

— N-avem intenția să rămânem, Olivia.

S-a încruntat uşor.

— Şi, dacă nu-i o întrebare indiscretă, unde ai de gând să te duci, darling?

— În Maroc.

Etapele voiajului de la Ierusalim la Londra mă ajutaseră să reflectez şi să iau hotărâri. în Palestina nu mai puteam reveni, trebuia să decid unde să încep o viață nouă. Şi între a mă întoarce la Madrid şi a mă duce în Africa, poate fiindcă

istovitoarea noastră călătorie a coincis cu frigul iernii, balanța a înclinat spre sud, pentru ca fiul meu să crească sub soarele său generos.

— Maroc, a murmurat uşor.

A strâns din buze şi a încuviințat din cap, ca şi cum ideea mea era cea mai strălucită. Dar gestul ei a exprimat un sarcasm evident.

— Maroc, da, am insistat ferm. Acolo locuieşte mama şi am şi prieteni.

— Şi cât o să dureze vizita?

— Nu va fi o vizită. Am hotărât să ne instalăm acolo. Pentru totdeauna.

Şi-a dus ceaşca de ceai la gură. Mi s-a părut că, atunci când i-a atins marginea cu buzele, îi tremurau mâinile.

— Şi aici ai legături, Sira, a zis sobru când a pus ceaşca înapoi pe farfurioară.

L-a privit pe Victor, care tocmai sugea încântat o bucățică de pâine. Străin de noi două, stătea pe micuțul lui tron şi se uita curios la câinele cel bătrân.

— Copilul acesta este unicul descendent al unei familii care de generații serveşte interesele Angliei şi ale Coroanei cu respect, răspundere şi integritate. Când va veni vremea, va moşteni casa asta şi va cinsti numele de Bonnard, iar pentru aşa ceva trebuie să fie educat cum se cuvine. Mă îndoiesc că o colonie africană săracă aflată sub stăpânire spaniolă e cel mai bun loc pentru aşa ceva.

N-aveam de gând să mă cert. Nici dispoziție, nici putere. Aşa că am lăsat-o baltă, cu scuza că-i mai dădeam o bucată de pâine fiului meu. Dar când a prins-o cu mânuța, a aruncat-o spre câine şi a izbucnit în hohote de râs, pentru că-l nimerise drept în cap. Am zâmbit amândouă, prefăcându-ne că tensiunea se risipise. Pentru moment, cel puțin.

19

Nici cei născuți înainte ca regina Victoria să rămână văduvă nu-şi aminteau de-o iarnă atât de grea. Cinci săptămâni la rând, temperaturile n-au urcat peste zero grade în nicio dimineață. Gazul venea cu presiune foarte mică, distribuirile de cărbuni erau rare şi zilnic se lua curentul ore-n şir. în case şi în clădirile publice se revenise în numeroase nopți la folosirea sfeşnicelor cu unul sau mai multe brațe; chiar şi în locuințe stăteam toată ziua cu mănuşile în mâini, două perechi de şosete şi mai multe straturi de haine. Animalele mureau înghețate în ferme; fructele şi verdețurile proaspete deveniseră produse aproape de lux; distribuirile se făceau greu, dacă se făceau, iar rațiile de mâncare pe cartelă ajunseseră mai mici chiar decât în vremea războiuluL S-au închis fabrici, magazine, birouri şi şcoli; abia dacă funcționau transportul public şi trenurile; Armata muncea fără odihnă ca să deszăpezească străzile, şoselele şi căile ferate, au fost aduşi chiar şi prizonierii de război germani să dea o mână de ajutor. Jumătate din țară era paralizată, s-au pierdut sute de mii de locuri de muncă.

Din cauză că nu puteam călători pe vremea aceea îngrozitoare, a trebuit să ne prelungim şederea la Londra, închişi în capsula din The Boltons, pe care soacra mea o conducea cu mână de fier. Ea a angajat-o şi instalat-o în casă pe Philhppa, o doică tânără cu bucle castanii; în principiu, n-aveam nevoie de ea, dar ca să n-o lipsesc de un acoperiş pe biata fată scundă şi timidă, am preferat să n-o refuz. Fără proteste şi plângeri, m-am adaptat treptat la programul Oliviei Bonnard: mic-dejun în sufragerie la opt şi jumătate, cafea subțiată în lounge la unsprezece, luncheon frugal la unu, ceai la patru, supper la şapte şi jumătate. în

prima duminică după sosire, Olivia mi-a propus s-o însoțesc la biserica din vecinătate, Saint Mary The Boltons, fapt care a devenit un obicei, chiar cu zăpada trecând de glezne şi înfofolite ca eschimoşii. M-a prezentat vicarului şi soției lui, vecinilor şi apropiaților; li l-a arătat tuturor cu mândrie pe Victor şi şi-a exprimat făți bucuria de-a ne avea acasă la ea.

Marțea veneau prietenele ei la bridge. Adesea primea şi alte vizite, n-aş şti să spun dacă neanunțate sau stabilite dinainte. Şi în fiecare joi, fără excepție, îşi făcea apariția o lume pestriță, opt, zece persoane, peste douăsprezece câteodată, care stăteau la taclale, fumau şi beau ce aduceau: whisky sau sherry, vin roşu franțuzesc, gin sau brandy.

Întrunirile se prelungeau până când goleau sticlele; în general, se abordau mondenități, bârfe de mare importanță şi analize politice minuțioase în care obişnuiau să-i foarfece fără cruțare pe prim-ministrul Attlee şi cabinetul lui de stânga, pe nemernicii autori, în opinia lor, ai recentei naționalizări a minelor de cărbune, a centralelor electrice, a căilor ferate şi a Băncii Angliei.

În alte timpuri mai puțin ostile, bănuiam, acele întruniri pe atât de bogate în pălăvrăgeală, pe cât de sărace în bucate fuseseră cine copioase servite de trei slujitori; poate că pe vremea aceea onorabilul Hugh Bonnard nu fusese încă lovit de infarctul dinainte de-a împlini cincizeci şi patru de ani, iar cei trei fii ai familiei, în frunte cu Marcus, hoinăreau prin încăperi sănătoşi, zvelți şi promițători. Acum, în schimb, mai trăia doar mama lor, înfăşurată în şaluri de lână extravagante, în sufragerie nu mai primeau oaspeți pentru că n-aveau ce să le pună pe masă, iar unica servitoare rămasă se culca pe la opt seara fără alte sarcini sau obligații de îndeplinit, lăsând drept orice alte pregătiri un teanc de scrumiere şi lumina plăpândă a câtorva lumânări.

De-a lungul zilelor de frig năprasnic, când abia ieşeam din însingurare, între pereţii distinsului conac care aveau mare nevoie de-o mână de spoială, de un instalator care să repare ţevăria sau de un tapet nou, printre toţi oamenii care intrau şi ieşeau, fiul meu şi cu mine ne mişcăm ca două fantome mute, fiind acolo aproape fără să fim, prezenţi, dar străini. între timp, relaţia soacră-noră rămânea bună, fără mari efuziuni, dar şi litră prea mari poticneli: pe cât de uşor puteau interacţiona două necunoscute care proveneau din universuri total diferite.

Încă de la început mi-a fost limpede că-i eram absolut indiferentă Oliviei Bonnard; singurul ei interes se baza pe legătura mea matrimonială cu fiul ei şi pe rolul meu de femeie care-i dăduse naştere nepotului ei. Niciodată nu m-a întrebat de originea, familia, ţara, viaţa dinainte sau relaţia mea cu Marcus. Fără nicio umbră de îndoială, pentru ea eram exact opusul soţiei pe care şi-ar fi dorit-o pentru întâiul ei născut: o străină fără origini şi fără avere, venită dintr-o ţară înapoiată şi obscură. Dar, pentru că era inteligentă şi era în folosul ei, încerca să nu-şi arate deschis dispreţul. în schimb, avea o dragoste profundă pentru Victor; o iubire fără pupături şi alinturi, care mie, ca mamă, mi se părea sinceră.

Una dintre îndeletnicirile mele de-a lungul nemăsuratelor ore moarte era să străbat casa uriaşă de sus în jos, de la subsolurile cu spălătoria, cămara goală, un oficiu şi bucătăria enormă, până la încăperile de la mansardă, unde pe vremuri locuiseră slujitorii casei, acum inexistenţi, cu excepţia doicii Phillippa şi a bătrânei Gertrude. Căutam să găsesc vreo urmă din copilăria şi tinereţea lui Marcus, orice m-ar fi putut apropia de el, dar n-am dat decât de-o pereche de rachete de tenis cu lemnul bombat şi fără plasă. în timpul războiului, Olivia primise sub acoperişul ei rude

îndepărtate, prieteni şi cunoscuți, oferise găzduire chiar şi unor străini; renunțase deopotrivă la mobile, podoabe şi unelte şi se văzuse obligată să se lipsească de lucrurile banale în favoarea unei funcționalități aproape cazone. Până şi biblioteca masivă a soțului ei fusese vândută.

Aproape săptămânal primeam prin poştă veşti de la Fran Nash din Ierusalim, scrisori lungi pe care le devoram închisă în camera mea, repetându-i cu glas tare unele paragrafe fiului meu, ca şi cum creieraşul lui le putea înțelege. într-una dintre ele îmi povestea că-mi găsise un înlocuitor, un tânăr franciscan andaluz, care traducea în locul meu pentru Telam; într-alta, că apartamentul meu din Austrian Hospice fusese închiriat unui cuplu de jurnalişti nord-americani. Scria şi noutăți despre cunoscuți, mici detalii despre fiicele ei, filme pe care le mai văzuse, salve ironice şi anecdote. Ca să nu mă supere, abia dacă pomenea de violența rezistenței evreieşti.

Ceva mai rar, dar tot cu regularitate, primeam scrisori de la Bertha Vester, scrise pe foi elegante de culoarea fildeşului cu emblema American Colony; deşi plecasem de la hotel ca să-mi pun noua viață în ordine, am păstrat în continuare o relație plăcută. Am primit corespondență şi de la unii cunoscuți din cercul lui Fran, care-mi deveniseră aproape prieteni după moartea lui Marcus şi mutarea mea în Oraşul Vechi. Şi, desigur, îmi scria adesea Nick Soutter, povestind cu scrisul lui ascuțit vicisitudinile unui PBS unde angajații evrei, sub conducerea directorului Edwin Samuel, părăsiseră în bloc clădirea radioului public al Mandatului şi plecaseră fiecare pe cont propriu, încheia întotdeauna cu două rânduri dedicate lui Victor; îi spunea old chap, old chum şi i se adresa ca între prieteni. Mai în glumă, mai în serios, îl ruga să aibă grijă de mine.

Citeam şi reciteam toate scrisorile alea ca pe singurul lucru care mă lega de trecut. Când derulam firul memoriei, Ierusalimul era aproape tot ce-mi mai aduceam aminte, de parcă întreaga mea existenţă începuse pe acele meleaguri. Madrid, Tetouan, Tanger, anii tinereţii mele şi meseria de croitoreasă păreau să fi rămas atât de în urmă, încât uneori aveam senzaţia că nu-mi aparţineau mie, ci unei străine. Timpul petrecut în Palestina, mai întâi convieţuind cu Marcus, şi lunile următoare, cu absenţa lui, erau realitatea mea cea mai adevărată. Prietenii mei cei mai dragi aparţineau acum acelor momente: ei îmi fuseseră alături în nopţile de durere şi nesomn de după moartea lui şi-mi întinseseră o mână ca să nu mă scufund în apele tulburi ale suferinţei. Lor le duceam foarte tare dorul, în Londra glacială şi în casa aia neospitalieră. Şi-mi petreceam zilele cu gândul la ei, aşteptând să ia sfârşit vremea nemiloasă ca să ne Îmbarcăm pe nava ce urma să ne ducă la soare şi să plecăm o dată pentru totdeauna din acest ţinut al înghеţului, atât de străin nouă.

Tocmai reciteam o scrisoare de la Fran abia sosită în dimineaţa aceea, iar Victor îşi făcea siesta, când Gertrude a bătut în uşa dormitorului. Restul casei mi se părea atât de neplăcut din cauza frigului, încât îmi petreceam ore-n şir închisă acolo; dimensiunile sale generoase îmi îngăduiseră să instalez o bucătă-rioară într-un colţ, cu un reşou pentru încălzit biberoane şi un ceainic. Gertrude îmi făcuse rost şi de-o sobă cu parafină, noaptea ne aducea sticle cu apă fierbinte ca să încălzesc cearşafurile şi din când în când ne oferea câteva banane sau un pachet cu biscuiţi. De fapt, mi se părea că nu dădea dovadă de-o aşa de mare generozitate ca să-mi facă mie pe plac, cât ca să-şi enerveze stăpâna; ele două aveau o relaţie ciudată, care oscila constant între afecţiune şi ranchiună, venerаţie şi ostilitate.

— Milady întreabă dacă puteți coborî, doamnă, a anunțat cu accentul ei straniu, cu care începusem să mă obişnuiesc.

Ținea un ochi mai închis decât celălalt, adesea mă întrebam dacă nu cumva era chioară. Chiar şi aşa, cu privirea ei aspră, multele decenii de viață şi mersul şchiopătat şi târşâit, era ca argintul-viu când venea vorba de treabă. Spăla şi călca scutecele lui Victor în câteva ore, se ocupa de camera şi hainele mele chiar dacă refuzam şi, grație îndemânării, făcea din alimentele mizere care-i intrau în bucătărie - felii de ficat, ouă mititele, verze fără gust, cutii cu supă şi chiar carne de balenă - ceva destul de plăcut.

Stând închisă în casă, cu doar câteva lucruri aduse cu mine şi chinuindu-mă să combat temperaturile scăzute, arătam cam neîngrijită: pantaloni din flanelă, un sweater gros din lână de Shetland cu guler întors şi o jachetă veche a lui Marcus pe deasupra. Pe dedesubt purtam, fără să se vadă, mai multe piese de lenjerie una peste alta. Mâinile mi le protejam cu mănuşi tricotate fără degete, pe care mi le-am scos imediat. Aveam părul strâns într-o coadă de cal legată cu o eşarfă. Pe față, niciun strop de machiaj; pe buze, nicio urmă din lipstick-ul pe care-l recomandau autoritățile britanice în zilele războiului ca să ne țină moralul ridicat.

I-am găsit stând fiecare în câte un fotoliu din fața şemineului, bând una dintre cafelele subțiate cu apă, de culoare cenuşie, atât de puțin savuroase, care se făceau pe-atunci în lipsa boabelor de cafea autentice. Atât Olivia, cât şi necunoscutul se uitau concentrați la nişte suluri mari de hârtie întinse pe masă. Au înălțat capetele când mi-au auzit paşii, iar el s-a ridicat politicos în picioare. Era de vârstă mijlocie, slab şi bine îmbrăcat, cu ochelari şi început de chelie; când l-am salutat, am observat că nu-şi scosese fularul. Olivia mi l-a prezentat drept arhitect, îl chema Baker ori Barker sau cam aşa ceva, n-am reuşit să rețin.

— Ne confruntăm, my dear, cu o provocare complicată şi ne-ar plăcea să-ţi cunoaştem părerea. Să împărţim în două, în patru sau în şase, tu cum crezi că ar fi mai bine?

Nu ştiam de ce aveau nevoie de părerea mea în legătură cu ceva care pe mine nici nu mă privea, nici nu mă interesa, dar m-am aşezat lângă ei şi m-am prefăcut că mă implic. Planurile erau ale reşedinţei The Boltons, unde ne aflam, şi propuneau diferite soluţii. Una era să facem din ea două locuinţe paralele. Alta, patru apartamente independente. A treia, şase apartamente.

— Casa asta e prea mare şi ar fi bine să facem ceva cu ea, m-a lămurit Olivia. De decenii n-a mai fost modernizată, şi renovarea ei completă ar presupune o cheltuială pe care nu ne-o putem permite.

— Se fac în toată Londra lucrări similare, a precizat arhitectul. E o mare lipsă de locuinţe, după ce bombardamentele germane au distrus atâtea clădiri.

Mi-au explicat cum vor arăta posibilele împărţiri; chiar şi cea mai mică dintre opţiuni, de şase apartamente separate, avea să fie fără îndoială o locuinţă dacă nu grandioasă cel puţin mai mult decât acceptabilă. Dac-ar fi să compar cu ceva, fiecare dintre ele ar avea un număr mai mare de metri pătraţi decât umila locuinţă cu chirie din strada Redondilla unde-mi petrecusem copilăria.

— Mulţi prieteni şi cunoscuţi, oameni ca noi, fac la fel. Trebuie să ne adaptăm noilor vremuri, e nevoie să...

— Rezultatele sunt excelente, se poate instala şi încălzire centrală...

— O bucătărie modernă...

— Ţevi inoxidabile...

Am ridicat privirea din planuri; ceva m-a zgâriat pe creier auzind cum îşi coordonau opiniile într-o coregrafie perfectă. Dar amândoi aveau dreptate. Pe de-o parte, în casa familiei

erau prea multe încăperi goale; pe de alta, în degradarea ei se întrezărea lipsa banilor. Era limpede că ce avea Olivia Bonnard ca să se întreţină era foarte puţin.

Nu făceau parte din aristocraţie, nici n-aveau foarte multe imobile sau proprietăţi. Faptul că tatălui lui Marcus lumea i se adresa la vremea lui cu Sir, iar ea rămăsese agăţată de titlul de Lady - cu sau fără dreptul de a-l purta, who knows - nu însemna că proveneau din familii nobile; erau simple formule de politeţe conferite după numirea lui Hugh Bonnard ca judecător la High Court of Justice. Ambii soţi fiind din familii mari şi cu reputaţie dedicate avocaturii şi serviciului public, în diversele lui ramuri, aparţineau unei clase înstărite, respectabilă şi cultivată, care de multe generaţii îşi educa fiii la Harrow School sau în colleges din Oxbridge şi îşi mărita fetele cu membrii unor familii similare: o upper middle dass care trăise în huzur cât timp vânturile le suflaseră în pânze, dar fusese nevoită să strângă zdravăn cureaua când veniseră furtunile. Eticheta şi bunele maniere erau o marcă a casei şi a clasei, ca şi modul lor aparte de-a vorbi şi numeroasele obiceiuri şi convenţii. Dar în acel moment abia dacă mai aveau bani peşin.

Olivia încă era, sau aşa credeam eu, proprietara unei magnifice reşedinţe, o vilă victoriană cu faţada din stuc, patru etaje şi o locaţie impecabilă în The Boltons, între South Kensington, Chelsea şi Earls Court, la o distanţă aproape egală de Kensington Gardens şi de Tamisa, în faţa unor grădini publice de care n-apucasem să mă bucur din cauza zăpezii blestemate. Cu toate astea, deşi ideea reconfigurării casei era total logică, în seara aceea, în faţa planurilor, m-a lovit bănuiala că-mi scăpa ceva.

În timp ce încercam să aflu ce-mi aluneca printre degete, arhitectul îi dădea înainte cu argumentele, descriind avantajele fiecărei opţiuni. Până când, recapitulând, a

indicat pe plan cu vârful creionului mecanic din argint un punct precis şi şi-a ridicat privirile direct spre mine.

— Deşi, dacă aş putea alege, cum e cazul dumneavoastră, fără îndoială că aş opta pentru patru apartamente şi aş alege pentru mine unul la etajul întâi, cu vedere spre grădină.

Am fost gata să izbucnesc în hohote. Deci asta era. Brusc, totul devenise limpede. Considerând inutile alte căi de-a mă convinge, enigmatica mea soacră încerca să evite plecarea noastră, punându-mi în faţa ochilor tentaţia unei viitoare locuinţe. Independentă de a ei, dar în proprietatea ei. Separată de ea, dar anexă. Ca o prelungire. Ca un soi de apendice.

20

Era deja martie când temperaturile începuseră să se îmblânzească, ninsorile şi chiciura se domoliseră şi m-am putut aventura în sfârşit pe străzile Londrei. După atâtea săptămâni de stat în casă, aveam o grămadă de lucruri de făcut. Să caut hăinuţe pentru Victor, care creştea văzând cu ochii şi venise doar cu strictul necesar. Să încerc să cumpăr alimente ca să compensez cheltuielile datorate şederii noastre acolo: în repetate ocazii, îi propusesem Oliviei să îi dau şi eu bani în casă, dar împinsă de orgoliul ei îndărătnic de matriarhă mărinimoasă refuzase categoric de fiecare dată.

Trebuia să fac rost urgent de-o hartă. Şi, în fine, trebuia să găsesc o agenţie de unde să cumpăr bilete pentru plecarea noastră. în plus, mai presus de orice, voiam să iau o gură de aer, şi nu doar în sens propriu: aşa ieşeam în grădina din spatele casei, cu băieţelul meu înfofolit bine în braţe. Prima dată când am ieşit, ceva mi s-a înfipt în suflet

ca un poanson ascuțit: cu un an şi jumătate în urmă, Marcus ne însoțise pe amândouă chiar acolo, relaxat, cu picioarele întinse pe gazon şi chipul îndreptat către soarele verii, atrăgător în costumul lui de in, încântat că mama şi soția lui reuşiseră până la urmă să se cunoască. în acea după-amiază de iulie, niciunul dintre noi trei nu ne-am fi putut închipui că zborul spre Palestina, din chiar noaptea aceea, va fi pentru el o călătorie fără bilet de întoarcere.

Acolo, prin grădina frumoasă, neîngrijită şi acum fără viață din cauza iernii aspre, făceam scurte plimbări cu copilul meu, mergând de mai multe ori dus şi întors până la zidul de cărămidă din fund, pentru ca oxigenul să ne intre amândurora în porii pielii, în nas, ochi şi urechi.

Mi-am anunțat intenția de-a ieşi în prima dimineață în care pe ferestre s-a strecurat un soare blând şi albicios. încă păstram obiceiul începutului de zi în fața mesei mari de nuc din sufragerie, cu micul-dejun compus din ceai şi mai nimic. Mă întrebam adesea de ce ținea Olivia la ritualul ăsta cam grandilocvent în timp ce în cămara ei nu erau decât pânze de păianjen; şi am presupus că era felul ei de-a nu se lăsa pradă descurajării.

A ridicat curioasă ochii din The Times, pe deasupra ochelarilor pentru apropiere.

— Te duci într-un anumit loc?

— Trebuie să fac unele cumpărături.

A dat o pagină, a citit câteva rânduri, s-a oprit iar.

— Vrei să merg cu tine?

— Nu-i nevoie, mulțumesc.

A continuat să citească cu ochelarii pe vârful nasului; purta unul dintre opulentele ei şaluri tricotate şi coada îi cădea pe umăr, ca întotdeauna.

— Vrei să-ți împrumut haina mea din blană de vulpe?

Am fost pe punctul să pufnesc în râs. Pe buze îmi stăteau două vorbe: nici moartă. Dar am reuşit să mă abţin să le rostesc, doar am repetat:

— Nu-i nevoie, Olivia, mulţumesc.

Fără îndoială că îşi dădea seama de garderoba mea sărăcăcioasă, limitată la puţinul care încăpuse în singura mea valiză: hainele mele de zi cu zi, ale copilului şi câteva dintre lucrurile lui Marcus. Fran Nash se oferise să-mi trimită cuferele cu tot ce mă văzusem nevoită să las acolo; îi spusesem că nu-mi trebuiau. Toate mă legau prea mult de timpul rămas în urmă, mai bine să nu mi le amintesc. Nu-mi lipsea decât aparatul de radio, dar m-am resemnat cu absenţa lui.

Aşa a început primul meu contact cu Londra: singură, uimită, curioasă. Zona unde se afla The Boltons era, fără îndoială, privilegiată, dar acolo încă se observau urmările războiului: surpături noroioase în caldarâm, borduri de trotuar sparte şi grămezi de zăpadă murdară amestecată cu moloz. în drumurile mele pe străzi rezidenţiale aproape fără niciun trecător, cu trafic foarte redus, am observat numeroasele faţade ale unor case elegante ajunse la ananghie; unele aveau ferestrele bătute în scânduri, care înlocuiau geamurile lipsă, şi pe aproape toate vopseaua era scorojită; mi-am închipuit că multe dintre ele vor fi transformate în cele din urmă în apartamente. Mergeam fără o ţintă precisă, oriunde mă purtau picioarele şi am ajuns curând la o arteră unde privelişte a era diferită: mai multe maşini, mai multă lume, autobuze, mişcare. FULHAM ROAD, am citit pe-o plăcuţă.

Două ore mai târziu, mă întorceam acasă cu cele câteva cumpărături. Nu fără efort, intrând în magazine şi întrebând, ieşind şi probând într-altele, făcusem rost de puţină lână ca să-i tricotez lui Victor sweaters, căciuli şi

şosete, de pânză pentru scutece, de două suzete din cauciuc şi de un biberon. Lucruri absolut necesare, în definitiv: era mai bine să nu fac prea multe bagaje pentru călătoria spre Maroc. Să cumpăr alimente a fost şi mai greu. Peste tot mi se cereau puncte şi bonuri de cartele de care nu dispuneam; Olivia le obţinuse în cele din urmă, dar le administra Gertrude. în cele din urmă, m-am ales doar cu o sticlă de sherry şi, la un preţ exorbitant, cu două conserve de carne procesată.

Peste tot am văzut cozi: oameni cu chipuri palide, adeseori cu un aer abătut, formau şiruri tăcute în faţa măcelăriilor, brutăriilor, băcăniilor şi altor magazine. Singurul lucru de care am făcut rost foarte uşor a fost harta dorită, un plan al Londrei la mâna a doua cu ajutorul căruia voiam să dau de Rosalinda Powell Fox, vechea mea prietenă. Nu mai ştiam nimic de ea, dispăruse din raza mea de acţiune de multă vreme, iar asta mă surprindea. Sfârşitul războiului mondial o prinsese la Lisabona, cu clubul ei El Galgo încă în funcţiune şi locuind într-un apartament mare de pe Avenida da Liberdade, unde ne şi întâlniserăm cu ani în urmă în timpul obscurelor mele peripeţii portugheze. La puţină vreme după ce Marcus şi cu mine ne instalaserăm în Palestina, ea se întorsese în Anglia şi, la rugămintea soţului ei, încercaseră să se împace, instalându-se într-o casă de ţară din Surrey. Dar împăcarea lor durase doar câteva luni; când se convinsese că mariajul ei nefericit era doar o sursă de suferinţe, îl părăsise pe Peter Fox şi se mutase la Londra. Atunci îmi trimisese ultima ei scrisoare: îmi povestea că se pregătea să deschidă un club nou, căruia avea de gând să-i dea pitorescul nume de The Patio. La expeditor figura o adresă: Tilney Street numărul 9. Acolo voiam să merg cu ajutorul hărţii, înainte de-a părăsi Anglia: în căutarea

prietenei mele nestatornice, a cărei urmă îmi scăpase printre degete.

Astfel îmi dusesem la bun sfârşit în dimineaţa aceea aproape toate sarcinile. îmi rămânea doar să dau de agenţia de bilete; m-am gândit s-o las pe-a doua zi dimineaţă. Când m-am întors la The Boltons, m-au primit de parcă venisem de peste mări şi ţări. Victor mi s-a aruncat în braţe strigând de bucurie, Gertrude a încercat cu ochiul cel bun să vadă ce aveam în sacoşă, iar Olivia m-a privit lung. Tânăra Phillippa, atât de discretă mereu, a rămas deoparte, cu mâinile împreunate.

— Parcă lumea s-a pus iar în mişcare, a zis în loc de salut

soacra mea.

A încercat să dea frazei un ton ironic, marca locului. Dar mie mi s-a părut că disting ceva suspendat între vorbe şi tonul ironic. Ca o neplăcere. O umbră de nemulţumire.

— Ai primit corespondenţă, a anunţat în clipa imediat următoare, ridicând din sprâncene şi privind pieziş tava de argint pe care puneau zilnic scrisori. De la Ierusalim, cred.

Am presupus că era de la Fran Nash sau Nick Soutter, poate de la unul dintre jurnalişti prieteni şi cu ei, şi în parte şi cu mine, poate de la Bertha Vester sau Katy Antonius, care-mi scriau şi ele uneori. Dar nu. Era un plic cu antetul oficial al Mandatului.

I-am dat băiatul Phillippei să-l ţină. Când am avut mâinile libere, am rupt plicul în grabă; imediat mi-a părut rău că nu-l luasem cu mine în cameră, ca să-l deschid în linişte şi discret cu cuţitaşul pentru scrisori. Dar nu fusesem în stare să-mi reţin pornirea: tot ce ţinea de chestiunile oficiale ale britanicilor în Palestina îmi tulbura încă stăpânirea de sine.

Probabil Olivia intuise ceva, fiindcă nu s-a clintit de lângă mine. Plicul conținea două foi dactilografiate, cu un limbaj birocratic pe care abia dacă l-am înțeles. Erau menționate servicii, retribuții, departamente, adresele unor birouri din Londra. Dar esența lor îmi scăpa.

— Cred că-i ceva despre Marcus, am murmurat întinzându-i-le.

Am urmat-o în timp ce se îndrepta spre biroul ei, cercetând hârtiile cu ochii mijiți. Când în sfârşit şi-a găsit ochelarii, s-a aşezat şi a citit pe îndelete.

— Într-adevăr, a confirmat la final. Apoi a împăturit scrisoarea cu degetele ei lungi şi noduroase. Recalculează pensia definitivă care vă rămâne după moartea lui; te informează că pot urma modificări, poate chiar compensări. îți cer să mergi la nişte birouri din Westminster ca să-ți explice...

N-am lăsat-o să termine: am refuzat clătinând din cap. Totul m-a întors brusc la săptămânile de după atacul de la King David, la demersurile încâlcite, de neînțeles uneori, cărora fusesem obligată să le fac față în primele zile de lăuzie, când încă sângeram abundent, lacrimile îmi şiroiau pe față şi sânii mă dureau, plini de lapte.

Nu, nu voiam să trec iar prin acel purgatoriu. Ştiam totuşi că nu puteam neglija chestiunea: fiul meu şi cu mine eram nevoiți să trăim din pensia lui Marcus, pentru moment nu dispuneam de alte mijloace. Conştientă de nesiguranța mea, Olivia a tranşat chestiunea cu hotărâre.

— Vrei să mă ocup eu în numele tău?

— Please, am murmurat recunoscătoare.

— Lasă totul în mâinile mele; nu vor fi probleme. A, şi apropo...

Am presupus că voia să schimbe vorba ca să mă scoată din starea aceea neplăcută. Dar nu, nici gând. De fapt, voia să-mi spună ceva concret.

— Au telefonat, întrebând de tine.

M-am uitat la ea deopotrivă nesigură şi neîncrezătoare.

— De la BBC. Au primit un pachet pe numele tău, tot din Palestina, prin curierat. Ei nu ți-l pot trimite aici, nu ştiu de ce. Şi țin să te duci să-l iei în persoană.

Spre deosebire de vestea anterioară, asta mi-a ridicat moralul. Expeditorul nu putea fi decât Nick Soutter, poate că trimitea unele lucruri ale mele la rugămintea lui Fran Nash, sau ceva pentru Victor, pe care-l îndrăgise atât de mult. Nici nu conta; nu era vorba despre un demers administrativ dezagreabil, ca acela legat de scrisoare, ci despre ceva trimis de un prieten, şi asta era de-ajuns.

— Unde se află?

— Unde se află ce?

— BBC.

— Broadcasting House? în Marylebone, cred. Unde se termină Regent Street, lângă Park Crescent. Vizavi de The Langham Hotel, dacă nu mă înşală memoria. Dar ai putea insista să ți-l trimită acasă, vrei să sun şi...?

N-am lăsat-o să termine.

— Mă duc mâine.

21

În noaptea aceea, la lumina slabă a unei lămpi cu petrol, am reuşit să localizez pe harta mea ultima adresă a Rosalindei Fox. îngenuncheată pe covorul uzat, la picioarele patului, aplecată peste planul desfăşurat, am scos un strigăt de satisfacție. Găsisem Tinley Street, în Mayfair, care se afla într-un caroiaj de străzi dintr-o latură a Hyde Park.

Ăsta era punctul de reper: foarte aproape de parc, spusese în ultima ei scrisoare. Nu precizase dacă era o proprietate a familiei sale, stătea cu chirie sau o găzduia cineva. Am făcut o cruciuliță pe hartă, drept semn. Spre mulțumirea mea, am observat şi că era în drumul meu, între The Boltons şi BBC.

După ce m-am trezit, primul lucru pe care l-am făcut a fost să verific că nu se întorsese zăpada. Pe geam, am văzut acelaşi cer cenuşiu din dimineața anterioară, dar de sus nu mai cădea nimic: puteam deci să mă pun în mişcare. Deşi fără să exagerez, m-am aranjat cu oarecare grijă; nu mergeam la niciun eveniment special, dar mă duceam în locuri concrete, să fac lucruri concrete într-un oraş pe unde în sfârşit se putea circula, şi asta era deja ceva după atâta izolare.

Din garderoba mea sărăcăcioasă, am ales ce aveam mai prezentabil: pantaloni din şeviot, un jerseu de culoare deschisă şi un palton de un roşu rubiniu, tot ce rămăsese din trecutul meu rafinat şi încăpuse în valiză. M-am şi machiat puțin, mi-am aranjat părul şi mi-am legat la gât un fular din lână egipteană.

Olivia m-a întâmpinat la micul-dejun cu un gest care oscila între apreciere şi bănuială. Aş fi putut foarte bine să apelez la ea, rugând-o să-mi dea o mână de ajutor cu acele demersuri; erau doar chestiuni mărunte, în fond. Să-mi găsesc o prietenă şi să ridic un pachet sosit pe neprevăzute. Dar preferasem să mă descurc singură, chiar dacă m-aş fi pierdut, m-aş fi poticnit şi aş fi întârziat la destinație. Era deja suficient că urma să se ocupe de chestiunea neplăcută a pensiei lui Marcus. Preferam să n-o implic şi în restul treburilor mele. Aveam nevoie de un minim de intimitate, să ies pentru o clipă din sfera ei de influență.

Îmi dădeam seama că se străduia zilnic să se abțină şi adesea îşi muşca limba ca să nu-mi împărtăşească părerile

şi sfaturile ei. Cu toate astea, era limpede că nu aproba prea mult ce făceam. Nu-i plăcea că nu-l lăsam pe Victor întreaga zi în mâinile l'hillippei şi că-l duceam singură, sprijinindu-l pe şold, din cameră în cameră. Nu-i plăcea că-i vorbeam băiatului în spaniolă. Nu-i plăcea că-l lăsam să sugă coji de pâine. Nu i se părea în regulă să-l las să meargă de-a buşilea în voia lui pe covorul din faţa şemineului. Nu aproba faptul că nu-mi schimbam hainele înainte de cină. Nu accepta s-o tratez pe Gertrude oarecum familiar. Nu-i făcea plăcere că bărbaţii prieteni cu ea care-i intrau în casă mă priveau aprobator cu coada ochiului. Şi, mai presus de orice, nu se împăca deloc cu gândul că voiam să-i scot nepotul din Anglia.

— Nu vrei să-ţi pui o pălărie?

Mi-am amintit de cutiile care zăceau în apartamentul meu din Austrian Hospice, cu frumoasele creaţii de pe vremea când eram o croitoreasă rafinată. în ciuda tonului ei fals inofensiv, întrebarea era nelalocul ei: ştia prea bine că, pe lângă basca din lână, nu putusem lua cu mine nicio pălărie.

— Pragmatism postbelic, bănuiesc, murmurase întorcând privirea la ziar.

Am zâmbit cu falsă candoare.

— Exact.

Aş fi putut să caut un taxi, dar am preferat să merg pe jos. Aveam destul timp la dispoziţie, iar Victor se descurca fără probleme în absenţa mea; avea o fire bună, se înţelegea cu Phillippa şi se împăca bine atât cu Gertrude, cât şi cu soacra mea. în plus, cu cât mă întorceam mai târziu, cu atât îi rămânea mai mult timp să se ocupe de el după bunul ei plac, vorbindu-i pe limba ei şi lăsându-şi câinele bătrân să-l lingă, poate chiar visând cu ochii deschişi la distinsul

internat pentru băieți de familie bună la care tânjea să-l înscriem.

Am ieşit cu harta împăturită într-un buzunar al paltonului, deşi abia dacă am avut nevoie de ea. Drumul era lung, dar fără dificultăți; admirând peisajul, am străbătut Old Brompton Road şi am luat-o apoi pe Brompton Road. Am ajuns la Oratoriul catolic, am zărit în stânga majestuosul edificiu al Victoria & Albert Museum; am mers mai departe prin fața magazinelor Harrods, pe care muream de nerăbdare să le vizitez. Dar nu era momentul, m-am limitat doar să-i privesc vitrinele opulente şi mi-am continuat drumul. Eram de-acum în exclusivistul cartier Knightsbridge; în scurt timp am ajuns la Hyde Park Corner, unde impunătorul arc al lui Wellington mi-a indicat că trebuia să urc Park Lane. Punctul meu de referință era The Dorchester: m-am ghidat după el, fiindcă în ultima scrisoare Rosalinda menționase că avea obiceiul să-l frecventeze. Ce marvellously convenient e, zicea, să locuieşti chiar lângă unul dintre cele mai exclusiviste hoteluri din Londra.

Asta era ambianța după care se dădea ea în vânt ca să servească ceaiul sau un cocktail: nu ştiam că prin localul acela trecuseră în timpul războiului cei mai eleganți clienți. Preşedintele american Eisenhower cu secretara-şoferiță-amantă la vremea Debarcării din Normandia. Ministrul Afacerilor Externe britanic, Lord Halifax, care ocupa opt camere cu soția în timp ce, în paralel, găsea vreme s-o înşele într-un apartament cu splendida Baba Metcalfe, care trăia, la rândul ei, o idilă cu ambasadorul lui Mussolini. Dar prea puțin mă interesau pe mine toți acei oaspeți iluştri. Nu voiam decât s-o găsesc pe prietena mea scumpă la vedere, femeia care-mi marcase în mare parte evoluția.

Atrasă de comentariile ei, am decis să arunc o privire în luxosul hol principal; nici n-am făcut câțiva paşi, că mi s-a

şi strâns stomacul. Acel lobby semăna prea puţin cu cel de la King David din Ierusalim. Nici urmă de decoraţiuni orientale, clienţi cu îmbrăcăminte exotică sau chelneri sudanezi; nu erau decât chipuri occidentale cu tenul deschis la culoare şi angajaţi în uniforme sobre. Cu toate astea, ceva similar plutea în aerul din spaţiul elegant, unde se umbla sau se negocia, se conspira sau se stătea de vorbă: oameni de afaceri care tratau cu egalii lor, triumfători turişti americani, grupuri de doamne elegante care sporovăiau, ţinând între degete portţigarete din fildeş, poate şi unii agenţi secreţi discreţi, atenţi de-acum la iminentul Război Rece. Ici şi colo, ieşind din ascensor, împărţind un mic-dejun tardiv sau consultând ceva pe tejgheaua de la conciergerie, am văzut şi câteva perechi atrăgătoare, graţioase, mondene, îndrăgostite fără nicio îndoială; perechi cum fuseserăm cândva Marcus şi cu mine, când soarta încă nu-şi pusese în gând să-şi înfigă în noi cel mai sângeros pumnal.

Nemişcată în mijlocul acelui lobby, neînsemnată ca un fir de nisip din deşertul palestinian, am privit roată îndelung încercând să-mi înăbuş îngrijorarea. Nici urmă de Rosalinda, nici aici, şi nici eu nu pierdusem nimic în locul ăla; era mai bine să plec cât mai curând.

În spatele hotelului, am găsit într-adevăr Tilney Street: scurtă şi îngustă, aşa cum apărea pe hartă. La numărul 9 era un mic edificiu victorian din cărămidă, cu trei etaje. Proprietatea nu atrăgea atenţia, dar părea distinsă, ţinând cont că era bine situată şi întreţinută. Am bătut la uşă şi mi-a deschis o servitoare roşie la faţă; am presupus că soneria o întrerupsese când făcea ceva care necesita vigoare. Mrs. Rosalinda Fox? Mrs. Rosalind Powell Fox? Mr. Peter Fox? La toate întrebările mele a răspuns „nu", clătinând din cap.

Dinăuntru s-a ivit o femeie cu o voce poruncitoare. M-am prezentat stăpânei casei şi i-am explicat despre ce era vorba, în timp ce ea mă privea cam bănuitor. Când a renunțat la precauții, m-a invitat într-un salon decorat excesiv cu draperii, porțelanuri şi ornamente.

— N-am ajuns s-o cunosc pe prietena dumneavoastră, doamna Fox, m-a lămurit făcându-mi semn să iau loc. Când ne-am întors, ea nu mai era aici. Ca atâția alți londonezi, în timpul războiului am stat la țară, în Sussex, în casa părinților mei. Bombardamente, copii, ştiți şi dumneavoastră, chestii de-astea.

A insistat asupra unor amănunte inutile şi m-am temut că mă va ține de vorbă mai mult decât era necesar. Se numea Tembler sau Tembley sau Tembluy, n-am înțeles bine. Era foarte îngrijită şi avea părul roşiatic strâns, cu câteva bucle aranjate cu mare grijă pe tâmple. în pantalonii mei sobri din flanelă, cu jerseul din lână de culoare deschisă şi basca, îi păream probabil o insipidă timidă sau o misionară.

— Soțul meu a negociat cu Mrs. Fox la vremea aceea chiria pe un an întreg, dar ea a decis să plece mai înainte, nu ne-a spus de ce. Şi nici n-a lăsat o adresă unde să i se trimită corespondența.

S-a ridicat cu greu, afundată cum era între numeroasele pernuțe moi. Pragmatismul postbelic menționat de soacra mea nu se potrivea, firește, cu stilul ei. S-a dus la un birou, a deschis un sertar din partea stângă şi a scos un pachet cu scrisori.

— V-ar deranja să vă ocupați de ele?

Am ezitat câteva clipe, dar Mrs. Tembler sau Tembley sau Tembluy nu părea dispusă să accepte un refuz: a rămas cu brațul ei scurt întins şi n-a retras din fața mea cele nouă sau zece misive până când n-am acceptat.

După ce-am ieşit, m-am uitat repede peste ele. Două erau trimise de mine, una din American Colony şi alta din Austrian Hospice. Patru erau de la diferite persoane pe care eu nu le cunoşteam şi toate veneau de la adrese englezeşti. Expeditorul celorlalte trei era Juan Luis Beigbeder, cu plicuri fără antet oficial şi ştampile din Madrid pe timbre cu Franco. Mi-am închipuit că trecuseră prin mâinile cenzurii implacabile, când am observat că pe marginea de sus cele trei plicuri erau pur şi simplu deschise.

Am privit iar casa înainte de-a pleca. Unde te-ai ascuns, Rosalinda? am murmurat adresându-mă în zadar faţadei. Nu mai aveam la cine să apelez ca să aflu aşa ceva, nici în Londra, nici în alt loc.

Hoinărind fascinată pe străzile din elegantul cartier Mayfair, am ajuns la magnifica Regent Street, cu numeroasele ei clădiri formidabile şi arcade de prăvălii, nenumărate autobuze roşii cu etaj, care scoteau un fum negru, magazine mari, restaurante şi teashops, cu o mulţime de oameni cu aer urban, contemporan, diligent. În partea aceea din West End, aproape ca prin miracol scăpată de cicatricile bombardamentelor, oraşul se desfăşura în faţa mea infinit mai prosper, mai opulent şi mai frumos decât bietul meu Madrid. Ambele fuseseră greu lovite în timpul războiului prin care trecuse fiecare, dar impactul nu fusese acelaşi, fiindcă porniseră de la linii de start foarte diferite. Londra era de veacuri capitala celui mai mare imperiu văzut vreodată de omenire, epicentrul legendar al puterii economice, politice, culturale şi tehnologice a lumii. Madridul lăsat în urmă de mine era totuşi altceva. Popular, nefericit şi compact, plin de cerşetori, cu magazine modeste, cu oamenii în doliu şi cu aerul lui sărăcăcios. Un sat neînsemnat ceva mai mare din La Mancha, spuneau unii rău intenţionaţi. Cu toate astea, singură şi dezorientată în

oraşul acela străin, am simțit brusc un junghi uşor de nostalgie.

Am traversat apoi Oxford Circus şi am ajuns rapid la BBC, o clădire Art Deco îmbrăcată în piatră, cu şase, şapte, poate opt etaje pe o fațadă semicirculară; cu sculptura unui tip bărbos şi a unui copil despuiat deasupra intrării şi o antenă foarte înaltă pe acoperiş. La prima vedere, structura edificiului mi-a amintit de Barclays Bank din Ierusalim, dar cu dimensiuni mult mai mari.

Înăuntru era o activitate intensă, cu angajați, distribuitori şi vizitatori în mişcare. M-am apropiat de-o tejghea: ținând cont că n-am putut oferi prea multe detalii, n-au fost în stare să mă ajute. Dar m-au îndrumat în altă parte, şi de-acolo pe alt coridor, şi de-acolo la un nou birou, şi de-acolo înapoi la alt departament, unde în sfârşit au reuşit să-mi dea un răspuns.

— O, desigur, pachetul din Palestina, a spus cu o voce melodioasă o tânără cu ochelari şi dinți de iepure; ştim. Aşteptați pe coridor, dacă nu vă deranjează.

În drumurile mele dus-întors prin măruntaiele clădirii, văzusem numeroase femei. Multe păreau să ocupe funcții administrative, dar deținеau şi alte posturi: lipsa bărbaților în timpul războiului stimulase, ca şi în alte sectoare, angajarea masivă de femei. în întreaga țară, ele deveniseră muncitoare în fabrici, personal auxiliar, şoferi de autobuz şi de ambulanțe. în BBC, secretarelor, centralistelor şi crainicelor dintotdeauna li se adăugaseră o grămadă de inginere de sunet, operatoare de transmisiuni şi alte posturi tehnice.

Stând pe-o bancă de lângă perete, m-am uitat la unele dintre ele cum se duceau şi se-ntorceau. Până când fata aceea simpatică a scos capul pe uşă ca pentru a verifica dacă mai eram la locul meu. Apoi s-a răsucit şi i-a spus

ceva unei persoane din spatele ei. în câteva secunde, persoana aceea a ieşit să mă caute.

Era blondă, slabă, purta un deux-pieces bleumarin care nu-i ascundea fizicul plăcut. Să tot fi avut vârsta mea; mai mult sau mai puțin.

— Doamna Bonnard?

In vocea ei educată am perceput o uşoară asprime. Şi în privirea ei, o curiozitate profundă.

— Un băiat a dus pachetul la poarta principală, îl veți putea lua de-acolo.

Ochii ei m-au măsurat de sus până jos cu o impertinență cam arogantă. Nimic n-a scăpat cercetării lor atente: nici fața, nici părul, nici hainele, nici pantofii mei.

— Am înțeles că ați sosit de curând de la Ierusalim.

Stăteam la vreo doi metri distanță; eu mă ridicasem în picioare, ea nu se apropiase mai mult decât era necesar.

— Aşa este.

A vorbit cu întârziere, de parcă şi ea îmi evalua accentul.

— Iertați-mi curiozitatea; n-ar trebui să mă aflu aici, lucrez în alt departament care n-are nicio legătură cu pachetele din colonii.

În timp ce vorbea a făcut un gest scurt, indicând parcă un etaj superior al clădirii: acolo se aflau responsabilitățile ei, oricare-ar fi fost ele. Drept răspuns la atitudinea ei deranjantă, am evaluat-o şi eu cu ochii mei antrenați pe vremuri. Atrăgătoare, fără îndoială, cu aerul unei femei capabile. Avea părul până la umeri, ondulat la vârfuri, ochii albaştri şi oasele feței înguste.

— Dar a fost o greşeală, a adăugat, când au recunoscut numele expeditorului pe pachetul din Palestina, m-au anunțat, crezând că eu eram destinatara. Imediat, totuşi, mi-am dat seama că nu-mi era adresat mie, ci altei femei. Şi n-am putut rezista tentației de-a vă cunoaşte.

Tot nu se apropiase de mine când s-a prezentat, în cele din urmă.

— Sunt Cora Soutter. Soția lui Nicholas Soutter, încă nu știu pentru cât timp.

22

La ieşirea din clădire, aerul tăios mi-a biciuit faţa şi mi-a ciufulit părul. începea să plouă; am încercat să găsesc un taxi, dar toate erau ocupate. în apropiere, trecătorii mergeau grăbiți, cu umbrelele deschise şi îndesându-şi cu mâna pălăriile pe cap.

Ţineam strâns lipit de corp pachetul pe care tocmai îl luasem. Nu era foarte voluminos, dar nici comod să umbli cu el sub braţ, cu atât mai puțin pe o asemenea vreme. Iar eu n-aveam nici cea mai mică idee despre cum funcționau liniile de autobuz şi de metrou. Oraşul magnific, aşa cum mi se păruse înainte, a devenit brusc neîndurător de inospitalier.

Am intrat din nou în sediul BBC, m-am aşezat pe-o bancă din hol şi mi-am scuturat picăturile de ploaie de pe umeri, mâneci şi păr. Am lăsat pachetul lângă mine, apa ştersese numele expeditorului. După ce-i întâlnisem soția, încântarea resimțită intuind că Nick Soutter trimisese pachetul se transformase în descumpănire.

Am privit în jur, m-am uitat la persoanele care treceau prin hali, se duceau şi veneau, ieşeau şi intrau. Fiecare cu-ale lui, nimeni nu mi-a aruncat nici măcar o privire mie, străinei nesigure şi cu pachetul alături. Bănuiam ce conținea, rămânea doar să-mi confirm. Şi cu toate că ştiam prea bine că acolo nu era nici locul, nici momentul s-o fac, n-am rezistat. Am scos din poşetă forfecuța pe care o aveam întotdeauna la mine şi am îndepărtat sigiliile cu vârful. Aşa

cum prevăzusem, mai întâi am dat de-o notă scrisă de Nick, pe care n-am deschis-o pentru moment. Am tăiat sfoara şi ambalajul şi mi-au dat lacrimile când am atins un obiect cu vârful degetelor.

Acolo era aparatul meu de radio; un „wireless", cum spuneau englezii. Acel Murphy A46 pe care Marcus li-l ceruse Magilor de la Răsărit, cel care-mi ţinuse tovărăşie atâtea ore în lipsa lui. Stătuse în camera din American Colony luni la rând, atent la întregul du-te-vino al zilelor noastre, veghindu-ne somnul. Apoi, când teroriştii din Irgun aruncaseră în aer King David, când fiul meu venise pe lume fără tată şi ne mutaserăm amândoi în apartamentul din Austrian Hospice, fiindcă mie îmi devenise insuportabil gândul de-a mai sta unde locuisem cu Marcus, aparatul de radio mă însoţise. Când ne-au obligat să părăsim Ierusalimul în grabă, nu-mi încăpuse în valiză, cu toate că încercasem să-l înghesui acolo. A fost singurul lucru pe care mi-a părut rău că-l las în urmă, a rămas în păstrare la prieteni: lor le-am cerut să scape de tot ce aveam, de cele câteva mobile, de hainele dinainte, de pălăriile a căror absenţă o agasa atât de mult pe soacra mea. Nu i-am rugat decât să-mi păstreze aparatul de radio. îmi era indiferent dacă vindeau, donau sau puneau pe foc celelalte lucruri.

Încercând să scap de melancolie, am ridicat ochii şi am privit atent peretele din faţa mea. Pe el atârna un panou cu instrucţiuni, indicând birourile şi secţiile instituţiei cu litere mari de tipar. Am început să-l citesc nu pentru că m-ar fi interesat în mod deosebit, ci ca să uit de mâhnire. Din câte ştiam eu, relaţia lui Nick Soutter cu soţia lui era praf şi pulbere de multă vreme, cu proceduri de divorţ tensionate. Acum, când el se deranja să-mi trimită cel mai drag lucru pe care-l aveam, soţia lui mă convocase ca să mă studieze, fără să-şi ascundă insolenţa.

Am citit şi recitit panoul cu instrucţiuni, un mecanism absurd ca să mă apăr de nostalgie. Dar m-am oprit brusc. Overseas Services, am citit. Şi dedesubt, printre diferite paragrafe care făceau referire la alte locuri geografice, unul mi-a atras atenţia ca un magnet: Spanish Service. Fără să stau pe gânduri, m-am ridicat şi mi-am luat din nou pachetul, mai voluminos acum, fiind deschis, cu hârtia şi cartonul rupte, cu umplutura şi sigiliile de pe ambalaj desfăcute. La recepţie m-au instruit: două etaje mai sus, la dreapta.

Pe la jumătatea coridorului, am dat de-o uşă încuiată. M-am uitat la ceas, era aproape unu: oricine ocupa biroul acela se afla probabil la prânz cine ştie pe unde. Eram gata să fac cale-ntoarsă când am auzit glasuri. Am mers înainte, m-am oprit în faţa următoarei uşi, care era deschisă. O tăbliţă anunţa destinaţia mea neaşteptată: Latin American Service.

Doi bărbaţi purtau absorbiţi o conversaţie, scoţând vorbe şi sunete care mi-au atins urechile ca nişte mângâieri. Unul vorbea spaniola de peste ocean; celălalt, cea din Peninsulă. Aproape că m-am emoţionat auzindu-i: eram de un an şi jumătate înstrăinată de lumea mea, departe de limba mea şi de orice trăsătură umană cât de cât apropiată de esenţa mea. Dar mi-am revenit, nu era momentul pentru asemenea subtilităţi sentimentale, luasem o decizie şi poate că necunoscuţii aceia îmi puteau fi de folos.

— Scuzaţi-mă, domnilor.

S-au oprit imediat din vorbă, au întors capetele, iar privirile lor m-au ţintuit cu uimire. Cel din spatele biroului avea obrajii rotofei şi părul negru dat pe spate, părea mai corpolent. Celălalt, din faţa lui, mai zvelt şi mai slab, îşi netezise buclele castanii cu mult fixativ şi purta

mustăcioară. Să tot fi avut vreo patruzeci de ani: masa dintre ei era acoperită cu reviste, buletine şi ziare.

— Nu e nimeni alături..., am zis.

— S-au dus probabil la masă, dar şi noi suntem Vocea Londrei. Vocea Londrei, desigur: despre ea tot vorbea tatăl meu. O

asculta noaptea în salonul lui din strada Hermosilla, în halat şi cu un pahar de brandy. „Aici Postul de radio Londra al BBC care emite pentru Spania": aşa începea transmisia pe care a doua zi o comenta cu prietenii, în timp ce-şi beau aperitivul în La Gran Pena.

— Noi emitem pentru America Latină, iar ei pentru Spania, dar ne avem ca frații. Deci, dacă vă putem ajuta cu ceva...

Am înghițit în sec, iar ei au rămas în aşteptare.

— Venisem cu o propunere de colaborare, am reuşit să spun.

M-au privit câteva clipe, apoi cel cu vorba mai domoală şi nuanțe de pe alte meleaguri a spus:

— Vă mulțumim pentru interes, domnişoară, dar în momentul de față echipa noastră este completă.

— Eu vă pot oferi ceva deosebit. Şi-a dres glasul oarecum stânjenit.

— Îmi pare rău cu adevărat. Vedeți, aici noi... L-am întrerupt.

— M-am întors nu demult de la Ierusalim, ce se petrece acolo îngrijorează întreaga lume.

Am arătat cu bărbia spre ziarele din fața lor. într-adevăr, tensiunile din Țara Sfântă erau pe primele pagini ale întregii prese internaționale.

— Aş putea relata de-acolo la persoana întâi pentru ascultătorii voştri.

Fără să le mai dau ocazia să mă respingă, am îndrăznit să intru şi am continuat să vorbesc.

Amestecând jumătăți de adevăruri, i-am pus la curent cu ce mă lega de Public Broadcasting Service; ce mai conta că n-ajunsesem să colaborez cu ei la momentul respectiv, cel puțin fusesem acceptată şi încercasem s-o fac. Am dat nume şi date concrete de la PBS şi despre conflict, am subliniat că fusesem singura rezidentă spaniolă din zonă în ultima vreme, pe lângă doi diplomați şi câțiva călugări. Dacă reuşisem să-l conving pe Nick Soutter să vorbesc în Palestina despre Spania, poate reuşeam să-i conving şi pe necunoscuții aceia s-o fac invers.

— Am stat acolo până m-au repatriat cu Operation Polly.

Ştirea despre repatrierea familiilor şi a personalului civil britanic neesențial nu era niciun secret. Dar faptul că printre toți cei implicați se găsea şi una ca mine era ieşit din comun.

—Soțul meu este... era... soțul meu era englez, i-am lămurit.

A trebuit să vin aici cu fiul meu, nu ne-au dat de-ales.

Columbianul George Camacho era directorul serviciului. Iar celălalt, spaniolul Ângel Ara, adjunctul lui. Când îi întrerupsesem, tocmai discutau despre o viitoare dramatizare radio-lonică a romanului Don Quijote, prima difuzată pe calea undelor. Dar isprăvile omului din La Mancha au trecut pentru moment pe planul al doilea.

Nick Soutter lăsase să treacă o noapte înainte să-mi confirme că mă accepta la PBS. Cei doi de expatriați aleseseră să tic la fel de precauți.

— Propunerea dumneavoastră este, fără nicio îndoială, tentantă, dar...

— Mai gândiți-vă, le-am tăiat-o ritos. Nu trebuie să răspundeți pe loc.

— Bine, în acest caz...

— E în regulă dacă vă sun mâine? Pe la ora aceasta, de pildă?

Încă ezitant, a acceptat:

— În cazul ipotetic că veți fi acceptată, vă rugăm să țineți cont de faptul că ar fi vorba de-o colaborare pur şi simplu conjuncturală, cu niciun fel de oportunități de-a rămâne definitiv aici.

— Sunt doar în trecere prin Londra, la aşa ceva mă şi aştept.

— Ar trebui, în plus, să vă adaptați la un format stabilit destul de strict.

— Desigur.

— Şi am dori să solicităm o autorizație formală forurilor superioare.

— Vă înțeleg perfect.

Odată încheiate avertizările, a scos o carte de vizită dintr-o cutie de piele şi mi-a întins-o.

— Sunați-mă atunci, a zis la final Camacho întinzând brațul.

O să vă analizăm oferta şi vom vedea...

Când am ieşit a doua oară în stradă, ploaia se oprise, dar cerul era tot ca de plumb şi sufla acelaşi vânt puternic. Căram încă aparatul de radio, iar hârtia de ambalaj flutura şi amenința să fie smulsă de vânt.

23

Olivia mi-a adus veşti despre demersurile pe care se oferise să le facă în numele meu.

— Se examinează dosarele victimelor de la King David, trebuie să se stabilească cu precizie pensiile definitive care li

se cuvin familiilor. Urmează evaluări, rapoarte, poate chiar şi expertize judiciare; va dura un timp.

-Cât?

— E greu de spus.

A tras adânc din ţigară, apoi a adăugat:

— Cel puţin câteva săptămâni. Poate luni.

— Şi e necesar să rămân aici până când se termină toate demersurile?

— Aşa se pare. Va trebui să accepţi şi să semnezi personal deciziile.

— Şi n-aş putea să las totul pregătit înainte să plec din Londra? Poate printr-o procură notarială sau vreun document oficial care... care... care mă...

M-am bâlbâit, poticnit. Nu doar că era vorba despre un subiect dureros, însă nici nu cunoşteam termenii englezei administrative, hăţişurile şi formulările ei.

— Mă îndoiesc.

— Şi nu m-aş putea ocupa de chestiune în vreun fel din... ?

A ridicat din sprâncene cu ironia ei atât de tipică, oarecum neplăcută.

— Din Maroc? a întrebat cu o uimire exagerată, de parcă-i propusesem să comunic prin strigăte de pe un câmp de opunţia.

— Să mă ocup de întreaga chestiune de la consulatul britanic din Tanger, asta voiam să spun; de la o misiune diplomatică în toată regula.

Răspunsul meu hotărât i-a retezat sarcasmul.

— Trebuie să te ocupi de tot şi neapărat de-aici, darling, a zis stingându-şi cu nerăbdare ţigara. Dacă te îndoieşti de spusele mele, poţi încerca singură să-i convingi.

Ne-am privit în ochi timp de câteva clipe încordate.

— N-am nicio îndoială, am murmurat. Ba din contra. Te rog să mă scuzi.

După cină am ascultat Serviciul Latino-american al BBC la propriul meu aparat de radio recuperat. Muzică variată, diverse ştiri din Londra şi Europa, un amestec de accente, anunțul viitoarei dramatizări radiofonice a lui Don Quijote. Chiar am auzit şi un tangou care m-a readus în zilele când inexistenta Frances Quiroga trimitea cronici la agenția Telam din Buenos Aires; m-am întrebat dacă Fran Nash le mai semna cu acelaşi nume, acum că un călugăr franciscan îmi preluase traducerile.

Când programul s-a încheiat, cu fiul meu adormit şi camera în semiîntuneric, m-am hotărât în sfârşit să deschid scrisoarea de la Nick Soutter. Toată ziua amânasem, poate pentru că în mintea mea era încă proaspătă imaginea soției lui în fața mea pe coridor, aspră şi trufaşă, blondă şi insolentă.

Cu Nick Soutter stătusem mult de vorbă în timpul doliului, uneori în compania lui Fran Nash, adeseori doar noi doi singuri. Ei cu despărțirilor lor şi eu cu văduvia mea sfâşietoare petrecuserăm multe ore la Austrian Hospice deschizându-ne sufletele în vreme ce Ierusalimul devenea cu fiecare zi tot mai sângeros. în consecință, eram la curent cu mariajul sinuos al lui Nick şi cu existența celor doi fii ai săi pe care-i vedea doar o dată la şase luni; poate că de-aceea, ca să-şi aline dorul, îl îndrăgise atât de mult pe micuțul meu Victor. Ştiam că o cunoscuse pe soția lui la Bombay, când lucrau amândoi pentru AII India Radio, în serviciul Imperiului: mai ştiam şi că se întorseseră împreună la Londra, căsătorițişi cu copiii deja născuți, chiar înainte de începutul războiului. La postul său de la Radio Cairo, în schimb, Nick ajunsese ceva mai târziu, singur, în timpul conflagrației, la fel şi la următorul loc de muncă de la PBS.

Ce se petrecuse între ei doi când se întorseseră în patria comună nu-mi povestise niciodată, dar atunci se concretizase şi distanţarea lor. Urmase apoi o încercare de reconciliere fără succes, iar acum divorţul părea iminent. însă Nick nu-mi vorbise niciodată amănunţit despre Cora. A zis odată că era capricioasă. Că firea ei nu era uşor de suportat. Dar niciodată nu a criticat-o cu răutate.

Spre deosebire de scrisorile lui anterioare, afectuoase şi apropiate, în asta nu povestea nimic foarte interesant, personal sau nou; era doar o blanchetă simplă care însoţea aparatul de radio. Poate că prevăzuse, anticipase că pachetul va ajunge în mâinile impulsivei lui soţii. în orice caz, toate astea n-aveau acum nicio importanţă. Prietenia noastră rămăsese captivă în alt timp, n-avea niciun sens să-i duc dorul, fiindcă acele zile de încredere şi confidenţe aparţineau de-acum trecutului, probabil că nici pe el, nici pe Fran Nash n-aveam să-i mai văd vreodată. De când plecasem, pe drumul ce mi se deschidea înainte urma să merg doar de mână cu fiul meu, singura prezenţă permanentă din viaţa mea. Aşa că, în loc să mă cufund în nostalgia timpurilor îndepărtate şi a fiinţelor absente, îmi impusesem să mă dedic prezentului. în realitate, prezentul meu era blocat, împotmolit în reşedinţa străină din The Boltons, în aşteptarea unor demersuri birocratice dezagreabile care mă obligau să-mi amân plecarea şi să rămân legată de Londra.

A doua zi la amiază, am scos din poşetă cartea de vizită a lui George Camacho, directorul Serviciului Latino-american. în timp ce Olivia şi Gertrude se luptau din greu cu boilerul stricat, pentru a mia oară, eu m-am dus la telefon. Simplul gând că voi rămâne încă o perioadă lungă legată de soacra mea, strângând nopţi şi zile sub acoperişul ei, fără absolut nimic de făcut, mi se părea la fel de puţin atrăgător ca o

condamnare. Aşa că hotărâsem să nu mai pierd vremea: dacă eram obligată să rămân, mai bine să nu ratez oportunitatea pe care hazardul mi-o pusese în faţă.

Am aşteptat legătura telefonică, simţind parcă un ghem în stomac; răspunsul lui mai că m-a făcut să strig.

— Suntem interesaţi, mi-a confirmat. Treceţi pe la mine cât mai repede, vă rog.

M-am întors la Broadcasting House la prima oră a după-amiezii. De îndată ce-am intrat pe uşă, m-am uitat atent la chipurile şi trupurile oamenilor pe care-i întâlneam; din fericire, n-am mai văzut-o pe Cora Soutter.

George Camacho m-a primit într-un costum elegant în dungi: era singur de data asta. Mi-a oferit un scaun, ceai, cafea, ceva dulce, apă, biscuiţi. Le-am privit pe toate cu coada ochiului; cu mare plăcere aş fi luat un pumn plin din toate şi l-aş fi băgat în buzunar, dar am păstrat aparenţele şi n-am acceptat decât scaunul. Ne-am aşezat unul în faţa celuilalt şi pentru o clipă mi-am amintit de alt om de radio, care mă primise şi el în biroul său, pe alte meleaguri şi în alte timpuri. Dar în vreme ce Nick Soutter era expansiv, cu o voce şi maniere bine definite, un fumător compulsiv şi prea puţin ceremonios, gazda mea colum-biană m-a tratat cu foarte mare atenţie, vorbind pe un ton liniştit şi nearătând niciun interes pentru tutun.

— Înainte de orice, daţi-mi voie să vă povestesc câte ceva despre noi, ca să vă faceţi o idee despre raza noastră de acţiune. Serviciul Latino-american se adresează pe unde scurte tuturor ţărilor hispanofone din America Centrală şi de Sud; în plus, avem şi un program special în portugheză, pentru Brazilia. Funcţionăm încă din 1938, chiar eu am avut onoarea de-a citi comunicatul inaugural în faţa tuturor ambasadorilor noştri şi, cu riscul de-a părea arogant, vă asigur că ne-am bucurat de-o primire minunată de la bun

început. De-a lungul întregului război mondial, am devenit sursa de informații cu cel mai înalt grad de credibilitate pentru milioane de ascultători de pe continentul american, de la Atlantic la Pacific, din Patagonia până în Mexic.

Îmi doream să treacă odată la subiect, dar îmi făcea plăcere să-i ascult introducerea în spaniola lui curgătoare şi melodioasă. Spunea, fără nicio îndoială, lucruri interesante, însă l-aş fi ascultat cu aceeaşi încântare şi dacă ar fi rostit Tatăl nostru de cincizeci de ori la rând. Mă captivau sunetele, cuvintele familiare, frazele înlănțuite care legau substantive şi verbe apropiate; iar accentul lui diferit era o atracție în plus. M-a uimit că nu-mi dădusem seama până în clipa aceea de cât de dor îmi era să aud spaniola.

Străin de sentimentele mele, şi-a continuat discursul.

— Fiind vorba de o chestiune care leagă actualitatea de politica externă şi are relevanță culturală şi istorică, am luat în considerare cu multă seriozitate propunerea dumneavoastră.

Şi după cum v-am spus la telefon, răspunsul e da. Ne-ar interesa să ne pregătiți câteva texte informative, veți putea conta pe sfaturile noastre în orice moment.

Am încuviințat în tăcere, încercând să nu mă arăt încântată.

— Trei intervenții ar fi un număr excelent, vă vom plăti cinci lire pentru fiecare în parte. Veți lucra direct cu Ângel Ara în Bush House; l-ați cunoscut deja pe Ara ieri, am să vă dau imediat indicații unde îl puteți găsi, el vă va asista în toate etapele acestui proiect. Cât priveşte conținutul, ne interesează, fireşte, chestiunile edificatoare despre conflict, dar şi întâmplările şi experiențele...

La vremea lui, şi Nick Soutter îmi propusese trei segmente: acesta era probabil tiparul folosit de postul de radio şi redacțiile afiliate lui de-a lungul şi de-a latul

Imperiului. Doar că la întâlnirea noastră din cafeneaua Atara din Ierusalim, prietenul meu mă rugase să vorbesc despre biata mea țară într-un mod neutru şi obiectiv. Acum, în schimb, Camacho îmi cerea ceva cu totul diferit. Propriile mele experiențe, spusese. Am fost pe punctul să izbucnesc într-un hohot de râs aspru. Avea pretenția să mă centrez pe propriile, nefericitele, teribilele, sângeroasele mele experiențe.

L-am oprit, mai bine să-l scutesc de efort.

— Dacă trebuie să vorbesc despre mine şi despre experiențele mele, cu părere de rău vă spun că va fi imposibil să ajungem la un acord.

A rămas cu ochii la mine, cu fraza următoare pe drum şi gura întredeschisă. A închis-o, şi-a dres glasul, şi-a aranjat nodul cravatei.

— Bine, a spus rar, în cazul acesta...

L-am întrerupt din nou.

— Dar, dacă-mi îngăduiți să las la o parte amănuntele din viața mea personală, putem să începem imediat.

24

Însărcinarea neprevăzută de la BBC m-a scos fizic şi mental din microuniversul în care conviețuiam cu Olivia. Dar presiunea ei nu se oprea. Şi nici planurile ei.

La cina de la reşedința familiei Hodson din Belgravia avea să ne ducă acelaşi şofer tăcut care ne luase de la Victoria Station; mi-a spus şi motivul când ne îndreptam spre automobil.

— Bernard, şoferul nostru dintotdeauna, s-a mutat la Swansea cu fiicele lui la începutul războiului; atunci am decis să donez Bentley-ul pentru Royal Hospital, aşa totul e mai uşor.

Cu un ton aparent neutru, ca şi cum vorbea despre ceva obişnuit, avea întotdeauna explicaţia perfectă cu care să-şi justifice în faţa mea dificultăţile financiare. N-avea grădinar pentru că-i făcea mare plăcere să se ocupe singură de flori; n-avea bucătăreasă pentru că Gertrude o înlocuia cum nu se poate mai bine; apa din calorifere abia dacă era călduţă din lipsa cărbunelui pentru că nimic nu era mai bun decât focul ca să-ţi încălzeşti oasele. Niciodată n-am îndrăznit s-o contrazic. Tăceam, pur şi simplu.

Îmi vorbise de invitaţia aceea în urmă cu o săptămână; încă de-atunci îmi picase prost, grea şi supărătoare ca mâncarea indigestă. N-am refuzat-o, totuşi; gata să fac un efort, am pretins chiar că sunt oarecum interesată. în fond, însemna să intru în contact cu vechea lume a lui Marcus şi m-am gândit că refuzul de-a lua parte la ea ar fi fost, într-un fel, o lipsă de loialitate faţă de memoria lui.

Sosise ziua, dar n-aveam de unde să aleg o ţinută: printre cele câteva haine pe care le adusesem de la Ierusalim nu se găsea decât o evening dress, poate cea mai austeră din toată garderoba mea de altădată. îmbrăcată, machiată şi coafată simplu, înainte de-a ieşi m-am privit în oglindă. Era prima dată când mă aranjam aşa de la moartea lui Marcus; rochia o purtasem ultima oară la o recepţie dată în Government House, la începutul sarcinii. Pentru câteva clipe iluzorii, mi s-a părut c-o să-i văd imaginea reflectată în spatele meu, profilul lui delicat într-un colţ, în timp ce-şi aranja panglica de la bow tie sau îşi punea butonii. Am închis ochii strâns ca să nu-mi curgă rimelul şi am respirat adânc. Nu, în dormitorul mare şi sărăcăcios nu era nimeni lângă mine, iar eu mă pregăteam să întâlnesc nişte străini.

Olivia m-a examinat din cap până-n picioare când am coborât treptele îmbrăcată în sobrul crepe de culoarea tutunului. N-aşteptam niciun compliment din partea ei, şi

nici nu l-am primit, firește. în locul unei aprobări explicite, mi-a aruncat una dintre delicateţurile ei.

— Nişte briliante mari, my dear, ar fi accesoriul perfect.

Nu purtam niciodată bijuterii. Avusesem unele magnifice pentru o scurtă perioadă din viaţa mea. Fuseseră ale bunicii mele paterne, măreaţa dona Carlota, pe care n-o cunoscusem niciodată; cea care tăiase dintr-o singură lovitură relaţia dintre părinţii mei, înainte de naşterea mea, când el, Gonzalo Alvarado, era progenitura promiţătoare a unei familii înstărite şi reputate, iar mama mea, Dolores Quiroga, o cusătorească oarecare. Dar acele bijuterii ieşiseră repede din viaţa mea: şi le însuşise Ramiro Arribas, canalia care-mi dăduse viaţa peste cap pentru totdeauna. De-atunci, niciodată nu simţisem vreun interes pentru ele.

După un drum scurt pe străzi aproape pustii, am coborât din automobil în faţa unor reşedinţe elegante tencuite cu stuc alb, cu porticuri şi un balcon mare de-a lungul faţadei. Invitaţia era din partea unei familii legate de alde Bonnard printr-o prietenie de decenii. Unul dintre fiii lor fusese coleg de şcoală cu Marcus; ajuns după mulţi ani înalt funcţionar al Administraţiei coloniale din Kenia, se afla pentru câteva zile la Londra şi propusese să ne vedem.

Un majordom în vârstă ne-a anunţat cu glas metalic; în spatele uşii duble, salonul şi-a etalat dinaintea noastră opulenţa îmbietoare. Lumini plăcute, mobile din lemn şlefuit, draperii, tapiserii, covoare groase. Risipite prin încăpere, am observat câteva persoane distinse: unele în picioare lângă şemineu, altele răspândite pe canapele şi scaune, o femeie frumoasă care stătea pe braţul unui fotoliu, cu picioarele lungi încrucişate printre falduri de voal. Discuţiile erau plăcute şi lejere. Acelaşi majordom a început să se plimbe prin încăpere: într-o mână înmănu-şată ducea o tavă cu aperitive, iar pe cealaltă o ţinea la spate. Amintirea

dragei mele Rosalinda Fox mi-a fluturat câteva clipe prin minte. Aşa trăieşte lumea bună din ţara asta, my dear -mi-ar fi zis, făcându-mi ironic cu ochiul -, atunci când conturile bancare, casetele cu bijuterii şi cutiile de valori nu sunt pline de pânze de păianjen.

Amfitrionii ne-au salutat cu o afecţiune sinceră: Olivia nu minţise când menţionase prietenia îndelungată dintre cele două familii. El era un bătrân adus de spate şi mult mai scund decât soţia lui; ea era o doamnă corpolentă, cu ochi albaştri şi bust proeminent. Soţii Hodson şi Olivia erau singurii născuţi în secolul trecut; restul celor prezenţi aveau între treizeci, patruzeci de ani, ei eleganţi în dinner jackets, ele rafinate în rochii de seară alese cu mai mult sau mai puţin succes. Well-born, well-bred: îţi sărea în ochi că erau născuţi în familii bune cu toţii; bine-crescuţi, bine hrăniţi, serviţi, elocvenţi, instruiţi, călătoriţi, citiţi; aparţineau în bloc aceleiaşi dase şi aveau acelaşi mod de viaă, cu parametrii şi etaloanele lor, convenţiile, tiparele şi manierele lor.

Printre pahare cu sherry, gin şi whisky, am ajuns fără să vreau în centrul atenţiei: toţi doreau s-o cunoască pe soţia şi văduva vechiului lor prieten dear dearest Mark Bonnard. Saluturile oscilau într-un echilibru graţios între complimentul perfect şi condoleanţele cele mai sincere. Şi, printre altele, ca de-atâtea ori, am simţit şi curiozitate faţă de străinătatea mea evidentă, de parcă încercau să afle ce naiba găsise dragul lor prieten la una ca mine, ca să comită chiar şi extravaganţa de-a se însura şi de-a avea un copil.

Majordomul a anunţat că puteam să mergem în sufragerie-, la un calcul rapid, am stabilit că eram fix doisprezece meseni. Pe lângă amfitrioni, mai erau trei perechi. Una o formau Fiona, fiica gazdelor, vorbăreaţă şi cam gălăgioasă, îmbrăcată în mătase de culoarea levănţicăi

şi cu un colier de safire la gât, şi soţul ei, un oarecare Evan. Mai erau şi alte două cupluri: frumoasa Alexia şi tăcutul Adrian; agitata Harriett şi Bruce, soţul ei. Şi doi burlaci, sau cel puţin doi bărbaţi neînsoţiţi: de fapt, cei mai apropiaţi de Marcus în tinereţe, pentru că-mi vorbise de multe ori despre ei: Raymond, un finanţist prosper din City, şi Dominic, fiul familiei Hodson şi iniţiatorul acelei întâlniri.

Mi-am găsit locul chiar între ei doi. Cina a început cu somon fume şi discuţii cu vecinii de masă. Chiar fără cheltuieli nechibzuite, austeritatea şi greutăţile din perioada dură de după război erau mai puţin acute în reşedinţa aceea din Belgravia decât în casa soacrei mele. Raymond a vorbit de zor despre situaţia de pe piaţa de valori; Dominic, mai puţin vorbăreţ, a spus că era la Londra doar de câteva zile şi plănuia să se întoarcă la Nairobi de îndată ce avea să finalizeze unele demersuri. în acelaşi timp, în jurul mesei aveau loc discuţii la fel de inofensive: recenta creştere a Tamisei, numirea lui Mountbatten ca viceregе al Indiei, nemulţumiri cu privire la Guvernul laburist şi creşterile lui de impozite.

Cina a continuat netulburată, vocile şi-au păstrat volumul potrivit, apoi ni s-a servit raţă cu sos de fructe de pădure. Pe deasupra cristalurilor delicate şi a lumânărilor, am observat că majordomul umplea paharul Fionei, fiica amfitrionilor, într-un ritm mai rapid decât pe-ale celorlalţi.

Tocmai îl umpluse pentru a patra sau a cincea oară, când exclamaţia ei a spart liniştea.

— Propun un toast!

Soţul ei a izbucnit într-un râs absurd, iar mama ei i-a aruncat din capul mesei o privire tăioasă. Tocmai încălcase eticheta: toasturile trebuia să le propună gazda şi aveau loc la sfârşitul cinei. Am văzut cu coada ochiului, în stânga mea, că fratele ei strângea tacâmurile între degete, clar

stânjenit. în cealaltă parte a mesei, capul familiei a continuat să mănânce ca o vrăbiuță, de parcă nici n-o auzise. Restul vocilor au rămas suspendate în aer, iar chipurile au ezitat între înfiorare şi bucurie.

— Propun un toast în memoria preaiubitului nostru prieten Mark Bonnard!

Cu mai mult sau mai puțin avânt, toți ne-am conformat în cele din urmă. Dar Fiona nu părea să se mulțumească numai cu-atât.

— Mai propun şi să ne aducem aminte de el! Dominic!

Raymond! Bruce! Adrian! Povestiți-ne anecdote de când erați cu Mark la Harrow!

Întâi fără grabă, apoi tot mai însuflețiți, cei strigați au rememorat momente din copilărie şi tinerețe, ştrengării, peripeții, reuşite. între ei, Fiona continua să-şi golească paharul.

Printre reacțiile invitaților au fost zâmbete, încuviințări, câte-o exclamație, câte-un hohot de râs. Toate întâmplările amuzante ale acelor old Harrovians, profesori şi colegi, festivități, sporturi, vacanțe petrecute în case de țară şi nume compuse îmi treceau totuşi pe lângă urechi la fel cum se aude ploaia pe asfalt. Eu îl cunoscusem pe Marcus la Tetouan, când avea în jur de treizeci de ani, iar viața noastră împreună fusese atât de precipitată, clandestină, abruptă, complicată şi nesigură, încât ne concentraserăm mereu pe clipa imediat următoare, abia îngăduindu-ne să ne rupem de prezent. Portretizările presupuse a-mi vorbi despre el mi se păreau ale unui străin, ale cuiva îndepărtat.

M-am uitat la Olivia, care stătea departe de mine la masă. în rochia ei splendidă brodată cu cristale, complet demodată, cu trăsături osoase şi părul lung şi argintiu, arăta minunat în lumina lumânărilor.

— Presupun că acel Marcus Logan pe care l-ați cunoscut nu mai avea nicio legătură cu al nostru.

M-am întors brusc către Dominic. Marcus Logan, aşa mi se păruse că auzisem. Spusese Marcus Logan.

— Să nu vă mire că-i ştiu şi numele ăsta, a adăugat. Viața ne-a ținut câțiva ani departe unul de altul, dar la un moment dat am luat din nou legătura.

Dominic avea glasul cald, era blajin şi atent. Asta era tot ce avea atrăgător; în rest, era urât în cel mai propriu sens al cuvântului. Ochi bulbucați şi spălăciți, aproape fără gene, cu pungi premature dedesubt; păr rar, pieptănat cu un efort deloc pe măsura rezultatului» nas cărnos, piele roşiatică şi urechi mari, toate dispuse pe un cap prea mic şi prea rotund.

Ni se servise deja desertul şi ni se umpluseră paharele cu vin de Porto, Fiona continua să sugă vinul ca un burete. Timp în care tenul ei căpăta o nuanță tot mai aprinsă, iar vocea ei devenea tot mai precipitată şi mai puternică.

— Şi acumî Şi acum, atenție, toată lumea atenție! Discuțiile s-au oprit iar, am privit-o cu toții din nou.

— Acum! Acum să vorbim despre Mark şi iubirile lui! Am observat că, din stânga mea, Dominic se pregătea s-o oprească.

— Taci, Dominic! a strigat ea, luându-i-o înainte. Nu ne strica buna dispoziție!

Toți ochii erau ațintiți asupra feței ei înflăcărate, nerăbdători şi neliniştiți.

— în seara asta am cunoscut-o pe străina misterioasă care i-a furat până la urmă inima celui mai frumos băiat al nostru, dar povesteşte-ne, Alexia Burke-Landon, fostă domnişoară

Durbin...

Se adresase femeii care stătea în faţa ei, chiar pe partea mea de masă şi în afara câmpului meu vizual. O observasem încă de la sosire: purta o rochie din voal de culoarea untului, avea păr de culoarea mahonului şi trăsături delicate, fiind, fără îndoială, cea mai frumoasă dintre cei prezenţi.

— Povesteşte-ne, povesteşte-ne, dragă, cum te-ai simţit când Mark ţi-a mărturisit că-şi dăruise iubirea altei femei şi a rupt logodna voastră?

O tăcere grea s-a târât pe masă, strecurându-se printre sfeşnice de argint şi prune în sirop. Apoi s-a auzit căderea unui scaun pe podea. Alexia Burke-Landon tocmai se ridicase şi ieşea din sufragerie cu paşi grăbiţi.

Dominic a luat imediat frâiele în mâini.

— Cafeaua în salon, a anunţat trântindu-şi zgomotos şervetul pe masă.

În timp ce începeau toţi să se ridice în tăcere, uşuraţi că ruşinoasa scenă luase sfârşit, el s-a întors spre mine şi a murmurat sobru şi sincer:

— Îmi pare rău.

25

Biroul unde m-a primit Ângel Ara era foarte diferit de-al directorului columbian, atât ca dimensiune, cât şi ca aspect. Acolo totul era cam cu susul în jos: stive de cărţi, carneţele, discuri, caiete. Cu toate astea, a reuşit să elibereze două fotolii, mi-a oferit unul şi s-a aşezat în faţa mea.

— Vă rog să scuzaţi debandada. La începutul războiului, ca să scăpăm de bombardamente, mulţi angajaţi ai Serviciului Latino-american au fost mutaţi cu alte secţii la ţară, în Wood Norton Hali, marele conac al ducelui de Orleans din Evesham, în nord-estul Londrei. Acum ne

reunim cu restul serviciilor străine. Aici, în Bush House, sunt deja instalate aproape toate Overseas Services ale BBC; la început s-a numit Imperial Service şi apoi şi-a schimbat numele când numărul limbilor de emisie a depăşit graniţele Imperiului.

Eram, într-adevăr, în Bush House, o clădire de pe strada Aldwych, chiar unde începea Kingsway, la prima vedere mai puţin devastată decât Broadcasting House. Printre două coloane enorme se intra într-un vestibul mare din marmură; dar acolo lua sfârşit splendoarea. Interiorul era un labirint funcţional de coridoare, birouri şi studiouri.

— Mă bucur enorm că vă alăturaţi nouă, vă asigur, draga mea, a adăugat. Ne lipsesc colaborările feminine în limba noastră; sunt câteva crainice, dar puţine dintre ele se apropie de microfon cu vocea lor.

— Vor fi doar trei intervenţii, i-am amintit.

— Ce contează, ce contează... Ei bine, înainte de orice, spuneţi-mi, ca să notez, aveţi de gând să folosiţi vreun nom de plume sau vă lansaţi direct în arenă?

Un nom de plume. Asta mi-a adus aminte de Fran Nash şi de numele nostru hibrid pentru Telam, Frances Quiroga.

— Gândiţi-vă, a insistat. Aici aproape toţi avem unul.

— Mi-l puteţi spune pe-al dumneavoastră?

A zâmbit în faţa cererii mele spontane. Era slab, nu prea înalt, cu chipul ascuţit şi gesturi nervoase. încercase, fără nicio îndoială, să-şi netezească părul cârlionţat înainte de-a ieşi din casă; cu siguranţă îşi pusese o doză bună de pomadă când se aranjase, ca să-l ţină sub control. Spre prânz însă, efortul începuse să i se clatine, dându-i un aer oarecum tineresc.

— Pseudonimul meu nu poate fi mai elementar şi mai organic: Juan Espanol.

L-am privit în tăcere, aşteptând să continue.

— Ce-ați vrea să aflați, stimată prietenă, de mă priviți cu ochii aceia de nepătruns? De ce am un paravan?

De data asta eu am fost cea care a zâmbit. Nu încerca să flirteze cu mine, în ciuda acelei măguliri. Era pur şi simplu un tip cordial.

— Dacă nu-s prea indiscretă...

— Trebuie să ştiți că în spatele unui nume atât de comun nu-i decât un avocat cu suflet republican, pe care un război jalnic l-a măturat de pe harta patriei lui ca pe atâția alții. Acum îmi câştig pâinea ca realizator de programe al Serviciului Latino-american din această sfântă instituție, iar sfințenia n-o luați, vă rog, drept apreciere sarcastică: grație conturilor sale, ne umplem burțile mulți compatrioți ajunşi pe insula asta, ca şi mine, fără să aibă după ce bea apă. După câțiva ani în care am fost colaborator ocazional, acum pot spune cu toată mândria că am un foarte demn contract definitiv, motiv pentru care multor prieteni spanioli cu mai puțin noroc şi mai mult umor li s-a năzărit să-mi dea caraghiosul nume de Prințul Undelor.

Însoțindu-i ultimele fraze, pe coridor s-a auzit apropiindu-se un huruit. O voce melodioasă ni s-a adresat din pragul uşii deschise; am întors capetele amândoi odată. Şi am văzut o tânără în spatele unui cărucior metalic pe roți, încărcat cu ceainice mari din cositor.

— Ați dori o ceaşcă cu ceai?

Am refuzat, iar el a concediat-o pe fată în engleza lui cam împiedicată. Huruitul s-a reluat - am presupus că tânăra oferea acelaşi serviciu ambulant tuturor angajaților.

— Ce de ceai, Doamne sfinte..., a murmurat Ara sarcastic.

Eram gata să râd când şi-a desprins spatele de spătarul fotoliului şi s-a apropiat de mine ca şi cum voia să-mi mărturisească un secret.

— N-aţi bea chiar acum o cafeluţă cu lapte de-a noastră, ca alea dinainte de război? Cafea proaspăt prăjită şi filtrată, cât se poate de neagră. Lapte fierbinte şi gros, două cuburi de zahăr... Şi, alături de ea, o madlenă gustoasă. Sau nu, mai bine nu. Mai bine două gogoşi prăjite în ulei.

Şi-a aruncat iar mâna în aer, ca şi cum gândul lui nostalgic era o muscă şi voia să scape de ea.

— Ei bine, cum vă spuneam, de-a lungul acestui proces, o să fiu umbra dumneavoastră. începând de-acum...

Îmi dădea ghes o curiozitate dinainte să fim întrerupţi de căruciorul cu ceai; am preferat să obţin un răspuns înainte să mergem mai departe.

— Şi de ce lucrează Juan Espanol la Serviciul Latino-american, şi nu la emisiunile destinate propriei ţări?

— De unde aţi ieşit, doamna mea, de vreme ce nu păreţi informată despre cenzura la care sunt supuşi oponenţii regimului comandantului nostru?

Întrebarea lui ar fi putut fi considerată tăioasă, ba chiar insolentă, dacă n-ar fi început-o cu exagerată uimire şi n-ar fi terminat-o cu un hohot de râs. Deşi nu semănau nici ca fizic, nici ca maniere, pentru o clipă mi-a amintit de vechiul meu prieten din Tetouan, Felix Aranda: cu mintea şi limba agere şi iuţi, la fel de cult ca el, sfidător şi cu o urmă de sarcasm peste care puteai trece cu mare uşurinţă.

— Îmi închipui că sunteţi la curent cu scopurile urmărite de această sfântă, insist, sfântă corporaţie radiofonică, nu-I aşa?

Mi-a fluturat prin faţa ochilor patru degete.

— Să informeze cu veridicitate, să trezească mereu interesul ascultătorilor, să culturalizeze şi să distreze, ăştia sunt în teorie pilonii de bază.

Abia atunci a adăugat şi degetul mare şi mi-a arătat mâna deschisă.

— Deşi serviciile pentru străinătate au un alt motiv puternic ca să existe. Şi nu-i altul decât...

Am terminat fraza pentru el.

— Propaganda.

A consimțit mulțumit, de parcă eram o elevă strălucită.

— De-asta s-au creat toate serviciile pentru străinătate chiar în anii anteriori războiului, ca să atragă adepți pentru cauza britanică. Şi n-au putut găsi un canal mai bun decât radioul: trece frontiere, sare peste fronturi de luptă, ariergarde şi tranşee, intră în intimitatea căminelor şi în mințile oamenilor... Ce mai, un chilipir.

— Ştiu că aşa se-ntâmplă în țările europene, dar Serviciul Latino-american?

— Ei bine, atât Germania, cât şi Italia aveau deja organizate nişte rețele ingenioase de propagandă radiofonică pe tot continentul încă de la jumtatea anilor 1930. Naziştii, după cum probabil ştiți, erau fanatici ai radioului: îl foloseau ca pe-o armă foarte puternică atât pentru a îndoctrina şi a înflăcăra sufletele dintre granițele lor, cât şi pentru a le intoxica pe cele din afară. Chiar dacă nu cu aceeaşi vigoare radiofonică, italienii aveau şi ei propriile atracții ca să câştige simpatizanți pentru cauza fascistă. Până când BBC a oferit emisiuni în spaniolă, cu priceperea şi solvabilitatea sa, şi a devenit cea mai respectabilă voce din timpul conflagrației, mai ales în rândul păturilor educate şi înstărite. începând de-atunci, Serviciul Latino-american a devenit emblematic: anul trecut, directorul nostru, Camacho, a făcut un tournee de conferințe pentru a mulțumi mai multor țări şi peste tot a fost aclamat ca un general victorios; principalele ziare naționale au relatat vizita lui pe prima pagină, de parcă ar fi câştigat Bătălia din Normandia de unul singur.

A izbucnit iar într-un hohot de râs natural şi molipsitor. Angel Ara era un tip simpatic. Mă simţeam recunoscătoare că era atât de vorbăreţ: cu cât el povestea mai mult, cu atât mai puţin trebuia să mint eu în ce mă privea.

— Deşi e oficial o corporaţie autonomă, BBC a fost creat, aşa cum se ştie, sub auspiciile imediate, eficace şi precaute ale Foreign Office, ale Ministry of Information şi ale serviciilor
lor secrete. Şi cum englezii ăştia nu fac nimic la voia întâmplării, încă de la început au fost fabuloşi: deja au câştigat de partea lor zeci de mii de ascultători de pe celălalt mal al bălţii.

S-a uitat la ceas şi s-a încruntat.

— După stomacurile noastre iberice, e încă devreme pentru prânz, dar mă tem că trebuie să ne adaptăm la obiceiurile oamenilor din partea locului. îmi permiteţi să vă invit să luăm masa la cantina noastră formidabilă?

Am acceptat fără să ştiu dacă adjectivul „formidabilă" era încă una dintre ironiile lui. De-a lungul drumului încâlcit printr-un labirint de galerii şi coridoare, Ara a continuat să vorbească fără reţineri, grav şi tăios.

— La Serviciul pentru Spania, se lucrează cu mâinile infinit mai legate decât la programele pentru America Latină. Acolo nu se seamănă ca să se culeagă mai târziu: în Spania,

BBC a avut mereu un ţel politic decisiv, urgent. în timpul războiului mondial, era obligatoriu să se întărească pe orice cale neutralitatea lui Franco, pentru ca el să nu treacă de partea Germaniei.

Ajunseserăm la un ascensor şi aşteptam.

— Şi acum? am întrebat.

Curiozitatea mea era sinceră. Eram de-aproape doi ani departe de ţara mea, plecasem într-un moment-cheie, cu

ambele țări prietene ale Regimului, Italia şi Germania, învinse. începând de-atunci, ştiam despre politica noastră internă doar puținul pe care mi-l povestea tata în scrisorile lui şi ce citeam în cele câteva ziare pe care, când Marcus era încă în viață, le primeam la Ierusalim cu întârziere şi convenabil cenzurate.

S-au deschis uşile ascensorului; era ticsit de oameni de diferite dimensiuni şi rase, staturi şi stiluri. Toți s-au tras fie în spate, fie într-o parte ca să ne facă loc.

Am stat tăcuți în timp ce liftul cobora, striviți unii de alții.

— Foreign Office şi-a modificat politica, a continuat Ara ieşind din ascensor, şi asta ne-a frânt inimile nouă, exilaților. Toți credeam că, după conflagrație, învingătorii războiului mondial aveau să-l dea jos pe Franco, dar n-a fost aşa. La sfârşit, s-au limitat să emită o notă oficială în care condamnau Regimul, însă deciseseră să nu intervină în treburile lui interne. Poporul spaniol trebuie să-şi croiască propria soartă, au hotărât. Sau, cum ar spune un spaniol, ce ți-e scris în frunte ți-e pus.

Un soi de melancolie şi-a făcut loc între noi în timp ce înaintam tot mai adânc în clădire. Gândeam la fel. Biata noastră țară, atât de singură. Biata noastră Spanie...

— Cu toate astea, Marea Britanie are o poziție ambiguă şi ține morțiş să nu-l jignească cu nimic pe Franco. De-aceea, Foreign Office pretinde ca BBC să n-aibă în serviciul său personal angajat politic. Prin urmare, dacă cineva cu convingeri antifranchiste ferme participă la emisiuni ca invitat sau colaborator, trebuie s-o facă mereu sub pseudonim. Şi pe cei care nu suntem prea dispuşi să ne ținem gura preferă să ne bage în Serviciul Latino-american.

S-a oprit, m-a lăsat să trec înainte şi mi-a făcut cu ochiul.

— Aşa suntem mai puţin problematici.

Am intrat într-o sală subterană enormă, îmbâcsită de fum, discuţii în şoaptă şi zgomot de tacâmuri care se ciocneau de farfurii. Foarte mulţi bărbaţi, câteva femei. Tenuri de toate nuanţele, între alb azuriu şi strălucirile cele mai întunecate. Păr blond, cârlionţat, roşcat, ondulat, castaniu, lins, şaten. Staturi înalte, mijlocii, mici; limbi indescifrabile ce ieşeau din guri în acelaşi ritm în care lingurile, furculiţele sau ţigările intrau în ele. Mulţi stăteau deja jos, alţii aşteptau în picioare, la coadă, să pună mâna pe o tavă pe care mai apoi să le-o umple una dintre angajatele cu bonete albe şi polonice mari.

— Bine aţi venit la cantina din Bush House, draga mea; locul cel mai cosmopolit din toată Anglia. Urdu, rusă, swahili, norvegiană, malaeză, farsi, greacă, polonă, birmaneză: treizeci şi ceva de limbi, alegeţi una pe care o vreţi, şi fiţi sigură că un redactor, traducător sau crainic va ridica mâna.

Atunci a coborât glasul şi s-a apropiat de urechea mea, parcă pentru a-mi face o confidenţă vicleană.

— Nu m-ar mira să fie măcar un spion printre ei.

26

Focul era aprins şi Victor se juca pe covor aruncându-i câinelui nişte cuburi din lemn pe care i le cumpărasem de la Woolworths, un magazin pe care-l descoperisem în Chelsea la întoarcerea de la întâlnirea cu Ara. Aveam să aflu după aceea că mai existau o grămadă de magazine identice în toată Londra, în toată Marea Britanie şi peste tot în Statele Unite ale Americii; lanţul era, de fapt, un centru comercial gigantic. La acea primă vizită, mă aprovizionasem cu câteva lucruri funcţionale: jucărioare, două pijamale din bumbac,

ciorăpei, o farfurie şi un recipient din bachelită rezistentă pentru ca fiul meu să mănânce, să bea şi să arunce pe jos fără să se teamă că distruge vesela Oliviei.

Era o după-amiază liniştită, încă ne bucuram de lumină naturală şi prin ferestrele mari observam cum zilele se măreau puţin câte puţin. Soacra mea era plecată la o partidă de bridge în casa uneia dintre prietenele ei; imediat ce ieşise pe uşă, îi dădusem câteva ore libere Phillippei. Stăteam pe-o canapea, cu carneţelul în mâini şi un creion între dinţi, iar mintea mea recupera amănunte din Ierusalim, încercând să adune amintiri de-acolo pentru colaborările mele radiofonice. Aşa mă înţelesesem cu Angel Ara: să mă gândesc la posibile idei, să i le împăr-tăşesc şi împreună să le dăm formă şi să le punem în ordine.

Cu câteva momente înainte, auzisem că bate cineva la uşă şi am presupus că va deschide Gertrude. Aşa s-a şi-ntâmplat, iar acum stătea în faţa mea, cu ochiul ciudat şi braţul ţeapăn, întinzându-mi un plic. Spre surprinderea mea, expeditorul era Dominic Hodson. Mai întâi îmi cerea scuze pentru serata jenantă din casa părinţilor lui; apoi îmi propunea să ne întâlnim, sugerând să luăm ceaiul la Fortnum & Mason. Trebuie să stăm de vorbă, scria. Nu m-aş bucura, nu m-ar încânta, n-ar fi o plăcere pentru mine, nu. Trebuie, de la verbul „a trebui", în mod expres.

Nu ştiu de ce, dar nu i-am spus Oliviei despre invitaţia lui. După cină, drumul de întoarcere de la casa familiei Hodson fusese stânjenitor şi încordat, iar eu n-aveam nici cel mai mic interes să ne aducem aminte. Ea insistase, totuşi.

— Ai face bine s-o scuzi pe Fiona, a spus imediat ce-am urcat în maşină. De obicei, e încântătoare, poate că doar...

I-am retezat-o.

— Ți-aş fi fost recunoscătoare dacă m-ai fi scutit de întâlnirea asta neplăcută, am zis sec.

Răspunsul ei a fost evaziv.

— N-aveam nici cea mai mică idee, draga mea, că Alexia s-a întors în Londra, în plus, povestea ei cu Mark e foarte veche, iar acum are un mariaj splendid cu fiul cel mic al familiei Burke-Landon, au două fetițe, după cum mi-a spus mama ei când am văzut-o ultima oară, cred că ne-am întâlnit la un concert la Royal Albert Hall...

Mi-am lăsat soacra să-şi continue monologul care mustea de locuri, nume şi adverbe caustice, în vreme ce mintea mea rederula întrebarea stânjenitoare a femeii băute şi provocatoare, zgomotul scaunului în cădere, voalul rochiei galbene când Alexia ieşise pe uşa sufrageriei aproape în fugă. Nici ea, nici soțul ei nu rămăseseră la cafea, iar amintirea acelei logodne anulate a continuat să răsune în mine ca un ecou perfid. Acum, când gândul la cina aceea dezagreabilă începea să se estompeze, hotărâsem să accept invitația vecinului meu de masă fără să-i zic nici pâs Oliviei. Aveam să hotărăsc dacă să-i spun sau nu după întâlnire.

A doua zi de dimineață, am ieşit grăbită în căutare de haine: între sweaters, pantaloni de zi şi singura rochie de seară, îmi lipsea îmbrăcămintea intermediară. Mă atrăsese cu câteva zile în urmă un magazin peste care dădusem din întâmplare pe-o stradă din Kensington. DIGBY MORTON. READY-TO-WEAR, spunea o inscripție gravată pe placa din bronz de pe fațadă. Vitrina era simplă şi totodată elegantă; o ambianță de un rafinament sobru m-a întâmpinat de îndată ce-am intrat. Vânzătoarea mi-a arătat câteva modele finisate impecabil; asta era o noutate absolută pentru mine, obişnuită să elaborez fiecare piesă la cererea clientelor. Am probat câteva taioare croite superb, absolut fashionable, a spus vânzătoarea. M-au uimit liniile lor curate şi stilizate,

simple, pure, fără cea mai mică ostentație sau extravaganță, imaginea vie a austerității pe care o trăia țara pe toate planurile. Prețurile, în schimb, erau la mare distanță de cumpătarea economică şi de raționalizare. Am decis să opresc două, am adăugat o pereche de pantofi cu toc subțire şi o pălărie micuță, cât o cutie pentru pastile.

La patru şi jumătate, am intrat în ceainăria Fortnum & Mason într-un tailleur din tweed albastru plumburiu. Aveam părul strâns într-un coc la ceafă şi ochii fardați într-o nuanță închisă: o eleganță sobră la întâlnirea cu un străin ale cărui intenții îmi păreau incerte. Dominic Hodson mă aştepta la o masă laterală şi s-a ridicat în picioare de îndată ce m-a văzut. Purta un costum banal şi o cravată cu un model discret, dar avea aceiaşi ochi spălăciți şi aceeaşi amabilitate reținută ca la cină.

Ne-am strâns mâinile; chelnerul care mă însoțise a tras scaunul ca să iau loc. Salonul, decorat în nuanțe pastelate, era ticsit cu mese identice: în jurul lor, în grupuri de doi, trei, patru, în principal femei şi câțiva bărbați stăteau la taclale după ce-şi făcuseră cumpărăturile, având în față ceaiuri cu arome exotice şi gustări delicate. în ambianța aceea sofisticată, la fel ca în facturile croitorului Digby Morton, toți păreau cu frivolitate străini de bonuri, cozi şi lipsuri.

— Nu ştiu dacă ştiați locul acesta sau dacă va fi pe placul dumneavoastră, a spus Dominic cu sfială. E un local clasic foarte celebru printre doamne dintotdeauna. L-am ales gân-dindu-mă că vă veți simți confortabil, deşi, ca să fiu sincer, e prima oară când vin aici.

Mi-au plăcut francheța cu care m-a salutat, amabilitatea cu care se oferise să-şi părăsească propriul mediu, oricare era acela, şi să propună o întâlnire într-un loc despre care presupunea că-mi convine mie.

— Înainte de orice, daţi-mi voie să vă cer din nou cele mai sincere scuze pentru purtarea ruşinoasă a surorii mele Fiona.

Indiscreţia ei a fost într-adevăr o lipsă de respect faţă de doamna Burke-Landon şi, în mod egal, faţă de dumneavoastră.

Am încuviinţat din cap fără să spun nimic, în semn că-i acceptam scuzele. Iar el a încuviinţat din cap la rândul lui, în semn că-mi accepta răspunsul.

— Deşi atitudinea ei n-are nicio scuză, a continuat, daţi-mi voie să vă spun, în apărarea ei, că sora mea trece prin momente delicate în propriul mariaj. în afara casei păstrează aparenţele, dar bea prea mult şi pare să dezvolte o anumită... să spunem o anumită acreală, chiar şi o anumită agresivitate verbală faţă de alte femei poate mai... mai norocoase sau mai stabile sau...

În fine, vă rog să-mi iertaţi lipsa de elocvenţă; sunt burlac şi nu mă descurc prea bine în asemenea chestiuni.

M-a înduioşat din nou sinceritatea lui fără reţineri: funcţionarul colonial dârz, călit în peisaje şi suferinţe africane intra călcând în străchini printre turbulenţele sufletului feminin, în faţa unei necunoscute şi înconjurat de-o mulţime de doamne care sporovăiau despre perdele şi pernuţe, tendinţe de primăvară sau despre bătăile de cap ridicol de chinuitoare ale serviciului domestic.

Am cerut ceaiurile: al lui negru şi tare; eu am ales Darjeeling, un mic omagiu adus Rosalindei, prietena mea cea greu de găsit.

— Să ştiţi că jena mea e de două ori mai profundă, fiindcă, în plus, eu am propus să dăm serata. Voiam să vă cunosc personal şi mi-am zis că un asemenea context ar fi mai destins. Am rugat-o pe mama în mod expres să organizeze o cină mică ţinând cont de îndrumările mele, dar

în cele din urmă şi fără ştirea mea a intervenit Fiona, adăugând alți câțiva invitați. Nu m-am putut abține.

— Invitați ca Alexia Burke-Landon, de pildă.

A încuviințat dând încet din bărbie. în continuare şi-a măsurat cuvintele cu foarte mare grijă.

— Nu am idee dacă sunteți la curent cu apropierea care a existat între ea şi soțul dumneavoastră pe vremea când erau amândoi necăsătoriți.

— Nu prea mult, am recunoscut.

Eram sigură că înaintea mea existaseră şi alte femei în viața lui Marcus. Dar nu cunoscusem niciuna şi habar n-avusesem că-şi luase un angajament ferm față de vreuna dintre ele.

— Chiar cu riscul de-a fi considerat indiscret, dați-mi voie să vă împărtăşesc bănuielile mele că, în acea relație, balanța interesului a înclinat mereu spre partea Alexiei.

Am zâmbit şi în colțul gurii mi-a rămas atârnat un rictus de tristețe. O cale subtilă de a-mi spune că Marcus n-o iubise oricum prea mult: o încercare elegantă de a-mi domoli o potențială gelozie retrospectivă.

— Lăsând chestiunile sentimentale la o parte, a adăugat, îmi închipui că vi s-a părut ciudat că v-am convocat astfel. Foarte ciudat, eram gata să recunosc. Dar am preferat să-l las să continue.

— Şi mie, trebuie să mărturisesc, mi s-a părut destul de neobişnuit motivul pentru care astăzi dumneavoastră şi cu mine ne aflăm aici. Şi-a dres glasul ca pentru a prinde curaj. Aşadar, trebuie să vă aduc la cunoştință că soțul dumneavoastră, vechiul meu prieten Mark Bonnard, Marcus, cum îi spuneați, a decis ca eu să-i fiu executor testamentar.

Nedumerită, mi-am îndreptat spatele şi m-am încruntat. Ce? Ce-mi spunea?

— De aceea am venit la Londra: ca să vă văd şi să iniţiez demersurile necesare.

Tot nu reuşeam să-mi exprim uluirea cu voce tare. Dar şi-a făcut apariţia un chelner care aducea o tavă cu trei niveluri, plină cu sandwiches în formă de degete, produse de patiserie şi prăji-turele. Nu i-a luat mai mult de câteva clipe să aranjeze totul şi să ne servească cu o solemnitate îndemânatică, dar mie pauza aceea mi s-a părut întunecată şi lungă ca o noapte de iarnă. Dominic a vorbit iar de îndată ce-am rămas singuri.

— La începutul anului trecut, după o lungă perioadă în care nu mai ţinuserăm legătura, am primit de la soţul dumneavoastră o scrisoare din Ierusalim. Prin ea mă punea la curent
cu faptul că vă căsătoriserăţi în Gibraltar şi-mi aducea la cunoştinţă că aşteptaţi naşterea primului copil. în faţa violenţei crescânde care zguduia Palestina şi prevăzând...

A făcut o pauză, mărul lui Adam i s-a umflat pe gât.

— ...prevăzând posibile conjuncturi adverse, cum s-a şi petrecut din nefericire, hotărâse să-şi pună chestiunile legale şi financiare în ordine. în acest scop, decisese să mă numească
executorul lui testamentar, în ciuda faptului că nu ne văzuserăm de atâţia ani.

A coborât privirea spre ceaşcă, uitându-se la ceaiul negru, fără să-l guste încă.

— După ce mi-am revenit din uimire, trebuie să mărturisesc că încrederea pe care mi-a arătat-o Marcus mi s-a părut o onoare. A ridicat atunci ochii, urâţi ca ai unui peşte, dar foarte sinceri. Prin urmare, sunt onorat să-mi iau angajamentul ferm de-a apăra interesele dumneavoastră şi ale micului Victor.

Şi-a dus în sfârşit ceaşca la buze: l-am imitat, încercând să înghit odată cu lichidul fierbinte şi descumpănirea. Nu ştiam despre ce-mi vorbea Dominic Hodson. Eu însămi închisesem conturile noastre de la Barclays Bank din Ierusalim; toţi banii noştri erau acum într-un plic ascuns în dulapul din dormitorul meu. Mai aşteptam şi să se încheie calcularea pensiei oficiale care ne rămânea de pe urma lui Marcus, ca slujitor al Imperiului, iar de asta se ocupa Olivia. în afară de astea, pe lângă unele trăsături ale fiului meu şi părul lui galben ca paiul, nu credeam că am mai putea moşteni ceva.

— Dar..., am ezitat. Dar n-aş fi putut eu să...?

A terminat fraza pentru mine.

— ...să vă ocupaţi singură de toate astea? Nu voia să vă faceţi griji, doar încerca să vă ocrotească. în primul rând, cu toate că poate intuiaţi şi dumneavoastră, nu voia să transmită expres ideea că viaţa lui era în pericol. Şi, totodată, în cazul de nedorit al unei asemenea nenorociri, încerca să vă ferească de complicaţii administrative într-o ţară cu a căror funcţionare şi instituţii nu sunteţi familiarizată; v-aţi fi văzut târâtă în demersuri legale stânjenitoare, aţi fi avut nevoie să fiţi consiliată de un profesionist...

L-am întrerupt.

— M-ar fi putut ajuta mama lui.

A întins mâna spre tava triplă, luând între două degete un sendviş cu ou tare şi maioneză. înainte de a-l băga în gură, a spus:

— Mă tem, draga mea, că Lady Olivia Bonnard nu doar că nu este soluţia, ci reprezintă o parte substanţială a problemei.

A doua zi de dimineaţă m-a sunat Angel Ara. Mi-a picat bine: m-a scos din elucubraţii şi m-a făcut să revin cu

picioarele pe pământ. Aşa că am renunţat să mă tot învârt în jurul episodului de la Fortnum & Mason, cu Dominic Hodson şi testamentul lui Marcus, ceva atât de nemaiauzit.

În rolul meu de executor, îmi spusese Hodson pe limba lui, mi-am asumat sarcina de-a pune în ordine afacerile soţului dumneavoastră, şi asta fac. Vă rog să nu vă închipuiţi că am de organizat un patrimoniu uriaş, nici vorbă; vă rog să-mi acordaţi câteva zile ca să verific unele demersuri administrative. Vă voi contacta de îndată ce totul e gata. Am acceptat. Se-nţelegea de la sine.

Glasul compatriotului meu suna jovial şi grăbit la celălalt capăt al firului.

— Ei bine, dragă prietenă, cum merg însemnările palestiniene? Când credeţi că ne putem întâlni? Mâine? Poimâine? Răspoimâine?

Ara era un tip neobosit. Energic şi perseverent ca nimeni altul.

— De asta mă ocup, l-am asigurat. Dar dacă-mi mai daţi două zile, v-aş fi profund recunoscătoare.

— Aşa rămâne atunci; peste două zile. Credeţi că ne putem vedea din nou la Bush House? La zece dimineaţa, de pildă?

— Voi fi acolo.

— De acord. Vom verifica textul dumneavoastră şi sigur vom găsi o cale să-l adaptăm la formatul nostru.

Aşa ne-am înţeles; eram gata să închid telefonul, când l-am auzit strigând de la celălalt capăt al firului.

— Apropo! Vă place arta? Un prieten foarte drag, compatriot de-al nostru, deschide mâine o expoziţie, aţi vrea să trecem pe-acolo?

Fără să aştepte răspuns, cu un imperios „notaţi, notaţi!", Ara mi-a dictat din zbor câteva indicaţii.

Un taxi m-a lăsat în Bond Street, în față la Lefevre Gallery, în apropiere am observat şi alte galerii de artă, magazine de antichități şi case de licitație. Am ezitat câteva secunde la intrare, n-aveam invitație şi nimic care să arate că eram cunoscuta unui prieten al pictorului. Cu toate astea, am intrat cu pas ferm, calmă şi falnică, aşa cum făceam ori de câte ori nesiguranța sau şovăiala îmi arătau colții.

Sala era spațioasă, aerisită, cu coloane centrale şi pereți mari şi albi. Pe ei atârnau înrămate multe tablouri distribuite simetric, contururi negre, simple, fără detalii interioare, forme umane sobre, expresive şi moderne totodată.

În asistența numeroasă, nu mi-a fost greu să dau de cârli-onții şi mustața lui Ara. Era într-un mic grup care discuta cu însuflețire în spaniolă, ceva mai tare decât se obişnuia în flegmatica Anglie.

— Dar, dragă prietenă, pur şi simplu ne orbiți cu modelul acesta de culoarea vinului din podgoriile noastre...

M-a sărutat pe obraji, politețe de rasă pură; mi-a luat ceva să reacționez, fiind obişnuită să dau pur şi simplu mâna sau să schimb saluturi seci, înclinând uşor din cap.

— Haideți, veniți cu mine, luați-mă de braț, haideți să dăm o raită şi să vă arăt who's who dintre ai noştri.

Nu m-am împotrivit; în vorbele şi propunerile lui nu se întrezărise niciodată nici cel mai mic flirt, doar o cordialitate sinceră. Şi aşa, braț la braț, am pornit prin sală trecând printre opere artistice, coloane şi participanți.

— Priviți, m-a anunțat cu o discreție nu prea reținută, tipul cu cravată albastră e Martinez Nadal, celebrul Antonio Torres de la Vocea Londrei, foarte cunoscut în Spania pentru emisiunile lui din timpul războiului, vă sună

cunoscut? Acum lucrează pentru The Observer, e un bărbat foarte isteț şi nu se dă-napoi de la nimic; celor de la BBC le-a arătat degetul mijlociu când l-au rugat să se arate ceva mai puțin republican în fața ascultătorilor. Tânăra care-i aranjează batista din buzunarul sacoului, deşi după vârstă ar putea să-i fie fiică, este de fapt soția lui, balerina Jacinta Castillejo, fiica foarte celebrului don Jose Castillejo, ați auzit de el? A fost unul dintre profesorii universitari epurați după victoria lui Franco, un mare intelectual, care a ajuns să țină în Anglia cursuri mai mult decât modeste şi să ducă o viață de ascet la Universitatea din Liverpool; chiar cârpăcea pingelele de la pantofii copiilor lui, stând aşezat pe un taburet de cizmar, în timp ce ținea o prelegere despre chestiuni de mare importanță filozofică pentru studenții lui.

Ne continuam turul prin sală în vreme ce lumea sosea fără încetare. Urările de bun-venit şi felicitările se auzeau tot mai tare.

— Priviți, femeia aceea frumoasă e Nieves Matthews, fiica lui Salvador de Madariaga, o mare specialistă în artă. Trebuie să fie şi tatăl ei pe-aici, sau poate că n-a sosit încă; nu ştiu
dacă numele lui îți spune ceva, a fost ministru şi diplomat şi încă e un gânditor jos pălăria. Uneori colaborează şi cu BBC, dar pentru serviciul nostru de peste ocean; la emisiunile pentru Spania nici nu vor s-audă de el.

Priviți, tipul cu burta mare e Deric Pearson, proprietar al Atlantic-Pacific Press, agenția de ştiri care difuzează buletine informative în toată America Latină. Afacerea lui a salvat de la mizerie nenumărați spanioli dându-le de lucru ca redactori; acolo a fost director Chaves Nogales, marele jurnalist sevillan care a murit aici acum câțiva ani, ați auzit de el?

Priviți, doamna înaltă şi foarte elegantă e Natalia de Cossio, soția lui Alberto Jimenez Fraud, fost director la Residencia de Estudiantes1[13]. El a progresat cel mai mult dintre academicieni şi e profesor la Oxford.

Priviți, tipul cu nas mare e Salazar Chapela; pare foarte serios, dar e foarte haios şi vine din Malaga. Va publica la Buenos Aires un roman în care se pare că apărem cu toții, aşa că suntem puțin alarmați să aflăm ce povesteşte.

Priviți, acela e Luis Portillo, a ocupat o catedră de Drept Civil la Universitatea din Salamanca. Acum face traduceri şi colaborează cu presa, dar bietul de el a fost nevoit să tragă tare ca să supraviețuiască, ajungând să curețe cartofi şi să sape şanțuri pe un aerodrom.

Priviți, cel cu mustăcioara subțire şi aer de dandy melancolic e poetul Luis Cernuda. E aici de aproape un deceniu, dar nici mort nu se adaptează la viața din Anglia; i s-a propus un post la o universitate nord-americană, o să plece de-aici foarte curând.

Priviți, domnul înalt, chelul cu ochelari, e don Pablo de Azcârate: a fost ambasador al Republicii în timpul războiului şi acum se pare că se va întoarce la Geneva ca înalt funcționar al Națiunilor Unite. E o adevărată personalitate, impune un respect extraordinar; aici luăm poziția de drepți ori de câte ori îl vedem.

Priviți, domnul brunet cu părul dat pe spate e Arturo Barea, colaborează cu noi şi are un public uriaş în toată America sub pseudonimul Juan de Castilia. Scrie şi cărți, se spune că excelente, dar până acum a publicat doar în engleză, aşa că puțini l-au putut citi. Nu ne onorează cu prezența prea mult, fiindcă trăieşte la țară cu soția, lise, doamna care stă cu spatele.

Priviți, tânărul care şchioapătă e Pepito Estruch, un nebun din lumea teatrului, dintre cei mai comici; bietul de

el a stat şase luni într-un lagăr de concentrare din Franța. Apoi, ajuns în Anglia, s-a dedicat copiilor trimişi aici după bombardarea Guernicăi; au fost mulți copii nefericiți pe care nimeni nu i-a cerut înapoi după terminarea războiului nostru.

Priviți, cel care vorbeşte în spaniolă cu accent este Tomâs Harris, dealer de artă şi expert în marii noştri maeştri. Se spune că tatăl lui, un anticar englez, a fost o mare figură şi a jefuit biserici şi mănăstiri în Spania.

Priviți, preotul acela e părintele Onaindia, un naționalist basc care revoluționează microfoanele sub pseudonimul James Masterton.

Am continuat să-i salutăm şi pe unii, şi pe alții, aproape fără să ne oprim să admirăm expoziția. Ara îi cunoştea pe toți şi toți păreau să-l cunoască. Cineva s-a apropiat de noi, grupul s-a lărgit, Ara a continuat să mă prezinte, iar eu să primesc gesturi şi vorbe pline de căldură. Unul dintre cei de față a propus să mergem să cinăm la Martinez, dar puțini ni s-au alăturat.

— Martinez e restaurantul spaniol cel mai faimos din Londra, m-a lămurit noul meu coleg, luându-mă deoparte şi vorbindu-mi aproape la ureche. Chiar şi Franco a luat prânzul acolo când a venit la începutul lui 1936, înainte de insurecție, ca să asiste la funeraliile regelui George al V-lea. în ciuda acestui nefast amănunt, a adăugat făcând sarcastic cu ochiul, tuturor ne place să-l frecventăm.

Şi-a plimbat privirea prin sală, mişcând rapid capul în dreapta şi-n stânga. Apoi a coborât glasul ca pentru a-mi spune un secret:

— Când o să auziți pe cineva cu vreo scuză că nu merge la Martinez, să ştiți că nu-i lipseşte cheful, ci paraua.

Şi-a frecat degetul mare de arătător de câteva ori, într-un gest elocvent. în acel grup ilustru erau din belşug

înțelepciune, cultură, geniu, talent. Dar din nefericire lipseau banii. înainte de războiul nostru, toți se bucuraseră de o situație economică mai mult sau mai puțin bună, funcții reprezentative, avere, prestigiu. Acum, la mai bine de un deceniu de când îşi părăsiseră patria, naufragiați într-o țară străină, uşor, uşor se dădeau bătuți în fața evidenței că întoarcerea acasă întârzia, iar exilul lor părea să se prelungească.

Ara m-a prezentat, în sfârşit, autorului tuturor acelor opere. Gregorio Prieto, originar din La Mancha, vioi, chipeş şi extrem de manierat, care primea felicitări şi urări din toate părțile.

În toiul zarvei, legănată de voci în limba mea, am simțit o stare de bine plăcută, ceva ce uitasem de foarte multă vreme. Toți oamenii aceia îmi erau la fel de străini ca preocupările lor: politica, poezia, arta sau lumea academică erau domenii cu care n-avusesem de-a face nici de departe. Cu toate astea, simțeam că simplul fapt de-a fi printre compatrioți îmi transmitea un soi de linişte.

A fost totuşi un sentiment trecător. Ca aproape totul în viața mea în ultima vreme, fantezia aceea s-a risipit ca un suspin.

Făcându-şi loc prin asistența tot mai numeroasă, l-am zărit pe George Camacho, directorul Serviciului Latino-american; mentorul meu, ca să zic aşa. Mă observase, mi-a aruncat o privire cu coada ochiului şi a ridicat din sprâncene cu emfază. I-am prins mesajul: aşteptați.

A reuşit să se apropie de pictor şi l-a felicitat, se pare că şi Gregorio Prieto colabora cu ei. N-a stat prea mult de vorbă: după ce l-a îmbrățişat şi au schimbat câteva cuvinte, l-a lăsat iar pe artist între ceilalți admiratori ai săi şi a ieşit din cerc.

Apoi s-a îndreptat spre margine, unde ne aflam Ara şi cu mine.

— Puteți să-mi acordați câteva clipe de atenție?

Avea vocea melodioasă a originii lui: chipul lui, în schimb, era serios. Nea dus într-un colț, aproape de garderobă. A întors capul să se asigure că nimeni în afară de noi n-avea să-l audă.

— Uitați, doamnă Bonnard, se pare că ne lovim de un obstacol neprevăzut.

Zgomotul din sală a scăzut brusc în urechile mele, devenind doar o hulă.

— Departamentul de Resurse Umane al BBC ne-a înapoiat propunerea pe care o făcusem referitor la colaborarea dumneavoastră. Am primit un „nu" hotărât. Fără explicații şi menajamente.

28

Ara s-a încăpățânat să mă însoțească până în stradă, pe George Camacho l-a strigat cineva din sală; cu siguranță voia să-i propună o colaborare la activitățile serviciului său, pâinea tuturor celor prezenți acolo.

Burnița când am plecat, iar în vitrinele magazinelor luminile erau deja stinse, abia dacă mai vedeam trecători sau automobile. I.a lumina slabă a unui felinar, am observat că fruntea compatriotului meu era încruntată.

— Asta... asta e ceva... e ceva... S-a oprit brusc, ca şi cum mintea lui avea nevoie să pună totul în ordine. Vă grăbiți?

Mi-ar plăcea să stăm de vorbă, ştiu un pub în apropiere.

A intrat să-şi strângă lucrurile şi s-a întors în grabă, ridicându-şi gulerul pardesiului.

În ciuda străzilor pe jumătate pustii, Coach & Horses nu ducea lipsă de clientelă. Localul gemea de fum, glasuri şi efluvii umane, într-un colţ, am dat de un spaţiu liber. Lambriurile şi mobilele erau din lemn de culoare închisă; mi-am sprijinit mâinile de masă şi le-am retras imediat, era lipicioasă. Ara şi-a scos batista din buzunarul de sus al hainei şi a încercat s-o curețe fără prea mare succes.

— Nu vă sprijiniți, mă întorc imediat. Ce vreți de băut?

— Ce luați şi dumneavoastră.

— Perfect.

S-a apropiat de bar. Câțiva țipi solitari stăteau acolo, aşezați pe taburete. Am văzut că pe Ara îl servea o matroană cu sâni enormi şi păr cărunt şi creț. S-a întors cu două halbe de mild ale şi un pahar cu apă. A băgat un colţ al batistei în apă şi a început să şteargă masa cu el.

— Milady mi-a oferit un towel de-al ei, dar am crezut căera mai sigur să recurg la propriile mijloace.

Berea era de un roşu-închis, călduță, dulceagă, densă. Lui Ara i-au rămas urme de spumă pe mustață.

— Să vedeți, dragă prietenă, a spus după prima înghițitură.

Uneori ne-am confruntat cu situații când angajarea a fost ceva mai complicată din cauza originii şi a bagajului de cunoştințe avut de speakers.

I-am tăiat-o fără ezitare.

— Nu contează. Sincer, chiar nu contează, vă asigur.

Evident, mințeam. Ba da, conta; indiferența mea era falsă.

Şi nu pentru că materialele acelea aveau vreo importanță pentru mine, o venetică absolută care le propusese cu tupeu şi cu ceva minciunele, ci pentru că fusesem refuzată atât de categoric şi de arbitrar. încă mă întrebam pe ce se putuseră

baza. Pe treburile mele din Madrid? Pe faptul că eram soția lui Marcus? Vocea lui mi-a îndepărtat îndoielile.

— Îmi permiteți să vă pun o întrebare poate cam indiscretă?

Am încuviințat cu un gest, iar el şi-a dres glasul.

— Există motive politice care justifică cenzura pe care v-o aplică BBC?

Am mai luat o înghițitură, fără niciun chef. Niciodată nu-mi plăcuse berea.

— Dacă prin motiv politic vă referiți la legătura mea cu vreun partid sau vreo entitate care să aibă de-a face cu Spania şi cu războiul nostru, răspunsul este un „nu" categoric. Dar uitați, domnule Ara...

— Ara e de-ajuns.

— Uitați ce-i, Ara, am repetat. Am făcut o pauză, încercând să decid de unde să-mi încep povestea. Nu ştiți multe despre mine. în realitate, nu ştiți aproape nimic în afară de faptul că venim din aceeaşi țară, că am avut un soț englez şi că am trăit o vreme la Ierusalim.

De data asta el a încuviințat din cap. De câte ori ne întâlniserăm, cu firea lui extrem de prietenoasă şi incredibila sociabilitate, monopolizase toate discuțiile. Poate că acum îşi dădea, în sfârşit, seama de acest lucru.

— Dar o să vă pun la curent, am continuat, dacă vreți să transmiteți amănuntele astea acolo unde e necesar, la vârful BBC sau oriunde considerați de cuviință.

A dat iar din cap, niciunul dintre noi nu se atinsese de bere.

— Vreme de cinci ani, cât a durat războiul mondial, am colaborat foarte strâns cu serviciul de spionaj britanic. N-am să vă dezvălui natura activităților mele, nici unde şi cum le-am dus la bun sfârşit, însă credeți-mă că am îndeplinit cu vârf şi îndesat misiunile încredințate.

Fără strălucirea dată de vorbărie, ochii compatriotului meu mă priveau intrigați și atenți.

— Odată încheiată conflagrația mondială, soțul meu, servitor credincios al intereselor țării lui, a fost trimis la Ierusalim, unde ne-am și mutat amândoi ca să punem din nou în aplicare planurile patriei sale. Și știți ce s-a-ntâmplat? S-a-ntâmplat că a fost ucis. Pe când el își dădea sufletul pentru ca Marea Britanie să iasă cât de cât bine din cursa în care se prinsese singură în Palestina, într-o bună zi, când era la birou, o monstruoasă încărcătură de explozibil a teroriștilor evrei i-a pus capăt vieții. L-au zdrobit, l-au făcut fărâme. Eu eram însărcinată, explozia mi-a provocat nașterea prematură, iar fiul nostru a venit pe lume chiar când fragmente risipite din trupul tatălui său erau adunate de prin moloz.

Am băut o jumătate de pahar dintr-o sorbitură ca să pot înghiți nodul amar care-mi rămăsese în gât. El a murmurat un „îmi pare rău" răguşit. Mi-am pus atunci palmele pe masă, nemailuând în seamă murdăria. M-am aplecat înainte, astfel încât să-mi audă vorbele mai de-aproape.

— Habar n-am din ce motive nu sunt acceptată în corporația dumneavoastră, dar să știți că, atunci când a avut de câștigat, țara asta m-a folosit cu abilitate. Și tot ce ne datorează instituțiile acestei țări mie și soțului meu nu-i o blamare nejustificată, ci un minim de considerație și recunoștință.

De data asta, el a fost cel care a dus încet paharul la gură.

— Știți ce suntem pentru ei, Sira?

În vorbele lui se simțeau o urmă de melancolie, o tristețe subită.

— Pioni. Simpli pioni pe-o tablă de șah. Dumneavoastră, eu, toți cei care lucrăm în serviciile pentru străinătate, toți

cei pe care i-ați văzut ieri la Bush House, toți bărbații şi toate femeile cu care v-ați întâlnit în sala de mese, în ascensor şi pe coridoare, oameni care vin din colțurile cele mai apropiate şi mai îndepărtate ale lumii, toți suntem pentru ei o apă şi-un pământ: simpli pioni meniți să le facem jocul. Acționăm pentru şi în scopurile decise de Guvernul britanic, ne supunem intereselor şi ambițiilor sale propagandistice, condițiilor şi instrucțiunilor lui. Aşa a fost pe timp de război şi aşa e, în interesul democrației mondiale, şi acum când pacea pare permanentă. Individualitatea noastră în sistemul lor e atât de nesemnificativă totuşi, încât nu suntem decât mici piese manevrabile, sacrifi-cabile şi trecătoare.

Zgomotul din pub continua să fie la fel de mare. Aproape toate mesele erau încă ocupate, un grup a început o partidă de darts. în spatele barului, patroana pântecoasă ştergea pahare cu unul dintre prosoapele ei dubioase.

— Şi în ciuda tuturor acestor lucruri, noi intrăm în joc de bunăvoie şi nesiliți de nimeni; recunoscători, ba chiar mândri. A mai luat o înghițitură, gata să-şi termine berea. Sunt nişte imperialişti aroganți, însă, pentru aproape toți oamenii ăia expulzați din patria lor pe care i-ați văzut adineauri în sala de expoziții, BBC a fost o binecuvântare venită din cer. în primul rând, fiindcă le oferă o ocupație remunerată şi, cu cele trei guinee şi jumătate sau patru, cel mult cinci, care li se plătesc pentru fiecare colaborare, acoperă o parte din chirie sau îşi permit să cumpere cărbuni şi alimente; astfel, unii chiar pot înlocui târnăcopul şi lopata cu pana şi cuvântul. Şi nu numai asta; în afară de partea economică, îi interesează rolul de speakers de radio fiindcă astfel li se permite să-şi folosească productiv intelectul, cunoştințele, talentul sau pur şi simplu bietul eu strivit. Privați de catedrele şi funcțiile de conducere, lipsiți de

activitățile profesionale sau publicul lor, în fața microfoanelor se simt, ne simțim, din nou utili pentru o clipă. Şi asta, dragă prietenă, e un imbold, în aceste vremuri nesigure, pentru moral şi stima de sine, un imbold care uneori e mai hrănitor decât o friptură bună.

Şi-a terminat băutura, a apucat batista umedă cu vârfurile degetelor, a împăturit-o meticulos şi a pus-o la loc în buzunar.

Îi înțelegeam argumentele, erau solide şi convingătoare. Dar mie nu-mi erau de niciun folos. Eu nu eram o intelectuală în exil, nici o refugiată politic.

— În orice caz, vom încerca să cercetăm, nu vă faceți griji. Vom cere să ni se dea un motiv întemeiat pentru refuzul ăsta de neînțeles. Meritați măcar atât.

A insistat să mă însoțească într-un taxi până la The Boltons. Dacă l-a uimit faptul că locuiam într-un cartier aşa de opulent, a ținut lucrul ăsta pentru sine.

Strada era pustie când m-am dat jos din taxi, se auzea doar lătratul unor câini. I-am spus noapte bună de pe trotuar. Mă pregăteam să intru pe portița din fier forjat, când mi-am dat seama că la fereastra camerei Oliviei se vedea lumină. Lumină şi o siluetă.

29

Rutinele casnice se păstrau cu precizia minutarului. La opt şi jumătate, ca în fiecare sfântă dimineață, ne aşezam iar la masă. Nu mai era frigul crâncen de la sosirea mea, iar Olivia renunțase la unele dintre broboadele şi şalurile ei de lână. Acum purta doar o jachetă lungă tricotată, cu o eşarfă frumoasă de cashmire pe deasupra. Pe umăr îi atârna coada împletită de culoarea cenuşii, care-i ajungea până la brâu.

— Ai avut o seară plăcută, draga mea?

— Magnifică. Am fost la expoziția unui pictor spaniol.

A făcut un gest de falsă încântare şi a spart coaja oului fiert.

— Şi te-ai descurcat să te duci şi să te-ntorci singură cu taxiul?

Ştia că nu mă întorsesem singură; mă văzuse de la fereastră, fără îndoială, când îmi luasem rămas-bun de la Ara. M-am prefăcut că eram atentă la sosirea Phillippei cu Victor în brațe înainte să-i răspund:

— Perfect.

Mi-am aşezat copilul în poală şi i-am băgat în gură lingurița mea de ou fiert. Ştiam că ea dezaprobă contactul ăsta atât de intim cu fiul meu, piele pe piele, salivă cu salivă. Aş minți dac-aş spune că nu mă bucuram în secret nesocotind-o.

— Am văzut că i-ai cumpărat lucruri de la Woolworths, magazinul acela popular atât de...

Nu cunoşteam înțelesul cuvântului care a urmat, dar m-am abținut s-o întreb.

— N-am intrat niciodată într-un asemenea magazin, a recunoscut după ce a sorbit din ceai.

În tonul ei mi s-a părut că disting un dispreț evident.

— Are multe produse, a fost tot ce-am spus. Şi prețuri bune.

— O, nu mă îndoiesc. Dar pur şi simplu nu sunt obişnuită cu asemenea magazine.

Am continuat să împart oul cu Victor şi să râd ori de câte ori se arăta dezgustat de albuş şi încântat de gălbenuş.

— Moştenitoarea lui cred că are mai mult sau mai puțin vârsta ta şi e deja la al treilea sau al patrulea soț. A locuit o vreme aici, în Londra, dar am citit că până la urmă şi-a vândut pe un dolar conacul din Regenfs Park Guvernului Statelor Unite.

A tăcut, parcă aşteptându-mi replica.

— Nu ştiu la cine te referi, Olivia.

A dat din cap cu un gest atât de tipic ei, ca şi cum se vedea obligată să-mi tolereze ignoranța făcând un efort generos.

— Barbara Hutton, my dear. Milionara newyorkeză. Nepoata proprietarului lanțului de magazine Woolworths, o socialite care trece drept aristocrată, deşi bunicul ei nu era decât un fermier neşlefuit, convertit în negustorul care a inventat formula vânzării pe zece cenți a tuturor mărfurilor din dugheana lui. Ea, Barbara...

O prezență neaşteptată m-a scăpat de trăncăneala ei.

— Da, Gertrude?

— Sunteți căutată la telefon, doamnă.

Cu copilul încă în brațe, m-am scuzat față de soacra mea şi m-am dus în hol. De la celălalt capăt la firului, vocea lui Ara a răsunat precipitată.

— Toată noaptea am răsucit pe toate părțile problema dumneavoastră, dragă prietenă. Tocmai am cerut explicații oficiale de la biroul directorului serviciilor pentru străinătate ca să aflăm motivul refuzului; dar, în caz că se schimbă situația, cred că n-ar trebui să oprim procesul.

— Vreți să lucrăm ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic? am întrebat nesigură.

— Exact. Vă propun să terminați de schițat materialele despre Palestina, să ne-ntâlnim, aşa cum am prevăzut, ca să stabilim cel mai bun format şi să-ncepem fără întârziere înregistrările.

Am tăcut câteva clipe.

— Şi dacă în final răspunsul e tot negativ?

— În cazul ăsta, o să renunțăm la discurile cu vocea dumneavoastră, dar o să putem oferi textul agenției

Atlantic-Pacific Press, care distribuie cronici scrise în toată America Latină. Sigur o să-l accepte.

Am tăcut din nou, încercând să procesez răspunsul. Victor se răsucea ca să-l las jos; m-am aplecat şi l-am pus pe podea.

— Mă auziți? Sira?

— Aici sunt.

— Spuneți-mi, ce credeți?

— Sunteți sigur, Ara?

— Absolut.

— Atunci, aşa facem.

În dimineața aceea, m-am închis în cameră ca să lucrez, Phillippa a ieşit cu Victor la plimbare, în vreme ce Gertrude şi Olivia se străduiau să scoată grădina din ruina în care căzuse după iarna cumplită. Am văzut pe fereastră cum soseau doi bărbați în vârstă, angajați probabil ca să le dea o mână de ajutor: un individ necioplit şi greoi, iar celălalt prăpădit şi cam ghebos. Amândoi purtau şepci murdare din postav, aveau peste şaizeci de ani şi strângeau între dinți țigări grosolane. Fără doar şi poate, n-aveau energia necesară ca să lupte cu ravagiile naturii, dar au rămas acolo şi au suportat cu stoicism poruncile soacrei mele. Toți patru alcătuiau o imagine pitorească: Olivia cu stilul ei caracteristic şi purtând nişte cizme Wellington pline de noroi; Gertrude cu o geacă veche militară peste uniformă şi cei doi amărâți dornici să câştige câțiva şilingi pe orice cale.

În realitate, mi-am zis, aceea nu era decât imaginea lumii fără prea mulți bărbați activi care se conturase după cel de-Al Doilea Război Mondial. Atât dintre britanici, cât şi din alte armate, aproape o întreagă generație de bărbați tineri îşi pierduseră viața făcându-şi datoria cu mare curaj ca soldați, aviatori sau marinari. Femei, copii şi bătrâni rămăseseră o grămadă, dar erau tați şi mame în vârstă ca Olivia care le

supraviețuiseră, împotriva firii, fiilor lor, fete fără logodnic ca Phillippa, tinere soții văduve ca mine sau copilaşi ca micul meu Victor, care nu apucaseră să-şi cunoască tații.

Am scuturat din cap de parcă voiam să alung emoțiile care mă copleşeau din când în când; nu voiam ca lipsa lui Marcus să mă facă să sufăr din nou. Ierusalim, mi-am ordonat, punând mâna pe creion. Ierusalimul aşa cum l-ar privi nişte ochi impasibili, la asta trebuia să mă concentrez. Fără lacrimi şi dureri personale. Fără ură, fără mânie, fără ranchiună.

Şi nu m-am mai oprit până n-a sunat iar telefonul.

— Doamna Bonnard? Sira Bonnard?

Era Dominic Hodson, prietenul lui Marcus. Nu mai ştiam nimic de el din după-amiaza de la Fortnum & Mason.

— Sunt aproape de The Boltons şi mi-ar face plăcere să vă văd. Ați fi amabilă să-mi acordați o jumătate de oră?

M-am uitat iar pe fereastră înainte de a-mi pune paltonul. Cei patru grădinari neîndemânatici erau tot acolo şi am văzut că aprinseseră un foc. Bărbații aruncau în flăcări brațe de crengi şi lopeți de frunze uscate, Gertrude continua să smulgă buruieni, iar Olivia aduna în grămezi vreascuri cu o greblă; purta o pereche de mănuşi din piele imense şi murdare. M-am simțit puțin vinovată că nu le dădeam o mână de ajutor, dar nu era momentul pentru aşa ceva.

Mă înțelesesem cu Dominic să ne vedem în față la Saint Mary, biserica unde mergeam duminica. Sub soarele timid, el mă aştepta deja. Ne-am început imediat plimbarea luând-o la întâmplare pe-o cărare, temperatura era plăcută. Printre copaci şi straturi de flori, se presimțea începutul primăverii, chiar dacă doar în formă incipientă.

— The Boltons e un loc foarte frumos, a spus - de dragul conversației, am bănuit.

Într-adevăr, era un loc frumos, cu casele mari şi liniştea lui. Nu erau decât două străzi curbe, cu o grădină mare în mijloc. La ora aia, către amiază, în vecinătate nu se vedeau decât copii care se jucau, dădace care-i aveau în grijă şi câte un trecător solitar.

— În urmă cu un secol, aici era doar un maidan, ştiaţi?

Acum e o enclavă urbană bine cotată, şi va fi şi mai şi în viitor, când totul se va stabiliza, iar piaţa imobiliară îşi va reveni.

Dând din cap, am confirmat că-l înţelegeam, deşi nu mă interesau părerile lui.

— Se presupune că numai proprietarii reşedinţelor au acces la grădinile acestea, A continuat, înainte chiar exista un gard care marca tot perimetrul. Ca în multe alte locuri, a fost înlăturat la începutul războiului pentru a folosi fierul în fabricile de armament. încă unul dintre war efforts.

Ştiam asta, îmi povestise Marcus, dar am mai făcut un adevărat effort ca să-mi ţin gura, ascultându-i laudele şi datele istorice. Până când n-am mai putut să mă abţin.

— Îmi pare rău dacă par nerăbdătoare, dar spuneţi-mi, vă rog, Dominic, ce noutăţi sunt în legătură cu testamentul?

Era gata să-mi răspundă când, la o cotitură, am văzut-o pe Phillippa împingând căruciorul lui Victor.

— Fiul meu, am îngânat.

M-a întâmpinat cu bucuria dintotdeauna, cu hohote de râs şi cu braţele ridicate, ca să-l iau de-acolo. I l-am arătat lui Dominic, fără să-mi pot ascunde mândria.

— E un prieten al tatălui tău, salută-l, i-am cerut în limba mea.

N-a facut-o, dar l-a privit cu ochii lui verzi, curios şi serios. Discretă, Phillippa s-a îndepărtat puţin. Dominic s-a uitat la el câteva clipe, apoi a pus mâna pe căciulită lui de

lână, încet şi neîndemânatic. Fără îndoială, nu era obişnuit să aibă de-a face cu copii.

— Băieţelul şi dumneavoastră, a anunţat pe un ton sobru, moşteniţi averea familiei Bonnard. Sunteţi singurii moştenitori.

M-am încruntat, el a continuat să vorbească încet, cu grijă, ca să nu rămână nicio singură silabă pe care să n-o înţeleg.

— Spre surprinderea mea, printre lucrurile lui Mark am găsit câteva chestiuni legate de testamentul tatălui său, judecă torul Bonnard. A făcut o pauză, pregătindu-se parcă pentru ce urma. Se pare că, datorită unei serii de circumstanţe lamentabile din urmă cu decenii, soacra dumneavoastră nu deţine nici cel mai mic procentaj de proprietate asupra reşedinţei pe care o ocupă. Prin urmare, nu deţine nici măcar drept de uzufruct.

A privit spre casă; din grădinile în care ne aflam, locuinţa se vedea în întregime printre ramurile copacilor încă desfrunziţi. Era acolo, albă şi murdară, cu coloanele îngălbenite şi stucul ciobit, ştearsă, dar frumoasă.

— Reşedinţa The Boltons şi tot ce cuprinde ea îi aparţineau în întregime, draga mea, soţului dumneavoasttră. Ca să mă exprim în cuvinte mai simple, ani la rând, soacra dumneavoastră s-a bucurat de toate astea prin amabilitatea fiului ei, ca simplu oaspete.

N-am reuşit să reacţionez; Victor a întins braţul către Dominic şi l-a apucat de borul pălăriei. Impasibil, bărbatul a continuat să vorbească.

— Acum, când Mark, Marcus, nu mai e printre noi, situaţia se schimbă. A făcut o nouă pauză, a înghiţit în sec. Cred că nu va fi cazul, dar legal şi fără să fie nevoie de vreo explicaţie, din momentul acesta o puteţi da afară pe Olivia Bonnard oricând veţi crede de cuviinţă.

30

Am încercat să pun copilul la loc în cărucior şi să i-l dau Phillippei să-l ducă acasă. Trebuia să vorbesc cu Dominic, concentrată şi atentă. Tot ce-mi comunicase era atât de neaşteptat şi greu de procesat, atât de lipsit de logică, încât aveam nevoie de explicaţii amănunţite. însă Victor a refuzat şi l-au apucat năbădăile. Phillippa şi cu mine am încercat să-l liniştim, dar fără succes; la un moment dat, Dominic s-a uitat discret la ceas.

— Mă tem că va trebui să mă scuzaţi, dar sunt aşteptat la prânz la clubul meu în jumătate de oră. Dacă vi se pare potrivit, deşi sarcina aceasta depăşeşte îndatoririle de executor testamentar, mi-ar plăcea să adun informaţii mai precise ca să vă ofer amănunte în plus. Pentru asta, vă rog să-mi acordaţi ceva mai mult timp.

Am acceptat, desigur, în vreme ce Victor continua să plângă şi dădea din picioare ca un mânz, hotărât să iasă din cărucior cu orice preţ. N-am avut altă soluţie decât să capitulez.

— De acord, am spus, luându-l iar în braţe. Dar, vă rog, nu întârziaţi, fiindcă toate astea sunt atât... atât...

Mi-a venit greu să găsesc cuvântul potrivit: nici în engleză, nici în spaniolă n-am dat de adjectivul care să poată descrie tulburarea ce mă cuprindea.

— Vă înţeleg perfect; credeţi-mă că vă împărtăşesc descumpănirea.

Ne-am întors acasă. Victor şi-a potolit plânsul încetul cu încetul, şi-a mâncat piureul de legume, apoi l-am pus în pătuţ să doarmă. Era deja ora la care Olivia şi cu mine ne aşezam la masă în fiecare zi, împărţind un prânz sărăcăcios: varză fiartă, jumătate de cartof copt, poate o deprimantă

bucată de limbă de vacă. Am auzit-o cum intra mânioasă, bombănind din cauza nepriceperii celor doi potlogari şi răstindu-se la Gertrude. Perspectiva a ceea ce urma mi s-a părut deodată inabordabilă; cât era încă la parter, am mâzgălit în mare grabă un pretext, am lăsat biletul la intrare şi am ieşit pe furiş.

Nu aveam nevoie să merg undeva anume, pur şi simplu nu mă simţeam în stare să dau ochii cu ea. Olivia Bonnard, soacra mea: uimitoarea, exuberanta, autoritara, pretenţioasa Lady Olivia Bonnard, sufletul şi stâlpul reşedinţei The Boltons, locuia dintr-un motiv neobişnuit în conacul acela, ca o fantomă volatilă, deposedată de drepturile ei de mare doamnă pe care le etala zilnic poruncitoare.

Mi-am continuat drumul pe South Kensington, răsucind în minte vorbele lui Dominic Hodson, revelaţia că proprietarii legitimi ai reşedinţei eram noi, un băieţel născut în Orientul Apropiat care încă nu împlinise un an şi o străină dezrădăcinată şi confuză.

Sătulă să-mi tot pun întrebări fără să aflu răspunsuri, am decis să mă aşez pe-o bancă în faţa Muzeului de Istorie Naturală, mi-am scos caietul şi am încercat să mă concentrez la notiţele pentru înregistrarea pe care urma s-o fac la radio într-un viitor nesigur. Poate că, la urma urmei, totul o să fie aruncat la gunoi fără să ajungă nicăieri: nici la microfoanele BBC, nici printre cronicile agenţiei de presă menţionate de Ara. Dar, cel puţin pentru moment, puteam să fac abstracţie de situaţia prin care treceam, să scap de demonii din capul meu şi să-mi îndrept atenţia spre ceva concret, cu intenţia naivă ca tulburările prezentului să-mi dea pace.

Din fericire, când m-am întors la The Boltons, Olivia nu era acolo. Gertrude mi-a spus că doamna intenţiona să ia

cina în oraş; un fior de uşurare mi-a străbătut corpul. Când l-a doborât somnul pe Victor, fără prezenţa plină de viaţă a soacrei mele, casa a adormit şi a amuţit mai devreme decât de obicei. Gertrude şi Phillippa s-au dus în camerele lor, iar eu într-a mea, profitând de timp ca să lucrez în continuare la notiţele mele. Era aproape zece când departe, la parter, a sunat telefonul.

Am fost tentată să nu mă clintesc, convinsă că nu eu eram cea căutată, cine s-ar fi trezit să mă sune la ora aia? Dar telefonul a continuat să sune. Aşa că am decis să cobor scara pe întuneric, cu un şal gros pe umeri, blestemându-l pe cel vinovat de insistenţa aceea inoportună.

— Vă rog să mă scuzaţi că îndrăznesc să sun atât de târziu; vă telefonez de la o cabină aflată în stradă, am preferat să nu aştept până mâine.

Era George Camacho, directorul columbian.

— Să vedeţi, stimată prietenă, tocmai am asistat la o întâlnire cu colegi din BBC şi, în mod surprinzător, cineva ne-a risipit îndoielile.

Îl auzeam înfundat, pe fir erau interferenţe.

— Chestiunea angajării dumneavoastră ia o întorsătură nemaiîntâlnită; din câte am aflat, n-aţi fost respinsă din cauza unui motiv politic legat de situaţia din Spania. De fapt, până în după-amiaza aceasta nici măcar nu se ştia că dosarul dumneavoastră ar fi trecut pe la inspectorii de la Foreign Office.

— Atunci? am întrebat înmărmurită.

— Se pare că o persoană cu funcţie de răspundere executivă a decis, cu titlu personal şi unilateral, să vă respingă. Pur şi simplu.

Mi-am lipit mai bine receptorul de ureche.

— Vă este cunoscut numele de Cora Soutter?

În noaptea aceea am adormit gândindu-mă la talentul absurd pe care îl avem noi, oamenii, de-a ne complica viața fără să fie nevoie.

Toate presupunerile mele s-au dovedit a fi eronate; fusesem o naivă. Nimeni de la BBC nu se opunea angajării mele fiindcă mă bănuia c-aş avea vederi politice. Nici din cauza colaborărilor mele clandestine cu SOE în Spania, în timpul războiului, cu atât mai puțin pentru că eram soția unui agent mort la datorie. Nu, nu înfruntam cenzura sacrosanctului serviciu de informații. Eram supusă, pur şi simplu, represaliilor unei femei geloase. Fără motive şi fără temei. Sau cel puțin asta credeam eu.

Totuşi, în ciuda aparentei frivolități a chestiunii, departe de-a o lua uşor, în cursul orelor următoare indignarea mea a crescut. Am încercat să hotărăsc ce să fac după ce mă dădeam jos din pat, conştientă de situația mea tristă între pereții băii: n-aveam cui să-i împărtăşesc uimirea mea, pe nimeni cu care să mă consult cu privire la îndoielile mele sau de la care să primesc sfaturi. Nici familie, nici iubit, nici prieteni. Femeia pe care o priveam în oglindă era singura în stare să mă ajute să iau hotărâri: eu însămi, cea dintotdeauna şi totodată alta, diferită.

Chipul reflectat de oglindă nu mai avea nici rotunjimea, nici netezimea chipului fetei naive care traversase Strâmtoarea Gibraltar în urmă cu unsprezece ani, agățându-se de iubirea unui nemernic; nu mai rămăsese nimic din lumina pe care o răspândeam în timpul sarcinii, când Marcus încă îmi era alături. Femeia a cărei imagine plutea pe luciul oglinzii se-ndrepta spre maturitate şi avea trăsături mai ascuțite şi mai colțuroase, pomeții proeminenți şi sprâncenele ridicate deasupra unei priviri pline de necunoscute. Răspunsul era doar la ea.

Am continuat să mă gândesc în timp ce-mi făceam toaleta şi-mi cufundam faţa în leagănul băiatului meu ca să-i dau bună dimineaţa. Era mai bine să las totul să se rezolve la BBC oficial, prin George Camacho şi oamenii lui? Sau trebuia s-o înfrunt chiar eu pe soţia lui Nick Soutter?

De când eram în Anglia, primisem tot timpul scrisori de la Nick; încă-mi lipsea extrem de mult prietenia noastră. Mi-era dor de siguranţa, luciditatea, carisma şi judecata lui. În alte împrejurări, discuţiile noastre lungi şi nocturne în faţa sobei din apartamentul meu de la Austrian Hospice din Ierusalim m-ar fi ajutat sigur să scap de tenebrele descumpănirii mele. Ascultându-ne unul pe celălalt, împărtăşindu-ne părerile, com-parându-ne perspectivele, am fi putut evalua împreună, cu înţelepciune şi cumpănire, conflictele care se năpusteau asupra mea. Dar acele discuţii rămăseseră în trecutul îndepărtat; iar acum ne despărţeau cinci mii de kilometri. Şi, printr-un fel de nedreptate, adversara mea era chiar soţia lui.

Dimineaţa a început să curgă liniştită şi lină; cei doi nefericiţi s-au întors să cureţe grădina de vreascuri, prin geamuri am auzit iar poruncile despotice ale soacrei mele. La nouă şi jumătate, am stabilit că n-aveam s-o înfrunt pe Cora Soutter. La zece, când Phillippa l-a scos pe Victor la plimbare, am hotărât că aveam nevoie cel puţin să-i ascult argumentele. La zece şi jumătate m-am convins de contrariu. La unsprezece, sătulă să tot dezbat cu mine însămi, m-am întrebat ce-ar fi făcut femeile care însemnaseră ceva în viaţa mea, prietenele curajoase şi îndrăzneţe care deveniseră modele demne de urmat. Rosalinda Fox, Fran Nash, chiar şi contrabandista Candelaria, cu bravura ei rustică. S-ar fi intimidat, ar fi rămas mute şi liniştite? Sau ar fi scos ghearele, chiar şi

numai pentru a-şi dovedi demnitatea şi a nu se lăsa călcate despotic în picioare?

Tot stând pe gânduri, m-am privit iar în oglindă, am luat un lipstick rubiniu şi m-am rujat cu fermitate. După ce mi-am periat părul, am ieşit din cameră trântind uşa.

Am ales să nu întreb de ea când am ajuns la Broadcasting House: pur şi simplu am stat şi am aşteptat-o într-o parte a uşii principale. Se apropia amiaza şi mulţi angajaţi se opreau din treabă, pregătindu-se să iasă şi să ia prânzul în localuri din apropiere. Habar n-aveam cu ce se ocupa Cora Soutter, dar eram convinsă că nu era nici centralistă, nici dactilografă, ci avea o funcţie mai importantă. Stilul ei monden, felul în care se postase în faţa mea când venisem să-mi iau aparatul de radio şi siguranţa pe care o emanau vocea şi mişcările ei mă făcuseră să presupun că n-avea să iasă din clădire într-un grup de colege vorbăreţe. N-a durat mult până să-mi verific bănuiala: în jumătate de oră a fost afară.

Era singură şi de data asta purta un costum clasic violet-închis. Văzută de la spate avea o siluetă frumoasă, picioare lungi, iar părul blond îi ajungea până la umeri. Mergea cu paşi fermi: a înaintat pe trotuar, apoi a traversat printre vehicule; când a privit într-o parte şi într-alta, părul i s-a legănat la vârfuri. Am urmat-o la o distanţă discretă. Nicio clipă n-a părut să şovăie, nici n-a încetinit, ca şi cum parcursese drumul acela de mii de ori. A cotit la stânga şi a intrat hotărâtă într-un local mic; m-am oprit la câţiva metri de el. Am privit faţada, cu panouri de lemn verde-închis şi perdele la uşa din sticlă. CHEZ LOUIS, am citit pe firma de deasupra intrării. Am lăsat să treacă vreo două minute, apoi am intrat după ea.

Localul, lung şi îngust, era aproape plin. Mi-a luat câteva clipe s-o găsesc; în cele din urmă am zărit-o, se aşezase în

fundul sălii, în fața unui bărbat, la o măsuță lipită de perete. Era iar cu spatele la mine; prietenul ei, sau ce-o fi fost, a întins în clipa aceea brațul peste fața de masă şi i-a mângâiat mâna dreaptă.

Un maître mi-a propus una dintre puținele mese libere: am refuzat-o şi i-am arătat alta. Mai departe de stradă şi mai aproape de cei doi. A încuviințat ridicând din umeri, mi-a întins meniul şi a plecat, cu şorțul lui foarte lung, să se ocupe de alți clienți. De la locul meu, continuam să-i văd umerii şi ceafa, dar nu chipul; bărbatul, în schimb, era aproape în fața mea. Avea între patruzeci şi cincizeci de ani, purta un costum cu dungi fine şi o cravată cu figuri geometrice. Emana siguranță cu părul lui pieptănat pe spate şi era oarecum atrăgător, nici prea-prea, nici foarte-foarte.

Am cerut o soupe ă l'oignon. Chelnerul mi-a oferit un pahar cu vin pe care eram gata să-l refuz, dar mi-am zis why not? Greşisem judecând localul la prima vedere: cu toate că era îngust şi avea o fațadă discretă, aerul clienților şi prețurile din meniu indicau un restaurant franțuzesc de un anumit nivel. Iar intimitatea dintre soția lui Nick şi însoțitorul ei m-a făcut să intuiesc că discretul lor prânz ă deux se repeta cu oarecare frecvență.

După ce îndurasem atâta vreme sărăcia culinară din casa soacrei mele, supa consistentă şi înghițiturile de bordeaux m-au uns la inimă, dar m-am străduit să nu mă las îmblânzită de delicatese. Eram acolo cu un scop, nu trebuia să mă abat din cale. M-am pregătit deci să-l seduc cu neruşinare pe însoțitorul Corei Soutter; iar lui nu i-a luat mult să-şi dea seama. La început a ales să se prefacă, de parcă presimțea că se înşală crezându-se obiectul atenției acordate de bruneta îndrăzneață care lua masa singură. Când i-am zâmbit cu tupeu, bărbatul s-a convins în sfârşit

şi a profitat să mă privească drept în ochi ori de câte ori ea se uita în farfurie. Până ce Cora a început să observe că se petrece ceva ciudat. A întors capul, vrând să afle încotro tot rătăceau privirile însoțitorului ei.

Când m-a recunoscut, fața i s-a crispat. Drept răspuns, mi-am ridicat elegant paharul. Iată-mă, sunt aici, te aştept. N-am putut s-o aud, dar întinsese gâtul şi-i spunea ceva fără îndoială nu prea plăcut. Au mâncat în grabă, aproape fără să mai schimbe vreo vorbă, clar stânjeniți. N-au cerut nici desert, nici cafea, nici măcar n-au aşteptat nota de plată: el a pus câteva bancnote lângă şervet.

Am aşteptat să se ridice ca să mă ridic şi eu. Şi atunci, înainte ca ei să se îndrepte spre ieşire, din doar patru paşi am ajuns la masa lor.

— Aveți o cravată splendidă, amice, am spus cu dezinvoltură, iertare că m-am uitat la ea atât de insistent. Dar nu dumneavoastră sunteți obiectul interesului meu. M-am întors către ea: E o plăcere să vă revăd, doamnă Soutter.

N-a refuzat când am rugat-o să ia loc din nou; m-am aşezat şi eu pe scaunul rămas liber, în fața ei. Şovăind, bărbatul aştepta din partea prietenei sau iubitei lui vreo lămurire. în schimb, ea a murmurat doar: vorbim mai târziu.

— Am preferat să ne vedem pe teren neutru. Mai bine decât la locul dumneavoastră de muncă, nu credeți?

Mi-a susținut privirea, nu părea prea intimidată. Avea ochi foarte albaştri, frumoşi, poate un pic prea apropiați. Şi sprâncenele prea pensate pentru gustul meu. înainte să spună ceva, a scos o tabacheră din piele de şarpe. Mi-a oferit o țigară; am spus nu, mulțumesc. Un chelner amabil i-a adus o scrumieră, ea a tras fumul adânc în piept. Eu nu ziceam nimic, răbdătoare, aşteptând. Erau prea multe întrebări de pus.

— Nu-mi place apropierea dumneavoastră de Nick, a recunoscut după ce-a dat încet fumul afară. Nu-mi place pur şi simplu. Nu-mi place că vă trimite pachete de la Ierusalim, nu-mi place că se interesează de dumneavoastră şi încearcă să vă facă pe plac.

— Şi de asta îmi puneţi piedici cu munca?

— N-aş vrea ca el să repete istoria noastră.

A tras a doua oară din ţigară şi de data asta vorbele i-au ieşit învăluite în rotocoale de fum.

— N-aş suporta să retrăiască povestea noastră cu altă femeie.

Am ridicat colţurile buzelor, cu un gest între neîncredere şi sarcasm. Acelaşi maître s-a apropiat, oferindu-ne o cafea; amândouă am acceptat.

— După câte ştiu, am spus, fiecare are viaţa lui.

— Aşa este. Şi vom divorţa, în curând sper.

Odată cu ultimul cuvânt a lovit cu unghia în ţigară, scuturând scrumul. Avea unghiile vopsite într-o nuanţă coral intens, în mişcarea ei foarte scurtă mi s-a părut că desluşesc o umbră de cruzime.

— Cred că va fi spre binele amândurora, am replicat liniştită. Şi, chiar dacă n-am niciun motiv să spun asta, prefer s-o fac: să ştiţi că n-am nicio legătură sentimentală cu cel care, chiar dacă pentru scurt timp, încă vă este soţ.

A dat din umeri.

— Posibil. Ca să fiu sinceră, asta-i cel mai puţin important.

— Atunci, de ce vă purtaţi aşa cu mine?

A sorbit din cafea, ca şi cum s-ar fi gândit la un răspuns.

— Poate că nu v-aţi consolidat relaţia, a recunoscut dezlipindu-şi buzele de marginea ceştii. Dar da, mi-aţi luat locul în sentimentele lui.

Am privit-o, aşteptând.

— Chiar el mi-a mărturisit. A fost aici de Crăciunul trecut, nu ştiu dacă vă amintiţi.

Într-adevăr, Nick nu-şi petrecuse ultimul Crăciun la Ierusalim: se dusese să-şi vadă fiii în Anglia, deşi detesta colindele. Pentru mine, fuseseră nişte zile groaznice, fără Marcus, cu băieţelul şi amarul meu. Din fericire, mi-au fost alături Fran Nash şi fiicele ei, irezistibil de simpatice, care veniseră de la Cairo să-şi petreacă vacanţa şcolară cu ea. Violenţa sângeroasă ne dăduse un răgaz; am asistat chiar la liturghia din Noaptea de Ajun, în capela complexului Notre-Dame. E adevărat însă că el nu fusese acolo, petrecuse aproape două săptămâni în străinătate. Şi mie îmi fusese foarte dor de el.

— Nick s-a îndrăgostit de dumneavoastră, draga mea, a spus stingând ţigara.

O fumase doar pe jumătate; a apăsat-o cu putere, până a rupt hârtia nefumată, iar firicelele de tutun au rămas pe fundul scrumierei.

— S-a îndrăgostit ca un idiot. Şi chiar dacă n-a mai rămas nicio licărire din tot ce-a fost între noi, sentimentele lui mă întorc pe dos şi mă rănesc profund.

32

N-am fost uimită să-l găsesc pe Dominic stând de vorbă cu Olivia când m-am întors la The Boltons. Pe-atunci totul mi se părea posibil.

Salutul ei a sunat neobişnuit de cald.

— Iată-te, în sfârşit, draga mea!

Terminaseră de băut ceaiul, dar Gertrude încă nu strânsese serviciul. în faţa lor stăteau ceştile goale, ceainicul răcit, farfurii cu firimituri şi resturi de plum cake.

— Porţi un tailleur minunat, my dear; pari alta.

Când s-a ridicat să mă salute, pe chipul lui Dominic se citea o uşurare evidentă. Fără îndoială că sosirea mea îl liniştea; mi-am închipuit că soacra mea îl copleşise de-a dreptul, iar lui, atât de cumsecade, îi venise greu să se fofileze.

Pe masă, în faţa fotoliului său, am văzut o mapă din piele. Am simţit o împunsătură până-n măruntaie: am presupus că mapa conţinea acte legate de testamentul lui Marcus şi urmările lui.

Înainte de-a vorbi, şi-a dres glasul.

— A fost o plăcere să petrec aceste momente agreabile cu dumneavoastră, stimată Lady Olivia. Acum aş dori să vorbesc între patru ochi cu soţia lui Mark, dacă nu vă deranjează.

Mă aşezasem între ei, fix în mijlocul canapelei dintre fotoliile lor. Amândoi au întors capetele către mine când m-au auzit spunând:

— Aş prefera să rămână.

S-a înclinat încântată, de parcă tocmai îi propusesem un plan foarte ispititor. Dominic mi-a aruncat o privire întrebătoare, iar eu mi-am întărit spusele cu un gest uşor.

— Dacă aşa doriţi, din partea mea nu este nicio problemă. Şi-a apropiat degetele de încuietoarea mapei. Ei bine, ca să vă pun la curent, i s-a adresat Oliviei, vom discuta despre ultimele hotărâri ale fiului dumneavoastră. El m-a numit executorul lui testamentar şi am avut onoarea să-i îndeplinesc dorinţa, făcând uz de competenţele mele şi în deplin acord cu interesele lui.

Vorbea pe tonul birocratic al înaltului funcţionar colonial care era, ţinându-şi spatele drept, la distanţă de spătarul fotoliului. Pe chipul său prea puţin atrăgător se ivise un rictus serios, stătea cu genunchii lipiţi unul de altul şi

mâinile aşezate simetric de-o parte şi de alta a documentelor.

— Deşi aceasta-i o casă particulară, a continuat ceremonios, întâlnirea noastră poate fi considerată formal o audiere legală în vederea succesiunii.

Mi-am privit soacra cu coada ochiului, se schimbase toată la faţă. Numeroasele riduri care îi brăzdau de obicei chipul păreau să i se concentreze acum în jurul gurii strânse şi între sprâncene.

— But, Dominic...

Am privit-o amândoi în tăcere, aşteptând să continue. Dar n-a mai spus nimic. Pentru orice eventualitate, el a accentuat prevederile.

— Aceasta este voinţa lui Mark şi aşa se cuvine să procedăm, legal şi moral. Respectându-i indicaţiile. Şi amintirea.

— Dacă tot am ajuns aici..., a murmurat ea pe un ton sec.

Două lovituri de palmă au răsunat pe tapiţeria fotoliului când şi-a lăsat mâinile să cadă cu putere. Şi-a înălţat umerii şi pieptul, parcă umplându-şi plămânii cu aer. S-a străduit să ridice vocea şi să-i impună un timbru ferm.

— Deşi n-am prevăzut că tu aveai să fii cel care-şi va asuma până la urmă această sarcină, dragule, îmi închipuiam că va veni şi clipa de faţă. Totuşi, fiindcă bănuiesc ce vei spune, a zis, poate ar trebui să ţi-o iau înainte, scutindu-te astfel să te încurci în nişte explicaţii vădit incomode.

Privirile i-au rătăcit prin salon câteva clipe, fără să se oprească la ceva anume, alunecând pe tapetul uzat şi pe draperiile învechite. Gândurile ei se întorseseră în timp, la zeci de ani distanţă de prezent.

— Uneori, a continuat cu tristețe, luăm hotărâri greşite fără să prevedem că urmările lor ne vor însoți toată viața, ca nişte umbre negre şi lungi.

S-a ridicat sprijinindu-se pe brațe, s-a îndreptat către comoda pe care, ca la bar, se aflau pe-o tavă carafe cu lichior şi sticle aduse de prietenii ei la întrunirile din fiecare joi. A ridicat câteva dintre ele şi le-a examinat cu atenție, toate erau aproape goale. în cele din urmă, a dat de una cu Plymouth Gin ceva mai plină. S-a întors spre noi şi ne-a arătat-o, parcă invitându-ne să bem împreună un pahar. Eu şi Dominic am refuzat, dar ea şi-a turnat cu generozitate.

Olivia s-a aşezat din nou pe fotoliu şi a sorbit încet din pahar. în clipa următoare, ne-a rezumat, în câteva minute, o parte din viața ei care schimbase soarta familiei pentru totdeauna. Trei copii mici, un soț prea ocupat şi prea puțin afectuos, în timpul primului mare război, un atrăgător om de afaceri nord-american sosit singur la Londra, ca să se ocupe de-o afacere legată de industria de armament, o pasiune năvalnică şi o poveste cu trădări, nelinişti şi adulter. Profund rănit aflând de infidelitatea ei, judecătorul Bonnard pusese în mişcare tot mecanismul legal de care dispunea ca s-o îndepărteze de copii şi s-o priveze de avere şi drepturi; ea acceptase totul în schimbul libertății, dar până la urmă ajunsese să se căiască. După o absență îndelungată, revenise în sânul familiei; însă, la vremea aceea, mariajul lor era deja desfăcut oficial. Ordinea cotidiană se refăcuse oarecum, dar niciodată nu s-a mai revenit asupra prevederilor legale ale despărțirii, nici soțul ei n-a mai schimbat vreodată deciziile testamentare stricte luate în lipsa ei.

N-a vorbit cu melancolie, nu era Olivia genul care să-şi arate emoțiile; uneori mă îndoiam chiar că le simte. Marcus nu-mi pomenise niciodată de episodul acela, iar eu

crezusem că părinții lui formaseră un cuplu convențional şi stabil. Alt sertar din trecutul soțului meu pe care nu-l deschisese niciodată.

— Şi aşa, proprietatea asupra casei şi restul patrimoniului au trecut direct de la tată la fii, a confirmat ea după altă înghițitură de gin. Şi apoi totul la Mark, după ce amândoi micuții mei au murit fără urmaşi...

Nu erau micuți când muriseră, asta ştiam. Singura fiică, Ann, fusese victima unei meningite letale la paisprezece ani; fiul mijlociu, Hugh, se înrolase în forțele aeriene şi murise într-o luptă, cu puțin înainte ca Marcus şi cu mine să ne reîntâlnim la Lisabona. Cu toate astea, ei rămăseseră în memoria Oliviei drept cei doi micuți ai ei.

Tonul oficial al lui Dominic ne-a readus la chestiunea noastră şi în prezent.

— În acest caz, condițiile sunt clare şi nu lasă loc altor investigații. Prin decizia lui Mark, ca fiu, trebuie să vă anunț că printre indicațiile lui apare totuşi o clauză de transfer de bunuri pe numele dumneavoastră.

Amândouă l-am privit curioase.

— Mark a decis că mama lui ar trebui să primească o sumă cu care să poată trăi demn din bunurile succesorale, a lămurit ridicând un act. Nu va fi o sumă fixă anticipată, ci o contribuție viageră anuală, pe care va trebui s-o stabilim văduva testatorului şi cu mine.

Pentru Dumnezeu! Pentru Dumnezeu! În ciuda limbajului atât de birocratic al lui Dominic, pricepusem ideea de bază: transferul de mijloace pentru subzistența Oliviei rămânea în mâinile mele. Nu ştiam dacă să râd sau să plâng. De ce-mi făcuse Marcus una ca asta? De ce trebuia să cadă pe mine o asemenea răspundere? Poate că n-avea încredere în propria lui mamă. Poate că, în ciuda

faptului că nu-mi mărturisise unele părți din trecutul lui, avea prea multă încredere în mine.

Reacția Oliviei a fost una de uimire. întâi a clipit perplexă. Apoi, cu buzele strânse, a zâmbit de complezență.

— Splendid..., a şoptit ridicând paharul. Ca şi cum toasta pentru fiul ei, oriunde ar fi fost el.

Piesele puzzle-ului începeau să se potrivească în capul meu. Unele totuşi n-ajungeau să se îmbine. Ea se mirase când auzise că avea să primească periodic o sumă de bani, ceea ce însemna că nu se aşteptase la nimic. Atunci la ce naiba mai făcuse mutările alea prealabile?

Dacă tot voiam să dăm pe față adevăruri, am ales să-mi exprim limpede îndoiala.

— Olivia, vreau să te întreb ceva. Dacă tot prevedeai deznodământul, de ce-ai mai adus un arhitect?

A izbucnit într-un hohot răguşit.

— O, asta...!

— Poate ca să mă convingi, am insistat, înainte să aflu singură care-i situația?

— Păi, dacă te arătai receptivă, găseam eu o modalitate prin care să aduc în discuție după aceea problema proprietății formale asupra imobilului. Şi între timp aş fi putut obține, cu un pic de noroc, ceva mic, un apartament din care ți-ar fi fost greu să mă dai afară. Dar te-am judecat greşit. M-am înşelat complet.

A făcut o pauză, ca şi cum ar fi pescuit încă o dată din memorie întâlnirea aceea. Apoi a zâmbit cu ironie acidă.

— Chestiunea nu te-a interesat deloc. Te credeam mult mai banală şi mai capricioasă decât te-ai dovedit a fi, my dear.

Trebuie să recunosc că m-ai uimit foarte mult.

Eram gata să protestez, să mă justific, dar ea mi-a luat-o înainte.

— Acum două veri, în seara când te-am cunoscut, mi s-a părut că eşti cu totul diferită. Superficială, neinteresantă, cu totul dependentă de Mark. Ce naiba îl apucase pe fiul meu, atât de ager şi de inteligent, să se căsătorească cu o... cu un fel de păpuşă exotică?

De pe buzele lui Dominic a ieşit un mormăit dezaprobator.

— Nu voiam decât să-ți fiu pe plac, am murmurat.

Amintirea acelei după-amiezi era vie în mintea mea. Ajunsesem sfioasă într-o țară străină, mă străduiam să vorbesc într-o limbă pe care o stăpâneam doar pe jumătate, eram dornică să fac o impresie bună şi aşteptam ca Marcus să fie mândru de mine. în locul unei soacre grijulii, găsisem o ființă cu o personalitate copleşitoare, care mă tratase cu cel mai mare dispreț posibil, aproape fără să mă lase să deschid gura.

— În orice caz, am zis într-un târziu, încercând să nu-mi pierd calmul, toate astea țin de trecut. Şi acum, când încep să fie clare ultimele dorințe ale fiului tău, presupun că nu va trebui să mă suporți prea mult. După ce se lămureşte complet chestiunea pensiei care încă...

Dominic a intervenit tăios.

— Poftim?

Ignorându-l, Olivia s-a ridicat să-şi mai toarne un pahar. Pe chipul lui s-a aşternut o curiozitate neliniştită.

— Despre ce pensie e vorba?

I-am spus despre scrisoarea primită, despre neplăcerea pe care mi-o provoca birocrația lor complicată şi că Olivia se oferise să se ocupe de tot. în timp ce eu îi ofeream amănunte, ea stătea cu spatele, turnându-şi ce mai rămăsese prin sticle. Am dat s-o întreb ceva, dar Dominic m-a oprit ridicând o mână.

— Lady Olivia?

A fost ferm, dar ea nu s-a întors.

— Olivia? Tăcere.

— Olivia?

Când a intuit din glasul încordat al lui Dominic că n-avea altă soluție decât să dea piept cu el, s-a întors resemnată, încet-încet.

— Înştiințarea oficială menționată de nora dumneavoastră şi de care se presupune că vă ocupați..., a insistat el. M-ați putea lămuri despre ce-i vorba?

Încă în picioare, ea s-a ascuns în spatele altei înghițituri ca să prelungească tăcerea. Stătea acolo ursuză, trufaşă, prefâcându-se nepăsătoare şi indiferentă, îmbrăcată iar cu una dintre ținutele ei lungi, cu părul de culoarea cenuşii şi purtarea ei majestuoasă.

— Fiindcă, după câte ştiu, a continuat Dominic fără să-şi schimbe tonul grav, în chestiunile oficiale ale fiului dumneavoastră, n-a mai rămas nimic de rezolvat. Vă asigur că am verificat cu rigurozitate până la ultimul detaliu, aşa cum era de competența mea.

Ne uitam la ea, aşteptând un răspuns.

— Olivia? a repetat Dominic, extrem de serios,

Încolțită, şi-a aruncat în cele din urmă o mână în aer de parcă era ceva neimportant. Ca şi cum toate astea, testamentul, memoria fiului ei, prezența noastră, îi provocau brusc o profundă plictiseală.

— Despre ce-i vorba? a repetat Dominic. Era ceva important?

Conştientă că Dominic n-avea să se dea bătut, în cele din urmă a clătinat din cap în semn de negare.

— Atunci era doar o chestiune minoră? Un demers administrativ şi neînsemnat?

De data asta a încuviințat, mişcând capul de sus în jos, tot încet, fără să-şi dezlipească buzele.

Şi atunci mi-a fost clar. Foarte clar. Ce idioată fusesem! Ce credulă şi ridicol de naivă!

M-am ridicat, am înaintat până am ajuns în dreptul feței ei pline de riduri, mutrei ei ciudate, semeției şi insolenței ei. întrebările mele au țâşnit ca un şuvoi, indignarea mea ajunsese la culme.

— Vrei să spui că n-a trebuit să te ocupi de niciun demers în numele meu? Că n-aşteptăm să se rezolve nimic important în legătură cu pensia lui Marcus? Că în tot acest răstimp ne-ai ținut la Londra fără niciun motiv, doar ca eu să nu cercetez dacă-mi revenea ceva şi să nu cer vreo moştenire? încerci să-mi spui că m-ai înşelat şi nu ne-ai lăsat să plecăm din cauza... din cauza... pur şi simplu din cauza uneltirilor tale meschine?

33

Poate că atentatul de la King David îmi tocise puterea de-a vedea lucrurile cu claritate. Atât de mult încât nici nu-mi dădusem seama că soacra mea mă manipula cu atâta neruşinare, nici nu reuşisem să-nțeleg adevăratele sentimente ale lui Nick Soutter, poate nici pe-ale mele. Dar necazurile care m-au lovit mi-au deschis în sfârşit ochii.

Moartea lui Marcus mă tulburase profund: mă răvăşise, îmi distrusese toată viața. însă, pentru mine şi fiul meu, nu puteam lăsă nenorocirea aceea să-mi anuleze pentru multă vreme capacitatea de-a vedea realitatea, cu întorsături şi contradicții, brutalități şi subtilități. Trebuia să-mi schimb atitudinea, chiar dacă-mi venea greu; trebuia să-mi schimb radical purtarea, abia acum înțelesesem. Gata cu rezistența pasivă şi cu tendința de-a mă lăsa târâtă de alții, gata cu

aşteptarea supusă: venise clipa să iau decizii, să închid capitole şi să pornesc pe drumul meu. Aşa că, primul lucru pe care trebuia să-l fac era să pun capăt, o dată pentru totdeauna, istoriei de la BBC. Iar al doilea, să caut neîntârziat bilete, ca să putem pleca imediat din Londra.

În seara dinainte, după ce-o înfruntasem pe Olivia, îl rugasem pe Dominic să se ocupe de tot. Să lichideze ce ne lăsase Marcus mie şi fiului meu şi s-o asigure pe Olivia de intenţia mea de-a n-o alunga din casa care fusese a ei. Să-i dea suma de bani pe care el o va considera oportună şi să depună pentru o vreme restul banilor într-un cont bancar, până ce eu aveam să ştiu unde urma să mă stabilesc. N-aveam nici cea mai mică intenţie să rămân în Anglia, mulţumesc. Suportasem deja prea mult.

Primul lucru pe care l-am făcut a doua zi a fost să-l sun pe Angel Ara.

— Am notiţele gata şi sunt pregătită; dacă problema autorizaţiei e lămurită, putem începe cât mai repede. N-am cum să mai amân; plec foarte curând din Londra.

— Parcă mi-aţi citit gândurile, dragă prietenă, chiar acum voiam să vă sun. începem mâine la nouă.

Am ajuns cu cinci minute mai devreme, iar el mă aştepta deja. I-am vorbit despre ideile mele şi mi-a primit cu entuziasm toate însemnările.

— Sunt imagini fabuloase ale Ierusalimului de azi, ascultătorii vor fi fascinaţi. Tablouri magnifice, reale, proaspete, intense, ilustrative...

L-am lăsat să dezvolte, fără să-mi facă prea mare plăcere cascada lui de adjective. Doar arătam cum fusese oraşul în acel an şi jumătate cât stătusem acolo, fără jumătăţi de măsură sau artificii. Nu intram în chestiuni dureros de intime, ca moartea lui Marcus, nu dădeam detalii personale, dar nici nu mă zgârceam cu relatările despre atacurile fără

milă, conflictele cotidiene, controversele, motivele unora şi ale altora, îngrijorarea şi suferinţele.

Am lucrat fără întrerupere, mai întâi structurând notiţele mele, el în faţa maşinii de scris, în timp ce eu dădeam sugestii, modificam din mers, corectam; asamblam, în definitv, textul pe care urma să-l înregistrez. Puneam la punct ultimele amănunte în biroul de lângă studio, când cineva a bătut în uşă. Ne-am întors amândoi şi pe geam l-am văzut pe George Camacho. A intrat şi a salutat încă o dată cu afabila-i politeţe; şi imediat, spre uimirea mea, i-a cerut lui Ara să ne lase singuri câteva clipe.

N-a luat-o pe ocolite.

— Am un mesaj pentru dumneavoastră. Extrem de confidenţial, vă rog să păstraţi cea mai mare discreţie.

Un fel de sudoare rece mi-a acoperit tot corpul.

— Trebuie să vă mărturisesc că toată chestiunea ia o întorsătură foarte neobişnuită, dar în cursul investigaţie pe care am făcut-o ca să lămurim dacă vi se permite să colaboraţi cu noi, se pare că au ieşit la lumină unele aspecte... unele detalii neobişnuite.

Ca întotdeauna, vocea îi era modulată; chiar şi aşa, părea serioasă.

— Aflând de prezenţa dumneavoastră în Londra, anumite persoane s-au arătat interesate să staţi de vorbă, doamnă Bonnard.

Îmi permit să vă rog să acceptaţi.

Vorbele lui m-au tulburat. Mi-aduceau aminte de zilele din trecut, când treburile mele se desfăşurau printre mesaje clandestine, întâlniri pe furiş şi nenumărate secrete.

Şi-a încheiat mesajul.

— Dacă binevoiţi să acceptaţi, un automobil vă aşteaptă la poartă.

Încăperea vecină cu studioul de înregistrări n-avea ferestre, nici vreo crăpătură prin care să-mi las privirea să hoinărească încercând să asimilez totul. Aşa că am fost nevoită să mă concentrez la propriile mâini, privindu-le în timp ce-mi cântăream presimţirile.

Au trecut câteva momente lungi, el a aşteptat cu răbdare.

— Uitaţi, stimate prieten, am spus dezlipindu-mi în sfârşit ochii de la degete. Cred că voi asculta ce-au de spus acele persoane, aşa cum mă rugaţi. Dar o voi face cum consider eu de cuviinţă, fără ordine şi pretenţii. N-am să urc acum în nicio maşină.

Nici n-am să mă întâlnesc cu nimeni acolo unde mi se ordonă.

George Camacho m-a privit cu stupefacţie. M-am ridicat, ajungând la înălţimea lui.

— Celor care v-au trimis transmiteţi-le din partea mea, dacă nu-i prea mare deranjul pentru dumneavoastră, că vor avea ocazia să mă vadă la The Dorchester, în după-amiaza asta la ora trei. Sau nu, scuzaţi-mă. Să spunem mai bine la trei şi jumătate.

Numele hotelului mi-l amintisem din zbor: fusese punctul meu de reper când pornisem în căutarea Rosalindei, fără să-i dau de urmă. îndrăznelii mele faţă de Camacho i-am adăugat un zâmbet fals şi totodată luminos; şi pe-acesta trebuisem să-l scot la lumină din adâncurile amintirilor, fiindcă nu-l mai folosisem de mult timp.

A plecat descumpănit, neputând să mă înţeleagă. Ara s-a întors imediat; cu două sandwiches insipide, prânzul nostru. Nici nu i-am explicat, nici nu m-a întrebat ceva, am continuat de parcă nu se-ntâmplase nimic. La trei fără zece eram gata. Am găsit un taxi şi la trei şi douăzeci am ajuns la uşa hotelului The Dorchester. Aproape coborâsem din

maşină, când m-am răzgândit şi i-am cerut şoferului să pornească din nou.

— Unde vă duc, maam?

— Să facem o plimbare fără grabă, am răspuns. Arătaţi-mi ce vreţi.

Am zărit pe geam Buckingham Palace, legendarul Big Ben, Tamisa vastă şi întunecată, Palatul Parlamentului. La patru fără douăzeci, am luat-o iar către Park Lane şi, în sfârşit, am coborât din taxi în faţa intrării hotelului. Eram punctuală de obicei, dar intenţionat preferasem să ajung târziu. Dacă era ce bănuiam, de data asta eu aveam să pun condiţiile.

Mă aşteptau într-un loc discret, amândoi s-au ridicat în picioare de îndată ce m-au văzut înaintând prin elegantul lobby din The Dorchester. Purtau costume, erau pieptănaţi şi bărbieriţi cu grijă. Unul era un blond de vreo treizeci de ani; celălalt, mai în vârstă, era cărunt, purta ochelari şi o cravat frumoasă de mătase. Nu-l ştiam pe niciunul dintre ei, în schimb cunoscusem o grămadă asemenea lor, aşa că mi s-au părut într-un fel familiari. I-am salutat cu aparentă siguranţă şi m-am aşezat cu dezinvoltură picior peste picior. Fiecare avea în faţă o cafea, iar când m-au întrebat şi pe mine dacă voiam ceva, i-am refuzat.

Mesele din apropiere nu erau ocupate; dar chiar dacă ar fi fost, spaţiul era atât de generos, încât abia dacă exista riscul ca discuţia să ajungă şi la alte urechi decât ale noastre. După saluturile iniţiale, mi-au prezentat condoleanţe pentru moartea lui Marcus şi mi-au repetat cât de mult regretau incidentul deplorabil al neacceptării mele la BBC.

— O şefă de secţie a făcut o greşeală imprudentă, a zis cel mai în vârstă, dar acum s-a rezolvat totul. Partea bună

pentru noi e că, datorită acestei greşeli, directorul Serviciului

Latino-american a cerut explicații, bănuind că era un refuz politic, iar solicitările în chestiune s-au înlănțuit până au ajuns la noi. Aşa am dat de dumneavoastră; trebuie să mărturisim că a fost o adevărată surpriză să vă reîntâlnim la Londra.

Cel mai tânăr a scos discret dintr-un clipboard câteva foi de hârtie şi i le-a întins superiorului său. Acesta şi-a împins ochelarii cu rame aurii până pe vârful nasului şi a început să vorbească articulat şi domol.

— Ca să ne reîmprospătăm cât de cât memoria cu toții, arhivele noastre arată că dumneavoastră, supusa britanică Sira Bonnard, anterior cetățeana spaniolă Sira Quiroga, ați prestart între anii 1940 şi 1945 servicii pentru Special Operations Executive, sub acoperirea presupusei croitorese marocane Arish Agoriuq, cu numele de cod Sidi şi baza de operațiuni în Spania, ați călătorit ocazional în Portugalia şi v-ați îndeplinit întotdeauna misiunile cu absolută competență, rigoare, devotement şi fermitate.

Am confirmat fără să mişc din buze. Atunci a intervenit celălalt.

— Trebuie să vă informăm că, pentru a verifica toate chestiunile acestea şi a ne baza pe o apreciere mai personală, ne-am luat libertatea de a-l consulta pe ofițerul care v-a recrutat la vremea aceea.

În colțurile buzelor mi s-a ivit un zâmbet uşor, în timp ce murmuram un nume.

— Hillgarth.

Mi-am amintit de terasa de la American Legation din Tanger: acolo îl cunoscusem şi acolo îmi începusem instruirea. Cu aplombul lui eficient, îmi transmitea ordine şi directive, instrucțiuni despre cum să comunic prin codul

Morse, norme pentru transmiterea de mesaje, modele de trimiteri şi primiri. Mă pusese la curent şi cu lista soţiilor de nazişti care aveau să-mi devină cliente, îmi sugerase cum să mă port ca să nu trezesc bănuieli, de cine să mă apropii şi pe cine să refuz, ce locuri să frecventez şi pe care să le evit cu orice preţ.

Ca să mă scoată din torentul amintirilor, blondul a luat din nou cuvântul.

— Exact. Căpitanul Alan Hillgarth, ataşat naval al ambasadei noastre din Madrid pe vremea războiului, v-a caracterizat cât se poate de pozitiv şi entuziast. N-am idee dacă ştiţi că, după victorie, a hotărât să se retragă atât din Marină, cât şi din funcţia de la noi. Acum trăieşte în Irlanda, de unde ne-a ajutat cu plăcere în investigaţia noastră şi vă transmite cele mai călduroase salutări. În plus, ne-a cerut şi o adresă poştală ca să vă poată scrie personal.

Cel mai în vârstă s-a pregătit să intervină; astfel, m-a scutit de neplăcerea de-a recunoaşte că n-aveam un domiciliu fix şi nici nu intenţionam să-mi găsesc unul pe moment. Mai apropiate sau mai depărtate, mesele se ocupaseră treptat; murmurul conversaţiilor, deşi catifelat, era mai intens. Chelnerii începeau să împingă cărucioare şi să servească ceaiul, linguriţele se loveau de ceşti, vocile se înmulţeau.

— Sunteţi sigură că nu doriţi să luaţi nimic?

Foarte sigură. Supusă cum eram rigorilor din The Boltons, dacă n-aş fi fost atât de încordată, m-aş fi simţit recunoscătoare pentru un afternoon tea complet, ca la Fortnum & Mason, cu scones, sandwiches şi prăjiturile lor; aş fi putut chiar şi să-nvelesc pe-ascuns câteva dintre ele într-o batistă ca să i le duc lui Victor, le-ar fi primit cu mare bucurie. Dar le-am refuz oferta din nou. Tot ce doream era

să treacă mai repede la subiect, însă ei continuau să-şi dea cuvântul unul altuia, într-un fel de protocol anticipat.

— După cum ştiți, doamnă Bonnard, în ultimii doi ani totul s-a schimbat radical. Avem o nouă ordine mondială şi trebuie să ne adaptăm la situații care n-au nicio legătură cu dinamismul conflictului armat. De-acum nu mai avem în față îndatoriri presante ca în vreme de război, însă ne confruntăm cu scenario care trebuie luate în considerare atent.

Ştiam. Chiar prea bine. Ştiam cum nu se poate mai bine că nici locurile, nici conflictele nu mai erau aceleaşi. Cum să nu fi ştiut, dacă într-un asemenea infern îl pierdusem pe Marcus. Dar n-am zis nimic, aşteptând să termine.

Cei doi şi-au continuat coregrafia verbală.

— De aceea, pentru una dintre noile noastre misiuni, avem nevoie de un profil foarte concret.

— O persoană cu capul pe umeri şi totodată mondenă, care să cunoască dedesubturile terenului pe unde trebuie să se-nvârtă, să stăpânească limba şi să poată acționa cu discreție, istețime şi îndemânare în situații dificile.

— Acțiunile pentru care avem nevoie de o astfel de persoană sunt iminente.

— Problema este că n-am reuşit până acum să dăm de nimeni care să se plieze pe exigențele noastre.

Una, două, trei, cinci secunde de tăcere. Cel cu tâmplele cărunte a spart gheața.

— Până când, subit, ați apărut dumneavoastră.

34

Am simțit un fel de ameteală; ca şi cum, în loc să refuz oferta lor de-a gusta ceva, aş fi băut trei sau patru pahare cu martini. Venise. Venise şi intra din nou în viața mea.

Serviciul britanic de informații, dispus să-mi arunce iar momeala.

— Aşa stând lucrurile, doamnă Bonnard, intenționăm să vă propunem o nouă misiune în Spania.

În aşteptarea unei reacții, cei patru ochi ai celor doi străini s-au lipit de mine ca magneții. Eu nici măcar n-am clipit. Am rămas impasibilă, picior peste picior, cu gura închisă şi spatele drept. Sub postavul moale al hainei, pulsul precipitat nu-mi dădea pace.

După ce-şi tot schimbaseră rolurile de-a lungul introducerii, cel mai în vârstă şi mai mare în grad nu părea acum dispus să lase frâiele din mâini.

— Îngăduiți-mi să vă spun mai întâi că e vorba despre o operațiune foarte precisă, cu durată limitată, cam trei săptămâni. Dar trebuie să vă avertizăm că vor fi intense. Riscul ar

fi controlat şi scutit de orice controversă politică ce v-ar putea compromite. De fapt, ați avea o acoperire atât de solidă, încât v-ar putea fi aprobată oficial de către autorități.

În sfârşit am putut să leg câteva silabe, cu glas răguşit şi slab.

— În ce-ar consta?

Cu procedurile lor inflexibile, nu mi-au răspuns; încă nu aveau toate detaliile din trecutul meu.

— Aveți vreo legătură personală cu Argentina?

Argentina? Ce naiba avea de-a face Argentina cu interesele acelor indivizi de la serviciul secret? într-un sertar din dulapul meu de la The Boltons păstram o legitimație de presă de la Telam, pe care Fran Nash mi-o dăduse la plecare. Primise două de la Buenos Aires şi o ştampilă din cauciuc, ca să le completeze cu poza proprie şi astfel să se certifice colaborarea ei cu noua agenție. Dar hotărâse să trimită una pe numele meu, fără niciun motiv special. Cine

ştie, Sira, îmi zisese; o legitimaţie de presă poate să-ţi deschidă uneori orice poartă.

Dar nu le-am împărtăşit nimic celor doi, doar le-am răspuns:

— Niciuna, după câte ştiu.

— Şi sunteţi în vreun fel la curent cu actualitatea din ţara aceea şi cu liderii ei?

Eram oarecum la curent, da, deşi superficial. în ultimele luni, la Ierusalim, Fran aranjase să primească din când în când exemplare din ziarele unde apăreau cronici traduse de mine. Sigur că o făcuse doar ca să-mi ridice moralul, ea neînţelegând o iotă de spaniolă. Dar, cum n-aveam ce să mai citesc în limba mea după moartea lui Marcus, când încetase să ne parvină presa din Madrid, obişnuiam adesea să arunc câte o privire peste acele publicaţii. Aşa mă familiarizasem cu unele nume şi conjuncturi, întâmplări şi funcţii.

Am ales totuşi să fiu precaută.

— Foarte puţin.

— Dacă aveţi bunăvoinţa să ne mai acordaţi câteva momente, am putea să vă punem la curent pe scurt.

Am murmurat că eram de acord, deşi aproape pe muteşte. Superiorul şi-a scos atunci ochelarii cu rame fine, ca şi cum îl deranjau la vorbit.

— Să vedeţi. Multe decenii la rând, relaţiile dintre Marea Britanie şi Argentina au fost deosebit de fructuoase, în special pe plan comercial. De la sfârşitul secolului trecut, noi am primit cea mai mare parte a exporturilor argentiniene, mai ales carne; cu vacile din pampas s-au hrănit generaţii întregi de britanici.

Şi, în schimb, de-a lungul timpului am investit enorm în ţara aceea: căi ferate, industrie frigorifică, împrumuturi acordate statului, servicii publice, companii de asigurări şi

bănci... Astfel, legăturile cu clasele cele mai influente din Argentina au fost extrem de bune şi de cordiale, avem chiar o mare colonie de britanici acolo. Aşa încât unii guvernanţi din trecut au ajuns să spună că Argentina era, în termeni economici, aproape o parte din Imperiul Britanic.

Vorbea cu voce scăzută şi lipsită de expresivitate, dar foarte limpede. A făcut o pauză, ca să-şi plieze ochelarii şi să-şi cântărească vorbele. Colegul lui şi cu mine am rămas în aşteptare.

— Însă în ultimul timp situaţia s-a schimbat drastic. Aşa cum ştiţi, după război, Marea Britanie e devastată din punct de vedere financiar, în vreme ce Argentina are o economie prosperă şi e unul dintre cei mai mari creditori ai noştri pentru achiziţiile din toţi aceşti ani. La timpul potrivit, am înghețat total plata datoriilor şi fondurile argentiniene depuse la Londra, ştiind că la un moment dat va trebui să ne aşezăm la masa negocierilor. La alegerile de anul trecut, a ieşit învingător generalul Peron, care conducea deja politica guvernului anterior,ceea ce a validat orientarea naţionalistă a ţării. De atunci, negocierile s-au purtat cu destulă duritate. Exproprierile şi achiziţionarea de către Stat a căilor ferate şi întreprinderilor de gaz metan şi electricitate reprezintă sfârşitul unei ere pentru interesele noastre în Argentina, iar naţionalizarea sistemului financiar a fost o lovitură destul de grea pentru băncile şi companiile noastre de asigurări; se produc schimbări şi în comerţul exterior şi în alte domenii. în fine, toate astea înseamnă o pierdere uriaşă pentru capitalurile britanice, restrângerea serioasă a afacerilor noastre şi, în general, slăbirea influenţei noastre în Argentina şi în mare parte din America Latină.

Şi-a pus din nou ochelarii, apoi şi-a trecut degetul peste septul nazal până i-a aşezat la locul lor. Şi, ca încheiere, a murmurat:

— Sic transit gloria mundi.

Am asimilat informațiile cu foarte mare prudență. Fără îndoială, tot ce-mi spusese era adevărat în linii generale. Ştiam totuşi că britanicii erau şi negociatori încercați, comercianți pricepuți şi întreprinzători harnici, care cutreierau lumea de secole întregi, fiind destul de lacomi şi abuzivi, impunându-şi regulile şi obținând mereu beneficii mari. Dar n-am spus nimic din toate astea, desigur.

— În sfârşit, situația aceasta, a continuat, ca să fiu subtil, ne prejudiciază şi ne derutează. Totuşi, refuzăm să o lăsăm baltă; preferăm să fim oarecum optimişti şi să ne gândim că relațiile se vor îmbunătăți măcar în parte. Şi, pentru asta, poate ne mai rămâne o şansă.

Am ridicat din sprâncene, cu un mic gest întrebător.

— Pe fondul eforturilor făcute de Guvernul peronist pentru a ne reduce la minimum prezența în economia Argentinei, se manifestă tot mai puternic un personaj care ne ridică multe întrebări.

Chelnerul a venit iar la masa noastră; cel mai tânăr l-a concediat cu un gest.

— Mă refer la doamna Eva Duarte, a spus coborând glasul.

Madame Peron, soția preşedintelui.

Citisem despre ea, da. Şi văzusem în presă o poză neclară. O femeie nici frumoasă, nici urâtă, ceva mai tânără decât soțul ei, cu ținute cam exagerate.

— Ştim că rolul ei devine tot mai important în chestiunile politice şi, inclusiv în anturajul ei, puțini sunt mulțumiți de asta, iar pe mulți chiar îi deranjează. De asemenea, se implică în tot mai multe probleme ale guvernării, pare să aibă o influență puternică asupra soțului şi e tot mai acceptată de unele sectoare sociale, în special de clasele populare. Cu toate acestea, avem

impresia că ne lipsesc date de prima mână, informații cât mai sigure şi directe despre ea.

S-a oprit câteva clipe, încercând parcă să formuleze ce urma să-mi spună.

— Deşi e jenant să recunoaştem, uneori rapoartele diplomatice primite ne trezesc îndoieli. Avem senzația că agenții noştri nu se descurcă prea bine în noile cercuri argentiniene ale puterii şi, în funcție de interlocutori, emit semnale contradictorii. In plus, aşa cum vă spuneam, avem prieteni buni în Argentina, familii cu care am împărtăşit afaceri şi activități prospere de-a lungul multor decenii. E trist însă că mulți dintre ei, pe care înainte îi priveam cu maximă încredere, nu ne sunt de folos ca informatori, fiindcă fac parte, majoritatea, din grupări opuse elitelor, un sector social foarte critic şi departe de peronismul care trâmbițează că favorizează clasele muncitoare şi pretinde că va pune capăt oligarhiei sau că-i va tăia din privilegii. în concluzie, pe ei nu putem conta în această chestiune arzătoare.

Pricepeam tot ce-mi explica domnul cu timbru profesoral, cunoşteam sensul fiecărui substantiv, adjectiv, verb. Dar n-aveam nici cea mai vagă idee cum se gândeau ei că m-aş putea încadra în taverna aceea cu muzică de tangou.

De parcă îmi citise gândurile, a adăugat:

— Bine, cred că introducerea noastră e de-ajuns. Să ne concentrăm pe problema care ne priveşte.

Aşa, da. încercând să mă liniştesc, am strâns pumnii cu putere.

— Madame Peron are programată curând o vizită în Europa.

Răspunde invitației oficiale pe care generalul Franco i-a făcut-o inițial generalului Peron, cu titlu personal, drept mulțumire pentru ajutorul economic generos pe care

regimul argentinian îl oferă țării sale în nevoie, după propriul război. Acceptul lui Peron n-a venit însă: apropierea excesivă de regimul franchist, după înfrângerea prietenilor din Axă, este o chestiune delicată pentru orice guvern. Totuşi, în loc să refuze invitația, preşedintele Republicii Argentina s-a gândit să-şi trimită soția ca să-l reprezinte.

A făcut un semn abia perceptibil cu bărbia; tânărul l-a înțeles imediat. A scos din clipboard, împăturite, câteva pagini cu titluri din ziare. Mi le-a întins ca să le citesc.

— Unele destinații ale călătoriei sunt deja de domeniul public.

Va începe în Spania, unde se va stabili tonul general al acestui taur şi de aici se va îndrepta spre Italia, unde va fi primită de Papă. Se vorbeşte şi de posibile vizite în Franța, Portugalia şi Elveția. Sotto-voce, mai există o altă etapă posibilă, de care nu pomeneşte nimeni.

Am împăturit iar paginile, am dat să i le înapoiez, dar a făcut lin gest de refuz.

— Ministerul de Relații Externe argentinian a cântărit împreună cu reprezentanții ambasadei britanice posibilitatea primirii doamnei Peron de către monarhul nostru, ca final elegant al periplului ei în Lumea Veche, şi chiar au propus date pe la jumătatea lunii iulie.

S-a oprit un moment, a întors iar capul spre stânga şi a şoptit ceva foarte scurt; celălalt i-a făcut imediat semn unui chelner din apropiere. Apă, a cerut. Ora ceaiului luase sfârşit, iar în lobby se lăsase liniştea, însă urma să se umple iar pentru seria de cocktails dinaintea cinei.

— În fața acestei eventualități, dați-mi voie să vă spun că suntem devastați de o mare incertitudine pe plan economic, şi nu doar atât. La ea se adaugă o îngrijorare nu mai puțin mică legată de chestiunea politică, deoarece, chiar dacă Peron e un preşedinte ales democratic, actualul nostru

Guvern laburist îl consideră foarte apropiat de regimurile fasciste pe care le-am învins în război cu atât de mari eforturi. Un adevărat paradox când te gândeşti că Peron a câştigat alegerile fiind candidatul Partidului Laburist argentinian şi trâmbițându-şi laburismul.

Începea să-l trădeze glasul, mi-am dat seama că vorbitul îndelung îl obosea. în spatele siguranței de sine şi a măştii impecabile avea cu certitudine mai mulți ani decât arăta. Dar, cu toate astea, nu s-a oprit.

— Ținând cont de starea actuală a relațiilor noastre, dacă regele George al VI-lea şi regina ar întâmpina-o pe doamna Peron cu onorurile cuvenite ca soție a şefului statului argentinian, s-ar putea înțelege că noi am rămas cu coada-ntre picioare, dacă-mi permiteți o asemenea frivolitate metaforică. Trebuie totuşi să acceptăm că vizita poate presupune mari beneficii.

Glasul îi era tot mai ascuțit, se înroşise şi am observat că-i apăruseră picături mici de transpirație pe frunte.

— Chiar şi în situația noastră economică precară, tot mai avem lucruri pe care suntem interesați să li le vindem: avioane de luptă, comenzi cu valoare foarte mare pentru Flotă, diverse utilaje. Şi, desigur, avem în continuare nevoie de carne de la ei ca să ne hrănim bietul popor. Pentru toate aceste motive, considerăm că, dacă ar fi orchestrată convenabil, vizita făcută de Madame Peron ar ajuta la relaxarea tensiunilor, şlefuirea asperităților şi reînnoirea legăturilor dintre națiunile noastre. în definitiv, ar putea fi pentru noi o oportunitate strategică interesantă.

Chelnerul a adus pe o tavă de argint un pahar cu apă, blondul i-a făcut semn să-l lase în fața şefului său.

— Aşa stând lucrurile - a zis în timp ce lua paharul cu delicatețe - şi ca să contăm pe date concrete care să ne ajute să luăm decizia cea mai potrivită înainte de-a trimite un

raport Parlamentului, avem nevoie urgentă de cineva care să fie martor excepțional al acestui tour, cineva prezent pe toată durata voiajului în Spania. Ochi care s-o observe, urechi care s-o audă, un creier care să înregistreze şi să rețină informații, să le evalueze, să le filtreze şi să le transmită.

A sorbit din pahar. Mi-am dat seama ce urma să spună şi m-a apucat o poftă nebună să-i smulg paharul din mâini şi să-l dau pe gât.

— Ne-ar interesa să-i spionăm şi suita. O vor însoți multe persoane care vor îndeplini diverse atribuții. în caz că acceptați propunerea noastră, vă vom oferi informații despre toate acestea la momentul potrivit. într-o oarecare măsură, credem că cei mai mulți pot fi de folos pentru a afla cum e Madame Peron, cum acționează, cum se poartă, cum vorbeşte, cum reacționează, ce păreri are, dacă are, şi, în principal, ce crede, dacă crede ceva, despre Marea Britanie şi eventualul său voiaj aici.

Şi-a dres glasul şi a băut din nou apă. între timp, cu un gest, şi-a autorizat subalternul să continue.

— Ar fi vorba de o misiune legată de Foreign Office şi, fireşte, dumneavoastră ați conta pe onorariul adecvat şi acoperire diplomatică, în caz că ceva ar lua o întorsătură neplăcută.

— Ați putea fi mai expliciți, vă rog?

— Vizita lui Madame Peron în Spania va fi urmărită îndeaproape de presa națională şi din străinătate, a zis superiorul cu glasul acum limpede. Aici vă încadrați dumneavoastră.

S-a aplecat înainte, dezlipindu-şi spinarea de spătarul fotoliului. Ochii lui erau în dreptul ochilor mei, nasul lui în dreptul nasului meu. M-a privit pătrunzător prin lentilele ochelarilor.

— Dorim să vă infiltrăm într-un pool de corespondenți străini. Sub acoperirea BBC, în calitate de presupusă reporteră.

35

Când, cu ani în urmă, Rosalinda Fox îmi dăduse întâlnire la Dean's Bar din Tanger ca să-mi ceară să colaborez cu serviciile secrete britanice, îmi zisesem că propunerea era o nebunie ieşită din comun, o adevărată aberație. Retrase în magazia întunecoasă a localului, printre saci cu cafea şi navete cu sticle, îmi propusese să intru într-o rețea de informatori clandestini, ca să obțin informații despre colonia nazistă din Madrid; în acest scop, urma să mă mut din oraşul şi țara unde locuiam, să-mi falsific trecutul, să-mi schimb numele. La început, refu-zasem categoric, crezând că aşa ceva era peste puterile mele şi nu puteam contribui decât cu prea puțin la o acțiune îndrăzneață şi totodată grandioasă. Dar Rosalinda şi mama, fiecare cu argumentele ei, mă obligaseră să văd lucrurile din unghiuri diferite. Mi-au adus motive şi dovezi, mi-au vorbit de loialitate, angajament şi simțul datoriei. Şi m-au convins, în cele din urmă, iar eu mi-am asumat sarcina aceea pentru a-mi aduce mărunta contribuție.

Spre deosebire de zilele acelea, în Londra străină unde mă târâseră vânturile nemiloase ale vieții n-aveam pe nimeni de încredere. Nimeni nu putea să-mi asculte îndoielile şi incertitudinile, nici să aprindă o lumină printre umbrele care continuau să-mi plutească în minte după întâlnirea cu cei doi agenți secreți în lobby-ul de la The Dorchester. Nici Rosalinda, nici mama. Nici Marcus, nici Fran Nash, nici Nick Soutter. Nimeni care să-mi audă strigătul de ajutor în mijlocul furtunii.

Eram conştientă totuşi că lipsa aceea de afecţiune nu trebuia să mă paralizeze. Ba din contra. Mai mult ca oricând, singură şi avându-l în grijă pe fiul meu, acum era momentul să fac din nevoie o virtute: să scot la iveală rămăşiţele de vitejie care-mi mai rămăseseră şi să le valorific, să mă-mbărbătez şi să fac un pas înainte. Să scap de Olivia avea să fie o uşurare, dar, pe măsură ce se apropia momentul plecării, îmi dădeam seama că să scap de ea pentru a mă adăposti sub aripa mamei nu era deloc cea mai favorabilă perspectivă. Aşa că, după ce-am analizat cu calm propunerea lor deconcertantă, am decis, în fine, să spun da.

Da, acceptam să mă infiltrez printre jurnalişti care timp de trei săptămâni aveau să umble prin Spania, pe urmele umbrei unei foste actriţe de teatru radiofonic, devenită prima-doamnă a singurei ţări din lume care-i întindea o mână bietei mele ţări înfometate. Da, eram de acord să mă dau din nou drept cine nu eram, acoperindu-mă încă o dată cu minciuni sfruntate şi identităţi false. Ce beneficiu aveam să obţin eu, pe lângă ce le ofeream perseverenţilor englezi? Dincolo de cel economic, habar n-aveam încă. îmi era clar doar că, pentru început, activitatea aceea mă va ajuta să mă refac şi să mă simt iar în stare de ceva productiv. Că încă eram utilă şi apreciată.

În cele din urmă, am făcut înregistrările despre Palestina două zile mai târziu. Cât au durat repetiţiile şi pregătirile, am fost foarte atentă la tot ce mă-nconjura: tehnicieni, aparatură, metode şi maniere, gesturi, posturi şi procedee. Până când am reuşit să mă aşez la un microfon, un aparat cu literele BBC gravate pe oţel brunat. Spre liniştea tuturor, vorbele mi-au sunat clare şi potolite, fără urmă de nervozitate, fără umbră de nesiguranţă sau şovăială. Aşa mi-a rămas înregistrată vocea, alternând cu a lui Ângel Ara, imprimată în şanţurile a trei discuri, a căror transmisie pe

unde scurte avea apoi să traverseze Atlanticul şi să ajungă la ascultătorii din peste zece naţiuni. Aceasta fusese mărturia despre întâmplările din Palestina a cuiva care suferise şi iubise, plânsese şi născuse în cele mai sângeroase zile din complicata Ţară Sfântă.

Am încheiat sarcina aceea radiofonică fără niciun fel de restricţii formale; totul a decurs cu o uşurinţă absolută. La un moment dat, am fost tentată să întreb de Cora Soutter, dar mi-am înfrânat curiozitatea şi n-am aflat niciodată dacă decizia viscerală de-a mă respinge avusese consecinţe negative pentru ea. Am preferat să nu mă gândesc prea mult la confesiunea ci despre Nick şi nici s-o iau prea în serios. Mă tulbura prea mult, mă făcea să-mi pun întrebări despre sentimente care acum nu mai aveau niciun sens. Aşa că am preferat să las mărturisirea aceea închisă pur şi simplu într-un cotlon, nu ştiam dacă al inimii ori al minţii mele.

După ce am terminat înregistrarea pentru Serviciul Latino-american al BBC şi pe măsură ce în Londra primăvara îşi intra în drepturi, au început pregătirile pentru îndeplinirea viitoarelor mele îndatoriri. Fără să se menţioneze vreun expeditor, la The Boltons a început să sosească în fiecare dimineaţă un plic din hârtie groasă cu ziare argentiniene de mare tiraj, toate din urmă, desigur, şi toate cu opinii diferite despre persoana în chestiune. Imediat mi-am dat seama că ziare ca La Prensa, La Nacion şi, când se-ntâmpla să sosească, La Vanguardia, erau foarte critice, acesta din urmă avea chiar ilustraţii satirice şi caricaturi necruţătoare pe prima pagină. Altele, ca Democracia, în schimb, preamăreau cu efuziune atât regimul peronist, cât şi pe femeia pe care aveam s-o ţin sub observaţie în Spania. Deşi le netezeau înainte de-a mi le trimite, mi-am dat seama că publicaţiile fuseseră răsfoite, uneori găseam chiar câte o pagină ruptă sau o porţiune decupată cu foarfecă. Din când

în când, observam pete de cerneală sau de grăsime şi chiar cercuri imprimate pe hârtie, care dovedeau că se aşezase acolo, neglijent, o cană cu cafea sau un pahar cu vin. Totul arăta că fuseseră deja citite şi urmau să fie aruncate, adică erau exemplare pe care cineva avusese grijă să le sustragă, poate, de la ambasada argentiniană înainte să ajungă în coşurile de gunoi sau în sobele din bucătării ori -dată fiind lipsa de produse igienice - în cine ştie ce crăpătură mai intimă.

Pentru fiecare deplasare, mi-au pus la dispoziţie o maşină cu şofer. Obiectivul lor principal din zilele următoare a fost să mă înveţe să mă descurc printre jurnalişti cu oarecare credibilitate. Nu trebuia să deprind tainele meseriei, eram cu toţii conştienţi că n-aveam să devin de pe-o zi pe alta o corespondentă străină experimentată. Dar existau o grămadă de lipsuri mici pe care puteam să le ascund, chestiuni secundare, lăturalnice sau auxiliare, care m-ar fi putut ajuta să mă mişc fără să trezesc bănuieli.

Mai întâi, m-au pus să urmez un curs rapid de dactilografie în nişte birouri întunecate din Whitehall. De instruirea mea, stându-mi permanent în ceafă, răspundea o secretară în vârstă, cu un coc bine strâns, slabă şi dură. Şi pe când înfruntam misterele vitezei cu care înainta carul maşinii de scris şi ale apăsatului pe clape, mi-au revenit în minte ecouri triste din alte vremuri. într-un magazin unde se vindeau maşini de scris îl cunoscusem pe nemernicul de Ramiro Arribas, când logodnicul meu de-atunci, bunul Ignacio, hotărâse că trebuia să devin funcţionară. Şi coincidenţa face că tocmai din Argentina se presupunea că aveam să primim autorizaţia pentru deschiderea unui lanţ de centre noi, reţeaua de academii Pitman, în care urma să investim banii daţi de tatăl meu când hotărâse să mă cunoască, după mai mulţi ani. Severa Miss Crossman, cu

manierele ei stricte de guvernantă victoriană, mi-a curmat zborul amintirilor, cerându-mi să-mi îndrept întreaga atenție asupra treburilor mele; așa am reușit, spre norocul meu, să-mi țin în frâu melancolia.

Ca să nu fiu complet ignorantă printre fotografi, într-un studio din Fitzrovia, mi-au făcut un instructaj despre funcționarea și nomenclatura elementară a mai multor aparate de fotografiat, tipuri de rolfilme și lentile, despre folosirea obturatorului, temporizatorului și declanșatorului și despre cum se schimbă filmul, în alt studio de la Broadcasting House, m-au învățat să folosesc magnetofonul cu bobină deschisă, în caz că aș avea vreodată nevoie. De nenumărate ori am executat comenzi, am verificat capete, am băgat și am scos role de bandă magnetică, până am reușit să fac totul cu ușurință.

A trebuit să mă familiarizez și cu numele și responsabilitățile unora dintre membrii echipei de încredere care avea s-o însoțească pe soția președintelui argentinian: mâna ei dreaptă -0 doamnă, fratele ei și totodată secretarul generalului, armatorul care urma să sponsorizeze voiajul dincolo de frontierele Spaniei, aghiotanții militari, preotul, croitoresele, coaforul și totodată confidentul ei. Nu dispuneau încă de lista completă, trebuiau să se țină la curent și să-i localizeze imediat ce soseau.

Am avut parte și de ședințe de informare despre principalele ziare, reviste și agenții de presă din lume: Reuters, France-Presse, Continental, Associated Press, United Press; am memorat date chiar și despre EFE. A trebuit să lucrăm cu tușe generice, fiindcă nu aveau date exacte nici despre publicațiile care urmau să ia parte la tour-ul primei-doamne. Presupuneau totuși că aveau să fie destul de multe: atât Spania arogant de autarhică, cât și

personajul care urma s-o viziteze generau în presa străină o stare enormă de morbiditate.

Mi-au organizat şi întâlniri cu persoane pe care le credeau relevante. La Press Club, lângă Fleet Street, m-am văzut cu un corespondent de la Evening Standard care făcuse un reportaj despre alegerile prezidenţiale din Buenos Aires din urmă cu un an. La Argentine Club din Hamilton Place, un gentlemen's club în toată regula, unde mi-au dat voie să intru într-un mic restaurant privat, am luat prânzul cu acţionarul majoritar al uneia dintre companiile feroviare anglo-americane, un bătrân venerabil cu nume pompos, care până la urmă s-a cam îmbătat, a vărsat lacrimi de dor pentru compania pierdută şi a încercat să mă sărute pe ritmul din Cuartito azul[14]. La o cină în grup, m-au aşezat lângă un funcţionar din consulatul general, un tip peste măsură de plicticos, de la care n-am reuşit să scot decât o descriere a frumuseţii pădurilor argentiniene din regiunea Bariloche. Şi astfel, cu mai multe sau mai puţine beneficii, am participat şi la alte întâlniri unde nimeni nu mi-a rostit niciodată numele adevărat şi nici noi n-am dat vreo informaţie despre mine, despre trecutul, viitorul sau intenţiile mele. Ca o prezenţă lunecoasă, i-am ascultat pe toţi cu maximă atenţie, din când în când am pus întrebări, am reţinut multe informaţii şi am plecat fără zgomot şi fără urmă.

În mijlocul acestui du-te-vino de neoprit al ultimelor mele zile la Londra, am găsit un moment liber ca să-mi iau rămas-bun de la Dominic Hodson. Nu reuşiserăm să ne împrietenim; fusese atent, conştiincios şi generos în misiunea lui, dar impenetrabil. Mi-a propus să ieşim la un prânz de despărţire, dar l-am refuzat cu vreo două minciuni. în schimb, profitând de faptul că avusesem încă o întâlnire la The Dorchester, i-am propus altă plimbare, însă de data

asta în Hyde Park, nu în The Boltons. După ce-am mers vreo jumătate de oră pe sub copacii în haine de primăvară, mi-a întins mâna să-şi ia rămas-bun. Sincer recunoscătoare pentru eforturile sale de-a îndeplini dorința lui Marcus, nu m-am putut abține şi l-am îmbrățişat din partea fiului meu şi a mea. Aproape că a roşit şi s-a bâlbâit puțin.

— Prietenul meu Mark a avut noroc cu dumneavoastră, a îngânat fără să mă privească. A ridicat ochii rotunzi, decolorați şi fără gene, bulbucați ca ai unei dorade roşii. Ştiți? Şi eu l-am iubit mult.

Fără să mai adauge ceva, şi-a atins borul pălăriei, s-a întors şi a luat-o spre Marble Arch. L-am iubit mult, recunoscuse, cu verbul acela simplu, to love, atât de alunecos. Confuză şi

emoționată, am rămas privindu-l cum se îndepărta, cum spatele pardesiului său devenea tot mai mic în depărtare, n timp ce el înainta pe trotuarul lat. Dominic îl iubise mult pe Marcus, era burlac, se mişca cu neîndemânare printre doamne şi atingerile femeilor îl stânjeneau. îl iubise mult, dar Marcus stătuse ani de zile departe de el şi niciodată nu mi-l pomenise. Poate de-aceea. în apropierea plecării, am găsit în sfârşit puțin timp ca să mă ocup de tot ce scăpase directivelor serviciului de informații. Să merg la coafor, de pildă. Să cumpăr haine pentru fiul meu, ținând cont că deja cântărea aproape zece kilograme, iar în Madridul începutului de iunie ne aşteptau zile mai călduroase.

— Fiul dumneavoastră? Mă scuzați?

Asta spusese Kavannagh încruntându-şi distinsa frunte. Sir Nigel Kavannagh, aşa-l chema pe domnul cu ochelari cu rame aurii şi păr argintiu care-mi propusese să colaborez din nou cu oamenii lui. Decizia mea fusese fermă.

— Ori merg cu fiul meu şi doica lui, ori nu mă mişc de-aici.

Phillippa acceptase să ne însoțească, iar pentru şederea amândurora la Madrid aveam deja totul organizat; l-am asigurat, aşadar, pe Kavannagh că prezența lor n-avea să-mi afecteze munca absolut deloc. îi voi ține departe şi în fața tuturor voi apărea ca o trimisă a BBC pe jumătate spanioloaică, pe jumătate englezoaică, sută la sută devotată muncii, independentă şi competentă. Chiar dacă nu-i făcea nici cea mai mică plăcere, dichisitul înalt funcționar n-a avut altă opțiune decât să-mi accepte oferta.

N-ar fi corect să spun că mi-am înnoit garderoba, fiindcă în realitate abia dacă aveam haine la care să renunț pentru altele noi; în valiza adusă de la Ierusalim nu era decât îmbrăcăminte de iarnă. Ca să mă aprovizionez, m-am întors în magazinul Digby Morton din Kensington. Am avut noroc să-l găsesc acolo chiar pe croitor şi am ales hainele împreună. A muşcat momeala că eram soție de diplomat portughez, nu i-am dat explicații despre trecutul meu printre tighele. Cu ajutorul lui, mi-am făcut o garderobă magnifică, pentru care am plătit o sumă indecentă.

Mi-am mărturisit păcatul în fața propriei conştiințe şi m-am absolvit pe loc: urma să fiu plătită strălucit pentru misiunea din Spania şi aşteptam totodată lichidității neprevăzute din moştenirea de la Marcus. Designerul m-a condus chiar el la maşină.

— Aveți un gust extraordinar, my dear, a zis. Veniți când doriți, veți fi mereu binevenită.

Porniserăm când i-am adresat o întrebare din zbor.

— Cel mai bun magazin de rechizite? Smythson, pe Bond Street, fără nicio îndoială.

Acolo m-am dus să mă aprovizionez cu carnete legate în piele, hârtie de scrisori şi plicuri, blocnotesuri şi o servietă cu aer profesional, dar şi superelegantă. Memoria mea reținuse figurile unor jurnaliste pe care le cunoscusem la

Ierusalim prin Fran Nash, în lunile de după pierderea lui Marcus, femei muncitoare, carismatice şi harnice ca Clare Hollingworth de la The Observer, Ruth Gruber de la The New York Post şi atâtea altele. De la toate aveam să fur gesturi şi maniere, expresii şi atitudini, moduri de-a privi lumea.

Am ignorat regula stabilită de Kavannagh de-a evita orice contact cu spanioli sau hispanici înainte de plecare şi am cinat în ultima seară cu Angel Ara şi George Camacho la Martinez; i-am invitat în semn de recunoştinţă că avuseseră încredere în mine şi-mi luaseră apărarea. Nu cunoşteau natura exactă a muncii mele, iar eu le-am vândut o gogoaşă care lega interesul lui Kavannagh de trecutul soţului meu. Mă îndoiesc că m-au crezut, dar cina a fost foarte plăcută în restaurantul decorat cu azulejos de Talavera, felinare din fier forjat şi un cap de taur Miura atârnat pe perete, cu toate că ne aflam la un pas de Piccadilly Circus.

Ajunsă în faţa uşii, în vreme ce Camacho oprea un taxi, i-am dat lui Ara un plic cu un teanc gros de lire sterline şi i-am şoptit un mesaj la ureche.

— Trimiteţi-i copiilor scoşi din Spania printre bombe, aceia pe care nimeni nu i-a mai cerut înapoi după război.

Petrecuserăm patru luni la Londra: sosiserăm printre nămeţii şi gheţurile celei mai grele ierni de care aveam să ne aducem aminte decenii la rând şi plecam când primăvara învăluia oraşul, lăcându-i asprimea mai suportabilă. Olivia a ieşit să ne conducă; în ciuda obişnuitei sale indiferenţe, l-a strâns pe Victor la piept cu putere. Cu veşnicele mele intrări şi ieşiri, n-avuseserăm ocazia să ne-ntâlnim prea des în ultimele săptămâni şi, chiar când fuseserăm obligate s-o facem, amândouă ne păstraserăm calmul, diplomatic cordiale, dar mereu distante. Ce-avea să se aleagă de casă

rămânea de văzut; să decidă împreună cu Dominic, eu aveam acum alte urgențe.

Am intrat în aeroport cu bagajul nostru voluminos într-un căruț împins de doi hamali, şi acolo l-am întâlnit pe Dean Haines, subordonatul blond al lui Kavannagh, pe care-l cunoscusem la The Dorchester şi cu care mai apoi mă întâlnisem în diferite ocazii. Cu o discreție exagerată, mi-a înmânat un plic. Conținea trei paşapoarte impecabile cu tot atâtea nume false; o legitimație de presă şi un duplicat. în alt plic, de dimensiuni mai mici, erau bancnote de cinci, zece, o sută şi o mie de pesete.

Pe fundul lui, am dat de o cutiuță cu cărți de vizită. Pe toate figura adresa de la Broadcasting House şi un număr de telefon la care, logic, nu răspundea postul de radio, ci ei, ca să afle primii dacă cineva făcea cercetări legate de mine. Exact în centrul fiecărui dreptunghi al cărții de vizită, era tipărit, cu litere elegante de tipar, noul nume pe care chiar eu îl alesesem ca să mă rebotez.

LIVIA NASH

BBC REPORTER

Soacrei mele îi furam cinci litere, prietenei mele tot numele. Cel mai probabil, niciuna n-avea să afle asta vreodată.

PARTEA A TREIA
SPANIA

36

Am rămas trează până în zori. Toate flancurile deschise se imitau în capul meu şi luptau cu înverşunare unele cu

altele ca să le acord atenție preferențială. Voi putea să-mi îndeplinesc sarcina? Voi întâmpina vreun obstacol care să mă dea de gol? Victor se va simți bine în casa bunicului său, departe de mine?

Singură, întinsă pe un pat străin, nu reuşeam să adorm şi priveam cum se rotea minutarul deşteptătorului de voiaj, până când s-a făcut unu, două, trei, aproape patru. La un moment dat, am auzit glasuri la etajul de dedesubt, paşi pe scară, o uşă deschisă în apropiere când cineva a răsucit cheia. Apoi, doar tăcere.

Ajunseserăm chiar în după-amiaza aceea la Madrid, cu o zi mai devreme decât programaserăm. Am coborât din avion, am intrat în terminal, Phillippa a rămas în urmă cu Victor, iar eu am ieşit luând aerul dezinvolt al reporterei de radio care se presupunea că devenisem.

Mă anunțaseră că avea să vină după mine un şofer; l-am identificat imediat, dar m-am prefăcut că nu-l văd ca să-mi pot plimba privirile prin toată sala de aşteptare. M-am simțit uşurată când l-am zărit aşteptând răbdător într-o parte a sălii; a trebuit să fac un efort ca să nu fug să-l iau în brațe. Acolo era tata, Gonzalo Alvarado, ceva mai bătrân şi mai slab, într-un costum din trei piese. Şi el mă văzuse, desigur. Dar, aşa cum ne înțeleseserăm la telefon, ne-am ignorat reciproc. Alături de el, îmbrăcată foarte modest, aştepta o doamnă. Era Miguela, o angajată în vârstă, venită din Extremadura, care-i luase locul bătrânei Servanda în îngrijirea casei. împreună urmau să-i ducă pe Phillippa şi pe fiul meu la casa lui din strada Hermosilla, unde aveau să locuiască în vreme ce eu îmi jucam rolul de reporteră impostoare.

Am intrat în Madrid fără să schimb o vorbă cu şoferul, refugiată în singurătatea banchetei din spate. Zeci de imagini din trecutul recent, toate cu Marcus, au început să

mă bântuie pe măsură ce dădeam din nou de anumite locuri, anunțuri, afişe şi fațade. La un moment dat mi-a venit să plâng; din fericire, purtam ochelari de soare mari, ca să mă apere atât de lumina începutului de iunie, cât şi de accesele de melancolie nedorite. Era oraşul din care Marcus şi cu mine plecaserăm în urmă cu doi ani, în culmea fericirii după victoria din marele război, mândri că ne făcuserăm datoria şi entuziasmați de viitorul ce ni se deschidea înainte şi în care ne puteam afişa în public, fără subterfugii şi minciuni. Acum eu mă întorceam cu un copil care avea ochii şi culoarea pielii lui, pe când rămăşițele lui pământeşti zăceau, sfârtecate, sub o lespede de marmură, la poalele unui munte din Palestina. Străduindu-mă să nu mă las copleşită de descurajare, m-am apucat să privesc străzile şi oamenii şi să caut schimbări, semne vizibile, urme de speranță în biata mea țară atât de devastată.

Mai întâi, am observat că nemții dispăruseră, cu purtările lor supărătoare cu tot, de parcă-i înghițise pământul. Pe măsură ce înaintam pe Paseo de la Castellana - numită acum Avenida del Generalisimo -, am observat că nu se mai vedeau steagurile în roşu, alb şi negru care înainte se iveau la orice colț de stradă cu svasticile lor.

Din sediile unde fusese instalată ambasada germană, foarte aproape de Piaza de Colon, nu mai intrau şi ieşeau mulțimi de funcționari şi reprezentanți diplomatici. înăuntru, Comisia Aliată de Control ducea acum cu discreție la bun sfârşit operațiunea Safehaven, în vederea distrugerii oricărui vestigiu nazist, în acest scop, începuse un proces minuțios de identificare şi expropriere a zeci de imobile oficiale, evaluând diverse organizații şi instituții, blocând sute de întreprinderi şi imobilizând capitaluri şi active, inclusiv celebrul aur al naziştilor, provenit din spolieri operate în multe locuri din Europa.

Pe măsură ce maşina înainta, vedeam clar apusul celui de-al Treilea Reich când mă uitam la conace, vile şi mici palate. Lăsasem în urmă, ca pe-o coajă goală, Banca Germană Transatlantică. Ceva mai încolo, la numărul 18, sediul Gestapoului era închis ermetic cu lanţuri groase care se încrucişau cu ciocănelele de bătut în poartă. Pe trotuarul din faţă, birourile Sofindus, cândva elegante, aveau acum obloanele zăvorâte, iar anexa clădirii Deutsche Schule, de pe colţul cu strada Zurbarân, îşi închisese poarta zăbrelită cu un lacăt gros. Lângă impunătoarea construcţie ce adăpostise înainte Institutul German de Cultură, pe colţul cu Paseo del Cisne - rebotezat în onoarea lui Eduardo Dato - , se observa că grădina din faţă era năpădită de buruieni. Alături de scuarul cu monumentul lui Castelar, rugina începea să-şi înfigă dinţii în grilajul din fier forjat al Oficiului de Presă German.

Deşi nu reuşisem să le văd pe drum, mi-am închipuit că degradarea cuprinsese şi restul clădirilor, mereu luxoase şi bine situate, în care se desfăşurase viaţa de zi cu zi a naziştilor din Spania; pe unele dintre ele le frecventasem ca invitată la evenimente şi recepţii. Reşedinţa ambasadorului din strada Hermanos Becquer sau animatul club social de lângă biserica San Fermin de los Navarros. Sediul partidului nazist chiar în faţă, la colţul cu Zurbano. Biroul de Turism de pe strada Alcalâ. Camera de Comerţ Germană de pe strada Claudio Coello. Agenţia de presă Transocean de la numărul o sută şi ceva de pe Serrano. Toate proprietăţile astea şi multe altele, răspândite prin toată Spania, erau acum controlate de Aliaţi şi în negocieri cu Guvernul lui Franco; ambele părţi jucau dur ca să vadă cine va reuşi să obţină felia cea mai bună.

Maşina şi-a continuat drumul până la Clubul de Presă, un loc pe care nu-l ştiam şi unde mi se oferise găzduire. Am

trecut şi prin faţa reşedinţei lui Sir Samuel Hoare, fostul ambasador britanic; m-am întrebat de la care dintre ferestrele lui larg deschise văzuse trecând cortegiul funerar al omologului său, Hans Adolf von Moltke, mort la Madrid la trei luni după ce-şi preluase funcţia de şef al legaţiei germane. Dinăuntrul casei sale, dar la vedere, îmbrăcat într-un frac auster, Sir Sam îşi scosese jobenul la trecerea sicriului şi-şi plecase solemn capul în semn de doliu: etichetă diplomatică impecabilă cu duşmanul, chiar în toiul războiului.

Ceva mai încolo, în apropiere de Altos del Hipodromo, maşina a virat la dreapta, am luat-o pe îngusta stradă Pinar şi ne-am oprit în faţa numărului 5, la uşa unei clădiri care oscila între o vilă mare şi un palat mic. Şoferul a anunţat: am ajuns, doamnă. După ce am coborât, mi s-a strâns inima când am privit intrarea. Cunoşteam locul, fusesem acolo de cel puţin două ori. Şi nu, pe-atunci nu era sediul a nimic care să semene cu un club de presă. Nici pe departe.

Îndată ce-am intrat, mi-am dat seama că încă mirosea a vopsea proaspătă. în salonul din aripa dreaptă, unde fosta mea clientă Helga Henke îşi expusese cândva picturile ei florale mediocre, am văzut câteva fotolii grupate în jurul unui aparat mare de radio. Sub scară, acolo unde înainte atârnau într-o armonie cordială portretele lui Hitler şi Franco, era expusă o pictură mare în ulei cu o scenă de vânătoare. Mi-a ieşit în întâmpinare o doamnă în vârstă, îmbrăcată cu o corectitudine austeră, o ţinută între guvernantă şi menajeră. Şi-a spus numele, Cortes; mi-a urat bun-venit şi s-a pregătit să-mi arate spaţiile comune: biblioteca şi sala de lectură, cabinele telefonice, sufrageria cu ferestre care dădeau în grădina din spate şi o încăpere alăturată cu o mică tejghea şi o varietate de sticle cu băuturi.

Totul fusese rearanjat, dar încăperile erau exact ca pe vremea când Serrano Suner, în sălbatica-i fervoare filogermană din perioada imediat următoare Războiului Civil, hotărâse să-i închirieze imobilul baronului del Sacro Lirio, ca să înființeze acolo noua Asociație Hispano-Germană. Ca s-o dea în folosință, comandaseră mobile şi echipamente, instalaseră o bibliotecă vastă cu cărți în germană sau despre Germania şi extinseseră bucătăria, instalând electrocasnice moderne, dăruite de întreprinderi germane; una dintre ele donase chiar un serviciu de veselă complet, împodobit cu svastica, jugul şi săgețile[15], reunite, în cursul conflagrației mondiale, se ținuseră aici conferințe şi concerte care debordau de patriotism, expoziții şi discursuri întru gloria celui de-al Treilea Reich şi despre armonioasele lui legături cu Spania.

Acum, la doi ani de la dezastrul nazist, din toți acei conferențiari, artişti şi invitați nu mai rămăseseră nici umbrele. După ce dăduseră față încăperilor şi înlăturaseră cu grijă tot ce mirosea a nazism, în ajunul primei vizite oficiale a unei personalități străine de Spania lui Franco, transformaseră din mers instituția aceea culturală într-un club select pentru primirea jurnaliştilor din afară. Mi-am adus aminte de acel Press Centre instalat de englezii din Mandat la Ierusalim pentru confortul reporterilor internaționali, barul unde băusem primul aperitiv cu Fran Nash, când aflasem că ea şi Nick Soutter sunt prieteni. Să-i mulțumeşti pe profesioniştii din presă părea a fi un demers ambițios care trecea dincolo de frontiere.

Rigida doamnă Cortes a încheiat prezentarea încăperilor de la parter, dar încă nu văzusem nici urmă de rezident. A întins atunci mâna spre scară.

— Dați-mi voie să vă conduc până la dormitorul dumneavoastră: aici vom găzdui doar doamne jurnaliste.

Domnii au fost instalați în hoteluri, deşi aici va fi locul de întâlnire al tuturor.

Cineva avusese grijă să-mi urce bagajul; când am intrat, l-am văzut aşezat lângă peretele din fund. Mobila era contemporană, aproape modernă. Birou cu scaun, fotoliu tapițat lângă fereastră, dulap în perete, baie micuță şi un pat mare de-o persoană cu un crucifix deasupra. Pe noptieră, am găsit un bouquet de flori albe şi o carte de vizită. Diego Tovar, directorul Oficiului de Informare Diplomatică, îi ura Liviei Nash, reporteră BBC, bun-venit în Spania. Alături, programul zilei următoare. Eram convocați la zece dimineața în sala de şedințe pentru a primi informațiile corespunzătoare primei zile.

Am auzit din spatele meu vocea administratoarei.

— Cina se va servi începând cu ora opt şi jumătate.

Fără a mai adăuga ceva, a închis uşa încet şi m-a lăsat singură. M-am uitat la ceas: şapte şi douăzeci. Am ezitat câteva clipe, sufletul mă îndemna s-o iau la goană pe scări în jos, să mă închid într-o cabină telefonică şi să-l sun pe tata. Voiam să aflu cum ajunsese fiul meu şi cum reacționa la absența mea. Dar m-am abținut: nu, de la Clubul de Presă n-am să sun pe nimeni. Ca să-mi scot grija asta din minte, am început să-mi desfac bagajul.

Când am coborât, o oră şi un sfert mai târziu, în sufragerie erau ocupate doar două mese. La una se aşezase o doamnă mai în vârstă, cu trup îndesat, păr scurt şi ochelari cu lentile groase, care-i atârnau la gât de un lănțişor din argint. într-o mână ținea o revistă pe care o citea, iar în cealaltă o furculiță; nici n-a ridicat bine capul, că am şi salutat în van. Fireşte, n-avea nici cel mai mic interes să mă cunoască; cu atât mai puțin să mă invite să-i țin companie. La cealaltă masă, cu spatele la intrare şi privind spre grădină, era a doua femeie, căreia n-am reuşit

să-i văd fața. Părea slabă şi am presupus că era tânără, după culoarea naturală a părului castaniu, nu prea bine aranjat. Şi ea mi-a ignorat salutul, de parcă nici nu m-ar fi auzit. Ținând cont de indiferența amândurora, am ales să mă aşez singură într-un colț.

M-a servit un chelner tăcut, cu o tunică albă scurtă, încheiată până în gât. Tocmai îmi terminam aperitivele când tânăra s-a ridicat şi a spus noapte bună în engleză americană, fără să ne privească. Good night, sweet pie, a răspuns femeia cu ochelarii atârnați de lănțişor, în aceeaşi limbă, cu acelaşi accent şi fără să-şi ia ochii de la ce citea. Tocmai îmi aduseseră merluciul pane cu maioneză, când şi ea a zis la revedere la fel de laconic.

În comparație cu austeritatea din casa soacrei mele, felurile de mâncare ar fi trebuit să mi se pară savuroase. Dar le-am lăsat pe jumătate neterminate. Niciodată nu-mi trecuse prin minte că aveam să le duc dorul casei din The Boltons, Londrei şi chiar Oliviei. Dar simțeam lipsa apropierii, încrederii şi tăriei pe care le emanau ea şi compatrioții ei; pentru că luptau toți ca unul pentru reconstruirea țării lor, austeri, curajoşi şi admirabil de stoici; înfruntau strâns unii necazurile şi suportau sacrificiile printr-un efort comun. Spania, în schimb, biata mea patrie, începea propria reconstrucție divizată de o fisură sinistră.

După ce am refuzat bolul cu budincă de la desert, am ieşit în grădină şi m-am aşezat pe unul dintre scaunele albe din fier forjat; aici, departe de centrul Madridului şi de zarva sa, n- auzeam decât greieri şi cicade. Nu se întunecase încă de tot, mirosea a iasomie, temperatura era foarte plăcută: toate ingredientele unei nopți perfecte. Totuşi, iată-mă cufundată într-o solitudine profundă ca o prăpastie, despărțită de fiul meu, ignorată de americancele înfumurate,

întrebându-mă pentru a mia oară de ce făcusem o nouă promisiune absurdă.

Închisă în camera mea, ca să-mi alung fantasmele, am scos unul dintre dosarele pe care la un moment dat mi le dăduse Kavannagh şi am început să recapitulez informaţii pe care le ştiam deja pe de rost. Pe lângă prima-doamnă argentiniană, protagonista voiajului, insistaseră să-i cercetez şi pe însoţitorii ei cât se putea de bine; eu trebuia să decid care erau utili şi care nu, să separ grâul de neghină.

Lillian Lagomarsino de Guardo, am citit din nou. Treizeci şi cinci de ani. Sora unuia dintre principalii oameni de afaceri argentinieni şi secretar al Industriilor, Rolando Lagomarsino, şi soţia lui Ricardo Guardo, preşedintele Camerei Deputaţilor. Mamă a patru copii, însoţitoare personală, consilieră pentru probleme de protocol şi etichetă. Juan Duarte, frate, treizeci şi trei de ani, burlac, secretar particular al preşedintelui, fost comis-voiajor de săpunuri, iubitor de distracţii. Alberto Dodero, şaizeci şi unu de ani, căsătorit şi divorţat de două ori, influent om de afaceri în sectorul naval, coordonator al suitei şi sponsorul celei mai mari părţi a voiajului. Julio Alcaraz, căsătorit, cincizeci şi ceva de ani, coafor. Asunta Fernândez, vârstă şi stare civilă irelevante, croitoreasă de încredere, angajată a casei de haute couture Henriette. Juanita Palmou, vârstă şi stare civilă irelevante, croitoreasă de încredere, angajată a casei Paula Naletoff.

Mai erau şi alte nume şi funcţii: aghiotanţi militari, un medic, un fotograf, chiar şi un preot şi trei jurnalişti, pe care era mai convenabil să-i evit. Unul dintre ei era scenaristul de teatru radiofonic Francisco Munoz Azpiri, trimis să redacteze discursurile; altul, un tânăr fotograf, Emilio Abraş, care trebuia să înregistreze toate imaginile primei-

doamne, şi, în sfârşit, un oarecare Valentin Thiebaut, cronicar al ziarului Democracia, care conta şi pe aprobarea Secretariatului de Informaţii al Preşe-dinţiei. Prin profesia lor, îmi puteau probabil îngreuna munca; mai bine să-i las deoparte. Cel mai mult mă interesau cei dinainte: doamna din lumea bună, fratele dezmăţat, bărbatul în vârstă bogat şi petrecăreţ, coaforul şi cele două croitorese efi-ciente, cum fusesem şi eu. Pe toţi aceia trebuia să-ncerc să-i abordez într-un fel sau altul. Cum urma s-o fac şi cu ce rezultate, habar n-aveam.

Pradă insomniei, am privit iar deşteptătorul. Acele cu vârfuri fluorescente arătau patru fără cinci. Am strâns din pleoape şi m-am răsucit pentru a mia oară în pat.

37

Am ajuns doar cu câteva momente înainte de întrunire, cât să pot bea o cafea. Spre deosebire de seara trecută, sufrageria era plină, în principal cu bărbaţi; în aer pluteau glasuri, schimburi de saluturi şi fum gros de tutun. Prefăcându-mă sigură pe mine, m-am îndreptat către singura masă care rămăsese liberă. Nici nu fusesem servită bine, că sufrageria începuse să se golească, dar nu m-am grăbit. Preferam să aştept, să observ, să văd cum se comportă viitorii mei colegi. Aşa că am fost printre ultimii care au intrat în salonul vecin. În faţă se afla cineva pregătit să ia cuvântul.

Aveam la mine unul dintre caietele legate în piele şi acel biro cumpărat la Ierusalim. Mă îmbrăcasem cu un taior din lână fină cu mâneci trei sferturi, nici prea formal, nici foarte informai. Tăcerea a cuprins salonul, am calculat că eram în jur de douăzeci, m-am simţit uşurată să văd că fiecare avea în mâini câte un caiet. De pe scaunul meu, aflat mai în

spate, le-am văzut intrând pe rând pe cele două americance din seara anterioară, care se aşezaseră în faţa mea; am mai zărit o prezenţă feminină, era cu siguranţă cea pe care o auzisem instalându-se la ultima oră din noapte. Restul erau bărbaţi.

Un tânăr spilcuit de vreo treizeci de ani ne-a dat bună ziua şi ne-a cerut tuturor celor prezenţi să ne prezentăm, spunându-ne mai întâi numele şi apoi pe cel al publicaţiei care ne trimisese acolo. Am observat că unii o făceau cu dragă inimă, iar alţii fără chef; am presupus că acesta era cazul corespondenţilor rezidenţi în Madrid, sătui să tot spună ce hram poartă. Doi dintre ei au zis că lucrau pentru ziare argentiniene, La Tribuna şi Democracia. Restul veneau de la The New York Herald Tribune, Christian Science Monitor, Magazine World Report, The New York Times, Diário da Manhã din Lisabona şi Time Magazine. Şi revista germană Der Spiegel. Şi agenţiile Associated Press, United Press şi Reuters, toate cu birouri în Madrid. Am aflat că americanca trecută de prima tinereţe, cu corpul ca un dop, era Anne Allen, de la Lady's Home Journal. Tânăra care luase cina cu spatele a spus că se numeşte Rita Hume şi colaborează cu agenţia International News Service. Nu existau reprezentanţi ai Italiei şi Franţei pentru moment, fiindcă voiajul pe care-l făcea Madame Peron avea să continue în acele ţări şi să fie acoperit in situ, dar organizatorii au evitat să comenteze detaliul ăsta ca să nu ştirbească strălucirea glorioasei sale şederi în Spania.

În vreme ce profesionişti autentici îşi prezentau acreditările, eu mă pregăteam, încercând să-mi ţin nervii sub control. Mi-am dres glasul discret, am înghiţit în sec de mai multe ori, mi-am ţinut genunchii lipiţi şi am strâns bine biro-ul, de parcă era o plută de salvare. Până mi-a venit rândul.

— Livia Nash, Serviciul Latino-american al BBC din Londra.

Gata. O spusesem. Mai multe capete s-au întors spre mine; pentru mulți, nu era o publicație cunoscută.

După ce s-au terminat prezentările, un domn foarte slab, cu părul pieptănat frumos pe spate, a făcut un pas înainte. Avea în jur de patruzeci de ani şi purta un costum gri-perlat impecabil. Cel care jucase rolul de moderator până atunci s-a tras într-o parte, gata să-l asculte cu politețe.

— În numele Oficiului de Informare Diplomatică şi al meu personal, ca director, permiteți-mi să vă urez bun-venit, stimate doamne şi domni...

Era Diego Tovar: acelaşi care semnase biletul ce însoțea florile pe care le găsisem cu o seară în urmă în camera mea. Au continuat inevitabilele minute protocolare, în care se ridicau în slăvi generozitatea şi efortul epuizant depus de autoritățile spaniole şi argentiniene pentru organizarea vizitei, ca şi profunda recunoştință față de publicațiile care se vor ocupa cu difuzarea acesteia cu mai mult sau mai puțin zel. După aceea a repetat mesajul într-o engleză mai mult decât decentă.

— Deşi aveam prevăzut să vă oferim toate detaliile într-o notă de presă amănunțită, îngăduiți-mi să vă prezint în avans cum a evoluat până acum voiajul primei-doamne a Argentinei.

M-am uitat cu coada ochiului în stânga şi-n dreapta şi m-am convins că toți îşi deschiseseră carnețelele. I-am imitat imediat.

— Cu privire la transport, vă comunic că doamna Maria Eva Duarte de Peron şi suita sa zboară într-un cvadrimotor DC-4 nou al companiei Iberia, achiziționat din ordinul Generalisimului special pentru călătoria asta şi anume adaptat pentru a-i asigura remarcabilei noastre invitate cel

mai mare confort. în cabina de pasageri, dispune de două dormitoare decorate în stil maur, cameră de zi, sufragerie pentru opt persoane, bucătărie şi zone anexe. în aer, îi însoţeşte un avion al Flotei Aeriene Comerciale Argentiniene, cu personalul auxiliar şi bagajele.

Tovar vorbea cu dezinvoltură, nici urmă de ton exasperat ca al multor înalţi funcţionari. Abia dacă s-a uitat pe hârtiile din mâna lui şi a continuat, alternând fluid cele două limbi. Aproape toţi cei din jurul meu luau notiţe, aşa că i-am imitat iar.

- Decolarea de pe aerodromul Presidente Rivadavia din localitatea Castelar, provincia Buenos Aires, a avut loc vineri, 6 iunie, în jur de ora patru şi jumătate după-amiaza, în prezenţa preşedintelui, generalul don Juan Domingo Peron, a întregului guvern, a numeroase autorităţi şi a unui public impresionant. După mai multe ore de zbor, seara şi noaptea, deasupra meleagurilor sud-americane, aeronava a făcut escală pe baza aeriană de la Parnamirim, lângă oraşul Natal din nord-estul Braziliei.

Stilouri şi creioane alunecau rapid pe hârtie; nu eram în stare să ţin ritmul lor, aşadar am contat pe faptul că nota amănunţită pe care promiseseră să ne-o dea nu era o fanfaronadă crasă. între timp, Tovar îşi continua cronica.

— După realimentarea cu combustibil, a început traversarea oceanului Atlantic. Daţi-mi voie să vă povestesc, cu titlu de anecdotă, că toţi călătorii au ciocnit cu şampanie când au traversat ecuatorul, sărbătorind botezul celor care trăiau pentru prima oară momentul acela simbolic. După aproape douăsprezece ore de zbor transoceanic, avionul a aterizat pe aerodromul din Villa Cisneros, pe coasta atlantică a Saharei spaniole, la ora unsprezece şi cincisprezece minute, în cursul nopţii de ieri, sâmbătă. După ce a luat parte la o cină de gală dată în onoarea ei în

Cazinoul Ofițerilor şi s-a odihnit în reşedința guvernatorului, chiar în dimineața aceasta, doamna de Peron şi însoțitorii ei au reluat voiajul spre aeroportul din Las Palmas de Gran Canaria, unde sunt aşteptați să aterizeze...

A făcut o pauză, a îndoit cu eleganță cotul stâng şi s-a uitat la ceas.

— ...în circa douăzeci şi cinci de minute. După ce va vizita Consiliul Insular şi va asista la sfânta liturghie, este prevăzut ca la ora două după-amiaza suita să pornească spre Madrid, sosirea fiind estimată la ora opt şi treizeci de minute.

Diego Tovar a încheiat cu ceva practic; cu un semn de plăcută complicitate, n-a lăsat ce urma pe mâinile unui subaltern. Ne-a informat .în privința transferului la aerodrom, a lansat o invitație la prânz tuturor celor care doreau, la Clubul de Presă, şi a subliniat că ne stă la dispoziție pentru orice problemă, încă prezenta ultimele detalii, când şi eu mi-am privit discret ceasul. Era unsprezece şi zece, tocmai ne anunțase că un autobuz ne va lua de-acolo la cinci fix. Am calculat în cât timp puteam să dau o fugă până la casa tatălui meu şi să revin la ora indicată.

Imediat ce-a terminat de vorbit Tovar, câțiva s-au ridicat şi au ieşit în grabă; cei doi argentinieni s-au dus să-l salute pe Tovar cum se cuvine, în vreme ce alții au rămas vorbind între ei sau au întârziat pe scaune, adânciți în notițele luate. Fără să zic nici pâs nimănui, am părăsit salonul şi m-am furişat pe scări în sus până în camera mea. Am aşteptat puțin; când zgomotele şi glasurile s-au domolit şi mi-am închipuit că intrarea e liberă, am ieşit în stradă.

Strada Pinar începea destul de aproape de Hermosilla, puteam să merg pe jos. Nu mă aşteptasem totuşi să-l

întâlnesc la poartă pe directorul Oficiului de Informare Diplomatică. Dădea ultimele instrucțiuni înainte de-a urca în maşină, la umbra unor salcâmi. Imediat ce m-a văzut, şi-a concediat subordonații şi l-a rugat pe şofer să aştepte.

— Doamnă Nash, a zis apropiindu-se. Sunt onorat să vă pot saluta în sfârşit personal. Am vrut s-o fac înainte, dar m-au reținut corespondenții argentinieni şi pe urmă mi-a fost imposibil să mai dau de dumneavoastră.

A luat între degete mâna pe care i-am întins-o şi a sărutat-o galant în timp ce eu îmi reproşam că nu aşteptasem încă puțin, ca să fiu complet sigură că puteam să dispar discret.

— Să ştiți că e un adevărat privilegiu să vă avem alături de noi, stimată prietenă. Vă rog să nu ezitați să solicitați orice aveți nevoie pentru îndeplinirea activității dumneavoastră.

Am făcut un gest subtil de mulțumire, n-aveam nevoie decât să plec.

— Acum sunt foarte grăbit, au mai rămas o mulțime de detalii de pus la punct pentru după-amiază, iar înainte trebuie să trec pe la minister. Dar vă pot duce cu maşina unde doriți să ajungeți. Unde mergeți, dacă întrebarea mea nu e indiscretă?

Am ezitat, n-aveam pregătită nicio minciună, mi-am reproşat că nu fusesem mai precaută.

— Mă duc să... să... să caut o biserică, să asist la liturghie, nu vă deranjați.

Tocmai ce-auzisem asta din gura lui despre Madame Peron, fusese primul lucru care-mi venise în cap; a încuviințat mulțumit, aprobându-mi intenția. Diego Tovar era un bărbat chipeş, cu trăsături fine, maniere distinse şi ochi foarte limpezi, cu o înfățişare aproape tinerească, deşi avea şi câteva fire de păr cărunt.

— Mă tem că în zonă veți găsi cu greu ce căutați, dar, dacă doriți, vă pot lăsa la Cristo de Ayala. E o parohie magnifică, veți ajunge mai mult decât la timp pentru euharistia de la ora
douăsprezece.

Mi-am amintit că Ayala era o stradă paralelă cu Hermosilla şi am acceptat fără să stau pe gânduri. în plus, dacă luam în considerare partea pozitivă, îmi convenea acest prim contact apropiat cu responsabilul pentru răsfățarea publicațiile străine: poate la un moment dat îmi putea fi de folos.

În câteva minute, m-a lăsat în fața bisericii, scuzându-se din nou că nu-mi putea acorda mai mult timp. Deja intrau numeroşi enoriaşi îmbrăcați elegant, în concordanță cu ziua aceea mare şi cu zona selectă a cartierului Salamanca. Aproape toate doamnele purtau voaluri din dantele fine peste buclele făcute la coafor, niciunui bărbat nu-i lipsea pălăria, nici costumul de vară: liturghia de duminică de la ora douăsprezece în Spania național-catolică era cel mai mare eveniment social al săptămânii. I-am urmat cu aparentă fervoare, m-am aşezat pe una dintre ultimele bănci. După ce preotul a intonat In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, mi-am luat zborul.

În Hermosilla m-au primit cu toții bucuroşi; în sfârşit, m-am convins că Victor îmi suporta bine absența, mi-am îmbrățişat tatăl, m-am asigurat că Phillippa amenajase micuța tabără cu jucării şi că Miguela se descurca de minune cu noii oaspeți. Orele au trecut cât ai clipi, mi-aş fi dorit să am la dispoziție mai mult timp ca să-mi scot copilul la plimbare prin El Retiro şi să stau la taclale cu Gonzalo. Dar n-a fost să fie; trebuia să mă întorc imediat. Miguela a avut inspirația să aducă pisoiul portăresei ca să-i distragă atenția lui Victor, iar eu m-am furişat. M-am urcat în grabă

într-un taxi şi am ajuns în strada Pinar, la numărul 5, când deja aşteptau la poartă câțiva reporteri.

Autobuzul care mergea la Barajas a plecat la timp; m-am aşezat singură pe unul dintre locurile de la mijloc şi, fără să-mi scot ochelarii de soare, am privit pe geam pe când ne puneam în mişcare.

Sărăcia patriei pe vremea aceea, la jumătatea lui 1947, era ceva mai uşoară decât în primii ani de după Războiul Civil, dar încă lipsea aproape totul în sate, oraşe, pe câmpii. N-aveai din ce să trăieşti şi nici cum să câştigi ceva; ca şi cum dezastrul intern nu era suficient, Adunarea Generală a Națiunilor Unite hotărâse să trântească uşa în nasul Regimului lui Franco, impus prin forța militară, în deplină armonie cu puterile Axei.

Aşa stând lucrurile, doar un singur şef de stat din lume întinsese o mână țării moarte de foame şi rămase fără prieteni. Generalul Peron, cu regimul său justițialist[16] şi economia argen-tiniană prosperă, i-a oferit Patriei-Mamă extrem de sărace grâu, carne şi ouă, piei, credite financiare şi un pic de speranță. Atenție, generozitatea lui nu era întru totul altruistă: existau anumite afinități ideologice între cele două regimuri şi, în plus, se urmărea întărirea legăturilor dintre două țări distanțate de cele două blocuri în care deja se împărțea lumea. în definitiv, sprijinul economic asigura pâine poporului, iar pentru Franco însemna o butelie cu oxigen. Aşa că hotărâse să-i mulțumească lui Peron aruncând banii pe fereastră. Dar şi Generalisimul îşi urmărea interesul: profita de ocazie ca să-şi spele imaginea şi să deschidă o fereastră spre lume, mulțumită atenției arătate de presa străină.

Primăria Madridului publicase în zilele anterioare câteva ordonanțe, convocând poporul, rugând locuitorii oraşului

să-şi decoreze balcoanele de sărbătoare şi invitându-i să iasă cu toţii în stradă.

Pe măsură ce autobuzul înainta, mă convingeam ce conştiincioşi erau concetăţenii mei. Numeroşi oameni umpleau străzile şi pieţele, chiar şi acostamentele şoselei spre aeroport, deşi stăteau în soare.

38

Am privit aterizarea din tribuna presei, înconjurată de presupuşii mei colegi străini şi de un mare număr de jurnalişti spanioli veniţi din diferite provincii. Pe ei nu-i păstorea distinsul Oficiu de Informare Diplomatică al lui Diego Tovar, ci Direcţia Generală a Presei, o entitate de cenzură ceva mai puţin simpatică, atentă ca tonul şi fondul informaţiei să fie permanent în armonie cu dispoziţiile Regimului.

Invitaţii ocupau imense terase suspendate şi spaţiul dină-untru al terminalului; cei veniţi din proprie iniţiativă stăteau mai departe, în jurul perimetrului şi chiar pe terenurile foarte aride din apropiere; toată lumea striga şi flutura cu înflăcărare steaguri spaniole şi argentiniene, amestecând alb cu albastru, roşu cu galben. Dotările erau împodobite cu draperii şi covoare, steguleţe şi ghirlande groase de flori. în faţa turnului principal fusese instalată o estradă tapiţată în vişiniu, cu trei fotolii impunătoare; fundalul era un stindard gigantic cu însemnele şefului Statului. Guvernul şi câteva sute de autorităţi militare şi civile ocupau flancurile, convocaţi ca martori ai impresionantei vizite.

Megafoanele informau despre ruta aeronavei, viteza cu care se deplasa, cât mai era până puteam s-o vedem. Mulţimea clocotitoare a strigat ca un singur om când au

apărut la orizont cele două escadrile de avioane din Forțele Aeriene care o escortau. Chiar în clipa aceea, Franco şi soția lui au coborât de pe estradă pe pistă. Atunci, aeronava argintie a companiei Iberia s-a ivit pe cerul serii, s-a răsucit grațios în chip de salut şi a aterizat lin. Ovațiile celor prezenți au fost atât de asurzitoare, încât aproape a trebuit să-mi astup urechile.

Când avionul s-a oprit, freamătul a amuțit brusc în timp ce muncitorii cuplau scara. Uşa a început să se deschidă puțin câte puțin; mai întâi au ieşit două însoțitoare de bord, care s-au tras imediat într-o parte; apoi s-a înfățişat ea. Aplauzele şi uralele, strigătele euforice şi fluturatul de batiste şi stegulețe s-au transformat într-o adevărată nebunie.

Şi iat-o, într-un taior albastru, pe excelentisima doamnă dona Maria Eva Duarte de Peron: nicio publicație națională n-ar fi îndrăznit să-i modifice nesfârşitul nume. Blondă, tânără, minionă, pieptănată pompos şi purtând o pălărie de aceeaşi culoare cu taiorul. La rever purta o floare şi pe buze un zâmbet care nu s-a stins nicio clipă. A salutat mai întâi, fluturând mâna dreaptă, apoi a coborât din avion, escortată de ministrul Afacerilor Externe.

El Caudillo şi dona Carmen o aşteptau la baza scării; el plin de bucurie şi exultând în uniforma verde-oliv, ea cu o pălărie enormă de paie neagră şi mănuşi albe de vară. Uralele şi aplauzele continuau cu înflăcărare în vreme ce Franco le-o prezenta autorităților. Rând pe rând, i-au sărutat mâna; ea a făcut la fel cu a episcopului. Pe urmă au trecut în revistă trupele Primei Regiuni Aeriene, au răsunat în aer salve de artilerie şi cineva i-a înmânat doamnei un buchet de flori gigantic. Când au ajuns pe estradă, fanfara militară a executat cu brio ambele imnuri naționale.

De la tribuna presei, toți urmăream atent show-\A. Mygoodness, a şoptit lângă mine tânăra reporteră de la International News Service, şocată de acea desfăşurare de forțe. Ceva mai încolo, alt american, sarcasticul corpolent de la United Press, a făcut un comentariu hazliu şi câțiva colegi de lângă el au izbucnit în râs. Argentinianul de la ziarul Democratici m-a întrebat ce spusese, iar eu am dat din umeri, ca şi cum nu ştiam. Dar îl auzisem, şi tocmai de-aia am râs în sinea mea şi am hotărât că era mai bine să-mi țin gura.

Vuietul publicului încă nu încetase când ne-au grăbit să ne întoarcem la autobuze, jurnaliştii străini fiind separați de cei locali. între timp, demnitarii se pregăteau să traverseze terminalul şi să urce în vehiculele lor. Franco avea la dispoziție un impunător Mercedes Pullman Limousine, identic cu cel pe care-l foloseau Himmler şi liderii SS; încă n-avusese timp să-l înlocuiască cu un model britanic sau nord-american, cum avea s-o facă în anii următori, în funcție de cum îşi schimba prietenii. In acesta s-au urcat el şi distinsa lui invitată, flancați de escorta motocicliştilor cu căşti albe. în maşinile care-i urmau, se aflau soția lui şi ministrul de Externe; în cele din spate, spuma suitei urgentiniene şi autoritățile patriei. în sfârşit, după ei veneam noi, încheind alaiul, iar după noi mulțimi de copii şi băieți gălăgioşi, entuziasmați şi în goană, până ce viteza motocicletelor a depăşit-o pe cea a picioarelor lor.

Pe măsură ce înaintam la periferie, gloata se mărea tot mai mult. Ceva mai încolo, lângă parcul El Retiro, aştepta în formație o companie de Infanterie; în fruntea ei călărea Garda Maură. începea să se lase seara când convoiul a ajuns la Puerta de Alcalâ, unde ne aşteptau primarul şi toți angajații primăriei, altă pepinieră de funcționari şi personalități şi mulțimea. Au survolat zona patruzeci de

avioane de vânătoare, uralele şi strigătele au fost răsunătoare, s-au fluturat iar steaguri şi batiste cu miile, la balcoane atârnau stindarde, banderole şi şaluri de Manila.

Franco şi prima-doamnă argentiniană s-au dat jos din Mercedes şi au trecut în revistă trupele, printre marşuri mili-tare şi neîntrerupte aclamaţii; primarul i-a înmânat donei Eva alt buchet de flori monumental. După câteva minute, cei doi au urcat în alt vehicul, de data asta decapotat, şi au pornit iar. Fântânile Cibeles şi Neptuno, ca şi alte atâtea pieţe şi scuare, fuseseră împodobite de sărbătoare cu jocuri de lumini colorate; se zvonea că pentru instalarea lor fusese nevoie de opt zile şi trei sute de mii de pesete, nouă ingineri, vreo zece experţi şi două sute de muncitori; rezultatul era o spectaculoasă paradă a luminii într-o Spanie în care aproape toată lumea folosea în case becuri cu voltaj redus şi îndura mai mereu întreruperi de curent.

Foarte încet, ca să poată saluta şi să fie salutaţi, caravana a străbătut, prin mulţimi de oameni, strada Alcalâ, Gran Via -căreia pe-atunci i se spunea bulevardul Jose Antonio - şi Piaza de Espana, iar de-acolo s-a îndreptat spre Ciudad Universi-taria, unde şirul de vehicule s-a destrămat într-un final. Franco, invitata lui şi anturajul cel mai apropiat aveau să meargă de-acolo la Palatul El Pardo, reşedinţa Generalisimului, unde urma să fie găzduită şi nou-venita. Restul, fiecare în treaba lui, slavă Domnului.

M-am simţit extrem de uşurată să ştiu că ziua luase sfârşit; totul fusese atât de tumultuos şi frenetic, atât de zgomotos, pompos şi excesiv, încât bietul meu cap avea nevoie de un pic de linişte. Ziua fusese cât se poate de lungă, suportasem căldura teribilă a soarelui în tribună, pe geamurile deschise ale autobuzului intrase o grămadă de praf şi de mizerie şi încă-mi răsunau în urechi strigătele

înflăcărate, huruitul motoarelor de avioane şi motociclete, salvele de onoare, tobele şi trompetele fanfarelor militare. În plus, noaptea trecută dormisem puţin şi prost, una peste alta eram epuizată şi profund recunoscătoare pentru retragerea lor, tânjind ca autobuzul să mă lase în strada Pinar numărul 5, să-mi scot hainele foarte şifonate, să fac un duş rece şi să mă bag în pat. Nici nu mă gândeam, în naivitatea mea, că mult dorita odihnă avea să se ducă pe apa sâmbetei imediat ce voi ajunge.

Plicul mi l-a înmânat rezervata doamnă Cortes, l-am deschis stând în fotoliul din camera mea, în timp ce-mi scoteam pantofii. Când am citit ce scria, am scos o exclamaţie de enervare. Diego Tovar, directorul Oficiului de Informare Diplomatică, mă invita să luăm cina împreună în seara aia. Venea să mă ia la zece şi era exact... M-am uitat la ceas şi am oftat. Zece fără douăzeci.

Când m-a văzut coborând scara, în ochii lui am zărit o înaltă consideraţie; dar şi-a ascuns-o imediat, conştient de funcţia şi intenţiile lui. Întâlnirea noastră privea chestiuni profesionale, nu era dictată de niciun interes particular, cu atât mai puţin de intenţia de a-mi face curte. Cu toate astea, era o întâlnire de seară, iar eu alesesem să mă îmbrac după eticheta adecvată evenimentelor after six din lumea mondenă. În puţinul timp pe care-l avusesem la dispoziţie, făcusem un duş rapid, mă machiasem cu oarecare grijă şi-mi pusesem o rochie frumoasă cu model, fără mâneci şi decoltată, dintre cele cumpărate de la Digby Morton din Londra. Ca să nu întârzii, îmi lăsasem părul neprins.

— Nu ştiţi cât de mult vă mulţumesc că mi-aţi acceptat invitaţia, sper că nu sunteţi prea obosită.

Am minţit cu neruşinare, asigurându-l că şi mie îmi făcea o enormă plăcere întâlnirea noastră, fără cea mai mică aluzie la oboseala mea şi ora lui nepotrivită. Şi el se

schimbase: purta un costum semi-formal, pantalon de culoare închisă şi haină de culoare deschisă, am recunoscut în ele mâna unui croitor bun şi un farmec inegalabil în persoana lui. Cu toate astea, aş fi preferat de cinci sute de ori să nu trebuiască să-l însoţesc nicăieri.

— Ce v-ar plăcea mai mult, să stăm în aer liber sau într-un restaurant închis? Am rezervat în două locuri, pentru orice eventualitate.

Am ales, desigur, prima variantă. Când am ieşit, am observat că renunţase la maşina oficială şi venise cu a lui, o Mercury cu două locuri şi capota coborâtă. Nu era, bineînţeles, maşina unui bărbat cu familie; nici nu părea să se potrivească cu austeritatea naţiunii pentru care lucra.

— În fond, nu ştiu cât ştiţi despre Spania, nici măcar dacă să vă spun doamnă sau domnişoară Nash, a zis ţinându-mi portiera.

Mi-a venit foarte greu, dar am reuşit să-mi smulg vorbele din gât.

— Puteţi să-mi spuneţi doar Livia.

Nu fusese cu noi în tribuna de presă de la aeroport; stătuse în una rezervată autorităţilor, dar se apropiase să ne salute cordial înainte de aterizare, aducând cu el doi băieţi cu jachete scurte, încărcaţi cu răcoritoare şi tăvi cu gustări de la Viena Capellanes. De-atunci nu-l mai văzusem, dar părea teribil de încântat de cum decursese evenimentul. Organizarea nu era misiunea lui, de asta se ocupa o comisie specială. însă era o parte esenţială a ei, pentru că încerca să determine presa internaţională să acopere totul cu abilitate şi fără furie. Foarte probabil că-i cerceta cumva pe toţi reporterii, aşa cum făcea acum cu mine. Fără nicio îndoială, mă credea mai uşor de manevrat decât tipii afurisiţi de la alte publicaţii şi agenţii.

Am ieşit din Madrid, am urcat pe şoseaua Perdices, traficul era redus. Nu peste mult timp, a cotit la stânga, spre o creastă de lumini. Villa Romana, scria pe o firmă cu litere fluorescente. Câteva zeci de maşini erau parcate la intrarea în incintă; după ce mi-a ţinut iar portiera şi mi-a întins o mână ca să mă ajute să cobor, a dat cheile automobilului unui băiat. Înăuntru ne aşteptau o grădină mare cu pergole şi vegetaţie deasă, un restaurant pe terasă şi un ring de dans, mi s-a părut că disting şi o piscină în spate. Se auzea o orchestră care cânta muzică uşoară; deşi era luni, clientela era numeroasă.

— Cunoşteaţi locul acesta?

— Nici măcar nu ştiam că există, sunt ani buni de când n-am pus piciorul în Spania.

Ne-au instalat, am comandat şi am aşteptat stând de vorbă.

— Dar aţi mai fost la Madrid, nu-i aşa?

— De multe ori, da; am aici..., am ezitat, am câteva rude, dar nu le văd prea des.

A tăcut şi m-a privit ţintă.

— Să ştiţi că sunt obişnuit cu străinii, a spus cu neaşteptată încredere. Călătoresc mereu, am făcut şi câteva voiaje dincolo de graniţele Spaniei. Cu toate acestea, nu reuşesc să vă localizez accentul.

Nici nu era de mirare, de vreme ce întruchipam o farsă perfectă. Ca să-mi protejez acoperirea, alesesem să vorbesc o spaniolă corectă, dar din când în când foloseam englezisme, imprimam un ritm artificial sau rosteam cuvintele cu o pro-nunţie ca scoasă din mânecă.

— Sunt originară din Tanger şi rudele mele provin din locuri diferite.

Diplomat cum era în toate sensurile, n-a întrebat mai mult. Totuşi, prin tăcerea lui i-a făcut discret loc la masă

interesului. (la să-mi duc minciuna până la capăt, am mai adăugat ceva.

— La Serviciul Latino-amerian lucrez cu oameni din medii foarte diverse. Poate că de-aceea felul meu de-a vorbi nu vi se pare prea ortodox.

— Deci Nash este numele dumneavoastră patern?

Am fost gata să pufnesc în râs. Pe lângă geografia descendenței mele, era interesat să afle şi dacă numele îl primisem prin căsătorie sau naştere. Evitasem să-i răspund mai înainte la întrebarea dacă trebuia să mi se adreseze cu doamnă sau domnişoară, dar el tot nu renunța. Văzându-i curiozitatea, am ales să mă blindez.

— Nash e un nume luat de la cineva care acum este departe de viața mea.

În realitate, nu mințeam prea mult, în ciuda răspunsului meu echivoc. Numai că acel cineva era o prietenă, nu un soț.

Dincolo de galanterii, directorul Oficiului de Informare Diplomatică era serios interesat de BBC şi de serviciul unde se presupunea că lucrez.

— Permiteți-mi să fiu sincer, acum că începem să ne cunoaştem. Veți vedea, stimată Livia, că în noua etapă prin care trecem, țara noastră este extrem de interesată de contactul cu țările Americii Latine. înainte... în fine, în timpul războiului mondial existau chestiuni mai urgente; în momentul ăsta, fără grijile războiului şi cu noi interlocutori, suntem conştienți de locul în care îşi înfige rădăcinile esența noastră.

Eram la curent. Din rapoartele pe care mi le trimisese Kavannagh la Londra şi din discuția cu tata din după-amiaza aceea, ştiam că asta era una dintre recentele aspirații ale Regimului. De la sfârşitul Războiului Civil, exista un mare interes pentru revendicarea conceptului de

hispanitate şi pentru scoaterea de la naftalină a măreţiei vechiului imperiu. După şutul Naţiunilor Unite şi mâna întinsă din partea Argentinei, minţile gânditoare ale franchismului credeau că acum au cea mai bună oportunitate ca să încerce să recupereze ţări cândva prietene de pe celălalt mal al bălţii. Nu le venea uşor, în orice caz: mai multe guverne se opuneau radical, iar prezenţa pe acele meleaguri a unui număr mare de exilaţi republicani complica prieteniile acelea atât de dorite.

Fără să mă întrebe deschis, era evident că pe Diego Tovar l-ar fi încântat să afle ce format şi ce ton va avea în cele din urmă corespondenţa mea, cum va fi difuzată şi cui i se va adresa. Şi chiar dacă a avut grijă să nu-mi propună asta direct, a sugerat limpede că ar aprecia mult dacă, alături de deplasările donei Eva, aş avea delicateţea să nu vorbesc Spania de rău. Deşi eram o intrusă neruşinată, în clipa aia am devenit pe deplin conştientă că la zecile de mii de ascultători de peste Atlantic urmau să ajungă impresiile mele personale, părerea mea şi perspectiva mea. Diferenţa consta în filtrul pe care urma să-l folosesc.

Am terminat desertul; contrar aşteptărilor, cina fusese plăcută. Villa Romana se dovedise un loc agreabil, cu verdeaţă şi muzică sub un cer de iunie. Departe de-a lâncezi, la miezul nopţii, ambianţa se înviorase tot mai mult. Toţi clienţii păreau să se distreze de minune, erau bine îmbrăcaţi şi încălţaţi, frumos pieptănaţi, consumau cocktailuri şi şampanie, mâncau turnedo, salată cu fructe-de-mare şi rulouri de peşte-undiţar. Aceea, şi nu alta, era, fără îndoială, Spania despre care Diego Tovar dorea să informez eu.

Atunci a sosit un grup numeros, să tot fi fost zece-douăspre-zece persoane. Râdeau şi vorbeau foarte tare,

chelnerii s-au apucat să unească două mese ca să poată sta împreună.

— Argentinieni, m-a lămurit Tovar făcând un gest uşor cu ţigara. S-a umplut Madridul de ei.

— Au venit cu Madame Peron?

— Nu tocmai; ea are propriul alai. Nu ne este foarte limpede cine sunt toţi aceşti indivizi veniţi din proprie iniţiativă, nu urmează un şef anume şi n-am avut timp să verificăm. Cu toate acestea, e clar că sunt dispuşi să se adăpostească sub aripa ei. Probabil sunt simpli oportunişti care doresc să obţină beneficii pentru ei sau firmele lor, în funcţie de cum va decurge vizita primei-doamne.

Şi-a terminat ţigara, a stins-o în scrumiera triunghiulară cu reclama la Cinzano. Orchestra tocmai ataca primele note din Solamente una vez[17]. Credeam că va sugera să plecăm, dar mi s-a adresat din nou.

— E o îndrăzneală prea mare din partea mea să vă invit la dans?

Mi-am răsucit degetele pe sub faţa de masă, însă mi-am luat inima-n dinţi şi am şoptit:

— Cu plăcere.

Ne-am dus pe ringul ticsit de perechi. Nu mai dansasem din ultimele zile ale sarcinii; amintirea lui Marcus a năvălit cu putere, dar m-am străduit să nu mă afund în ea în timp ce-mi apropiam trupul de-al străinului. Diego Tovar s-a dovedit a fi un dansator excelent, graţios şi dezinvolt, deloc epuizant. După prima piesă, au urmat alte două bolerouri. Solistul ne-a rugat apoi să fim atenţi, s-a făcut linişte, toată lumea a întors privirile spre estradă. Şi-a dres glasul, a ridicat vocea şi, încântat, a anunţat că în continuare vor interpreta un tangou ca omagiu pentru abia sosita soţie a generalului Peron şi în onoarea clienţilor argentinieni care erau alături de noi în seara aceea.

— Mergem? am şoptit printre aplauzele entuziaste ale publicului.

Ne-am îndreptat spre masa noastră în timp ce pianistul a început primele acorduri din La cumparsita[18]. Câțiva dintre argentinienii abia sosiți mergeau spre ringul de dans, în sens
opus față de noi. Toți zâmbeau, vizibil încântați de omagiul adus patriei lor. Restul dansatorilor s-au dat la o parte, aplaudând continuu, făcându-le loc.

I-am privit pe primii doi dansatori: un tip cu gâtul gros şi o brunetă slăbuță. în spatele lor, un individ chel şi o blondă oxigenată, cu părul strâns într-o coafură cu melcişori. Când a treia pereche a ajuns pe ring, iar ochii lui s-au întâlnit cu ai mei, am simțit că un pumn de fier îmi frânge sufletul.

Înalt, chipeş, foarte vesel, cu părul dat cu briliantină, ducea de mână o femeie de vreo treizeci de ani, cu părul castaniu mahon. în fața mea era Ramiro Arribas, nemernicul care mi-a distrus viața.

39

Decretul municipal convoca toți madrilenii să vină în Piaza de Oriente, în acea luni. Cursurile studenților s-au anulat şi funcționarilor li s-a dat zi liberă; întreprinderile şi magazinele particulare au primit ordin să-şi lase angajații să iasă pe la mijlocul dimineții.

Autobuzul urma să ne ia din strada Pinar numărul 5 la zece şi jumătate. Cu gândul la valul de activități, am decis să mă trezesc dis-de-dimineață; pe la ora opt, eram deja în liftul din clădirea unde locuia tata, ca să-mi văd băiatul cel puțin câteva minute înainte să dau piept cu obligațiile mele. Casa începea să se pună în mişcare, dar Victor încă dormea. Phillippa mi-a făcut un raport complet şi m-a asigurat că

micuțul era încântat, nu se despărțea de motanul portăresei şi nu părea să-mi simtă lipsa prea mult. Miguela ne-a adus cafea tatălui meu, încă în pijama şi halat, şi mie, îmbrăcată deja în albastru petrol pentru ziua de lucru. Lăsând deoparte orice protocol şi în ciuda faptului că locuința era splendidă, mă grăbeam atât de tare, încât ne-am dus la bucătărie; pentru o clipă, m-am întrebat ce-ar fi spus Olivia dacă ne-ar fi văzut.

I-am povestit frânturi de la cina pe care o luasem cu directorul Oficiului de Informare Diplomatică, iar el mi-a risipit unele nelămuriri.

— Ținând cont de postul pe care-l ocupă, acest Diego Tovar de care-mi vorbeşti trebuie să fie unul dintre propagandiştii Acțiunii Catolice[19].

După căderea nazismului şi a fascismului italian, a spus sorbind din ceaşcă, Falanga îşi pierdea din influența asupra unor persoane cu posturi relevante, mai ales în cercurile legate de afacerile externe. Dintre diversele familii care roiau în jurul său, El Caudillo optase pentru o contragreutate bazată pe liderii propagandişti: membri ai unei mişcări profund creştine şi ia fel de anticomuniste, dar nu atât de radicali

În ciuda schimbărilor ăstora, a adăugat, să nu crezi că lucrurile stau altfel. Se încearcă acum să se prezinte o imagine mai puțin dură a Regimului, s-a eliminat salutul fascist şi se presupune că avem o Lege de Succesiune funcțională. Dar umblă o vorbă de duh în popor, care face mereu haz de necaz ca să nu se dea la fund: totul e practic la fel, numai că înainte, când intrai într-un birou sau în orice instituție, ridicai brațul şi strigai cu înflăcărare „Trăiască Spania!" Acum sunt mulțumiți şi dacă şopteşti Ave Maria Purisima.

Am râs uşor, dând pe gât ultimul strop de cafea, era vremea să plec.

— Martin Artajo, ministrul Afacerilor Externe, e în momentul de faţă cel mai relevant dintre ei, a încheiat tata, ridicându-se ca să mă însoţească până la uşă. E de presupus că în ministerul său a numit persoane de teapa lui. Pe noul tău prieten, de pildă.

Învăţând cuvântul „propagandişti", am făcut calentoarsă. Am simţit o umbră de tristeţe că-l văzusem pe Victor doar dormind, dar mă simţeam totodată şi foarte liniştită, fiindcă era bine îngrijit şi totul era pe placul lui. Mai presus de toate, dincolo de catolicii implicaţi în politică şi de somnul fiului meu, ceva îmi tulbura, îmi răscolea şi-mi zguduia inima: Ramiro Arribas. Bărbatul care se pregătea în zorii zilei, spilcuit şi sigur de sine, să danseze un tangou sub stele pe dealul Perdices.

Clipa extrem de scurtă în care privirile noastre se-ntâlniseră fusese de-ajuns ca să ne recunoaştem. Trecuseră aproape unsprezece ani de când îmi lăsase o scrisoare devastatoare în camera noastră de la hotelul Continental din Tanger, înainte să fugă ca un mizerabil. în urma lui rămăsesem eu, părăsită, însărcinată, fără bani şi fără bijuteriile moştenite, plină de temeri şi datorii. Niciunul dintre noi nu avea idee cum îşi refăcuse celălalt viaţa. Eu nu încercasem niciodată să aflu unde era şi ar fi fost foarte complicat ca el să-mi dea de urmă după toate schimbările mele de identitate şi loc. Dar, fără nicio îndoială, amândoi am ştiut imediat cine eram. Bulversată, îl strânsesem de braţ pe Diego Tovar ca să plecăm de-acolo cât mai repede; Ramiro rămsese pe loc, privind în urma mea, în vreme ce însoţitoarea lui atrăgătoare îl trăgea de mânecă, încercând să-l ducă în centrul ringului. Cu figura lui încă în minte,

după vizita matinală din Hermosilla, am ajuns iar pe strada Pinar, la numărul 5.

Autobuzul ne-a lăsat în patioul armurăriei Palatului Regal; mi-ar fi plăcut să avem ceva timp la dispoziție, douăzeci de minute mi-ar fi fost de-ajuns ca să dau o raită în cartierul meu, în piața şi pe strada mea, locurile copilăriei şi tinereții mele, aflate aşa de aproape de-acolo. Dar n-a fost să fie, nu trebuia să mă despart de grup. Am urcat în formație scara impunătoare de marmură flancată de halebardieri, totul în jur era majestuos: dimensiunile încăperilor, tapiseriile, covoarele, candelabrele. Brutalitatea războiului distrusese edificiul, doi ani de lucrări reuşiseră să-i vindece rănile fără ca acum cicatricile să fie prea vizibile. După ce familia regală plecase în grabă în exil, doar

Azana[20] îl locuise temporar ca preşedinte al Republicii. Franco avea gusturi austere şi se instalase în Palatul El Pardo, mai îndepărtat şi mai modest. Se ducea la Palatul Regal doar pentru festivități fastuoase şi ostentative. Ca aceasta.

Pe noi, cei din presă, ne-au instalat într-un salon alăturat celui rezervat pentru festivitatea oficială, înconjurați de mobile patinate cu foiță de aur, fresce pastorale şi pereți tapisați cu mătase verzuie. De dincolo de balcoane, venea un zgomot răguşit şi continuu, ca o hulă puternică. Unii dintre noi, curioşi, ne-am apropiat şi am tras discret draperiile. Când ne-am uitat pe fereastră, am văzut o imagine cutremurătoare: mii, zeci de mii, poate sute de mii de oameni se înghesuiau în marea Piaza de Oriente şi în zonele din apropiere, grămezi de trupuri strânse unele în altele purtau din nou pancarte şi steaguri. Pe cer nu era niciun nor, iar căldura devenea tot mai copleşitoare; mi-am imaginat cum trebuia să se simtă masa aceea compactă de oameni, care abia dacă avea unde să stea la umbră.

La un moment dat şi-a făcut apariţia Diego Tovar, impecabil ca întotdeauna. I-a salutat şi pe unii, şi pe alţii cu simpatie, a sărutat mâinile femeilor şi le-a strâns pe-ale bărbaţilor. Pe unii i-a bătut călduros pe spate şi chiar a glumit cu jurnalişti nord-americani mai duri, până ce-au izbucnit toţi în hohote de râs. Talentul lui în relaţiile publice era incontestabil; mă întrebam dacă-i va fi de vreun folos. M-a lăsat ultima în lanţul de politeţuri, nu ca un afront, ci în semn de bună-cuviinţă, ca să-mi dedice mai mult timp. M-a întrebat cum mă simt şi dacă mă odihnisem; după întâlnirea neaşteptată cu Ramiro din noaptea trecută, pe drumul de întoarcere de la Villa Romana, pretinsesem că sunt extrem de obosită, doar ca să-mi ascund tulburarea.

Curând am început să observăm agitaţie şi ordine. El Caudillo şi invitata lui soseau, ajunseseră deja. Am fost duşi în marea Sală a Tronului şi aşezaţi cu grijă într-o parte. Draperiile erau trase, blindând încăperea în faţa amiezii strălucitoare; zeci de lumânări în sfeşnice şi aplice cu becuri palide luminau salonul, dându-i un aer cam lugubru. Poate că tocmai din cauza lipsei de lumină am crezut că ochii îmi jucau o festă când i-am văzut intrând pe Madame Peron şi pe Franco în uniformă. Dar nu. Pe măsură ce se apropiau de centrul sălii, mi-am dat seama că nu mă înşelam. În acea zi de 9 iunie, când erau peste treizeci de grade, soţia preşedintelui argentinian purta peste rochia de tafta o haină fastuoasă din blană de samur, pe care mi-aş fi dorit s-o am în primele săptămâni petrecute la Londra, când termometrele rămâneau cu încăpăţânare sub zero grade. Refractară la simplitate, ilustra doamnă asortase la ţinuta ei ciudată un fel de glugă de care atârnau mai jos de umăr nişte podoabe din pene viu colorate.

A urmat un şir nesfârşit de sărutări de mână, cu ambii demnitari aşezaţi în centrul sălii. Prin faţa lor a trecut un

întreg cortegiu de autorități civile în frac, militari în ținută de mare gală şi doamne cu pălării enorme de paie. Au fost şi unele confuzii şi greşeli, înghiontiri şi chiar îmbrânceli; daţi-vă la o parte de-aici, ăsta-i locul meu, au murmurat mai mulți, pentru că toți se străduiau să stea cât mai aproape de protagonişti, aşa că la un moment dat au trebuit să intervină funcționarii ca să restabilească ordinea. După ce s-a încheiat secvența plictisitoare a saluturilor, purtând Marele Colier al Ordinului Eliberatorului General San Martin, care-i cădea pe umeri, şi eşarfa corespunzătoare care-i traversa de-a curmezişul burta voluminoasă, El Caudillo al Spaniei prin grația Domnului, şi-a pus ochelarii pe vârful nasului, a ridicat vocişoara şi a început să citească un discurs sforăitor, încărcat cu aluzii la credință, armonie, iubirea dintre popoare şi marea familie a hispanității.

Imediat după aceea, a sosit şi momentul să i se prindă în piept donei Maria Eva Duarte de Peron Marea Cruce a Isabelei Catolica în formă de broşa strălucitoare. Se presupunea că valoarea simbolică a decorației era inestimabilă, dar nici cea materială nu era probabil mică: aur masiv, rubine pe brațele crucii, perle în vârfurile lor şi numeroase briliante peste tot. în centru, pe email, cele două coloane ale lui Hercule legate printr-o panglică, cu inscripția Plus Ultra. Foarte puțini se puteau lăuda cu o atât de înaltă onoare, era un gest de prețuire.

După aplauzele furtunoase, soția preşedintelui argentinian s-a pregătit să răspundă cu alt discurs la fel de bombastic, în care a înlănțuit spiritul reginei catolice cu şi mai multe aluzii la credință, providența divină şi iubirea dintre popoare. Am observat că doamna citea cursiv; deşi în presa spaniolă se omiseseră complet aluziile la trecutul ei, datorită rapoartelor lui Kavannagh, eu eram la curent cu faptul că Eva Peron fusese ani la rând actriță, sau cel puțin

aspirantă. Nu avusese niciodată succes, dar simplul fapt că urcase pe scenă şi, mai ales, că interpretase piese de teatru radiofonic o ajuta să se mişte cu uşurinţă în faţa publicului, a camerelor şi a microfoanelor.

În autobuz, pe drum, corespondentul de la The New York Herald Tribune îl întrebase, într-o spaniolă stricată, dar inteligibilă, pe Valentin Thiebaut, trimisul ziarului argentinian Democracia, dacă era adevărat că pe redactorul de discursuri îl urcaseră în avion în ultima clipă chiar din ordinul preşedintelui, care se temea de abilitatea oratorică a primei-doamne. La vremea aia, toţi ştiam că Democracia era ziarul argentinian cel mai apropiat de peronism, cineva comentase chiar că era proprietatea personală a Doamnei.

Pe când ea fărâmiţa frazele pompoase care i se scriseseră şi se auzeau bliţurile de la aparatele fotografilor, eu încercam să-mi duc planurile la bun sfârşit. Primul ţel pe care mi-l stabilisem era să-i găsesc printre cei prezenţi pe membrii suitei sale de care trebuia să mă apropii. I-am localizat pe primul rând, într-o parte, înconjuraţi de generali, prelaţi şi ştabi. Niciunul n-avea nimic deosebit, totul era în regulă la ei, dar i-am perceput într-un fel diferiţi, mai puţin rigizi şi ţepeni decât ai noştri. Doamna îmbrăcată în mov, care avea în păr un accesoriu discret cu flori, am presupus că era Lillian Lagomarsino, însoţitoarea şi consiliera ei. Pe domnul mai în vârstă cu torsul lat l-am identificat ca fiind Alberto Dodero, magnatul şi armatorul însărcinat cu coordonarea şi sponsorizarea părţii neoficiale a voiajului. Şi cel mai tânăr, care îşi pieptănase părul cu apă şi avea mustăcioară, am ghicit că era fratele, craiul care cu doar câţiva ani în urmă vindea săpunuri, iar acum era piesa de rezistenţă din angrenajul preşedinţiei. I se spunea Juancito.

La încheierea discursului, au răsunat ovații furtunoase, subalternii au deschis în sfârşit balcoanele, iar un fel de muget asurzitor s-a ridicat din piață. Au ieşit Franco, dona Eva şi după ei miniştri şi domni cu funcții mai mari; microfoanele postului Radio Nacional de Espana erau pregătite. Mulțimea părea înnebunită, agitând euforic banderole şi batiste, şepci, pancarte şi pălării. O lozincă a sunat într-un ritm palpitant, din ce în ce mai tare.

— Ce spun? m-au întrebat colegii.

Stăteam înghesuiți, am ciulit urechile, era greu să distingi cuvintele exacte în freamătul general, care amintea de nişte tobe puternice. După ce am înțeles, m-am întors, am repetat, apoi am tradus. Franco, Peron, o singură inimă[21]: asta scanda gloata. Extaziați, cu zâmbete binevoitoare pe chipuri, El Caudillo şi musafira lui au aşteptat câteva clipe lungi în timp ce poporul striga cât îl ținea plămânii. Franco, Peron, o singură inimă. Franco, Peron. Până ce, în sfârşit, ea a luat cuvântul.

A vorbit puțin, dar la obiect, cu ardoare şi vehemență. Liber, fără hârtii de data asta, a făcut aluzie la proletari[22], defavorizați şi muncitori, la drepturile lucrătorilor, recucerirea drepturilor sociale şi dreptatea popoarelor. Unora dintre liderii franchişti care stăteau în partea din spate a balconului principal le curgeau picături de transpirație pe tâmple, mai mulți au crezut că ascultă ecourile unui discurs ținut de o Pasionaria[23] cu accent de Buenos Aires.

Fără să le pese de caniculă, sute de mii de madrileni aplaudau fără răgaz şi aclamau cu ardoare. Probabil nu le prea păsa de vorbele propriu-zise ale primei-doamne; ar fi aplaudat orice cuvânt ieşit din gura ei. Era o paranghelie, un circ gratuit, o zi de fiestă şi li se spusese că doamna aia va aduce în Spania tone de pâine şi carne, iar asta îi

interesa de fapt. în ciuda apelurilor cam subversive ale invitatei, Franco privea încântat răspunsul public la chemarea ei. Exact asta voia: urale populare în masă, să arate imaginea unui popor unit în jurul conducătorului său. Să afle prea bine lumea cum îl aclama Spania.

Venise momentul să-şi ia la revedere, făcând cu mâna şi gata să se-ntoarcă în Sala Tronului, când dinspre esplanadă s-a auzit o cadență muzicală.

— Ce cântă? m-au întrebat iar presupuşii mei colegi de breaslă.

Mi-au trebuit câteva secunde ca să-mi dau seama: intonau Cară al sol[24] tare şi cu entuziasm. Mulțimea imensă, spontană şi de neoprit, cu brațul drept în sus, răcnea imnul falangist, cu totul străină de chipul preschimbat pe care noii recruți ai Acțiunii Catolice doreau să-l arate peste hotare. Ca să mulțumească sau să se arate mulțumită sau prin simplă molipsire automată, dona Eva Duarte a părut să se alăture gloatei şi a lăsat impresia că salută şi ea pentru o clipă cu vechiul salut fascist. Un murmur răguşit de neplăcere s-a răspândit printre jurnalişti străini din spatele meu. Am privit în jur: i-am zărit pe ministrul de Externe schimbat la față, pe Diego Tovar abia ținându-se să nu se ia cu mâinile de cap şi pe alți câțiva înalți propagandişti mormăind nemulțumiți, cu expresii de enervare pe chip. între timp, masele din piață continuau să-şi arate în cor entuziasmul febril: am să stau alături de camaraaazii mei care stau de gardă alături de luceeeferi... în palat, câțiva îşi imaginau deja ştirea din presa străină de a doua zi. Nimic nu s-a schimbat în Spania în ciuda aparentelor răsturnări de situație, aveau să spună ziarele nord-americane, engleze, franceze. Cămaşa nouă pe care ai brodat-o ieri cu ață roşie e tot vie şi prezentă. Temuta Axă Roma-Berlin a fascismului dispăruse după terminarea războiului mondial; acum, aveau

să noteze diferiți cronicari, părea să-şi facă apariția alta, cu o ideologie similară, între Madrid şi Buenos Aires. Iar Eva Peron, aveau să scrie alții, venise s-o parafeze.

Actul solemn a luat sfârşit, s-au format grupulețe, se auzeau saluturi de despărțire şi schimburi de impresii, dar nimeni nu îndrăznea să plece până când El Caudillo şi soția preşedintelui Peron nu ieşeau pe poartă. Am privit atent panorama şi am evaluat oportunitatea până am decis că da, acum era momentul. Să mergem la el, am murmurat în timp ce-mi treceam discret palmele peste şolduri, ca să-mi aranjez fusta. Am arborat un zâmbet larg şi m-am îndreptat cu paşi grațioşi spre prada mea.

— Livia Nash, de la Serviciul Latino-american al BBC, am salutat întinzându-i mâna. E o adevărată onoare să vă cunosc, domnule Dodero.

40

Armatorul îmi dăduse întâlnire pe terasa de la Riscal; aş fi preferat un loc mai retras, un birou la ambasada argentiniană sau un colț discret în lobby-ul hotelului său, de pildă. După întâlnirea cu Ramiro, intenționam să evit localurile publice cu orice preț. în special, pe cele mai frecventate şi celebre.

Străin de grijile mele, Alberto Dodero trimisese o maşină să mă ia din strada Pinar numărul 5, un Cadillac negru şi luxos, care întorcea capetele pe străzi. Mă aştepta bând un whisky cu gheață şi discutând cu doi țipi care au dispărut de îndată ce le-a făcut semn. Cum era de aşteptat, în jur mişunau curioşi şi gură-cască; credeau că întreaga capitală pusese în funcțiune un radar ca să detecteze prezența demnitarei argen-tiniene sau a celor din suita ei. Mi-a sărutat galant mâna, mi-a ținut scaunul şi mi-a

complimentat ținuta. A spus că niciodată nu-i luase interviu o femeie atât de frumoasă, eu i-am acceptat politețurile masculine cu un zâmbet neutru, nu mai aveam altul.

— De fapt, nu va fi vorba de un interviu obişnuit, domnule Dodero, l-am lămurit şi mi-am pus şervetul pe genunchi. Va fi mai degrabă o discuție relaxată, dacă sunteți de acord. Pregătim un reportaj radiofonic de amploare, care va urmări vizita în Spania a soției preşedintelui Peron, va fi difuzat de Serviciul nostru.

— BBC e foarte ascultat în Uruguay şi Argentina, a zis, ridicând paharul cu un gest de apreciere. Va fi o plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră, dragă... domnişoară sau doamnă, cum trebuie să vă spun?

Am reluat strategia pe care o folosisem cu Diego Tovar.

— Îmi puteți spune Livia, pur şi simplu.

Avea peste şaizeci de ani, era cel mai puternic armator din Rio de la Plata şi unul dintre cei mai importanți din America de Sud. Conducea un grup de întreprinderi de familie cu sute de ambarcațiuni, de la mari cargouri şi transatlantice până la remorchere şi şalupe fluviale. Departe de a-l sărăci, războiul îi adusese profit prin taxele de închiriere. Şi, după terminarea luptelor, în ultimii ani cumpăra la preț redus nave folosite în flota SUA, recondiționate pentru a trece de la transportul de trupe şi armament la cel de pasageri şi mărfuri. însoțitorul meu din seara aia era bogat, uimitor de bogat, fără prefăcătorii şi fără complexe.

A comandat pentru amândoi, fără să se deranjeze să consulte meniul; paella, a zis pur şi simplu; probabil că i-o recomandase cineva. Am făcut bine că nu i-am spus că în Spania se mânca paella la prânz, nu la cină, aproape la unsprezece noaptea; la Riscal părea să fie felul de mâncare vedetă.

— Ei bine, domnule Dodero, să începem...

— Vă rog, spuneți-mi Alberto, m-a rugat. Avea aplomb din plin, pungi lăsate sub ochi şi părul negru ca tăciunele, fără nicio îndoială vopsit, pentru că nu i se zărea niciun fir alb. Dacă doriți să vă spun Livia, n-am altă soluție decât să fiu pur şi simplu Alberto.

— Să începem atunci, Alberto, cum au fost pregătirile pentru călătoria asta...?

Aproape că n-am avut nevoie să mai întreb ceva, fiindcă n-a mai vorbit decât el. S-a oprit doar ca să laude paella pe care ne-au adus-o, colorată ca un tablou modern țipător; o paella pentru doi, plină de langustine, sferturi de lămâie şi felii subțiri de ardei gras roşu, suficientă pentru mai bine de cinci-şase comeseni.

Cu tendința pe care o au deseori bărbații cu personalitate puternică, Alberto Dodero a luat cuvântul şi s-a lungit într-un şir de eu, mie, pe mine, cu mine de neoprit, care ne-a dus până aproape de desert. Născut în Uruguay, într-o familie de imigranți italieni, avea marea în sânge: fiu, nepot şi strănepot de marinari genovezi, ambițios şi curajos, a făcut încă de tânăr un salt la Buenos Aires şi, împreună cu frații săi, a reuşit să ridice un imperiu care lega porturile din Rio de la Plata cu restul planetei. Fusese căsătorit de două ori, şi evoluția lui sentimentală urma tiparul canonic al bărbatului matur şi cu bani în căutarea tinereții eterne: prima soție fusese o doamnă de vârsta lui, cu care avusese copii, a doua o vedette arătoasă, cu aproape treizeci de ani mai tânără decât el. Iubitor de lux şi de cel mai monden savoir-vivre, avea proprietăți şi prieteni răspândiți în diverse regiuni. Printre primele figurau fastuoasa Villa Betalba din Montevideo, hotelul Cataratas de pe Iguazii şi o casă de vacanță pe Cote d'Azur, pe faleza înaltă a Medi-teranei.

Printre cei din urmă, un oarecare Ari Onassis şi soţii Peron, fireşte.

Raportul lui Kavannagh sugera, iar colegii mei jurnalişti consemnau şi ei, că Dodero era furnizorul particular de bijuterii al primei-doamne: piese opulente de la casele Walser Wald şi Ricciardi din Buenos Aires, care în scurtă vreme aveau să fie înlocuite de casele franceze Cartier şi Van Cleef & Arpels. El i le dăruia doamnei Peron, iar ea le accepta şi le purta în public cu încântare; între interesele economice ale armatorului şi demonstraţia somptuoasă de generozitate faţă de soţia preşedintelui nu părea să existe nici cel mai mic conflict. Se spunea că ea avea o slăbiciune pentru aur, în timp ce soţia lui Franco prefera perlele; fiecare cu gusturile şi poftele ei.

— Şi, după cum am înţeles, am reuşit să-l întreb când şi-a dus paharul cu vin la buze, când veţi pleca din Spania, dumneavoastră veţi sponsoriza restul voiajului în Europa, aşa este?

Dodero nu se jena deloc să vorbească deschis nici despre lucrul ăsta.

— E o onoare imensă pentru mine că generalul Peron a acceptat să finanţez etapele astea ale călătoriei; aşa nu facem 0 cheltuială inutilă pentru patrie, iar eu plătesc din buzunarul meu cu cea mai mare plăcere. Din nefericire, nu toate ţările europene sunt la fel de generoase ca asta.

A izbucnit în râs, ţinând între degete un cap de langustină. Toată lumea din jur l-a privit pentru a nu ştiu câta oară: în orice altă zi, fiecare client, fiecare grup, fiecare cuplu de pe terasă şi-ar fi văzut de treabă, atenţi la farfuriile şi discuţiile lor, indiferenţi la clocotul de la celelalte mese. Dar în noaptea aia se zvonise printre clienţi că sexagenarul cu părul ca tăciunele era un potentat argentinian care, evident, o însoţea pe dona Eva.

— Şi cu privire la următoarele etape ale tour-ului, îmi puteți spune ce planuri aveți?

Aici voiam să ajung, mai mult la viitorul apropiat decât la traiectoria din trecut, oricât de lăudabilă şi impresionantă ar fi fost. Dar ne-au întrerupt doi băgăcioşi: s-au apropiat doar ca să-i strângă mâna magnatului, poate ca să aibă despre ce vorbi, mândri, a doua zi de dimineață. Bun-venit în Spania, domnule! Vă rugăm să-i transmiteți mulțumirile noastre preşedintelui Peron! Trăiască Argentina, marea națiune-soră!

Nici n-au plecat bine, că armatorul a povestit mai departe despre viitoarea vizită pe care întreaga troupe prezidențială avea să i-o facă Sfântului Părinte. Pe urmă a menționat Franța, posibil Elveția, poate Portugalia. Aveam sentimentul că, pentru moment, dincolo de granițele Spaniei, Roma era singura destinație garantată. Poate că, celor de dincolo de Pirinei, prezența soției lui Peron le stătea în gât.

L-am ascultat până când un maître ne-a întrerupt cu recomandările pentru desert. După ce-a plecat cu comanda unui souffle flambat, m-am grăbit să-mi înfig ca pe-o suliță întrebarea cea mai concretă.

— Şi Marea Britanie? Cum merg planurile pentru vizita la Londra, Alberto?

A îndreptat iar discuția spre el: afacerile lui cu asociați britanici, numeroasele lui călătorii ca să încheie tranzacții, hidroavioanele ieşite din uz pe care tocmai le cumpărase de la englezi ca să se lanseze în navigația aerocomercială, o aventură nouă şi riscantă.

— Dar Madame Peron, am insistat, chiar este interesată de destinația asta sau mai degrabă credeți că...?

M-a privit intens şi şi-a apropiat bricheta din aur masiv de vârful unei Dunhill. S-a auzit un pocnet, flacăra a țâşnit şi mi-am regretat imediat vehemența. Poate că i se părusem

prea incisivă, dar cina se apropia de sfârşit, iar mie îmi trebuia un răspuns, ceva sigur, înainte să ratez întâlnirea noastră. Trebuia totuşi să am grijă, şi să nu fiu prea obositoare. N-am avut ce face şi am scos din mânecă o minciună ca să ies din încurcătură.

— Fiindcă, dacă până la urmă veți merge în Anglia, poate am putea avea onoarea ca doamna să vorbească de la microfoanele noastre.

A zâmbit încântat în timp ce scotea încet fum pe nări, fără să-şi ia ochii de la mine.

— Îmi plac femeile hotărâte...

N-a apucat să dezvolte: imediat, alt băgăcios s-a apropiat de masa noastră. A apărut din spatele meu; până atunci nu-mi văzuse decât umerii goi, părul negru strâns într-un coc şi spatele rochiei cu imprimeu.

— Stimate domnule Dodero, ce bucurie imensă să vă întâlnesc aici, în Spania. Român Altares, la dispoziția dumneavoastră, a adăugat întinzându-i mâna; accentul lui suna chiar mai argentinian ca al armatorului. Vă rog să-mi scuzați întreruperea atât dumneavoastră, cât şi frumoasa care vă însoțeşte...

S-a întors către mine şi un şuvoi de transpirație mi-a şiroit pe spate. A rămas cu zâmbetul împietrit pe față. Cea mai mare spaimă a mea tocmai se întrupase. într-un costum elegant de vară cu sacou şi vestă, dat cu fixativ, atrăgător şi îmblânzitor de şerpi, iată-l pe Ramiro Arribas. Iar.

A reacționat rapid, şi-a luat ochii de la mine şi s-a întors la Dodero. A recitat o înşiruire de nume, locuri, momente; un name-dropping[25] abundent, cum ar fi zis englezii. însoțitorul meu s-a încruntat uşor, încercând parcă să-şi dea seama cine e, dar fără prea mare interes. După câteva clipe, a mormăit nesigur:

— Da, da, îmi aduc aminte.

Incapabilă să rămân calmă, m-am ridicat de la masă.

— Scuzați-mă câteva clipe...

M-am dus la toaletă, unde cu mare plăcere aş fi urlat, blestemat şi mi-aş fi pus faţa sub robinet. Dar nu, nu trebuia să mă pierd cu firea. Nu trebuia să permit ca prezenţa, simpla existenţă a nenorocitului ăluia să mă tulbure din nou. Am strâns puternic din dinţi şi am tras adânc aer în piept.

Ramiro Arribas îşi schimbase numele în Román Altares, un nume diferit, dar oarecum asemănător. Acum nu vorbea o spaniolă ca a mea, ci una fluentă cu accent de Buenos Aires. Nu părea să-i meargă prost, dacă era să judecăm după cum arăta şi după faptul că-l cunoştea, cel puţin tangenţial, pe Alberto Dodero. Dar ce naiba făcea el la Madrid, când dăduse de înţeles că era stabilit la Buenos Aires? Şi doar îl salutase pe armator, sau mai voia şi altceva de la el? Mi-am amintit de vorbele lui Diego Tovar de la Villa Romana: capitala se umpluse de argentinieni greu de definit, oportunişti cu siguranţă. Şi Ramiro se potrivea profilului ca şi cum ar fi fost scos din matriţă.

M-am spălat pe mâini şi m-am privit în oglindă. Nu mai eram tânăra nechibzuită pe care mizerabilul ăla o manevrase după bunul lui plac, copila de douăzeci de ani pe care o înşelase şi o părăsise fără nicio remuşcare. Vedeam în oglinda din faţa mea chipul celei de-acum, o femeie în toată firea, cu cicatrici pe suflet, o lume în spate şi o mică familie în grijă. Fă-o pentru fiul tău, am murmurat. Dar m-am corectat imediat. Fă-o pentru fiii tăi, mi-am poruncit. Pentru micuţul Victor şi pentru copilul care n-apucase să vină pe lume, conceput de el în pântecul meu şi pe care l-a omorât când ne-a părăsit, copilaşul care pierise printre cheaguri de sânge, în timp ce fugeam din Tanger cu autobuzul, singură

şi speriată după plecarea lui. Pentru bebeluşul nenăscut, pentru fiul meu viu şi pentru mine însămi, nu puteam accepta ca Ramiro să mă facă să-mi pierd cumpătul.

M-am întors la masă cu o dezinvoltură impusă, am văzut că dobitocul încă vorbea de zor în timp ce Dodero se juca cu bricheta între degete; nu părea sâ-i dea prea mare atenţie. Când m-a văzut că vin, vulpoiul şi-a etalat zâmbetul splendid, ba chiar a vrut să spună ceva, vreun compliment cu care să intre în graţiile magnatului. Nu i-am ocazia. Ignorându-l, fără să mă aşez, am propus:

— Am putea pleca, Alberto?

Armatorul s-a ridicat şi a pus pe masă şervetul mototolit. Maître s-a apropiat rapid, din trei vorbe s-au înţeles. Să-i trimită nota de plată la Palace, am presupus; domnii ca el nu prea se deranjau să-şi scoată portofelul în public. Şi-a luat la revedere de la Ramiro, aruncându-i un salut insipid cu bărbia. Altă muscă, trebuie să-şi fi spus. Alt arivist care se apropia cu neobrăzare de soarele care dă mai multă căldură.

L-am lăsat pe Dodero să mă conducă spre ieşire, cuprinzându-mi talia cu braţul, în urma noastră au rămas un souffle neatins şi clienţii care şuşoteau în cor, ţintuindu-ne cu privirile. O clipă am fost curioasă să ştiu ce credea Ramiro despre mine, ce gânduri îi clocoteau în minte.

Chiar în noaptea aia avea loc un moment festiv în Piaza Mayor, un omagiu foarte lung adus de provinciile spaniole distinsei invitate. Dansuri populare, cântece, defilări şi daruri, 0 plictiseală cu de toate care urma să dureze până foarte târziu. Ziua următoare, ziarele aveau să laude iar farmecul primei-doamne, gesturile ei afectuoase faţă de popor şi haina impunătoare de vulpe albă, pe care o purta în pragul verii. Ca să n-o lase singură în excentricitatea ei, soţia lui El Caudillo şi alte ilustre doamne îşi scoseseră la

repezeală din fundul dulapurilor propriile blănuri, pe care aveau să le poarte la serată, moarte de căldură, dar nu mai prejos decât argentinianca; asta mai lipsea! înainte de ultimul moment al festivității, urma să sosească şi Dodero, după ce mă lăsa pe mine în strada Pinar numărul 5; pe drum, am reuşit să-mi revin şi să dau dovadă de un charme prefăcut.

— A fost o cină foarte plăcută, Alberto; opiniile dumneavoastră îmi vor îmbogăți reportajul, fără nicio îndoială.

A zâmbit încântat, nebănuindu-mi ipocrizia. Nu, nu fusese deloc o cină memorabilă: nu-mi oferise informații relevante şi toată seara vorbise doar despre el, aproape că nu spusese nimic din ce aveam eu nevoie. Iar nefericita sosire a lui Ramiro ne împiedicase să prelungim discuția cel puțin la desert şi cafea, când poate aş fi reuşit să mai aflu câte ceva. Aşa stând lucrurile, cu întâlnirea noastră pe terminate şi zero rezultate, nu-mi mai rămânea decât un glonț pe țeava: să-l fac pe milionar să-mi deschidă cel puțin drumul spre alt front.

— Riscând să abuzez de încrederea dumneavoastră, aş dori ceva...

— Orice vreți, frumoasa mea, a tranşat categoric. Orice depinde de mine.

— Ca să merg mai departe cu treaba mea şi să-i prezint cât mai exact pe Madame Peron şi pe însoțitorii ei, mi-ar fi de mare folos să stau de vorbă cu croitoresele ei. După cum am înțeles, sunt găzduite tot la El Pardo. Poate, dacă...

Alberto Dodero nu era omul care să stea pe gânduri.

— E ca şi făcut.

Planul inițial de activități se învârtea în jurul simbolurilor-cheie pentru esența spaniolă: mănăstirea El Escorial, orașul Âvila și zidul lui medieval, eroicele ruine ale alcazarului din Toledo și alte locuri glorioase de felul ăsta. Dar programul a trebuit să fie refăcut de mai multe ori. La cererea invitatei, n-au avut cum să nu includă câteva vizite cu caracter mai prozaic. Evei Peron nu-i păsa nici cât negru sub unghie de arta, istoria și vechea putere imperială a Spaniei; mai presus de orice, voia să vadă muncitorii și să afle ce avantaje le oferea Statul. Dacă-i aduceau înaintea ei, perfect. în caz contrar, avertizase, o să-i caute singură.

Cât ai zice peşte, au pus la cale un itinerar paralel ca să satisfacă cerința aceea neobișnuită. Cu soția Generalisimului drept companie, au dus-o la o casă de copii a Ajutorului Social și la inaugurarea unui dispensar al Asigurărilor de Sănătate, la o școală de calificare destinată muncitorilor și la un cartier de case care țineau de Institutul Național al Locuinței. Ba chiar la Toledo, au lăsat un grup de zidari să se apropie de ea și să-i strângă mâna. Peste tot a avut câte ceva de zis; ori de câte ori o auzeau proclamând necesitatea de-a lupta în continuare pentru justiție socială, cu orice preț și împotriva oricui, donei Carmen și autorităților care o însoțeau li se făcea părul măciucă.

Între timp, eu continuam să jonglez între acele evenimente, vizitele la fiul meu și rapoartele pentru Kavannagh. După primele zile, mi-am dat seama și că erau din ce în ce mai puțini jurnaliști străini. Oficiul de Informare Diplomatică condus de Diego Tovar era tot mai contrariat că, după festivitatea din Piaza de Oriente, presa internațională critica din nou cu înverșunare regimurile conduse de generalii Peron și Franco, relatând manifestarea de factură pseudofascistă la care asistaseră în Palatul Regal, insistând asupra represiunii și mizeriei din țară, dar și a

cheltuielilor astronomice pe care le presupunea omagiul acela. Pentru a neutraliza atacurile, intervențiile invitatei au întărit aluziile la armonie, bucurie, înțelegere. Turneul Curcubeu era numele siropos pe care au început jurnaliştii să-l folosească pentru a da culoare voiajului.

Umbla zvonul că, din când în când, doamna de Peron încălca protocolul, fugea să viziteze mahalale sărace şi împărțea bani cu amândouă mâinile. N-am fost martoră la asta şi, cu programul foarte încărcat pe care i-l făcuseră, sinceră să fiu, n-aş şti să spun când putuse să facă aşa ceva. S-a mai spus, şi se pare că aşa şi era, că intervenise pe lângă Franco să grațieze o comunistă condamnată la moarte, care în urmă cu câteva luni pusese explozibili la ambasada Argentinei, făcând mult zgomot şi nicio victimă; numele ei era Juana Dona. în loc s-o împuşte în fața zidului cimitirului din Carabanchel, cum făcuseră cu tovarăşii ei, Excelența Sa îi comutase pedeapsa capitală la treizeci de ani de puşcărie generoşi.

Nopțile continuau să fie la fel de pline de festivități la care Eva Peron ajungea invariabil târziu, pe măsură ce trecea săptămâna. A fost şi o gală la Palatul El Pardo cu spectacole date de artişti aflați la început de carieră: printre ei au strălucit o oarecare Carmen Sevilla şi cuplul format din Manolo Caracol şi o brunetă de altă etnie, care răspundea la numele de Lola Flores. S-a mai organizat şi o cină protocolară la Casa Cisneros şi s-a jucat piesa de teatru Fuenteovejuna la Teatrul Spaniol. Urma un eveniment grandios în aer liber în parcul El Retiro, cea mai aglomerată dintre toate aceste soirees madrilene.

În ciuda încercărilor mele, n-am putut scăpa. Diego Tovar, care-mi observase absența la unele serate anterioare, mi-a propus să vină personal să mă ia din strada Pinar numărul 5. Mulți corespondenți internaționali de presă

cotidiană trimiseseră deja cronicile despre primii paşi ai vizitei, în vreme ce se presupunea că eu încă adunam informaţii pentru reportajul meu. Ca director al Oficiului de Informare Diplomatică, poate credea că mai avea timp să mă câştige pentru cauza lui.

Gala era programată la zece şi jumătate seara, înainte de zece o aşteptau deja mai bine de o mie de invitaţi, autorităţi, întregul Guvern şi corpul de consilieri. Maşina lui Franco şi a doamnei de Peron n-a sosit totuşi până pe la douăsprezece şi douăzeci. Toată lumea şi-a făcut cruce când s-a răspândit zvonul că prima-doamnă îi lăsase pe Generalisim şi pe dona Carmen să aştepte aproape două ore în El Pardo, gata de plecare, cu galoanele şi colierele puse, în timp ce argentinianca se gătea. Franco era de o punctualitate cazonă şi obişnuit să ordone cu mână de fier, aşa că trebuie să fi fost indignat de asemenea ofense, dar a înghiţit găluşca şi a apărut zâmbitor la braţul musafirei, fără să dea vreun semn de nemulţumire. Una pentru alta, îşi spusese probabil: chiar azi-dimineaţă a ancorat în portul din Barcelona Rio Santa Cruz, primul cargou al flotei comerciale argentiniene care intra acolo după terminarea războiului mondial. Calele erau încărcate de mii de tone de grâu, aproape două sute de tone de fasole boabe şi tot atâtea de zahăr. Avea să fie începutul unui schimb comercial constant. Doar pentru asta era Franco dispus să suporte oricâte întârzieri erau necesare.

Oricine se afla cu vreo treabă în Madrid venise în noaptea aia în El Retiro şi aştepta cu nerăbdare să înceapă serata. Se spunea că se făcuseră adevărate mişmaşuri pentru obţinerea de invitaţii, unii chiar şi le-au vândut pe-ale lor pe sume considerabile sau le-au dat în schimbul unor favoruri. Oameni de afaceri, ierarhi ai bisericii, artişti, speculanţi, oameni de vază cu partenerele legitime şi câţiva arivişti care

se strecuraseră pe de-a moaca: pe-acolo li se vedea catalogul complet, toți îmbrăcați în haine de mare sărbătoare. în timp ce întârziau să apară, printre frunzişul din parc pluteau comentarii şi bârfe despre dona Maria Eva Duarte de Peron, cum continua s-o numească unanim presa. Doamnele sporoväiau că fusese artistă de varieteu şi că are părul excesiv de oxigenat. Domnii spuneau cu oarecare invidie că avea un farmec irezistibil cu care putea domina un bărbat afurisit ca generalul Peron.

Fireşte, la gală fusese invitată şi cea mai înaltă societate: aristocrați cu titlu şi bogați cu renume strălucit şi tradiție centenară. Toată lumea ştia, în frunte cu Franco, că în zilele acelea distinsa minoritate se remarca prin faptul că stătea între două luntri. în spatele uşilor închise aveau suflete monarhiste, visau la restaurarea Coroanei în persoana lui don Juan de Borbon şi credeau că Generalisimul este un militar posac, scund şi fără clasă. Dar dincolo de uşi, se instalaseră cu tot confortul în Regim şi-şi consolidaseră privilegiile.

Eleganți şi mondeni, mulți aveau şi câte o legătură cu Argentina, şi de aceea cunoşteau de la sursă tensiunile existente acolo între oligarhie şi prima-doamnă. Comerțul cu amănuntul din Buenos Aires o ataca cu aversiune, acuzând-o că era vulgară, parvenită şi ranchiunoasă. La rândul său, ea se repezea cu înverşunare asupra acestei elite opulente, atât de îndepărtată de originile ei umile şi de eforturile depuse în lumea spectacolului. Devenise celebru disprețul pe care-l avea față de cei care dețineau ferme de vite imense, care aveau guvernantă englezoaică pentru copii, îşi făceau cumpărăturile la Harrods şi călătoreau în Europa în fiecare an; spunea că cei mai bogați duceau cu ei şi o vacă pe vapor. Familii care se numeau Âlzaga, Anchorena, Unzue, Larreta, Martinez de Hoz, Blaquier, Uriburu sau Lezica;

locuiau în palate mici în stil francez, călătoreau în automobile Bentley somptuoase, jucau golf şi polo la clubul rural Tortugas, dansau la Roof Garden del Alvear şi aveau lojă la hipodrom. Familii ale căror vacanţe, petreceri şi nunţi apăreau în fotografiile revistei El Hogar, clanuri în care domnii erau membri ai Jockey Club şi doamnele luau ceaiul în ceainăriile Paris sau del Gas şi-şi făceau operele de caritate la super selecta Societate a Doamnelor Filantroape.

Exuberanţa asta de Buenos Aires n-avea prea mare legătură cu înalta societate spaniolă a momentului, afectată de războiul civil şi mondial, majoritatea de spiţă foarte veche, cu pământuri şi titluri, dar cu prea puţini bani în buzunare şi în conturile din bănci. Dar erau după un tipar asemănător, bogaţi din leagăn în definitiv, şi de-asta o aşteptau pe invitată cu condescendenţă, aproape cu un uşor dispreţ.

Între copacii din parcul El Retiro ridicaseră o scenă centrală uriaşă; în jur, erau o mulţime de scaune, mese şi feţe de masă, chelneri şi ghirlande de lumini. Imediat ce-au intrat Franco şi soţia preşedintelui Peron, au început imnurile şi, după ele, spectacolul şi cina în paralel; toţi aveau o foame de lup.

Serveau cafeaua când m-am dus discret să-l caut pe Alberto Dodero. Afectuos şi galant, m-a prezentat altor două piese-cheie din suita Evei Peron, pe care eu le identificasem la evenimentul din Palatul Regal şi care-mi trezeau o imensă curiozitate: înso-ţitoarea şi fratele.

Ea, Lillian Lagomarsino, rafinată, înstărită şi cu origini conservatoare, îmbrăţişase alături de soţ cauza peronistă, iar în voiajul acela se văzuse transformată cu forţa în credincioasa scutieră a Doamnei. O însoţea cu răbdare peste tot, o consilia în chestiuni de etichetă, o învăţa manierele sociale şi juca rolul de contragreutate temperată a

caracterului adeseori furtunos al primei-doamne. Imediat ce-am schimbat câteva fraze cu ea, mi-a fost limpede că nu-mi va fi de folos pentru ce urmăream: extrem de disciplinată şi discretă, s-a închis total în faţa întrebărilor mele.

Celălalt specimen era Juan Duarte, Juancito. Două minute de apropiere mi-au ajuns ca să-l scot din vizor pe fostul vânzător de săpunuri. Purta smoking de culoarea vaniliei, avea mustăcioară, ţigară şi un pahar cu brandy în mână şi privea pe rând la câte un derriere de cucoană mai tânără, indiferent la tot, plictisit de moarte. Habar n-avea unde urmau să-l poarte viitoarele etape ale acelui tour, dar nici că-i păsa. Pentru moment, singurul lucru care se regăsea în planurile lui era să plece de-acolo cât mai repede şi să se bucure de restul nopţii. Zilele trecute, cunoscuse la Villa Rosa din Chamartin o oarecare Mimi, la Pasapoga o altă oarecare Monique, iar la Chicote o oarecare Lupe; cele trei îl aşteptau, deşi trebuia să se hotărască pe care dintre ele s-o aleagă sau dacă să le ia la pachet pe toate trei în camera lui de la Palace.

În lumina beneficiilor egale cu zero pe care le-aş fi putut obţine de la cei doi, mi-am concentrat încă o dată atenţia asupra magnatului. I-am lăudat cravata, i-am acceptat o Dunhill şi câteva complimente, am râs la două glume făcute de el şi l-am lăsat să-şi pună mâna pe umerii mei cu scuza că alungă o gânganie căzută de pe o creangă. Când mi s-a părut că trecuse suficient timp cât să nu par prea îndrăzneaţă, m-am lansat iar.

— Şi despre croitorese, my dear Alberto, am aflat ceva?

— A, da, croitoresele...

Era evident că subiectul nu-l interesa deloc. Dar îmi făcuse o promisiune. Şi eu eram acolo ca să-i aduc aminte de ea: în faţa lui, insistentă, zâmbitoare, în aşteptare.

— Vă plac taurii, draga mea?

— Nu prea mult.

— Mâine avem o coridă, la cinci dacă nu mă înşel. Ele n-au să asiste, asta-i sigur. Poate c-ar fi un moment bun ca să mergem să le vedem.

A venit puţin mai aproape de mine, ca şi cum voia să-mi vorbească discret, fără să-l audă însoţitoarea loială şi fratele. Mirosea a tutun şi a loţiune unsuroasă de bărbierit în exces, am presupus că franţuzească şi scumpă.

— Mai bine să rămână între noi doi, dar nu ştiu dacă pe Evita ar încânta-o ideea. Eu, în schimb, cred că va fi o bună publicitate pentru ea şi voiajul ei. Am să vă trimit maşina mea la patru şi jumătate.

Nu mi-a putut spune mai multe, ne-a întrerupt un grup de domni. Ca atâţia alţii, voiau să-l salute pe prietenul generalului Peron, să-i zâmbească, să-l linguşească, să-i strângă mâna cu prietenie bărbătească. Când am văzut că Ralph Forte, jurnalistul de la United Press, se pregătea să plece, m-am alăturat lui şi am părăsit petrecerea dansantă, fără să se observe prea mult.

A doua zi am reuşit să mă furişez câteva ore şi să iau masa de prânz în strada Hermosilla. Victor m-a primit cu veselia lui obişnuită, încolăcindu-şi bucuros braţele în jurul gâtului meu. Spre mâhnirea mea, ori de câte ori făcea asta, amintirea neplăcută a lui Ramiro îmi revenea în minte şi o oarecare amărăciune pentru fiul lui pierdut mi se înfigea adânc în suflet.

Tata mi-a ascultat uimit confidenţele.

— Chiar vrei să intri în El Pardo, fără permis oficial, ca să vorbeşti cu nişte croitorese?

Aşa aveam să fac, oricât de ciudat i se părea. Cadillacul armatorului nu m-a luat la patru şi jumătate, aşa cum ne înţe-leseserăm, ci la şase fără un sfert. Şoferul, ascuns sub

un chipiu mult prea mare, a salutat cu accentul lui de Buenos Aires. Mi-am amintit că-l chema Armando.

— Doamnă, scuzați-mi întârzierea, dar suita abia a plecat spre arenă.

Era să pufnesc în râs; Eva Peron întindea la maximum nervii tuturor. Franco şi tout Madrid o aşteptaseră două ore seara trecută, iar acum făcea la fel, punând la încercare răbdarea toreadorilor şi a demnitarului.

— A lăsat don Alberto vreun mesaj pentru mine? am întrebat, abținându-mă.

Era clar, mergeam spre Palatul El Pardo, dar habar n-aveam cui trebuia să mă adresez sau dacă era cineva la curent cu sosirea mea.

— Niciunul, doamnă.

La încheierea Războiului Civil, Franco îşi alesese ca reşedință oficială vechiul palat înconjurat de tufe, un loc pe care secole la rând monarhii din dinastiile Habsburg şi Bourbon îl folosiseră drept casă de vânătoare şi odihnă. La câțiva kilometri de Madrid, construcția se înălța austeră şi majestuoasă, cu acoperişuri din plăci de ardezie şi un grilaj imens din fier forjat ca acces principal. Spre surprinderea mea, şoferul lui Dodero n-a trebuit decât să salute ca să fie lăsat să intre imediat: ca şi cum pe bancheta din spate, în loc de o falsă reporteră, ducea cel puțin un ministru. Odată ajunşi în incintă, după ce am traversat grădinile, am intrat în clădire pe sub un arc de piatră uriaş. Ne-am oprit în fața vechii intrări pentru cavalerie; Armando a coborât repede din maşină ca să-mi deschidă portiera.

La aceeaşi oră, dintr-o maşină la fel de luxoasă, cobora dona Maria Eva Duarte de Peron, salutând cu mâna în fața arenei de tauri din Las Ventas. Afară, gloata înfierbântată după o oră şi jumătate de aşteptare a aclamat-o iar cu fervoare, tot sărind ca să-i vadă şalul negru tradițional şi

discutând că-şi pusese la ureche trei garoafe roşii bătute. O însoțeau Franco, în ținută de stradă, dona Carmen şi fiica lor, cu o plasă de păr cu ciucuri pe cap, ascuzându-şi toți trei enervarea provocată de noua întârziere, zâmbind fals publicului, de parcă nu se întâmplase nimic.

După-amiaza urma să înceapă cu o defilare ca în picturile lui Goya în ritm de pasodoble. Gitanillo de Triana, Pepe Luis Vâzquez şi Raul Acha, Rovira, născut în Argentina, erau matadorii. Arena era împodobită cu blazoane şi şaluri înflorate; tribunele erau pline ochi de sus până jos. Nimeni n-avea nici cel mai mic interes să-şi aducă aminte că abia în urmă cu câțiva ani, când Himmler vizitase Spania, arena era decorată cu svastici mari cât un cearşaf, în timp ce orchestra cânta imnul german şi cei prezenți ridicau brațul, toți ca unul.

— Invitata merge în sectorul rezervat doamnei de Peron, i-a anunțat Armando pe cei doi soldați care păzeau intrarea. Vorbise sigur de el, ca şi cum mai făcuse asta de foarte multe ori.

Amândoi au luat poziția de drepți ca să-mi dea voie să intru. N-au mai întrebat nimic şi nici nu mi-au cerut să mă legitimez.

Tocurile înalte ale pantofilor au început să răsune pe dalele dintr-un patio mare, dar nimeni nu mi-a ieşit în întâmpinare. Am ezitat câteva clipe, chiar am întors capul ca să-l întreb pe şofer dacă ştia unde trebuia să merg, dar el era deja la volan. Am continuat să înaintez încet.

Se spunea că prezența invitatei şi a suitei sale a tulburat zile la rând liniştea acelei mărețe case. înaintea sosirii ei, au reame-najat încăperile, au acoperit cu faianță de sus până jos unele săli de baie vechi, au schimbat saltele şi au mutat din loc o grămadă de mobile şi ustensile. Au adăugat legături electrice, doze şi prize; au tras linii telefonice noi şi

au trecut cabluri prin acoperişuri şi ferestre. După instalarea donei Eva, toată ziua automobilele plecau şi veneau în viteză, ducând şi aducând lume, mesaje, comenzi şi cadouri.

Centrala telefonică scotea fum, zi şi noapte se cereau nenumărate convorbiri cu Buenos Aires, pentru ca Doamna să se consulte cu soţul sau cu miniştrii din cabinet.

Locuiau acolo croitoresele, coaforul şi însoţitoarea, nu şi ceilalţi. Chiar şi aşa, Dodero şi Juancito intrau şi ieşeau din El Pardo după bunul-plac, ca şi aghiotanţii militari, asistenţii, fotograful oficial, redactorul de discursuri, părintele Hernân Benitez[26] şi personalul ambasadei. Se cerea orice şi la orice oră de la bucătărie; răsunau neîntrerupt ordine, paşi grăbiţi şi uşi trântite, şi a fost necesar să facă schimbări organizatorice peste tot. Era prima oară când cineva care nu făcea parte din familie era găzduit în palat, iar trupa aia de argentinieni plini de viaţă a aruncat în aer confortul burghez cumpătat în care trăiau alde Franco. Se spunea că dona Carmen făcea spume la gură şi se jura pe tot ce-avea mai sfânt că niciodată nu va mai primi străini în casa ei.

Deşi împărţeau aceeaşi reşedinţă, se zvonea şi că musafira prefera să-şi vadă amfitrionii doar cât era necesar. Păstrând distanţa, argentinianca făcea ce voia în camerele ei, cu felul ei obişnuit de-a fi şi de-a vorbi, ţipând şi tunând şi fulgerând ori de câte ori i se năzărea. Acolo, între ai ei, în spaţiul privat, pe soţia lui Franco o poreclea Grasa, deşi era slabă ca scândura. Despre El Caudillo spunea chiar că părea un magazioner, iar pe fata lor, Carmencita, o rebotezase Chibiţica, pentru că tânăra avea tendinţa s-o studieze fascinată.

Totuşi, în după-amiaza aia, la ora coridei, atmosfera era neobişnuit de liniştită. Am înaintat câţiva metri; tot nu se

vedea nimeni. Era cald, plecarea întârziată spre Las Ventas fusese fără îndoială tensionată şi neplăcută. Dar porniseră până la urmă, şi tot personalul ştia că acea coridă o să dureze câteva ore. Iar seara, era planificată altă cină de gală organizată de primar, aşa că angajaţii casei nu trebuiau să mai facă nicio pregătire. Punând toate informaţiile cap la cap, mi-am închipuit că personalul se bucura de un moment de respiro, o clipă de linişte în mijlocul furtunii, în care fiecare putea să doarmă în camera lui, să rezolve cuvinte încrucişate sau să asculte vreun serial radiofonic.

Mi-am continuat drumul încet, cu gâtul uscat şi simţind că mi se strânge stomacul. Pătrundeam în reşedinţa oficială a şefului Statului spaniol, unul dintre cei mai controversaţi lideri de pe planetă, renumit că nu avea nicio urmă de clemenţă pentru cei care-l contraziceau. În poşetă aveam un paşaport britanic cu un nume inventat şi o acreditare a BBC, o corporaţie străină la care, în realitate, nu lucram. Nimeni nu mă invitase, nici nu mă autorizase să intru în clădire, în afara unui bogătan argentinian obişnuit să facă şi să desfacă orice după bunul-plac, împins doar de îndrăzneala pe care i-o dădeau banii. Iar eu aveam misiunea să caut două croitorese anonime; două simple muncitoare, nici măcar nu era vorba de oaspeţi iluştri.

Dacă ar fi fost vreun câştig sinistru în joc, eu aş fi luat toate biletele.

42

Am intrat pe un coridor întunecos. Singurul zgomot pe care-l auzeam era un tic-tac, tic-tac, tic-tac. Cam zece metri mai încolo, pe o comodă pântecoasă, i-am aflat sursa: un ceas mic şi superb, pe un piedestal din marmură. Arăta şase şi douăzeci.

Pe pereți atârnau simboluri heraldice şi blazoane. Picturi în ulei şi tapiserii mari. Am deschis o uşă, răsucind încet mânerul. Am dat de-o încăpere a palatului, cu mese joase şi fotolii, un candelabru mare de tavan şi fresce pe pereți; am presupus că era o sală de aşteptare pentru oameni de vază. Am închis uşa cu grijă şi am mers mai departe: paşii mei nu mai făceau zgomot, coridorul era acoperit cu un covor gros. Am pus mâna pe următorul mâner şi l-am răsucit lent. A scârțâit şi mi-am ținut răsuflarea; am dat de un salon şi mai mare, cu o masă enormă, acoperită cu o față de masă cu margine din damasc, potrivită pentru treizeci de comeseni sau pentru şedințe mari. Am continuat, fără să simt vreo prezență umană. Trei uşi mai încolo, a trebuit să duc mâna la gură ca să nu țip. Mă aflam în pragul a ceea ce presupuneam că este biroul lui Franco.

Am făcut rapid cale-ntoarsă, intenționând să revin în patio; intram în gura lupului, trebuia să ies de-acolo neapărat. Dar în depărtare am auzit voci, voci de bărbați, n-aş şti să spun dacă se deplasau sau stăteau pe loc. Neliniştită, am ales s-o iau înapoi pe coridor şi am continuat să merg repede-repede, întorcând capul şi privind în urmă din când în când. Am pândit, m-am abătut din drum, am luat-o pe alte coridoare, lungi cât o zi de post, dar nu m-am mai oprit să deschid nicio uşă. Am dat în cele din urmă de-o scară şi mi-am zis că avea să mă ducă în zone mai private, mai puțin la îndemâna vizitatorilor. Am urcat în vârful picioarelor, fără să mă opresc. Peste tot era din nou linişte, dar încă se auzeau tic-tacuri ca şi cum prin palat erau răspândite sute de ceasuri. Fără să mă gândesc, m-am lăsat purtată de intuiția cea mai primară: dacă ajunse-sem în sectorul primirilor protocolare, poate ar fi fost logic să cred că Madame Peron şi suita ei erau găzduiți în zona diametral opusă. După ce am străbătut distanțe lungi, am început să

simt un miros intens de flori. Cu uşurare, mi-am zis atunci că nu greşisem.

Pe toate comodele, consolele şi polițele erau glastre enorme, buchete, aranjamente florale unul mai frumos decât altul, între-cându-se în culori şi fanfaronadă. Pe majoritatea erau panglici de-a curmezişul, pe care erau scrişi expeditorii. Organizația Sindicală Spaniolă, Judecătoria Provincială, Breasla Tipografilor, Frăția Feroviarilor... Şi tot aşa, zeci de dovezi de afecțiune pentru doamna argentiniană, emanând o aromă dulceagă aproape amețitoare.

Mobilierul şi ornamentele erau tot somptuoase, dar ceva mi s-a părut diferit. Nu mi-am dat seama imediat ce anume: pereții şi tavanele erau recent zugrăviți, de un alb mult mai luminos decât tonul mohorât din celelalte încăperi. Flori cu grămada, zugrăveală proaspătă şi aripa opusă a palatului: totul arăta că acum mă aflam în sfârşit unde trebuia să fiu. Deşi nu mă aştepta nimeni.

Am ciocănit în uşi, dar din spatele lor nu mi-a răspuns nimeni. Am ciocănit din nou cu mai multă putere, am aşteptat.

Nimic. Ce-am avut şi ce-am pierdut, m-am gândit atunci. Ca şi la etajul inferior, am deschis uşile rând pe rând. Prima, dublă şi latră, dădea într-o cameră de zi prea încărcată ca să fie şi confortabilă. A doua, într-o sufragerie intimă, cu o masă rotundă de opt persoane; mi-am închipuit că acolo îşi lua micul-dejun sau prânzul Eva Duarte când voia să evite plicticoasa companie a soților Franco. în niciuna dintre aceste prime două încăperi n-am găsit nimic personal în afară de alt morman de flori primite cadou.

Dar în a treia totul era diferit. Cu mâna pe mâner, am privit şocată câteva clipe în interior. Transformaseră salonul într-un fel de garderobă, cameră de toaletă, coafor şi cabină

de teatru. Aproape inconştient, fără să iau în calcul obstacole sau să mă gândesc la consecințe, am intrat cu pas lent. Nici acolo nu era nimeni.

De barele perdelelor atârnau peste zece rochii de seară, pelerine şi eşarfe. Mătăsuri, atlazuri, lameuri şi catifele îşi revărsau faldurile şi pliurile de sus şi pluteau în aer, de parcă era garderoba unei opere. Am cercetat în treacăt modelele; câteva secunde scurte mi-au fost de-ajuns ca să disting două stiluri total opuse. Unele erau sobre şi elegante, demne de-o adevărată demnitară, în vizită oficială prin Europa. Altele, încărcate şi stridente, păreau mai potrivite pentru scenă decât pentru o primă-doamnă.

Pe brocartul tapițeriei de pe sofale erau întinse paltoane şi etole din blană: vulpi lucioase, vizoane tunse, o pelerină lungă de hermină, samururi. Un dulap enorm cu uşile deschise lăsa la vedere ținutele de zi cu zi în ordine milimetrică. La stânga se aflau taioarele în tonuri uni şi cu pernițe mari; drepte şi sobre ca soldații, reminiscențe ale modei din timpul războiului care abia se terminase. La dreapta stăteau rochiile de zi, un întreg evantai de imprimeuri de vară, înflorate şi cu buline.

Fascinată de etalarea lor, m-am apropiat de un birou care servea de budoar; pe el se odihneau borcane cu cremă, pudriere, rujuri, flacoane cu talc. Deşi o privisem mereu de departe, părea că Eva Peron avea o piele excelentă şi abia dacă se machia, doar îşi dădea buzele cu un roşu aprins. Am apucat un rouge între degete, am recunoscut firma. L-am desfăcut, am răsucit baza până a ieşit un cilindru de culoarea unei mandarine sidefii.

Altă masă, poate inițial destinată servirii unor gustări fine, fusese acoperită cu un prosop alb. Aşezate pe ea, instrumentele de coafat se aliniau impecabile. Perii şi piepteni cu diferite utilități. Ondulator, bigudiuri, fileuri,

moaţe de toate dimensiunile. Puse pe suporturi din sârmă împletită, am dat şi de diverse peruci în formă de cocuri şi coculeţe. Mai erau şi sticluţe cu ojă şi câteva flacoane de parfum.

Într-o parte a salonului, două comode Empire alcătuiau tabăra pălăriilor. Fiecare dintre ele avea propriul suport: berete, toci şi diademe elaborate, accesorii pentru păr cu tul sau pene, pălării de vară cu boruri mari din rafie, sisal şi rijelină; am rezistat cu greu tentaţiei de-a proba câteva. Pe podea era aranjat un şir lung de pantofi cu siguranţă de comandă, am numărat vreo douăzeci. într-o parte erau cei de zi, mai sobri, din piele de piton, şopârlă sau piele vopsită. Urmau cei de seară, acoperiţi cu ornamente strălucitoare şi din jais.

De pe o consolă de colţ înlăturaseră două candelabre ca să instaleze un cufăr din piele albastru. Am încercat să-l deschid, dar fără succes. Am presupus că era o casetă de bijuterii, şi cineva păstra cheia cu mare grijă.

Când mă aflam încă la Londra, rapoartele lui Kavannagh aproape că nu-mi spuneau nimic despre originile primei-doamne. Nu menţionau decât humble origins. Origini umile, pe scurt. Cinderella from the Pampas, avea s-o numească prestigioasa revistă nord-americană Time. Acolo, în salonul transformat, referirea la Cenuşăreasa dobândea forţă şi sens pe deplin. Nimeni nu şi-ar fi imaginat niciodată că o asemenea expunere îi aparţine unei femei care încă nu împlinise treizeci de ani, fiică nelegitimă şi crescută în lipsuri, într-un cătun prăfuit; o femeie cu un aer obişnuit, fără talente prea mari şi aproape fără educaţie. Urmărindu-şi visul tineresc de-a ajunge artistă, îşi pusese cele patru ţoale într-un geamantan vechi din carton presat, îmbrăcase o bluză spălată de mai bine de-o sută de ori, o pollera - sau fustă - din percal ieftin şi o pereche de pantofi ponosiţi,

moşteniți de la sora ei. Cu bagajul acela modest şi curajul neobosit, urcase într-un tren spre capitală. Avea pe-atunci cincisprezece ani şi părul închis la culoare, dar îi lipseau relațiile şi banii. Cu toate astea, reuşise să-şi croiască drum în lumea teatrului radiofonic, până când legătura sentimentală cu Peron îi modificase țelurile şi făcuse din ea una dintre femeile cele mai puternice de pe tot mapamondul.

Unii o etichetau drept o arivistă despotică, alții drept o sfântă binefăcătoare. Unii o respingeau, alții o adorau. N-aveam destule informații ca să mă raliez uneia sau alteia din cele două tabere, dar în momentul ăla, în fața acelei puneri în scenă, am fost conştientă, perfect conştientă, că Eva Peron nu putea fi îmblânzită şi n-avea frică de nimic.

— Vă pot ajuta cu ceva?

Eram gata să țip. în spatele meu, cu accent argentinian, auzisem vocea unui bărbat. Fără nicio îndoială, prezența mea îl uimise. îl uimise şi-l contrariase, judecând după tonul lui. O mochetă nouă-nouță se întindea prin încăperile reamenajate pentru invitată, de-aia nu-i auzisem paşii. Am strâns cu putere din pleoape, voiam să mă înghită pământul. Până când în minte mi s-a aprins o scânteie şi am exclamat:

— Don Julio!

Fişa completă mi-a răsărit brusc în minte. Julio Alcaraz, coaforul personal al lui Madame Peron. Matur, profesionist serios, tată de familie. Se cunoscuseră pe vremea când ea aspira la lumea vedetelor; nu reuşise niciodată, dar în drum legase câteva prietenii. Prietenia cu coaforul de actrițe era una dintre cele mai solide. Din mâinile lui ieşeau coafurile elaborate, în stil Pompadour, care împodobeau capul Doamnei.

M-am apropiat de el cu paşi repezi, nu se clintise din uşă. La vreo cincizeci de ani şi cărunt, am observat, nu prea înalt. Purta pantaloni de culoare deschisă şi o cămaşă descheiată la piept, iar pe umărul stâng îi atârna un prosop. Nu doar că i-am întins mâna, ci am luat-o pe-a lui şi aproape că l-am obligat s-o strângă pe-a mea.

— Nici nu ştiţi cât mă bucur să vă cunosc. Sunt aici la sugestia domnului Dodero, personal m-a autorizat să mă întâlnesc cu dumneavoastră şi colegele dumneavoastră.

A rămas tăcut, neclintit, cu o expresie severă încă întipărită pe chip. Poate se întreba cine naiba era intrusa care le invadase sanctuarul. Nici eu nu m-aşteptasem să-l întâlnesc, dar simţeam că trebuia să-l câştig de partea mea.

— Don Alberto a insistat şi să vă cunosc; faceţi cu toţii o treabă magnifică pentru ca Madame Peron să aibă tot mai multă prestanţă şi tour-ul să fie un succes.

Dodero. Don Alberto. Don Alberto Dodero. Am presimţit atunci că aia era parola pentru ca prezenţa mea să nu trezească suspiciuni: trebuia să insist că ajunsesem la ei cu sprijinul magnatului, chiar dacă în aparenţă el uitase sau omisese că trebuia să-i anunţe. Dar coaforul tot nu era receptiv. Am observat că din buzunarul cămăşii îi ieşea, ca un semn de identitate, capătul unui pieptăn.

În faţa lipsei lui de reacţie, creierul meu s-a pus în funcţiune rapid. Era clar că amabilitatea nu părea să fie o armă bună. Atunci am apelat la altă strategie, amintindu-mi vechea lozincă ce spune că cea mai bună apărare e atacul.

— Mă bucur enorm că în sfârşit aţi venit la întâlnire, fiindcă vă aşteptam de ceva vreme.

Abia atunci şi-a schimbat expresia feţei, încruntându-se şi punând astfel la îndoială vorbele mele.

— Nu aţi primit mesajul lui don Alberto?

De data asta eu eram serioasă. în vocea mea s-a simţit o notă de neîncredere stânjenită şi am luat o faţă de prefăcut reproş.

— Curierii ăştia sunt un dezastru absolut, am bombănit cu presupusă indignare. Ar fi trebuit să vă anunţe că vin, întâlnirea noastră era prevăzută la şase fix, am fost foarte mirată că nu v-am găsit aici la ora stabilită.

În sfârşit a reacţionat şi el, dând din umeri încurcat.

— Nu ştiam că...

Am încercat să nu-l las să-mi vadă jubilarea. Reuşisem. Asta era. Chiar şi aşa, am mai strâns puţin şurubul. Pentru orice eventualitate.

— Poate că nu-i vina dumneavoastră, dar întârzierea m-a făcut să mă simt extrem de prost şi nu ştiu ce urmări pot avea toate astea...

Îmi părea rău că vorbeam cu atâta impertinenţă, dar nu găsisem altă cale să-l mut în terenul meu. Eva Peron era faimoasă pentru temperamentul şi reacţiile ei impetuoase; era limpede că coaforul Alcaraz n-avea nici cel mai mic interes s-o înfurie cumva.

— Chiar acum le chem..., a bâiguit sec.

A ieşit, iar eu l-am urmat, fără să mă mai grăbesc. S-a dus la o uşă din capătul coridorului şi eu am rămas câţiva metri în urma lui, aşteptând. Când deschis-o, am observat în prim-plan trei cufere enorme, iar mai în spate o grămadă înaltă de cutii pentru pălării. Şi mai în spate, am recunoscut picioarele unui pat, poate chiar al lui Alcaraz, mereu lângă dona Eva, ca s-o coafeze şi decoafeze după nevoie.

L-am văzut cum deschide o fereastră şi face semne spre exterior, agitând puternic braţul drept. N-a părut să-i răspundă nimeni; a tot încercat, de data asta dând din ambele mâini, ca din nişte pale de moară. Tot nimic. în cele din urmă, n-a avut încotro şi şi-a dus degetele la gură ca să

fluiere cât putea de tare peste grădinile regale ale Excelenței Sale.

43

Croitoresele au ajuns în câteva minute, zăpăcite şi confuze. Le alarmase gestul presant cu care don Julio le chemase de la fereastră; semn că ceva nu mergea cum trebuie.

Asunta Fernândez, de la casa Henriette, avea peste patruzeci de ani şi purta părul strâns într-o basma de mătase. Juanita Palmou, de la tnaison Paula Naletoff, se apropia de vârsta ei; ținea în mână o pereche de ochelari de soare şi o pălărie mare de paie deschisă la culoare. Prima era înaltă şi slabă, a doua avea forme mai rotunjite şi era aprinsă la față. Am presupus că erau două tinere, două asistente fragede care călcau haine şi închideau fermoare, pe care le puteam băga uşor în buzunar; am fost surprinsă să dau de două calfe în toată firea, cum fusese şi mama pe când lucra în atelierul donei Manuela. Numai că ele veneau de la Buenos Aires, unde se revărsa mai mult glamour şi mai mulți bani decât în Madridul sărăcăcios dinaintea războiului. Eu sărisem etapa aia intermediară: de la tânăra cusătoreasă cu potențial, trecusem direct la proprietara afacerilor mele, mai întâi la Tetouan, apoi în cartierul Salamanca. Dar ele n-aveau de ce să ştie asta.

Le-am salutat fără insolența frivolă cu care anihilasem neîncrederea coaforului. Cu toate astea, m-am asigurat că păstrez la îndemână mijloacele necesare ca să le aduc pe terenul meu. — Sunt aici prin intermediul lui don Alberto Dodero, am insistat; regret nespus că nimeni nu v-a anunțat sosirea mea. Am aşteptat o reacție, dar amândouă au tăcut mâlc, evident stânjenite. Avuseseră o zi foarte ocupată şi

grea, ca mai toate de când sosiseră. Nu, nu de când sosiseră; poate că mai demult. Avuseseră o zi foarte ocupată şi grea, ca toate zilele de când la respectivele lor maisons de couture se primise ordin să fie desemnate două angajate care să se ocupe de garderoba primei-doamne în cursul voiajului pe care urma să-l facă în Europa. Nu era clienta fidelă a niciuneia din casele lor de modă, care-i prestau servicii doar ocazional, începând cu anul anterior, după ce generalul Peron ajunsese preşedinte. Şi, firește, ambele firme n-o serveau aproape niciodată cu plăcere. Ateliere celebre şi magazine de desfacere, atât Henriette, cât şi Paula Naletoff le îmbrăcau de mulți ani pe doamnele din aristocrația Buenos Airesului, care aveau gust, clasă, nume, standarde şi o grămadă de bani. Erau chiar acelea cu care soția preşedintelui ducea o luptă necruțătoare. Sau invers, tot aia era.

Cerința fusese pentru ambele case de modă ca o lovitură în moalele capului: temându-se să nu-şi supere sau chiar să-şi piardă clientela exclusivistă, n-aveau nici cel mai mic interes să-şi vadă numele asociat public cu soția preşedintelui. Dar s-o refuze era o impertinență. Nimeni nu-i refuza nimic Evei Peron. Şi cine îndrăznea avea să suporte consecințele. în cele din urmă, acceptaseră, desigur, şi-i confecționaseră în exclusivitate mai multe ținute. Şi i le-au propus pe Asunta Fernández şi Juanita Palmou ca însoțitoare: două angajate de încredere, prudente şi ponderate, care şi-au dus sarcina la îndeplinire cu tot profesionalismul.

În ziua vizitei mele, activitățile prevăzute necesitaseră pregătiri pentru patru ținute: pentru dimineață în interior, pentru dimineață afară, pentru după-amiaza la coridă şi pentru cina de gală. Poate de-asta, când îşi terminaseră treburile şi suita oficială pornise spre Las Ventas, ele

hotărâseră să-şi acorde 0 mică învoire şi se gândiseră să facă o vizită la piscina palatului. Judecând după atitudinea lor, acum păreau convinse că ideea aia fusese o prostie. Nimeni nu le dăduse permisiunea, pentru că n-avuseseră cui s-o ceară: unica autoritate era Doamna şi, uneori, don Alberto Dodero. în absența lor, îşi dăduseră singure voie, iar acum, mute în fața mea, deplângeau în sinea lor greşeala.

— Sunt trimisă de BBC din Londra să urmăresc four-ul pe care-l face Madame Peron în Spania. Pregătesc un reportaj care va aborda diferite aspecte, iar, printre ele, concepția estetică a donei Eva joacă un rol important. Domnul Dodero m-a autorizat să stau de vorbă cu dumneavoastră. Tot don Alberto personal a decis să n-o deranjăm pe Doamna cu comentarii referitoare la întâlnirea asta.

Am părut convingătoare. Le spusesem adevărul fără ipocrizii şi linguşeli. Un adevăr care, la rândul lui, includea o minciună enormă despre cine eram eu, evident. Au părut să se relaxeze oarecum, dar nici nu s-au clintit, nici n-au scos vreo vorbă.

— Trebuie să ştiți şi că n-am nicio legătură cu autoritățile oficiale spaniole sau cu palatul acesta, am adăugat. Sunt doar, la fel ca dumneavoastră, o profesionistă care-şi face treaba.

— Şi ce anume doriți de la noi?

A vorbit, până la urmă, cea înaltă, cu basma. Părea că nu-şi pierde vremea cu prostii; mi-a adus aminte vag de mama cu ani în urmă, demnă şi serioasă, mereu la locul ei. îi cunoşteam identitatea din rapoartele lui Kavannagh, dar am păstrat asta pentru mine.

— Sunteți doamna Palmou sau doamna Fernández?

— Asunta Fernández, şefa de atelier la casa Henriette din Buenos Aires, la dispoziția dumneavoastră.

Vorbea cu accent amestecat, uşor argentinian pe o bază spaniolă; am presupus că era probabil emigrantă, ca atâția alții care plecaseră pe meleagurile acelea prospere. Nu mi-a scăpat nici privirea pe care i-a aruncat-o coaforului. Intuitiv, mi-am făcut o părere despre locul fiecăruia dintre ei în acel trio. Julio Alcaraz era cel mai în vârstă şi mai familiar cu Doamna. De-aia, înainte să-mi accepte rugămintea, voia să-l consulte; nu atât din respect ierarhic, cât de teamă să nu-l ia gura pe dinainte când pieptăna părul donei Eva. Dintre cele două croitorese, Asunta Fernândez era vocea întâi. Iar Juanita, cu aerul ei mai puțin sever, trebuie să fi avut inițiativa nebunească de-a merge puțin la piscină în după-amiaza aia. Fusese o idee absurdă, cu asta păreau acum să fie toți trei de acord. Dar stăteau închişi de aproape o săptămână, munceau sub presiunea Doamnei şi erau ignorați de toți ceilalți, dați deoparte şi izolați, îndeplinind adeseori sarcini subalterne fără nicio legătură cu atribuțiile lor, fiindcă Madame Peron călătorea fără servitoare şi asistenți personali, iar în El Pardo nu i se oferise o cameristă. Nimeni nu se obosise să-i scoată de-acolo câteva ore la o plimbare prin Madrid sau la o tristă horchata[27]; nimeni nici măcar nu-şi aducea aminte că mai existau. Ei, care la Buenos Aires aveau vieți independente, intrau, ieşeau, luau hotărâri, aveau salarii bune şi locuințe proprii, acum dormeau în camere de serviciu; el înconjurat de cufere goale, ele împărțind o cameră mică cu paturi fără aşternuturi.

Coaforul şi-a dat în cele din urmă acordul cu o scurtă înclinare a capului. Croitoresele au început să-mi descrie creațiile cele mai remarcabile pentru fiecare eveniment în parte, mai întâi reținute şi rigide, apoi ceva mai degajate. Am ezitat dacă să-mi scot sau nu carnetul ca să iau notițe sau măcar să mă prefac c-o făceam. Până la urmă, am decis

să-l las la locul lui; m -am gândit că aveau să se simtă mai comod.

Încă de la început mi-a fost limpede că, în afară de vreo excepție, în general nu exista nicio planificare calendaristică fixă: ele propuneau modele în funcție de programul zilei, iar Doamna lua decizii din mers. Unele dintre hainele pe care mi le-au arătat le ştiam, pentru că asistasem la evenimentele unde se afişase cu ele Madame Peron, altele erau noi pentru mine. Mi-au mulțumit pentru comentariile ocazionale, am fost de acord în multe privințe. Ne-am înțeles, pe scurt: cum altfel, de vreme ce vorbeam aceeaşi limbă. Crepe mongol, mătase charmeuse, chijfon, satin opac.

Pe măsură ce avansam, mi-am confirmat ideea că existau două categorii diferite printre creațiile văzute. De la cele două maisons ale croitoreselor şi de la altă firmă selectă, proveneau modelele cele mai haute couture, mai sobre şi elegante. Din alte mâini foarte diferite - l-au menționat pe un oarecare Jamandreu -ieşiseră alte piese, oarecum exagerate prin sclipiri scânteietoare, excese de fronseuri şi drapaje; unul avea chiar şi pene de marabu.

Vocabularul nostru comun le-a făcut pe croitorese să fie tot mai încrezătoare; când don Julio a plecat o vreme de lângă noi, mi-au făcut şi câteva confidențe pe jumătate voalate. Că ele şi dona Lillian încercau să-l convingă pe coafor s-o coafeze pe Doamna într-un stil mai puțin artistic şi grandilocvent, fără grămada aia de bucle şi fără păr tapat, extensii, şuvițe răsucite şi clame. Că ele şi dona Lillian încercau s-o sfătuiască să aleagă ținute mai armonioase şi mai puțin exagerate. Şi că, la sfârşit, întotdeauna şi fără excepții, dona Eva făcea fix cum o tăia capul.

— Ar trebui să poarte ceva asemănător cu ce purtați dumneavoastră, a subliniat Juanita, măsurându-mi cu ochi siguri tailleur-ul.

Cu un gest de aprobare, Asunta a dat din cap. Eu mă înnoisem cu o ținută din crepe granulat, foarte diferită de tiparele rigide impuse de marele război şi totodată fără niciun fel de frivolități. Avea pernițe de vată mai uşoare, talia mai marcată şi fusta mai evazată. Nu era creația mea, dar venind din partea lor, le-am mulțumit pentru compliment.

— Şi asta?

Am prins între degete tivul unei rochii foarte lungi din dantelă albastru-deschis, plină de paiete. Amândouă au întors capul spre uşă, verificând dacă coaforul mai era afară.

— E un model oarecum special al Anei de Pombo[28]. Doamna l-a pus deoparte pentru Londra, în caz că ajunge acolo, a anunțat Asunta. în caz...

Juanita a întrerupt-o.

— ...În caz că, până la urmă, o primesc regii.

Am ciulit urechile. Fix asta aveam nevoie să aflu. Şi nici măcar nu trebuise să întreb.

— Dar..., le-am iscodit, etapa asta a voiajului e încă în aer, nu-i aşa?

S-au uitat una la alta, ca pentru a se pune de acord.

— Chestiunea asta, a recunoscut Asunta, îi face zile amare donei Eva, ca să fim sincere.

Chiar aici trebuia să ajung. Mi-am încordat atenția şi mi-am ascuțit simțurile. Ca să-mi ascund interesul, m-am prefăcut că încă studiez rochia, concentrându-mă asupra pelerinei care o însoțea. Era finisată cu pene de struț şi, odată îmbrăcată, avea să târască pe jos o trenă de cel puțin

un metru. Ținuta aceea țipătoare era excesivă, aproape carnavalescă.

— Şi de ce depinde dacă se duce sau nu în Anglia? Am întrebat cu cea mai mare discreție, lăsând să-mi alunece țesătura printre degete.

Asunta a oftat, ca şi cum era sătulă de subiectul acela.

- Deşi n-a recunoscut public, aşteaptă o invitație oficială de la Palatul Buckingham. Speră să fie găzduită acolo şi, la fel ca în Spania, să fie tratată ca un şef de Stat. Studiază datele. Am auzit vorbindu-se că ar putea fi înainte de 20 iulie, după Italia şi Franța.

Am ridicat iar pliurile pelerinei fistichii cu care dorea să străbată saloanele, scările şi coridoarele la Buckingham Palace. Deci asta era. Evita pretindea protocol regal. Un tete-â-tete cu monarhii.

— Şi doamna spune că fie o primesc regii, fie nu se-arată pe-acolo.

N-am putut să-mi rețin un zâmbet trist. Multe mai voia îndrăzneață Eva Duarte de Peron, cu mantia ei aşa-zis majestoasă, scoasă parcă dintr-o poveste sentimentală de la Hollywood. Poate că nimeni din anturaj nu-i pomenise de austeritatea şi vremurile grele din Marea Britanie, când preocuparea principală a Guvernului şi a poporului era subzistența. Sau poate că ştia, şi nu-i păsa.

— Londra e una dintre cele două griji ale ei, a insistat Juanita. Numai despre asta vorbeşte şi întreabă constant dacă sa primit deja invitația în Argentina ori de câte ori vorbeşte la telefon cu preşedintele şi miniştrii.

— În Spania ştie că a avut deja succes, şi pentru ea etapa asta e depăşită, a lămurit colega ei. Acum o interesează doar Londra şi Sfântul Părinte.

Am ridicat curioasă din sprâncene. Abia dacă mai trebuia să mă obosesc să pun întrebări. Din fericire pentru mine,

zilele lungi de izolare în care nu schimbaseră nicio vorbă cu nimeni, aparenta mea apropiere şi uşoara lehamite dezlegaseră limbile croitoreselor.

— Priviți, asta-i rochia pe care o va purta la Vatican.

Mi-au arătat o robă extravagantă şi neagră, care atârna de galeria draperiilor, cu pelerină, glugă şi extrem de amplă. Mi s-a părut că în ea puteau să încapă şi trei Eve.

— E o creație concepută de Madame Greş pentru casa Bernardei Meneses şi o va purta cu Marea Cruce a Isabelei Catolica în piept, în timpul audienței cu papa Pacelli, să vedem dacă reuşeşte să fie făcută marchiză, a lămurit Asunta. Tot serioasă era, ca o stană de piatră, dar în tonul ei mi s-a părut că simt o uşoară ironie. Apoi a adăugat: Vrea ca Sfântul Părinte s-o numească marchiză pontificală.

— Şi după ce ar obține titlul, pentru ca tourul să fie un adevărat succes, a subliniat Juanita, nu-i mai lipseşte decât să intre în Buckingham Palace pe uşa cea mare.

— Şi... nu s-ar mulțumi cu o invitație mai puțin regală? am sondat.

Puneau amândouă la loc pelerina azurie, sincronizate şi fără să mă privească, folosindu-se de toate cele patru mâini îndemânatice. Câteva paiete au căzut pe podea şi Asunta s-a aplecat să le ridice. De-acolo, stând pe vine, a ridicat fața către mine.

— Ori o primeşte Coroana, ori nimic.

44

Nici n-am ajuns bine în strada Pinar numărul 5, că m-am şi apucat să scriu tot ce-mi povestiseră croitoresele despre Madame Peron şi Marea Britanic Aşezată la birou, cu fereastra deschisă spre grădină, am făcut mai întâi nişte însemnări rapide, cărora mai târziu aveam să le dau foc cu

un chibrit deasupra vasului de toaletă. Am desfăcut apoi maşina de scris pe care mi-o adusesem de la Londra şi am rememorat elementele artei de-a bate la maşină, învățate de la mentora mea severă. Trecuseră doar câteva săptămâni de când mi se impusese studiul accelerat al dactilografiei; apoi venise saltul la Madrid, lăsându-i în urmă pe Olivia şi The Boltons, postul BBC al lui Ara şi Camacho, pe Kavannagh şi oamenii lui. Totul se petrecuse într-un trecut foarte apropiat, dar uneori aveam senzația că se scurseseră multe luni de-atunci. Spre surprinderea mea totuşi, departe de-a mă simți uşurată că părăsisem Londra atât de străină, din Spania mea nefericită şi speriată eram tot mai conştientă, pe măsură ce treceau zilele, că apreciam tot mai mult Anglia şi pe englezi. Deşi şederea mea printre ei fusese scurtă, îmi dăduseră mari lecții de pragmatism, demnitate şi fermitate.

Dar nu era momentul pentru nostalgii, trebuia să mă con-centrez. Aşa că m-am apucat să bat rapid în clapele maşinii de scris, în timp ce soarele începea să apună într-una dintre cele mai lungi seri ale anului; am reluat stilul schematic al rapoartelor mele din vremurile vechi ale atelierului din strada Niinez de Balboa şi ale clientelor naziste. Am descris amănunțit interesul şi pretențiile pe care le avea soția preşedintelui Peron, insistența cu care întreba de invitația monarhilor. Mi s-a părut oportun să menționez şi dorința ei de-a obține titlul de marchiză de la Sfântul Părinte, după ce la Madrid i se acordase Marea Cruce a Isabelei Catolica: poate că englezii trebuiau să se pregătească în caz că şi ei ar fi trebuit să-i ofere cine ştie ce altă distincție importantă. După ce-am terminat, am scos hârtia din car, am îndoit-o, am băgat-o într-un plic şi am pus-o în fundul fals al valizei mele, lângă alte rapoarte scurte scrise în zilele anterioare. Era prevăzut să mă întâlnesc cu persoana mea de legătură în următoarea

dimineață, ultima zi din voiajul în Madrid. Nu ştiam încă cine era contactul ăsta, nici unde şi când urma să ne întâlnim.

Apoi am deschis larg dulapul, iar garderoba mea, deşi cu mult stil şi bun-gust, mi s-a părut deodată extrem de modestă. M-am hotărât în grabă: îmi ajungea timpul la fix, iar eu nu aveam un coafor personal şi nişte croitorese îndemânatice care să mă ajute să-mi pun ținuta la punct. Madame Peron oferea cina din noaptea aceea la Ritz drept mulțumire pentru ospitalitatea Generalisimului, înainte de-a începe un tournee care să ne poarte prin diferite colțuri ale Peninsulei.

Oficiul de Informare Diplomatică a trimis mai mulți şoferi să ne ia; de data asta, n-a mai venit după mine Diego Tovar, dar am dat de el când am ajuns în Piaza de la Lealtad, cu fracul lui impecabil şi mâna întinsă, gata să mă ajute să cobor din automobil. Era mereu sigur pe sine în purtări, dar ştia prea bine că nu era momentul oportun pentru complimente. Privirea lui admirativă a fost totuşi grăitoare.

În aşteptarea primei-doamne argentiniene, mulțimea se strânsese în împrejurimile hotelului. Pariind ba că dona Eva va întârzia, ba că nu, curioşii se distrau pe bani puțini, studiindu-i pe invitați. Oameni din alte cartiere, veniți la căderea serii să facă o plimbare, telefoniste, studenți, aspiranți la lumea spectacolului, vânzătoare, manichiuriste şi ucenici, puştani băgăcioşi şi o grămadă de servitoare din distinsele case apropiate: toți aceştia şi încă pe-atâția încăpeau în gloata care ovaționa, linguşea şi aplauda fără deosebire pe oricine sosea.

— Fata-n albastru, fata-n albastru! m-au strigat, când m-au văzut trecând. Frumoasooo! Frumoaso!

O aşa demonstrație populară n-a părut să-i fie pe plac însoțitorului meu. Dar în zilele acelea, când aprope totul era

interzis sau cenzurat, autoritățile emiseseră ordinul categoric de-a nu frâna manifestările de entuziasm spontan. Iar Diego Tovar, îmbrăcat conform etichetei şi cu mine la braţ, n-a avut altă soluție decât să-şi bage-n teacă aleasa diplomație şi să-nghită găluşca.

Gloata devenea tot mai numeroasă pe măsură ce ne apropiam de porțile mari din fier forjat negru. Se observa totuşi un oarecare control: una era să laşi mulțimea să dea frâu liber zarvei şi alta era să se strecoare înăuntru. Un grup de bărbați postați cu aplomb lângă poartă aveau grijă să nu se întâmple asta. Nu strigau, nici nu aplaudau, cu o expresie serioasă şi privirea rece, rolul lor era să aibă grijă ca lucrurile să nu scape de sub control.

Chiar lângă intrare, a apărut un fotograf. Era gata să ne imortalizeze când, chiar în mijlocul entuziasmului colectiv, a fost împins din greşeală; s-a împiedicat cu aparatul de fotografiat în mână şi, în poticnirea lui, a călcat pe tivul fustei largi a costumului meu. Apoi' eu mi-am pierdut echilibrul. Mă oprisem brusc, n-am avut încotro decât să mă desprind de Diego Tovar şi, pentru câteva clipe, de la înălțimea tocurilor, m-am temut să nu cad. Au trecut câteva clipe de spaimă, care mi s-au părut veşnice, într-un echilibru precar. Până când un bărbat din spatele meu, pe care nu-l puteam vedea, m-a prins ferm de talie şi m-a oprit din cădere. Un fior de uşurare mi-a străbătut trupul când am revenit în poziție verticală; m-am dezmeticit discret şi, încă tulburată, m-am întors să-i mulțumesc salvatorului.

— N-aveți pentru ce.

Vocea i-a răsunat mai profundă decât îmi aduceam aminte. Chipul mi s-a părut mai ascuțit. Purta un costum de calitate medie şi cam boțit, tâmplele păreau că într-un viitor nu foarte îndepărtat aveau să rămână fără păr. în rest, era neschimbat. Ignacio Montes, logodnicul meu din

tinereţe, împiedicase căderea mea în public cu mâinile lui. Aceleaşi care mă alintaseră pe vremuri, care mă întâmpinau în fiecare seară la uşa atelierului când îmi terminam treaba şi-mi dăruiau iarna cornete cu castane coapte şi vara buchețele de iasomie de doi reali. Mâinile care fuseseră gata să poarte o verighetă ce ne-ar fi legat pe viață dacă nu ne-ar fi tăiat calea o canalie care întors la Madrid se dădea drept argentinian, lunecând pe acorduri de neruşinare şi tangou.

Nu ne-am adresat niciun cuvânt. Muți în mulțime, ne-am uitat pur şi simplu unul la celălalt. Până ce, în loc de la revedere, Ignacio a ridicat două degete la borul pălăriei pe care n-o purta. N-am avut încotro decât să mă desprind de privirile lui şi să înaintez mai departe, la brațul unui bărbat care nu era el, am auzit iar linguşeli, blițuri, gălăgie, aplauze. în spate lăsam o părticică din trecut, care îşi făcea treaba supraveghindu-şi subordonații, pentru ca în seara aceea nimic să nu iasă din matcă. Agățată undeva, mi-a rămas o fărâmă de profundă nostalgie.

Sub aripa lui protectoare, străin de reîntâlnirea mea cu trecutul, Diego m-a condus în vestibul.

— Mi-am permis să cer să fii aşezată la masa mea. Cred că te-ar interesa să cunoşti pe cineva pentru reportajul tău.

În mod normal, îmi atribuiau un loc împreună cu presupuşii mei colegi din presă, tot mai puțini cei străini şi invariabil prezenți cei din țară. El, în schimb, ca director al Oficiului de Informare Diplomatică, obişnuia să stea într-un loc mai important. Am acceptat distrată, având încă prezentă în minte apropierea bunului meu Ignacio.

Începeau să ne doară picioarele aşteptând mult timp fără să ne aşezăm, când, cu obişnuita întârziere, au început nervii şi agitația care anunțau sosirea Excelenței Sale şi a primei-doamne. Din fericire, cum în seara aia argentinienii erau gazde, după inevitabilele imnuri naționale n-a mai fost

nicio ceremonie oficială şi am putut începe cina imediat. Pentru seara de rămas-bun, am observat de la distanţă că Madame Peron nu dăduse doi bani pe consultanţa discretelor ei croitorese: după chef şi voie, se îmbrăcase şi se coafase ca pentru o gală Metro-Goldwyn-Mayer, şi nu ca pentru o cină protocolară în ştersul Madrid din 1947. Rochie sirenă cu reflexii argintii, cu un şal foarte lung, prins în păr. Cercei enormi, colier impunător, inele, brăţări, lentă şi broşa. Don Julio se depăşise pe sine cu fixativul şi pieptănul, iar moţul blond întors i se înălţa cu o palmă deasupra capului. Generalisimul nu-şi pusese uniforma, ci un frac, şi purta Ordinul Lâna de Aur; restul celor prezenţi afişaseră bijuterii de familie şi decoraţii, lente, insigne şi medalii de merit. înconjurată de atâta paradă de onoruri, am prins din zbor o şoaptă: lui Franco nu-i făcuse nici cea mai mică plăcere că, în ultima ei zi la Madrid, invitata nu purtase Marea Cruce a Isabelei Catolica, cu care chiar el o decorase.

Cu excepţia mea, toţi păreau să se cunoască la masa aceea lungă la care încăpeau peste douăzeci de comeseni. Cel despre care Diego Tovar crezuse că avea să mă intereseze era un domn rotofei, cu faţa rotundă şi părul creţ dat pe spate cu cantităţi mari de pomadă. Nu-l vedeam pentru prima oară: era o prezenţă constantă la evenimente: Agustin de Foxâ, al doilea secretar al ambasadei Spaniei la Buenos Aires. Se prezenta Agustin de Foxâ, conte tot de Foxâ.

În seara aceea de rămas-bun, marele restaurant de la Ritz deborda de fast, plante luxuriante şi lămpi splendide, o adevărată paradă în capitala postbelică întunecată, unde abia dacă erau câteva lumini pe străzi, iar oamenii furau becurile de la felinare şi cablurile electrice urbane ca să le scoată firul de cupru şi să-l vândă apoi în Rastro[29]. Cu tot

respectul pentru prezența șefului Statului și a invitatei lui, spiritele exultau: mulți răsuflau ușurați, fiindcă de-a doua zi răspunderea vizitei le revenea altor orașe. Mergi cu Dumnezeu, buna noastră femeie, spuneau fără îndoială în gând. Călătorie sprâncenată! Se terminau pregătirile și dispozițiile, cerințele, urgențele, isteriile și nervii pentru ca totul să fie perfect, s-o impresionăm pe soția președintelui argentinian, să preamărim imaginea lui Caudillo și să-i transmitem lumii mesajul că Regimul era perfect sănătos.

Când a început banchetul, în dreapta mea stătea Diego Tovar, iar în stânga un înalt funcționar plicticos din cine mai știe ce minister. Aflând că lucram la BBC, vecinul meu de masă a început un solilocviu lung despre vânătoarea din Anglia; mă prefăceam că-l ascult cu mare interes, dar în realitate aveam urechile și ochii atenți la ce se petrecea în jurul mesei. Fără îndoială, Foxâ vorbea cel mai mult: povestea sprinten și hazliu, tocmai începuse să descrie o călătorie recentă prin toată America de Sud. Lima e o Sevilla cu cutremure, zicea, înfulecând aperitivele. Lacul Titicaca, o Mediterană ridicată ca o cupă. Noaptea, Rio de Janeiro se vede minunat, incredibil când îl vezi din aer, mai ceva decât Constantinopolul. Toți cei din jur îi aplaudau comentariile; între două propoziții, dădea gata cu lăcomie vinul și bucatele.

— Spania e pentru Argentina un zero barat, a proclamat apoi și a ridicat paharul cu vin alb ca pe un stindard. Bogații și culții din Rio de la Plata ori adoră snobismul anglo-saxon, ori iau Franța și pe francezi drept model. Dar față de Spania sunt indiferenți, de parcă nu existăm. Nici măcar nu-și aduc aminte de tot ce-am însemnat secole la rând pe meleagurile alea; pentru ei, nu suntem decât o țară de emigranți, ne merge numele că suntem doar niște galicieni grosolani. Căpoși, cărpă-noși și cam imbecili, bagă

în acelaşi sac andaluzi, leonezi şi valencieni; tuturor ne spun galicieni[30] şi cred că putem fi doar portari, chelneri, băcani sau zidari, pe cap cu o basma înnodată la cele patru colţuri. Ştiţi cum îl primesc cel mai des miniştrii lui Peron pe ambasadorul Areilza? Iar vine galicianul ală muritor de foame, spun, să vedem ce mai vrea.

Şi Foxâ o ţinea tot aşa, captivându-şi publicul, fără să-şi slăbească discursul. Când ne-au servit somonul pescuit în râul Bidasoa, cucerise atenţia întregii mese ca o primadonă; celor care erau mai departe şi nu-l auzeau bine, le transmiteau vecinii de masă cu mare plăcere vorbele şi părerile celui de-al treilea conte de Foxâ şi marchiz de Armendâriz, cămaşă veche a Falangei, diplomat de carieră, editorialist, scriitor şi poet. Chiar şi unii de la mesele vecine ciuleau urechile atenţi la bancurile lui hazlii. Cu rare excepţii, ca mine, toţi cei prezenţi în restaurant citiseră fără îndoială cartea lui, Madrid, de corte a checa[31]. în volum povestea vicisitudinile trăite de naţionali în Madridul republican din timpul războiului şi suferinţele taberei din care, desigur, făcuseră parte toţi cei prezenţi.

— Cum să nu fiu de dreapta, s-a făli în gura mare, dacă-s gras, conte şi fumez trabucuri!

Doar două persoane nu păreau interesate de discursul lui incisiv. Una era vecinul meu, care-i dădea zor cu trăncăneala despre fazani şi potârnichi, mistreţi şi cerbi. Cealaltă era aşezată pe diagonală faţă de mine; şi pe ea o mai văzusem înainte, dar numai de departe, la alte festivităţi şi vizite din program: o tânără nespus de atrăgătoare, care se remarca prin statură şi un stil mult mai monden decât restul pudicelor doamne din suita donei Carmen Polo. Pe când Foxâ smulgea un nou val de hohote cu una dintre impertinenţele lui, am privit-o pe furiş. Impasibilă, cu privirea aţintită în farfuria pe care o zgâria cu cuţitul de

peşte, distrată, căzută pe gânduri, nici măcar nu mânca. Purta o rochie vişinie fără mâneci, avea gâtul lung, păr castaniu-închis, trăsături încântătoare şi pleoapele lăsate sub o umbră de tristeţe.

Chelneri, croitorese şi au început să se facă glume pe seama lor, accentuându-li-se trăsăturile negative şi brutalitatea.

Ne-au luat farfuriile, a sosit chateaubriand-ul cu cartofi duchesse, iar diplomatul lacom a profitat de ocazie şi a schimbat vorba. Pe măsură ce tăia carnea şi bea cu înghiţituri mari vinul roşu, Eva Peron însăşi devenea centrul discuţiilor lui. Vorbea în cunoştinţă de cauză: lucra de jumătate de an la ambasada spaniolă din Buenos Aires şi cunoştea direct angrenajele sistemului peronist. Cu ironia lui bizară a început să descrie modul în care prima-doamnă îşi ducea la îndeplinire treburile de justiţie socială.

Ore în şir, după câte povestea, primea în birourile Secretariatului pentru Muncă şi Ajutor social atât muritori de foame, bătuţi de soartă şi bătrâne, cât şi ambasadori şi episcopi. De-acolo, soţia preşedintelui Peron îşi exercita puterea ca într-o permanentă duminică de Lăsata-secului, făcând echilibristică, după spusele lui Foxâ, între o luptă cu odgonul inconstantă, sfinţenia Fecioarei de la Lourdes şi generozitatea cea mai impresionantă. La dorinţa ei, răsăreau ca din senin biciclete, pensii pentru văduve şi proteze dentare, saltele şi trusouri pentru mirese, acoperişuri reparate, operaţii chirurgicale, proteze de picior şi mii de cutii cu lapte praf.

Sărind de la o anecdotă la alta, încurajat de vorbele şi hohotele distinşilor comeseni, Foxâ a putut totuşi să ducă friptura la capăt, să-i ceară unui chelner să-i umple farfuria din nou în timp ce-şi golea iar paharul. Vecinul meu din stânga m-a cadorisit din nou cu al nu ştiu câtelea

comentariu despre vânătoarea de vulpi cu câini, dar eu abia dacă i-am dat atenție, însă tânăra frumoasă şi inexpresivă rămânea străină de tot ce se-ntâmpla: de parcă toată turuiala aia, pe care toți o găseau atât de amuzantă, pe ea o plictisea de moarte.

— Nu-i aşa, Mery? Zi tu dacă nu-i adevărat tot ce povestesc.

Diplomatul ridicase glasul şi, spre surprinderea mea, toate privirile se îndreptaseră brusc spre ea. Drept răspuns, ea a ridicat din umeri fără măcar să-l privească. Ca şi cum întrebarea şi bărbatul o lăsau cu totul rece. Dar lui Foxâ a părut că puțin îi pasă de pasivitatea ei; fără să-l deranjeze lipsa ei de reacție, s-a întors la ale lui, recâştigând atenția celor prezenți.

În partea noastră de masă plutea totuşi un sentiment de disconfort. Diego Tovar a încercat să-l atenueze.

— Mery, te simți bine?

Ea a continuat să tacă, în vreme ce în restaurantul luxos de la Ritz răsunau glasuri, zăngănit de farfurii şi tacâmuri şi pocnetele primelor sticle cu şampanie spaniolă, după cum indica meniul tipărit.

Diego a insistat.

— Mery?

Ea a ridicat în sfârşit ochii mari şi întunecați, plini de melancolie printre genele lungi. A zâmbit mecanic, apoi a îngânat:

— Perfect, darling, mulțumesc.

Între timp tăbărâseră deja pe noi un roi de chelneri care ne luau farfuriile şi ne serveau desertul împreună cu vinul spumos în pahare înalte. Gura spurcată a lui Foxâ o părăsise pe Eva Peron ca să sară la viitorul adio ce urma să i se spună lui Manolete şi intrărilor lui în arenă. între atâtea feluri de mâncare, băuturi şi ardoare flecară, chipul lui

durduliu se congestionase până se înroşise; ca să-şi şteargă transpiraţia se freca pe grandioasa guşă cu o batistă mototolită. Pe pichetul alb al vestei îi apăruse o pată uriaşă de sos.

Indiferentă, Mery s-a ridicat uşor în picioare şi şi-a îndreptat ţinuta magnifică.

— Să nu-mi zici că e soţia lui, i-am şoptit lui Diego, ascunzându-mi uimirea în spatele şervetului.

A încuviinţat discret. Spre surprinderea mea, ea mi s-a adresat şi m-a rugat într-o engleza perfectă s-o însoţesc la toaletă.

45

— Comentariile soţului dumneavoastră sunt interesante. Asta am zis. Ca să sparg gheaţa.

Ieşiserăm împreună din restaurantul spaţios traversând holul. Tot împreună ne pudraserăm nasurile şi decolteurile la oglindă, dându-ne cu lipstick pe buze în acelaşi timp. Dar până în momentul acela nu schimbaserăm nicio vorbă.

— Soţul meu e un imbecil.

Vorbise fără dramatism, ca şi cum se referea la ziua din săptămână sau la programarea la oftalmolog. S-a aşezat apoi pe o banchetă tapiţată, cu picioarele încrucişate sub voalul roşu al rochiei, şi şi-a aprins o ţigară: nu părea grăbită să se întoarcă la masă. Forma cu Foxâ un cuplu atât de contradictoriu, încât mi se părea de neconceput. Ea era tânără, cu forme deosebite, frumoasă şi senină. El era extrem de exuberant, gurmand nesăţios, fără îndoială inteligent, dar urât, palavragiu şi fanfaron.

Interesul de care-şi lipsise soţul mi-l acorda acum mie.

— Şi locuiţi la Londra?

Nu ştiu când prinsese informaţia, nu părea să-mi fi dat atenţie toată seara.

— Şi eu am locuit acolo câţiva ani, înainte de-a avea ghinionul să mă mut în Spania.

A tras cu putere din ţigară şi a lăsat pe filtrul ei un cerc de rouge.

— Nu suport nici ţara asta, nici pe locuitorii ei.

Am rămas la oglindă, prefăcându-mă că-mi aranjez o şuviţă de păr în cocul de la ceafă.

— Şi Buenos Aires? am întrebat după câteva clipe. Vă place?

— Cel puţin e capitala unei ţări tinere şi prospere, ştiaţi că are chiar şi magazine Harrods? a spus, strâmbându-se ironic. Dar a redevenit serioasă pe loc. Cel puţin acolo pot să înot, să joc tenis şi să umblu singură fără să fiu etichetată drept păcătoasă. Sau nebună.

Comentariile ei păreau tot impasibile, doar uşor frivole. Cu toate astea, eram conştientă că aveam în faţă o sursă de informaţii potenţial utilă. Dacă era în stare să-mi spună pe şleau că soţul ei este imbecil, poate că ar putea să-mi povestească şi despre alte lucruri la fel de deschis.

— O cunoaşteţi îndeaproape pe Madame Peron? Aţi avut ocazia vreodată?

S-a uitat la mine trăgând iar din ţigară, fără să-şi ia ochii de la taftaua albastră în care eram înfăşurată.

— E adevărat că pregătiţi un reportaj despre ea? Nu păreţi jurnalistă, nu cred că v-aţi putea permite un asemenea evening dress din salariu.

Fără să-i cer permisiunea, am întins mâna către tabachera ei şi am dus o ţigară la gură. Dacă ea nu era rezervată, eu de ce-aş fi fost?

— A full-time reporter la British Broadcasting Corporation, am asigurat-o cu tupeu după ce-am expirat fumul. Get-beget.

Şi-a descrucişat picioarele, apoi şi le-a încrucişat invers. în fond, puţin îi păsa ce eram eu.

— Tot ce-a spus palavragiul de Agustin despre Eva Peron e adevărat. Ei îi place să fie ostentativ de generoasă în public, să dea o dovadă exagerată de angajament faţă de nefericiţi şi să-i manevreze după bunul-plac pe cei cu resurse, făcându-l să se ralieze dărniciei ei.

Vorbea o spaniolă cu un amestec ciudat de accente.

— Evita e o fiinţă neobişnuită, a adăugat. Pentru unii e obraznică, ranchiunoasă, arbitrară, impertinentă şi despotică, fără măsură, cultură şi clasă. Dar pentru alţii, în schimb, e o ursitoare, care luptă din răsputeri pentru demnitatea şi bunăstarea muncitorilor, a femeilor, a copiilor şi a tuturor nefericiţilor de care n-a avut grijă nimeni niciodată.

Bun. Deja aflasem de perspectiva asta dublă, asta era tot ce ştiam. Aş fi vrut însă ca cineva să-mi spună mai mult: să-mi ofere o opinie mai cumpătată, la jumătatea distanţei dintre cei care o adorau ca pe Sfânta Fecioară şi cei care voiau s-o arunce în flăcările gheenei.

— Ştiţi ce mi se pare cu adevărat admirabil? a continuat. S-a ridicat în picioare, a tras pentru ultima oară din ţigară şi a mijit ochii ca să nu-i intre fum.

— Că e o femeie liberă.

Am încuviinţat uşor, credeam c-o înţeleg.

— La cincisprezece ani, Eva Duarte a hotărât de una singură care avea să-i fie viitorul şi a plecat în căutarea lui. La douăzeci şi ceva, a ales bărbatul cu care voia să fie şi l-a luat. Odată cucerit, nu s-a mulţumit să trăiască sub aripa celui mai puternic bărbat dintr-o ţară care era printre cele

mai prospere de pe pământ. Alături de el, dar niciodată supusă, şi-a trasat propriul drum şi şi-a luat zborul.

Frumoasa Mery a împins atunci uşa unei cabine, a ridicat capacul closetului şi a aruncat ţigara.

— Nimic n-o intimidează, a adăugat ieşind din cabină. Nu se umileşte în faţa nimănui. Uitaţi-vă la ea, aşezată lângă tiranul de Franco, îmbrăcată după cum i-a venit şi absolut sigură de sine. N-am cunoscut niciodată o femeie atât de liberă, atât de stăpână pe părerile, deciziile şi faptele ei.

A făcut un pas către mine.

— Puteţi spune acelaşi lucru despre viaţa dumneavoastră, my dear?.

Nu i-am răspuns. Şi în tăcerea mea evidenţa era implicită.

— Nici eu.

Ne-am privit pentru ultima oară în oglindă şi ne-am luat poşetele, pregătite să ne întoarcem unde trebuia să fim, conştiincioase, ascultătoare.

— Povestiţi totul la BBC, să afle lumea, a spus pe când tocurile ne răsunau pe marmura din lobby. Din restaurant răzbăteau glasuri ridicate, se serveau deja cafeaua şi lichiorurile. Spuneţi la microfoanele voastre că Evita e unică şi că va intra în istorie.

Când nu va mai fi nimeni care să-şi aducă aminte de dumneavoastră, de mine şi de aiurelile soţului meu, când gloria lui Franco se va duce ca fumul, şi toţi cei care acum îl adulează vor fi doar umbre, amintirea Evei Peron va continua să existe.

Mergeam aproape singuri pe Paseo de la Castellana, aerul zorilor ne biciuia feţele. Lăsaserăm în urmă Piaza de la Lealtad şi pe Neptun cu tridentul lui, o salutaserăm pe zeiţa Cibele[32],

În timp ce Diego Tovar mă punea la curent cu următoarele puncte din program.

— Avioanele spre Granada vor decola mâine la cinci şi jumătate seara; în primul avion vor merge doamna de Peron şi suita ei, iar în al doilea vor călători însoţitorii oficiali şi presa. Imediat ce aterizăm, încep festivităţile.

Am întâlnit doar două-trei maşini solitare care mergeau în sens opus. în Piaza de Colon, câţiva muncitori udau carosabilul cu nişte furtunuri enorme, Diego a trebuit să răsucească rapid volanul ca să nu ne ude. Am continuat să mergem pe bulevardul acela lat, printre plante, clădiri publice şi palate mici şi vechi; am închis câteva clipe ochii, în timp ce răcoarea nopţii îmi intra în porii pielii şi în rădăcinile firelor de păr.

— Aş vrea să-ţi cer scuze, Livia; poate n-a fost o idee bună să te instalez la masa noastră, a recunoscut Diego, schimbând vorba. Foxâ nu era azi în apele lui.

Mi-a revenit în minte cuplul acela ciudat. Plecaseră de la Ritz odată cu noi. Ea mergea în faţă, dreaptă, înaltă, frumoasă, ascunsă între voaluri. El cu câţiva metri în urmă, transpirat şi beat, făcând paşi mari şi greoi, cu pieptul cămăşii murdar şi nodul cravatei de la frac lărgit.

Printre sunetele motorului, Diego mi-a povestit din câteva tuşe drumul parcurs de Mery Larranaga de Foxâ. Era fiica unui director peruan de la compania Shell şi a unei spanioloaice de viţă nobilă, mutată de familie în floarea vârstei de la Londra la Sevilla şi împinsă la puţin timp după aceea într-un mariaj cu un domn de două ori mai în vârstă decât ea şi care-i amuza grozav pe toţi. Pe toţi, cu excepţia

ei. Dar era aristocrat, bogat, celebru. Şi diplomat. Poate că doar asta îi fusese cât de cât pe plac: posibilitatea de-a pleca departe de Spania scăpătată şi plină de praf.

— Toți prietenii am fost conştienți că relația lor era o absurditate încă de când asistaserăm la nunta lor din Sevilla. Nu sunt vreun cunoscător în chestiuni matrimoniale, n-am experiență, dar în biserica de la Hospicio de los Venerables şi în timpul aperitivului servit după aceea în curtea interioară, am văzut limpede că formau un cuplu fără cap şi coadă. S-a oprit câteva clipe ca şi cum voia să recupereze fragmente de amintiri: Ea nu i-a aruncat nicio privire ore în şir. Iar el s-a îmbătat turtă.

A făcut un gest între melancolie şi sarcasm, eu l-am privit câteva secunde din profil, în timp ce ținea de volan. Vântul îl ciufulise, o şuviță de păr castaniu îi flutura liber pe frunte, dându-i un aer aproape tineresc, deşi se apropia de patruzeci de ani. Era atrăgător Diego Tovar de las Torres. Bine făcut, nume bun, carieră solidă. O partidă bună, în definitiv. M-am întrebat de ce rămăsese burlac.

— Dar Agustin o adoră, a continuat, parcă disculpându-l.

— Ea nu-l suportă. îl crede imbecil. A zâmbit cu un rictus amar.

— E un bon vivant fără măsură şi indolent, nu tace nici sub apă şi e o calamitate în materie de disciplină şi muncă metodică. Dar tipul e de-o inteligență sclipitoare şi îşi iubeşte soția. O iubeşte cu duşmănie, dar o iubeşte. Profund.

Am depăşit căruța unui negustor de vechituri, trasă de doi catâri. Plină de catrafuse peste care domneau într-un echilibru fragil cartoane şi pachete mari de hârtii. Atunci a urmat confidența.

— Ea a hotărât să-şi compenseze nefericirea cu infidelitatea. Nici nu se oboseşte să se ascundă, o face de faţă cu toţi, toată lumea ştie.

Mi-am amintit-o fumând pe banchetă cu picioarele încrucişate şi ceafa sprijinită de faianţă. M-am întrebat dacă avusese o relaţie şi cu însoţitorul meu.

— Şi el cum reacţionează?

Diego a izbucnit în râs.

— Cu un stoicism admirabil. Fără să roşească, spune că preferă să împartă un diamant decât să aibă un rahat doar pentru el.

Am râs amândoi în toiul nopţii pe ultimul tronson abia luminat din La Castellana, lângă hipodrom, maidane şi terenurile despădurite.

— Apoi, ca să se consoleze, îşi aţâţă cu o ingeniozitate muşcătoare rivalii şi le dedică poeme.

A cotit la dreapta, am intrat pe strada Pinar, întunecată şi pustie. A oprit automobilul la poarta Centrului de Presă; în orice altă împrejurare, ar fi ieşit imediat, venind sprinten să-mi deschidă portiera. De data asta, nu s-a clintit.

— Relaţiile dintre bărbaţi şi femei sunt ciudate, a murmurat, răsucind cheia motorului până l-a oprit. Afirmaţia era banală, dar o rostise cumva pe un ton anume care o umpluse de sinceritate.

— De ce nu te-ai însurat niciodată, Diego?

Imediat mi-a părut rău că-i pusesem întrebarea aceea. Chiar dacă aveam o relaţie bună, şi el tocmai îmi povestise secretele matrimoniale ale unui prieten, legătura noastră era strict profesională şi nici nu trebuia să se schimbe. Dar mă lovise o îndoială, poate fiindcă era foarte târziu şi mă simţeam deja epuizată de cât mă prefăcusem că sunt cine nu eram, sau poate pentru că-mi era tot mai greu să înţeleg complexităţile sufletului omenesc.

N-a părut să-l supere curiozitatea mea. Nici măcar să-l mire.

— Am fost gata s-o fac, dar a izbucnit războiul, ea a trebuit să plece, fiindcă era fiică de diplomat şi... în fine, n-am avut şansa unei reîntâlniri. Apoi au urmat plecările mele în afara

Spaniei, am fost în Brazilia, în Chile şi în Filipine, iar mai târziu, când am revenit la Madrid...

A tăcut brusc şi a râs amar printre dinți.

— Minciună, Livia. Tot ce-am spus e minciună. Sunt scuzele pe care mi le recit mie. Unicul adevăr e că, după aceea, nu m-am mai gândit niciodată să mă însor, fiindcă n-am găsit pe nimeni care să mă seducă îndeajuns.

Eram încă opriți în fața Clubului de Presă, nu se vedeau decât licăriri slabe la porțile mari ale vilelor vecine, un cer presărat cu stele şi, în depărtare, două felinare cu lumini gălbui. Niciun zgomot, doar greieri, cicade şi câte-un lătrat rătăcit de câine.

— N-am găsit pe nimeni..., a repetat, deocamdată.

În clipa aia mi-am dat seama că trebuie să plec. Să ies imediat din maşină. Dar m-a oprit. Mâna lui a acoperit-o pe a mea. Glasul i-a sunat hotărât, într-o şoaptă răguşită.

— Aşteaptă.

Restul a venit de la sine: degetele lui pe ceafa mea, gura lui pe-a mea. Nu l-am putut respinge, mă cuprinsese brusc un fel de moleşeală. Ca şi cum în jurul nostru lumea s-ar fi destrămat. Ca şi cum trupul meu s-ar fi dezintegrat, iar eu n-aş mai fi fost decât un noian de spumă.

Am urcat scara în vârful picioarelor, încercând să-mi pun gândurile în ordine. Când am intrat în dormitor, am dat de un plic strecurat pe sub uşă. în termeni inofensivi, sub aparența unei întâlniri nevinovate, mă invitau să iau micul-dejun la Embassy la ora zece. Cât timp trecuse!

Am dormit prost în noaptea aia, am visat mult şi ciudat. Mâna lui Ignacio pe spatele meu, şi eu gata să mă prăbuşesc într-o prăpastie, faţa buhăită a lui Foxâ râzând cu hohote, soţia lui stând pe capacul unui closet şi fumând o ţigară nesfârşită, sărutul lui Diego Tovar transformându-se într-un fluierat prelung. M-am trezit devreme şi, cu gândurile încă de-a valma, mi-am pregătit bagajul.

Ultimul lucru pe care l-am făcut a fost să scot rapoartele secrete de pe fundul geamantanului; le-am luat cu mine la Embassy. Am hotărât să merg pe jos, încă nu era cald, aşa că aş fi putut să gândesc în ritmul paşilor mei. Nu-mi spuseseră concret cine avea să mă aştepte, dacă era un necunoscut sau o cunoştinţă mai veche. în orice caz, nu asta mă îngrijora: eram obişnuită din trecut, procedaserăm la fel de multe ori. Mi-am amintit de cum eram atunci, mai tânără şi mai fragilă, mai vulnerabilă şi mai zeloasă în propriul meu glamour, la înălţimea pretenţiilor manifestate de clientele mele. Purtam nişte pantaloni deschişi la culoare şi lejeri; în Spania franchistă şi foarte pudică, aproape nicio femeie nu îndrăznea să poarte aşa ceva, dar eu îmi puteam permite, fiind camuflată în străină. Ţinuta era completată cu un sacou de in, ochelari mari de soare, iar părul îl strânsesem într-o basma de mătase. Trecuseră ceva mai mult de doi ani de la ultimele mele activităţi tot aici în Madrid; de-atunci, ordinea mondială se schimbase. Atât în fond, cât şi în formă, şi eu eram alta.

Nu urma să transmit serviciului secret britanic informaţii suculente, dar pentru moment îmi îndeplineam ascultătoare obligaţiile. Relatam amănunţit ce vorbisem cu unii şi cu alţii, ce văzusem cu ochii mei, impresiile mele generale despre prima-doamnă argentiniană şi desfăşurarea călătoriei. Mă aştepta restul four-ului prin Peninsulă; după ce se termina şi mă întorceam la Londra urma să predau o

nouă serie de rapoarte. Cu ele avea să se încheie capitolul acela neaşteptat din viaţa mea şi să iau iar în mână frâiele prezentului.

Intrarea în Embassy era pe colţul bulevardului La Castellana cu strada Ayala. într-o parte, un lustragiu stătea la taclale cu un vânzător de cupoane; în cealaltă, o bătrână înfofolită într-o broboadă neagră de lână cerşea întinzându-şi mâna murdară. Un angajat tânăr în uniformă mi-a deschis uşa din sticlă a ceainăriei; nu apucasem să-mi scot ochelarii de soare când am observat că aveau deja clienţi. Câţiva străini matinali, dintre puţinii care mai rămăseseră în zilele acelea în Madrid. Câţiva spanioli care asistaseră deja la liturghia duminicală de la prima oră şi voiau să ducă acasă o tavă cu produse de cofetărie pentru micul-dejun al familiei sau o tartă cu cremă de lămâie pentru desert. Doamne bine îmbrăcate cu ceşti de ciocolată în faţă, domni care se aşezau să bea o cafea cu lapte în timp ce citeau ABC sau El Alcazar, câte un domnişor care încă nu se culcase şi se întorcea de la vreun chiolhan.

Cu doar câţiva ani în urmă, când nemţii încă se plimbau prin Madrid ameninţători şi îngâmfaţi, puţinii metri pătraţi ai localului fuseseră epicentrul multor intrigi, tensiuni, conspiraţii şi transferuri de refugiaţi. Eu activasem chiar în miezul tuturor acelor acţiuni, transmiţându-i mesaje codificate căpitanului Alan Hillgarth sau unuia dintre oamenii lui, împărţind aperitive nevinovate cu clientele mele şi transferând informaţii clandestine către diverşi oameni de legătură. Uneori mă întâlneam acolo cu Marcus, deşi întotdeauna ne prefăceam că nu ne cunoaştem.

La nas mi-a ajuns imediat aroma deliciului absolut, a platouri cu bollos suizos[33] abia scoase din cuptor, biscuiţi, plum cakes şi croissants făcuţi cu făină albă şi unt proaspăt. Nu, în localul acela distins nu aveau nevoie cu

disperare de grâul pe care promitea să-l trimită mărinimoasa Argentina a lui Peron ca să potolească foamea multora dintre noi; proprietara, admirabila Margaret Taylor, obținea cu abilitate livrări de produse de bază aduse de peste tot grație legăturilor pe care le avea. Şi astfel, când cei mai mulți spanioli de rând îşi începeau duminica cu un pahar de lapte îndoit cu apă, o cafea din cicoare sau un simplu codru de pâine uscată, în timp ce milioane de familii abia aveau ce să ducă la gură, la Embassy nu se pomenea cuvântul penurie.

Abia ce-mi scosesem ochelarii de soare că l-am şi văzut de la intrare, şi inima mi-a tresărit. Tocmai îmi dădusem seama că-mi trimiseseră pe cineva cunoscut. Citind un număr vechi din The Times, fumându-şi pipa, lângă tejghea mă aştepta Tom Burns, vechiul ataşat de presă al ambasadei britanice. Nu a fost posibil să avem o relație apropiată, dar ştiam că Marcus lucrase umăr la umăr cu el în lupta împotriva amenințării naziste; ştiam şi că era la curent cu căsătoria noastră discretă şi că se stimaseră reciproc. Simpla amintire a tuturor acelor lucruri dezlănțuise o rafală de melancolie care mă izbise cu putere. Am reuşit să mă abțin şi m-am prefăcut cum am putut mai bine, scoțând la iveală artele înşelătoriei la care recursesem şi altă dată între aceeaşi pereți. Cu prefăcută răceală, ca să nu arăt cât de mult doream să plâng sau să-l îmbrățişez, i-am întins o mână moale.

— Încântat să te revăd, draga mea.

Spusese draga mea. Nici Livia, nici Arish, cu atât mai puțin Sira. Nu mai erau nemți pe-acolo, se presupunea că nici spioni sau informatori. Cu toate astea, era bine să fim prudenți în continuare.

Ne-am aşezat la o masă discretă, lângă o coloană, şi am cerut amândoi ceai. După ce a plecat chelnerul, Tom Burns

şi-a exprimat condoleanţele pentru pierderea lui Marcus, iar mie mi s-a pus un nod în gât. I-a adus câteva elogii, dar a avut tactul să se oprească la timp, ca să nu mă prăbuşesc. Nu mai lucra pentru legaţia britanică; ca şi Sir Samuel Hoare şi alţii din vremea aceea, se întorsese la Londra. De fapt, aproape nimeni nu mai rămăsese în ambasadă în acele zile când, după ce Naţiunile Unite îşi exercitaseră dreptul de veto contra Spaniei, majoritatea ambasadorilor fuseseră retraşi din Madridul lui Franco, iar misiunile diplomatice funcţionau la capacitate redusă. Dar soţia lui Tom Burns era spanioloaică, fiica doctorului Maranon, prin urmare, cuplul revenea frecvent aici. în astfel de ocazii, în amintirea vremurilor de demult, vechii lui prieteni din Secret Service îi cereau din când în când câte un serviciu. Cum ar fi să se vadă cu mine în dimineaţa aceea, de pildă.

Am stat de vorbă despre banalităţi, niciunul dintre noi n-a menţionat capitularea Germaniei, moştenirea lăsată de nazişti în Spania sau sângerosul atentat de la hotelul King David. Am vorbit doar despre căldura deja ameninţătoare, profesia lui de editor în Anglia, restaurantul Martinez din Londra sau frigul înspăimântător din iarna trecută. Nimeni n-a observat că, pe la jumătatea întâlnirii noastre, mi-am scos din poşetă rapoartele, prefăcându-mă că scotocesc după o batistă. Şi nimeni nu s-a prins cum le băga între paginile ziarului The Times, pe care-l lăsase special pe faţa de masă imaculată, lângă zaharniţă. Misiunea odată îndeplinită, ne-am despărţit imediat. L-am urmărit cu privirea în timp ce plătea la casa de lângă tejghea şi ieşea cu ziarul sub braţ şi pipa în gură. L-am văzut pe geam cum se scotoceşte în buzunar şi se apleacă să-i dea de pomană bătrânei cu mâna murdară îmbrăcată în doliu.

Am mai aşteptat câteva minute după ce a plecat, în faţa ceaiului meu rece, simţind o singurătate profundă. Tom

Burns, de aceeaşi vârstă cu Marcus şi cu o ocupaţie similară, se întorcea la viaţa lui, la familia lui şi la visul de-a construi un viitor şi de-a privi înainte. Dar, în urma sinistrelor loterii ale destinului, prietenul său Marcus Logan, Mark Bonnard, nu mai era în lumea celor vii.

Am reuşit să-mi revin şi m-am ridicat încet. Aş fi vrut să cumpăr o tavă cu dulciuri şi s-o duc în Hermosilla, ceva dulce care să-l bucure pe Victor, nişte bomboane ca să le mulţumesc Phillippei şi Miguelei pentru că aveau grijă de fiul meu. Dar n-am avut putere. Am luat-o pe La Castellana în sus, căutând umbra salcâmilor. în spatele ochelarilor întunecaţi, n-am putut, nici n-am vrut, să împiedic câteva lacrimi să curgă.

47

— Vă aşteaptă cineva în grădină. Un domn, un vechi prieten.

Nu şi-a spus numele.

Am strâns pumnii. De zile întregi presimţeam că va sosi clipa aceea. Nu cunoşteam momentul şi locul precis, dar eram ferm convinsă că mai devreme sau mai târziu va trebui să-l înfrunt.

Eram tentată să mă întorc în stradă şi s-o iau la goană. Sau să urc în camera mea, să încui uşa, să cobor jaluzelele şi să stau ascunsă acolo până pleca. Nu-l voiam iar în viaţa mea. Nu voiam să vorbesc cu el, nici să-l văd. Nici măcar să-mi aduc aminte că Ramiro Arribas mai există.

— Mulţumesc, doamnă Cortes, am zis în schimb, cu voce calmă. Sunteţi amabilă să chemaţi o maşină să vină mă ia peste o jumătate de oră?

Aştepta sub copertina terasei, aşezat pe un scaun din fier forjat. Picior peste picior, cu aerul încrezut al celui în stare

să se simtă comod oriunde. îi serviseră ceva cu gheață, golise paharul pe jumătate. Poate că nu mai era aşa slab, dar era încă foarte atrăgător cu cămaşa lui albă şi sacoul de vară cu dungi subțiri. La fel ca mine, purta ochelari de soare cu lentile închise, pe care şi i-a scos când s-a ridicat să mă salute. Eu, în schimb, i-am lăsat pe-ai mei la locul lor, ca pe-o apărare împotriva lui, ca pe un scut sau un refugiu.

Din iubire pentru el, îmi distrusesem toată viața. Trezise în mine o pasiune înverşunată, înflăcărată, surdă, oarbă; pentru el renunțasem la lumea mea, mă despărțisem de logodnicul meu Ignacio, mă distanțasem fizic şi emoțional de mama, îmi părăsisem cartierul şi viitorul, punctele mele de sprijin şi patria, îl luasem de mână şi mă legasem la ochi, îmi redusesem voința şi-i permisesem să mă tragă după el. Avusesem încredere în el, mă lăsasem fascinată de planurile lui, nu-i pusesem sub semnul întrebării nici faptele, nici hotărârile, nu mă opusesem niciunuia dintre visurile lui nebuneşti. Mă dăruisem complet şi fără rețineri, cu trupul, mintea şi averea mea recent moştenită. Şi, la sfârşit, el m-a dezamăgit total.

— Să ştiu ce mai faci, Sira, asta vreau în primul rând, a zis drept răspuns la întrebarea mea severă. Deşi poate că ar trebui să te întreb ce mai faceți, la plural.

Acum vorbea fără accentul argentinian pe care i-l auzisem la Riscal, revenise la intonația lui de dinainte.

— Bine, după cum vezi, am replicat aspru. Şi dacă, prin plural, vrei să mă întrebi despre copilul pe care-l purtam în pântec când m-ai părăsit, acela nu există. Am pierdut sarcina şi nu s-a născut.

Am clipit în spatele ochelarilor de soare fără ca el să-şi dea seama, stăpânindu-mă. Nu vorbisem niciodată cu voce tare despre copilul acela care nu văzuse lumina zilei. Mă gândisem mult la el de-a lungul anilor, foarte mult şi încă

mă gândeam. Dar din zilele acelea de demult, când fugisem din Tanger şi ajunsesem la Tetouan, când sângele începuse să se prelingă între coapsele mele în autobuzul firmei La Valenciana, iar inspectorul Vâzquez mă internase în spitalul civil ca să mă refac după pierderea sarcinii, nu mai pomenisem nimănui de el.

Stăteam amândoi în picioare, la adăpost de soarele de la amiază, sub dungile albe şi negre ale copertinei. în grădină nu era nimeni, pentru moment.

— Te rog, Sira, să stăm jos. Acordă-mi doar cinci minute, cel mult zece.

Am ezitat, dar am acceptat până la urmă. Clubul de Presă nu era cel mai potrivit loc pentru o scenă. Era în interesul meu să-mi stăpânesc reacţiile, chiar dacă cu mari eforturi.

— Înainte de orice, vreau să ştii cât de mult regret cum m-am purtat la Tanger, a continuat după ce ne-am aşezat. Sunt lucruri pe care atunci am preferat să nu ţi le spun, dar am făcut greşeli, am fost obligat, forţat...

Am ridicat energic o mână ca să-l opresc. Explicaţiile erau acum de prisos. Cu toate astea, a adăugat cu aparentă seriozitate:

— Ultimul lucru pe care l-am vrut a fost să te rănesc.

Derbedeu neruşinat, mi-am zis în sinea mea. Dar toate făceau parte din trecut, nu era momentul să mă încurc în reproşuri. Nu voiam decât să termine repede, să mă lase în pace şi să plece.

— Aşa că mă bucur să ştiu că viaţa a avut grijă de tine, a adăugat, rezemându-se pe perna spătarului. Să văd că ai devenit o femeie... A făcut un gest care mă cuprindea toată. O femeie superbă.

S-a apropiat de noi un chelner, acelaşi care-mi servise cina în prima seară, i-am spus că nu voiam nimic. Refuzam să împart cu Ramiro chiar şi un simplu pahar cu apă.

— Întotdeauna mi-a fost limpede că erai specială, unică, a continuat după ce chelnerul ne-a întors spatele. M-am întrebat de nenumărate ori ce s-a-ntâmplat cu tine, cum te-ai...

Nu l-am lăsat să termine.

— De la Tanger am plecat la Londra, în timp ce războiul continua în Spania. Am primit o slujbă, m-am stabilit acolo, am progresat şi mi-a mers bine, mulţumesc.

Minciuna mi-a venit din mers, aveam nevoie să ridic un zid de apărare, chiar dacă din invenţii. Nu voiam să ştie ce se întâmplase cu mine de fapt; n-avea dreptul să-mi invadeze trecutul aşa cum încerca acum să facă cu prezentul meu. Tetouan, Marcus, Madrid şi activităţile mele clandestine, Ierusalim şi Victor. Ramiro trebuia să stea departe de toate astea. Neapărat.

— E puţin spus că totul ţi-a mers bine. N-a mers foarte,

foarte bine, a insistat emfatic. E de-ajuns să fii văzută. Eşti la fel de frumoasă, dar ai în plus un aer sofisticat şi dezinvolt, un stil şi un...

A ripostat rapid la reacţia mea de dezgust şi a încetat cu flatările legate de înfăţişarea mea, dar a continuat să mă compli-menteze cu privire la alte aspecte.

— Şi mă minunez, mai ales, să văd ce relaţii bune ai.

— Sunt chestiuni legate de muncă, am zis scurt.

— Păi, să lucrezi la BBC din Londra nu-i chiar ceva obişnuit... Era evident: investigase. Cum şi prin cine mi-era imposibil să ştiu; imposibil era şi să deduc cât ştia despre mine şi până unde ajunsese cu cercetările lui. încă protejată de parapetul ochelarilor cu lentile închise, l-am privit cu atenţie. Avea fire cărunte la tâmple, nu puţine, dar îi stătea

bine; asta ştiam deja de când ne intersectaserăm la Villa Romana în prima noapte. Avea haine impecabile şi fusese la bărbier. Sub manşeta imaculată a cămăşii, de sub marginea mânecii de la sacou se vedea un ceas de calitate, cu curea din piele de şarpe, n-am reuşit să disting marca. Poate se îngrăşase vreun kilogram, dar în rest abia dacă se schimbase. Era frumos şi la maturitate, nenorocitul. Frumos şi primejdios.

— Profesia mea nu te priveşte, am spus tăios.

A făcut un gest de scuză.

— Nu mă priveşte, ai dreptate. Deşi, ca să fiu sincer cu tine, mă interesează lumea în care te învârti...

Şi-a desprins atunci spatele de pernă şi s-a aplecat spre mine.

— Ştiu că eşti ocupată şi nu vreau să-ți irosesc timpul, aşa c o să trec la subiect. Am nevoie de o favoare, Sira, a zis pe un ton serios. Una, numai una, doar o favoare şi apoi n-o să te mai deranjez; o să dispar din viața ta pentru totdeauna.

Şi-a dus mâna dreaptă la inimă ca pentru a-şi întări promisiunea; am fost gata să-i spun să şi-o bage în fund şi să se lase de prostii. Nu, n-aveam să-i fac nicio favoare mizerabilului ăluia. Orice-ar fi fost, nu. Niciodată, nimic, în vecii vecilor. Dar înainte să refuz, el a pus cărțile pe masă.

— Dodero. Am nevoie să-l întâlnesc pe Alberto Dodero personal, în privat şi recomandat de tine. A făcut o pauză scurtă, apoi a adăugat, ca şi cum era nevoie de o lămurire: Armatorul argentinian. Prietenul tău.

Mi-am reținut un hohot amar. Iată-l, fără să se dezmintă, chiar depăşindu-se pe sine, neruşinatul dintotdeauna. Mă văzuse mai întâi dansând cu Diego Tovar la Villa Romana, apoi cu Dodero, mâncând împreună o paella pe terasa de la Riscal; poate că, fără să-mi dau seama, fusese şi martorul

sosirilor şi plecărilor mele de la alte evenimente. Să vedem ce avantaj voia să obţină din toate astea.

— Am venit de la Buenos Aires cu un grup de oameni de afaceri; în ultimii ani, m-am ocupat în Argentina de investiţii şi proiecte; sunt un...

Dacă presupusele lui afaceri s-ar fi bazat pe vreo urmă de adevăr, fără îndoială s-ar fi datorat banilor şi bijuteriilor pe care tata mi le dăduse la vremea aia şi pe care eu, cu mare naivitate, i le lăsasem în grijă. Erau legăturile de bancnote şi bijuteriile valoroase pe care le luase cu el când fugise din Tanger, lăsându-mă însărcinată în hotelul Continental, fără niciun ban şi cu o factură umflată de plătit.

— Sunt un om de afaceri serios, Sira; am asociaţi şi firme.

Şi să le pot duce la nivelul celor deţinute de Dodero ar fi o şansă unică de-a creşte exponenţial. Nu vreau să te plictisesc cu amănunte, vreau doar să ştii...

Străină de vorbele lui, continuam să scot la iveală amintiri. Trecuseră unsprezece ani de când mă ameţise cu altă fantezie antreprenorială, academiile Pitman: urma să le aducem împreună în Marocul colonial, avea să fie un succes zdrobitor, iar noi să ne îmbogăţim în doi timpi şi trei mişcări. Mai bine de zece ani mai târziu, în faţa mea stătea Ramiro Arribas sau Román Altares sau cum îşi spunea acum, la fel de neruşinat, fantezist şi sigur de sine. Ambiţia lui căpătase altă dimensiune; înainte se mulţumea cu maşini de scris şi metode de dactilografiere, acum avea pretenţia să negocieze cu unul dintre cei mai puternici armatori din America de Sud. în rest, aspiraţiile lui de succes uşor şi imediat păreau identice.

Continua să vorbească despre afacerile lui profitabile când m-am ridicat în picioare, mi-era de-ajuns.

— Trebuie să plec, sunt aşteptată.

A amuțit brusc, câteva clipe n-a mai zis nimic, de parcă se gândea.

— Sira, Sira...

M-am făcut că nu-l aud, am întors capul. în cealaltă parte a grădinii, l-am văzut pe chelner gata să se retragă după ce-i servise o răcoritoare corespondentului portughez.

— Secundino! l-am strigat cu voce tare. Serviabil, s-a apropiat de masa noastră.

— Domnul pleacă. Te rog să-l însoțeşti până la uşă.

S-a dus lângă el şi a stat cu spatele drept, aproape marțial.

Chiar dacă în silă, Ramiro s-a ridicat până la urmă, n-avea de-ales. Am dat ocol mesei şi am ajuns în fața lui, la abia câțiva centimetri distanță. Mi-am nălțat fața şi am apropiat-o de-a lui, de chipul armonios şi masculin pe care-l adorasem în zilele pasiunii mele idioate. Eram atât de aproape, încât mi s-a părut că i-am atins buzele care mă sărutaseră atât de mult, am simțit iar mirosul trupului care-mi tulburase simțurile, răvăşitor şi toxic. Mi-am apropiat încet gura de urechea lui, căreia îi spusesem atâtea vorbe în nopțile de amor sălbatic.

Ca şi atunci, vocea mea s-a auzit ca o şoaptă.

— Uită că exist. Nu vreau să te mai văd niciodată.

Bagajul era făcut, taxiul la uşă, iar eu gata să-mi ies din sărite. Mă răscolise întâlnirea cu Ramiro, neruşinarea lui şi faptul că mă obligase să mă întorc într-un trecut neplăcut şi dureros. în plus, din cauza vizitei lui întârziasem la întâlnirea cu fiul meu, scurtând şi mai mult puținul timp pe care-l aveam ca să-l văd.

Tocmai ieşeam din Clubul de Presă, când doamna Cortes, serioasă ca-ntotdeauna, a venit grăbită din spate şi m-a rugat să aştept o clipă; mi-am ascuns cu mare greutate

enervarea. M-am gândit s-o avertizez că, în lipsa mea, trebuia să refuze intrarea oricui ar fi spus că mi-e prieten, cunoscut, rudă sau orice altceva; îndrăzneala neruşinaților putea îmbrăca forme variate. Dar ea mi-a luat-o înainte; voia să-mi spună şi să-mi dea ceva.

— Domnul care a venit să vă vadă, doamnă Nash, a lăsat un mesaj.

L-am scos din plicul pe care mi l-a întins şi am despăturit grăbită hârtia.

Am uitat să te întreb ce fac părinții tăi.

Despre mama ta ştiu că a plecat de multă vreme din cartier.

Don Gonzalo Alvarado mai locuieşte în apartamentul lui mare din cartierul Salamanca? Ca să mă contactezi: Roman Altares, hotel Buen Retiro, camera 417.

O rafală de furie mi-a străbătut tot trupul cu violența unei lovituri de bici. Ramiro se dusese pe strada mea şi întrebase de noi în dreapta şi-n stânga. Noroc că mama, înțeleaptă cum era şi foarte precaută în zilele războiului, nu lăsase nicio adresă când plecase la Tetouan. Vecinii din strada Redondilla probabil îi spuseseră că nu mai locuiam acolo de-o grămadă de ani. Din fericire, nimeni de-acolo n-avea alte informații.

În ce-l privea pe tata, situația era diferită. Ramiro nu fusese niciodată acasă la el, fiindcă pe-atunci Gonzalo Alvarado şi cu mine nu prea aveam de-a face unul cu altul. Dar ştia de existența domnului distins a cărui paternitate fusese trecută atâta vreme sub tăcere. Era la curent cu apartamentul lui opulent din cartierul Salamanca, cu averea şi - desigur - cu moştenirea pe care tata mi-o dăduse pe neaşteptate când războiul era pe punctul de-a izbucni, iar el credea că avea să fie omorât. Nu mi-am amintit totuşi amănuntele exacte pe care la vremea aia i le împărtăşisem

lui Ramiro. îi spusesem vreodată că tata locuia pe strada Hermosilla? La numărul 8? I-l descrisesem pe Gonzalo Alvarado, l-ar recunoaşte dacă l-ar vedea? Toate întrebările astea incomode m-au urmărit pe când mă duceam să-l întâlnesc.

Cele câteva ore petrecute cu ai mei au zburat într-o clipă, am avut timp doar ca să iau prânzul cu Victor pe genunchi şi să mă joc puţin cu el pe covor. Apoi am încercat să-l păcălim din nou, ca să nu observe că plec, dar de data asta n-a ţinut şmecheria. Nici motanul portăresei, nici cele o mie de găselniţe n-au avut vreun efect. Sătul deja de plecările mele constante, intuiţia de copil îl avertizase că voiam să-l duc iar de nas. Şi, ca să mă oprească, şi-a scos armele: nişte năbădăi uluitoare în ultimul moment.

Taxiul care urma să mă ducă la aeroport mă aştepta jos la patru fix, dar n-am vrut să plec şi să-l las pe băiatul meu în starea aia. între timp, ceasul înainta spre patru şi cinci, şi zece, şi un sfert, şi douăzeci. La patru şi douăzeci şi cinci, Victor a părut să se calmeze şi a adormit pe canapea; atunci m-am pregătit să ies pe coridor cu pantofii în mână şi mergând pe vârfuri. Dar parchetul de stejar a scârţâit înainte să ajung la uşa salonului, iar el, burzuluit şi în gardă, a deschis ochii. Când nu m-a văzut lângă el, a început să plângă din nou: plângea amar şi mi-a rupt sufletul. Mi-am înfrânat neliniştea şi n-am avut de-ales decât să merg înainte. Ştiam că rămânea în grija Phillippei şi Miguelei, sub aripa tatălui meu. Cu toate astea, în timp ce străbăteam coridorul cu durerea lui întipărită în minte, în timp ce-mi luam bagajul şi coboram cu ascensorul şi ieşeam în stradă şi urcam grăbită în taxi, îmi răsunau în minte câteva vorbe neplăcute. Trădătoare. Dezertoare. Egoistă. Mamă denaturată.

Eram în întârziere, în foarte mare întârziere. Ca şi cum nu era destul, şoseaua care ducea la aeroport se blocase. Naiva de mine, nu-mi dăduse prin minte că sejurul Evei Peron în capitală se va încheia cu ieşirea în stradă a mii de locuitori. înaintam cu viteza melcului, taximetristul claxona fără oprire şi arunca vorbe urâte. Nervoasă, insistam să încerce să-şi facă drum.

— Accelerați, vă rog! Depăşiți camioneta aia!

Aveam să întârzii. Să pierd avionuL Comitetul de organizare, Oficiul de Informare Diplomatică şi colegii mei mă vor crede neserioasă, o profesionistă indolentă şi leneşă.

— Depăşiți pe dreapta! Şi acum pe stânga!

Festivitățile principale erau prevăzute chiar în seara aceea la Granada; cu trenurile spaniole vechi şi căile ferate distruse, n-aveam să pot ajunge în Andaluzia până a doua zi. Aş muri de ruşine să anunț la Londra că pierdusem o etapă a voiajului pentru că întârziasem.

— Încercați să înaintați, vă rog!

— Păi, nu pot să merg mai repede, fir-aş al naibii! a strigat cu acreală taximetristul. Nu vezi, femeie? Nu vezi că n-am cum?

Am scotocit în poşetă şi am scos ceva. L-am bătut pe umăr cu vârful degetelor şi imediat am fluturat o bancnotă de o sută de pesete.

— Sunt ale dumneavoastră dacă ajungem la timp.

Răsucind brusc volanul, a ieşit de pe şosea. Traversând porțiuni de câmp, gropi, terenuri virane şi parcele înțelenite, moartă de cald, dar cu geamurile ridicate ca să nu intre praful încins, paie uscate şi vârtejuri de pulbere, am ajuns la Barajas, zdrunci-nându-ne, chiar când avioanele aveau motoarele pornite.

Orchestra terminase intonarea imnurilor de rigoare, în tribune se foia publicul distins. în jur, la fel ca la sosire, se

îngrămădeau sub soarele nemilos al după-amiezii invitați și curioși, dornici cu toții să plece imediat ce aeronava primei-doamne avea să-și ia zborul.

Am intrat în fugă pe terminal, cu servieta în mână și țăcănind cu tocurile pe pardoseala din mozaic; în spatele meu, nesuferitul de taximetrist îmi țâra bagajul pentru alți cinci duros. Văzându-mă, Diego Tovar a scos un răcnet de ușurare. Alături de el, lângă avioane, nu mai rămăseseră decât trei sau patru bărbați; restul alaiului și însoțitorii își ocupaseră deja locurile, cu centurile de siguranță puse și, speriați de zbor, mai mulți murmurau „Tatăl nostru".

— Haide, haide, haide! a exclamat grăbit, smulgând din mâinile taximetristului valiza mea.

Cu pași mari, am înaintat câțiva metri, umăr la umăr, către al doilea avion. Până ce, în uruitul motoarelor, ne-a oprit un strigăt.

— Livia!

Ne-am întors amândoi. Mă chema Alberto Dodero: ca organizator și factotum, dădea ultimele ordine personalului ambasadei care rămânea la sol. Și-a ridicat brațul cu un gest imperativ, chemându-mă. Diego Tovar s-a încruntat, eu am ezitat câteva clipe.

— Haideți cu mine, haideți în avionul nostru, avem o grămadă de locuri!

Am căutat privirea lui Diego; fără să avem nevoie de cuvinte, amândoi am fost de acord că nu puteam refuza.

Am urcat scara împreună cu armatorul și am intrat în aeronavă; imediat, un mecanic a închis ermetic ușa în urma mea, eram toți înăuntru. Dodero i-a cerut unei stewardese să mă conducă la locul meu, iar lui Juan Duarte s-o anunțe pe dona Eva de prezența mea. Ea stătea pe un scaun din față, la geam, lângă doamna Lagomarsino, răbdătoarea ei însoțitoare. Purta o rochie cu imprimeu cu mânecă scurtă,

destul de sobră şi discretă. Dar pe cap pariase totul, pe altă coafură de-a lui don Julio, încununată cu un accesoriu de nedescris, cu mai multe flori decât într-o grădină. Atât coaforul, cât şi croitoresele erau, din fericire, în al doilea avion; aşa că nu era nevoie nici de ipocrizii, nici de fățărnicii.

Prima-doamnă privea ceremonia de bun-rămas pe geam când s-a apropiat fratele ei şi s-a aplecat să-i vorbească.

— E o jurnalistă de încredere.

Asta i-a spus sau ceva asemănător, n-am putut să-i aud exact vorbele. După ce m-a privit de sus până jos, ale ei au răsunat tare.

— Ştiu cine e; urmăreşte voiajul încă de la început, ce, mă crezi chioară?

El s-a tras într-o parte, protocolar de serios cu mustața, costumul din trei piese şi sacoul la două rânduri; eu am făcut câțiva paşi înainte.

— Bună ziua, doamnă, am spus respectuoasă.

— Ai un costum drăguț, mi-a replicat. M-am uitat şi le cele pe care le-ai purtat zilele trecute, frumoase toate. Ți le-au făcut aici, în Spania?

— La Londra, doamnă. Un croitor englez.

— A, ia te uită, a exclamat cu un gest de uimire. Lilliancita..., a zis atunci, întorcându-se către însoțitoarea ei. Lilliancita, dumneavoastră care scrieți frumos, ați vrea să notați numele croitorului care-i lucrează doamnei reportere? Amintiți-mi să-i facem o vizită când mergem la Londra.

Pe scaunele apropiate, s-au întors câteva capete bănuitoare şi atente. Aghiotanții militari. Ambasadorul argentinian, Pedro Radio. Miniştrii spanioli ai Justiției şi Agriculturii cu soțiile. Dodero. Chiar şi Juancito, căruia puțin îi păsa de toată povestea.

— Când mergem la Londra am zis, da, nu vă uitați la mine cu fețele astea! Când mergem la Londra să-l vedem pe rege, asta dacă ne trimit invitația oficială! Şi dacă nu, să-i ia naiba pe toți!

Am reuşit să mă aşez chiar când avionul luneca deasupra pistei. Când îmi puneam centura de siguranță, am văzut pe geam că mulțimea aplauda şi flutura entuziasmată sute, mii de batiste. Străină de euforia momentului de rămas-bun, mi-am sprijinit ceafa pe tetieră şi am închis ochii în timp ce aeronava urca în zbor. M-am liniştit treptat, pe măsură ce zburam spre sud, străbătând un cer imaculat, deasupra câmpurilor foarte uscate, după ani de secetă cumplită; o secetă încăpățânată, spuneau oficialitățile Regimului. în sfârşit, am putut să-ncep să-mi pun ordine în amintirile recente, iar memoria mi-a reamintit întâlnirea cu Tom Burns la Embassy şi dorul de Marcus, plânsul băiatului meu şi durerea că-l lăsam acolo, îngrijorarea provocată de teama că n-aveam să ajung la timp, trapul aventuros al taxiului prin gropi şi bolovani. Toate rămăseseră în urmă, din fericire. Eram convinsă că Victor, cu firea lui bună, avea din nou poftă de joacă, râdea din orice şi trăgea motanul de coadă; m-am gândit că taximetristul umbla de colo până colo, povestind că o țicnită îi dăduse extravaganta sumă de douăzeci şi cinci de duro ca s-o ducă la aeroport. S-au stins luminile de tot şi s-au auzit primele acorduri de ghitară. Pe argentinieni nu i-am mai văzut.

Sub cerul înstelat, spectacolul a început cu dansul flamenco cu ecou andaluz, al unor dansatoare de flamenco cu fuste lungi cu volane şi cămăşi albe înnodate sub piept, femei cu părul negru, care, desculțe fiind, şi-au prezentat arta legendară ca şi cum pluteau. Au fost cântece populare andaluze, bătăi din palme şi acorduri de ghitară, apoi a

venit rândul balerinilor de la teatrul Liceo din Barcelona, care străbăteau oraşul, celebrând Corpus Christi[34]. Era trecut de trei dimineaţa când s-a încheiat ovaţia finală şi am părăsit grădinile în urma autorităţilor şi a invitatei.

Holul splendid de la Alhambra Palace ne-a primit cu lămpile cu lumină slabă aprinse în zorii acelei zile. Erau obişnuiţi să primească turişti şi vizitatori de rang înalt, dar nu mai avuseseră parte niciodată de-o aşa invitată. Ca să scoată în evidenţă prestanţa hotelului, cele mai distinse familii din Granada îi cedaseră temporar hotelului mobile şi blazoane, tapiserii şi bronzuri, picturi în ulei şi porţelanuri. Mă îndreptam spre ascensor cu alţi doi jurnalişti când m-a chemat Diego Tovar, cu o scuză vagă. Ocupat fiecare cu ale lui, nu ne mai aflaserăm unul în preajma celuilalt de pe pista de la Barajas, când Dodero mă făcuse să schimb avionul.

— N-ai vrea să bem împreună un whisky pe terasă? Cred că meritam asta.

Eram atât de epuizată, încât n-am avut putere să-l refuz. Iar el a luat tăcerea mea drept un da şi m-a dus spre belvederea decorată cu azulejos care plutea deasupra oraşului, luncii şi cerului. Eram ultimii clienţi, ne-a servit un chelner somnoros. Am savurat prima înghiţitură în linişte, mi-am adus aminte de sărutul din maşina lui, în faţa Clubului de Presă. Totul se petrecuse cu o noapte înainte, dar aveam senzaţia că între momentul acela şi cel prezent trecuseră multe săptămâni.

Se presupunea că toţi artiştii şi figuranţii din trupa de teatru se culcaseră în sfârşit: cei principali şi cei secundari, aghiotanţii militari şi croitoresele, reporterii, preotul, coaforul, medicul. Toţi dormeau somnul drepţilor. Sau aşa credeam noi.

Mai mult tăceam decât vorbeam, pe niciunul dintre noi nu-l deranja muțenia celuilalt. Dar eu eram conştientă totuşi că Diego se simțea oarecum atras de mine. Dacă şi eu eram atrasă de el, n-aş şti s-o spun.

— Să vezi, Livia...

Ceva a spart pe neaşteptate liniştea nopții şi i-a întrerupt brusc vorbele: s-a auzit o mică zarvă înăuntru, un schimb de replici, voci ridicate. Chelnerul a intrat sfios pe terasă şi a lăsat să treacă doi țipi în haine de stradă, cam frânți deja la ora aia.

S-au recomandat ca membri ai Corpului General de Poliție. Cel mai scund, inspectorul Gallardo a spus că se numeşte, i s-a adesat lui Diego: desigur, de la bărbat la bărbat.

— Aveți vreo legătură cu nişte domni argentinieni care răspund la numele de...?

Şi-a privit subalternul, iar acesta a citit dintr-un carnețel.

— ...Juan Gualte şi Alberto Durero.

— Juan Duarte şi Alberto Dodero, l-a corectat Diego, ridicându-se alarmat în picioare. Despre ce-i vorba?

N-avea nicio autoritate ca să răspundă de ei: misiunea lui nu era să se ocupe de siguranța invitaților, ci doar să conducă presa străină. Dar intuise problemele şi au pornit toate alarmele lui diplomatice. Se întâmpla ceva deloc recomandabil. Şi la ora aia nu puteai să apelezi la nimeni fără să creezi tensiuni. Era de dorit să se acționeze cu grijă.

— Au intrat în belea într-o hrubă din Sacromonte, a lămurit stânjenit polițistul. Domnii s-au dus la o petrecere țigănească şi până la urmă s-au luat la gâlceava. Am arestat trei oameni de-ai locului, o prostituată țigancă şi pe cei doi frați ai ei, oameni de joasă speță. Cei trei i-au furat tot ce avea la el domnului Juan Gualte sau Duarte sau cum l-o

chema, dar am recuperat tot, n-avem probleme cu asta. Presupuşii amici care-i duseseră acolo pe argentinieni au tulit-o, dar, din discreție, pe sus-numiții am preferat să nu-i luăm de-acolo. Unul e beat turtă, niciunul nu s-a legitimat şi amândoi refuză să numească pe cineva care ar putea răspunde pentru ei; nu cer decât să fie puşi în libertate, dat fiind că au legături apropiate cu doamna de Peron. Dar nu putem să acceptăm până nu ni se confirmă chestiunea.

Inspectorul a înghițit în sec, mărul lui Adam, mare cât pumnul, i s-a mişcat de sus în jos în. începuse să-i crească barba, probabil toată ziua organizase operațiunea, ca să nu le scape nimic din mână în timpul ilustrei vizite. Şi tocmai acum, doi țicniți erau gata să-i facă o problemă gravă în plină petrecere de noapte.

— Dacă ați avea amabilitatea să ne însoțiți ca să-i recunoaşteți şi să-i preluați, l-a rugat atunci pe Diego, v-am rămâne recunoscători.

— Imediat.

A luat o ultimă înghițitură din pahar în timp ce-şi băga tabachera în buzunar. Apoi s-a îndreptat spre mine.

— Te rog să mă scuzi, Livia... M-am ridicat şi eu.

— Vin cu tine.

Voia să refuze, dar am insistat.

— Sunt doi, poate că-ți pot da o mână de ajutor.

Nu l-am lăsat să spună da sau nu, l-am luat pur şi simplu de braț.

Am coborât în oraş şi am mers paralel cu râul la prima oră a dimineții, înghesuiți toți patru într-o Lancia hârbuită. Polițiştii stăteau în față în hainele lor modeste de civil, Diego Tovar şi eu pe bancheta din spate, el într-un smoking rafinat, iar eu învăluită în straturi delicate de organza. Apoi am început să urcăm iar; drumurile în pantă apăreau în fața noastră, printre agave şi opunția, înguste, cotite,

pietroase şi neasfaltate, cu multe gropi şi curbe. Bătrânul motor al maşinii a reuşit să suie înecat şi cu greu, pe când noi ne legănam înăuntru când la stânga, când la dreapta, iar trupul meu se lovea continuu de-al lui Diego.

Tot ce-am văzut pe geam au fost terenuri denivelate şi des-pădurite, ziduri aproape dărâmate, grote şi hrube cu perdele jegoase în loc de uşi: acelea erau locuinţele ţigăneşti care-i fascinau pe străinii în căutare de specific local, căminele jalnice în care o grămadă de nefericiţi o duceau greu în mijlocul mizeriei, păduchilor, ignoranţei şi foamei. N-am reuşit să-i găsesc locului nicio urmă de farmec, dar nu încăpea îndoială că Sacromonte era o mahala exotică şi pitorească pentru cei din afară, care doreau să audă şi să vadă flamenco pur sau să tragă un chef împreună cu câteva prostituate cu pielea oacheă.

Inspectorul s-a oprit în faţa unei hrube ceva mai curăţică decât cele dinainte. Faţada era văruită şi avea de-o parte şi de alta muşcate roşii, plantate în cutii de conserve; în jurul ei, erau cel puţin cincisprezece-douăzeci de vecini curioşi, în ciuda orei, printre ei şi câţiva copii zdrenţăroşi. Câţiva metri mai încolo, am văzut parcată altă maşină şi am presupus că era a poliţiştilor care-i păzeau pe Juancito şi Dodero. Am coborât toţi patru din Lancia; ceilalţi s-au pregătit să intre, eu am decis să rămân afară. Pentru moment, i-am şoptit lui Diego, aştept. Habar n-aveam în ce stare erau argentinienii, simţeam că era prudent să mai aştept măcar câteva clipe.

De-afară am auzit glasul lui Dodero când l-a recunoscut pe Diego Tovar, protestele lui răguşite, cerând să fie scoşi imediat de-acolo. între timp, se apropiaseră de mine două fetiţe desculţe, cu părul încâlcit şi feţele pline de pete; să fi avut opt-nouă ani, şi nimănui nu părea să-i pese că umblau treze pe-acolo. M-au privit uluite şi au râs nervos, fără nicio

îndoială le păream o prezență bizară cu rochia lungă, sandalele fine şi machiajul meu.

— E de-adevăratelea c-ăia dinăuntru sunt prietini cu Perona aia?

Au trebuit să-mi repete întrebarea de trei ori până le-am înțeles; când am reuşit, era să pufnesc în râs. în mahalaua aia nu ajungeau nici iluminatul electric, nici alfabetizarea, nici apa curentă, dar, ajunsese vestea că o oarecare Eva Duarte de Peron era în vizită prin Granada, chiar dacă copiii de-acolo n-aveau habar cine era doamna asta, nici cum o chema de fapt.

L-am auzit iar pe armator, ceva mai calm de data asta, apoi pe Diego, serios, şi pe inspector, dar nu pe Juan Duarte. Încercam să privesc pe ascuns prin perdea, când am simțit că mă trage cineva de fustă. Pe-aici, pe-aici, au zis fetițele. Mi-au arătat cu unghiile murdare o gaură alăturată, tot un fel de uşă. Şi-au dus apoi degetul arătător la ochi şi au tras în jos, atunci le-am înțeles imediat. Dacă intram pe-acolo, puteam să văd ce se petrece înăuntru. N-am stat nicio clipă pe gânduri, le-am dat ascultare.

50

Încăperea întunecoasă în care am intrat avea tavanul scund şi o deschizătură în peretele din fund, care dădea în camera principală. Cu fetițele lipite de picioarele mele, toate trei într-o tăcere absolută, m-am uitat pieziş prin ea, fără să mă vadă de cei de-alături. Diego Tovar, cei doi polițişti care ne aduseseră şi ceilalți doi care-i păzeau pe argentinieni stăteau în picioare. Dodero, cu papionul de la smoking dezlegat şi aprins la față, stătea pe un scaun din răchită, în timp ce Juancito îşi dormea somnul beției pe-o băncuță din piatră; am observat că nu purta nici pantofii, nici sacoul.

Păreau să dezbată ce să facă cu el, dacă să aştepte să prindă puteri sau să-l ducă înapoi la hotel, în ciuda stării în care era.

În mijlocul încăperii, la lumina unui felinar cu petrol lampant, în perfectă ordine de trecere în revistă, pe lemnul neprelucrat al unei mese, am distins pantofii de lac, un ceas, o brichetă din aur, doi butoni, un teanc de bancnote şi inelul cu rubin pe care secretarul personal al preşedintelui Peron îl purta mereu: dovada că mai întâi îi fuseseră şterpelite şi apoi i le recuperaseră. Dar ceva nu se potrivea. Prin omisiune, ceva nu era în regulă. Aproape fără să vreau, memoria mea a făcut o tumbă şi m-a întors cu câteva ore mai devreme, la cina din Sala de Plen sufocantă de la primărie. Acolo îl văzusem pe Juan Duarte băgând ceva în buzunar, un obiect pe care i-l dăduse sora lui, Eva, când nu fusese în stare să şi-l prindă pe rochia de lame. Exact acela lipsea de pe masă.

Am auzit foşnind un chibrit în spate, am întors brusc capul. Aşezată pe un ieşind din perete, pe un fel de bancă, o bătrână îmbrăcată în negru aprindea o candelă cu ulei. în lumina tremurătoare, umbre portocalii dansau pe zidurile hrubei, m-a străbătut un fior când i-am distins chipul sever şi plin de riduri. Bună seara, am reuşit să pronunț. Măcar asta să fac, dacă tot mă strecurasem acolo fără permisiunea nimănui. Brusc înspăimântate, fetițele au ieşit ca din puşcă. Eu am rămas acolo, singură cu ea.

Ochii mi s-au obişnuit rapid cu jocul de umbre; am văzut că încăperea era ceva mai mare decât îmi închipuisem, avea câteva mese joase şi banchete, am presupus că era un local modest, unde serveau clienți. Am văzut damigene cu vin pe podeaua de pământ, un fel de raft cu sticle fără etichete şi câteva pahare murdare. Până aici, totul era în ordine: ustensilele necesare pentru o afacere mizeră.

Bătrâna mă ţintuia cu privirea în timp ce eu continuam să-mi plimb ochii printre umbre, ca să i-o evit. Dar fiind la doar trei metri, orice-aş fi făcut, constituţia ei tot mi-a atras atenţia. Serioasă, corpolentă, cu spatele drept şi un coc bine strâns, ţinea o mână pe mânerul unui baston şi avea un aer matriarhal. Brusc mi-a trecut prin minte că poate era stăpâna acelei şandramale: poate chiar mama celor trei fraţi - târfa şi ceilalţi doi - care ajunseseră în carceră după ce-l jumuliseră pe Juancito. Intuitiv, am dedus că, dacă într-adevăr ea era, poate ştia ceva.

M-am înarmat cu un curaj aparent, pentru ca vocea să-mi pară fermă.

— Ceva lipseşte dintre obiectele domnului, am zis arătând cu degetul mare peste umăr, spre încăperea vecină. Sunt acolo ceasul, bricheta, butonii, inelul, pantofii şi banii. Dar mai era ceva.

Nu şi-a schimbat expresia, nici n-a dat vreun indiciu că ştia sau nu despre ce vorbeam.

— Lipseşte ceva ce avea în buzunarul drept al sacoului.

A continuat să se uite la mine, fără să clipească, precaută şi bănuitoare. Mi-am dat seama că poate nu era chiar atât de bătrână: doar o femeie între două vârste chinuită de suferinţele unei vieţi mizerabile.

— Şi acest ceva din buzunarul domnului, am adăugat cu severitate, nimeni nu-l va putea vinde.

Eu eram tot în picioare, în distinsa mea ţinută de seară; ea, în negru de sus până jos, stătea neclintită pe locul ei sărăcăcios. Dacă i se păruse ciudată înfăţişarea mea, nu o arătase. Era probabil obişnuită ca prin localul ăla mizer să treacă tot felul de oameni.

— Chestia aia, am insistat, n-are nicio valoare în stradă, fiindcă...

— Dar face o găleată de bişţari, ori vă credeţi că nu m-am prins?

Un tremur nervos mi-a străbătut pielea când am auzit cum cădea în cursă, cu accentul ei autentic, aspru ca iarba uscată. Mi-a venit foarte greu să scot ceva pe gură ca să-i dau un răspuns.

— Însă e un cadou cu urmări politice foarte importante.

Unul făcut de Franco donei Eva Peron, vizitatoarea. S-a scris în toate ziarele; din acest motiv, dacă vreţi să-l vindeţi, nimeni n-o să vi-l cumpere. Am făcut o pauză, apoi am adăugat sumbru: cine o să fie prinsă că-l are o să dea de-o mare belea.

A tăcut, părea că-mi rumegă vorbele. În camera de-alături s-au auzit iar glasurile bărbaţilor, acum păreau să vrea să-l redea pe Juan Duarte lumii celor vii. Devenisem pe loc conştientă că trebuia să mă grăbesc, să merg mai departe înainte ca ei să se mişte.

— Nu mai puţin de cinci ani şi-o zi de puşcărie, am adăugat ritos. Sau poate c-o pun la zid, ştiţi doar că El Caudillo nu umblă cu jumătăţi de măsură. Pe-aici, prin Granada, ai lui au mai lichidat câţiva, sau nu vă mai amintiţi de război şi de tot ce-a urmat?

Habar n-aveam cum se desfăşurase Războiul nostru Civil în Granada, dar am presupus că fusese la fel de plin de cruzimi şi atrocităţi ca în restul Spaniei şi de-asta am riscat. Părea că-i făcusem o oarecare impresie, fiindcă buzele ei foarte uscate se strâmbau de scârbă: sigur ştia că mahalaua Sacromonte, cu complicata ei configuraţie, fusese la vremea ei refugiul luptătorilor şi urmăriţilor. Ca să-i vâneze, adeseori avuseseră loc trădări, denunţări, focuri de armă şi înfruntări.

— Eu pot aranja ca obiectul să se întoarcă la locul lui. Şi o pot face discret.

Drept răspuns, am primit doar o nouă tăcere. Dar nu una negativă. Nici un refuz.

— Totul ar rămâne între noi, vă garantez. Fără să mă clintesc din loc, am arătat iar cu degetul mare în spate. în caz contrar, cei patru poliţişti din cealaltă cameră, Gallardo şi oamenii lui, o să se-ntoarcă şi n-o să se lase până n-o să dea de el. Şi treaba-I foarte urâtă, iar ei foarte enervaţi de ce-ar putea păţi. Să combini politica şi hoţia în Spania lui Franco, ştiţi doar că nu-i deloc a bună.

L-am auzit pe Juancito rostind dincolo de perete o frază moale. Lăsaţi-mă-n pace, nătărăilor, spusese, sau cam aşa ceva. Eu am continuat s-o presez fără ruşine, nu-mi prea mai rămânea timp.

— N-am să zic nimic nimănui, am asigurat-o energic. Am întors capul şi am arătat cu bărbia spre camera cealaltă, glasurile încă se auzeau. Niciunul dintre ei nu ştie că sunt aici, de fapt. Cred că sunt afară, aşteptând. O să mă prefac că am găsit chestia aia din întâmplare, pe stradă sau în altă parte, asta-I treaba mea. N-o să păţiţi nimic.

Protestele fratelui Evei Peron deveneau tot mai ridicate, refuza să fie clintit din loc. De ce dracu' nu mă lăsaţi aici, spanioli de tot căcatul, bastarzi de bordel? Făcându-mă că n-aud înjurăturile argentinianului, am ţinut-o morţiş pe-a mea.

— Hotărâţi-vă, doamnă. Ne-mpinge graba.

Atunci am văzut la lumina lămpii că gura ei pregătea o replică.

— Şi ce-aveţi să-mi daţi pă el?

Vorbele severe, exigente, au sunat ca un scrâşnet. Am simţit cum îmi tresare inima; totul era foarte limpede pentru matriarha veştejită.

— Cât vreţi?

— Să vă văd cât aveţi.

Mi-am deschis poşeta decorată cu pietre preţioase, unde ţineam câteva bancnote. Nici acte, nici acreditări de vreun fel. Doar salvconductul meu monetar. îmi fusese de folos cu taximetristul, am presupus că şi aici ar putea avea acelaşi efect.

Auzeam că în cealaltă cameră îl ridicau pe Juancito ca pe-un balot: tocmai îi băga la loc în mama lor pe poliţiştii care încercau să-l care. Trebuia să mă mişc rapid, în cel mult un minut. Am scos două sute de pesete, m-am apropiat şi le-am pus lângă ea, pe bancă; a făcut semn cu capul că nu. Am adăugat a treia bancnotă, ascultând văicărelile fratelui; bătrâna a refuzat iar. Atunci am pus peste ele a patra şi a cincea bancnotă. Am dat la o parte o batistă curată şi rouge-uL, apoi mi-am răsturnat poşeta deschisă ca să-i arăt că rămăsese complet goală.

— Ăla, a bolborosit arătând spre rujul meu cu degetul răsucit ca un butaş de viţă.

Din partea cealaltă a mugit glasul gros al lui Dodero, mus-trându-şi prietenul, şi al lui Diego, încercând să facă ordine. Bătrâna a arătat spre batistă, apoi spre poşetă: asta şi asta. Am acceptat, al ei să fie totul; trebuia să închei trocul cât mai repede. Am făcut atunci un gest grăitor, întinzând spre ea palma şi îndoind către mine cele patru degete. Aţi obţinut ce voiaţi, încercam să-i spun; acum, haideţi, daţi-mi ce trebuie să-mi daţi.

Fără să se ridice, şi-a sprijinit bastonul de banchetă şi şi-a înclinat torsul în faţă, până ce mâna i-a ajuns la tivul fustelor negre care aproape atingeau pământul. A băgat-o pe-acolo, apoi a mişcat-o în sus pe gambe şi coapse, dând la o parte straturi de pânză murdare şi negre, până a ajuns între picioare. A scotocit câteva clipe în zona intimă, în timp ce eu îmi stăpâneam greaţa, şi în sfârşit a găsit ce căuta; pe urmă mâna ei a făcut cale-ntoarsă, până a ieşit iar la

lumină. A întins-o încet spre mine. Scoasă din străfundul părților ei intime nespălate, Marea Cruce a Isabelei Catolica îi strălucea în palma plină de dungi negre, la lumina opaițului.

Glasurile bărbaților au devenit şi mai ridicate, erau gata să-l scoată pe Juancito în stradă şi să-l urce într-o maşină. înfrâ-nându-mi greața, am apucat repede decorația cu vârfurile a
două degete; am vrut să-mi recapăt batista ca s-o curăț, dar baba a fost mai rapidă decât mine şi, înainte s-o iau înapoi, a prins-o din zbor. Cu acel unic atu igienic pierdut, neputând să-mi stăpânesc dezgustul infinit, mi-am ridicat fusta, am apucat jupa, am dus-o la gură şi am rupt un petic cu dinții. în el am învelit crucea onorifică în timp ce țiganca bolborosea nişte fraze pe care n-am reuşit să le descifrez. Cu siguranță că-şi aducea aminte de morții mei.

Am strecurat pachețelul în decolteu până am ajuns la breteaua sutienului şi l-am lăsat prins în mătasea ei elastică. Am scuipat în cele din urmă în mâini şi le-am frecat una de alta, încercând să le curăț cu propria salivă. Aruncându-i babei o ultimă privire, am văzut că deja pusese bine, cine mai ştie pe unde, toate lucrurile mele.

Pentru cinci sute de pesete, o poşetă extravagantă, o batistă şi un ruj, reuşisem să recuperez distincția pe care Generalisimul i-o dăruise Evei Peron în Palatul Regal.

A stins lampa, semiîntunericul a invadat hruba. Eu am tras dintr-o singură mişcare perdeaua şi am ieşit în noapte.

51

A doua zi de dimineață, nimeni n-a coborât să ia micul-dejul la ora stabilită. Organizatorii din Granada, ziarele locale, autoritățile cu nervii încordați şi sute de curioşi

aşteptau răspândiţi în hol şi în apropierea hotelului, presupunând că prima-doamnă iar ajungea târziu; Madridul îi informase despre întârzierile ei constante. Ambasadorul Radio s-a văzut obligat să-şi asume răspunderea: aproape de unsprezece, a ieşit din lift, s-a dus în mijlocul lobby-ului făcând un gest de circumstanţă şi a lansat un comunicat: Din cauza unei indispoziţii a doamnei Peron, sunt suspendate pentru moment toate manifestările. Vă rugăm să scuzaţi neplăcerea. Vom anunţa dacă vor avea loc schimbări.

Era adevărat că Eva Peron suferea relativ frecvent de unele indispoziţii: mânca puţin şi se consuma mult, i se umflau gleznele, era uneori exagerat de palidă, iar medicul ei o sfătuia mereu să se odihnească. Totuşi, în acea dimineaţă sănătatea ei a fost doar o simplă scuză. Nu o supăra nicio suferinţă fizică, singura indispoziţie i-o provocase fratele ei. Şi nu era prima, se adunaseră destule.

Sosirea lui Juan Duarte la Alhambra Palace aproape de revărsatul zorilor făcuse unele valuri, deşi avusese loc cu maximă discreţie. îl transportaseră în maşina inspectorului Gallardo, flancat de Diego Tovar şi Alberto Dodero. Era ciudată imaginea pe care o oferea acel trio în Lancia: diplomatul fin, secretarul personal al generalului Peron şi armatorul potentat, şi el ponosit, strivindu-se unul pe altul pe bancheta din spate a unei maşini oarecare ca trei delincvenţi. Pe mine m-au dus ceilalţi poliţişti cu al doilea vehicul; ca să-l scutesc de ruşine, m-am asigurat că Dodero nu-şi dă seama deloc de prezenţa mea. M-am dat jos în faţa intrării principale, dar pe Juancito l-au băgat în hotel pe o uşă de serviciu de la bucătării, ca pe un transport de carne sosit de la abator. Chiar şi la o distanţă destul de mare de ei, tot am auzit ultimele zvâcniri ale ţipetelor atinse de beţie,

pe coridoare, urlând tâmpenii despre Isabela Catolica şi idioata de Rosario, ţiganca.

După un somn scurt şi agitat, când m-am trezit, după ora nouă, am văzut că fusese strecurat un plic pe sub uşă. L-am rupt nerăbdătoare: Diego Tovar mă anunţa că-l chemase ministrul şi se întorcea imediat la Madrid cu maşina. Nu adăuga nimic altceva, nu se mai deranjase; dar citeam printre rânduri că vestea despre întâmplarea din mahalaua Sacromonte se târâse probabil până în capitală şi provocase o serioasă îngrijorare unor înalte autorităţi. Iar el, ca martor special, trebuia să informeze.

Cu biletul scris de el în mână, am deschis larg canaturile de la frumosul meu balcon, care dădea spre pădurea Alhambrei. Am inspirat cu lăcomie aerul curat, apoi m-am aşezat la picioarele patului. Plecarea neprevăzută a lui Diego mă debusolase total. Contam pe el, aveam nevoie de el. Ca director al Oficiului de Informare Diplomatică şi profesionist cu abilitate şi aplomb, el ar fi ştiut cum să procedeze. Acum, fără el, totul atârna de norocul meu.

Am aruncat biletul pe cearşaf şi m-am dus la baie. Chiuveta încă era plină cu apă, dar spuma groasă de săpun de la suprafaţă se topise: ca s-o obţin, frecasem săpunul în mâini, înainte de culcare. Pe fundul de porţelan alb se odihnea, excentrică şi ciudată, Marea Cruce a Isabelei Catolica; amintindu-mi din nou de unde ieşise, mi-a venit să vomit iar. Am băgat fără grabă mâna în apă şi cu destulă silă am scos dopul şi am aşteptat să se golească. Apoi am deschis robinetul, am lăsat apa proaspătă din Sierra Nevada să ţâşnească din abundenţă pe aurul masiv al distincţiei, pe perlele din capete, micile briliante şi rubine, inscripţia Plus Ultra şi emailul coloanelor lui Hercule. O coroană din frunze de laur şi o legendă mărgineau centrul emblemei: Loialităţii purificate de Isabela Catolica. N-am putut să mă abţin şi m-

am strâmbat sarcastic; bine că sărmana regină era îngropată de secole şi nu putea să vadă puţina loialitate cu care amintirea îi trecea din mână în mână. M-am apucat s-o frec din nou furioasă cu săpunul Heno de Pravia ca să-i înlătur orice rest din obscurele intimităţi ale babei; şi apoi am învelit-o într-un prosop. Cu decoraţia ascunsă în pliurile de pluş, m-am aşezat pe capacul closetului. Habar n-aveam cum să procedez. Şi nu mă puteam gândi la nimic.

Abia dacă mai erau câţiva comeseni şi începeau deja să strângă mesele când am intrat în sufragerie îmbrăcată şi machiată ca reportera hotărâtă al cărei rol îl jucam. Mi s-a părut că zăresc ceafa şi spatele lui Alberto Dodero într-un colţ retras. Cu siguranţă că nu era un moment bun să-i ofer compania mea, fără îndoială prefera să-şi rumege mahmureala de unul singur şi să se mustre pentru cât de prost îşi făcuse datoria. Dar el era oricum şeful echipei: generalul Peron îl împuternicise să se ocupe de tot, datorită loialităţii politice, maturităţii, al său savoir-faire monden şi, desigur, averii sale. Ca răspuns la o asemenea încredere, armatorul era obligat să garanteze corectitudinea impecabilă a întregului grup argentinian şi să se comporte el însuşi ireproşabil.

Dar, bon vivant şi amator de distracţii libertine, Dodero ajunsese până la urmă să tolereze prea mult neruşinarea lui Juan Duarte, răsese la glumele lui şi-l însoţise la multe chefuri. Până când, cu o noapte în urmă, situaţia scăpase de sub control. Incidentul din mahalaua Sacromonte n-avusese în sine urmări grave: se presupunea că recuperaseră tot ce şterpelise prostituata şi fraţii ei de la Juancito şi, înainte de ivirea zorilor, reuşiseră să-l scoată din hruba aia mizerabilă, să-l care la hotel şi să-l bage în pat. Cu siguranţă, spre nemulţumirea armatorului, nu acela fusese finalul fericit al filmului. în orele care au urmat,

poliția din Granada şi-a informat superiorii despre incident, iar ei, la rândul lor, i-au transmis informația ministrului de Externe, aşa că însuşi ministrul Martin Artajo ceruse ca Diego Tovar să se întoarcă imediat la Madrid şi să-l pună personal la curent cu fiecare moment al celor întâmplate. Nu era prima tâmpenie făcută de fratele Evei Duarte, în capitală se cunoşteau deja şi alte situații dificile cu prostituate, derbedei, alcool şi prafuri. Şi Juancito, oaia neagră a suitei, provoca nelinişti enorme.

La toate astea se gândise probabil Dodero în dimineața aceea în timp ce-şi mesteca cele două optalidoane pe care i le dăduseră ca să-i treacă durerea de cap după atâtea excese: glorioasa desfăşurare a acelui tour al Evitei era gata să fie pătată în mare parte din cauza îngăduinței lui față de fratele ei scrântit. Dar asta nu era cel mai rău lucru, ci unul mult mai serios, pe care armatorul îl intuise când ajunsese la hotel şi care i se confimase la trezire. Ceva ce putea favoriza un conflict sever, o neînțelegere cumplită cu Franco însuşi în ultimele etape ale voiajului. Şi de vină era tot prostănacul de frate, e posibil să-şi fi spus. Magnatul intrase probabil în camera lui Juancito cu gândul că nu mirosea a bine: după ce-l scuturase ca să-l trezească şi după ce scotociseră la patru mâini prin toate buzunarele costumului şifonat, nu era nici urmă de ilustra decorație.

Am traversat sufrageria gândindu-mă la toate astea; eram dispusă să-l fac pe armator să ia parte la destinul Marii Cruci care le lipsea, aveam să-l scap de mare parte din zbucium şi să redau liniştea sufletului său chinuit. M-am apropiat măsu-rându-mi cuvintele şi având cel mai frumos zâmbet matinal, devenit până la urmă o strâmbătură: dând ocol mesei şi văzându-l față în față pe cel aşezat acolo, mi-am dat seama că mă înşelasem. Individul nu era magnatul

argentinian, ci un domn cu ditamai mustața, care își termina solitar micul-dejun.

L-am abordat pe maître, m-a informat că domnul Dodero băuse doar o cafea dublă dis-de-dimineață.

M-am apropiat în grabă de recepția hotelului.

— A plecat acum mai bine de o oră.

— Singur?

Recepționerul a șovăit câteva clipe, iar în cele din urmă a încuviințat.

— Da, domnișoară. Domnul era singur.

— Și aveți idee unde s-a dus?

A șovăit din nou, am observat că avea față de om bun: un tată de familie cumsecade cu patru-cinci copii, cărora trebuia să le cumpere pantofi și caiete de școală în vremurile alea, când salariile erau o adevărată mizerie. Bine cel puțin că englezii, atât de pragmatici, îmi dăduseră un teanc zdravăn de bancnote înainte să zbor spre Spania. încă una de o sută a lunecat discret pe lemnul tejghelei, ascunsă sub palma mea.

— L-a dus mașina hotelului la aeroport, a anunțat recepționerul, în timp ce bancnota dispărea în buzunarul lui.

—Cu sau fără bagaj?

Omul era atât de onest, încât mi-a răspuns fără măcar să-mi ceară bacșiș.

— Domnul Dodero avea la el o valiză destul de mare.

Am început să mă enervez, rău de tot. Diego Tovar plecase.

Alberto Dodero plecase. Și eu rămăsesem acolo, singură în Granada, fără să știu în cine mă puteam încrede, cu nesuferita aia de Mare Cruce ascunsă în camera mea, printre ghemotoacele de vată cu care îmi ștergeam seara machiajul.

Am străbătut holul cu priviri neliniştite. în ciuda anulării neprevăzute a festivităţilor, mişcarea continua: jurnalişti, autorităţi, curioşi care nu îndrăzneau să plece în caz că se întorcea roata. Dincolo de tejgheaua de la recepţie, am observat o uşă. CENTRALA, am citit pe o plăcuţă discretă. N-am stat deloc pe gânduri: fără să mai bat la uşă, am intrat şi am închis-o după mine. Cele două operatoare m-au recunoscut imediat ca făcând parte din grupul de însoţitori ai soţiei lui Peron şi m-au primit cu cea mai mare amabilitate, dar şi cu bucuria reţinută de-a o avea în faţa lor pe una dintre figurantele spectacolului.

Amândouă aveau peste patruzeci de ani, lucrau probabil de-o jumătate de viaţă în hotel. Imediat mi-am dat seama că nu le puteai ademeni cu douăzeci de duro, nici chiar cu o mie de pesete. Aşa că am spus altă poveste, improvizând din mers şi dându-mă drept soţia vag străină a lui don Alberto Dodero, însărcinatul cu bunăstarea donei Maria Eva. El era cu câteva decenii mai mare, dar ele ştiau la fel de bine ca mine că lumea e plină de îndrăgostiţi de vârste diferite, mai ales când părţii feminine nu-i lipseşte frumuseţea, iar celei masculine puterea, celebritatea sau banii.

Cu un accent argentinian nereuşit, am făcut pe naiva plină de glamour, mi-am reproşat că dormisem până târziu şi m-am văitat că nu putusem vorbi cu soţul meu înainte să plece spre aeroport. Le-am ameţit, în definitiv, cu vorbărie goală, iar la final mi-am atins scopul: să-mi noteze pe o hârtiuţă cine-l sunase pe armator în cameră şi pe cine sunase el în dimineaţa aia. Spre satisfacţia mea, centralistele nu mi-au dat doar numerele de telefon: una dintre ele mi-a scris cu litere ascuţite că două convorbiri fuseseră cu aeroportul din Granada, iar celelalte cu Madridul. Una dintre ele fusese cu ambasada Argentinei.

Alta cu hotelul Palace. Şi trei, fix trei, îl conectaseră pe armator cu un loc numit Cejalvo.

Am încercat să-mi pun memoria în mişcare. Cejalvo, Cejalvo..., mi-am repetat în minte. Dar numele nu-mi spunea nimic. De parcă mi-ar fi citit gândurile, telefonista mai brunetă mi-a dat o mână de ajutor.

— E un atelier de bijuterii, argintărie şi decoraţiuni, doamnă Dodero; aşa apare în cartea de telefon a Madridului. Poate că soţul dumneavoastră, a adăugat cu un gest de complicitate poznaşă, intenţionează să vă facă un cadou.

Am râs toate trei în cor, ele simpatice cu adevărat, eu o cinică absolută, pe când în mintea mea puneam lucrurile cap la cap. De ce să fi sunat armatorul la un asemenea atelier, dacă nu în căutarea unei piese de rezervă? Cu siguranţă că de-aia şi hotărâse să se întoarcă la Madrid, ca să rezolve personal chestiunea. Fără intermediari. Cu maximă discreţie.

Mi -am luat rămas-bun de la amabilele centraliste, jurându-le recunoştinţă veşnică, fără să le las să-mi ghicească nesiguranţa. De mine depindea să pun capăt alergăturii armatorului, acum eram absolut sigură de asta. în plus, era riscant să ţin decoraţia la mine. Următorul pas era să mă hotărăsc cum să scap de ea.

M-am întors în camera mea; încercând să gândesc, m-am aşezat pe marginea patului încă nefăcut. Apelul la atelierul unde se confecţionau decoraţii însemna că nici Dodero, nici altcineva nu era dispus să anunţe autorităţilor pierderea acesteia: gafa era prea jenantă, neglijenţa prea ruşinoasă ca s-o mai mărturiseşti şi oficial. Dar nu se ştie niciodată, poate că pe cineva avea să-l ia gura pe dinainte. Poate că, la un moment dat, poliţia avea să înceapă din nou să sondeze clanul ţiganilor din mahalaua Sacromonte. Poate că baba

avea să vorbească şi să mă arate cu degetul ei jegos. Oricum, mă neliniştea să ştiu că decoraţia era tot în trusa mea.

Puse toate opţiunile una peste alta, nu-mi rămânea decât o singură soluţie pentru ca Marea Cruce să se întoarcă la locul ei: s-o fac chiar eu să ajungă la prima-doamnă. Problema, marea problema, era cum. O posibilitate, mi-am zis, ar fi să le-o dau discret croitoreselor Asunta şi Juanita, sau lui don Julio, coaforul: mă cunoşteau, puteam să le vorbesc fără subterfugii, să lămuresc situaţia, să le las decoraţia în grijă şi ei să procedeze cum cred de cuviinţă. Dar asta presupunea să-i implic prea mult, am stabilit: i-aş pune în faţa unui aranjament riscant, poate s-ar îndoi de ei, nu i-ar crede, chiar i-ar învinui. Altă opţiune, m-am gândit, ar fi s-o predau poliţiei: să mă duc personal la comisariat, să întreb de inspectorul Gallardo, să-i spun adevărul gol-goluţ. Totuşi, în cazul ăsta, puteam să fiu chiar eu potenţiala prejudiciată dacă nu aveau încredere în mine, şi totul s-ar întoarce împotriva mea. Aproape anticipam titlurile din ziare: Corespondenta BBC din Londra arestată pentru un furt grav. Nici asta nu era posibil. în niciun caz.

Sătulă să tot fac şi să desfac planuri, am intrat în baie, am ridicat capacul trusei mele elegante şi am cotrobăit printre produits de beaute, un borcănel cu cold cream şi ace de păr până am dat de pachetul cu vată de pe fund. Am răscolit bumbacul alb şi moale şi am scos Marea Cruce. Nici măcar n-am stat s-o privesc, doar am strâns-o în pumn. Să-i dăm drumul, mi-am zis. Şi m-am îndreptat spre uşă.

Apartamentul ocupat de Madame Peron era la etajul întâi al hotelului, în zona cea mai distinsă. M-am îndreptat încet într-acolo, încercând să-mi amortizez zgomotul paşilor. în ciuda zilei splendide, coridorul era răcoros şi întunecat, nu m-am întâlnit cu nimeni. Eram ferm hotărâtă şi gata să pun capăt istoriei, să pun odată decoraţia în mâinile proprietarei

sale. Aveam să-i spun pur şi simplu că o găsisem, plimbându-mă prin Alhambra. Explicaţia era atât de simpluţă, încât părea aproape absurdă. Dar cea adevărată era prea complicată, aşa că trebuia să se mulţumească cu asta.

Mai aveam câţiva metri şi ajungeam, când am început să-i aud vocea feminină tot mai tare şi mai furioasă. Nu ştiam că Eva Peron tocmai terminase de vorbit la telefon cu prea-catolicul ministru Alberto Martin Artajo. Fără să mai aştepte sosirea lui Diego Tovar la Madrid, cele povestite de poliţia din Granada şi cele deja ştiute de la festivităţile anterioare fuseseră de-ajuns ca mandatarul Afacerilor Externe ale patriei să-şi ia inima în dinţi şi să ceară o convorbire cu Alhambra.

— Îmi creaţi cea mai profundă neplăcere, doamnă...

Aşa, sau cu vorbe asemănătoare, îşi începuse tirada ministrul spaniol, odată înghiţită găluşca. Lumea afla, presa afla, se zvonea că totul putea ajunge la urechile Excelenţei Sale. Oricum, trebuia să-l oprească imediat pe fratele ei fluşturatic şi să-i corecteze comportamentul inadmisibil.

După ce-a terminat convorbirea, Maria Eva Duarte de Peron s-a apucat să-l mustre pe secretarul personal al soţului ei, când eu mă apropiam de uşă. Acum nu mai era o ţărăncuţă în faţa fratelui cu care copilărise în sărăcia din Junin: era o femeie puternică, care tuna şi fulgera, certându-şi subalternul nesupus. Şi bănuiam că nu pentru pierderea Marii Cruci, de care încă nu ştia.

Mă oprisem în faţa uşii duble din stejar, gata să bat cu nodurile degetelor, când am auzit-o rostind un şuvoi de înjurături în stil creol, mânioase, turbate, împotriva pasiunii lui Juancito pentru case de toleranţă, bordeluri şi paranghelii. între timp, sigur îi băgase frica-n oase, aşa că el nici nu îndrăznea să deschidă gura.

Fiindcă lucrurile păreau să se liniştească, am dat să ridic braţul, dar am ezitat câteva clipe. Aproape atinsesem lemnul cu mâna, când un strigăt m-a făcut să renunţ.

— Înc-o curvă, mă auzi, şi te întorci imediat în Argentina!

Strângând Marea Cruce în mână, am decis să fac calentoarsă şi am pornit în grabă spre camera mea.

52

Dacă Alhambra Palace din Granada evoca trecutul nazari[35] al Andaluziei, hotelul Alfonso XIII din Sevilla era o spectaculoasă fantezie neomaură, cam artificială, dar la fel de splendidă. Madame Peron şi însoţitorii ei cei mai apropiaţi au fost duşi aproape pe sus în apartamentele regale; ceilalţi am aşteptat răbdători să ni se repartizeze camerele.

— Fiţi binevenită, doamnă Nash, am auzit, când mi-a venit rândul. Sunteţi amabilă să-mi arătaţi paşaportul dumneavoastră?

I l-am întins recepţionerului cu un rictus pe post de zâmbet; şi a trebuit să aştept până mi-au trecut datele în fişă. Era aproape nouă seara, tocmai sosiserăm cu avionul de la Granada, şi am aşteptat răbdătoare ca angajatul să-mi dea cheia agăţată de un port-chei greu din fier forjat. Şi încă ceva, spre surprinderea mea.

— Acum câteva ore v-a sosit o telegramă de la Madrid.

Aproape i-am smuls-o dintre degete; m-am tras deoparte, în timp ce rupeam cu nerăbdare hârtia albastră împăturită şi sigilată. Frica mea se numea Victor.

MINUNAT BEBELUŞUL TĂU.

TATĂL TĂU BINE SĂNĂTOS.

DĂDACA ENGLEZOAICĂ DULCE.

TOŢI TE AŞTEPTĂM CU NERĂBDARE.

CU AFECȚIUNE.

R. A.

Am mototolit hârtia până n-a mai rămas decât un ghemotoc şi am fost gata să răbufnesc într-un torent de grosolănii: du-te-n mă-ta, nenorocitule, neruşinatule. Am reuşit să mă stăpânesc cu mare greutate, am plecat de la recepție fără o țintă anume şi am nimerit într-un patio central splendid, de o frumusețe pe care nu m-am deranjat s-o admir; copleşită, m-am trântit pe răchita unui fotoliu.

Inițialele R şi A care încheiau mesajul puteau fi atât de la Román Altares, cum îşi spunea acum, cât şi de la Ramiro Arribas dintotdeauna: treaba era că voia să-mi aducă aminte că încă aştepta. Îndoielile mi se risipiseră, temerile mele erau întemeiate: da, cunoştea adresa exactă a tatei. Ba mai mult, sigur se dusese acolo. Reuşise să afle că exista pe lume un fiu al meu şi ştia că avea o nanny. A reuşit să-i vadă sau poate îi scăpase portăresei, cu nevinovăție? Urcase până la apartamentul tatălui meu şi sunase la uşă cu cine ştie ce scuză, sau doar îi văzuse plecând în timp ce aştepta răbdător la intrare? întrebările îmi ricoşau furioase în minte.

Nici măcar n-am urcat la mine în cameră: am luat-o spre hol şi am cerut o convorbire cu Madridul. Am intrat într-una dintre cabinele de lemn şi am aşteptat cu nerăbdare să sune telefonul: Convorbirea dumneavoastră este pregătită. Vă fac legătura, doamnă. Mi-am ținut răsuflarea până când la celălalt capăt al firului am auzit vocea Miguelei. Totul e în ordine, a zis. Nu, nicio noutate în casă. Da, copilul e bine, mulțumit. Da, şi Phillippa e cum nu se poate mai bine. Nu, aici nu s-a petrecut nimic ciudat. Nanny şi copilul sunt chiar acum la plimbare, tatăl meu la Gran Pena, o să se-ntoarcă în curând pentru cină.

În fine, m-am dus în cameră oarecum uşurată, dar încă nervoasă. M-am uitat la ceas, teoretic trebuia să fiu gata în

douăzeci de minute, deşi, dacă luam în calcul întârzierile cu care ne obişnuise Madame Peron, poate puteam şi eu să ies puțin mai târziu. Am stat pe gânduri câteva clipe, am decis până la urmă să nu-mi desfac încă bagajul şi m-am prăbuşit pe pat cu toată greutatea.

Mutarea s-a făcut cu căleşti trase de cai înhămați, care păreau să danseze pe pavelele drumurilor din Sevilla; pe strada principală mergea prima-doamnă, însoțită de primar. Ca să nu se abată de la regulă, a fost aplaudată cu înflăcărare de oamenii din stradă şi complimentată cu strigăte sfâşietoare; din toate colțurile răsunau urale de admirație, în timp ce ambarcațiunile ancorate în port îşi porniseră sirenele. De-a lungul traseului, către Piaza Nueva, din balcoane şi de pe acoperişurile plate s-a aruncat cu mii de garoafe, iar de pe trotuare cu grămezi de petale de trandafir; s-a dat chiar drumul la vreo cinci mii de porumbei, care au zburat rapid în debandadă. începea astfel un nou act din fabuloasa operetă hispanoargentiniană, cu toți participanții gătiți iar de sărbătoare, chiar dacă Dodero lipsea, iar Juancito stătea în trăsura lui taciturn şi mai țeapăn decât o lumânare.

După recepția din Salonul Columb al primăriei, ne-au deschis cu greu drum pe străzile încă pline de martori înfocați. Apoi, am ajuns cu chiu cu vai la Pavilionul Mudejar, într-un capăt al parcului Maria Luisa; acolo s-a servit altă cină atât de copioasă, încât ți se făcea greață. După cină, am ieşit în Piaza de America, ticsită cu lume; fusese prevăzut totul pentru 0 mare chermeză în care mai multe formații fiamenco şi peste trei sute de perechi au dansat nesfârşite sevillanas[36] la lumina a mii de lampioane până noaptea târziu.

Am adormit foarte târziu; deşi mă culcasem deja, tot îmi bubuiau în cap bătăi din palme, țăcănituri de tocuri,

zdrăngănituri de ghitară, strigăte de olt şi de arsa[37], ca şi ecourile primirii ostentative, exagerate, ofensatoare în general pentru biata Spanie şi în particular pentru Sevilla, plină de oameni flămânzi. Aveam senzaţia că aţipesc când m-a trezit soneria telefonului. M-am ridicat dintr-un salt şi am smuls receptorul din furcă dintr-o singură mişcare. Victor, se întâmplă ceva cu Victor, a fost primul lucru la care m-am gândit din nou.

— Alo, am spus înfiptă.

Drept răspuns, am auzit râsul unui bărbat.

— Calmă, Sira, calmă; nu te speria, femeie, nu se-ntâmplă nimic...

Ramiro Arribas îmi vorbea de la celălalt capăt al firului pe un ton care voia să pară prietenos. N-aveam puteri să-i cer lămuriri, să-l insult sau să-l implor să mă uite.

— Voiam să-mi confirmi doar că ai primit ieri telegrama mea.

Aşezată pe pat, am consimţit dând din cap şi cu ochii închişi, străină de evidenţa că el nu putea să mă vadă.

— Da? a insistat. Ai primit-o, Sira?

Am înghiţit în sec şi am respirat profund.

— Am primit-o, Ramiro. Şi nu mi-a plăcut să aflu că dai târcoale familiei mele.

— Nu, nu, nu, a replicat cordial, aproape vesel. Pur şi simplu treceam pe Hermosilla şi mi-am amintit că pe-acolo locuia tatăl tău.

— Lasă-i în pace. Vorbeşte doar cu mine. De ei nici să nu te-apropii.

— Bine, stai liniştită, bine..., a răspuns conciliant. Atunci să te-ntreb cum merg treburile cu prietenul nostru Dodero?

— Nu merg nicicum. Nu-i aici, în Sevilla. N-am cum să-i vorbesc.

— Nu mă duce cu vorba, scumpo. Ştiu că armatorul ia şi el parte la voiaj, tocmai l-am văzut în pozele din El Ideal din Granada, lângă Evita, la Alhambra.

Cuvântul „scumpo" mi s-a înfipt în suflet ca un poanson ruginit. M-am scuturat imediat de senzația aia; nu era momentul să lupt cu emoțiile, ci să rămân cu mintea limpede şi starea de spirit senină.

— A fost în Granada, aşa e, dar n-am avut când să vorbesc cu el. Acum e la Madrid, s-a întors. Dacă vrei să verifici, întreabă de el la Palace.

A tăcut câteva clipe ca şi cum se gândea. Când l-am auzit iar, glasul îi era mai tăios şi mai puțin simpatic.

— Uite ce-i, Sira, afacerea mea are nevoie de o soluție urgentă.

Nu-ți cer nimic ieşit din comun, nimic care să te compromită, ci doar un mic serviciu.

A tăcut din nou de parcă îşi alegea vorbele. între timp, cu privirea ațintită la picioarele goale de pe covor, eu am tăcut.

— Am nevoie să-l întâlnesc, se complică treaba cu asociații mei, şi e foarte important, repet, foarte important ca el să afle de proiectul meu înainte să plece din Spania. Dacă nu reuşesc înainte să se ducă-n Italia, uşa aia o să mi se-nchidă şi n-o să mai am alte ocazii.

Nu. Nu. Nu. Mi-o tot repetam scuturând cu hotărâre din capul ciufulit. Nu, nu puteam să mă las înduplecată de canalia asta; pentru propria-mi demnitate nu trebuia să-l ajut.

— Nu ți-ar veni prea greu, a insistat, sigur că...

— Trebuie să închid, Ramiro; sunt aşteptată la muncă, şi eu am nevoie să-mi câştig existența, ştii?

— Dar tu...

— Dodero nu-i în Sevilla, vorbesc serios. Caută altă cale pe care să ajungi la el, nu poți conta pe mine pentru asta.

Am trântit brusc telefonul şi mi-am acoperit faţa cu palmele, ca şi cum voiam să mă blindez în faţa prezentului. Am şi reuşit în parte: m-am distanţat de prezent, e adevărat, dar memoria trădătoare m-a dus în zbor spre alte timpuri. în valuri sălbatice, mi-au trecut prin minte încă o dată imagini, sentimente şi senzaţii. Cum Ramiro mă sedusese cu farmecul lui masculin şi carisma lui; cum reuşise, cu o îndemânare subtilă, să mă facă să mă desprind de lumea mea. Viaţa depravată pe care o dusesem la Madrid şi Tânger, ambiţiile şi minciunile lui, castelele înălţate de el în văzduh pentru ca, mai apoi, fără să mă anunţe, să le dea foc şi să mă arunce în uitare.

Mi-era tare dor să am alături pe cineva în care să mă încred, o mână întinsă ca să nu mă înghită abisul. Cineva cu care să împart temeri şi îndoieli, incertitudini şi îngrijorări. Mi-era dor de Marcus şi de luciditatea lui sobră; de Fran Nash şi de puterea ei de-a ţine piept loviturilor. Mi-era dor de Rosalinda Fox şi de vioiciunea ei, de Nick Soutter şi de tăria lui, chiar şi de Diego Tovar şi de diplomaţia lui eficientă. Dar nu, în Sevilla care aştepta reînceperea carnavalului grotesc pregătit pentru soţia preşedintelui argentinian, în dimineaţa călduroasă şi în hotelul formidabil, nu eram decât eu în cămaşă de noapte, confuză, zbuciumată şi nesfârşit de singură.

Şi am continuat să mă torturez cu amărăciunea amintirilor şi absenţelor până când telefonul a sunat iar.

— Spune-mi, Sira; doar un singur lucru, iubire. Unde crezi tu că s-ar simţi mai bine nanny şi fiul tău cu mine, la o plimbare prin El Retiro sau în bărcile de pe iaz?

Am trântit a doua oară telefonul, brutal, şi m-am ridicat în picioare dintr-un salt. Până aici, mi-era de-ajuns. Am aruncat la grămadă tuburi, batoane şi cutii în trusă, şi m-am spălat pe dinţi; sub un duş scurt, am luat primele

decizii. Mă voi întoarce la Madrid, mi-am repetat smulgând rochiile de pe umeraşele din dulap. Îl voi opri pe nemernicul de Ramiro, am insistat umplând valiza cu haine. Voi găsi o cale să scap de el, am hotărât, ridicând braţele ca să-mi strâng părul grăbită. Am cerut un apel telefonic cu unul dintre corespondenţi în camera lui, în timp ce-mi puneam pantofii; l-am anunţat că apăruse o obligaţie imperioasă şi că pentru moment abandonam călătoria.

Lobby-ul era arhiplin cu autorităţi în uniformă, fotografi şi jurnalişti, domni în costume impecabile şi cu părul dat cu briantină, sevillane frumoase purtând şaluri, aşteptând cu toţii să se alăture suitei care o însoţea pe prima-doamnă. Ziua se anunţa intensă: rugăciune solemnă către Fecioara Maria în catedrală, vizită la Macarena ca să fie numită camarera mayor[38], altă rugăciune solemnă către Fecioara Maria la San Gil, vizavi de Esperanza, vizită la ferma Torre Pavadel şi la Fabrica de Tutun, ca să fie aclamată de ţărani şi de femeile care făceau ţigări de foi. Şi alte bătăi din palme, şi alte strigăte, şi alte urale şi alte dineuri...

Urmată de un hamal, mi-am croit drum aproape dând din coate prin roiul de oameni; când am ieşit, n-am văzut niciun taxi prin apropiere, zona de intrare în hotel era ocupată în întregime de maşini oficiale strălucitoare. Dincolo de gardurile incintei, am observat că se aduna deja mulţimea gălăgioasă. Am întors capul în dreapta şi în stânga, trebuia să plec imediat.

— Dar una de-astea, doamnă?

Tânărul care mă ajuta a arătat spre o parte a grădinii, unde am observat o caravană mică de trăsuri de piaţă. Altă bancnotă foşnitoare a făcut minunea: în doar câteva secunde, vizitiul uscăţiv şi-a potrivit şapca, a plescăit din buze şi a tras de frâiele calului. Hurducându-mă ritmic, m-a dus până la gara din Piaza de Armas.

53

Am coborât din tren în Atocha după miezul nopții. Lăsasem în urmă alergături, hurducături şi praf de cărbune, căldură sufocantă şi miros de transpirație. Toate astea şi timp, mult timp de meditat, de stabilit țeluri şi trasat liniile pe care trebuiau să le urmeze paşii mei. Imediat după ce-am coborât toți călătorii pe peron, hamalii au năvălit ca muştele; dintre ei, am ales un om mai în vârstă, cu un aer cumsecade.

— Ştiți vreo pensiune prin apropiere? am întrebat în timp ce-mi lega bagajul de căruciorul lui.

— Ba bine că nu, doamnă. Vă duc chiar acum.

De la acea clădire începea Paseo de las Delicias; la etajul doi pe stânga, ne-a primit o femeie trecută de cincizeci de ani, cu părul grizonant pus pe bigudiuri şi într-un halat cu flori decolorate, îmbrăcat peste cămaşa de noapte. Pe sânii ei lbărțați, am zărit un scapular cu Sfânta Fecioară; am urmat-o pe când îşi țâra espadrilele pe coridorul lung, aproape neluminat, amândouă în tăcere. Poate că, pe vremuri, etajul acela avusese ceva prestanță, poate că acolo locuise cândva o familie burgheză şi onorabilă: tavanele erau înalte, fațada mai mult decât decentă. Acum locuința era împărțită cu pereți subțiri şi-şi pierduse strălucirea; devenise una dintre multele pensiuni ordinare din apropierea gării, locuri de adăpost la care trăgeau turme de nefericiți din toate colțurile Spaniei, în căutarea iluzorie a unui viitor. Patroana a deschis o uşă din fund, a răsucit un buton şi un bec a luminat camera cu o lumină palidă.

— Trei duro pe noapte doar pentru domneavoastră.

Dormitorul era modest, cu două paturi mici care nici măcar nu erau identice, lavoar la picioare şi două scaune

din lemn la ambele capete ale balconului. Rămasă singură, primul lucru pe care l-am făcut a fost să deschid larg uşa care dădea spre el.

Alfonso XIII din Sevilla, Alhambra Palace, Clubul de Presă din strada Pinar numărul 5: de-ar fi fost vii, toate clădirile unde dormisem în nopţile anterioare s-ar fi prăpădit de râs văzându-mă acum în locul ăsta de doi bani; până şi pensiunea Candelariei din La Luneta, în Tetouan, era mai răsărită. Corpul meu cerea cu disperare o baie bună; a trebuit totuşi să mă mulţumesc cu găleata de apă pe care mi-o adusese doamna Eusebia ca să umplu chiuveta din ceramică ciobită. Era gata să închidă uşa după ce şoptise un noapte bună anemic, când a surprins-o glasul meu.

— Vă mai dau trei duro dacă-mi aduceţi cearşafuri curate, într-un suflet s-a şi întors cu ele şi a refăcut unul dintre paturi cu îndemânare. I-a tras câteva palme umpluturii din pernă ca să-i dea formă şi a plecat iar cu teancul de rufe murdare în braţe.

Se lumina de ziuă când m-a trezit forfota care urca din stradă. După ce m-am dezmeticit, m-am dus pe balcon şi m-am uitat la un şir lung de căruţe trase de cai percheron, tropăind cu copitele şi roţile pe pavele; zece, douăsprezece, cincisprezece căruţe înaintau una după alta în ritm regulat. Toate aveau aceeaşi încărcătură, dar mi-a fost greu s-o disting până nu mi-am încordat privirea. EL ÂGUILA, am citit pe plăcuţele laterale: aduceau de la o fabrică din apropiere grămezi de butoaie cu bere, gata să fie distribuite dis-de-dimineaţă prin barurile, bodegile şi tavernele din tot Madridul.

Nu m-am mai întors în pat, am rămas în picioare, privind cum viaţa cartierului pornea la drum matinală pe traseul ce cobora până aproape pe malul râului Manzanares: bărbaţi cu cămăşi albe şi păr umed care ieşeau şi se îndreptau spre

muncă, zarzavagii sosiți din grădinile de la Villaverde, lăptăria din față care-şi primea clienții, ocarina melodioasă a unui tocilar de cuțite.

— Aveți cumva din întâmplare telefon, doamnă?

A fost primul lucru pe care i l-am cerut proprietăresei după ce i-am spus bună dimineața din uşa bucătăriei. Avea aceleaşi bigudiuri, aceeaşi cămaşă de noapte şi acelaşi halat ca în seara trecută; peste ele îşi pusese un şorț plin de pete. Mă îmbrăcasem discret, după ce mă spălasem în baia comună. Refuzând s-o las singură între pereții acelei pensiuni ieftine, prinsă bine la betelia fustei mele, pe interior, şi în contact cu pielea mea, purtam Marea Cruce a Isabelei Catolica: insigna despre care aproape toți credeau că era la Eva Peron.

Ea a continuat să se mişte de colo-colo cu oalele ei prin fața chiuvetei, nici măcar nu s-a întors când mi-a răspuns.

— Telefonul e în barul de jos. Cafeaua o vreți cu sau fără lapte?

Nu mai era niciun client în bucătărie, dar cineva lăsase urme: o scrumieră jegoasă din tablă, cu mai multe mucuri de țigară fără filtru, două boluri din ceramică murdare şi o cârpă în carouri, mototolită. Dacă m-ar fi văzut acolo, soacra mea s-ar fi prăpădit de râs.

Am fost tentată să refuz oferta: cine ştie ce poşircă voia să-mi dea femeia aia, simplă cicoare prăjită, cu siguranță, amestecată cu lapte îndoit cu apă şi aproape fără zahăr. Totuşi, n-am zis nu. Când a pus pe masă o cană mare cu nechezol şi un codru de pâine ars pe plită, eram conştientă că mi se făcuse foame şi n-am mai făcut mofturi.

N-am schimbat nicio vorbă până când, după ce am terminat, am întrebat:

— Ştiți cumva de unde pot cumpăra haine de doliu?

În continuare, i-am explicat că-mi murise o rudă apropiată şi că trebuia să merg la înmormântare. De-aia şi ajunsesem cu o seară în urmă la o oră atât de nepotrivită. În spatele minciunii, ascundeam altă intenție: hotărâsem să mă dau drept altcineva pe cât îmi era cu putință, ca să trec neobservată.

— Urcați o bucată bună de drum pe strada Atocha, iar la dreapta o să dați de un magazin de confecții. Se numeşte La Gloria.

Deşi coborâsem devreme la bar, a durat o veşnicie să dau telefoanele de care aveam nevoie; am întrebat, am greşit numărul şi am repetat încercările, mi-am cedat rândul unei femei ca să sune la ea în sat şi să ceară veşti despre soacra ei care era în agonie şi unui bărbat care avea nevoie să rezolve o chestiune cu haturi şi parcele. Până ce, în spațiul îngust din fundul localului, în fața unui perete jegos pe care muşterii notau cu creionul sau cu vârful briceagului mesaje, nume şi numere, am reuşit să-mi rezolv treburile rând pe rând.

Mai întâi şi mai întâi, am sunat la adresa din Hermosilla; am răsuflat uşurată imediat ce tata m-a asigurat că Victor era bine. Oficiul de Informare Diplomatică mi-a confirmat apoi că Diego Tovar era tot în Madrid, iar asta era pentru mine o armă cu două tăişuri. Pe de-o parte, exista riscul puțin probabil, dar nu imposibil, să-l întâlnesc. Pe de alta, şi acela era aspectul favorabil, fiind departe de Sevilla, el nu ştia că eu, desăvârşita reporteră de la BBC, renunțasem subit să mai urmăresc călătoria primei-doamne. Al treilea telefon l-am dat ca să constat că magnatul Dodero se instalase din nou în suite-xA lui din Palace, iar următorul, ca să verific dacă Ramiro mai era înregistrat la hotelul Buen Retiro sub numele fals de Român Altares.

De la Confecţii La Gloria am cumpărat echipamentul complet al văduvei perfecte din noua Spanie; am luat de-acolo toate hainele de doliu pe care nu le purtasem la moartea lui Marcus. O fustă cernită până la jumătatea gambei, de-a cărei betelie am prins iar Marea Cruce. O bluză simplă neagră, închisă până în gât, ciorapi negri groşi şi un batic de aceeaşi culoare, cu care să-mi acopăr capul. Mi-au permis să mă schimb în camera din spate, scuza cu înmormântarea rudei a prins iar. M-am întors în stradă ca una dintre multele femei cărora războiul le răpise soţii, lăsându-le înainte un doliu de ani de zile şi un viitor incert. La urma urmelor, nici nu eram prea departe de ele: şi eu îl pierdusem pe bărbatul vieţii mele din cauza unui conflict sângeros.

Am luat un taxi până la colţul străzii Hemosilla cu Serrano. aproape de casa tatei. M-am recreat privind florile unei vânzătoare ambulante, care-şi striga marfa stând pe-o găleată întoarsă cu fundul în sus. Am tuberoze frumos mirositoare, garoafe bătute, azalee pentru doamna, mi le smulg din mâini frumoaso, hei. în realitate, puţin îmi păsa de florile ei, dar am profitat de clipele alea, ca să privesc pe ascuns în jur. Tata îmi spusese că pe la douăsprezece Phillippa ieşea zilnic cu Victor-, era fără zece, trebuia să găsesc un loc din care să-i urmăresc.

Soluţia a fost o mercerie din apropiere: era exact în diagonală şi avea o vitrină mică ticsită cu borduri, nasturi, panglici şi gheme. Din spatele ei, puteam să-i văd fără să fiu văzută, locul era perfect. Am împins uşa şi înăuntru nu era niciun client; din spatele tejghelei, proprietarul, un tip înalt, cu păr cărunt şi creţ, m-a primit fără ifose. O vreme m-am prefăcut că studiez cu cea mai mare grijă nişte suluri de pasmanterie atârnaţi- de o bară, în timp ce, în realitate, priveam atent prin geam tro tuarul de vizavi.

Când i-am văzut ieşind, mi-a tresărit inima, acolo era copilul meu. A trebuit să fac un efort nemăsurat ca să nu fug la el. Era aşezat în cărucior, iar părul de aceeaşi culoare cu al tatălui său ieşea de sub o şapcă albă care-l proteja de soare. Abia dacă i-am văzut chipul, în schimb i-am privit mâinile cum loveau vioi în câteva biluțe colorate atârnate de un elastic; măcar m-a încurajat să văd că radia de aceeaşi energie plină de bucurie ca întotdeauna. Căruciorul îl împingea Phillippa, acea nanny mutată de la Londra în căldurosul nostru Madrid. Purta o rochie înflorată pe care nu i-o ştiam şi în loc de cocul obişnuit îşi lăsase desprins părul de culoarea paiului care-i venea până la umeri, n-o mai văzusem aşa. Aveam bănuieli tot mai mari, regretam profund că nu puteam să mă apropii şi s-o avertizez deschis, să-l iau pe Victor în brațe şi să-l strâng la piept, să-i spun iubirea mea, să-l sufoc cu pupături, să-l fac să râdă şi să-l iau cu mine. Dar nu, nu trebuia, nu puteam face aşa ceva. Doar câteva clipe mi-au trebuit ca să mă conving că bănuielile mele erau întemeiate.

Imediat ce o luaseră amândoi pe trotuar în jos, l-am zărit şi pe el din spate, traversând strada. Ieşea dintr-un bar apropiat cu un ziar îndoit sub braț, cu siguranță că-i aşteptase. Purta un sacou de culoare deschisă, pantaloni din bumbac pique şi ținuta impecabilă dintotdeauna; în mâna stângă avea un buchet mic de flori, cumpărate cu siguranță de la vânzătoarea pe care o văzusem cu câteva minute mai înainte. Le-a ridicat în dreptul ei după câțiva paşi, ea s-a oprit văzându-l, iar mie mi s-a umplut gura de fiere.

Nu era nimeni altul decât prădătorul de Ramiro flatând-o pe nefericita de Phillippa, admirându-i cu ipocrizie eforturile de a-şi îmbunătăți înfățişarea şterasă, cu părul proaspăt spălat şi rochia anostă de duminică. Nenorocitul!

Nenorocitul naibii! A trebuit să mă țin de suportul vitrinei când l-am văzut cum se îndoaie de spate; am simțit cum mi se ridică furia din măruntaie când şi-a apropiat mâna de obrazul fiului meu ca să-l mângâie, probabil că Victor i-a zis ceva nostim, fiindcă amândoi au pufnit în râs: Phillippa sincer, Ramiro prefăcut fără nicio îndoială.

Toată neliniştea lumii s-a prăbuşit peste mine când i-am văzut plecând; din spate, puteau chiar să pară o familie fericită: tatăl frumos şi matur, tânăra mamă urâțică, dar iubitoare, plimbând mândră scumpa lor odraslă. În gât, mi s-a pus un nod grețos de mâhnire, mi-am muşcat buzele ca să nu plâng. Nenorocitul nenorociților!

Dar nu, n-aveam să-i urmăresc. Eram convinsă că Victor nu era în nicio primejdie, doar vor face o plimbare, poate se vor aşeza pe o terasă la un aperitiv: Ramiro voia s-o câştige pe Phillippa ca să mă şantajeze prin teamă, să mă sperie, forțându-mă să acționez în favoarea lui. Tocmai de-aia trebuia să fiu fermă şi să nu cedez. Când i-am pierdut din vedere, am ieşit din magazin, după ce am cumpărat de la vânzătorul răbdător un pumn de ace de siguranță ca să cumpăr ceva în semn de mulțumire, şi asta a fost tot.

Am ridicat ochii spre clădirea distinsă în care locuia tatăl meu, dar am rezistat tentației de-a urca şi a suna la uşă. Calmul şi experiența lui m-ar fi ajutat să arunc ceva lumină asupra situației imprudente în care mă aflam, poate ar fi încercat să mă convingă chiar să renunț la nesăbuința ce-mi creştea în minte. Dar nu, n-aveam să dau înapoi. Acum, după scena la care tocmai asistasem, nu mai aveam nicio îndoială că trebuia să-l scot pe Ramiro Arribas din viața mea. Din cauza intrigilor perfide din prezent şi a durerii pe care mi-o provocase în trecut; din cauza a ce-mi furase, pentru fiul pe care-l pierdusem şi pentru Victor, inclusiv pentru prostuța de Phillippa, sincer străină de manevrele

presupusului ei amorez. îmbrăcată ca simpla văduvă care eram în fond, am trecut peste impulsul de-a merge să-l văd pe Gonzalo Alvarado şi mi-am continuat drumul.

Pasul următor a fost să merg la hotelul Buen Retiro. Am crezut că nu-l ştiam, dar am aflat că era pe strada Alfonso XI. Mi s-a strâns inima când am ajuns în faţa lui. Clădirea cu arhitectură raţionalistă s-a dovedit a fi Gaylord's redenumit, un loc de care mă legau multe amintiri.

După întoarcerea de la Tetouan cu ani în urmă, aflasem că în timpul Războiului Civil edificiul devenise cartierul general al ruşilor. Acolo îşi instalaseră Statul-major; acolo locuiau spioni, agenţi sovietici şi militari; însuşi celebrul romancier Hemingway făcuse din el scena unui roman de-al lui. Se spunea cu ironie că Franco nutrea o ură profundă pentru el, că, la prima ocazie ivită, ar bate din palme dacă ar fi demolat, ca să li se şteargă urma infamilor roşii. Pentru moment, totuşi, hotelul funcţiona, ajungând în distincţie clasicele Palace şi Ritz, dar cu o tuşă adăugată de modernism monden. în timpul războiului mondial, fusese printre favoritele nord-americanilor şi britanicilor; Marcus îi frecventa barul cu ornamentaţie cubistă, iar ambasada lui organiza în saloanele hotelului numeroase festivităţi la care nu luasem parte niciodată, ţinând cont de apropierea obligatorie de nemţi.

Cu toate astea, reuşisem să mă bucur puţin de el şi încă aveam întipărit în minte sfârşitul de săptămână pe care reuşiserăm să-l petrecem împreună într-un suite de la ultimul etaj, după neaşteptata noastră reîntâlnire din Lisabona, intrând cu discreţie şi separat, la ore diferite, ca să ne bucurăm de două zile întregi, recuperând timpul pierdut, împăcând dorurile sufletelor şi impulsurile trupurilor, ieşind doar pe terasa care dădea spre Poarta Alcalâ. Fusese prima dintre multele noastre întâlniri

clandestine, n-aveam cum s-o uit. Iar acum se cazase aici mârşavul de Ramiro Arribas, care se dădea drept un om de afaceri argentinian solvabil; Marcus al meu, în schimb, nu mai era printre noi, iar eu, în hainele de doliu pe care nu le purtasem la moartea lui, nu mi-am putut reţine lacrima rebelă care s-a prelins până în gură şi mi-a lăsat pe vârful limbii un gust straniu de sare.

M-am străduit să-mi înăbuş melancolia şi, la adăpostul unui chioşc de presă binevenit, am privit spre intrarea hotelului şi la clienţii care mişunau pe-acolo, la şirul de taxiuri şi la băieţii de serviciu în uniformă, ca brigadierii, care cărau valize şi unelte, încă nu ştiam cum să procedez, dar, cât mai repede, trebuia să intru chiar pe uşa aceea, până la camera 417.

54

M-am întors la pensiune şi proprietăreasa m-a invitat să iau prânzul cu ei. Intenţionam să spun nu, mulţumesc, dar mi-a luat-o gura pe dinainte şi am acceptat. La masă stăteau doar un feroviar cu praf de cărbune sub unghii, un candidat la un post de la Telefonica şi doamna Eusebia. Am presupus că ceilalţi clienţi mâncau pobabil afară, pe cont propriu. Sau poate nici nu mâncau. Unele străfulgerări de la pensiunea din Tetouan m-au asaltat iar: bătrânul maestru, surorile paparude în vârstă, nătărăul de Paquito cu mama lui cea despotică, mâncând cu toţii în curtea interioară tocană, un castron cu sardine sau un pepene roşu, cu Candelaria în mijlocul nostru, servind felurile de mâncare unul câte unul, jucând rolul arbitrului în certuri înverşunate, stingând focuri cu vigoarea ei năvalnică.

Aici atmosfera era foarte diferită de primul meu cămin marocan, infinit mai impersonală şi mai plictisitoare. Nici

rasolul pe care mi l-a servit stăpâna casei nu era bun, abia dacă avea consistență, un pumn şi ceva de năut fiert cu puțină fidea, o bucățică de cartof şi câteva rondele de morcov. Nici chorizo, nici sângerete, nici slănină sau carne de pasăre: mâncarea aceea fără gust şi sărăcăcioasă se mânca aproape zilnic în mai toate casele din Madrid. Pe post de garnitură, câteva frunze de salată cu un firicel de ulei nerafinat presat la rece şi un vârf de sare. Aşa se hrănea Spania postbelică vara şi iarna, nu conta; atât pentru învinşi, cât şi pentru mulți adepți ai taberei câştigătoare, pentru aproape nimeni, nu exista nimic mai mult. Mi-am reamintit cu dezgust banchetele oferite de autorități Evei Peron, dezmăț de suculente şi delicatese, jignitor pentru milioane de trupuri cărora le chiorăiau mațele la culcare, amărâți care-şi păcăleau foamea cu înghițituri de apă, coji de cartofi, şarlatanii revoltătoare şi speranța că într-o zi, poate, totul avea să meargă mai bine. Pentru a mia oară, m-am întrebat dacă era într-adevăr necesar un dezmăț atât de scandalos pentru a obține grâul argentinian.

Şi pentru a mia oară am admirat rezistența demnă a englezilor.

De îndată ce-am putut, m-am închis în camera mea, mi-am dat jos hainele negre şi triste, am ascuns pentru moment Marea Cruce sub pernă şi am scos din valiză costumul cel mai discret, în acea după-amiază nu trebuia să mă deghizez, mergeam într-un cartier obişnuit, unde nu riscam să mă recunoască nimeni. L-am scuturat şi l-am pus pe un umeraş de sârmă, cu convingerea că toate cutele se vor netezi; nu voiam să-i cer proprietăresei fierul de călcat, nu voiam să văd pe nimeni. M-am trântit în combinezon pe cearşafurile curate. Cu ochii la petele de igrasie de pe tavan, am început să mă gândesc.

Era aproape şapte seara când am ajuns la destinaţie pe strada Santa Engracia, la numărul nouăzeci şi ceva, foarte aproape de Glorieta de Cuatro Caminos: chiar el îmi spusese cândva că locuia acolo. Nu erau vremuri în care să te tot muţi dintr-un loc într-altul, am presupus că tot acolo stătea. Cu degetele încrucişate sperând să fie aşa, m-am aşezat pe-o bancă din stradă şi am aşteptat.

Dar se făcuse şapte şi jumătate şi n-ajunsese. Nici la opt. Nici la opt şi jumătate, nici la nouă, nici la nouă şi jumătate. Plictisită, frustrată, mă pregăteam să plec când a apărut pe la zece fără un sfert, aproape pe întuneric. Uscăţiv, cu umerii căzuţi şi cravata slăbită, venea fără tragere de inimă de la gura de metrou ca omul care nu se grăbeşte să se întoarcă acasă. Am remarcat din nou că i se rărise părul şi avea trăsături mai dure. Spre deosebire de Ramiro, şi chiar de mine, trecerea timpului nu fusese generoasă cu el.

A trecut pe lângă mine fără să mă observe, cu capul plecat şi mâinile în buzunar, gândindu-se probabil la ale lui. îngrijorat sau epuizat după o zi lungă de muncă.

— Ignacio.

Numele i-a răsunat în spate, dar nu m-a auzit; după ce stătusem atâtea ore singură şi tăcută, abia am reuşit să deschid gura. Mi-am dres vocea ca să vorbesc mai tare şi totodată i-am atins umărul.

— Ignacio, am repetat.

S-a întors rapid, aproape ameninţător. Am ridicat mâinile, în semn de nevinovăţie.

— Sunt Sira. Eu sunt.

Şi-a şters pe loc violenţa de pe chip, dar n-a zis nimic. Nici nu s-a clintit.

— Vreau să-ţi spun ceva care poate avea legătură cu îndatoririle tale. Regret că am venit aici fără să te anunţ. Voi fi scurtă, nu-ţi voi răpi decât câteva minute.

— Nu mă grăbesc.

A arătat cu bărbia spre fațada următoarei clădiri.

— Ai mei sunt la socrii mei la țară, își petrec vara acolo. Să urcăm la mine.

Nu mă așteptasem la invitația aia, aș fi preferat să nu păşesc pe teritoriul lui, poate să facem o plimbare prin cartierul acela popular așa cum tăcuserăm de atâtea ori prin al meu, sau să bem împreună o horchata la vreo terasă, înconjurați de necunoscuți agitați. Dar Ignacio avea dreptate, ca întotdeauna. Nu era vizită de curtoazie; departe de stradă, puteam să-l pun la curent cu mai multă prudență.

Apartamentul era în semiîntuneric, imediat ce-am intrat în salon, el a procedat după obiceiul secular al popoarelor meridionale în lupta cu canicula. în orele când soarele dogorea fără milă, se lăsau jaluzelele, se trăgeau draperiile şi se închideau ermetic ferestrele, balcoanele şi uşile. La căderea serii, toate se deschideau din nou. Ordonat, riguros, cu mişcări eficiente, Ignacio repeta procedeul, iar eu îi examinam pe ascuns locuința modestă, nici prea săracă, nici prea bogată: un cămin potrivit pentru un funcționar cu salariul mic şi capul pe umeri. Putea fi la fel de bine al lui, al vecinului sau al oricărui altuia: nimic de-acolo nu-i conferea o personalitate proprie.

— Mă tem că nu-ți pot oferi decât un pahar cu apă de la robinet.

Mi-am amintit că niciodată nu-i plăcuse să bea şi nici nu fumase vreodată.

— Nu vreau nimic, mulțumesc.

— la loc cel puțin.

M-am așezat pe marginea unui fotoliu; el în fața mea, pe un scaun tras de sub masa de sufragerie. Cu mişcări lente,

şi-a suflecat cămaşa, s-a aplecat înainte şi şi-a sprijinit coatele pe genunchi.

— Te ascult.

Mi-ar fi plăcut să vorbim puţin la început şi despre vieţile noastre. Să-mi povestească despre copiii lui, de pildă; să-i spun că eu eram mama unui băieţel. în realitate, copiii celuilalt ne erau indiferenţi amândurora: pe mine nu mă interesa dacă ai lui erau buni la matematică sau desen, nici lui nu-i păsa câtuşi de puţin că Victor avea deja opt dinţi. Dar asta ne-ar fi ajutat cel puţin să spargem gheaţa şi să dăm momentului un aer aparent de normalitate: doi prieteni vechi care se reîntâlneau şi-şi împărtăşeau noutăţi, nimic mai mult.

Nu era aşa, fără îndoială, şi nu exista niciun motiv să ne prefacem. Ignacio şi cu mine nu eram prieteni; drumurile noastre se despărţiseră în urmă cu mai bine de zece ani: exact de când îl părăsisem ca să-mi trăiesc iubirea tumultuoasă cu Ramiro. Ne mai întâlnirăm odată pentru scurt timp la întoarcerea din Maroc, când mă urmărise incognito pe străzile Madridului, până ce reuşise să se strecoare în atelierul meu din Nunez de Balboa. în acea noapte furtunoasă, aflasem că lucra la Direcţia Generală de Securitate din Ministerul Guvernării; în virtutea atribuţiilor lui, îmi ceruse actele, îmi cercetase casa de sus până jos şi mă bombardase cu întrebări tăioase. Dar după ce-mi băgase o spaimă cumplită în oase, în dimineaţa aceea avuseserăm timp şi pentru altceva. Ne-am povestit cu oarecare sinceritate ce trăiserăm în ultimii ani, îmi mărturisise scepticismul amar cu care-şi îndeplinea obligaţiile în regimul politic cu care n-avea nimic de-a face. îmi deschisese cu asprime ochii asupra dureroasei realităţi a cartierului meu şi a oamenilor de-acolo, odată înfrânţi în război.

Niciodată nu-mi închipuisem că aveam să ne întâlnim față în față, şi totuşi iată-ne din nou, împreună în camera lui de zi.

— Presupun că te-ai mirat văzându-mă la intrarea în Ritz, printre invitații la agapa Evei Per6n.

A dat din umeri, fără să zică nici da, nici nu; fiecare am rememorat în minte clipa când el mă sprijinise în aglomerație. Aproape am simțit din nou mâna fermă pe care mi-o pusese pe talie ca să nu cad.

— Sunt de câțiva ani în străinătate, acum am revenit în Spania ca să-i urmăresc vizita ca reporteră BBC.

— Ştiu.

Fireşte că ştia. Bineînțeles.

— Dar credeam că eşti în Andaluzia zilele astea, a adăugat.

— Am sosit aseară de la Sevilla. E o călătorie scurtă şi confidențială, nimeni nu ştie că sunt la Madrid.

N-a avut nicio reacție. I-am văzut chipul ascuțit şi palid, cearcănele negre, părul rărit, adâncit pe tâmple. Era mai bine să trec la subiect, am decis; să nu-l fac să piardă vremea, şi să nu mi-o pierd nici eu pe a mea.

— Decorația pe care Franco i-a conferit-o primei-doamne, Marea Cruce a Isabelei Catolica, a fost furată. Asta am venit să-ți spun.

— Şi asta ştiu.

Mi-am ascuns uimirea cum am putut.

— Nimeni din delegația argentiniană n-a făcut denunț, m-a lămurit. Dar avem certitudinea că armatorul Dodero caută să obțină un duplicat al insignei; ne-a informat casa Cejalvo, care confecționează toate decorațiile oficiale. Şi-au dat seama că cererea nu-i în regulă şi au preferat să ne pună la curent. De-asta credem că insigna s-a pierdut, dar

nu putem întreba direct pe nimeni din suita argentiniană. Avem ordin clar să nu-i deranjăm.

Nedumerirea de pe fața mea a fost probabil elocventă. Şi-a înclinat torsul şi mai în față, ca şi cum aşa voia să pară mai încrezător.

— Puține lucruri ne scapă, Sira. Sau asta încercăm.

— Şi Dodero va obține o piesă identică înainte de încheierea călătoriei?

— I-am autorizat s-o facă şi se ocupă de asta. H o lucrare de orfevrărie complexă, care necesită multă muncă şi nu timp considerabil. Ştim că lucrează contra cronometru; cu toate astea, încă nu-i sigur c-o să reuşească.

— Dar e imperios ca doamna de Peron s-o poarte la ultima festivitate din Spania, nu?

— Aşa cred.

— Şi să n-o poarte ar însemna un afront adus direct lui Franco, o dovadă inadmisibilă de dispreț, e adevărat?

A încuviințat serios din bărbie şi şi-a lărgit nodul de la cravată până l-a desfăcut de tot; apoi şi-a descheiat gulerul cămăşii. în ciuda eforturilor de a-şi păstra locuința răcoroasă, tot era foarte cald în apartament.

— Suntem conştienți de toate astea.

— Şi nu sunteți îngrijorați?

— Ba da, foarte.

— Şi mai aveți vreo opțiune?

A tăcut o clipă, făcând sul între mâini bucata lung de pânză, apoi a zis.

— Ca să fiu sincer, pe moment, niciuna.

Am rămas amândoi în tăcere, gândindu-ne. De pe balcon ajungea la noi zgomotul puținelor automobile care treceau pe stradă, un ceas urât cu cuc atârnat deasupra canapelei a sunat obosit. El a zis ceva, schimbând brusc vorba.

— N-ai să încetezi niciodată să mă uimeşti, Sira. Apari, dispari, te schimbi, mă ameţeşti. Acum revii ca presupusă reporteră, te tragi de şireturi cu oameni importanţi şi eşti amestecată în chestiuni dubioase. Ultimul lucru pe care-l ştiam despre tine a fost că aveai cliente naziste; apoi, când Germania a capitulat, ai dispărut, m-am întrebat de multe ori pe unde-ai ajuns.

— Îmi făceam meseria lucrând pentru doamnele acelea, am zis pe şleau. Din motive care acum sunt irelevante, cu asta mă ocupam.

— în plus, pe-atunci umblai cu un agent englez.

M-a deranjat tonul frivol, dar fiind vorba de Ignacio, l-am scuzat.

— Nu umblam pur şi simplu cu el, l-am lămurit măsurându-mi vorbele. Aveam o relaţie serioasă şi sinceră, dar pe ascuns, din cauza circumstanţelor. Agentul englez a ajuns să-mi fie în cele din urmă soţ; pe scurt, se face un an de când a murit. Sunt văduva lui, am un fiu cu el şi încerc să-mi continui viaţa.

— Scuză-mă, a murmurat sec.

În acele trei silabe am simţit sinceritatea.

— Mai bine să ne întoarcem în prezent, la ce ne interesează.

Am venit să-ţi spun că cred că ştiu unde puteţi găsi Marea Cruce. Cea adevărată.

Şi-a îndreptat postura cu o grimasă de neîncredere.

— Dar vreau ceva în schimb, am continuat.

M-am ridicat în picioare şi am făcut câţiva paşi. Salonul n-avea nimic atrăgător, dar m-a impresionat simplitatea lui. Suportul pentru reviste, trusa de cusut şi calendarul, reproducerile mediocre de natură moartă şi furtuni pe mare presărate pe pereţi, sau milieurile de pe spătarele fotoliilor. Aşa ar fi fost şi casa mea, cu siguranţă, dacă cursul vieţilor

noastre nu ar fi fost deviat de cretinul de care acum voiam să scap. Dacă mai adulmecam prin apartament, aş fi dat sigur de un dulap cu oglindă rotundă în dormitor, un canar în colivie, iar în bucătărie un ghiveci cu pătrunjel şi un şorţ agăţat în spatele uşii: lucruri obişnuite ale oamenilor.

Proţăpită în mijlocul salonului, împachetată în costumul meu Digby Morton, o figură grotesc de străină de casa şi cartierul acela, mi-am expus pretenţia.

— E neapărată nevoie ca persoana în posesia căreia veţi găsi insigna să intre o vreme la puşcărie.

— Aşa va fi, desigur, dacă dăm de hoţ.

Am clătinat din cap că nu.

— Nu. Cel de la care veţi recupera decoraţia nu e acelaşi care a pus mâna pe ea, dar ţie şi alor tăi nu cred că vă pasă de asta. Chiar dacă are alibiuri, chiar dacă pledează nevinovat,

e vital să stea un timp închis.

— Asta poate că trebuie să hotărască un judecător.

Am râs batjocoritor.

— Nu spune prostii, Ignacio. Chiar voi băgaţi şi scoateţi din carcere şi puşcării pe cine aveţi chef: aşa merg lucrurile în Spania asta întunecată. în plus, e o treabă ruşinoasă pentru toţi cei implicaţi, umilitoare şi compromiţătoare pentru ambele părţi: şi argentinieni, şi spanioli. Pentru binele ambelor ţări, tu şi cu mine ştim că nimic, niciodată, nu va ieşi oficial la lumină. Va fi ca şi cum Marea Cruce n-a fost niciodată separată de decolteul primei-doamne.

Mi-am pocnit între ele degetul mijlociu şi mare: gestul unui prestidigitator gata să facă un truc.

— Abracadabra. De parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

S-a uitat gânditor la mine, cântărindu-mi propunerea şi poate întrebându-se de ce mama naibii intrase în asemenea bucluc ucenica de croitoreasă de care se îndrăgostise în

parcul Bombilla. Fata doamnei Dolores, puştoaica din strada Redondilla, căreia el se încăpățânase să-i dăruiască o maşină de scris pe vremea când era încă un tânăr naiv şi candid.

— Promite-mi o lună de închisoare pentru cel implicat, am zis tăios, şi-ți dau toate datele.

Şi-a schimbat poziția şi a pus picior peste picior.

— Ți-aş putea garanta asta chiar acum.

— Ai putea, dar eu nu pot să-ți împărtăşesc încă nimic, mai am nevoie de câteva zile.

— Mai sunt doar câteva zile până la cina de gală din Barcelona, ceremonia oficială de rămas-bun. Va veni El Caudillo, cum e şi normal, a remarcat. Va fi sfârşitul vizitei şi ultima ocazie când dona Eva îşi va putea arăta în public Marea Cruce.

Am observat că memorase, ca şi mine, agenda voiajului.

— O vei avea până atunci.

— Sigur?

Am înghițit în sec. Nu, nu eram sigură, nici pe departe. Ideile răsăreau în mintea mea încă difuze, conturând un plan îndrăzneț cu o mulțime de obstacole, care putea să fie dezastruos. Dar era culmea ca nici măcar eu să nu mă încred în mine.

— Fii sigur, am zis. Trebuie totuşi să-mi dai voie să umblu liniştită, te rog. Nu mă urmări, nici nu da ordin s-o facă altcineva. Nu încerca să afli nimic de unul singur, nu sonda pe nimeni, nicăieri. Lasă-mă doar să acționez.

M-a condus la uşă, cum era să-şi închipuie că aveam la mine râvnita insignă, prinsă de lenjerie. Cel mai simplu, cel mai înțelept din partea mea ar fi fost să i-o dau şi să-i explic ce se întâmplase cu Juancito în hruba din Sacromonte. Dar n-am făcut-o şi l-am lăsat doar cu ce ştia dinainte: că dona Eva pierduse la un moment dat Marea Cruce, iar Dodero se

aruncase cu capul înainte; în loc să plângă după laptele vărsat, ceruse să i se facă un ulcior nou. în loc să încerce să găsească insigna, care cine ştie unde nimerise, hotărâse s-o înlocuiască cu alta.

Să spun toate lucrurile alea ar fi fost, în definitiv, cel mai convenabil: aşa puteam să mă dau la o parte şi să uit pentru totdeauna de povestea aia stânjenitoare. Dar în ultimele zile intraseră în vocabularul meu câteva vorbe noi, Ramiro mi le inoculase cu pretenţiile, josniciile şi mârşăviile lui, ca şi cu amintirile triste pe care le dezgropase din trecut. Iar acum, vorbele lui îmi tot dădeau târcoale, devenind ţinta mea prioritară. Dreptate. Răzbunare. Revanşă. Despăgubire. Chiar el trezise în mine, cu meticulozitate, ranchiuna aia.

Ignacio a scos o carte de vizită din comoda din hol.

— Aici ai numerele mele de telefon, cel de la Direcţia Generală şi cel personal. Sună-mă imediat ce crezi că putem să trecem la acţiune.

L-am privit pentru ultima dată în semiîntuneric, nu aprinsese lumina. Acolo îl lăsam pe Ignacio al meu, care fusese pe punctul de a-mi fi tovarăş de viaţă şi tatăl copiilor mei, bărbatul pe care-l făcusem să sufere atât de mult.

Am pornit pe scară în jos.

— Ai grijă de tine, Sira, am auzit din spate.

Poate fusese doar o politeţe de rămas-bun, dar eram convinsă că sfatul lui era sincer. în ciuda răcelii şi indiferenţei tăioase, sentimentele lui Ignacio rămăseseră neschimbate. Şi, deşi eu nu-l iubeam aşa cum încă mă iubea el, a trebuit să-mi înfrâng dorinţa de-a mă întoarce, de-al strânge în braţe şi de-al ruga să nu mă uite niciodată. Doar el mă lega de esenţa fetei de altădată, pe care în cele din urmă o pierdusem pe drum.

Pentru Ramiro, fusesem un capriciu fermecător ajuns curând neinteresant, pentru Marcus sfârşitul unei călătorii,

pentru Nick Soutter poate un contrapunct, pe când pentru Diego Tovar apăream poate ca o extravaganță luminoasă în mijlocul unei lumi cenușii. Dintre toți acești bărbați care cândva simțiseră ceva pentru mine, cel care închidea acum ușa mă iubise, fără nicio îndoială, cel mai mult. Și încă mă iubea, deși eu îi făcusem rău.

Dar am rezistat impulsului de-a mă întoarce la el. Dacă l-aș fi rugat să mă strângă în brațe ca să-mi dea curaj, replica lui ar fi fost un nu categoric.

55

— Se pare că nanny are un pretendent.

O știam prea bine și, cu toate astea, când tata mi-o confirmase la telefon a doua zi dimineață, m-am simțit de parcă-mi trăsese cineva un pumn în burtă.

— L-ați văzut?

— Nu, dar Miguela bănuia ceva, zice că în ultima vreme Phillipa iese și intră mai des, mai gătită și mai zâmbitoare. Iar azi a cerut după-amiaza liberă.

Mi-am ținut respirația câteva clipe.

— Ca să meargă la piscină, se pare, a continuat Gonzalo. La piscina Stella, tocmai ce-a fost inaugurată pe strada Arturo Soria. Cred că băiatul are un loc de muncă bun sau anumite posibilități, fiindcă, din câte am înțeles, locul e distins și modern. Poate că-i dintr-o familia de pe-aici și vrea să-și exerseze engleza sau...

— Bine, am bâiguit înăbușindu-mi neliniștea. Bine, dă-i voie. Mai mult, nu doar după-masa, să-i dăm toată ziua. Azi să nu scoată copilul, Victor să rămână acasă cu tine și Miguela.

— Perfect, cum vrei tu.

— Spune-i Phillippei din partea mea că eu am stabilit să-şi ia o zi întreagă de odihnă. Dar, te rog, nu-i spune asta lui...

M-am oprit înainte să rostesc cuvântul care-mi stătea pe vârful limbii. Purtați-vă de parcă n-ați suspecta nimic.

Am agățat receptorul pe peretele murdar din fundul Casei Prudencio, înghesuită cum stăteam printre lăzi de sticle cu sifon şi carafe cu vin de Valdepehas. M-am liniştit când am aflat că Ramiro nu se va apropia de Victor, dar curtea pe care i-o făcea nevinovatei Phillippa mă ustura ca oțetul pe o rană deschisă. Pentru ea însăşi, pentru răul pe care admiratorul ei perfid îl putea face sentimentelor ei. Şi, mai ales, pentru că fata aia era angajata mea, răspunderea mea, o străină în sarcina mea. Cu toate astea, aveam nevoie să-i distragă atenția lui Ramiro ca să câştig timp.

Următoarea convorbire a presupus o nouă uşurare.

— Domnul Tovar a plecat în zori la Santiago de Compostela cu o maşină oficială.

De la Oficiul de Informare Diplomatică îmi confirmau că Diego era în drum ca să ia parte la scurta vizită în Galicia. Urma să văd cum mă puteam justifica. Pentru moment şi spre liniştea mea, cu absența lui tăiam de pe listă încă un obstacol.

A trebuit să cedez locul unui bărbat cam surd, ca să sune o rudă, apoi l-am lăsat chiar pe proprietarul barului să facă o comandă de habar n-am ce. Când mi-am recuperat locul lângă peretele jegos, am sunat la Palace.

— Bună ziua, Alberto, sunt Livia Nash, de la BBC din Londra. Sun de la Sevilla, sper că vă mai amintiți de mine.

— Chiar mă jigniți, draga mea, cum să vă uit?

A simulat galanteria doar din bună-cuviință; cel mai probabil, la primele ore ale dimineții şi în circumstanțe ca

acelea, armatorul între două vârste n-avea prea mult chef să flirteze.

— Mi-am dat seama că ați părăsit suita doamnei de Peron şi mă întrebam pur şi simplu dacă totul e în ordine şi dacă...

— Nicio problemă, frumoasa mea, totul merge ca uns. Vocea i-a sunat prea emfatic, poate şi-a dat imediat seama că eu, chiar dacă eram femeie şi atrăgătoare, lucram în presă. Doar că a trebuit să mă întorc pe neaşteptate la Madrid ca să mă ocup de-o chestiune legată de afacerile mele, a adăugat. Nimic important.

— Atunci sper să ne revedem. înainte de continuarea acestui Rainbow Tour prin Europa, am nevoie de evaluările dumneavoastră finale despre vizita făcută de Madame Peron în Spania. Pentru reportajul meu, după cum ştiți.

— Bineînțeles, Livia; mă voi întoarce imediat ce voi putea. Nu cred c-o să reuşesc până la vizita în Galicia, dar voi fi la Barcelona... Mi s-a părut că era nesigur. La Barcelona, pe curând, fără doar şi poate.

Am lăsat să se scurgă câteva secunde, ca şi cum îi analizam tonul.

— Scuză-mă dacă par băgăreață, Alberto; poate că-i vorba de liniile telefonice spaniole şi uzate care sunt un adevărat dezastru, dar vocea vă sună oarecum...

— Poate din cauza căldurii, nu-i bună pentru tensiune, a scurtat-o fără să mă lase să termin. în Argentina, suntem chiar în miezul iernii, diferența e greu de suportat.

În orice caz, criticasem infrastructurile patriei, iar asta a părut să-i inspire o oarecare încredere, fiindcă a început să se vaite deschis.

— Căldura asta diabolică şi hotelurile fără aer condiționat..., a bolborosit cu un accent antipatic.

Am zâmbit, în fața mea se deschidea o fisură neașteptată prin care să mă strecor. La urma urmelor, el nu știa cine eram de fapt, așa că am lăsat să curgă năvalnic presupusa mea identitate străină.

— Ei bine, aproape totul e destul de neplăcut în țara asta. Infrastructuri, utilaje, instalații...

— Tot, tot..., a replicat emfatic și complice. Autoritățile se străduiesc, n-am nicio îndoială, dar până dai de cuburi bune de gheață și de un whisky de calitate pentru o băutură on the rocks e mare bătaie de cap.

M-am simțit un pic trădătoare. Țara asta tocmai trecuse printr-un război crunt, iar a voastră e bogată, la voi plouă cu cereale și carne, ce te așteptai, Dodero, că aici e New York sau Monte Carlo sau raiul pe pământ? M-am abținut, până ce o idee neașteptată mi s-a conturat în minte. Dacă Ramiro voia s-o ducă pe Phillippa la piscina Stella, poate că eu aș putea împinge altă ușă.

— Oricum, dacă nu sunteți prea ocupat, sunt unele locuri în împrejurimile Madridului care fac căldura ceva mai suportabilă.

— Nu vă faceți griji, Livia, nu cred că e...

— Ați avut ocazia să vedeți Villa Romana, de pildă? Are o piscină fantastică; opileta, cum spuneți voi. Grădini frumoase, zone cu umbră răcoroasă și șezlonguri comode, cadru elegant, un bar excelent și... fete splendide, am zis într-un final hohotind deopotrivă melodios și ipocrit.

— Pare tentant, a zis. Și n-a părut o minciună.

Am ridicat pumnul în aer ca și cum echipa mea ar fi marcat un gol. Am insistat iar.

— De ce nu plecați din Madrid o zi, ca să vă relaxați? Veți uita de temperaturile ridicate, vi se va părea că sunteți în altă lume.

Mi-am accentuat vorbele pe un ton cadențat. Exageram totul, desigur: fusesem doar o dată acolo, cu Diego Tovar, noaptea, aceeaşi în care Ramiro reapăruse în acorduri de tangou.

— Când o să vă întoarceți la hote! după aceea, la căderea serii...

Armatorul a hohotit scurt, redobândindu-şi optimismul de altă dată.

— M-ați convins, draga mea. Cum ați zis că se cheamă locul? Villa Romana? Mă gândisem să trec pe la... în fine, să văd cum merge o chestiune delicată de care mă ocup, dar probabil azi nu rezolv nimic, cred că mai bine o amân. Ba mai mult, cred că o să mă duc imediat în paradisul ăla, înainte ca termometrele să-mi pună piedici.

Am părăsit Casa Prudencio binedispusă, m-am întors la pensiune şi am urcat scara grăbită. Dacă nimic nu dădea greş, toți cei care puteau să-mi dejoace planurile aveau să-mi lase terenul liber. Venise timpul să mă ocup şi de mine.

Când am ajuns la bucătărie ca să-mi iau la revedere de la proprietăreasă, ea întindea rufe, cu corpul aplecat pe jumătate pe fereastră, spre curtea interioară. S-a întors când mi-a auzit vocea, ținând în mâini nişte izmene imense şi ude, iar în gură două cârlige din lemn. Când m-a văzut, pe fața chinuită de ani şi necazuri a apărut o expresie de uimire. îmbrăcasem unul dintre costumele mele mai sobre, mă machiasem cu bun-gust, îmi făcusem un coc strâns, cu un accesoriu simplu la ceafa. După ce m-a măsurat neîncrezătoare de sus în jos, s-a uitat la valiza mea şi s-a încruntat.

— Gata, plec.

Am lăsat pe masă altă bancnotă de o sută de pesete.

— Cred că n-am să vă dau rest, a zis, lăsând nădragii pe un taburet şi pipăindu-şi buzunarele şorțului.

— Nu-i nevoie, e în regulă aşa.

Am lăsat-o fără chef de întins rufele, zbuciumată, întrebându-se pentru a nu ştiu câta oară ce naiba căuta o femeie ca mine în pensiunea ei mizerabilă.

Taximetristul şi-a dus două degete la şapca lui cu cozoroc când i-am dat instrucţiuni.

— Staţi!

Tocmai pornise când l-am obligat să frâneze.

— Aşteptaţi, am poruncit coborând grăbită. Durează doar o clipă.

Observasem magazinul mic de optică medicală de lângă Casa Prudencio. Am intrat în spaţiul strâmt şi am privit atent ochelarii expuşi.

— Ăştia, vă rog.

Opticianul cu halat alb a părut uimit.

— Sunt bărbăteşti, domnişoară.

— Îi vreau pentru logodnicul meu; arătaţi-mi-i, vă rog.

A dat din umeri şi i-a scos de la locul lor, am căutat o oglindă ţinându-i în mână, până am dat de una atârnată pe perete şi i-am probat. Aveau rama neagră, pătrată şi mare; lentilele erau murdare, pline de amprente şi praf adunat în timp, cine ştie cât timp nu mai pusese nimeni mâna pe ei?

— Cred că au două dioptrii, ar trebui să vină el să şi le măsoare, ar putea trece...

Nu l-am lăsat să termine.

— Sunt perfecţi aşa. îi iau, mulţumesc.

Când m-am întors, taximetristul aprinsese o ţigară din tutun tocat mărunt, urât mirositor, iar în taxiul vechi cu gazogen duhnea infernal.

— Uitaţi ce-i, prietene, am zis cu ochelarii noi în mână.

Mi-aţi putea găsi o maşină ceva mai arătoasă decât asta? Pentru puţin timp, plătesc cât e nevoie.

M-a privit în oglinda retrovizoare, avea sprâncene dese şi pielea grasă plină de pori negri.

— Cumnatul meu, la fel... Cât sunteţi dispusă să scoateţi?

Cifra magică mi-a ieşit imediat pe gură. Douăzeci de duro, ca mai mereu. Şi-a scărpinat fălcile prost bărbierite, gândindu-se.

— Douăzeci de duro pentru el şi alţi douăzeci pentru mandea?

— Dacă nu durează mult, de acord.

A demarat în trombă; pe cumnat l-am găsit foarte aproape, la garajele Ministerului Agriculturii. Am rămas în taxi, curăţând lentilele jegoase cu o batistă, iar el a coborât. Cumnaţii au schimbat câteva fraze pe care nu le-am auzit şi le-au subliniat gesticulând de zor. în sfârşit, negociatorul meu abil s-a întors.

— Să-i dăm bătaie, frumoaso, a spus prin geamul lăsat. Dar maşina trebuie să fie înapoi înainte de ora trei fix.

56

Şoferul a coborât să-mi deschidă portiera când am ajuns la numărul 5 de pe îngusta stradă Cruz, la o aruncătură de băţ de Puerta del Sol, chiar în centru. Să-şi ia libertatea de-a mă duce cu o Hispano-Suiza în proprietate oficială era un risc, desigur. Dar domnul subsecretar avea planificat un prânz chiar în ministerul lui şi avea nevoie de automobil abia mai târziu, iar cu prima pe care i-o ofeream eu, sigur subalternul lui putea să acopere vreo gaură în finanţele lui modeste.

După ce m-am dat jos, mi-am pus ochelarii noi şi am ridi-cat ochii spre firma de pe faţadă. Am citit în ceaţă CEJALVO. BIJUTERIE. ARGINTĂRIE. HERALDICĂ.

SPECIALIŞTI ÎN DECORAŢII. Am înghiţit în sec. Să mergem, am îngânat. Tocurile înalte ale pantofilor au răsunat puternic pe trotuar, eram singura clientă în acel moment.

Ochii a trei bărbaţi s-au îndreptat spre mine. Unul dintre ei, cel mai în vârstă şi cu rangul cel mai înalt, mi-a ieşit în întâmpinare din spatele tejghelei. îmi văzuseră automobilul somptuos prin geamul vitrinei; nu ştiau cine sunt, dar, după maşina mea, luxul era garantat.

— Daţi-mi voie să mă prezint, sunt şefa de protocol de la ambasada Republicii Argentina din Spania, am anunţat pe un ton serios. Aş dori să-l văd pe domnul director în legătură cu o chestiune urgentă.

M-a privit câteva secunde, parcă procesându-mi vorbele. Accentul îmi sunase perfect: cred că-mi ieşise pur din Rio de la Plata, fiindcă vânzătorul a încuviinţat dând din cap, aproape milităreşte, şi s-a dus drept în fundul magazinului. A bătut cu încheieturile degetelor la o uşă, a intrat când i s-a permis şi s-a întors repede.

— Domnul Cejalvo vă va primi imediat, doamnă.

Biroul nu era nici mare, nici luxos; uşor buimac, directorul şi proprietar al afacerii m-a întâmpinat cu o amabilitate puţin mirată, în timp ce eu simulam postura unei profesioniste eficiente, cu spatele drept, părul strâns în accesoriul de la ceafă şi ochelarii sobri. Nici nu mi-am dres glasul, nici n-am ezitarăm procedat ca şi cum eram obişnuită cu astfel de situaţii, cu hotărâre, convingătoare.

— Doctor Pedro Radio, ambasadorul nostru, o însoţeşte pe prima-doamnă în voiajul ei prin Spania; eu mă ocup zilele astea de întâmplările neprevăzute de la ambasadă. Doresc să
ştiţi totuşi că vorbesc în numele său şi că domnul ambassador este informat în fiecare moment.

În altă împrejurare, n-ar fi trebuit să fii prea expert în funcționarea misiunilor diplomatice ca să-mi pui demersul sub semnul întrebării. Dar în Spania izolată de lume şi înfierbântată de vizita Evei Peron, autoritățile argentiniene erau văzute ca nişte îngeri binefăcători căzuți din ceruri, adăpostiți de Regim cu drag şi cu plăcere. De necontestat, de netăgăduit. Cu totul de neatins.

— Tocmai am primit, prin Direcția Generală de Securitate a Ministerului Guvernării, am continuat amintindu-mi-l din zbor pe Ignacio, informația că acest magazin a fost vizitat de un presupus cetățean argentinian, cineva care urmăreşte să obțină o replică a Marii Cruci a Isabelei Catolica, pe care El Caudillo i-a conferit-o dofiei Eva.

Am continuat să reproduc accentul pe care-l auzisem de atâtea ori în ultimele zile.

— În calitate de reprezentanți ai Republicii Argentina, ne vedem obligați să vă comunicăm oficial că don Alberto Dodero, uruguayan prin naştere, mai exact, nu este sub nicio formă autorizat oficial să întreprindă demersuri formale în legătură cu darurile oficiale primite de prima noastră doamnă, nici să solicite duplicate, reproduceri sau copii al căror ultim scop îl ignorăm. Cu atât mai puțin, am insistat punând degetul pe rană, dacă au fost oferite de însuşi Generalisimul don Francisco Franco.

Chiar şi pe mine m-a şocat îndrăzneala mea obraznică, deşi nu mințeam întru totul. Într-adevăr, armatorul nu se putea lăuda cu nicio funcție publică: era doar un om de afaceri recunoscut, a cărui colaborare organizatorică şi financiară nu-l autoriza să-şi bage nasul în chestiuni diplomatice. Am continuat tirada, fără să-mi schimb nici tonul, nici postura, bijutierul mă asculta atent, cu vârfurile celor zece degete aşezate pe masă.

— Vă rugăm, în consecinţă, domnule, să dispuneţi oprirea imediată a executării altei decoraţii a Marii Cruci în atelierele dumneavoastră.

Cejalvo şi-a mişcat bărbia, în sus şi-n jos, înţelesese.

— Ca să evităm tensiuni nedorite, şi dat fiind că domnul Dodero e un bărbat mai în vârstă şi destul de apropiat de anturajul care doreşte s-o răsfeţe pe dona Eva, vă sfătuim să
nu-l refuzaţi brutal.

Bijutierul a făcut un gest întrebător, ridicând din sprâncene.

— Scăpaţi de el cu discreţie, am sugerat. Opriţi comanda, dar, dacă insistă, nu-i spuneţi despre asta şi găsiţi scuze. Invocaţi întârzieri, întâmplări nedorite, presupuse situaţii neprevăzute... Curând el însuşi va înceta să vă mai deranjeze, singura lui soluţie va fi să plece imediat din Madrid. Ştim că vrea să ia parte la călătoria doamnei de Peron, mai întâi la Barcelona şi apoi la Roma, unde va fi primită de Sfântul Părinte la Vatican, nu ştiu dacă sunteţi la curent cu asta.

A încuviinţat din nou, de data asta mai energic. Pius al XII-lea urma s-o primească pe dona Maria Eva, şi toată Spania o ştia: cum să nu afle şi proprietarul acelui magazin distins?

M-a însoţit chiar până la uşa care dădea în stradă, maşina mea oprită bloca trecerea unei căruţe şi a altor două automobile, dar nimeni nu îndrăznise să protesteze; cine ar fi îndrăznit să înfrunte un vehicul oficial în Spania pumnului în masă. Din uşa magazinului, l-a văzut pe şofer că mă ajută extrem de respectuos să urc pe bancheta din spate.

Deşi satisfăcătoare, interpretarea mea prefăcută mi-a lăsat un gust amar. Nu-mi plăcea să mint cu atâta

neruşinare, nu mă simţeam bine să înşel un om de afaceri onest şi să zădărnicesc planurile care-l îngrijorau atât de mult pe Dodero. Dar aşa cerea scenariul, un rău necesar pentru atingerea ţelului meu: să-l scot pe Ramiro din joc.

— La hotelul Buen Retiro, vă rog, a fost a doua poruncă pe care i-am dat-o şoferului de la minister. Când ajungem, scoateţi bagajul şi veniţi cu mine înăuntru. După ce-l lăsaţi la recepţie, puteţi pleca.

Pe drum, mi-am scos accesoriul închis la culoare şi sobru de la ceafă şi mi-am pus un turban frumos din catifea, pe care l-am luat din geantă. Iar ochelarii de soare i-au înlocuit pe cei de mioapă.

Lobby-uL fostului hotel Gaylord's era aproape gol la ora prânzului. Din restaurantul din capăt se auzea totuşi ecoul discuţiilor, tacâmurilor şi farfuriilor. Am dat doar de un recepţioner în spatele tejghelei, un bărbat tânăr, cu pieptul supt.

Demersul a fost simplu ca bună ziua. Spanioloaicelor căsătorite nu li se permitea să-şi deschidă un cont bancar, să obţină un paşaport pe numele lor sau să îndeplinească orice fel de formalitate fără permisiunea soţului; să lucrezi în afara casei era nepotrivit, iar să te cazezi singură la hotel era o îndrăzneală inadmisibilă. Dar eu, cu paşaport britanic, şofer fals, ochelari şi turban, eram o străină get-beget. Şi străinele ca mine aveam mână liberă.

— Soţul meu avion aterizat mâine, i-am îndrugat într-o spaniolă de tot râsul când mi-am luat cheia. Ca să nu creadă că deraiasem.

Mi-am stăpânit melancolia pe când intram în ascensor însoţită de un băiat de serviciu care îmi căra bagajele. Acelaşi aparat mă dusese cu ani în urmă la întâlnirea cu Marcus într-un week-end iniţiatic, care avea să ne marcheze scurta şi nefericita noastră poveste de cuplu. Dar în acel

moment, nu mă îndreptam spre niciun suite cu terasă şi nu mă aştepta niciun bărbat îndrăgostit. Acum, dându-mă drept o cetăţeană extravagantă de pe alte meleaguri, aveam un ţel mult mai ingrat.

Îmi dăduseră camera 514, mi s-a părut funcţională şi comodă, în armonie cu arhitectura raţionalistă a clădirii. Răbdător, ca să-l înţeleg bine, recepţionerul mă informase că, în afara camerelor de pe colţuri şi suites, toate celelalte erau identice. După ce a plecat băiatul de serviciu cu bacşişul lui, m-am pus în mişcare.

În primul rând, m-am schimbat. Am scăpat în grabă de pantofii cu toc, de turban şi tailleur, mi-am pus încălţări joase şi hainele anoste de doliu pe care le cumpărasem pe strada Atocha: nici urmă n-a mai rămas din englezoaica elegantă. Când mi-am văzut noua imagine în oglindă, m-a cuprins frica. Şi dacă totul ieşea prost? Şi dacă, din cauza propriei nechibzuinţe şi nerozii, totul se întorcea împotriva mea? Oficiul de Informare Diplomatică, BBC din Londra, chiar Serviciul Secret: i-aş dezamăgi pe toţi, aş fi pentru toţi o fiinţă nedemnă, nimeni nu şi-ar pune obrazul pentru mine.

Am încercat să-mi alung toate gândurile negre din minte. Adună-te, pentru Dumnezeu, mi-am poruncit printre dinţi. Pe vremea când colaboram cu britanicii, şi naziştii mişunau prin Madrid, fusesem învăţată unele strategii rudimentare cu să reuşesc să văd fără să fiu văzută şi să mă bag unde nu-mi fierbe oala. Una dintre abilităţi era să deschid încuietorile cu un ac de păr; ca să văd dacă vechea îndemnare nu se evaporase, am făcut proba pe propria uşă. Am răsuflat uşurată când am văzut că încă puteam să fac asta fără efort.

N-am întâlnit pe nimeni nici pe coridor, nici când am coborât un etaj. Imediat ce-am pus piciorul la etajul al

patrulea, am auzit venind din partea stângă voci, voci de bărbaţi care aşteptau ascensorul, sau asta am presupus fără să-i văd. Nemişcată lângă o coloană, am aşteptat până am auzit cum se închideau uşile mecanice şi se lăsa din nou liniştea.

Localizasem oarecum camera, planul etajului era identic. Am înaintat cu paşi precauţi, ţinându-mi respiraţia, fără să las panica să-şi înfigă iar colţii în mine. 409, 411, 413, 415. Când am ajuns la 417, am bătut scurt; aşa cum mă aşteptam, n-a răspuns nimeni. Mâna în buzunar, ac de păr, mâner, uşă. După câteva secunde eram înăuntru. Numai atunci mi-am tras sufletul.

Nesigură, am intrat în semipenumbra creată de draperiile trase, am înaintat câţiva paşi până m-am convins că mobilele erau aşezate la fel ca în camera mea. M-am apropiat de birou, am tras de lănţişorul lămpii de masă. Am văzut o agendă cu coperţi negre şi am deschis-o atingând-o doar cu vârfurile degetelor; am recunoscut scrisul mic şi îngrijit al lui Ramiro în nume, adrese, numere. Niciunul dintre cele pe care le-am citit nu mi-era familiar, nici chiar numele străzilor: Posadas, Tucumân, Belgrano, Ayacucho. M-am uitat curioasă la S şi Q, am văzut că Sira Quiroga nu apărea nicăieri. Mai erau un stilou Waterman, broşuri care făceau reclamă la motoare şi maşinării, m-am gândit că erau ale firmei unde se presupunea că era asociat. Am mai găsit şi câteva facturi ale unor saloane de petreceri şi baruri din Madrid - Pasapoga, Le Cock, Molinero, Pidoux - şi câteva cărţi de vizită cu noul său nume: Román Altares, Riobamba, 952, Buenos Aires. Fără să ştiu de ce, am păstrat una.

Plănuisem să acţionez cu cea mai mare viteză şi eficienţă: să aleg locul cel mai bun, să-mi îndeplinesc misiunea şi să plec imediat. Dar n-am putut, parcă aveam picioarele de plumb şi mâinile refuzau să mă asculte. M-am dus încet

spre căpătâiul patului; când eram împreună, Ramiro nu citea, iar absența cărților arăta că nu se schimbase nimic. Pe noptieră, lângă deşteptător şi o cutie cu drajeuri fără etichetă, se aflau doar câteva publicații informative. Printre ele, şi două exemplare ale revistei argentiniene El Hogar, fiecare cu câte o pagină marcată cu un colț îndoit. Le-am răsfoit curioasă, în amândouă erau reportaje cu fotografii în care Eva Peron apărea lângă Alberto Dodero.

Apoi am deschis larg dulapul: am găsit trei costume din materiale excelente, câteva jachete sport, peste cinci-şase cămăşi. Am scos de pe umeraş una care părea uzată şi mi-am apropiat-o de față. Un miros pe care-l uitasem de ani de zile mi-a invadat nasul, o aromă masculină atrăgătoare şi totodată tulburătoare.

— Lasă-te de prostii, mi-am reproşat. Nu te mai uita şi nici nu mai răvăşi; pe ce-ai mai sfânt, Sira, grăbeşte-te şi găseşte un loc.

M-am întors la birou şi am tras de lănțişorul lămpii ca să las iar încăperea în penumbră; apoi am intrat în baie, am apăsat pe întrerupător şi pe lateralele oglinzii s-au aprins două spoturi. Am refuzat să-mi privesc fața, n-aş fi suportat să mă văd. Pe un raft, am găsit o trusă de toaletă elegantă. Am luat-o cu grijă, am mângâiat cu vârfurile degetelor pielea de culoarea caramelului, o piele argentiniană moale, de cea mai bună calitate, cu siguranță. Am pus-o pe capacul closetului, i-am desfăcut închizătorile şi s-a deschis în două jumătăți, ca o carte. înăuntru, puse în ordine şi susținute de benzi din aceeaşi piele, am găsit flacoane mici cu capace din argint pentru eau de cologne şi loțiune de ras, o săpunieră, un încălțător, lavete pentru pantofi, o perie de haine. La vanitatea lui şi la prețurile derizorii din Spania, fără îndoială că Ramiro punea zilnic un lustragiu să-i văcsuiască încălțările şi-şi rădea barba la o frizerie bună. Aşa că

aproape toate ustensilele erau la locul lor, iar din trusă nu lipseau decât un pieptene, periuța şi pasta de dinți, adică strictul necesar.

Ideea mi-a venit pe loc! La fel cum în Granada am ascuns insigna în trusa de voiaj de care nu mă despărțeam, şi a lui putea fi o ascunzătoare bună. Am ridicat-o încă o dată deschisă ca s-o cântăresc în palme.

— Perfect, am şoptit.

De la sticla flacoanelor striate, capacele lor metalice şi tot ce mai conținea, greutatea nu era deloc neglijabilă, ci mai degrabă considerabilă; abia dacă avea să se observe un obiect în plus. Am pipăit fundul pe-o latură, până ce am găsit cel mai potrivit loc. Acolo, acolo, exact sub lavete. Am scos din buzunar trusa micuță de cusut pe care o purtam cu mine de ani de zile şi am luat forfecuța. Uşor, cu vârfurile, am tăiat cusătura într-o parte.

Am desprins Marea Cruce a Isabelei Catolica de la breteaua sutienului de care o prinsesem, aceeaşi ascunzătoare din prima zi, când mi-o dăduse bătrâna din Sacromonte. Fără s-o mai privesc, am introdus-o prin locul pe care tocmai îl descususem şi, cu degetele mele îndemânatice de croitoreasă, am strecurat-o până în centru şi am fixat-o pe fundul trusei. După ce-am verificat că ajunsese în locul corect, am scos mâna şi am făcut la loc cusătura, fără să se observe, cu un ac în care băgasem deja ață. Şi aşa, am acoperit deschizătura cu o cusătură imperceptibilă.

— Perfect, am murmurat iar.

M-am uitat cu atenție la trusă, şi în interior, şi la exterior, nu se observa nimic ciudat. Am cântărit-o iar în mână şi am pipăit pielea ca de mătase; abia dacă se simțea greutatea adăugată.

Mă pregăteam s-o pun la loc când un zgomot îndepărtat a spart liniştea. Pielea mi s-a făcut de găină, am simțit cum mă străbate un val de groază. Nu era o presupunere, nu temerile mele îmi jucau un renghi sinistru. Era un pocnet uşor, dar inconfundabil: cel pe care-l face o cheie când se învârte în broască. Am pus cu grijă trusa pe raft, iar cu cealaltă mână am stins lumina şi am închis uşa pe dinăuntru.

Inima a început să-mi bată cu putere. Intra cineva.

57

Nu i-am putut vedea, dar glasurile le-au trecut limpezi prin lemn. Proasta, idioata de mine, fusesem convinsă că aveau să petreacă întreaga zi la piscina Stella, răcorindu-se în apa ei albăstrie, tolăniți cu fața în sus, fiecare în hamacul lui. Ca o naivă, nu mă gândisem la situații neprevăzute.

— Am ajuns, ai să vezi como te sentis mai bine acum, no sun here, no sun in this room, mă-nțelegi?

Amestecase spaniola de pe două continente cu vorbe disparate în engleză, ea abia dacă a răspuns cu un murmur.

— Acolo, a indicat Ramiro. Here, on tine bed, tumbate.

Somiera a scârțâit, iar Phillippa, întotdeauna atât de corectă ca britanicii, a rostit „mulțumesc" cu o moleşeală imensă. După ce s-a întins, am auzit mişcările lui prin încăpere, zăngănitul cheii care cădea pe o suprafață, balamalele unei uşi a dulapului, din nou ceva care se închidea. între timp, eu stăteam ghemuită în întuneric cu inima gata să-mi sară din piept, ascunsă în spatele perdelei de la cadă.

Am presupus imediat că Phillippa nu se simțea bine. Fără îndoială de vină erau soarele prea agresiv cu pielea ei saxonă şi o insolație prin expunerea la cele mai nemiloase

ore; poate că el îi dăduse să bea ceva alcool, vermut la aperitiv sau sangria la prânz, cine ştie. Iar ea nu era obişnuită să bea nici măcar un strop. Ramiro, care deşi îşi asumase răspunderea pentru fată fără tragere de inimă, fusese nevoit s-o adăpostească în camera lui de hotel până avea să-i treacă starea de rău; cine ştie prin ce vicleşuguri reuşise s-o strecoare acolo fără s-o înscrie în registrele de la recepție? Printre ameţeli şi leşinuri, nanny se gândise, fără îndoială, că cel mai potrivit era să se întoarcă în strada Hermosilla, dar el luase frâiele în mâini şi poate că biata fată n-avusese energie să insiste sau poate că murea de ruşine.

Încă făceam asemenea presupuneri când Ramiro a împins cu putere uşa de la baie. A aprins lumina cu o lovitură de palmă, iar eu mi-am băgat capul între genunchi, dorindu-mi să dispar, să mă dezintegrez cu totul. Am auzit cum deschide un robinet, şi cum vine apa din ţevi cu întreruperi, am auzit cum îşi freacă mâinile şi umple apoi un pahar; pe urmă, am intuit că înmuia ceva în apă, poate un prosop sau o batistă. S-a întors în cameră, lăsând uşa de la baie deschisă şi lumina aprinsă; probabil i-a dat să bea Phillippei şi i-a pus apoi pânza pe frunte, ea a şoptit din nou aproape fără putere thank you.

A trecut un timp care mi s-a părut infinit. Din când în când, el o întreba cum se simte, fără entuziasm şi fără să simuleze vreo urmă de simpatie, ghiceam în glasul lui că era tot mai plictisit. La un moment dat, a luat receptorul, a cerut centralei numărul unei camere chiar din hotel, dar n-a primit niciun răspuns. Apoi a cerut altul, tot niciun răspuns, a pus receptorul în furcă fără delicatețe, cu un zgomot sec. Era evident contrariat, nimic nu-i ieşea cum voia, demonii se zvârcoleau în el.

A mai trecut un timp care mi s-a părut la fel de nesfârşit; el se trântise pe celălalt pat, l-am auzit mişcându-se

neliniştit de parcă-i venea greu să-şi găsească o poziție comodă, l-am auzit răsfoind una dintre revistele lui, dând foaie după foaie cu zgomot, apoi aruncând-o pe podea. între timp, eu eram tot în cadă, cu brațele în jurul picioarelor îndoite şi cu spatele arcuit, nemişcată în poziție fetală; n-am putut să nu tresar când a sunat telefonul. Ramiro a ridicat receptorul cu nerăbdare, aproape cu violență.

Am auzit frânturi din convorbire, iar din cauza puternicului său accent de Buenos Aires mi-au scăpat amănunte şi chiar fragmente întregi. Dar am prins esențialul. Adică un şir de minciuni legate de aşa-zisa lui viitoare întâlnire cu Dodero. Că totul era aproape gata, urma să se hotărască întrevederea decisivă şi nu mai rămăsese decât să se fixeze data. Că pronosticurile erau excelente, extrem de promițătoare; bătrânul armator va accepta să cumpere de la ei, fără cea mai mică îndoială, tot ce aveau ei de gând să-i ofere: piese de schimb şi piese pentru hidroavioane, şi alte oferte diverse. Celălalt nu trebuia să-şi facă griji deloc, a insistat, fiindcă avansul substanțial care fusese dat, o sumă importantă după câte se părea, avea să li se întoarcă îndoit, întreit, ba chiar de patru-cinci ori mai mare.

— Haide, haide, ne vedem la Chicote la zece, perfect.

A închis telefonul şi a răsuflat uşurat, cu o ieşire necontrolată. Apoi, incapabil să facă mai mult, neajutorat şi sătul, cu Phillippa alături deja mai senină, s-a lăsat şi el pradă somnului.

Pe cei trei pereți care înconjurau cada erau două sute şaizeci şi opt de azulejos, le numărasem una câte una de câteva ori: erau lucioase, perfect simetrice în forma lor pătrată, cu o nuanță între albastru şi verzui. Pe un raft, stăteau un săpun şi un burete; perdeaua care împiedica stropii de la duş să iasă era dintr-o țesătură de culoarea

vaniliei, trasă la maşină. Am privit foarte concentrată toate acele lucruri ca să-mi ţin teama în frâu.

Când am fost sigură că Ramiro adormise, am început să mă ridic încet, cu grijă, atentă. Am tras perdeaua câteva palme, am urmărit cu privirea ridicată ca inelele metalice de care atârna să nu se lovească între ele şi să nu alunece pe bară, făcând zgomot. Mi-am suflecat fusta, am scos din cadă un picior, pe urmă pe celălalt, şi m-am sprijinit doar în vârfuri pe podea. Mi-am pipăit coapsele, ca să fiu sigură că aveam în buzunare trusa de cusut şi cheile de la camera mea. Am apăsat apoi cât am putut de încet pe întrerupător, ca să nu fie auzit; m-am gândit că întunericul îmi va fi favorabil dacă aveam ghinionul ca Ramiro să se trezească.

Am intrat încet în cameră, m-am apropiat de patul Phillippei cu paşi precauţi, trecând pe lângă picioare, i-am văzut pantofii şi geanta pe jos. I-am dat la o parte pe primii, dar m-am aplecat s-o ridic pe-a doua şi am pus-o pe umăr. Ajungând la capul patului, m-am aplecat asupra Phillippei, cu mâinile pregătite. Am numărat până la trei, apoi le-am mişcat simultan: cu una i-am acoperit ferm gura, ca să nu ţipe, cu cealaltă am prins-o de un braţ şi am tras ca s-o ridic.

— Sunt eu, Mrs. Bonnard, i-am şoptit la ureche înainte să poată reacţiona. Trebuie să ieşim de-aici chiar acum; for God's sake, nu spune nimic.

Cu toate că se speriase, într-o străfulgerare de luciditate subită, a părut să mă recunoască. Am reuşit s-o ridic în picioare, dar se clătina şi era slăbită.

— Plecăm, Phillippa, mă auzi? am insistat cu vocea aproape stinsă, încă o ţineam bine şi cu gura astupată.

A dat energic din cap că da.

— Good girl, let's go, am şuşotit la doar câţiva centimetri de urechea ei.

În sfârşit, i-am lăsat gura liberă, o ţineam de umeri şi am îmboldit-o înainte. Un pas, următorul, încă unul, şi încă unul. Din şapte eram la uşă, din nouă ieşiserăm pe coridor; n-am închis uşa de tot, ca să nu fac zgomot. Am lăsat în urma noastră o pereche de sandale, pe Ramiro adormit şi Marea Cruce a Isabelei Catolica ascunsă în trusa lui din baie.

Am dus-o repede în camera mea şi am scufundat-o în apă călduţă, părea să-şi revină. Am consolat-o când a plâns şi, mâhnită, mi-a cerut scuze; a pomenit căldura, soarele, paharele de red wine şi nişte cocktailuri dulci de al căror conţinut alcoolic habar n-avea. Am liniştit-o, am făcut-o să tacă, i-am spus că totul e bine, am culcat-o la loc. Pe la unsprezece noaptea, am dat două telefoane. Unul la recepţie, ca să aflu dacă Ramiro ieşise. Altul tatălui meu, ca să vină cu un taxi s-o ia pe nanny mahmură, pârlită şi desculţă.

La restaurantul hotelului tău în jumătate de oră.

Un băiat de serviciu i-a dus bileţelul lui Ramiro a doua zi de dimineaţă. Pentru doi duro, puştanul mi-a promis că o să bată la uşa camerei 417 până când o să i-l dea în mână ocupantului ei. Era aproape zece, şi până atunci rezolvasem deja unele treburi. Cel mai uşor fusese să mă conving că Phillippa avusese o noapte decentă, că se trezise şi se ocupa de Victor, cu pielea înroşită şi dureroasă, dar în regulă.

Mult mai greu mi-a venit să-l sun pe Diego Tovar. Aşa cum mi se spusese de la oficiul lui, am dat de el la Vigo. După o scurtă vizită la Santiago, etapa galiciană a voiajului se desfăşura în trombă; chiar şi numai inventarul angajamentelor şi activităţilor era ameţitor. Madame Peron şi anturajul ei dormiseră în conacul din Castrelos, restul suitei la hotelul Universal. Pentru a-mi justifica absenţa, a cam trebuit să fabulez.

— Când crezi că te vei putea întoarce? l-am auzit printre interferențe.

Interesul lui mi s-a părut sincer. Pentru reportajul aşteptat de BBC, desigur. Poate şi puțin pentru mine.

— Voi încerca să ajung cât mai repede cu putință la Barcelona.

— la legătura cu biroul meu şi cere tot ce ai nevoie. Bilete, o maşină, orice.

Era imposibil să-şi dea seama că eram pe punctul să mă întâlnesc cu nesuferitul care mă târâse cândva prin noroi, dar glasul i-a sunat ca şi cum ar fi ştiut.

— Ai grijă, Livia. A făcut o pauză înainte să adauge: Ți se simte lipsa.

Derulam în minte discuția cu Diego Tovar, regretând că trebuia să-l mint şi pe el, când în restaurant a intrat Ramiro. îl aşteptam într-un loc mai discret, cu o ceaşcă de ceai în față, m-a văzut imediat. Purta o cămaşă şi una dintre jachetele de culoare deschisă pe care i le văzusem în dulap; avea părul ud şi frumos pieptănat, tocmai ieşise de sub duşul în care noaptea trecută petrecusem câteva ore de groază.

— Înainte să te salut, Sira, vreau să-ți cer scuze...

S-a aplecat spre mine ca şi cum voia să-şi sublinieze explicația şi salutul cu un sărut pe un singur obraz, în stil argentinian, am presupus. M-am tras în spate, respingându-l. S-a aşezat în fața mea şi şi-a continuat minciunile.

— Voiam doar ca fata să se distreze un pic, dar într-o clipă de neatenție s-a dus, am căutat-o peste tot, dar degeaba...

— Las-o baltă, i-am retezat-o scurt.

S-a uitat la mine prefăcându-se descumpănit.

— Chiar nu te interesează să ştii cum...?

Un chelner cu jachetă scurtă şi albă s-a apropiat de noi; a încercat să-i dea meniul cu mic-dejunuri, dar el l-a refuzat, aproape că i l-a înfipt în rinichi când i l-a dat înapoi cu nepăsare.

Ştia bine ce să ceară, Ramiro mereu ştia bine totul. A cerut, vorbind ca pe apă, ouă cu slănină prăjită doar puţin, chifle cu unt, salată de fructe, o cană mare cu cafea neagră, un pahar dublu de suc de portocale. Rămaşi iar singuri, am închis ochii şi am inspirat pe nas. I-am deschis, scoţând lent aerul pe gură, parcă înarmându-mă cu răbdare.

— M-am săturat de tine, Ramiro, de presiunile, intimidările şi pretenţiile tale.

— Te înşeli, iubire. Micuţa englezoaică e plicticoasă, dar drăguţă, chiar îmi place, serios.

— Şi după ce ai intoxicat-o pe biata fată cu alcool şi aproape că i-ai provocat arsuri de gradul doi, ce-o să mai urmeze, pe tata unde o să-l duci, ce plan o să pui la cale pentru fiul meu dacă nu-ţi accept dorinţele?

— Pentru Dumnezeu, Sira...

— Te cunosc, Ramiro. Au trecut mai bine de zece ani, dar eşti neschimbat. Nimic nu te opreşte când ştii ce vrei, pentru tine nu există piedici.

— Nu vreau să crezi asta despre mine, nu...

Mi-am pus palmele pe masă, m-am aplecat spre el, sobră şi serioasă.

— Tu câştigi.

A ridicat dintr-o sprânceană, doar una, ca un june-prim de cinema. Deşi abia se trezise, era foarte atrăgător nemernicul.

— Nu vreau să-i mai deranjezi pe-ai mei, nu mai vreau probleme, n-am încredere în tine nici cât negru sub unghie. Mă predau. Mă doare să recunosc, fiindcă nu meriţi, dar arunc prosopul. Te vei întâlni cu Dodero.

M-a privit gândindu-se la hotărârea mea neprevăzută. Poate că satisfacția îi curgea prin vene, dar s-a abținut şi nu şi-a dat pe față veselia. Era o puşlama din cap până-n picioare, dar nu nebun de legat, ştia ce era potrivit în fiecare moment.

— Îți mulțumesc, Sira. îți mulțumesc din toată inima.

Ca să-şi întărească spusele, şi-a dus mâna dreaptă la piept. Se prefăcea bine, reacțiile lui păreau chiar sincere. Dar le-am ignorat şi am încercat să-mi termin ceaiul cu aparentă indiferență.

— Mai rămâne de stabilit când, am spus, luându-mi cana de la buze. O să-ncerc să fie cât mai curând, ca să nu mă mai bați la cap şi să pot uita toată neplăcerea.

Am pus ceaşca pe farfurie şi am dat să mă ridic. Cavaler, m-a imitat şi s-a apropiat să-mi tragă scaunul Era pe punctul să facă un pas, dar l-am respins tăios.

— Nu-i nevoie să mă însoțeşti, ia-ți micul-dejun linişti t îi întorsesem deja spatele când am adăugat, fără să-l privesc:

— O să te țin la curent cu ce voi decide împreună cu armatorul.

58

Actorii de la Compania Teatrului Național îşi făceau din plin datoria. Piesa, decorul şi efectele scenice erau magnifice. Visul unei nopți de vară de Shakespeare. Dar fiind patru dimineața, publicul nu putea să-şi mai țină ochii deschişi, oricât se străduia, nici să-şi reprime moțăiala şi căscatul.

Eram la Barcelona, în grădinile de pe Montjuic, în jurul unui amfiteatru mare aflat sub stele. Vreun nesăbuit avusese ideea să programeze reprezentația dramatică pentru după miezul nopții, la douăsprezece şi jumătate în teorie,

dar întârzierile se acumulau ca întotdeauna şi era trecut de trei dimineaţa când ne ocupaserăm locurile. Eu mă întorsesem, în sfârşit, la obligaţiile mele şi păream concentrată să adun imagini pentru viitorul meu reportaj. Dar aparenţa aia era doar o jumătate de adevăr: dac-ar fi putut cineva să intre în capul meu, ar fi observat că-mi funcţiona creierul în două dimensiuni. O jumătate ocupa unul dintre fotoliile special rezervate pentru corespondenţi străini. în schimb, cealaltă jumătate a neuronilor mei colinda la sute de kilometri.

Cu două zile în urmă, plecasem de la întâlnirea cu Ramiro din fostul Gaylord's convinsă că totul era gata: Marea Cruce ascunsă în trusă, Ramiro domolit mulţumită promisiunii unei întâlniri, iar Ignacio aştepta anunţul meu ca să-l poată aresta.

Deznodământul avea să fie pe atât de iminent pe cât voiam; odată prins cetăţeanul argentinian Román Altares ca presupus hoţ al insignei primei-doamne, restul urma să decurgă automat. E adevărat că nu comisese niciun furt în acest caz, dar o făcuse altădată. Iar acum mă forţase într-un fel josnic, se purtase ca un mizerabil cu Phillippa, şi cine ştie până unde ar fi putut să meargă, dacă nu l-aş fi oprit. Pedeapsa pe care ar fi meritat-o, pentru una sau alta, ar fi fost întru totul justificată.

În ciuda aşteptărilor mele, n-am simţit totuşi nici cea mai mică satisfacţie după ce l-am lăsat singur cu mic-dejunul lui suculent. Stânjenită, am rugat un taximetrist să mă ducă pe Hermosilla. Eram enervată şi obosită: Granada cu noaptea aia tulbure, Sevilla cu deruta, întoarcerea la Madrid cu trenul, pensiunea sărăcăcioasă din Atocha, întregul du-te-vino, convorbirile telefonice constante, intrările şi ieşirile din Gaylord s, minciunile, ascunzişurile, uneltirile şi prefăcătoriile mele. înainte de pasul următor, aveam nevoie

de odihnă, de un strop de calm şi de aer proaspăt. Aveam nevoie de odihnă fizică, dar nu numai. Mai mult decât orice, aveam nevoie să-i dau un răgaz sufletului meu.

Victor m-a primit bucuros. Mi s-a aruncat în braţe, a râs cu hohote, m-a ciupit de faţă, m-a tras de păr. Fuseserăm departe unul de celălalt doar câteva zile, dar aveam impresia că mai crescuse. încă nu mergea singur pe picioare, dar mergea sprijinit: ţinându-se de degetul meu mic, am străbătut de vreo cinci-şase ori de la un capăt la altul podeaua coridorului foarte lung din casa tatei. Pe urmă, i-am dat să mănânce pilaf de orez cu pui şi a rămas la mine în poală în timp ce-mi terminam prânzul; apoi ne-am trântit amândoi pe canapea şi ne-am făcut siesta în semiîntunericul din salon; tata nu era acasă la ora aceea, lua masa la Gran Pena. Am început să-i cânt încetişor Estaba el senor don Gato, şi după vreo două strofe a adormit întins peste mine. După câteva clipe, am adormit şi eu sub greutatea lui.

Am crezut că visez când prin cap a început să dea târcoale un murmur insistent. Doamnă, doamnă, doamnă... Am simţit o zgâlţâitură, am deschis ochii buimacă şi m-am trezit cu chipul Miguelei la doar două palme de faţă.

— Doamnă, a şoptit încă o dată ca să nu-l scoale pe Victor.

Vă caută cineva la telefon. Spune că e urgent.

M-am furişat de pe canapea ca să răspund la telefonul de pe biroul tatei.

— Aproape că ţi-a ieşit bine jocul, fato. Chiar era să te cred.

Eram în picioare, desculţă. Am înghiţit în sec, era Ramiro.

— Nu-mi place să cred c-am rezolvat ceva fără să strâng toate chingile, Sira. Poate nu ţi-ai amintit asta despre mine,

sau poate am învățat după-aia, cu timpul. Aşadar, ca să mă asigur că promisiunea ta era serioasă, am trecut pe la Palace, unde mi-ai zis că era cazat Dodero. De fapt, chiar de-acolo te sun.

În fundal, parcă torcea moale o pisică; putea tot atât de bine să spună adevărul, cât şi să mintă.

— Armatorul trebuie să fie acolo, am răspuns. Ieri am vorbit cu el.

— Era. Era, la trecut.

— Cum adică era?

— Era pentru că nu mai este. S-a dus.

— Unde s-a dus?

— Asta să-mi spui tu.

Mi-a luat câteva clipe să pun lucrurile cap la cap şi să scap din pânza de păianjen a somnului. Dacă magnatul argentinian încheiase etapa madrilenă, logic era să se îndrepte spre următoarea.

— Atunci presupun că se duce la Barcelona, ca să pregătească sosirea...

Nu m-a lăsat să termin.

— Cât de sigură eşti de asta?

— Aproape în întregime.

— Şi te duci şi tu?

I-aş fi putut răspunde că asta nu era treaba lui, dar am preferat să-mi țin tupeul sub control.

— Fireşte, trebuie să adun informații despre voiaj în continuare.

— Bine, atunci aranjează-mi întâlnirea cu el la Barcelona.

Toată politețea cumpătată pe care o arătase de dimineață părea să se fi risipit. Tonul lui Ramiro era acum poruncitor şi aspru, rece ca un cuțit înfipt în gheață. Am presimțit că

nu era vorba doar de o simplă schimbare de dispoziție. Felul lui de-a vorbi prevestea lucruri rele.

— Şi anunță-mă la recepția hotelului meu, dar nu te deranja să întrebi de mine. Am ieşit. Am plecat şi eu.

M-am trântit pe fotoliul mare din piele al tatei, cu receptorul greu lipit de ureche. Dumnezeule. Dumnezeule. Dumnezeule. Ramiro plecase de la hotelul Buen Retiro. Şi-şi luase bagajul cu el, cum era şi normal. Iar în bagaj avea trusa cu Marea Cruce în ea. Şi nu ştiam unde se instalase acum, iar el nu părea să aibă intenția să-mi spună.

— Îmi pierd răbdarea, Sira, a continuat implacabil. Şi cel mai rău e că am presimțit, am intuit că intenționai să scapi de mine cu promisiuni false şi supărări, atât de îndurerată şi rănită de purtarea mea. M-ai făcut să-mi aduc aminte că aşa ai fost mereu, susceptibilă şi sensibilă până la epuizare; de-aia m-am şi săturat de tine şi te-am lăsat, desigur.

M-am rezemat de spătar şi am închis ochii.

— Nu ştiu sută la sută ce soartă ai avut, a continuat pe nerăsuflate. N-am informații despre trecutul tău; ca să fiu sincer, de când am plecat din Tanger, am fost prea ocupat ca să mă interesez câtuşi de puțin de tine. Am avut afaceri, femei, suişuri şi coborâşuri, vremuri grele şi perioade glorioase; timpul nu mi-a prisosit. Şi, în plus, am avut prieteni. Iar unul dintre ei, ca să vezi coincidență, e prin Londra de câteva luni. îmi datora un serviciu şi s-a revanşat cu ceva care mă neliniştește.

Continua să vorbească serios, dintr-o suflare.

— Nimeni nu te cunoaşte la BBC, Livia Nash sau Sira Quiroga sau cum preferi să spui că te cheamă. Nimeni n-a auzit vreodată numele de care te foloseşti acum, şi nici cel pe care-l aveai înainte. Prietenul de care-ți vorbesc e Argentinian şi are contacte bune; mi-a spus că acolo nu sunt prea mulți latino-americani şi spanioli. Toată lumea

cunoaşte pe toată lumea sau au informaţii unii despre alţii, cu atât mai mult când e vorba de cineva care se presupune că lucrează la radio. Dar e ciudat că de tine nimeni n-a auzit nimic. Nicicând, niciodată. Nu m-am obosit să-i răspund. Scuzele şi născocirile folosite cu alţii nu ţineau la el, balivernele astea erau pentru Ramiro frecţie la piciorul de lemn. Problema era că acum ştia ce nu trebuia să ştie nimeni în Spania. Şi cu asta mă apucase strâns.

— Aşa, ca să fie clar, a adăugat categoric. Barcelona. Dodero.

Am nevoie de progrese concrete. Şi nu mi-e de niciun folos să-mi dai un loc şi o oră, apoi să te faci nevăzută; n-am încredere. Vreau să iei parte la întâlnire, să vii cu mine, să insişti în favoarea mea şi să faci în aşa fel încât armatorul să-mi accepte propunerile.

Ştia că-l ascult, aşa cum ştia şi că n-aveam să-i răspund. A făcut o ultimă pauză, pe fundal s-au auzit slab câteva note de pian, poate că nu minţise când a spus că era la Palace.

— Vezi tu cum te descurci, Sira; încă mă derutează cum procedezi tu cu oamenii ăştia, nu ştiu dacă-i cucereşti făcând pe naiva sau îi ataci între cearşafuri. Oricum, toată chestia asta mă lasă rece; ştii prea bine de ce am nevoie. Ori colaborezi cu mine, ori văd eu cum fac să înştiinţez pe cine trebuie că presupusa reporteră de la BBC, pe care o tratează cu atâta deferentă, aia care se plimbă cu ştabii şi-şi bagă nasul peste tot, e doar o farsoare.

Două zile mai târziu, mintea mea rememora acea convorbire telefonică pentru a nu ştiu câta oară, în timp ce priveam scena din parcul Montjuic ticsită cu personaje ieşite de sub pana lui Shakespeare. De când mă sunase, nu mai avusesem alte veşti de la Ramiro; nu ştiam dacă era tot la Madrid sau ajunsese la Barcelona ca şi mine, aşteptându-şi

întâlnirea cu armatorul. Când, după spectacol, răsunaseră aplauze, şi toţi spectatorii ne ridicaserăm în picioare, mă rodeau două necunoscute. Una: unde era Ramiro şi, cu el, Marea Cruce? Şi cealaltă: unde naiba se băgase Albero Dodero?

Sperasem să dau acolo de armator, luând parte la primele festivităţi ale acelor ultime zile. Dar nu, nu se arătase. în seara aia, o escortau pe prima-doamnă fratele încurcă-lume, însoţitoarea, ambasadorul în subordinele căruia mă prefăcusem că lucrez în faţa bijutierului şi mulţi alţi adepţi de-ai ei. Dar nu, Dodero nu-şi făcuse apariţia în Ciudad Condal în timpul primelor festivităţi când, spre încântarea celor prezenţi, Evita arborase iar o coafură de vedette excesivă şi o rochie din brocart alb, o cascadă de bijuterii şi o etolă de hermină, care aproape că atârna pe jos. Nu purta la vedere insigna pe care i-o conferise El Caudillo; altceva avea să fie cina de rămas-bun găzduită de Franco. Atunci, în ultima zi, ar avea probleme dacă n-ar apărea cu ea.

Ne-au instalat la hotelul Majestic de pe Paseo de Gracia: calitate şi lux pentru jurnalişti străini, ca întotdeauna. Abia dacă mai rămăseserăm trei-patru dintre cei care luaserăm parte la întrunirea din strada Pinar numărul 5, dar la etapa barce-loneză, ca trambulină pentru saltul în Europa, veniseră încă pe-atâţia. Un cronicar dichisit de la II Giornale d'Italia, un domn slăbuţ de la agenţia franceză Havas, un reporter de la Pathe News şi alţi trei-patru, a căror apartenenţă nu mă interesase: aveam alte probleme.

M-am trezit cu noaptea în cap, cu toate că mă culcasem după miezul nopţii, şi primul lucru pe care l-am făcut a fost să întreb la recepţie dacă-mi lăsase cineva vreun mesaj.

— Nu, nimeni, doamnă Nash.

— Şi domnul Alberto Dodero? S-a cazat din întâmplare în ultimele ore un domn din Argentina cu numele de Alberto Dodero?

— Nu, doamnă Nash, nimeni.

La câteva minute după ce am închis, telefonul a sunat din nou. Am răspuns nerăbdătoare, poate recepţionerul comisese vreo eroare şi avea totuşi ceva pentru mine. Sau sosise armatorul.

— Livia? Bună ziua, sunt Diego Tovar. Te sun ca să te anunţ că programul din această dimineaţă s-a anulat, iar activităţile se vor reorganiza mai încolo. Doamna este foarte obosită, mai bine să se odihnească; are şi după-amiaza, şi seara tot încărcate.

Nu ştiu dacă şi-a dat seama de uşurarea pe care am simţit-o când i-am mulţumit. La naiba cu vizita la Târgul de Mostre, cu aplauzele, imnurile, cursele. Voiam să-mi iau rămas-bun când m-a oprit.

— În voiajul ăsta e un lux să ai puţin timp liber. Cunoşti Barcelona? Accepţi să ieşim la o plimbare ca să ţi-l arăt?

Am ezitat. Eram pentru prima oară în oraş, iar ideea unei dimineţi de odihnă era tentantă. Dar nu, nu trebuia să-mi las atenţia distrasă. Deşi nu-mi convenea nici să-l refuz, mai ales după fuga din zilele precedente. Nehotărâtă, am sugerat o contraofertă.

— Nu ţi se pare mai bine să luăm prânzul împreună? Mi-ar plăcea să profit de momentul ăsta liber ca să mai lucrez la reportaj.

Dacă aş fi fost o reporteră autentică, aşa aş fi făcut. Dar cum nu eram decât o escroacă, m-am ocupat de ale mele. Am coborât în marele hali şi am căutat centrala hotelului. îmi aminteam că la Alhambra Palace telefonistele mă trataseră cu o afecţiune fermecătoare i credeam că ar fi putut-o face şi acum. în armonie cu grandoarea hotelului şi

pulsul oraşului, în loc de două angajate care stabileau legăturile telefonice aici am dat de cinci.

N-au căzut imediat în cursă, la început nu s-au arătat la fel de docile şi serviabile ca acelea din Granada. Pentru câteva momente chiar, m-am temut să nu fi fost unse cu toate alifiile: Barcelona era un oraş mare, unde se întâmplau de toate, iar Majestic, un hotel care servea nu doar turişti relaxaţi, ci şi călători de toate felurile, copleşiţi de treburi şi probleme. Nu, acolo nu mi-era de folos să mă dau drept tânăra soţie încântătoare şi zăpăcită a unui milionar în vârstă. N-aveam altă soluţie, aşa că am imitat iar accentul de Buenos Aires, dar în alt rol. Serioasă, aproape severă, am menţionat Oficiul de Informare Diplomatică, Republica Argentina, pe Madame Peron şi programul ei încărcat de activităţi; aproape am pus în aceeaşi oală chiar şi luceafărul de dimineaţă, deşi nu mi-am pus şi mie o etichetă precisă. în orice caz, până la urmă m-au luat drept cineva cu o funcţie executivă şi mi-am atins scopul.

— Deci de ce anume aveţi nevoie mai exact, doamnă?

— Să-l localizez cât mai repede pe don Alberto Dodero. Începeţi, vă rog, cu Palatul Pedralbes şi continuaţi cu toate hotelurile de cinci stele din oraş, chiar şi patru. Vă rog să fiţi cât se poate de discrete. Şi contactaţi-mă la mine în cameră imediat ce...

Dar urechea mea stângă a prins ceva din zbor, aşa că am tăcut brusc. Aşezată în faţa fişelor sale, în ultima poziţie, una dintre cele mai tinere telefoniste tocmai rostise o frază ca un magnet.

— Vă fac imediat legătura cu domnul Duarte.

Am făcut doi paşi către ea şi mi-am dublat aerul de autoritate, ba chiar am ridicat arătătorul ca să-mi subliniez vorbele. Nu ştiam cine-l sunase şi de ce, dar eram dispusă să aflu.

— Dacă don Juan nu răspunde, vă rog să insistați.

A încuviințat, ascultătoare. Până a reuşit să-l scoale pe Juancito din somn, din cadă sau Dumnezeu mai ştie de unde.

— Domnule Duarte, bună ziua. Aveți o convorbire internațională. Vă fac legătura cu ambasadorul Republicii Argentina la Londra.

Nu pot să pricep de unde am scos atâta neruşinare sau curajul, dar când au început să vorbească, aveam deja căştile fetei pe urechi.

59

Evident, am aflat tot. Am şi notat câte ceva cu creionul în carnețelul pe care telefonista mi l-a dat când i l-am cerut, mâzgălind semne prin aer.

Nu mai ştiam nimic despre voiajul pe care urma să-l facă Madame Peron la Londra de când mă puseseră croitoresele la curent cu ținutele pregătite şi de când însăşi Doamna pomenise de mult râvnita invitație la bordul avionului către Granada. Uneori, înțepături de vinovăție mi se înfigeau ca acele în conştiință: poate că, neavând informații, ar fi trebuit să fiu mai incisivă, s-o iau pe alte căi ca să aflu cum merg lucrurile. Dar ultimele zile fuseseră atât de agitate şi de surprinzătoare, încât nu-mi stătuse în puteri.

— Înainte de orice altceva, sper să-mi îngăduiți să vă felicit anticipat pentru ziua onomastică.

În ciuda liniilor telefonice slabe, am sesizat un glas matur şi aşezat.

— Întreaga misiune detaşată la Londra vă urăm să vă bucurați mâine de o zi fericită, domnule, aşa cum îi vom ura şi preşedintelui nostru.

Era într-adevăr 23 iunie, ajunul Sfântului Ion, ziua în care urmau să-şi sărbătorească onomastica Juan Domingo Peron şi însuşi Juan Duarte. De-aia îl şi felicita anticipat ambasadorul Ricardo Labougle.

— Am hotărât să vă contactăm, a continuat, ca să vă ţinem la curent, cu rugămintea să-i aduceţi Doamnei la cunoştinţă unele informaţii.

Era isteţ ambasadorul, isteţ şi precaut. Ce avea de transmis nu erau, cu siguranţă, veşti plăcute. Şi, prevăzând izbucnirea de furie a Evitei, preferase să aibă un intermediar drept parapet. — Dacă, în cele din urmă, decide să adauge Regatul Unit la turneul său, a adăugat diplomatul, Guvernul britanic insistă s-o întâmpine cu eticheta cuvenită soţiei unui preşedinte dintr-o ţară prietenă. Dar vizita, pare aproape sigur, nu va avea deloc caracterul oficial pretins.

Glasul lui Juancito a sunat a lehamite.

— Şi asta ce înseamnă, Labougle? Că, până la urmă, regii n-au s-o invite?

— Mă tem că aşa este, domnule. Guvernul Majestăţii Sale consideră nimerit ca regele, regina şi prim-ministrul să nu facă în niciun caz o invitaţie cu caracter oficial. Dacă Doamna mai doreşte să vină, ei propun s-o primească doar cu politeţea obişnuită cu care onorează o distinsă vizitatoare străină. I-ar stabili un program de vizite, dar unul discret, aproape privat. Soţia prim-ministrului, domnul Attlee, ar putea-o invita totuşi la un ceai...

— Unde? La Palatul Buckingham?

— Cu regret vă informez, domnule, că o asemenea opţiune ar fi imposibilă. Buckingham Palace este reşedinţa oficială a monarhilor; acolo primesc doar regii, iar ei şi-au programat să se instaleze curând la castelul lor din Balmoral, Scoţia, unde vor petrece vara. Nici măcar nu vor fi la Londra la datele propuse de Doamna.

Un zgomot sec mi-a răsunat în timpan; îl scosese Juan Duarte care plescăise cu limba de cerul gurii, nemulțumit.

— Regii o să plece în vacanța de vară când o să vină sora mea, asta spuneți? Dar englezii n-au aflat cum este primită aici în Spania, ca o prințesă?

— Tocmai de aceea, domnule. Cu tot respectul meu pentru amfitrionul ei, generalul Franco, la Londra n-au niciun interes să organizeze ceva asemănător cu acțiunile Regimului acestuia.

Mă fascina atitudinea răbdătoare a ambasadorului, politețea temperată cu care o autoritate de rangul lui îl trata pe plebeul de Juancito, pe care familia îl propulsase în vârful piramidei dintr-un simplu şut. Cu toate astea, ambasadorul prefera să discute cu el decât cu ea: mai bine o sută de replici ale lui Juan Duarte decât să aibă de-a face cu furia Doamnei.

— Vorbiți serios, domnule doctor? Şi cum o să-i explic eu acum doamnei Eva că nu vor s-o primească aşa cum merită? Vă închipuiți ce scandal se poate isca aici? Nu-mi faceți aşa ceva, domnule ambasador; spuneți-mi că încă putem să-i convingem s-o primească regele şi regina... Sau cel puțin plenul Guvernului. Insistați asupra negocierilor pentru cumpărarea de avioane şi vapoare de la ei, care se pot duce de râpă; grăbiți-l cu acordul privitor la cărnuri, pe care vor să-l reînnoiască... păi, ce cred indivizii ăştia?

Ridica tonul, enervat la culme. Dar interlocutorul îl asculta şi tăcea stoic.

— Aproape jumătate din toată carnea pe care aceşti mațe-fripte au băgat-o sub nas în timpul războiului le-am trimis-o noi! Au şi uitat, gata? Ce mai, doctore, trebuie să le spunem

nătărăilor cu cine stau de vorbă. Altfel, aici se-ncinge un tărăboi de pomină şi, dacă se iscă un scandal, n-o să-i meargă bine nimănui...

Pe linie se auzeau bâzâituri şi interferenţe, telefonistele umblau de colo până colo cu fişele şi mesajele, în timp ce eu ascultam absorbită, cu respiraţia tăiată şi căştile pe urechi.

— Respectându-vă părerile, domnule Duarte, mă văd obligat să vă rog să-i transmiteţi Doamnei că trebuie să facă publică o decizie definitivă cât mai repede cu putinţă. Presa britanică publică tot felul de ipoteze, iar credibilitatea naţiunii noastre suferă serioase prejudicii. Dacă-mi îngăduiţi o sugestie, atât ministrul de externe Bramuglia, cât şi eu, chiar şi domnul preşedinte, considerăm că, pentru relaţiile noastre bilaterale, această vizită privată este preferabilă posibilităţii de-a nu exista nicio vizită.

Juancito a tăcut câteva clipe, părea că se gândeşte.

— Soţia prim-ministrului Attlee, Lady Violet, a continuat celălalt, e o doamnă extraordinară între două vârste. A fost mereu un mare sprijin pentru soţul ei, la fel cum este şi dona Eva pentru preşedinte; în timpul marelui război, a fost infirmieră şi a prestat o muncă importantă pentru Crucea Roşie şi... Juan Duarte i-a retezat-o pe un ton uşor ameninţător.

— Cred că nu ne-nţelegem, domnule ambasador. Chiar credeţi că doamna Maria Eva Duarte de Peron, soţia şi trimisa specială a Excelenţei Sale domnul preşedinte al naţiunii argentiniene, se va mulţumi să fie primită la Londra doar de o băbătie grăsană, ca să se plimbe şi să bea ceai cu biscuţi?

Eroic, ambasadorul n-a dat înapoi.

— Îngăduiţi-mi să vă explic, domnule...

Dar fostului reprezentant al Săpunurilor Guereno, devenit secretar prezidenţial, i se acrise.

— Nicio vorbă în plus. O să transmit informația Doamnei, fiindcă mi-o cereți; dar să ştiți încă de pe-acum că-i mai bine pentru dumneavoastră să-i presați pe englezi. Ori o primesc cum se cuvine, cu cele mai mari onoruri şi aruncând banii pe fereastră, ca aici în Spania, ori nu mergem. Totul e în mâinile dumneavoastră, doctore Labougle, vedeți ce faceți...

Convorbirea s-a întrerupt brusc, mi-am scos căştile şi i le-am întins tinerei şoptind un mulțumesc sobru. Era intere-sant să aflu ce credeau ambele părți despre chestiunea londoneză, foarte interesant. Dar față de telefoniste nu m-am arătat deloc impresionată.

— Vreo noutate despre domnul Dodero?

— Încă nu, doamnă. Tocmai ni s-a confirmat că nu e instalat la Palatul Pedralbes şi nici la hotelul Ritz de pe bulevardul Jose Antonio. Mai încercăm şi vă vom anunța.

M-am strecurat discret în stradă, iar într-o brutărie alăturată mi-au indicat unde era cea mai apropiată cabină telefonică. Pe când telefonistele agile continuau să-l caute pe magnat prin hoteluri cu tradiție, eu am decis să-l caut pe Ramiro în altfel de locuri, convinsă că n-avea să tragă într-unui cu renume dacă voia să treacă neobservat. închisă în bârlogul meu, stăteam pe un taburet cu cartea de telefoane în poală, dar curând am aruncat prosopul: era o misiune imposibilă. Barcelona oferea sute de cazări de nivel mediu: hoteluri, hanuri, cămine, birturi, pensiuni. Să dau de el era ca şi cum aş fi căutat un ac de-al meu într-un car cu fân, iar timpul curgea în defavoarea mea. în orice caz, avea el să mă găsească într-un fel sau altul, ca întotdeauna.

M-am întors la Majestic şi am băgat capul pe uşa centralei telefonice. Nimic. Nici urmă de Dodero nicăieri, m-au anunțat, încă aveam în minte conversația lui Juan Duarte când mi-a venit ideea să-l întreb chiar pe el despre

armator, tovarăşul lui de paranghelii. Am încercat să caut o scuză absurdă ca să m-apropii de el când am început să aud în spate un zgomot neobişnuit.

De parcă s-ar fi aliniat planetele, când m-am întors, am văzut că bărbatul la care tocmai mă gândeam trecea cu pas hotărât prin lobby, mergând spre ieşire, cu costumul din serj alb şi pantofii crem cu ţinte; cu mustăcioara şi şuvoaiele lui de briantină, cu ţigara între degete. Nu arăta, am observat, nepăsător ca altădată: am avut impresia că strânge din buze şi merge cu oarecare grabă. Poate din cauza telefonului dat de ambasador.

Poate fiindcă mai era doar o zi până la plecare şi încă nu se rezolvase treaba legată de ceea ce chiar el pierduse în Granada.

Era înconjurat de oameni din ambasadă şi consulat, ziarişti locali, corespondenţi şi fotografi, câte o autoritate şi destul de mulţi curioşi, un mic roi care se grăbea spre uşă.

Când m-a văzut, Diego Tovar s-a desprins din grup.

— Te-am sunat în camera ta, n-ai răspuns.

M-am încruntat, brusc dezorientată.

— Schimbare de plan, se reiau activităţile înainte de vreme, un ordin neprevăzut al Doamnei. Plecăm chiar acum, tocmai ne-au anunţat. A coborât tonul şi s-a apropiat câţiva centimetri.

Aş prefera de o sută de ori să iau prânzul cu tine, dar ne cheamă datoria. Mi-a atins cotul: Mergem?

Nici măcar n-am apucat să urc în cameră să mă schimb, să-mi iau caietul sau să-mi şterg dezamăgirea de pe faţă. După nici un minut, împărţeam bancheta din spate a unei maşini cu doi presupuşi colegi străini care se alăturaseră recent circului.

Neobosită, insensibilă la întârzieri, la zgârieturile soarelui sau la ameninţările cu anulări, gloata aştepta în

împrejurimile Palatului Național de pe Montjuic, de la prima oră a dimineții, în fața grandioasei fațade clasice, pe câteva zeci de catarge, fluturau steaguri enorme ale celor două națiuni. Primarul, guvernatorii, prefectul provinciei şi un şir nesfârşit de funcționari de mare vază - bărbați cu toții, firește - o aşteptau pe prima-doamnă.

Ea a sosit însoțită de ministrul Muncii; purta o pălărie de paie cât o umbrelă de mare şi o rochie foarte decoltată. Din maşina aflată în urma ei au coborât dona Carmen Polo şi ministrul Industriei.

La intrarea în impunătoarea Sală de Festivități, Eva Peron a fost primită cu aplauze asurzitoare. Oamenii se înghesuiau printre rândurile de scaune, pe coridoare şi pe scări, se îngrămădeau lângă pereți, ocupând orice loc posibil; era o căldură infernală, dar toți doreau s-o audă, s-o vadă, s-o aibă aproape, înainte de începerea solemnității, un cor de marinari argentinieni bronzați a intonat imnul îndepărtatei patrii. Un freamăt de entuziasm a străbătut publicul: nava lor era ancorată în port, sosise cu două zile în urmă plină ochi cu grâu.

Au urmat discursurile, a luat în sfârşit cuvântul dona Eva. Vorbele îi ajungeau nu doar la cei prezenți, ci erau redifuzate şi de Radio Nacional, de aceea s-a şi adresat întregii națiuni.

— Las o parte din inima mea în Spania. O las pentru voi, muncitori madrileni, sevillane care faceți țigări, agricultori, pescari, lucrători din Catalonia şi din toată țară. V-o las vouă. Puntea prieteniei, inaugurată odată cu trecerea mea pe aceste meleaguri ale muncii, nu va dispărea. Să ştie toți muncitorii din Spania că, atâta vreme cât în lanurile noastre de grâu mai există un singur spic, spicul acela îl vom împărți cu ei, ca o expresie solidară a creştinătății noastre, a păcii şi dreptății sociale.

Aplauzele au fost furtunoase; încă răsunau când mi-am amintit de frumoasa Mery de Foxâ şi vorbele ei prevestitoare. Toţi cei care umpluserăm auditoriul aveam să plecăm de pe lumea asta aproape fără să lăsăm vreo urmă. Dar femeia care striga cu o voce răsunătoare de pe estradă, tânăra de douăzeci şi ceva de ani cu părul oxigenat, care spunea şi făcea doar ce-i dicta sufletul, avea să lase în istorie un ecou sonor.

60

Şuierau rachete şi bubuiau salve de petarde; rafalele de focuri bengale împrăştiau pe bolta cerului şuvoaie de lumini strălucitoare. La intersecţiile străzilor, se aprinseseră focuri de tabără, de peste tot se revărsau muzica, larma şi clocotele mulţimii. Noaptea Sfântului Ioan, nit de Sânt Joan, noaptea chermezelor.

Încă erau devastaţi de lipsuri, represiune şi restricţii; cele două tabere aveau încă în minte războiul recent, dar fiecare cartier, fiecare comunitate încerca să sărbătorească debordând de optimism. Locuitorii ieşeau să vadă dansurile flăcărilor, copiii şi adolescenţii săreau peste focurile de tabără fără frică, iar cuplurile se îmbrăţişau pe muzica orchestrelor care erau de stradă, de multe ori. Toată Barcelona sărbătorea solstiţiul de vară şi păşea în noaptea preschimbată într-o petrecere enormă.

Real Club de Tenis organizase cel mai distins eveniment. Aristocraţia şi înalta burghezie se reuniseră în incinta imensă din strada Ganduxer: erau oameni de vază eleganţi, care trăiseră subjugaţi în timpul conflictului în Barcelona roşie, iar la sfârşitul lui îmbrăţişaseră cu entuziasm Regimul învingător, fuseseră germanofili înfocaţi în războiul mondial,

dar acum nu mai rosteau nicio vorbă în catalană, nici chiar ca să jure fals.

Când am intrat, orchestra cânta cu însufleţire, sute de perechi dansau pe ringul enorm în care se transformaseră terenurile. Şiruri de lampioane şi becuri colorate luminau incinta; peste tot atârnau ghirlande şi lănţişoare de hârtie, serpentine, steguleţe. Persoanele cu autoritate sau faimă mai mare luau cina privind către scenă din lojile centrale. Ne-au dus într-una dintre ele: era relativ aproape de cea prezidenţială, încă neocupată la ora aceea. Grupul nostru era format din câţiva jurnalişti străini de care răspundea Diego Tovar, ca întotdeauna. în smoking cu sacou alb, îi explica în engleză unui cronicar de la Daily Telegraph, care ni se alăturase recent, însemnătatea acelei nopţi pentru Barcelona şi alte localităţi de pe coasta mediteraneană.

M-am dus să mă aşez în colţul cel mai depărtat al lojei, dar Diego, abil şi atent, deşi îşi continua discuţia cu britanicul, a reuşit să-mi găsească mai în faţă un loc mai bun. Chelnerii de la Ritz care serveau la eveniment ne-au oferit cocktailuri şi şampanie Perelada, aperitive savuroase, coca de San Juan[39], răcoritoare cu gheaţă. Am evitat să vorbesc cu cineva în timp ce-mi beam paharul cu sorbituri mici; cu mintea doar la grijile mele, mă prefăceam atentă la zarva petrecerii. Eram înconjuraţi de smokings bine croite şi rochii din ţesături divine Santa Eulalia, creaţii frumoase ale unor firme catalane prestigioase, Asuncion Bastida şi Pedro Rodriguez, Pertegaz şi El Dique Flotante. Tineri şi mai puţin tineri sporovăiau relaxaţi sub pergole, râdeau în grupuri mici, se învârteau sub stele pe muzica orchestrei. „Que felices seremos los dos, y que dulces los besos serân..."[40], cânta la microfon Jorge Sepulveda. Corespondenţii aterizaţi de curând se încruntau, întrebându-se ce naiba însemna toată splendoarea aia, dacă era o mostră autentică a

realității spaniole sau o simplă insuliță de bunăstare în oceanul mare şi plumburiu al epocii postbelice. Risipite în toată incinta, megafoanele răspândeau neîntrerupt vocea mieroasă a solistului. „Pasaremos la noche en la luna, viviendo en mi casita de papei..."[41]

Ceva s-a schimbat după un timp, chipurile şi trupurile au început să se întoarcă spre intrare, unii fugeau, alții erau nervoşi, perechile de dansatori şi-au încetinit ritmul, muzica s-a domolit până s-a oprit de tot, dar aplauzele s-au întețit, devenind furtunoase. Cu zgomot şi culori, un fulger de artificii a țâşnit în noapte. Ajunseseră ilustrele invitate: în Real Club de Tenis tocmai sosiseră soția lui Franco şi prima-doamnă argentiniană.

Dodero a fost primul la care m-am gândit. Cu toate că nu eram prea credincioasă, m-am rugat până şi cerului. Doamne ajută să vină cu ea. Dar nici vorbă, n-a apărut. Cu ochi nerăbdători, l-am căutat prin plutonul dintotdeauna, dar n-am găsit nici urmă de armator. însoțite de contele de Godo, ministrul de Externe şi mulți alții, distinsele doamne au trecut prin fața lojii noastre îndreptându-se spre a lor, mai mare şi situată mai sus, decorată cu tapiserii, steaguri şi flori din abundență. Albastrul-închis al rochiei purtate de dona Carmen contrasta cu etalarea exagerată de dantele şi paillettes oferită de Eva Duarte; pe umeri, cum era deja de aşteptat, ambele purtau blănuri somptuoase. Nici la Barcelona n-avusese nimeni curajul să-i spună argentiniencei că vizonul şi hermina se potriveau ca nuca-n perete cu noaptea de pe malul Mediteranei, scurtă şi destinată petrecerilor. Şi mai rău: nu doar că nimeni n-a îndrăznit să-i atragă atenția asupra erorii, dar, când s-au ridicat s-o salute, am observat, la fel ca la Madrid, că multe doamne îşi scoseseră blănurile din fundul dulapurilor de iarnă, le scuturaseră de naftalină şi-i urmau exemplul.

După ele, am văzut-o trecând pe Lillian Lagomarsino, eterna însoțitoare. Spre deosebire de blănurile impunătoare cu care erau îmbrăcate soțiile oamenilor de vază, ea purta o haină de zibelină, scurtă şi fără mâneci. Am continuat s-o privesc în timp ce în jur tunau rachete, ovații, urale: mă uimea rolul secundar pe care-l juca în acea scenetă haotică, atitudinea reținută, mereu cu trei paşi în urmă, rezervată, discretă.

În timp ce se îndepărta, o priveam în continuare din spate, până am văzut ceva ciudat la rochia ei de ghipură, ceva parcă lipsă sau desfăcut. Am mijit ochii şi am văzut despre ce era vorba: fără să-şi dea seama, fie fusese călcată pe rochie, fie avusese ghinionul să i se desfacă cusătura sau îi fusese agățată în înghesuială, o porțiune din fustă se desprinsese de partea din spate de la şold, iar lenjeria intimă sau o zonă indecentă din trup amenința să iasă la vedere. Am reacționat pe loc: aplauzele continuau când mi-am pus paharul pe masă şi m-am ridicat să plec.

Am reuşit s-o opresc chiar înainte să urce în lojă, ca întotdeauna în urma protagonistei. S-a întors şi, recunoscându-mă, a zâmbit fără să-şi dezlipească buzele. Era cam de vârsta mea, avea sprâncenele dese şi nasul mare; nu era frumoasă, dar emana ceva plăcut.

— Aveți o problemă cu fusta, i-am şoptit la ureche. Ceva s-a descusut şi atârnă. Dacă îmi permiteți, cred că vă pot ajuta.

Niciodată nu schimbaserăm vreo vorbă, dar merseserăm multe ore împreună şi asta i-a inspirat probabil o oarecare încredere. Ne-am retras discret până la o bancă laterală din piatră, lângă un gard. Deformare profesională sau simplă prudență, aveam şi de data asta în buzunar trusa mică de cusut, înăuntru era exact ce trebuia ca s-o scot din încurcătură.

Ea a rămas în picioare, eu m-am aşezat pe bancă, în spatele ei. Am reuşit să găsesc defectul la lumina gălbuie a unui felinar; am liniştit-o, asigurând-o că puteam să-l repar.

— Ce noroc că, pe lângă jurnalistă, aveți şi mâini de croitoreasă.

Am râs amândouă, ea cu sinceritate, eu cu frivolitate. Nici nu-şi închipuia cât adevăr era în gluma ei.

— Deşi nu mă mir, a spus, întorcându-şi gâtul, când văd cu cât bun-gust vă îmbrăcați.

Am şoptit un mulțumesc care abia s-a auzit, atentă fiind la treaba mea.

— Am vorbit despre asta cu Doamna de mai multe ori, ați văzut cum v-a lăudat ținuta în avionul de Granada. Eu insist cât pot, cu respect, fireşte, să se uite cu atenție la dumneavoastră şi la hainele pe care le purtați, inclusiv la cum vă coafați, fără înfloriturі sau cu cocul foarte jos. Cred că stilul dumneavoastră de profesionistă elegantă i-ar veni foarte bine şi ei. Chiar don Alberto i-a spus asta odată...

M-am oprit brusc din cusut. Don Alberto, spusese. Don Alberto Dodero. Am încercat să vorbesc domol, ca şi când mi-era totuna.

— Sunt câteva zile de când n-am veşti despre el, apropo. M-am mirat că nu-i în Barcelona.

— O, ba da, sigur că este.

Terminam de cusut ruptura, degetele cu care țineam acul mi-au rămas suspendate în aer. Am vrut să-mi înghit vorbele, dar mi-au ieşit singure.

— Şi unde este, fiindcă nu l-am mai văzut?

— Se odihneşte pe ambarcațiunea lui, cargoul sosit acum două zile cu unul dintre primele transporturi de grâu. I-ați văzut pe marinarii care au cântat azi imnul la Palatul Național ? Fac parte din echipaj, nu formează un cor prea profesionist, dar a fost plăcut să-i ascultăm, nu credeți?

Întrebările mi se îmbulzeau în gură: mi-am impus să mă abțin. Stai liniştită, Sira. Mai încet. Doamna asta e discreția personificată, nu întinde coarda prea mult. Din fericire, rămăsesem lipită de spatele ei şi nu mă putea vedea.

— Foarte frumos, da. Dar spuneți-mi, Lillian, don Alberto se simte bine, e totul în ordine?

— Păi, e deja în vârstă şi are unele indispoziții, în plus trebuie să se asigure şi că totul merge bine în călătoria noastră.

Îmi închipui că cerințele exagerate şi căldura i-au jucat un renghi, pentru că, zilele trecute, la Madrid, a suferit o mică sincopă când se afla la o piscină.

Prea Sfântă Fecioară! Dodero avusese o sincopă la piscina unde-l trimisesem chiar eu. Soarele diabolic şi temperaturile ridicate, la care se adăugaseră probabil alcoolul şi vârsta, îi făcuseră aceeaşi festă ca Phillippei, doar că magnatul argentinian trecuse de şaizeci de ani, iar nanny abia se apropia de douăzeci.

Am tras de vreo două ori de țesătura rochiei ca ea să creadă că încă lucram. Era aproape gata, dar voiam s-o mai rețin câteva clipe.

— Dar şi-a revenit complet, sau încă...?

— E bine, e bine, a spus cu delicatețe de femeie din Santa Maria. Medicul care ne însoțeşte a mers cu el de la Madrid la Barcelona; dar a preferat să se retragă discret pe nava lui şi să se refacă acolo, în cabina căpitanului, înconjurat de oamenii lui. Hotelurile, după cum ştiți, sunt puțin cam indiscrete.

Eram tot pe banca izolată, sub lumina slabă şi sub copaci, înconjurate de ghivece mari cu hortensii. Orchestra şi solistul îşi reluaseră melodiile. Am mai tras o dată de material şi am murmurat:

— Totul e gata.

M-am ridicat, am rămas lângă ea, a zâmbit şi mi-a mulţumit călduros.

Dar eu eram recunoscătoare, profund recunoscătoare. Cum să-şi închipuie Lillian Lagomarsino de Guardo, fetiţa de familie bună şi cultivată din Palermo Chico, formată la Le Cordon Bleu şi căsătorită cu preşedintele Camerei Deputaţilor, repudiată de cei din propria clasă socială după ce trecuse la peronism împreună cu soţul, ce favoare imensă îmi făcuse. Mamă de familie, însoţitoare cu forţa a doamnei de Peron în acel voiaj tumultuos prin Europa, cunoscătoare ca nimeni alta a intimităţilor Doamnei, complice a spaimelor ei nocturne, martor şi victimă ocazională a exagerărilor, temerilor şi suspiciunilor ei, maseuză a gleznelor ei umflate şi autoare a scrisorilor pe care Evita le copia şi trimitea preşedintelui: aşa era acea zână bună care, fără să ştie, aruncase o rază de lumină în întunericul acelei nopţi. Niciodată n-a ajuns să fie prietena adevărată a Evei Peron, ci doar stoica tovarăşă care, împreună cu soţul ei, avea să cadă curând rosto-golindu-se ca atâţia alţii în prăpastia abruptă a politicienilor deveniţi inutili. Nobilă cum era, Lillian a rămas totuşi mereu credincioasă timpului petrecut cu Evita, ceea ce avea să şi menţioneze în memoriile ei peste decenii.

Am însoţit-o până la loja ei, chiar când invitatele se ridicau să plece. Vizita la clubul de tenis fusese foarte scurtă, un cadou mic, dar semnificativ, pentru a arăta recunoştinţa Regimului faţă de toate familiile catalane renumite care rămăseseră cu orice preţ fidele taberei naţionale.

— Transmiteţi-i salutări lui don Alberto din partea mea, dacă aveţi ocazia, i-am zis în loc de rămas-bun.

Cu siguranţă că aveam să continuăm vizita din acea seară, dar fiecare pe cont propriu, fără să mai putem vorbi.

Mi-a întins rapid mâna, se pregăteau cu toţii de plecare. Era rândul altei mari chermeze, în Pueblo Espanol[42], mai populară şi mai rafinată, dar inevitabilă.

— Sigur, aşa voi face. Chiar pentru mâine a organizat un prânz în onoarea Doamnei pe vasul lui, Hornero.

M-am întors în loja mea, încercând să-mi stăpânesc euforia, îl găsisem pe Dodero şi se simţea bine. Pe ambarcaţiunea lui, în port. Totul se putea îndrepta dacă-mi jucam bine cărţile; trebuia să fiu precaută şi abilă. Pentru moment, piesa principală era la locul ei şi jocul putea începe.

M-a surprins că grupul se bucura în continuare de seară şi nu pleca odată cu suita.

— Nu mergem? am întrebat surprinsă.

Diego Tovar a făcut semn cu capul că nu.

— Gata cu activităţile pe ziua de azi. A arătat spre noii corespondenţi, ridicând ironic dintr-o sprânceană. Stăteau de vorbă destinşi, li se alăturaseră doi jurnalişti de la ziarul La

Vanguardia. Preferă să rămână aici.

Îmi fierbea sângele. Dodero apăruse, îmi tot repetam în minte. Totul avea să se termine, în sfârşit. M-am apropiat de Diego, îi venea bine sacoul de smoking. Mi-am apropiat mâna de-a lui, i-am luat delicat paharul cu whisky dintre degete.

— Dansăm?

Dacă l-a surprins îndrăzneala mea, n-a arătat-o deloc. Nu, nu era ceva obişnuit ca o femeie să invite un bărbat la dans, dar el a acceptat încântat. La urma urmelor, se presupunea că eram o străină, o ciudăţenie în anturajul de nume catalane ilustre, cu loji la Liceo, case senioriale în Ensanche, vile în Pedralbes, Sarriâ sau San Gervasio, afaceri prospere şi bani frumoşi păstraţi la bancă. Eu eram

o rara avis în mijlocul chermezei alese care marca începutul verii, evadarea tuturor acelor familii la casele lor de pe plaje, bronzatul, înghețata, indolența.

Pe ringul ticsit, perechile alunecau în ritmul cadențat al unui bolero. Trupul meu s-a lipit de-al lui Diego, am început să plutim. Dincolo de strofele siropoase ale cântecului, de mara-case şi acordurile de ghitară, continuau să străbată firmamentul rachetele, scânteierea focurilor de artificii, luminile şi focurile bengale pieritoare. Mi-ar fi plăcut să-l fac să ia parte la bucuria mea de moment, să-i împărtăşesc uşurarea pe care o simțeam că-l găsisem în sfârşit pe armator. Ba chiar să-l îmbrățişez, să-i şoptesc la ureche că nu mai era mult până când temerile mele aveau să se domolească; la urma urmelor, chiar dacă nu fusesem niciodată complet sinceră cu el, în timpurile acelea nesigure în care trăiam, bărbatul cu care dansam semăna cel mai bine cu un prieten. Poate că intuise ceva, fiindcă s-a apropiat şi mai mult de mine.

S-a terminat acel bolero şi au început acordurile următorului.

— Dacă îmi permiteți...

Glasul ne-a oprit brusc.

— Ar fi o îndrăzneală prea mare din partea mea dacă v-aş ruga să-i îngăduiți domnişoarei să danseze cu mine această piesă?

Parcă o scânteie rebelă s-ar fi desprins din focurile de artificii şi mi-ar fi căzut pe piele, arzându-mă de vie. Aşa mă simțeam. Pârjolită, rănită, mă abțineam să urlu în noapte când Diego Tovar, cu politețea lui diplomatică, m-a lăsat din mâinile sale în ale lui Ramiro Arribas.

— Spune-le oamenilor tăi să acţioneze prudent. E intelligent şi îndrăzneţ. Dar şi prevăzător, calculat, atent. După ce-o să afli unde e cazat, căutaţi în trusa de voiaj şi scoateţi căptuşeala falsă a lateralei din stânga; acolo la fund, veţi găsi Marea Cruce.

În apartamentul lui din Madrid, Ignacio îşi nota tot ce-i spuneam eu de la celălalt capăt al firului. Revenisem în camera mea de la Majestic după plecarea oarecum precipitată de la chermeză, încă îmi chinuiau sufletul ultimele imagini ale nopţii. Neruşinarea cu care Ramiro se strecurase în clubul de tenis, insolenţa de a-i cere lui Diego Tovar să-l lase să danseze cu mine, mirarea pielii mele când a simţit-o pe-a lui atât de aproape şi neruşinarea cu care, despărţindu-se de mine în faţa tuturor, şi la abia câţiva metri de Diego, îmi şoptise ceva la ureche şi mă sărutase pe buze.

— Dă-i descrierea asta celui care se va ocupa de tot. Patruzeci şi doi de ani, aer monden, înalt, aspect plăcut. îmi închipui că va purta sacou şi pantaloni de culoare deschisă, dar şi cravată, fiindcă se presupune că va merge la o întrunire importantă. Are părul lins şi negru, des, pieptănat cu cărare într-o parte, şi câteva fire albe.

— Accent spaniol sau argentinian?

— Când unul, când altul, după cum îi convine.

— Totul e-n ordine. Şi, ca să terminăm, dă-mi numele. Sau toate numele, dacă foloseşte mai multe, aşa cum se pare.

Am înghiţit în sec.

— Unul e Român Altares; pe-ăsta trebuie să-l fi folosit în ultima vreme la Buenos Aires şi apare probabil în paşaportul cu care a intrat şi umblă prin Spania.

— Român Altares, de acord. Şi celălalt?

— Celălalt...

Am încercat să înghit iar, dar aveam gâtul blocat, parcă înfundat cu un pumn de flegmă.

— Celălalt e Ramiro Arribas.

La unsprezece ani după ce-l părăsisem, simpla menționare a acelui bărbat l-a cufundat pe Ignacio într-o tăcere adâncă. M-am gândit să adaug ceva, poate o lămurire, un argument, o scuză pentru că-l puneam iar față în față cu individul care-i dăduse viața peste cap: directorul atrăgător al firmei Hispano Olivetti, în care el își pusese încrederea naivă. Același care cu o mână îi vânduse o mașină de scris și cu cealaltă mă smulsese, ca un trădător, de lângă el.

Dar Ignacio nu mi-a lăsat de ales. Odată primită informația, și-a reluat tonul neutru și a zis pur și simplu:

— Am notat.

— Perfect. A rămas să mă sune la unsprezece dimineața pentru instrucțiuni. Voi încerca pe cât posibil să aranjez presupusa întâlnire cu Dodero pentru douăsprezece, cel mult douăsprezece și jumătate, fiindcă mai târziu va avea loc prânzul pe vapor cu doamna de Peron.

— Bine.

— Am să-ți las o notă cu detaliile la centrala hotelului, întreabă de un mesaj pe numele tău, ca din partea...

— ...din partea Liviei Nash, nu-ți face griji.

Prin fereastra întredeschisă s-a auzit explozia singuratică a unui șir de petarde îndepărtat, horcăitul vreunei chermeze, înainte de culcare, am pregătit tot ce-mi trebuia la prima oră a dimineții, haine sobre și discrete.

Trebuie să vorbesc cu Diego, mi-am repetat pentru a nu știu câta oară, ațipind. Să-i spun cine e Ramiro, să-i explic intruziunea și nerușinarea lui. Sau poate nu, poate mai bine tac. La

drept vorbind, dincolo de presupusa mea muncă, n-aveam cu Diego Tovar nicio legătură stabilă, nu eram obligată să-i dau explicații. Dar atitudinea lui față de mine depăşea simplul comportament politicos cu o jurnalistă de care răspundea. Iar eu nu oprisem acea apropiere afectivă, confuză fiind din cauza propriilor sentimente.

Începea uşor să se lumineze când a sunat deşteptătorul; m-am dat jos din pat şi m-am spălat, apoi m-am îmbrăcat fără zgomot. N-avea cine să mă audă, eram singură, dar precauția îmi intrase în sânge. Un taximetrist solitar stătea în uşă la Majestic, aşteptând vreun călător matinal, pe care să-l ducă la o gară sau poate la aeroportul Prat. Sau în port, ca în cazul meu.

— Ați auzit cumva dacă zilele astea a sosit un cargou argentinian cu cereale?

— Ba bine că nu, doamnă, mi-a replicat taximetristul cu accent din sud, era unul dintre numeroşii emigranți care de la sfârşitul războiului soseau în valuri în prospera Catalonie. Lângă Gara Maritimă, se zice că au adus două mii de tone de grâu; grâul Peronei.

Am zâmbit cu o grimasă. Zisese Perona, ca fetițele din Sacromonte. Probabil că aşa îi spuneau oamenii de rând doamnei de Peron, cea care, aşa se zicea, se plimba prin Spania fiind extrem de mărinimoasă.

— Duceți-mă acolo, vă rog.

Am coborât pe frumosul Paseo de Gracia. Ca să mă conving că nu mă urmărea nimeni, am privit de câteva ori prin lunetă. Am străbătut Las Ramblas, am privit totul cu lăcomie, atentă. După anii de război şi cruzimea epocii postbelice, partea aceea veche a oraşului arăta murdară, spălăcită, vlăguită. Nu am văzut decât un măturător, un vânzător de ziare cu povara în spate şi câțiva amărâți care strângeau mucuri de țigară de pe jos. Ajunşi la Portal de la

Paz, am zărit un monument gigantic din bronz cu Cristofor Columb care arăta cu mâna spre mare. Am intrat în port, bărbatul a condus până m-a dus în locul cel mai convenabil ca să cobor.

— Poate căutați o navă dintr-astea, fără stăpân.

N-am dat decât de două cargouri acostate cu bordul la cheu. Da, pe cheiurile vecine erau ambarcațiuni mai mici, veliere vechi, bărci de pescuit ruginite, bărci de agrement, şalupe de corespondență. Dar în zilele acelea, pe mări nu se prea mişcau nici mărfuri, nici călători. Cele două războaie recente, civil şi mondial, le veniseră de hac multor nave mari, lipseau resursele şi materialele, aşa că se repara puțin şi se construia şi mai puțin: vremurile nu erau favorabile industriei navale. Dar, desigur, erau şi excepții. Excepții care înfloreau în țări ce nu suferiseră pierderi de război; Argentina era cel mai bun exemplu. în consecință, existau şi companii de navigație care-şi dezvoltau flota, cumpărând nave care supraviețuiseră războiului şi trans-formându-le în cargouri pentru emigranți şi mărfuri, deschizând linii noi, mărind numărul clienților, extinzând servicii, operațiuni, venituri. Hornero simboliza performanțele firmei lui Dodero: un sold din marele război, una dintre numeroasele ambarcațiuni din clasa Victory, produse la foc automat în Statele Unite ca să le înlocuiască pe cele scufundate de submarinele naziste. După victorie, intraseră în rezerva navală națională: acum, pentru câteva mii de dolari, pe asta nu mai fluturau dungile şi stelele, ci steagul argentinian.

— Mă puteți aştepta o clipă, pentru douăzeci de duro?

— La ordinele dumneavoastră, domnişoară, că de-asta suntem aici.

Am parcurs nestingherită marea esplanadă a cheiului. Se lumina de ziuă cu o uşoară ceață argintie, cerul şi marea păreau să se îmbine ca două planşe. în depărtare, cu undița

pe umăr, am văzut câțiva pescari matinali: fără aproape nicio mişcare de nave, peştii înotau în voie în apele portului. în țipetele smintite de pescăruşi, mi-am dat seama că primul dintre cele două cargouri enorme nu era cel pe care-l căutam: literele de pe coca enormă şi neagră nu se puteau desluşi, bănuiam că formau un cuvânt nordic. Am înaintat, călcând într-o baltă, ocolind un peşte mort, coji de portocală, cioburi ascuțite dintr-o sticlă spartă. Nu ştiam nimic despre ambarcațiuni, nu deosebeam babordul de tribord, nici prova de pupă. Ştiam foarte clar însă ce căutam. Şi când am găsit, m-am făcut auzită strigând.

N-a fost greu să-i atrag atenția tânărului marinar; dar a fost ceva mai greu să-l fac pe căpitanul abia trezit din somn să mă invite să urc la bord.

— Trebuie să-l văd pe don Alberto Dodero, e urgent.

N-am inventat nimic; marinarul buduhănos, cărunt şi experimentat nu părea să înghită gogoşi şi cu atât mai puțin să accepte bancnotele pe care le împărțeam eu compatrioților mei în mizerie ca pe cărțile de joc.

— Sunt reporteră la BBC, am spus cu seninătate. Vă convine să mă vedeți, vă pot ajuta să rezolvați o problemă.

Căpitanul nu fuma pipă, cum se presupune că trebuia să facă conform stereotipului. Dis-de-dimineață, ținea între degete un trabuc gros, fumat deja pe jumătate. L-a dus la gură, a mijit ochii, trăgând din plin fumul în piept.

Armatorul m-a primit într-o cabină care nu semăna deloc cu acele suites din hotelurilor unde se caza de obicei. Dar era un refugiu discret, departe de zgomotul asurzitor a tot ce înconjura vizita. Era încă în pijama şi halat de mătase, iar părul cărunt de pe piept îi răsărea din anchior. Nu avusese timp să se bărbierească, deşi se pieptănase şi se spălase pe dinți în onoarea mea. în ciuda eforturilor lui şi chiar dacă fusese deschis un hublou ca să se aerisească locul, în

cabină duhnea a tutun stătut, a secreții de bărbat înaintat în vârstă şi a apă de gură mentolată amestecată cu parfum.

— Înțeleg că vizita mea vă uimeşte, dar trebuie să vorbim despre Marea Cruce.

— Nu, pentru Dumnezeu, Livia, din contră, a spus, invitându-mă să stau jos. Orice mi-ați putea spune despre asta...

S-a oprit când m-a văzut că întorc capul spre căpitan. Acesta rămăsese în picioare lângă uşa propriei cabine până în urmă cu două zile, cu picioarele depărtate, trabucul între buze şi brațele bronzate şi păroase încrucişate pe burtă. Dodero a încuviințat, gestul lui scurt mi-a dat de înțeles că puteam vorbi cu toată încrederea, celălalt era la curent cu chestiunea.

Am rezumat povestea după bunul-plac, am menționat informații pe care se presupunea că le obținusem de la colegi jurnalişti şi alte contacte, am deformat ce-mi convenea şi am omis ce-am considerat oportun. M-a ascultat încruntat, fără să mă întrerupă. Probabil că părusem convingătoare, fiindcă la sfârşit n-a cerut lămuriri. Sau poate pur şi simplu nu era interesat să le ceară. Pentru el era urgent să recupereze insigna; restul rămânea în aşteptare.

— Să trecem deci la treabă, a decis ferm. Ca să confirme, s-a plesnit cu palma peste coapsă, pe mătasea grena a halatului.

— Unde doriți să stabilim întâlnirea?

Cei doi bărbați s-au privit din nou; căpitanul a făcu un semn simplu.

— Invitați-l să vină aici.

— Dacă-mi trimiteți o maşină la hotel, îl pot aduce chiar eu.

— Aşa facem, draga mea.

Când m-am întors la Majestic, am lăsat imediat la centrală mesajul pentru Ignacio: întâlnire la orele douăsprezece, la amiază, vas Hornero, port Barcelona. Aşa cum stabiliserăm cu o seară în urmă, la unsprezece fix m-a sunat Ramiro.

— E gata totul?

— În patruzeci de minute vin să te iau, spune-mi de unde.

— Unde mergem?

— Toate la vremea lor.

Pregătită din vreme în lobby, am văzut cum oprea în faţa hotelului somptuosul Cadillac al armatorului. Imediat după aceea, m-am ridicat în picioare şi m-am dus la uşă. M-am prefăcut naturală când l-am recunoscut pe şofer: sub chipiul gri, într-o uniformă care-i scotea în evidenţă silueta voluminoasă, nu era acel Armando care mă dusese cu maşina în alte ocazii, ci căpitanul ambarcaţiunii. Dodero hotărâse să nu lase nimic la voia întâmplării.

— Să oprim în Piaza de Cataluha, vă rog.

L-am luat pe Ramiro de pe terasa cafenelei Zurich, un local vizibil din toate direcţiile; imposibil de ştiut dacă era cazat aproape sau departe de acel loc. Pe drum, am tăcut amândoi, eu severă, rece, cu muşchii încordaţi şi privirea în faţă. La un moment dat, a întins încet mâna stângă spre mine, străbătând pielea canapelei. A încercat conciliant să-mi mângâie degetul mic cu degetul lui mic; cum am simţit atingerea, mi-am şi retras brusc braţul. Când am intrat în zona portuară, am văzut cu coada ochiului că pe faţă îi apăruse o grimasă de nedumerire, dar n-a deschis gura.

Ne-am oprit la mică distanţă de coca impunătoare a navei.

— Don Alberto ne va primi la bord, l-am lămurit în cele din urmă.

S-a încruntat, treaba asta nu-i făcea nicio plăcere.

— Nava e proprietatea lui, el a hotărât să ne întâlnim aici.

Căpitanul mi-a deschis politicos portiera, Ramiro a ieşit pe partea cealaltă. Cheiul era pustiu; surprinzător de pustiu pentru cea dintâi amiază a verii luminoase. Doar în depărtare se zăreau doi pescari: îşi vedeau de treaba lor, cu spatele la noi. Un val de transpiraţie mi-a străbătut trupul. Şi dacă nu venea nimeni? Şi dacă Ignacio nu organizase nicio operaţiune? Şi dacă dăduse înapoi, ştiind că era implicat Ramiro?

— Veniţi cu mine, ne-a poruncit falsul şofer.

Un membru al echipajului, în uniformă, a apărut atunci pe vapor şi a coborât pe scară.

— Actele, vă rog, a spus, când a ajuns jos.

De parcă vorbele lui erau parola, totul s-a precipitat imediat. Căpitanul l-a apucat pe Ramiro de la spate şi i-a sucit un braţ, pescarii paşnici au devenit pe loc agenţi sprinteni. Din spate, s-a auzit motorul unei maşini, roţile au derapat, apoi a urmat o frână, glasuri răstite, strigăte, ordine frenetice.

Totul s-a petrecut extrem de rapid, ca o rafală. Ramiro nu ştia de ce este arestat. Totuşi, vinovat de atâtea alte lucruri, intuise că nu-i convenea deloc să fie prins. Era în formă, sprinten şi lunecos, nu i-a fost prea greu să scape din strânsoarea căpitanului, mai voluminos, dar mai puţin îndemânatic.

Cineva m-a prins cu bruschețe de umeri.

— Haideţi, intraţi repede.

Maşina care tocmai sosise avea portierele deschise. L-am privit dezorientată pe necunoscut; încerca să mă împingă fără menajamente pe bancheta din spate. Văzând că opun rezistenţă, mi-a pus o mână pe cap, iar cu cealaltă m-a

obligat să mă aplec, în trei secunde eram în automobil. A demarat accelerând, iar în zgomotul de afară l-am auzit spunând:

— Trebuie să vă scot de aici, ordinul lui Montes.

Montes era Ignacio, Ignacio Montes. Acelaşi care, chiar în acel moment, la peste şase sute de kilometri de Madridul lui, îl urmărea pe Ramiro cu un pistol în mână.

62

Seara pe care o petrecusem închisă în camera mea fusese disperantă. N-am riscat să mă întorc în port, nu ştiam cum se terminase totul, habar n-aveam dacă-l arestaseră pe Ramiro, dacă găsiseră insigna în bagajul lui, ce se întâmplase după aceea. Pe la cinci, imitând încă o dată vocea unei argentinience autoritare, am cerut centralei o convorbire cu Palatul Pedralbes. Spre uimirea mea, n-au invocat niciun inconvenient când am întrebat de doamna Lagomarsino.

— Da, don Albero se simte perfect acum, draga mea, a răspuns amabil Lillian când m-am prefăcut că încă eram îngrijorată de sănătatea armatorului. Da, da, am luat prânzul împreună pe vasul lui, a adăugat. Abia ne-am întors, ni se pare că s-a însănătoşit de tot, era chiar binedispus.

Am închis telefonul şi m-am prăbuşit pe pat, şi uşurată, şi copleşită. Mulţumirea lui Dodero era dovada că totul ieşise bine. Mi-ar fi plăcut totuşi să pot confirma situaţia cu Ignacio, dar el n-a dat niciun semn de viaţă, iar eu n-aveam nici cea mai mică idee unde să-l caut.

Orele până la cina de rămas-bun mi s-au părut veşnice. În fine, la zece şi jumătate, am traversat Piaza de San Jaime, arhiplină, ca să fim primiţi cu pompă şi fanfară în Palatul

Provincial. În seara aceea, aproape că n-a existat întârziere, poate Eva Peron voia să se despartă de Spania fără să lase un gust amar. Dar ceremonia a fost tot pompoasă şi exagerată, extenuantă, toţi erau morţi de căldură, eu nervoasă. După protocolul saluturilor, purtătorilor de sceptre, uşierilor costumaţi ca-n vremurile demult apuse şi după o lungă defilare a invitaţilor, în sfârşit au anunţat solemn intrarea lui Franco şi a invitatei lui în splendidul Patio de los Naranjos, luminat cu reflectoare şi sute de sfeşnice din argint. Mi-am ţinut respiraţia şi am întins gâtul cât am putut ca să-i văd de la locul meu. Ajunseseră, intrau.

El, ţanţoş şi burtos, purta uniforma de căpitan general cu Crucea Laureată a Sfântului Fernando. Ea avea o rochie din satin azurie şi coiffure imperială; o pelerină lungă din vizon alb îi acoperea umerii şi spatele. După ce a mai înaintat câţiva paşi, am văzut că purta de-a curmezişul o eşarfa în dungi; înfiptă în ea, la piept, Marea Cruce a Isabelei Catolica strălucea scânteietor.

Odată ce mi se domoliseră temerile, aşezată la masă, am acceptat să mi se umple de câteva ori paharul cu vin, am pălăvrăgit însufleţită cu presupuşii mei colegi de breaslă, şi, chiar dacă umbra neagră a arestării lui Ramiro încă îmi flutura în minte, am reuşit cât de cât s-o ţin în frâu. Insigna ajunsese din nou la proprietara ei, toate erau la locul lor şi scăpasem de el.

Spre deosebire de alte daţi, Diego Tovar nu s-a aşezat aproape de mine, ci în celălalt capăt. Deşi departe, am observat că, profesionist şi atent, vorbea cu doi jurnalişti. Cina a fost destinsă, o formaţie ne-a încântat cu tangouri, valsuri şi piese ale lui De Falia şi Granados; carilonul din palat a intonat imnurile naţionale şi un cântec de leagăn catalan. Mi-am golit farfuriile cu poftă, caviar Malossol cu

blinii, foie-gras de Strasbourg, potârnichi cu ciuperci proaspete, stomacul meu părea să se fi deschis în sfârşit după ce fusese strâns timp de câteva zile. Au servit desertul şi cafea, dar n-am avut timp să conversăm după masă: gazda şi invitata s-au ridicat imediat. începea festivalul din

Piaza de San Jaime, mulţimea aştepta să fie salutată din grandiosul balcon principal.

Invitaţii au început să iasă în urma lor, patioul se eliberase. Pe mese rămăseseră şerveţele mototolite, aranjamente cu flori veştejite, firimituri de pâine, veselă mânjită cu resturi de căpşune şi parfeuri.

Tăindu-i pur şi simplu calea, l-am oprit pe Diego în timp ce însoţea spre ieşire grupul care se micşorase.

— Voiam să te întreb dacă crezi că e necesar să rămân şi pentru plecarea de mâine de pe aeroport.

Înainte să-mi răspundă, mi-a zâmbit, simulând simpatia obişnuită. Dar în ochi am citit că atitudinea lui nu era sinceră.

— Nu-i nevoie, poţi să pleci liniştită dacă doreşti, m-a asigurat. Nu va fî nimic nou. Zarvă, protocol... Ştii tu, ca de obicei. A zâmbit iar, tot fals. în fine, scuză-mă, Livia, trebuie să mă ocup de...

— Aşteaptă. De parcă vocea nu era de-ajuns, l-am apucat de încheietura mâinii. Dă-mi două minute.

L-am condus înapoi la masa noastră, lângă una dintre coloanele care susţineau atriumul, chelnerii începeau să strângă în jur resturi, farfurii, tacâmuri. I-am cerut unuia dintre ei două pahare curate, am privit în lumină diferite sticle de şampanie spaniolă până am dat de una care nu era goală.

— Pentru o organizare perfectă şi un tratament inegalabil, i-am zis, propunând un toast. îţi mulţumesc din toată inima pentru eforturile tale, Diego.

Brusc s-au stins reflectoarele care luminau frumosul patio, chelnerii au vociferat nemulțumiți. Doar lumânările ne mai luminau, aproape topite. Am apropiat paharul de-al lui, iar el a ciocnit nu prea convins.

— Şi aş vrea să-ți cer scuze.

— Nu e nevoie...

— Nu e nevoie, i-am retezat-o, dar vreau s-o fac.

Am luat amândoi o înghițitură din şampania caldă, insipidă şi foarte proastă.

— Bărbatul care m-a luat aseară de lângă tine, care m-a sărutat la clubul de tenis, n-are niciun loc în viața mea, e un nimeni absolut. A fost în trecut, cândva a însemnat mult pentru mine. Azi, în schimb, nu-mi trezeşte decât disprețul.

Şi-a trecut arătătorul pe marginea paharului de două-trei ori, fără să-şi ia ochii de la mine, atrăgător şi senin, aproape în întuneric. Cu eleganța lui obişnuită, ca să evite neplăcerile, a preferat să schimbe vorba.

— Când te întorci la Londra?

— Cât mai repede cu putință.

— O să petreci vara acolo?

Am negat, mişcând lent capul.

— O să plec în Maroc, acolo e mama. Am făcut o pauză, am ezitat o clipă. încă nu-mi cunoaşte fiul.

A ridicat o sprânceană uimit şi totodată neîncrezător.

— îl cheamă Victor, săptămâna viitoare împlineşte un an, acum e în Madrid, are tata grijă de el. Mi-am golit paharul şi l-am pus încet pe masă. S-a născut chiar în ziua în care a murit soțul meu.

N-a zis îmi pare rău, n-a zis nimic. Doar a continuat să mă privească.

— Şi ca să fiu sinceră până la capăt, numele meu adevărat nu e Livia Nash.

A dat lent din cap dintr-o parte într-alta, cu un gest resemnat şi în acelaşii timp sardonic.

— Dar, în orice caz, vom avea reportajul BBC?

— Cu siguranță. Doar că n-am să fiu prea amabilă. Şi-a băut şi el ultima înghițitură din pahar.

— De la tine chiar nu mă aşteptam la altceva. Mi-a făcut complice cu unul din ochii lui albaştri. Chelnerii îşi continuau treaba practic pe întuneric, auzeam cum se loveau farfuriile când le puneau una peste alta, clinchetul metalic al furculițelor şi lingurilor, câte un râset liniştit, câte o poruncă.

Poate că aş fi format un cuplu reuşit cu Diego Tovar dacă ne-am fi cunoscut în alte împrejurări. Era clar atrăgător, cu silueta subțire şi grațioasă, chipul armonios şi darul lui de-a comunica cu ceilalți. Diplomat de rasă, avea în plus şi o funcție apreciată, se vedea după maniere că e de familie bună: ar fi fost o partidă excelentă pentru fiica lui Dolores, mamă singură şi croitoreasă din strada Redondilla. Sau poate, fără o relație formală, ne-am fi putut permite să ne bucurăm de acea ultimă noapte. Munca noastră se apropia de sfârşit, misiune îndeplinită. Eva Peron pleca şi de ce n-am fi sărbătorit împreună, la mine la hotel, de exemplu, în patul meu, trupurile noastre goale desfătându-se fără grabă sau angajament până la ivirea zorilor. Dar nu, nu era posibil, iar eu greşisem pentru că nu-i înfrânasem de la bun început interesul față de mine. îmi plăcea de Diego, iar lui îi plăcea de mine, dar rana lăsată de Marcus era încă proaspătă; tot nu mă simțeam pregătită.

Şi-a întins degetele lungi pe fața de masă, apropiindu-le de-ale mele, până ce aproape mi le-a atins.

— Scuzați-mă, dumneavoastră sunteți domnul Tovar?

Chelnerul ieşise cu paşi grăbiți din întuneric.

— Sunteți căutat, vă aşteaptă în galerie, vă roagă să vă grăbiți, a avut loc un incident.

Diego şi-a retras lent mâna, s-a ridicat în picioare fără să-şi ascundă o totală nemulțumire. îşi dădea seama cam despre ce putea fi vorba: vreun jurnalist nu găsea maşina ca să se întoarcă la hotel, sau băuse peste măsură, sau i se furase portofelul în bulucealâ. în orice alt moment, s-ar fi ocupat de rezolvarea încurcăturii un subaltern. Fiind vorba de voiajul primei-doamne, el era singura opțiune.

Şi-a încheiat sacoul de la smoking şi s-a înclinat în fața mea.

— Ne vom revedea? m-a întrebat la ureche.

Voia să-mi dea un sărut uşor de rămas-bun pe obraz, dar eu m-am întors până i-am atins buzele cu gura. Apoi i-am spus încet:

— Nu cred. Dar îmi pare bine că te-am cunoscut.

63

Mi-a luat o grămadă să ajung în spatele palatului, unde se aflau automobilele, gloata era imensă. în Piaza de San Jaime, pe un podium central enorm, urcaseră corurile şi ansamblurile de dansuri ale Secției de Femei dintr-o mulțime de localități catalane, încântând autoritățile şi miile de spectatori.

Am intrat în Maj estic epuizată, nerăbdătoare să-mi scot pantofii, să-mi dau jos rochia de seară şi să-mi şterg machiajul. Sfârşitul şederii în Barcelona şi în curând în Spania, sfârşitul incidentului absurd cu Marea Cruce, sfârşitul a ceea ce ar fi putut să fie şi nu fusese cu Diego.

În cameră era întuneric, mă pregăteam să pun mâna pe întrerupătorul de pe perete când lampa de pe birou s-a aprins, inundând încăperea cu o lumină slabă.

— Pentru Dumnezeu, Ignacio..., am murmurat înspăimântată.

— Îmi pare rău că te-am speriat, a zis ridicându-se în picioare. Nu ştiam la ce oră te întorci şi am preferat să te aştept aici, înăuntru.

Nu era prima dată când îmi invada locuința fără permisiune sau fără să anunțe, o mai făcuse şi în atelierul din Nunez de Balboa după ce mă întorsesem din Maroc. Atunci mă neliniştise şi mă speriase; acum nu. Acum, aşa epuizată cum eram încă, după spaima inițială, m-am bucurat să-l găsesc acolo.

Sinceritatea mi s-a revărsat în torente.

— Îți mulțumesc din suflet...

— Stai jos, Sira. Trebuie să vorbim.

Glasul i-a sunat neliniştitor, mi s-a făcut greață. Şampania caldă, cina excesiv de bogată, totul amenința să-mi vină înapoi pe gât.

M-am aşezat încet pe un fotoliu din colț.

— Lucrurile n-au ieşit cum speram noi.

— Dar Madame... doamna de Peron a purtat în seara asta Marea Cruce.

— Partea asta, da, totul e-n ordine. Am găsit-o într-un han ieftin din Cartierul Chinezesc. în trusa de voiaj, aşa cum ne-ai prevenit.

— Atunci?

— Problema e el.

— Ramiro?

— Exact.

S-a aşezat din nou pe scaunul de la birou, pe-o parte, ca să mă poată vedea. Lumina rămăsese în spatele lui, conturându-i silueta. Chipul i se pierdea printre umbre.

— Ne-a fost imposibil să-l arestăm. Am fi făcut-o pe o ambarcațiune sub pavilion argentinian; legal, se poate

considera că e un teritoriu de suveranitate națională al republicii. Şi, după cum înțelegi, acum nu avem nevoie de conflicte internaționale.

Cu buzele strânse, incapabilă să scot vreo vorbă, am revăzut în memorie imaginea lui Ramiro eliberându-se cu putere din mâinile căpitanului, împingându-l pe celălalt, sărind peste pasarelă, ca să urce la bord; mi l-am amintit pe Ignacio, care tocmai sosise, alergând după el cu arma în mână în timp ce pe mine încercau să mă scoată din scenă. Era conştient Ramiro de ce făcea, sau fusese un simplu impuls? Se gândea că, dacă îl prindeau pe uscat, rămânea la dispoziția autorităților spaniole? Preferase să se arunce intenționat în brațele generoasei țări care îl adoptase?

— Dar neoficial e reținut pe Hornero. Şi în câteva zile intenționează să ridice ancora către Buenos Aires, aşa că-l vor lua cu ei. Dar n-o să-l denunțe nimeni şi refuză categoric să pună ceva la cale ca să rămână în mâinile noastre. Odată recuperate Marea Cruce, Dodero consideră treaba rezolvată. Doar asta-l interesa; nu-i pasă absolut deloc cum a ajuns la amicul tău.

Nu vrea să facă investigații, probabil pentru că, dacă s-ar săpa adânc, în ultimă instanță ar fi implicat şi Juan Duarte, sau poate doar pentru că nu vrea să afle nimeni că insigna s-a
rătăcit o vreme. Turbarea moare odată cu câinele, aşa se gândeşte. Am reuşit doar să-i facem să ne garanteze că-l vor scoate din Spania, şi poveste încheiată.

Uşa de la baie era deschisă, nu auzeam decât zgomotul apei din rezervor în vreme ce creierul meu înregistra vorbele. Ignacio s-a ridicat de pe scaun şi s-a apropiat de mine.

— Am făcut tot ce-am putut, Sira.

Tonul i se schimbase, suna acum mai puțin formal, mai uman.

— Dar nimeni nu vrea ca un incident ca ăsta să tulbure câtuşi de puțin voiajul invitatei lui Franco. Nici superiorii mei, nici argentinienii. Nimeni.

M-am ridicat încet în picioare, am ajuns în dreptul lui. Incapabilă să mă stăpânesc, m-am prăbuşit la pieptul lui; n-a avut încotro decât să mă îmbrățişeze. Căldura lui mi s-a părut ciudată, nu am recunoscut mirosul trupului bărbatului pe care-l uitasem, nici forma spatelui pe care mi-am pus mâinile. Dar m-a încurajat să-l simt aproape. Am rămas amândoi aşa, împreună ca înainte, în semiîntuneric, o clipă eternă.

Eva Peron şi cu mine am părăsit Barcelona în aceeaşi zi. Ea a ajuns la aeroport escortată de motociclişti şi însoțită de El Caudillo şi soția lui, de autorități, trupe şi mii de oameni; din uşa deschisă a avionului Douglas DC-4 al FAMA[43], cu o pălărie înflorată ca o grădină, s-a despărțit surâzătoare de patria mamă, fluturând vioi din mână. Eu, aproape în acelaşi timp, m-am dus la gară, să iau expresul de Madrid. Nu m-a însoțit niciunul dintre bărbații cu care avusesem de-a face în acele zile.

Evita a plecat cu o impresie dulce-acrişoară despre Spania: o emoționaseră muncitorii, dar aşteptările de la Generalisim i s-au dezumflat ca un balon care pierde aer. Au întristat-o şi mizeriile crudei perioade postbelice; cu oricât de multe farafastâcuri şi manifestări de lux o răsfățaseră aici, lipsurile poporului se iveau la toate colțurile, iar ea avea ochiul antrenat să le observe. Orfani cu foamea pe chip, copii de învinşi, cerşetori zdrențăroşi cu mâna întinsă, văduve îndoliate care vindeau tutun mărunțit şi țigări la bucată. Mutilați, reduşi la tăcere, supuşi represaliilor, nevoiaşi de toate felurile, care îşi arătaseră obligatoriu fețele. Toate o duruseră, fără îndoială. însă n-a lăsat în urmă niciunul dintre cuferele uriaşe, pline până la

refuz cu sutele de cadouri somptuoase care-i fuseseră oferite ici şi colo, de la bijuterii la covoare, costume populare, broderii, tapiserii, veselă, opere de artă. Mai rămăsese în ea ceva din fetiţa săracă de la ţară şi o entuziasma să primească daruri.

Toate autorităţile au răsuflat uşurate când au văzut avionul că se ridică în zbor. O aclamaseră, preamăriseră, glorificaseră într-atât, încât excesul de adulări se întorsese împotriva lor, iar doamna de Peron, sfidătoare şi maliţioasă, devenise pentru ei un coşmar de nesuportat. Nimeni nu mai trebuia să-i înghită întârzierile, ţepele şi schimbările de planuri, nici să-i audă tiradele populiste, arzătoarele revendicări ale valorilor şi drepturilor clasei muncitoare care, departe de-a semăna cu predicile naţionalist-catolice şi anticomuniste ale Regimului, păreau tipice roşiilor acelora care pierduseră războiul.

La rândul lui, şi poporul o idolatrizase, dar nu pentru tot ce răspândea despre calităţile Argentinei şi peronism: coategoale şi justiţialism li se păreau spaniolilor de rând o muzică de pe altă planetă. La Eva Peron îi entuziasmaseră exotismul ei, estetica ei luxoasă, o noutate neaşteptată în Spania săracă, blajină şi cenuşie, un fel de spectacol ambulant în culori, cu pălării uriaşe, coafuri pompoase şi blănuri năucitoare în prag de vară. Era tânără, spontană, luminoasă ca o artistă de cinema, o adiere de aer proaspăt care cum venise aşa se şi dusese. Un divertisment trecător, o scânteiere fugară printre umbre.

Presa internaţională a publicat insistent că Spania cheltuise peste un milion de dolari ca să-i aducă acel omagiu uimitor, cu o demonstraţie evident excesivă pentru vistieriile famelice ale Statului. Celor din interior, totuşi, în ciuda dureroasei chel -tuieli, le-au ieşit socotelile. în urma vizitei, s-au obţinut peste cinci sute de milioane de dolari în

credite şi s-a organizat un mare convoi permanent între Rio de la Plata şi cinci-şase porturi spaniole, care avea să dureze până în 1950; în cursul anilor următori, nenumărate cargouri aveau să traverseze Atlanticul cu grâu, porumb şi secară, carne şi piei, ouă şi steluțe din paste făinoase. Un ajutor decisiv, în orice caz, pentru Spania izolată şi flămândă. Ca amintire concretă a acelei vizite la Ciudad Condal, s-a format o mahala umilă de maghernițe care avea să poarte numele La Perona decenii la rând.

Următoarea ei destinație era Roma; acolo, departe de a-i acorda la Vatican marchizatul pontifical pe care şi-l dorea, Pius al XII-lea avea să-i dăruiască un simplu rozariu din argint. Nici în restul Italiei n-avea să fie primită cum îşi închipuise: urmau să se vadă obligați să-i anuleze vizite şi aveau să aibă loc revolte de stradă, aruncându-se chiar şi cu roşii în maşina ei. Italienii nu iertau apropierea lui Peron de Mussolini şi dezaprobau vizita soției lui. Mai mult sau mai puțin, aşa se profila restul Turneului Curcubeu; lipsa de măsură a Spaniei rămânea fără egal.

Dar asta avea să se întâmple în zilele următoare; chiar în ziua aceea, practic la aceeaşi oră, pe când avionul ei traversa Mediterana spre aeroportul Ciampino şi pe când se presupunea că Ramiro aştepta să se întoarcă la Buenos Aires la bordul cargoului Hornero, eu mă aflam într-un tren spre oraşul care pe vremuri fusese casa mea.

Pe ea autoritățile aveau s-o întâmpine cu pompă şi fast; pe el, poate nimeni.

Pe mine mă aşteptau tatăl şi fiul meu; noaptea următoare aveam să zburăm împreună la Londra.

PARTEA A PATRA

MAROC

64

La întoarcere am găsit Londra neschimbată, dar şi cumva diferită. Era la fel de strâmtorată, însă chipurile şi străzile mi s-au părut mai puțin mohorâte, ca şi cum amara perioadă postbelică era ceva mai uşor de suportat sub lumina verii.

Ne-am cazat la The Dorchester, chiar locul unde mă pescuiseră pentru colaborarea clandestină de la care mă întorceam acum. în acel hotel exclusivist, reluasem legătura cu serviciile secrete şi tot acolo am decis că va înceta, ca şi cum se închidea un cerc. în plus, scuza că tata călătorea cu noi a fost perfectă ca să nu trebuiască să revin la The Boltons. Chiar şi aşa, Olivia n-a întârziat prea mult să vină să ne vadă, purtând una dintre ținutele ei majestuoase şi uzate în acelaşi timp, cu coada împletită pe umăr şi călcând apăsat. După cum îi stătea în fire, nu s-a arătat prea entuziasmată, dar n-am avut nicio îndoială că se bucura foarte mult să-l revadă pe Victor. Chiar şi față de mine s-a purtat cu relativă afecțiune, dar am preferat să nu mă întreb cât era de sinceră. Totuşi, pe tata l-a impresionat cu adevărat: Gonzalo Alvarado nu vedea în bietul lui Madrid ase-menea doamne.

Aveam de gând să rămân în Anglia doar ca să-mi prezint raportul final, să înregistrez materialul pentru BBC despre călătoria Evei Peron şi să iau iar avionul. Nu-mi închipuiam că lucrurile, deşi aveau să se desfăşoare oarecum în coordonatele astea, o vor lua până la urmă în altă direcție.

Am luat prânzul la grill-ul hotelului, stând pentru prima oară la masă toți trei, iar Phillippa l-a dus pe Victor în Hyde

Park să vadă veveriţele. Fără jenă, soacra mea mânca cu o foame de lup; ba chiar mi s-a părut că o chiflă albă şi apetisantă, de care nu mă atinsesem, dispare brusc de pe masă, cu siguranţă o băgase în poşetă sau o ascunsese între pliurile tunicii sau în mânecă. I-am lăsat bându-şi cafeaua, ea accepta una după alta ţigările americane de pe piaţa neagră naţională, pe care i le oferea tata, şi amândoi se străduiau să întreţină o conversaţie cam complicată, ţinând cont că engleza lui era abia de nivel mediu, iar spaniola Oliviei, nulă. între timp, eu m-am întâlnit cu Kavannagh într-un salon somptuos, The Promenade. Agentul bătrân al serviciului secret primise rezultatele muncii mele în noaptea anterioară; după ce aterizasem, le înmânasem discret unui individ anonim, înainte să plec de la aeroport.

— Vă mulţumim pentru munca excepţională, doamnă Bonnard. Am citit cu foarte mare atenţie raportul dumneavoastră şi ne-am făcut o impresie clară despre cum au decurs evenimentele.

Dar el ignora partea întunecată a periplului: nu-i dedicasem niciun rând incidentului cu Marea Cruce. în orice caz, şi ca să nu-l contrazic, i-am primit comentariile cu prefăcută încântare. De data asta, Kavannagh venise fără subalternul blond din ocaziile anterioare. Era distins şi îngrijit ca întotdeauna, într-un costum impecabil, ochelarii cu rame subţiri din aur şi urmele pieptenului marcate pe tâmplele gri.

— Guvernul încă se gândeşte la condiţiile posibilului voiaj al lui Madame Peron la Londra, dar să n-aveţi nici cea mai mică îndoială că datele pe care ni le-aţi furnizat vor fi luate în considerare când vom lua hotărârea definitivă.

Nu, nu-i vedeam pe englezii dintr-o bucată să lupte cu temperamentul vulcanic al Evitei, să organizeze recepţii cu foarte mulţi invitaţi sau s-o copleşească cu capricii atât de

costisitoare şi absurde ca în Spania. Chiar şi aşa, ca să aibă dovadă scrisă, fără cenzură şi filtre, despre cum decursese totul, umplusem treizeci şi nouă de pagini cu detalii informative despre desfăşurarea voiajului, prima-doamnă şi purtările, reacţiile şi însoţitorii ei. în schimb, aveam să primesc o sumă generoasă de bani, din care să-mi achit factura la hotelul de lux şi să supravieţuiesc confortabil câteva luni într-un loc mai puţin prosper
şi încă incert. Una peste alta, o afacere încheiată. începând din după-amiaza aceea, legătura mea cu Kavannagh şi ai lui lua sfârşit. Şi după ce materialul meu urma să se difuzeze la microfoanele BBC, aveam să uit definitiv de capitolul peronist.

Şi-a golit paharul cu brandy, l-a pus pe masă şi s-a ridicat în picioare.

— Permiteţi-mi să vă spun, stimată prietenă, că a fost o plăcere să lucrăm cu dumneavoastră.

I-am întins mâna, am răspuns ceva politicos şi lipsit de sens. Elegantul slujitor al Majestăţii Sale şi activităţile pe care le desfăşura nu mai erau treaba mea.

— Sper să vă placă vara din Anglia.

— Nu intenţionez să rămân aici, dar mulţumesc.

— Primiţi, în acest caz, cele mai bune urări pentru locul unde mergeţi.

— In Maroc, am zis. Şi imediat i-am surprins pe chip o reacţie aspră.

— A, a replicat. Sobru, modest.

Mi-am tras mâna din a lui chiar când a întrebat:

— Întâmplător... la Tanger?

— Doar în trecere.

Punct final. N-aveam să-i dau şi alte explicaţii, următorul pas din viaţa mea mă privea doar pe mine. Kavannagh n-a avut nevoie şi de alte indicii ca să priceapă.

— Vă urez din nou toate cele bune, doamnă Bonnard.

M-am uitat cum se îndreaptă spre ieşire cu pălăria înfiptă în creştetul capului, am rămas privindu-i spatele. Chiar atunci intra Phillippa, cu Victor în cărucior; s-au întâlnit, ignorându-se unul pe celălalt. Reîntâlnirea cu băiatul meu mi l-a scos imediat din minte pe agent.

Chiar în după-amiaza aceea am vorbit la telefon cu George Camacho, directorul Serviciului Latino-american. M-a chemat pentru înregistrări cât mai repede, acum că vizita Evei Peron continua în Italia şi media încă înregistra evenimentele.

— Ar fi bine să ne întâlnim, ce-ați spune dacă luăm prânzul împreună mâine?

Am făcut o contrapropunere: să trec eu să-l văd. Preferam să-i rezerv tatei ora mesei, să mă bucur cât mai mult posibil de scurta lui şedere la Londra. îl fascina oraşul de când îl vizitase de două ori cu ani în urmă, în drum spre Manchester, unde se întâlnea cu un furnizor de utilaje, pe când muncea şi încă funcționa topitoria madrilenă Alvarado & Fiii, care-i fusese rechiziționată la începutul războiului, dar care nu se mai deschisese la sfârşitul lui. Era, în plus, şi un admirator fervent al Imperiului, al lui Churchill, al revoluției industriale şi al lui Chesterton; al croitorilor de la Savile Row şi al pălăriilor de la Lock & Co., al trenurilor punctuale şi al apei de colonie Atkinsons. De-aia îi şi propusesem, în teorie, să mă însoțească în cursul scurtei mele întoarceri. Nu i-am dezvăluit că invitația mea avea şi un motiv mai ascuns: să-l scot din Madrid. Din pură prevedere, în caz că ceva se schimba pe nava argentiniană a lui Dodero, înainte să plece din Barcelona. Sau în caz că, pe neaşteptate, Ramiro reuşea să debarce de pe cargou în orice port şi venea să mă caute la Madrid ca să-mi ceară socoteală. Aşa că am preferat să-l scot de-acolo pe Gonzalo

Alvarado, ca să nu trebuiască să-l înfrunte pe blestematul ăla în caz că ceva nu ieşea cum trebuie.

Pe Miguela am trimis-o pentru câteva zile în satul ei din Badajoz, casei din Hermosilla i-am tras obloanele de la balcoane şi am răsucit de trei ori cheia de la uşa principală; pe portăreasă a anunţat-o chiar el că pleca pentru vreme îndelungată. După Londra, restul verii avea să-l petreacă într-un hotel mic din Fuenterrabia, după obiceiul lui: la Marea Cantabrică, fugind de căldura podişului central. Poate că precauţiile mele erau exagerate şi Ramiro n-avea să se mai întoarcă niciodată în viaţa mea. Dar, cunoscându-l cum îl cunoşteam, era mai sigur să nu las garda jos.

M-am întors la Broadcasting House în dimineaţa următoare; soarele strălucea slab, iar oamenii în mişcare păreau mai volatili, femeile erau îmbrăcate colorat, circulau o grămadă de biciclete, şi la unele colţuri erau tonete cu flori. Deşi mai erau parcele distruse, gropi urişe şi numeroase ruine, am văzut în unele locuri zidari care munceau şi zugravi care, sus pe schele, vopseau faţade.

Chiar din sediul acela ieşisem cu luni în urmă, cărându-mi aparatul de radio, tulburată de reacţia soţiei lui Nick Soutter şi acolo m-am dus din nou câteva zile mai târziu ca s-o întâlnesc, în ultima lui scrisoare, Nick mă informase că activitatea lui din Palestina lua sfârşit; nu-şi cunoştea încă următoarea destinaţie, dar se ocupa de asta. Aveam veşti şi de la Fran Nash: după cum povesteau ei doi, la Ierusalim totul se îndrepta spre prăpastie, violenţa era tot mai dureroasă şi extremă. Mi-au revenit în minte, ca un pumnal trădător, Marcus şi atentatul de la King David; ca să mă protejez în faţa durerii, m-am agăţat de amintirea vie a prietenilor mei. Cât de departe erau acum, în realitate şi aproape şi în gând. Ne despărţiserăm abia în urmă cu

jumătate de an şi deseori aveam impresia că trecuseră decenii de-atunci.

— E magnific tot ce ne propuneți, dragă Sira, pentru intervenția la microfon.

Vorbele lui Camacho păreau sincere, n-am perceput nicio ipocrizie.

— Fascinant! Cât mi-ar fi plăcut să vă însoțesc, fetițo; o experiență cum nu s-a mai văzut.

Ângel Ara, dragul meu compatriot, venise şi el la întâlnire şi s-a alăturat elogiului; m-am bucurat enorm să-l văd.

— Ne-am tot gândit şi credem că putem pregăti patru părți, după etapele pe care le-ai urmărit în voiajul donei Eva, a continuat directorul columbian. Ar fi interesant pentru ascultători să intercalați printre informațiile despre vizite şi mici descrieri ale fiecărui oraş, câte-un fragment istoric, geografic, particularități, artă...

Am tot discutat şi analizat opțiunile, până am căzut de acord.

— Atunci începem mâine, a încheiat Ara.

— Şi ca să porniți cu bună dispoziție în această nouă aventură radiofonică, avem şi o surpriză.

Atunci, Camacho a luat un pachet gros cu plicuri deschise, s-a înclinat şi mi l-a întins peste masă.

— Sunt pentru dumneavoastră, a zis uşor. Vin din Mexic, Venezuela, din iubita mea Columbie, Uruguay şi Argentina...

Am întins brațul şi le-am luat, neîncrezătoare. Ara nu s-a mai putut abține.

— Primii admiratori de pe celălalt mal al bălții.

M-am încruntat.

— Sunt reacțiile ascultătorilor la prezentările despre Palestina pe care le-am difuzat acum câteva săptămâni; e normal să scrie, aşa fac mereu, a lămurit Camacho. în cazul acesta, sunt sută la sută pozitive, puteți să fiți mândră. Şi

când încep să vină cu atâta avânt, nu-i nicio îndoială că vor continua.

Am aruncat o privire pe plicuri, trecându-le rapid dintr-o mână într-alta. Erau diferite unele de altele, variau scrisurile, timbrele şi ştampilele, calitatea şi nuanţele hârtiei, culorile cernelii.

— Vom mai primi o mulţime tot din aceste ţări; cele din Chile şi Peru întârzie puţin, mai încolo vor sosi cele din Bolivia, Ecuador...

Nu l-am mai ascultat. Nu ştiam exact ce scria în misivele alea, nu mă interesa decât că erau răspunsuri de apreciere pentru munca mea, indiciul că eforturile mele avuseseră sens.

Am ieşit din birou cu geanta plină de scrisori, iar prin vene îmi curgea o satisfacţie stranie. Pe coridoare, am întâlnit multă lume, bărbaţi şi femei cu mersul hotărât, majoritatea grăbiţi, cu o direcţie şi un scop, să facă ceva concret cu vieţile lor. Deodată, mi-am închipuit că eram unul dintre ei: profesionişti implicaţi într-o muncă ce ocupa o parte din timpul, nelinişti le, gândurile lor. Oameni în toată firea, capabili, dedicaţi sarcinilor primite, ca şi mine în acel moment. Am preferat să nu-mi aduc aminte că, după ce se vor încheia următoarele înregistrări, misiunea mea va deveni fum.

Când m-am întors la hotel, m-a mirat să-l găsesc pe Kavannagh aşezat în lobby. Singur, ca şi în ziua anterioară, bând un aperitiv matinal. Avea o ţigară între degete, picioarele încrucişate lăsau la vedere nişte glezne subţiri, în şosete de mătase. Ar fi putut trece drept un client oarecare al exclusivistului The Dorchester, un domn matur şi ferches ca atâţia alţii. Numai că ochii lui erau prea atenţi la uşă. Când m-a văzut intrând, i s-au contractat uşor colţurile buzelor.

Paşii mi-au sunat cadenţat, mergeam grăbită, întrunirea de la BBC se prelungise mai mult decât prevăzusem. Stabilisem cu tata să luăm masa împreună şi mă temeam să nu ajung târziu. Simpson's in the Ştrand era locul ales de el, făcusem o rezervare, mă aştepta acolo cu Olivia, care se ţinea de noi ca scaiul. Aşa că am încercat să-l evit pe agent şi am trecut mai departe, făcându-mă că nu-l observ.

— Doamnă Bonnard?

Nu se lăsase păcălit, fireşte. Şi neavând încotro, m-am oprit.

— Domnule Kavannagh, am îngânat fără chef. Scuzaţi-mă, nu v-am văzut.

Nici eu nu m-am chinuit să-mi ascund minciuna, nici el să mă corecteze.

— Îmi îngăduiţi să vă reţin câteva clipe?

— Credeam că munca mea cu dumneavoastră s-a încheiat.

— Aveţi dreptate.

— Atunci?

— E vorba de altceva.

— Să vedeţi, acum nu mă interesează...

— Cinci minute. Vă promit.

Ne-am aşezat într-un colţ discret, departe de mişcarea continuă a vizitatorilor şi clienţilor.

— Doriţi să beţi ceva?

— Nu, mulţumesc.

Mi-a întins o tabacheră din argint deschisă.

— Doriţi o ţigară?

— Nu, mulţumesc.

A aprins-o pe-a lui şi a tras fumul în piept.

— Insist, domnule Kavannagh, sunt puţin grăbită.

— Mi-am dat seama când v-am văzut venind, mi-a răspuns, lansând în aer spirale de fum. Scuzați-mă, voi încerca să fiu scurt.

— V-aş fi recunoscătoare.

— Cineva e interesat să vă cunoască.

Am ridicat dintr-o sprânceană.

— Să vedeți, uneori primim cereri de la unele persoane sau instituții străine de treburile noastre, să zicem, oficiale. Caută consultanță, uneori un contact: să le găsim un loc, un nume, o informație...

Habar n-aveam despre ce vorbea, era prea neclar. Mi-am dres glasul, ca să-şi dea seama.

— Scuzați-mă, trec la subiect. Să spunem, pe scurt, că un prieten mi-a cerut o referință pentru alt prieten.

Fiindcă era vorba de Kavannagh şi treburile lui, am presupus că „prieten" avea două fețe.

— Şi în lanțul acesta de prieteni, a adăugat, ultima verigă e un client privat.

A strecurat mâna în buzunar, a scos ceva şi mi l-a întins. O carte de vizită.

— În acest cazul e vorba de o companie de asigurări solvabilă, fără legătură cu treburile noastre. Au nevoie extrem de urgent de o colaborare. Mai exact, la Tanger.

65

Am înregistrat materialele despre voiajul Evitei aproape dintr-o suflare; cu ajutorul eficient al lui Angel Ara, totul a mers ca pe roate. Am muncit multe ore, ce-i drept. Şi ne-a luat trei zile, aproape trei zile lungi de muncă, în care n-am reuşit să-mi văd familia decât la lăsarea serii, cu puțin înainte ca Victor să se culce, doar cât să apuc să iau cina cu Olivia şi cu tata, să merg cu el la un concert de la Royal

Albert Hali sau să vorbim puțin despre plimbările lui prin Londra şi vizitele la muzee, parcuri şi monumente.

În tot acest timp, cartea de vizită de la Kavannagh rămăsese pe biroul din camera mea. Erau tipărite pe ea un nume comercial, un nume personal şi o adresă din City. Pe spate, notat de mână cu stiloul, un număr de telefon.

După festivitatea de rămas-bun a Evei Peron din Barcelona, am terminat treaba de la microfon: vocea mea a rămas înregistrată pe striațiile a trei discuri de vinii. Următorul meu pas a fost să revin la Broadcasting House ca să-i spun la revedere lui George Camacho. Am schimbat politețurile de rigoare şi ne-am făcut cele mai bune urări.

— Şi dați-mi voie să vă amintesc de remunerația pentru... L-am întrerupt.

— Considerați că am fost plătită.

N-a vrut să-mi accepte refuzul, a insistat.

— Vorbesc serios, George. Considerați că ce-am primit pentru munca din Spania include şi colaborarea cu voi; la urma urmelor, e acelaşi conținut. Folosiți banii aceştia ca să angajați un alt compatriot de-al meu, cred că aveți nevoie mai mult decât mine de aceste lucrări.

Cu amabilitatea lui columbiană, m-a însoțit până-n capătul coridorului. Abia când am intrat în lift şi s-au închis uşile, a dispărut din ochii mei chipul lui afabil şi grăsuț, fața de om bun.

În acea dimineață de iulie, liftul era practic gol. Aşa că am remarcat imediat o prezență care altădată ar fi trecut neobservată, îngrămădită între alte trupuri. îi crescuse părul, vârfurile ondulate îi ajungeau acum până la umeri. Era tot zveltă, într-o rochie din muselină cu o curea vişinie, sandale albe cu toc şi unghiile de la picioare vopsite într-o nuanță intensă. Ducea în brațe nişte dosare, dar n-avea geantă; am presupus că nu pleca, ci mergea la alt birou din

clădire. Odată intrată în lift, am putut s-o privesc doar cu coada ochiului, amândouă stăteam aproape şi ne uitam spre uşă în timp ce ascensorul cobora lent. Amândouă afişaserăm o falsă atitudine nepăsătoare; şi mi-am închipuit că şi eu, şi ea rumegam aceeaşi descumpănire.

Am dat iar de Cora Soutter, soţia sau fosta soţie a lui Nick; încă nu cunoşteam exact situaţia oficială a căsniciei lor nefericite. Ea ştia cine eram, eu ştiam cine era; cândva, avuseserăm o întâlnire faţă-n faţă revelatoare şi totodată tulburătoare. De data asta, totuşi, ne-am ignorat cu o indolenţă reciprocă şi n-am schimbat nici măcar o vorbă.

Dar, când am ajuns la parter, a trebuit să se uite la mine: ea a rămas în lift în timp ce eu mă îndreptam spre ieşire şi uşile au început să se închidă în urma mea. M-am străduit să păşesc nepăsător; aplombul meu aparent era, desigur, prefăcut. N-am putut să evit ca apropierea acelei femei să nu mă dea peste cap. Din cauza relaţiei cu Nick, din cauza trecutului lor împreună, pe care eu nu-l cunoşteam, şi a sentimentelor lui faţă de mine, pe care ea mi le dezvăluise fără ocolişuri. Grăbind pasul, am răsuflat uşurată, după ce am fost sigură că uşile se închiseseră de tot în urma mea, iar ea nu mă mai vedea. Amestecat cu uşurarea, am simţit în gură un uşor gust amărui. Fusese provocat fără îndoială de invidie când mi-am dat seama că eu plecam, iar ea rămânea.

Am lăsat-o în urmă pe Cora Soutter, cu dosarele şi îndatoririle ei, coborând poate la demisol, într-un studio unde să primească sau să dea ordine, ori spre un birou unde să participe la o întrunire sau să negocieze cine ştie ce. Ca să facă, pe scurt, ceva util. în paralel, eu tocmai mă despărţisem de directorul Serviciului Latino-american şi nu mă duceam nicăieri. Să-mi suport soacra, să pălăvrăgesc fleacuri cu tata, să aplaud iar şi iar caraghioslâcurile fiului

meu. Apoi, odată ajunsă în Maroc, s-o revăd pe mama şi să mă las purtată de blânda scurgere a zilelor. Una după alta, după alta, după alta, pustii şi lente.

Olivia şi Gonzalo mă aşteptau antrenați într-o trăncăneală confuză, fiecare cu un pahar de sherry în față. Nici măcar n-au observat când am intrat în sala mare de mese, dar eu îi văzusem. Chiar când mă îndreptam spre masa lor, tata spunea ceva aplecat uşor, iar Olivia râdea în hohote ascultându-l. încă întorceam pe-o parte şi pe alta despărțirea de BBC şi întâlnirea cu Cora Soutter; poate că de-aia, din simplă neatenție, n-am intrat în alertă.

Amândoi au cerut miel galez, eu doar sparanghel cu maioneză. Pe două voci, fiecare pe limba lui, mi-au povestit pe unde fuseseră în dimineața aceea, Saint James's Park şi National Gallery; pentru seară, se gândiseră la o piesă de teatru la London Palladium şi o cină la vreun local.

— Cum se numeşte, Sira, restaurantul spaniol de care mi-ai vorbit?

— Martinez.

— Martinez, exact. Cred că Oliviei i-ar plăcea să-l vadă.

Cu greu mi-am reținut un hohot sarcastic. Oliviei i-ar plăcea să mănânce mâncare spaniolă? Tare m-aş mira. în lunile în care locuiserăm sub acelaşi acoperiş, niciodată n-arătase vreun interes pentru ce ne era specific: nu mă întrebase nici măcar o dată despre țara, familia, limba şi, desigur, nici despre gastronomia patriei mele, pe care ea o considera străină de lumea civilizată şi pe cam sălbatică.

Spre surprinderea mea totuşi, soacra mea a primit numele localului cu o izbucnire entuziasmată.

— Da, da, Martines, Martines!

A bătut chiar din palme. Şi Gonzalo a râs de hazul ei.

Am tras aer în piept. N-aveam nicio poftă să merg la un restaurant spaniol; tocmai mă întorsesem din Spania unde,

în vreme ce poporului îi ghiorăiau mațele de foame, pe însoțitorii Evei Peron ne îndopaseră cu o exagerare scandaloasă. Dar m-am supus, n-am avut încotro. Voiam ca tata să se bucure şi, dacă îşi dorea să dea dovadă de curtoazie față de Olivia, n-aveam să-l refuz.

— De acord. Am să fac o rezervare.

— Nu-i nevoie să vii cu noi dacă eşti ocupată.

— Am terminat deja.

— Atunci poate că preferi să stai cu copilul.

— Mai vedem. Să ştii că nu ne-au mai rămas multe zile de stat.

Un chelner s-a apropiat, împingând căruciorul cu deserturi. Amândoi au cerut coupes dame blanche somptuoase, iar eu doar fructe de sezon.

— Ei bine, cu privire la asta..., a adăugat tata după ce fuseserăm serviți. Nu cred că-i vreo grabă să plecăm din Londra.

Tocmai luam cu furculița o căpşună, dar n-am ajuns s-o duc la gură.

— Ba da, este. Chiar în seara asta, de fapt, am să cumpăr biletele. O să găsim fără probleme un vapor care trece prin Gibraltar, iar un amic spaniol de la BBC mi-a zis chiar ieri că pleacă mai multe feriboturi pe săptămână de la Plymouth la Santander; de acolo, vei ajunge foarte simplu la Fuenterrabia.

Pomenind de un amic, mă referisem la Ara. Rezident veteran în Anglia, cunoştea, deşi le folosea puțin, toate formele posibile de legătură cu Spania. Dar abia dacă tata mi-a dat vreo atenție, concentrat, ca şi Olivia, doar la cupa lui de înghețată cu frişca şi sos de ciocolată, un deliciu nebănuit pentru stomacurile lor care sufereau de pe urma a două perioade postbelice, la fel de acre.

— Stai să vezi, fata mea, Olivia şi cu mine ne-am gândit...

M-am încruntat. Ne-am? Ne-am gândit, spusese? Auzisem bine? Olivia şi tata se gândiseră la ceva pe la spatele meu? Atunci a luat ea cuvântul.

— Eu invitat Gonzalo to stay in London, a anunțat ferm într-o spaniolă groaznică. Ca să-şi confirme spusele, a început să-şi curețe bine cupa de înghețată. Clinchetul linguriței care lovea cristalul mi-a rămas înfipt în urechi.

Niciunul dintre noi trei n-a scos o vorbă pe drumul de întoarcere. Numai când noi doi ne-am dat jos din taxi, înainte să intrăm în hotel, iar ea să-şi continue drumul spre The Boltons, l-am înfruntat pe tata, nemaiputând să mă abțin.

— N-ai vrea să-mi explici ce naiba puneți la cale tu şi soacră-mea?

— E o femeie uimitoare, Sira.

— Uimitoare, chiar ăsta e cuvântul, n-ai fi putut găsi o etichetă mai bună. Şi acum, spune-mi, ce-ai de gând să faci cu amica asta uimitoare?

Mi-a răspuns laconic.

— Hai înăuntru.

Mi-a pus o mână pe cot şi a dat să facă un pas înăuntru, dar l-am oprit.

— Aici, chiar acum, Gonzalo. Spune-mi, te rog, ce-am pierdut, ce se petrece.

Eram sub marchiza mare de la intrare, iar doorman-ul ne-a privit cu coada ochiului. Tata s-a gândit câteva secunde ce să-mi spună, privirea i-a rătăcit mai întâi spre partea cealaltă a străzii, peste coroanele copacilor din parc. Apoi s-a întors iar spre mine şi m-a privit drept în ochi.

— Ştii de când nu mă mai face o femeie să râd, Sira?

Nu ştiam şi nici nu-mi păsa. Iar în momentul ăla nici n-aveam chef să rezolv ghicitori.

— Nu exagerez dacă-ți spun că ultima a fost mama ta.

Chiar şi aşa, n-am putut să nu fac socoteli. Mama, Dumnezeule.

Erau mai bine de treizeci de ani de-atunci.

— Olivia e magnifică, a continuat. Este... este... diferită, unică.

I-am retezat-o imediat.

— Ascultă-mă, Gonzalo... Niciodată nu-i spuneam tati, nici tată, nici nu mă adresam lui cu vreun apelativ afectuos. Ascultă-mă bine. Ea e mama lui Marcus, bunica lui Victor, sunteți... sunteți aproape rude.

— Nu mai continua, Sira. Pe drumul ăsta, argumentele tale dau greş. Nici măcar noi doi nu figurăm nicăieri oficial ca tată şi fiică. Formal, n-am nicio legătură cu Olivia.

Avea dreptate. Avea toată dreptatea, mintea părea că mi se atrofiase. Aveam nevoie de motive solide, serioase, dar eram atât de furioasă, încât nu reuşeam să le găsesc. Aşa că a trebuit să recurg la adevărurile mele cele mai directe.

— E egoistă, băgăcioasă, manipulatoare şi mincinoasă. Din gât i-a izbucnit un hohot de râs.

— E soacra ta, atâta tot.

— E o ipocrită. Şi nu mă poate înghiți.

— Pur şi simplu o derutezi. Nu ştie cum să se poarte cu tine. O depăşeşti, i se pare că eşti inacceptabilă, ciudată.

Oricum, n-avea nicio importanță; relația dintre Olivi.i i mine ne privea exclusiv doar pe noi două. Dar acum mă îngrijora relația ei cu tata. Absurditatea pe care o puneau ei doi la cale.

— Bine, perfect. îmi retrag cuvintele; eu sunt complicată, iar Lady Olivia Bonnard e încântătoare, o persoană blândă şi maleabilă. Dar spune-mi, te rog, ce-ai de gând cu ea?

A dat din umeri.

— Sincer? Habar n-am. Nu mi-e clar decât că, pentru moment, nu vreau să plec nicăieri. Nu vreau să plec de lângă ea.

— Dar, dar, dar...

Mi se uscase gura, vorbele îmi rămăseseră în gât. Un automobil foarte luxos a oprit în apropiere, a coborât un cuplu, un băiat de serviciu s-a grăbit să le ia pachetele. Au intrat, vorbind între ei mult mai tare decât englezii; ea, blondă şi grațioasă, a izbucnit în râs. Americani bogați care se întorceau de la cumpărături de pe Bond Street, hotelul gemea de ei.

— Zilele astea am petrecut multe ore împreună, a continuat Gonzalo, în timp ce tu te ocupai cu înregistrările, luai parte la întruniri şi îți vedeai mai departe de viață. Şi ne-am înțeles.

Voiam să-i amintesc că engleza lui era mediocră, iar Olivia nu putea să lege trei vorbe la rând în limba noastră. Dar mi-a luat-o înainte.

— La unele vârste, nu-i nevoie să vorbeşti prea mult.

În lobby-ul hotelului începea probabil să servească ceaiul; lângă noi, continuau să oprească maşini particulare şi taxiuri, vărsând clienți care intrau aproape atingându-ne, nu ne clintiserăm din loc. Eram tot acolo, iar eu rămăsesem în fața lui Gonzalo Alvarado: inginerul care nu mai proiecta, madrilenul matur care citea ziarul ABC, bărbat cu rutine fixe şi auster în excese şi gesturi teatrale; i se destăinuia fiicei lui naturale sub marchiza de la The Dorchester, în exclusivistul Mayfair din Londra străină, unde chiar eu îl trăsesem fără să prevăd consecințele.

— Pentru Dumnezeu, tată..., am şoptit. Era prima dată când îi spuneam aşa, prima în viața mea. N-o să-mi zici acum că te-ai îndrăgostit de Olivia.

66

Birourile firmei Brax Insurance Ltd se aflau într-o clădire impunătoare din City. Pe King William Street, ca să fiu mai precisă, foarte aproape de monumentul ridicat în amintirea marelui incendiu care pustiise oraşul cu secole în urmă.

N-am întâlnit pe-acolo florari pe la colţuri, nici fete cu sandale şi rochii de vară. Majoritatea erau bărbaţi circumspecţi, în costume din trei piese, de culoare închisă, la fel de sumbre ca acelea pe care le purtau iarna. Mergeau grăbiţi cu pantofii lustruiţi, întotdeauna negri, după regula strictă care cerea no brown in town: greşeala de-a purta pantofi maro transforma orice bărbat din domeniul financiar într-un amărât. Am presupus că femeile, puţine la număr, erau secretare în drum către cine ştie ce comision; şi ele erau îmbrăcate auster, molipsite de la superiorii lor şi de la anturaj. Cu pălăria mea de sisal, mănuşi de culoare deschisă şi un tailleur uşor, m-am simţit dintr-odată coborâtă parcă din altă galaxie, nu dintr-un taxi.

Acel Gregory Sacks se oferise să vină să mă vadă în persoană într-un loc ales de mine, dar din nou preferasem să fiu eu cea care să se pună în mişcare: credeam că distanţa fizică avea să-mi aline neliniştea care mă rodea pe dinăuntru. Tata şi Olivia împreună, Dumnezeule mare! Nu-mi ieşea din minte. De fapt, şocul provocat de veste mă împinsese în mare măsură să fac pasul acela: un fel de fugă drept înainte, ca să mă depărtez de realitatea atât de incomodă. Din cauza asta, în seara precedentă, după anunţ, pe când Gonzalo se pregătea, făcându-şi iluzii de novice, s-o ducă pe soacra mea să cineze la Martinez, am dat un telefon de la mine din cameră.

Convorbirea a fost scurtă şi neutră: n-aveam nici cea mai mică idee cu ce fel de om urma să stau faţă-n faţă a doua zi

de dimineață. M-a primit un bărbat înalt şi scheletic, cu un costum sobru din trei piese, cravată sobră şi chip sobru, cu pielea aproape transparentă, în jur de cincizeci de ani. Rezervat, teribil de serios. în biroul lui, ca o extensie a sa, nu păreau să încapă superficialitatea sau prospețimea: pereții cu lambriuri din lemn, draperiile groase şi covorul oriental împiedicau asta. O masă de scris prezida încăperea; în spatele ei era un fotoliu rotativ Chesterfield, iar în față două fotolii normale. Mi-a oferit unul dintre ele, am luat loc ascultătoare.

— Am fost informați cum trebuie de eficiența operativă, de maxima discreție şi de demnitatea dumneavoastră.

Până unde mersese Kavannagh când îi prezentase individului acreditările mele? Doar până la acel Rainbow Tour al Evitei? Până la activitățile mele de la Madrid pentru englezi în timpul războiului? Până la Rosalinda, Beigbeder şi îndepărtata întâlnire cu Hillgarth la American Legation? Nu l-am întrebat, şi nici el nu mi-a dat vreun indiciu.

— Prin urmare, considerăm că dumneavoastră ați putea fi persoana potrivită să abordeze anumite misiuni legate de o chestiune extrem de delicată la care lucrăm. Fără să vă copleşim cu detalii interne, pot să vă spun încă de pe-acum că e ceva legat de o poliță de asigurare foarte concretă; o poliță care ne modifică schemele tradiționale cu privire atât la natura piesei de asigurat, cât şi la mediul în care vă veți mişca.

Am consimțit din nou, deşi n-aveam nici cea mai mică idee unde voia să ajungă acel domn Sacks cu discursul lui.

— Înainte de toate, dați-mi voie să vă pun la curent. Presupun că ați auzit vorbindu-se de familia Romanov.

Ruşi, da. Chiar dacă nu aveam prea multă şcoală, măcar atât ştiam şi eu. Dar ce naiba aveam de-a face cu țarii Rusiei englezul circumspect şi eu?

— Trebuie să ne întoarcem în timp până la ei, ca să vă ofer o imagine completă a chestiunii. Astfel, după ce a izbucnit Revoluția bolşevică, mare parte din bijuteriile magnifice strânse de dinastie de-a lungul a mai bine de trei sute de ani i-a rămas noului Stat, unele au fost vândute pe piața neagră chiar în țară, iar altele au dispărut fără urmă; totul duce la presupunerea că nişte mâini hrăpărețe le-au demontat ca să le scoată din țară pe bucăți, aproape piatră cu piatră.

Am mişcat încet bărbia în sus şi în jos, semn că nu pierdeam firul.

— Pe lângă toate astea, a continuat, există şi un număr mare de bijuterii care au ieşit din Rusia, dar li s-a putut da de urmă. De îndată ce-au trecut frontierele, mare parte dintre ele au fost vândute sau licitate, uneori au rămas în mâinile unor cumpărători anonimi, ocazional în ale unor persoane publice: milionari, celebrități, inclusiv membri ai altor case regale. De fapt, unele dintre ele se află acum chiar în proprietatea familiei noastre regale.

Fața mea impasibilă l-a făcut pe Sacks să-şi întindă colțul stâng al gurii.

— Să nu credeți că sunt la curent cu intimitățile dinastiei țariste, doamnă Bonnard; vă povestesc doar lucruri pe care le-am aflat de foarte puțină vreme, din simpla necesitate legată de chestiunea care ne aduce împreună.

Am încuviințat pentru a patra, a cincea sau a şasea oară, pierdusem deja şirul încuviințărilor.

— Şi aşa ajungem la scopul nostru. Printre bijuteriile care au scăpat şi au ajuns în Occident, sunt şi cele care au aparținut văduvei marelui duce Vladimir Alexandrovici, unchiul țarului Nicolae al II-lea. Ducii din Sankt-Petersburg erau, se pare, unul dintre cele mai importante cupluri de la curte; când situația s-a înrăutățit, ea a putut să fugă în

Crimeea doar cu câteva bijuterii de zi cu zi. Restul, cele cu adevărat valoroase, le-a ascuns într-un compartiment secret din palatul lui Vladimir.

În cele din urmă, ea a reuşit să fugă la Veneția; a fost ultima din familia Romanov care a părăsit teritoriul rus.

S-a oprit, schimbând tonul.

— Pare un roman, nu-i aşa? a zis.

Am ridicat din umeri, nu aveam un răspuns. Atunci şi-a continuat monologul.

— Iar între timp, un anticar britanic expert în artă şi cunoscut al familiei regale, un anume Albert Spotford, se pare că a reuşit să intre în palat îmbrăcat ca un simplu muncitor, a recuperat clandestin bijuteriile şi, ascunse în nişte genți mari din piele, le-a adus la Londra, unde locuiau în exil fiii marii ducese. Câțiva ani mai târziu, după moartea ei, familia a împărțit moştenirea, şi fiecare a făcut ce-a vrut cu partea lui; unele piese au rămas în familie, iar altele, cele mai valoroase, au fost până la urmă vândute. Legendara tiară Vladimir, de pildă, e chiar acum în proprietatea reginei Mary. Şi superbul set de smaralde pe care ducesa îl primise ca dar de nuntă de la socrul ei, țarul Alexandru al II-lea, a ajuns în mâinile bijutierului Pierre Cartier pentru o sumă secretă la momentul respectiv, dar cu siguranță foarte mare.

Pe masa de scris, Sacks avea o mapă din piele vişinie pe care a deschis-o cu delicatețe. A scos o poză cât o jumătate de pagină şi mi-a întins-o.

— Aceasta era montura originală a legendarelor smaralde ale marii ducese Maria Pavlovna când au ieşit din Rusia. Chiar se spune că e posibil să fi aparținut în trecut Ecaterinei cea Mare.

Deşi imaginea era în alb-negru, am observat totuşi că erau frumoase şi somptuoase, aşa cum nu mai văzusem

niciodată. O broşa mare cu un smarald hexagonal enorm şi un colier cu un număr substanţial de pietre.

— După achiziţie, ca să le înlăture aerul cam imperial şi să le adapteze la moda momentului, Cartier le-a refăcut sub forma acestui colier lung în stil Art Deco. I se spune sautoir; până acum nu cunoşteam denumirea aceasta, scuzaţi-mi ignoranţa.

Mi-a întins peste masa de scris a doua fotografie. Aceleaşi pietre, într-adevăr, compuneau acum ceva cu totul diferit: un colier lung şi splendid, în stilul anilor 1920, cu marele smarald pus cel mai jos, iar restul, după dimensiuni, în ordine descendentă.

— Creaţia lui a fost cumpărată de o milionară excentrică din Chicago, Edith Rockefeller McCormick; se estimează că ar fi dat pe ea aproape o jumătate de milion de dolari. Nu eu o

consider excentrică, vă rog să mă înţelegeţi. Nu sunt o persoană care să emită judecăţi de valoare cu uşurătate; menţionez detaliul, fiindcă s-a dovedit clinic că doamna se credea o reîncarnare a faraonului Tutankhamon.

N-am ştiut dacă să râd sau s-o iau la goană. Tot ce-mi auzeau urechile era atât de insolit, extravagant şi străin mie, încât brusc m-am simţit într-o operetă. Compartimente secrete cu comori ascunse, anticari deghizaţi care puneau mâna pe ele de-a moaca şi americane într-o ureche care credeau că fuseseră faraoni egipteni. Mai era şi acel domn înalt şi serios, cu faţa ca de ceară, care-mi povestea totul într-un birou londonez sufocant unde abia intra lumina, chiar dacă eram într-o zi splendidă de iulie. Ce cauţi tu acolo, fetiţo? mi-ar fi reproşat mama. Nu mai pleca urechea la prostii, du-te chiar acum la băiatul tău, desparte-l pe taică-tău de scorpia de soacră-ta şi vino acasă. Să vin acasă, asta mi-ar fi cerut Dolores, croitoreasa din strada

Redondilla, atât de directă şi pragmatică mereu. Acasă. Ca şi cum eu ştiam unde era acasă.

Străin de gândurile mele, Sacks şi-a continuat povestirea.

— Ca să închidem episodul şi să-l legăm de prezent, smaraldele au fost cumpărate din nou de Cartier după divorţul deja menţionatei proprietare. Se zice că pietrele au revenit în Europa scoase din colier şi trimise într-un mod, să spunem, nu prea ortodox. Ştiţi cum?

Am ridicat din sprâncene. Nu, nu-mi închipuiam ce nouă aberaţie era gata să scoată pe gură.

— Se pare că le-au ascuns în calele a două cargouri care transportau ceai. în una a venit gemă principală, iar în cealaltă, restul. Se spune că averea doamnei începea să pălească, iar ea voia să evite probleme vamale, asigurări şi impozite. Aşa stand lucrurile, şi smaraldele fiind cumpărate de magazinul de bijuterii, au fost puse din nou la vânzare. Setul conţine acum doar şapte pietre. Le-au redimensionat, dându-le formă octogonală, iar stilistul casei Cartier, un oarecare... A luat de pe masă o carte de vizită şi a citit cu glas tare: ...un oarecare Lucien Lachassagne a creat o piesă total diferită. Conform hotărârii luate de noua cumpărătoare, pietrele formează acum o tiară care se poate tansforma într-un colier la baza gâtului, priviţi... în mâinile mele a ajuns a treia fotografie.

— Nu se vede bine, pentru că nu e color, dar montura e din aur galben, nu din platină ca înainte. Se pare că modelul este inspirat din arta hindusă, de la coroanele dinastiilor...

— Domnule Sacks?

A ridicat surprins ochii spre mine.

— V-ar deranja să-mi spuneţi totuşi de ce aveţi nevoie de mine în chestiunea asta?

— Scuzați-mă. Scuzați-mă, a murmurat. Bat prea mult câmpii. Să revenim, da. în ciuda introducerii mele prolixe, cred că vă e limpede că nu sunt expert în bijuterii, ci în asigurări. Nu mă pricep la puritate şi frumusețe, nici la tăieturi sau fațetări, nici măcar la carate. Eu mă ocup doar de numere: cât pot să risc ca să primesc o compensație în afacere. Şi fiindcă ni s-a oferit posibilitatea de-a asigura smaraldele, la Brax Insurance analizăm până unde suntem acoperiți. Şi pentru asta, trebuie să lucrăm cu previziuni potențiale.

— Şi eu? Ce-aş avea de făcut în toate astea?

— Am fost informați că următoarea destinație a smaraldelor, cel puțin pentru o vreme, va fi Tangerul. Proprietara lor tocmai a cumpărat acolo un palat şi are intenția să le poarte la inaugurarea lui. Iar amănuntul acesta ne deconcertează şi îngrijorează. De aceea, înainte de-a ne angaja, trebuie să facem o apreciere completă a riscului.

— Ați putea fi mai explicit?

Şi-a dres glasul, pregătit să treacă la subiect.

— Avem nevoie de o analiză detaliată a palatului Sidi Hosni, cu împrejurimile şi particularitățile lui. Vrem să ştim cine se va mişca în acest cerc, de la servitori până la vizitatorii ocazionali ai reşedinței. Ne-ar interesa, de asemenea, să aflăm ce fel de petrecere vrea să organizeze şi multe alte detalii de luat în considerare când evaluăm limitele poliței noastre.

În sfârşit. Deci asta era, în sfârşit pricepeam. Aici nu existau nici interese oficiale, nici chestiuni care să provoace dezacorduri între țări. Acum era vorba doar de o simplă problemă financiară.

— Şi dumneavoastră doriți... ca eu să fac un raport despre asta?

— Aşa este. Să intraţi în anturajul acela şi să ne puneţi la curent în detaliu. Apoi, noi vom decide în funcţie de particularităţi şi posibila vulnerabilitate a locului. Dar numai în condiţiile în care consideraţi corectă, drept remuneraţie pentru munca dumneavoastră, suma de două mii cinci sute de lire.

Am înghiţit în sec pe ascuns. Era o găleată de bani.

— Daţi-mi voie să vă vorbesc sincer, doamnă Bonnard. Brax Insurance e foarte interesată de această clientă. Chiar dacă newyorkeză prin naştere, are tot mai multe bunuri şi proprietăţi în Marea Britanie şi Europa. Şi, cu toate că a colaborat până acum cu o companie de asigurări tot newyorkeză, noi sperăm să preluăm treptat acoperirea patrimoniului său, dezvoltând pentru ea un portofoliu mult mai amplu. Pentru a stabili totuşi cât mai bine bazele relaţiei noastre, în această primă apropiere prin intermediul tiarei cu smaralde, vrem să înaintăm cu paşi mici. Veţi vedea...

I-am tăiat vorba. Nu-mi păsa de firma şi procedeele lui. Altceva voiam să ştiu.

— Şi aţi prevăzut pentru mine vreun fel anume de..., să spunem, pretext sau acoperire sau subterfugiu cu care să mă apropii de scopul propus?

Când mă transformasem într-o presupusă croitoreasă marocană, prima dată, şi, după aceea, când devenisem o jurnalistă falsă de la BBC, rolul meu fusese gata stabilit: cineva decisese dinainte sub ce acoperire urma să mă protejez. Dar sectorul asigurărilor era mult mai puţin ingenios.

— Asta o vom lăsa la alegerea dumneavoastră; credem că veţi găsi şi singură cea mai bună cale.

M-a trecut un val de căldură teribil, am vrut să merg la fereastră, să trag dintr-o mişcare draperiile şi s-o deschid. Dar nu m-am clintit din fotoliu.

— Mai lipseşte un singur detaliu, am spus în schimb. N-aţi menţionat numele actualei proprietare a smaraldelor şi al palatului din Tanger.

— Adevărat. înţeleg că nu locuiţi permanent în Marea Britanie, dar poate că aţi auzit de magazinele Woolworths.

— Le ştiu, aşa este.

Dintr-unul din ele cumpărasem cu câteva luni în urmă câteva lucruri pentru Victor.

— În cazul acesta, vă va fi uşor să faceţi legături. Vorbim despre Barbara Hutton, moştenitoarea acelui imperiu.

67

Tangerul a început să mi se desfăşoare în faţa ochilor alb şi compact, profilându-se pe cerul luminos ca o grămadă de cubuleţe puse de-a valma unul peste altul. Deşi mă străduiam să mă împotrivesc, n-am putut să nu rememorez o altă sosire aici. Trecuseră unsprezece ani şi câteva luni de când traversasem Strâmtoarea împreună cu Ramiro, în aceeaşi direcţie, pe când eram o tânără supusă şi imprudentă. Acum nu călătorea niciun bărbat alături de mine, în schimb aveam în grijă un copil, o doică şi un bagaj voluminos. Dar şi răni pe suflet. Şi o misiune concretă.

M-am emoţionat când am văzut cine ne saluta de pe chei, fluturându-şi braţele de zor. îmbrăcat în in bej-închis, cu un papion extravagant şi ochelari noi, ne aştepta Felix Aranda, vecinul meu de pe vremea atelierului din Sidi Mândri. Nu pierduserăm legătura de-a lungul anilor, ştiam că se mutase de la Tetouan la Tanger după moartea mamei lui, că lucra într-un birou şi încerca, când inspiraţia şi viaţa îi

permiteau, să facă primii paşi în lumea artei. îi trimisesem o cablogramă de la Londra, anunţându-i sosirea noastră.

— Ce bucurie să te revăd, împărătească a imitaţiilor!

Nu mi-am putut reţine hohotele de râs; aşa mă striga în trecut, când încerca să mă înveţe modalităţi, indicaţii şi manevre ca să-mi duc clientele de nas dându-mă drept croitoreasa cosmoplită şi rafinată care fireşte nu eram.

Felix ne-a îmbrăţişat, ne-a complimentat şi ne-a lăudat, le-a cerut hamalilor în arabă să ne ia bagajele. O oră mai târziu, beam cu toţii un gin-fizz pe terasa hotelului Cecil. Curios ca de obicei, m-a bombardat cu întrebări.

— Şi iubita noastră Mrs. Fox? Ce ştii de Rosalinda?

— Am încercat să dau de ea, dar fără succes.

— Porumbiţa şi-a luat zborul...

— Exact, însă n-am idee unde.

— Dar despre mult iubitul nostru preaînalt comisar ai veşti? Nu l-au mai pomenit prin ziare.

— Nici de Beigbeder nu ştiu nimic.

Am luat amândoi o înghiţitură din ginul cu lămâie, apoi am tăcut, atenţi parcă la plaja de la picioarele noastre sau la linia litoralului spaniol de pe celălalt ţărm al Strâmtorii. Dar minţile noastre reveniseră în zilele când prietena mea şi iubitul ei formau cuplul cel mai controversat din Protectorat: englezoaica tânără, dezinhibată şi militarul franchist mai în vârstă, puternic, fascinant, uşor excentric. Atinseseră gloria, apoi, odată obţinută, înfruntaseră establishment-ul franchist şi se prăbuşiseră în infern. El ajunsese o jucărie stricată; ea poate că reuşise să-şi îndrepte soarta.

— Şi ce s-a întâmplat cu Marcus, draga mea...

Felix era la curent cu tot; poate de-aia nici nu-şi terminase fraza, doar şi-a ridicat paharul ca şi cum toasta pentru soţul meu mort. L-am imitat, străduindu-mă să nu vărs vreo lacrimă în spatele ochelarilor de soare.

— Ei bine, să lăsăm nostalgiile şi să fim practici. Ia spune-mi, eşti doar în vacanță ca o lady în toată regula sau ai intenția să rămâi?

Mi-am aranjat pliurile rochiei de bumbac alb în timp ce-mi ordonam vorbele.

— Vin, printre altele, să-ți propun ceva care seamănă cu o colaborare.

M-a privit ironic. Păstraserăm legătura de-a lungul anilor, într-adevăr, dar superficial. Niciodată nu-i pomenisem de înțelegerea mea cu britanicii, nici de presupusele treburi jurnalistice ale lui Marcus. Totuşi, isteț cum era, Felix bănuia cu siguranță mult mai multe lucruri în afară de cele de care-i povestisem.

— Şi ce vrei de la mine? Să fac tigheluri şi tivuri? Sau să-ți desenez schițe ca acel costum de tenis. îți aduci aminte?

— Să devii un fel de asistent, asta-ți propun.

Ecoul hohotelor lui a răsunat pe terasă, mai multe capete s-au întors spre noi. Cecil era un hotel din secolul al XIX-lea, uşor decadent, cu vedere la mare, plin de turişti, mai ales britanici, poate cam bătrâni şi ofiliți, dar distinşi fără îndoială; dintre cei care nu voiau să-şi schimbe obiceiurile estivale.

— Ssst, taci, Felix! Fii atent. Sunt aici pentru o treabă. Ca s-o duc la bun sfârşit, am nevoie de sprijin, întăriri, relații. Mi-ar plăcea să-mi dai o mână de ajutor.

— O mână şi pe cealaltă, un picior şi pe celălalt... Orice o trebui, regina mea.

— Perfect. Şi acum spune-mi: cât de bine cunoşti Tangerul actual, dincolo de anturajul tău?

— Anturajul meu? Care anturaj? De când a murit mama şi mi-am luat zborul din Tetouan sunt liber ca pasărea cerului, draga mea. Nu mă leagă nimic de nimic. Mă duc, vin, mă mişc...

— Wonderful, my dear. Eşti angajat, dar s-o luăm pe rând. Mai întâi, ajută-mă să caut o casă cât mă duc eu câteva zile la Tetouan s-o văd pe mama.

Şocat, a deschis gura atât de larg, încât aproape i-am văzut omuşorul.

— Chiar ai de gând să-ţi cumperi...?

— Să cumpăr nici vorbă, aiuritule. Pur şi simplu să închiriez. O casă pentru câteva luni; nu ştiu cât vom rămâne, dar prefer să fiu prevăzătoare. O casă cu grădină, pentru copil. Mobilată, mare, comodă, frumoasă.

— Bine, lasă-mă să caut şi te anunţ. Deşi se zice că preţurile cresc nebuneşte, te avertizez. De când s-au cărat spaniolaşii şi s-a terminat războiul mondial, e de tot hazul, o s-ajungem ca Monte Carlo.

Şi am ascultat iar una dintre lecţiile lui tipice, ca acelea din nopţile de la Tetouan, când traversa palierul dintre locuinţele noastre şi se aşeza la mine în salon, după ce-o lăsa pe maică-sa să doarmă, beată criţă de la atâta rachiu de anason Mono. Eu lucram la comenzile primite, iar el vorbea continuu şi entu-ziasmat despre filme americane şi mari personaje literare, bârfe din vecini, celebrităţi, ştiri mondene, frivolităţi şi orori personale şi ale altora.

— Agăţându-se de literele mărunte din Statutul Tangerului ca oraş internaţional, imediat ce-a-nceput războiul european, Franco a trimis aici pentru o vreme trupe spaniole călite, iar pe prietenii lui nazişti i-a lăsat să-şi ridice taberele în voie. Brusc, totul s-a spaniolizat graţie normativelor franchiste, chiar s-a reglementat şi folosirea altor limbi pe lângă arabă şi spaniolă.

S-au interzis jocurile de noroc şi s-a eliminat debandada nocturnă, care aici era tradiţie; au venit strâmtorări care nu se mai pomeniseră, iar atmosfera a devenit mult mai

plicticoasă şi mai demodată, înţelegi ce vreau să spun? Foarte, foarte iberică, Ferească Dumnezeu şi braţul sus[44].

Nu asta era, bineînţeles, panorama pe care o contemplam eu acum din fotoliul de răchită. Plaja era plină de oameni în costume de baie lucioase; şezlonguri şi umbrele colorate se întindeau ca nişte punctuleţe pe nisip. Terasele şi staţiunile balneare erau ticsite de clienţi şi nenumărate maşini moderne străbăteau Avenida de Espana, printre palmieri.

— Din fericire, cu puţin înainte să se termine, a continuat Felix, El Caudillo şi-a dat seama că aliaţii oricum o să câştige şi a ordonat trupelor lui să nu le mai stea pe cap. S-au redat privilegiile şi atribuţiile Statutului de Zonă Internaţională şi, între acel moment şi sfârşitul războiului, totul a continuat să fiarbă, după cum vezi; toată lumea zice că am trăit în cel mai bun Tanger din istorie, superb, prosper, minunat. E plin pe-aici de bănci, agenţii de import-export, localuri noi... Cu Europa devastată şi moartă de foame alături, noi suntem un punct apropiat şi bine cotat pe hartă. Fii atentă, se aude că o americancă multimilionară şi-a cumpărat aici un palat de cazi în cur.

— Nu mai spune! am murmurat Dar am preferat să nu intru încă în detalii. Ei bine, Felix, trebuie să ne punem în mişcare.

Mai vorbim noi de milionare şi palate; pentru moment, hai să ne organizăm...

O jumătate de oră mai târziu, Victor, Phillippa şi cu mine luam taxiul spre Tetouan. Aveam cu noi doar două valize, celelalte rămăseseră în depozitul de bagaje la Cecil: alte valize, un cufăr, aparatul meu de radio şi câteva pachete cu ultimele cumpărături făcute la Londra. Chiar dacă acum existau în Tanger hoteluri mai moderne şi mai mondene, locul ăla, cu opulenţa lui perimată, avea să-mi servească perfect ca punct de plecare.

Cu un nod în gât, am străbătut iar şoseaua Tanger-Tetouan, unde fiecare curbă îmi trezea câte o amintire. Călătoria înspăimântătoare cu autobuzul La Valenciana când pierdusem prima sarcină. Drumurile dus-întors cu maşina decapotabilă a Rosalindei ca să negociem întâi datoria lăsată de Ramiro pe numele meu la Continental şi apoi să-l implorăm pe consulul britanic să ne dea o mână de ajutor ca mama să poată părăsi Madridul şi să vină în Maroc. Zilele de repaus, excursiile cu Marcus.

Mi-am revenit când am văzut oraşul în depărtare; m-am şters cu o batistă sub ochi, în caz că rimelul amestecat cu emoția lăsase vreo urmă trădătoare.

— Mohamed Torres numărul 17, i-am cerut taximetristului.

Mama ne aştepta pe balcon. Sunasem la telefonul Casei Ros, un magazin din apropiere; lăsasem un mesaj, anunțând că urma să ajungem pe la opt seara, dar ea stătea de gardă probabil de la ora siestei. Toate lacrimile pe care mi le reținusem în fața lui Felix pe terasa de la Cecil şi pe drum s-au revărsat acum, având-o în față. Mama mea, îmbrăcată în liliachiu şi fără urmă de machiaj. Integritatea în persoană, vocea conştiinței mele. Demnitatea în persoană, cea care mă adusese pe lume singură şi mă crescuse cu sacrificii până când eu, fata ei, hotărâsem să plec de lângă ea ca să mă duc după un cretin. Mama mea, Dolores, atât de stoică mereu, îmi copleşea acum băiatul cu dezmierdări, în timp ce mă ținea strâns de braț, aproape înfigându-mi unghiile în carne. De parcă s-ar fi temut să nu fug iar.

Apartamentul era simplu şi foarte curat; mobile austere, masă rotundă cu suport pentru mangal dedesubt, maşină de gătit economică şi perdele din muselină. Soțul ei, Sebastián, era un om liniştit şi tăcut, văduv, pensionat recent ca funcționar la poştă, originar din Granada, dar

rezident în Protectorat de când se proclamase pacea, prin anii o mie nouă sute douăzeci şi ceva.

Am ieşit cu toţii să ne plimbăm cu Victor pe strada Generalisimo, în sus şi în jos; întâi ne-am dus până la Piaza de Espana, apoi ne-am întors până la Piaza Primo; ei salutau oamenii, iar mama îşi prezenta cu mândrie nepotul cunoscuţilor care ne ieşeau în cale în timp ce eu întâlneam locuri din trecut, scânteieri de nostalgii ascunse. La căderea serii, Tetouanul era aglomerat, frumos şi cald, cu faţadele albe, tuşele verzi şi lumina lui unică. Perechi, familii, grupuri de prieteni, câţiva soldaţi din Infanterie, Artilerie, Aviaţie, dar şi din unităţile din Ceuta şi Melilla: toţi mergeau fără grabă pe străzi sau se aşezau pe terasele barurilor şi cafenelelor la o graniţa de lămâie sau o bere, o îngheţată la cofetăria La Glacial sau simple cornete cu seminţe şi fructe uscate proaspăt prăjite. Amestecaţi printre ei, arabi cu djellaba şi arăboaice cu haik. La sfârşitul plimbării am mâncat faimoasele pinchitos[45] într-o cafenea micuţă de lângă înaltul Comisariat. A trebuit să fac un mare efort ca melancolia să nu mă înece printre înghiţituri.

Ne-ar fi fost mult mai comod să rămânem la hotelul Nacional sau Dersa, dar n-am vrut să dispreţuiesc eforturile mamei. O vecină îi împrumutase un leagăn pentru Victor, pe care-l pregătise deja cu cearşafuri de un alb imaculat, proaspăt călcate. Mie îmi revenise un pat îngust în aceeaşi încăpere, iar Phillippei, un fel de divan extensibil în camera din mijloc unde erau maşinile de cusut, a lui Dolores şi a mea, curate şi tăcute, împietrite în timp. într-un moment în care nu mă vedea nimeni, în timp ce zarva continua în cealaltă parte a coridorului, am trecut uşor mâna peste ele.

Fusese o zi lungă, eram epuizată. Chiar şi aşa, după ce au adormit toţi, am găsit în mine puterea să stau de vorbă cu mama pe balconul sufrageriei larg deschis spre noapte,

cu cerul senin plin de stele în faţa noastră şi cu silueta impunătoare a Defileului în depărtare.

— Şi despre tatăl tău ce mai ştii? L-ai mai văzut în ultimul timp?

Spre nemulţumirea mea, Gonzalo rămăsese la Londra. Mai exact, la The Boltons; instalat chiar în dormitorul pe care-l ocupasem eu luni la rând. Când îmi pomenise de hotărârea lui, nu-mi venise să cred. Dar cum? Tu, tu, tu..., mă bâlbâisem. Cum ai să te muţi în casa fe... fe... fe...? Ca simplu musafir, Sira, insistase el. Olivia m-a invitat, şi cred că-i o idee bună. E mai comod şi mai puţin costisitor decât la hotel, şi aşa o să ne ţinem companie unul altuia.

În Spania noastră pudică, o asemenea situaţie ar fi fost inacceptabilă: o femeie şi un bărbat nebinecuvântaţi prin legământul căsătoriei în niciun caz n-ar fi trebuit să locuiască sub acelaşi acoperiş. Cu atât mai puţin fiind vorba de nişte cetăţeni integri, maturi, conservatori şi burghezi serioşi. Chiar şi la Londra, mai puţin demodată decât Madridul, concubinajul era o sminteală. Şi n-ai de gând să te duci la Fuenterrabia? am întrebat, încercând să-l atrag cu ceva îmbietor. Vedem noi mai încolo, a fost tot ce-a răspuns. Am ales să nu mai insist, nici să-i dezvălui dedesubturi din testamentul lui Marcus. Dacă-aş fi vrut, aş fi putut să arunc în aer aiureala aia, exercitându-mi drepturile legale asupra proprietăţii locuinţei. Dominic Hodson lăsase totul bine stabilit înainte să se întoarcă la Nairobi, făcuse toate demersurile formale. Dar nici n-am deschis gura despre aşa ceva şi nici n-am mişcat vreun deget - doar am luat masa cu ei de rămas-bun, în sufrageria atâtor altor ocazii. Eu am adus vinul şi alimentele pe care le cumpărasem vizitând din nou Fortnum & Mason şi le dusesem jos la bucătărie pe ascuns, pentru ca mai apoi să le servească la masă Gertrude. Am preferat să nu fiu eu cea care-l dezamăgeşte

pe tata în ultima noastră seară împreună, eram convinsă că realitatea se va ocupa de asta.

În orice caz, acum, când o reîntâlnisem pe mama, Gonzalo Alvarado şi Olivia Bonnard rămăseseră foarte departe.

— E bine, atât am răspuns; n-avea rost să-i dau şi alte explicaţii. Anii trec şi peste el, ca peste toţi, dar e în regulă.

A doua zi de dimineaţă, când luam micul-dejun, cineva a sunat la uşă, a deschis Sebastiân.

— Unde-s cele mai harnice mâini din toată Africa, unde-i cea mai bună croitoreasă din lume? Şi unde-i copilul ăla pe care o să-l pup pân-o să-l albesc?

Pe coridor striga fără rezerve şi bocănea cu tocurile nimeni altcineva decât Candelaria: contrabandista slobodă la gură, neobrăzată şi dragă nouă.

— Aseară muream de nerăbdare să vin la voi, m-aş fi dus chiar şi la coafor! Dar n-am vrut să mă bag peste familie, ca să nu fiu nepoliticoasă. Acum, că-i dimineaţă, cum am deschis ochii, ce mi-am zis: gata cu aşteptatul.

Şi-a terminat tirada chiar când a apărut în uşa sufrageriei, în sfârşit era în faţa mea. Mai bătrână, mai rotofeie, cu ruj pe buze în cinstea mea, îşi ţinea strâns la subraţ geanta ponosită; avea în mâini un pachet mare de churros. Neschimbată, vechea mea patroană, mereu teribilă. în pensiunea ei din La Luneta mai rămăseseră, ca nişte rămăşiţe după un naufragiu, doar cele două surori uscăţive de pe vremea mea.

— Restul oaspeţilor, a mărturisit după ce m-a îmbrăţişat, ori au plecat, ori au dat colţul. Şi alţii noi nu prea vin.

Am petrecut ziua împreună, mama şi ea certându-se care să împingă pe stradă căruciorul lui Victor; băiatul meu, oarecum zăpăcit la început, a dobândit încredere puţin câte puţin şi pe urmă şi-a dat la iveală toate caraghioslâcurile,

iar ele râdeau, nemaiîncăpându-şi în piele de mândrie. La sfârşitul serii, a venit timpul să plecăm din Tetouan. De opt, zece, douăsprezece ori a trebuit să-i repet mamei că nu mai pot să stau, dar să nu-şi facă griji; să nu fie tristă, fiindcă de-a lungul verii o să ne tot vedem. Nu a părut prea convinsă şi i-a venit greu să se prefacă.

Taxiul tocmai pornea când Candelaria i-a dat două palme peste capotă şi mi-a strigat pe geamul deschis.

— Caută-mi şi mie în Tanger un soţ sau ceva de lucru, sau ce-ţi trece ţie prin minte, da, Sirita? Că-s tare la ananghie şi accept orice, comoara mea.

68

Am refuzat prima casă pe care m-am dus s-o văd împreună cu Felix. Era în Monte Viejo şi aparţinea soţiei unui funcţionar olandez, care, rămasă văduvă, preferase să se întoarcă în ţara ei. O ţinea totuşi pregătită în caz că ar fi vrut vreodată să vină înapoi, când n-ar mai suporta ploaia şi i s-ar face dor de cerul senin din Strâmtoare. Casa era, fără îndoială, frumoasă, mare, cu mult teren în jur, dar am refuzat-o pentru că era prea departe -nu-mi plăcea să-l ştiu pe Victor singur acolo cu Phillippa, în timp eu umblam prin Tanger.

A doua a fost o vilă în Marshan, proprietatea unei familii prospere de evrei, pe Paseo del Doctor Cenarro, în capăt. Superbă, înconjurată de o grădină cu bougainvillea şi palmieri, aş fi păstrat-o pe loc dacă n-ar fi fost goală, în aşteptarea unui chiriaş care să-şi aducă singur mobila. Din fericire, a treia opţiune a fost şi ultima. Se afla într-o zonă cu construcţii noi, foarte aproape de Spitalul Italian şi lângă un club de care n-auzisem până atunci. Recent inaugurat, îmi spuseseră; foarte frecventat de americani, acum sunt o

grămadă pe-aici, de la sfârşitul războiului. Mi-a fost destul să văd piscina clubului vecin şi parcul Brooks ca să mă conving că în lipsa mea avea să fie locul ideal pentru băiatul meu şi Phillippa. Apă, umbră, oameni în jur, restaurant. în aceeaşi după-amiază, am plecat de la deca-dentul hotel Cecil şi ne-am instalat.

Era foarte spațioasă vila aceea splendidă cu ferestre înalte, muluri pe tavan şi dale noi cu modele geometrice în încăperi. Construcția era recentă, cu puțină mobilă, dar ne-am simțit bine imediat. Spre bucuria lui Victor, două pisici instalate deja în grădină au devenit şi ele locatare. Când eu puneam haine şi lucruri în dulapuri, Felix, înflăcărat de rolul de asistent, venea foarte des cu achiziții dintre cele mai nebănuite, ba două hamace pentru verandă, ba provizii pentru primele zile, ba nişte felinare frumoase de instalat la piciorul scării. Tocmai terminam de aranjat ultimele cutii când a venit cu cuceririle lui umane: două tinere maure legate cu basmale albe la cap.

— Noile tale angajate, draga mea.

Am preferat să nu protestez şi să-i spun că ajutorul uneia dintre ele mi-era de-ajuns. Amândouă au rămas în serviciul meu, la fel ca scumpa de Jamila pe vremea când eram în Tetouan, la fel ca draga noastră Sharifa, care făcuse atâtea pentru noi când ne mutaserăm în Oraşul Vechi la Austrian Hospice. Revenind la treburile mele, am încercat să-mi alung dorurile.

Două ore mai târziu, mi-am terminat treburile casnice.

— Să luăm cina în oraş, a propus Felix.

N-aveam chef şi aproape nici puteri; aş fi mâncat orice, o felie de pepene verde, o roşie cu sare şi piper, şi aş fi rămas încântată să stau de vorbă cu vechiul meu prieten sub stele, într-unui dintre hamacele aduse chiar de el, liniştită, fără urmă de machiaj şi cu părul desprins. Eram conştientă

totuşi că am nevoie să mă mişc. Abia închisesem capitolul nostalgiei, apoi pe cel administrativ. Le pusesem punct amândurora. Era momentul să-l deschidem pe următorul.

M-am îmbrăcat, fardat şi coafat cu grijă - prima seară în public dintr-o nouă etapă, trebuia să fac un efort şi să mă las condusă de Felix. El a ales terasa Le Parade, alt local nou; am presupus că era unul dintre locurile lui preferate. M-a asigurat că pe-atunci era cea mai cea pentru întregul beau monde din Tanger.

Le Parade se afla într-o vilă de pe strada Fez, transformată în restaurant, avea grădină cu garduri albe, vegetaţie stufoasă şi vreo douăzeci de măsuţe cu lumânări aprinse. Un pianist făcea ambianţa plăcută, chelnerii marocani cu fesuri roşii K mişcau sprinteni cu tăvile. Judecând după limbile vorbite şi îmbrăcăminte, clientela era variată. Franceză, engleză cu accent britanic sau american, ceva spaniolă, deşi nu prea multă, câte o rafală de italiană. Pe modelul oraşului, dar la scară mai mică.

Felix n-a salutat totuşi pe nimeni. Şi nimeni nu părea să-l cunoască. M-a mirat - din ce povestea în scrisori, după dezinvoltura cu care mă primise şi cum vorbea de unii şi de alţii, credeam că are legături solide în oraş, o grămadă de prieteni şi relaţii. Aşa că m-a şi surprins că trecuse complet neobservat de clientela aia colorată. Cu toate astea, m-am prefăcut atentă la meniu şi am aşteptat să văd cum va decurge cina.

M-am hotărât în câteva secunde, aveam să mănânc doar o limbă-de-mare. Lui, în schimb, i-a mai luat ceva, extaziat în faţa meniului, citind numele felurilor de mâncare cu mare atenţie, ca şi cum le-ar fi savurat, ezitând şi răzgândindu-se, până a ales tournedos rossini. Apoi a silabisit cuvântul champagne şi, la sfârşit, şi-a pus mâinile pe faţa de masă şi a început să privească în jur şi la concitadinii lui.

— Ooo, ia te uită, a şuşotit. Ăla cu jachetă galbenă, cu eşarfă de mătase la gât e marele David Herbert, un englez care-i un fel de lider al coloniei de anglo-saxoni. Şi aia, aia cu turban, trebuie să fie...

— Felix...

Nu m-a lăsat să intervin.

— Şi uite, uite... blondul înalt şi splendid care se duce la pian, cred că-i unul dintre proprietarii localului, îl cheamă Jay nu mai ştiu cum.

— Felix...

Nicio şansă.

— Şi ăia, ăia de la masa din fund, de după fântână, a spus aproape fără glas, topit de fericire, ăia-s scriitorii newyorkezi; au sosit de curând, după cum se vede, sunt foarte moderni şi libertini, trăiesc într-un hotel micuț din Monte, sigur scriu minunății...

— Felix, vrei să mă asculți?

— Iartă-mă, scumpo. Dar sunt aşa, aşa, aşa...

- Ia fii atent. Dar tu nu-i cunoşti personal pe toți oamenii ăştia?

— Personal? Aş vrea eu. Ştiu cine sunt, dar ei se învârt în cercurile lor.

— Şi tu, atunci?

Viața mea făcuse atâtea tumbe în ultimii ani, că, irațional cumva, am presupus că amândoi, Felix şi cu mine, făcuserăm acrobații similare în chestiuni mondene. Eu îi vorbeam în scrisori de drumurile dus-întors la Madrid, Ierusalim şi Londra, de evenimente, mari hoteluri, oameni diferiți şi specimene ciudate; îi prezentam partea cea mai frumoasă a lucrurilor, spuma care acoperea ce era neplăcut. Ca răspuns, din scrisorile lui aflasem că se mutase şi mi-am imaginat şi că plecarea lui presupusese un salt de proporții uriaşe: părăsirea existenței supuse pe care o dusese cu

mama lui ca să pătrundă în societatea cea mai cosmopolită şi sofisticată din Tanger. Dar acum realitatea îmi răsturna ipotezele. Din atitudinea lui Felix pe terasă, mi-am dat seama că plecase doar fizic, un simplu salt geografic. Oamenii care ne înconjurau la Le Parade, străinii cu un je ne sais quoi hedonist şi profesionişti expatriaţi, frivoli unii, formali alţii, variabil înstăriţi şi la fel de dezinvolţi, n-aveau nici în clin, nici în mânecă cu fostul meu vecin. Absolut nimic.

— Felix?

Mă enerva să-i tai pofta de mâncare şi să-i stric momentul. Dar trebuia să aflu.

— Oficiul de Aprovizionare, departamentul Statistici, de la nouă la două şi de la patru la şapte. Şi în timpul liber, cum ţi-am zis, încerc să pictez, deşi trebuie să recunosc că nu fac prea multe progrese. A, şi trei seri pe săptămână merg la cinema.

Asta era, despicată de sus până jos, viaţa vecinului meu. Scăpase de tirania mamei lui, fugise din Tetouan în căutarea mitului unui oraş magic, iar la final se trezise singur între străini, prins într-o muncă la fel de plicticoasă ca aceea de dinainte, incapabil să pătrundă în cercurile artiştilor extravaganţi pe care-i admira atât de mult.

— Deci n-ai legături cu toţi oamenii ăştia..., am îngânat.

Ca şi cum mai trebuia să mă conving de adevărul care-mi schimba radical previziunile.

— Uite ce-i, Sirita, a adăugat, renunţând la efervescenţă pentru moment. Chestia cu legendarul Tanger internaţional e şi realitate, şi mit. Sigur că există multă diversitate de origini; prin natura muncii mele, am în cap toate datele, vrei să ţi le recit?

N-aveam nevoie de cifre, dar m-ar fi ajutat să-mi fac o idee despre imaginea de ansamblu.

— Uite: din cei o sută de mii de locuitori pe care-i are oraşul la ora actuală, arabi marocani sunt aproape şaptezeci de mii, iar evrei marocani, vreo opt mii. Dintre creştini, pe noi spaniolii nu ne întrece nimeni, suntem recenzaţi în jur de cincisprezece mii, fără să-i punem la socoteală pe clandestini: suntem de departe cei mai numeroşi străini şi marcăm într-un anume fel viaţa oraşului, imaginează-ţi că se vorbeşte chiar de construirea unei arene pentru coride. Apoi vin francezii care, cum sunt foarte autentici şi au propriul Protectorat, pare că-s mai numeroşi, dar sunt cel mult vreo trei mii. După ei, urmează italienii şi englezii; iar după aceştia, portughezii, belgienii, olandezii şi un strop de pe restul planetei.

Şi-a plimbat privirea de jur împrejur.

— Iar aici convieţuim cu toţii, în armonie, dar totodată fiecare pe cont propriu. într-un final, oraşul e divizat de linii invizibile. Nu urbane, ci de naţionalitate, de religie, de clasă... Şi, chiar dacă unii le depăşesc, majoritatea se mişcă între limitele lor. Francezii cu francezii, englezii cu englezii, evreii cu evreii... Inclusiv colonia spaniolă, atât de numeroasă, are părţile ei delimitate. Războiul a lăsat o urmă adâncă între cele două tabere; pe de altă parte, funcţionarii din Administraţie sau oamenii de afaceri sau profesionişţii de vârf, ce ştiu eu, medicii din spitale sau directorul Băncii din Bilbao ori al Băncii Spaniole de Credit n-au nimic de-a face cu armata de andaluzi exilaţi sau emigraţi, care lucrează ca zidari sau chelneri şi trăiesc în case modeste sau în curţi mici pline de muşcate şi haine puse la uscat.

începeam să pricep. Mai mult sau mai puţin.

— în sfârşit, draga mea, în mijlocul babiloniei ăsteia, se tratează unii pe alţii cu politeţe şi, în viaţa de zi cu zi, drumurile li se intersectează, desigur. Sunt copii spanioli la Lycee Regnault şi la Liceo Italiano, la fel cum sunt copii

evrei şi arabi la Colegio Espanol. Familii de diferite naţionalităţi conviețuiesc ca nişte buni vecini în apartamente din aceeaşi clădire, există chiar şi căsătorii mixte. însă, la urma urmei, cine se aseamănă se adună, înțelegi? Fiecare citeşte ziarele lui, merge la biserica lui, vede filme în limba lui şi îşi rezolvă treburile în stilul ţării lui.

Îmi prezentase o perspectivă de ansamblu care mi-era de-ajuns; până aici, totul era-n ordine. Dar începusem să intuiesc ceva încă de la intrarea în Le Parade. Şi aveam nevoie ca el să-mi confirme.

— Adică tu nu te duci niciodată la petrecerile pe care le organizează, ce ştiu eu, englezul ăla cu jacheta de culoarea gălbenuşului...?

— David Herbert să mă invite vreodată pe mine la o petrecere? Acum chiar că era gata să se înece de râs. Sigur că nu, aiurito. Nici el, nici nimeni din cercurile astea.

Hohotul de râs pe care şi-l înăbuşise a răsunat imediat după aceea în cor la o masă din apropiere; am rămas uitându-ne direct la ei.

— Gălăgioşii ăia sunt americani, ți-am povestit de dimineață în Brooks că, de când aliații au câştigat războiul, ăştia vin aici cu grămada. încă nu i-am contabilizat amănunțit la departamentul meu, dar au ajuns la un număr considerabil. Cred că au vreo unitate militară prin apropiere şi câteva posturi noi de radio, şi încep să deschidă şi afaceri...

L-am întrerupt fără menajamente.

— Adică, Felix, mai concret. Dincolo de cifre, cunoşti fauna asta internațională doar fiindc-o observi şi-ți place să ştii care-i treaba şi...

— Şi fiindcă în mine zace un mare bârfitor, doar mă ştii. Dar aşa e, draga mea, cu multe regrete, aici se termină legăturile mele.

Am băgat furculița în gură ca să-mi alin decepția cu gustul peştelui. în planurile mele iluzorii, îmi închipuisem că Felix o să-mi fie util ca să mă introducă în cercurile unde presupu-neam că-mi voi duce la bun sfârşit noua misiune din Tanger. Credeam că, la brațul lui, mă voi da drept o călătoare ambiguă fără trecut şi fără relații, mă voi mişca cu tupeul şi falsitatea obişnuite, aruncând vorbe într-o doară, răspândind evocări echivoce şi povestind scene trase de păr. Dar acum proiectul mi se dezumfla ca acel souffle glace pe care tocmai îl serviseră la masa de alături.

Mi-am privit prietenul chiar când îi cerea chelnerului desertul într-o franceză studiată, de elev silitor, în orice caz mândru de acea ocazie străină de munca lui cotidiană de funcționar plictisit, însărcinat cu statistici şi rapoarte, dosare şi sugative. Privindu-l, mă întrebam când i se frânseseră aripile, de ce nu putuse să-şi ia zborul mult visat. Toate iluziile, visurile unei alte vieți, geniul artistic pe care i-l bănuisem când făcea schițe pentru hainele mele păreau să se fi risipit ca un fum. Mama lui era moartă şi îngropată; el era liber, teoretic, dar legat de o slujbă tristă, de ce citea în presă sau în cărți, de ce auzea la radio sau în discuțiile altora şi de tot ce-i trecea prin fața ochilor, dar mereu de departe. Nu se implica personal niciodată. Era un simplu spectator, simplu voyeur de lumi străine.

— Aşteptai mai mult de la mine, nu-i aşa? m-a întrebat, dând iama în bolul cu creme brulee fără să mă privească în ochi, de parcă-mi citea gândurile.

L-am mințit din pură inerție.

— Nu ştiu la ce te referi.

Atunci a ridicat privirea şi şi-a şters încet buzele cu şervețelul.

— Ba sigur că ştii.

Vocile celorlalți meseni ne-au acoperit tăcerea. Pianistul a început să cânte o piesă vioaie, două-trei perechi s-au ridicat să danseze, un fotograf a făcut o poză.

— Când ne-am cunoscut, eu eram istețul, ți-aminteşti? Versatul, informatul, cultul. Cel cu idealuri şi ambiții, căruia îi era limpede tot. în schimb, tu erai doar o fetiță suspendată în aer, fragilă, vulnerabilă, fără vreo viziune asupra lumii şi fără perspective. Eu voiam să scap de mama, tu, s-o reîntâlneşti pe-a ta. Şi-acum uită-te la noi. De trei ani încoace, pe vulpea de Encarna cresc flori în cimitirul civil din Tetouan, iar pe mine încă mă apasă umbra ei. Tu, în schimb, ai găsit curaj nu doar să te întâlneşti iar cu Dolores, ci şi să te desparți de ea fără niciun stres şi să-ți urmezi propria cale. Iar acum eşti aici, te-ai întors, ai ajuns o femeie formidabilă, care are un scop, fierbe pe dinăuntru şi întoarce capete.

Alte perechi au urcat pe ringul mic, ambianța se schimba. Hohote de râs, voci ridicate în diverse limbi, sticle destupate, muzică vibrantă.

Am întins mâna spre a prietenului meu şi l-am strâns tare.

— Am nevoie de tine, Felix. Mă bazez pe tine. Am nevoie de ajutorul tău.

69

Următorul obiectiv a fost să caut Sidi Hosni. A doua zi dimineața, am ieşit devreme, înainte să se trezească Victor şi să se pună casa în mişcare. Cerul prevestea o altă zi senină când am ieşit din noul meu cartier, parte din vechea şi marea moşie a unui cetățean englez, care se vindea pe bucăți, ca oraşul modern să se poată dezvolta. Paralel cu gardul cimitirului musulman, lunga stradă Sidi Bouarrakia

m-a dus până la Sukul de Afară. Am trecut prin fața barului Las Palomas şi a grădinilor Mendoubia, iar când am trecut de marea poartă Bab Al Fahs, i-am văzut pe negustorii marocani cum umblau de colo-colo prin bakalitos, aranjând tigăi şi pământufuri din pene, pliciuri, oale şi castroane, pregătind marfa pentru clienții care aveau să tot sosească în cursul zilei.

De-acolo am luat-o pe Avenida de Italia, cu clădiri cu balcoane curbate şi frumoase, am grăbit pasul pe lângă cinematograful Capitol, apoi Alcazar. Am ales să nu mă gândesc la ele: fusesem acolo cu Ramiro de câteva ori, în zilele acelea fără ocupație şi schimbătoare în care eu trăiam orbită de iubirea pentru el, în timp ce la hotelul Continental creştea pe la spatele meu factura de care până la urmă a trebuit să mă ocup. Scăpând de amintirile neplăcute, am urcat vioi spre casbah. Purtam sandale fără toc, pantaloni de culoare deschisă şi părul acoperit cu o eşarfa din mătase; îmi ascundeam ochii în spatele ochelarilor de soare, puteam să trec drept o turistă oarecare. Doar că pe-acolo nu erau turişti; nici la ora aia, nici la oricare alta. Rămâneau în stațiunile balneare de pe plajă şi la piscinele hotelurilor; cel mult ajungeau să viziteze grotele lui Hercule sau se aşezau la terasa vreunei cafenele din Sukul Mic ca să se bucure de pitorescul oraşului spre seară. Să ajungă la vechea citadelă, în zona înaltă a cartierului vechi, nu îndrăzneau decât aventurierii şi excentricii.

De-aia m-am şi mirat atât când am aflat că tocmai în zona asta alesese milionara Barbara Hutton să-şi cumpere un palat. După cum mă informase apaticul Sacks în biroul lui de la firma de asigurări, vânzătorul fusese un oarecare Maxwell Blake, diplomat din Statele Unite, decanul corpului consular din Tanger. După decenii de serviciu în Maroc, odată cu pensionarea, venise momentul să se întoarcă

acasă; la Kansas City, of all places. înainte, de-a lungul anilor şi odată cu schimbările de proprietari, cheltuindu-se atât bani, cât şi răbdare, însumând şapte locuințe, casa se extinsese, iar unele clădiri se uniseră cu altele, formând un spațiu pe cât de labirintic, pe atât de frumos. Printre proprietarii de la începuturi se numărase chiar Sidi Hosni, sfânt musulman după care a fost numit locul şi ale cărui rămăşiţe pământeşti se spunea că se odihnesc sub acea construcție. Alt proprietar celebru fusese legendarul jurnalist Walter Harris de la The Times, care-şi construise în cele din urmă o vilă în zona Malabata, dincolo de nisipurile mişcătoare. Şi aşa, tot trecând de la unii la alții şi suferind transformări, palatul ajunsese în mâinile Barbarei Hutton.

Toate materialele la vedere erau originale; artizani locali lucraseră ghipsul, lutul, fierul forjat şi lemnul cu mâini îndemânatice, după tradiție. Sau cel puțin aşa spunea raportul de două pagini pe care mi-l dăduse Sacks. Tranzacția se făcuse pentru o sută de mii de dolari americani, iar mobilierul original fusese inclus în preț. Şi gata. Cam astea erau toate informațiile pe care mi le furnizaseră. Restul trebuia să-l aflu singură.

Am încercat s-o întreb de locul acela pe o musulmană înfăşurată într-un haik, dar şi-a văzut de drum fără să mă bage-n seamă. Apoi am oprit nişte copii. Sidi Hosni? i-am întrebat. Au dat din umeri, au râs şi mi-au cerut un duro. Am continuat să urc, ocolind ulițe, gropi, coji de pepene galben şi de cartofi, şanțuri, gunoaie şi pisici, întrebându-mă ce motiv nebunesc o făcuse pe una dintre cele mai bogate femei din lume să cumpere o casă acolo. Dacă m-ar fi însoțit, precautul Gregory Sacks de la Brax Insurance Ltd ar fi murit de spaimă. Un bătrân cu o djellaba murdară mi-a arătat în cele din urmă ce căutam. A ridicat o cârjă rudimentară din lemn şi mi-a arătat direcția cu vârful ei: în

sus şi la dreapta. I-am lăsat zece pesete în mâna aspră şi am pornit spre destinaţie.

În loc de supraveghetori, gardieni sau paznici, am dat de doi saci cu pământ lângă grilajul deschis. Fără să am pe cine să întreb, am înaintat cu precauţie pe un coridor spaţios, des-coperit. Nici în prima curte interioară în care am intrat nu era nimeni; doar o uşă impunătoare din lemn ghintuită cu cuie brunate, întredeschisă. în apropiere, am observat indicii că pe-acolo era cineva care lucra: o sapă, o roabă prăpădită, foarfeci de grădină cam ruginite. Puţin mai încolo, ghivece mici şi mari cu flori, butaşi şi plante gata să-şi înfigă rădăcinile în pământ. Fără să vreau, mi-am amintit brusc cum muncea Olivia în grădina din The Boltons, dându-le ordine celor două ajutoare neîndemânatice ale ei. Dacă soacra mea autoritară ar fi răspuns de treaba de-aici, grădinarii n-ar fi scăpat ieftin. în loc să mă oprească, absenţa oamenilor mi-a dat mai degrabă aripi. Fără să mă recomand nimănui, din trei, patru, cinci paşi am şi ajuns înăuntru.

În vestibul, am dat mai întâi peste nişte pachete mari, pline de etichete strine. M-am aplecat să văd de unde veneau şi am găsit emblema şi adresa unui magazin de decoraţiuni din Sloane Street, Knightsbridge, Londra. Două-trei erau încă închise, altele, deschise; dintr-unul se revărsau bucăţi mari de ţesături. Nu m-am putut abţine, le-am luat şi le-am mângâiat delicat cu vârful degetelor. La o simplă atingere, am distins catifele minunate, destinate ferestrelor, arcadelor, balcoanelor.

Datorită tălpilor de la sandale am putut să umblu fără să fac zgomot prin labirintul de încăperi şi curţi interioare, terase şi scări neprevăzute. Acum înţelegeam cum se uniseră cele şapte case de la început: cu o armonie curgătoare, dar fără vreo ordine impusă. Totuşi, palatul

emana pace şi frumuseţe. Erau câteva mobile, dar şi o grămadă de spaţii despre care intuiam că fuseseră golite recent şi aşteptau să fie ocupate de alte piese, pe gustul noii proprietare. Erau covoare făcute sul, tablouri şi oglinzi date jos de pe pereţi, lucruri care încă nu-şi găsiseră locul. Saloane şi dormitoare se succedau pe neaşteptate, lăsând la vedere tavane casetate de lemn sculptat, postamente pline de volute, grilaje din fier forjat.

Fără să urmez o ordine anume, am ajuns în final într-o frumoasă curte interioară; mi-am închipuit că era cea mai mare. în centrul ei, un smochin enorm îşi revărsa umbra peste ceea ce am presupus că era sufrageria de vară. O altă scară m-a dus în încăperea care preceda bucătăria, apoi la bucătărie, cămară, spălătorie; urcând şi alte scări dispuse haotic, am ajuns în sfârşit pe acoperişul-terasă de sub cerul liber, un fel de şir de terase care comunicau între ele şi de pe care se putea privi tot cartierul vechi, acoperişurile lui cu rufe întinse la uscat, câteva porţiuni ale oraşului modern şi splendoarea mării în fundal. Ţipau pescăruşii, iar briza Atlanticului îmi mângâia faţa.

Sidi Hosni nu era un palat monumental. Nici ostentativ, nici exagerat, nici grandios. Dar acum puteam să înţeleg de ce se îndrăgostise de el milionara newyorkeză. Avea magie şi farmec, suflet, o personalitate a lui.

Zgomotul metalic al uneltelor m-a trezit din încântare. Jos, cineva, un grădinar cu siguranţă, începuse să lucreze, era momentul să mă fac nevăzută. Voiam să plec discret de-acolo; m-am strecurat fără zgomot şi am început să cobor scările, făcând cale-ntoarsă şi rătăcindu-mă de câteva ori. Până am reuşit să ajung la vestibulul principal şi am răsuflat uşurată: aproape că reuşisem, acolo am dat iar de pachetele mari cu ţesături pe jumătate desfăcute. în câteva

secunde, aş fi fost în prima curte interioară; în jumătate de minut, în stradă, spre casbah în jos.

Făcusem vreo doi paşi spre uşă, în vârful picioarelor, când m-a paralizat un fel de murmur, ceva asemănător cu torsul plictisit al unei pisici. Mi-au trebuit doar câteva secunde să-l identific: ieşea din gura unei femei care tocmai în acel moment apăruse de după unul dintre pachetele uriaşe. Fusese aplecată, de-aia n-o văzusem. Acum stătea la vreo trei metri de mine, era imposibil să scap.

— Mon dieu, ce spaimă! a zis, ducându-şi mâna la piept.

Era extrem de slabă, avea pomeţi înalţi, gât lung şi piele diafană. Pe nas purta nişte ochelari minusculi, pe frunte îi cădea un fel de breton cu multe fire albe, iar în rest avea părul strâns într-un coc.

— Eu..., am îngăimat. Scuzaţi-mă, nu voiam...

— Aaa..., a exclamat uşurată. Sunteţi croitoreasa!

N-am zis nici da, nici nu. Eram atât de copleşită, încât n-am putut să scot o vorbă. Cine era străina aia între două vârste? De unde ştia cine sunt? Cum de mă cunoştea, când nu ne văzu-serăm niciodată?

— În sfârşit aţi ajuns! Avea vocea guturală şi un accent puternic. Cu grijă, să nu se împiedice, a început să umble printre pachete. Sunt Ira Belline, housekeeper, responsabila de casă. V-am aşteptat ieri. Toni spusese că veniţi după-amiază.

Făcându-şi loc printre pachete, a reuşit să iasă în partea liberă a vestibulului, unde eu rămăsesem nemişcată. Avea un carneţel într-o mână şi un creion mecanic în cealaltă. A făcut o pauză, m-a privit de sus în jos, s-a încruntat.

— Mă aşteptam să fiţi cu totul altfel, am crezut că sunteţi o femeie...

A făcut un gest amplu şi nedesluşit cu mâna care voia să spună „nu contează".

— În fine, important e că sunteți deja aici. Dați-mi voie să vă explic...

Şi în următoarele minute mi-a explicat, într-adevăr. La magazinul exclusivist din Londra, unde un faimos decorator de interioare comandase perdele pentru toată casa, greşiseră măsurile; o confuzie absurdă între centimetri, inchi, picioare şi yarzi. Aşa că le făcuseră prea lungi şi trebuiau scurtate şi refăcute. Avea pe un cartonaş noile dimensiuni, mi l-a întins.

— Când credeți că pot fi gata?

Chiar atunci ar fi trebuit să-i spun că mă confundase: Nu, nu pe mine mă aşteptați, scuzați-mă, doamnă. Am fost croitoreasă, dar acum nu mai sunt. Acum sunt pur şi simplu o intrusă care se plimbă prin palat fără permisiune şi ruşine; una pe care au trimis-o să examineze caracteristicile locului şi oamenii care umblă pe-aici, fără ştirea celor implicați.

Dar am zis cu totul şi cu totul altceva:

— Când aveți nevoie de ele?

— Cât mai repede posibil, desigur. Dar e multă muncă, veți avea nevoie de ajutoare. Prințesa soseşte în două săptămâni şi mai sunt o grămadă de lucruri de făcut; dacă am putea scăpa de asta înainte să începem...

Am întrerupt-o.

— Dați-mi două zile.

Pe chip i-a apărut o grimasă între îndoială şi nelămurire.

— Serios?

— Absolut. N-am nevoie decât să-mi duceți pachetele acasă.

— Cest merveilleux...

Atât de uşurată era, încât, fără să-şi dea seama, a dat-o pe franceză.

— Stau lângă parcul Brooks, la intrarea în vilă e un pin înalt, spuneți-i asta celui care le va aduce.

Încă avea figura aia când m-am dus la uşă şi am ieşit în curte; am văzut un grădinar care răscolea pământul din ghivecele mari, un marocan la fel de bătrân ca uneltele lui. îl ajutau doi băieți; alții aduceau pachete din stradă, viața începuse să se mişte în Sidi Hosni.

Atunci am auzit cum îşi drege cineva vocea în spatele meu.

— Excusez-moi, madame...

M-am întors, Ira Belline venise după mine. Am privit-o din spatele ochelarilor mei mari.

— Şi numele dumneavoastră este...

I-am întins mâna: moale, înşelătoare, uşoară aproape ca o pană. Iată că sosise cea care nu eram eu, cu o nouă identitate prinsă din zbor.

— Arish Bonnard, încântată. Sunt couturiere, abia ce m-am întors de la Buenos Aires, deşi am mai locuit o vreme aici în Tanger cu ani în urmă. Mă ocup de haute couture şi evident nu fac de' obicei asemenea lucrări decorative. Luați-o ca pe o favoare specială, fiind vorba de...

Era să spun Barbara Hutton, numele care-mi răsuna de zile întregi în minte. Dar am repetat prompt formularea pe care ea însăşi o folosise cu doar un minut în urmă.

— ...fiind vorba de prințesă.

Când am pus iar piciorul în cartierul vechi, contrastul a fost violent. Zgomote şi strigăte, mirosuri, muşte, oameni: părea că zona veche a oraşului se deşteptase furioasă cât fusesem eu la palat. Am început să cobor printre bărbați şi femei cu djellaba, haine largi şi haik, copii desculți, bătrâni în zdrențe. Erau câteva tarabe şi tonete, vânzători ambulanți, covoare atârnate la ferestre, colivii, băltoace, cerşetori pe vine în haine cu glugă, întinzând mâini

murdare. Viață, o viață dezordonată, autentică şi proprie, străină de cosmopolita somptuozitate interzonală.

Ceva mai încolo, totuşi, am observat o prezență diferită. O creştină în toată firea, durdulie şi îmbrăcată în culori închise urca înfierbântată dealul, străină de gloată. Pe chip i se citea descurajarea; chiar dacă era la câțiva metri de mine, am observat că s-a simțit uşurată să mă vadă.

— Scuzați-mă, domnişoară, vorbiți spaniolă? Caut o casă numită Sidihoni, sau cam aşa ceva.

Am evaluat-o rapid. O croitoreasă andaluză, dezrădăcinată din satul ei de cruzimile vieții şi mutată la Tanger ca atâția alții, gata să câştige câțiva franci, lire sau pesete, făcând orice i-ar fi apărut în cale.

— Sunteți croitoreasa, v-a trimis Toni?

— Da, domnişoară, la dispoziția dumneavoastră. Şi ieri am fost pe-aici, m-am învârtit mai ceva ca o sfârlează, dar n-am dat de locul ăla.

Aşa a intrat în viața mea Maruja Pena.

70

Am aşezat maşinile de cusut într-una dintre camerele de la parter, o încăpere aproape nemobilată şi cu două ferestre înalte pe un colț, ca să intre lumina şi aerul - ne aşteptau multe ore de muncă.

— Cu căldurile astea de vară, vedeți şi dumneavoastră, domnişoară, abia dacă avem de lucru.

Perioada aceea de odihnă, nedorită de croitorese, pentru mine picase la fix. Maruja, o vecină şi o nepoată a ei şi-au instalat acolo tabăra, imediat ce-au sosit țesăturile.

Pachetele mari au apărut îngrămădite într-o căruță, am încercat să nu râd de contrast: somptuoasele catifele cumpărate la Londra la preț de pudră de aur de un

decorator de interioare experimentat ajungeau la mine acasă mulțumită eforturilor a doi tineri marocani şi a doi măgari. Conducea operațiunea un oarecare Paco, care s-a dovedit soțul deja numitei Toni. Paco, Toni şi Ira Belline: aveam deja trei nume pentru raport, trei prezențe legate de palat, ale căror atribuții trebuia să le mai analizez ca să-mi fac o idee despre rolul lor specific în acel puzzle de la Sidi Hosni.

Femeile au început cu abnegație munca: nu erau mari croitorese, le lipsea rafinamentul, dar, bine îndrumate, se descurcau fără probleme. La început, am stat cu ele, am deschis drumul şi le-am dat indicații. Deşi nu era o treabă complicată, trebuia făcută cu îndemânare şi delicatețe. Dar sub nicio formă nu le-am dezvăluit mişmaşul prin care primisem eu comanda; inten-ționam să le plătesc bine, ca să câştige mai mult decât dacă ar fi lucrat pe cont propriu, fără să fiu intermediara din umbră. Pentru mine, se deschidea astfel uşa palatului din citadelă, cu oameni cu tot. Câştigam toți, nu pierdea nimeni. Şi să țin din nou în mâini acele stofe prețioase, să fiu iar înconjurată de țesături, ace, foarfeci şi fire de ață mi-a trezit un fel de emoție fugară, ca o reîntâlnire plăcută cu femeia care fusesem cândva.

— Dar ce nebunie mai e şi asta? a întrebat Felix din pragul atelierului improvizat.

A trebuit să strige ca să se facă auzit în zgomotul maşinilor.

Era aproape şase seara, mi-am lăsat noile lucrătoare să termine ce aveau de făcut şi am rugat-o pe Daniya, una dintre fetele maure, să ne facă un ceai de mentă. Aşteptând-o, ne-am aşezat pe verandă.

— Vasăzică de-asta îți doreai o casă mare; nu pentru vacanță, ci ca să-ți faci iar atelier, acum e clară treaba.

N-am zis nici da, nici nu, iar el a continuat entuziasmat.

— Fato, dar stofele astea superbe de unde-au răsărit? Nu le-ai adus tu, nu ți-ar fi încăput în bagaj. Şi timp să le cumperi n-ai avut, din câte ştiu eu.

De când sosisem, mă tot gândeam cum să-i prezint situația lui Felix: încă nu mi-era limpede cât de sinceră să fiu şi cât îmi convenea să-mi țin gura. Datorită întorsăturii neaşteptate pe care o luase drumul meu în dimineața aia, aveam acum o scuză pentru ca minciuna mea să fie mai puțin mincinoasă.

— Uite, Felix, am venit la Tanger cu nişte treburi pentru Barbara Hutton.

— Barbara Hutton? a întrebat foarte descumpănit. Milionara americancă? Moştenitoarea despre care se zice că şi-ar fi cumpărat palat aici?

Am zâmbit cu o față de om bun, deşi în sinea mea mă mustra conştiința.

— Chiar aşa.

Felix a bătut de trei ori din palme şi a râs în hohote. Victor, care se juca cu nişte petice pe jos, la picioarele mele, l-a imitat cu râsete zgomotoase. Dintr-un motiv de neînțeles, Felix, care nu empatiza în niciun fel cu lumea copiilor, pe băiatul meu îl amuza foarte tare.

— Ştiam eu că învârti ceva reprobabil, neruşinato! Mi-am muşcat limba ca să nu te-ntreb, aşteptând să te hotărăşti să-mi spui tu singură.

— O să se mute aici în câteva săptămâni, iar eu am s-o ajut cu... chestiuni... textile, să zicem.

Daniya a sosit cu ceaiul pe o tavă lustruită. L-a servit în recipiente mici cu un bolborosit de apă fiartă, mirosea grozav.

— Ia stai aşa, şi ai putut deja să vezi şi interiorul, mă laşi să vin cu tine, mă...?

L-am întrerupt.

— Mai vedem. Dar înainte am nevoie de tine pentru altceva.

Barbara Hutton, născută la New York în 1911; împlineşte treizeci şi şase de ani în noiembrie. Nepoata unui om de afaceri prosper, orfană de mamă încă din copilărie, cu un tată nu prea interesat să se ocupe de ea personal. Prezentată în societate în 1930, cu o petrecere luxoasă; locuieşte în Europa de la douăzeci şi unu de ani. Se căsătoreşte prima oară la vârsta aceea şi divorţează curând. Se căsătoreşte a doua oară doi ani mai târziu, se mută la Londra, are un fiu şi divorţează din nou în 1937. Când izbucneşte războiul în Europa, se întoarce în Statele Unite, în 1942 se căsătoreşte a treia oară cu actorul Cary Grant, de care divorţează în 1945.

Asta era tot ce ştiam despre stăpâna smaraldelor din informaţiile agenţiei de asigurări. Amănunte sterile şi date, doar atât conţineau rapoartele primite. însă intrarea în viitoarea ei casă îmi trezise curiozitatea. Voiam s-o studiez mai bine, să cercetez, să mă apropii cumva. Dar n-aveam nici timp şi nici resurse.

— Poţi să-ţi iei o vacanţă de câteva zile, Felix?

— Oricâte vrei, regina mea. Vara n-avem mult de lucru, stăm la birou cu mâinile în şold şi prindem muşte.

- Perfect, fiindcă aş vrea să-ţi dau o misiune.

Ştiam că îl va fascina planul meu, pentru că era băgăcios şi bârfitor. Trebuia să afle tot ce se putea afla despre Barbara Hutton. Să-i recompună viaţa pe cât posibil, pentru mine. Entuziasmul vecinului meu l-a făcut iar să râdă pe Victor, până aproape i-au dat lacrimile.

— Va trebui să cauţi mai ales în presa engleză şi americană, presupun că te vor lăsa s-o răsfoieşti la consulate.

— Găsesc eu o cale, mă apuc imediat.

Respectând înțelegerea, două zile mai târziu am mers la Sidi Hosni cu treaba terminată. Ba chiar am aranjat să se ocupe de transport un ginere al Marujăi, cu o căruță cu coviltir care încăpea pe ulițele din cartierul vechi şi casbah. M-am hotărât greu ce să port la a doua întâlnire cu Ira Belline; mi-ar fi plăcut ceva deosebit, exotic, în ton cu locul şi identitatea frauduloasă pe care tocmai o scosesem din mânecă. Garderoba mea londoneză nu mi-a dat totuşi de ales: stilul simplu şi texturile neutre nu permiteau nici cea mai mică extravaganță.

În orice caz, efortul nu mi-ar fi folosit la nimic, fiindcă țelul meu nu se afla acolo în acel moment. Respectabila housekeeper, sau persoană de încredere, sau ce-o fi fost străina aceea înaintată în vârstă, nu era la Sidi Hosni în seara când sosiseră draperiile scurtate, călcate, împăturite, împachetate în hârtie de manila şi legate cu panglici vişinii de mătase. I-am găsit însă pe grădinar şi ajutoarele lui şi am auzit zgomote şi glasuri înăuntru. Dar de data asta nu m-am mai mişcat din vestibul, am preferat să fiu precaută.

Câteva ore mai târziu, când ne-am întors acasă, Victor nu voia să mănânce, strângea din buze şi scutura tare din cap. Am încercat şi Phillippa, şi eu, dar ne-a fentat pe amândouă; până la urmă am rugat-o pe dădacă să mă lase singură cu el, ca să nu-şi piardă de tot atenția. Nu părea să-i placă piureul făcut de una dintre noile angajate, iar eu n-avusesem timp de treburi casnice ca să-i pregătesc ceva mai apetisant. Preocupată de noua mea sarcină, nici măcar nu dădusem indicații cu privire la ingredientele care trebuiau cumpărate şi cum să fie gătite, sau cum să se țină un minim ritm al casei. Aşezată în fața fiului meu în bucătărie, am reluat şarja cu lingura plină devenită avion, cu cei cinci lupuşori şi câte alte prostioare, care n-au servit la nimic. Eu insistam, el refuza. Am tot insistat, nu era chip cu el;

băiatul meu era tare încăpățânat când îşi propunea. Iar eu eram epuizată; ca să mă țin de cuvânt şi să fiu gata la timp, trebuise până la urmă să mă alătur echipei de croitorese şi petrecusem toată ziua cosând. Am respirat adânc şi am încercat iar. Sătul de stăruința mea, Victor a lovit lingura cu mâna. Abia atunci a deschis gura, ca să se pună pe râs la vederea petei de piure care-mi murdărise bluza de culoare deschisă. Mai exact, în dreptul sânului stâng.

Chiar atunci s-a auzit soneria. încercând să mă şterg cu o cârpă umedă, m-am dus la uşă. Bănuiam că era Felix sau poate una dintre fete, care uitase ceva. Dar nu m-aş fi gândit pentru nimic în lume la Ira Belline.

— Eu vreau mulțumesc dumneavoastră foarte mult extraordinara muncă.

Ca să arate că aşa şi era, şi-a dus o mână la inimă şi s-a lovit uşor de două ori. Apoi a zâmbit, în timp ce-o invitam să intre din simplă politețe, fără să-mi dea prin minte vreo clipă că avea să accepte. Dar a făcut-o.

— Tocmai ne-am mutat, suntem încă...

— Cest une jolie maison.

Am chemat-o pe Phillippa să se ocupe de Victor, m-am scuzat pentru bluza pătată. Nu mă încânta deloc ca persoana de încredere a Barbarei Hutton să mă vadă aşa, nearanjată, războindu-mă cu un copil în plină criză de răzvrătire.

— Şi va trebui să mă scuzați, dar mă tem că n-am cu ce să vă servesc.

Dar asta a lăsat-o indiferentă.

— Aici ați cusut toate piesele?

Din fericire, Maruja şi tovarăşele ei încă nu-şi luaseră înapoi maşinile de cusut; erau grele şi ne înțeleseserăm să trimită a doua zi pe cineva să le ia. Dar strânseseră tot. Resturi, petice, mosoare, bobine: toate erau în perfectă

ordine, ca o mică armată de ustensile. Aşa că am rugat-o pe Ira să mă însoţească şi i-am arătat încăperea pe colţ. Ferestrele erau tot larg deschise, afară se înnopta, iar camera în semiîntuneric, cu tavanul înalt şi maşinile oprite, era de o rară frumuseţe.

— A fost prima noastră comandă în Tanger, i-am zis.

— N-am nicio îndoială că vor mai veni şi altele în curând. Am încercat să nu mă las dusă de val.

— Nu, n-am programat...

Am lăsat fraza să plutească în aer, nici ea nu m-a rugat să continui. Ne-am reluat drumul către salon şi, când să intrăm, m-am răzgândit şi i-am propus să ieşim pe verandă. Temperatura era ideală, mirosea a regina-nopţii, a iasomie, a trandafirii albi din răzoare şi a mare pe fundal. înainte s-o invit să ia loc, ea s-a întins într-un hamac.

— Îmi închipui că e complicat să organizezi Sidi Hosni.

Am vorbit cu precauţie în timp ce aprindeam cu un chibrit felinarele aduse de Felix. Lumânările ardeau cu o lumină frumoasă.

— Nici nu vă închipuiţi, a recunoscut cu voce domoală.

Un grup vesel a trecut prin faţa gardului de la grădină,

băieţi şi fete care vorbeau în italiană. Se îndreptau fără îndoială spre parcul Brooks din apropiere, unde în noaptea aceea urma să aibă loc un bal.

— Ştiţi? Am crezut mereu că sunt o bună organizatoare, am lucrat în multe locuri, am fost asociată la numeroase afaceri din Paris, Cannes, Marrakech...

— Dar nu sunteţi franţuzoaică, nu-i aşa?

— Nu de origine; de fapt, m-am născut în Rusia, dar am ajuns în Franţa când eram tânără. Când Revoluţia... în fine, ştiţi doar.

Ştiam, desigur. Din cauza unor pietre, care ieşiseră din ţară tot în acele vremuri tulburi, mă aflam eu acum în Tanger.

— Dar asta e peste puterile mele, a adăugat aproape în şoaptă. Se presupunea că va fi vorba de ceva de mică anvergură, doar o simplă amenajare până când, odată instalată, prinţesa va decide ce este de făcut.

— Dar până la urmă treburile s-au complicat...

A oftat adânc, am auzit iar zgomot din stradă, de data asta un tropăit ritmic cu paşi egali. Se înnoptase, mi-am închipuit că era un cuplu. Poate trebuia să mă ridic şi să aprind lumina, dar n-am făcut-o. Eram în întuneric, doar la lumina felinarelor.

— Totul înmulţit cu doi, cu trei, cu patru, cu cinci..., a continuat recapitulând liniştită, ca şi cum vorbea pentru sine. Ideile şi principiile se schimbă mereu, ce era bun ieri, azi nu mai serveşte la nimic. Şi distanţa complică lucrurile: comenzi, cereri, instrucţiuni; totul e un du-te-vino de cablograme şi telefoane, scrisori, pachete. Ordinele se încrucişează cu con-traordinele, la Londra nu sunt conştienţi că aici se lucrează în alt ritm.

Aş fi dorit să am o sticlă de ceva: vin, champagne, o simplă răcoritoare. Orice i-aş fi putut oferi Irei Belline, ca s-o fac să se simtă în largul ei; ca să continue să vorbească şi să-mi dea cât mai multe detalii despre Sidi Hosni şi stăpâna palatului.

— Madame Hutton trebuie să fie o persoană foarte specială.

— Să n-aveţi nicio îndoială, chiar e.

— Şi probabil că este foarte încântată de palatul ei.

— Evidemment. Deşi multora nu le poate intra în cap; nu înţeleg de ce i s-a pus pata aşa pe o reşedinţă fără îndoială frumoasă, dar atât de întortocheată. A râs scurt şi sec. Nici

măcar nu ştiu cum o să facă să intre cu maşina pe ulicioarele astea!

Mi-am reamintit de împrejurimi, gropi, bălți, oamenii umili de-acolo şi gunoaiele împrăştiate. Era, într-adevăr, un capriciu cam neobişnuit să locuieşti în casa aceea.

— În fine, mon amie; nu vreau să vă răpesc mai mult timp, să trecem la ce-i important.

Mi-am îndreptat spatele. Important? Ce era important? Mă gândisem că venise să-mi mulțumească pentru munca mea, poate să mă plătească; o simplă formalitate în orice caz.

— Dacă-mi amintesc bine, zilele trecute mi-ați spus că ați mai locuit la Tanger, deci presupun că vă e bine cunoscută esența acestei lumi.

Nu prea înțelegeam la ce se referă, aşa că doar am murmurat:

— Mai mult sau mai puțin.

— Să vedeți, pe lista pretenților prințesei a apărut una nouă: vrea o garderobă în armonie cu locul. Nu una oarecare, naturellement, ci ceva cu suflet şi calitate, nu ştiu dacă mă exprim limpede.

Se exprima prost, dar ceva tot am intuit în vorbele ei.

— Plănuisem să merg zilele astea la Marrakech, a continuat, cunosc acolo pe cineva care confecționează genul acesta de haine, un croitor francez rafinat, deşi cam extravagant. Dar acum sunt atât de ocupată, încât îmi va fi imposibil să plec în călătoria asta.

Am lăsat-o să continue fără s-o întrerup, privind fix flăcările.

— Aşa că mă întrebam daca dumneavoastră, Madame Bonnard, cu stilul şi echipa atât de eficientă de care dispuneți, ați putea pregăti pentru prințesă o linie de îmbrăcăminte de vară de inspirație marocană.

Încă nu-i digerasem propunerea când Ira Belline a oftat puternic.

— Ştiu că-i altă excentricitate şi vă rog să-mi scuzaţi îndrăzneala că v-am propus asta, dar prinţesa ţine morţiş să aibă hainele gata când va sosi aici. Noua achiziţie imobiliară a trezit în doamna Hutton o pasiune profundă pentru tot ce-i tradiţional şi autentic. Se pare chiar că are intenţia să aducă bijuterii valoroase, cu un anumit iz de exotism, ceva care, între noi două fie vorba, mărturisesc că mă lasă perplexă; deja cunoaşteţi împrejurimile palatului. în fine, sper cel puţin că piesele acelea vin la pachet cu o asigurare bună. în caz contrar, Doamne-ajută, cum spun compatrioţii dumneavoastră.

71

Aveam la dispoziţie mâinile harnice ale Marujăi Pena şi ale tovarăşelor ei din curtea interioară Pinto. Aveam viziunea mea şi bagajul meu de cunoştinţe în calitate de croitoreasă. Şi un ţel de atins. Punând cap la cap aceşti trei factori, eram foarte aproape să obţin mult râvnitul acces în Sidi Hosni şi lumea lui. Aveam, cu toate astea, nevoie şi de-o a patra piesă.

Ţesătură, stofa, marfa. Asta îmi lipsea: materiale cu care să lucrez. Şi tocmai aici a şi-nceput problema: n-am găsit nicăieri, în ciuda eforturilor mele colindând Tangerul. Am străbătut o zi întreagă, una câte una, toate dughenele artizanilor din cartierul vechi, unde îşi făceau cumpărăturile marocanii, dar n-am găsit decât ţesături destul de banale sau foarte grosolane, rigide şi fără fluiditate, lipsite de fineţe. A doua zi, m-am dus în magazinele din zona modernă, destinate clienţilor străini. Aproape toate le aparţineau evreilor şi am simţit cum mi se făcea pielea de găină zărind

ici şi colo câte un afiş scris în ebraică sau simboluri care-mi aminteau de Ierusalim.

N-a fost uşor, dar am reuşit: nu, nu era drept din partea mea să-i asociez pe comercianţii aceia demni cu teroriştii care l-au ucis pe Marcus la King David. M-am străduit să nu întind punţi nefaste şi am intrat dintr-un magazin într-altul pe Boulevard Pasteur, pe străzile Velâzquez, Murillo şi Estatuto, pe Rue Jeanne dArc, pe Rue Delacroix, şi la orice colţ de stradă unde mi se spunea că aş putea să găsesc câte ceva. Dar tot n-am dat de nimic: în prăvăliile acelea nu erau decât suluri de ţesături care se vindeau la metru pentru confecţii în stil european, lâneturi sobre şi bumbăcărie obişnuită, cretoane, gabardină şi flanelă pentru costumele de damă şi pentru bărbaţi, haine de copii şi uniforme. Până la urmă, n-am găsit nimic care să-mi fie de folos pentru linia de caftane sofisticate pe care-mi propusesem să le creez ca să satisfac pretenţiile lui Madame Hutton, prinţesa fără principat, moştenitoarea extravagantă.

Cineva mi-a spus de un anticar în vârstă din cartierul Fuente Nueva, dar ori de câte ori m-am dus în acel colţ din cartierul vechi am dat doar de-o uşă încuiată. Altcineva mi-a zis că la Fez era un bătrân comerciant de ţesături persane vechi, dar pentru o mie de motive diferite n-am reuşit să fac drumul ăla. După ora două, m-am întors acasă frustrată şi moartă de căldură, vântul de la răsărit biciuia cu furie acoperişurile-terasă şi faţadele, stricând ziua de plajă. Nici n-am deschis bine uşa, că am auzit strigăte şi plânsul lui Victor din bucătărie; m-am apropiat grăbită şi am dat de o privelişte dezastruoasă. Totul era cu susul în jos: fiul meu stătea în scaunul lui înalt, supărat că se încăpăţânau să-i dea să mănânce alt piure care, din nou, nu-i plăcea. Phillippa şi una dintre fetele arabe vorbeau fără să se înţeleagă; cealaltă stătea cu spatele şi mângâia o pisică

cocoțată pe banca de piatră de la poartă, iar a doua pisică lingea o farfurie, fără ca nimeni să-i dea vreo atenție.

— Dar ce mai e şi asta?

Strigătul meu a lăsat loc unei tăceri subite. Chiar şi Victor s-a oprit deodată din plâns, în timp ce pisicile se furişau spre curtea din spate, vinovate. în câteva secunde, totuşi, zarva s-a dezlănțuit iar: strigătele în darija[46] la unison ale fetelor maure, văicărelile lacrimogene în engleză ale Phillippei, timorată, furia fără vorbe a băiatului meu. Cu copilul în brațe, sprijinit de şold, am încercat să mijlocesc între cele trei tinere, dar mi-a fost cu neputință: n-aveai cum să pui de acord două fete dintr-o mahala tangeriană cu o supusă flegmatică a Imperiului cu privire la un piure de legume. Sătulă de ele, incapabilă să le fac să se-nțeleagă, le-am cerut fetelor să strângă în bucătărie şi să se ducă acasă, şi dădacei să plece de-acolo şi să facă ce vrea. Apoi i-am dat lui Victor o banană şi am urcat la etaj să ne schimbăm. O jumătate de oră mai târziu, eram amândoi într-un taxi, în drum spre Tetouan, de data asta n-a mai fost timp pe traseu pentru melancolii şi nostalgii: mi-erau de-ajuns problemele mele din prezent: deznădejdea că nu găseam stofele de care aveam nevoie ca să pot lucra; frustrarea că nu eram în stare să fac ordine nici măcar în propria casă. Tot drumul m-am simțit indignată, supărată pe toți şi pe mine însămi. Nici măcar nu reuşisem să-l fac pe Victor, adormit acum de hurducăiala maşinii, să-şi termine blestemata aia de banană.

Mama ne-a primit iar cu brațele deschise, a reuşit să-şi facă nepotul să mănânce gustarea cu lăcomie şi, molipsită de seninătatea ei, m-am liniştit şi eu. Dar mi-am ascuns grijile; preferam să nu mă vadă vulnerabilă. Am ieşit din nou la plimbare, iar Sebastiân a rămas acasă citind Diario

de Africa şi ascultând radio Dersa; am străbătut aceleaşi străzi, am coborât până în parc.

— Ce-ai zice dacă la întoarcere trecem prin La Luneta şi o salutăm pe Candelaria?

Am acceptat imediat, nu puteam să refuz. Am luat-o prin capătul sudic al străzii, în direcție opusă față de Piaza de Espana: de-afară spre-năuntru, pe drumul pe care-l străbătusem în noaptea aia riscantă când purtasem un haik burduşit cu pistoale sub cerul înstelat. Niciodată nu i-am pomenit mamei de episodul ăla, dar mi s-a făcut iar pielea de găină când mi-am adus aminte de acea dimineață devreme. Greutatea armelor lipite de piele pe tot drumul până la gară, spaima care-mi rodea măruntaiele când punctul de control militar mă oprise pentru câteva clipe. Drumul de întoarcere pe care-l făcusem murdară şi desculță, la ivirea zorilor, căptuşită cu bancnote, dar incapabilă să simt nici cea mai mică satisfacție; bănuiala terifiantă care mă cuprinsese când intuisem ce ar fi putut păți bărbatul care-mi scosese încărcătura de pe corp.

Mergând fără grabă, întâlnind mauri şi spanioli, vânzători de gogoşele călduțe şi de cornete cu năut prăjit, am trecut de Teatrul Național, Monumental Cinema, cafeneaua Oriente, barul Levante şi aleea Intendencia; prin fața unor localuri pe care le cunoşteam şi a altora recent deschise. Am simțit că mă străbate un fel de lovitură de bici când am ajuns la fosta mea pensiune, pe la mijlocul străzii. M-am văzut încă o dată acolo, slabă, fragilă, ținându-mi strâns valijoara, înspăimântată de autoritatea inspectorului Vâzquez.

Uşa era deschisă; am intrat în vestibulul întunecos şi răcoros. Candelaria! a strigat mama. Nimeni n-a venit la noi, deşi prin minte au început să mi se perinde chiriaşii de pe vremuri ca şi cum trecutul revenise brusc. învățătorul don

Anselmo cu tuşea încărcată de flegmă, prostănacul de Paquito şi mama lui despotică, draga de Jamila cu un coş mare de mangold. Candelaria! am auzit iar. Victor a protestat în felul lui, nu părea să-i placă locul. Eu, în schimb, n-am rezistat şi am pornit din nou pe lespezile de altădată.

Am dat de ea în curtea interioară, în spatele bucătăriei, mărunțind într-un castron ingredientele pentru gazpacho. Stătea pe un scaun hodorogit din papură, singură în locul mereu atât de plin de viață, purta un şorț de bucătărie uzat şi espadrile, avea părul nevopsit şi privirea stinsă. Abia dacă am observat în jur rămăşițele verdeții din vremea aceea: ghivecele altădată stufoase erau goale, se zăreau doar nişte muşcate pe moarte, plantate la nimereală în cutii de conserve. Nu mai rămăsese nicio urmă de viață nici în coliviile canarilor.

— Dar ce surpriză uriaşă, Sfântă Fecioară a iubirii pline de frumusețe!

In vocea ei se îmbinau bucuria sinceră şi o anumită stânjeneală prost stăpânită. Nu părea fericită să le vedem, pe ea şi casa ei, într-o asemenea decădere. Cu toate astea, şi-a luat inima-n dinți şi ne-a invitat să luăm loc. A şters masa murdară cu poala şorțului. Lui Victor i-a dat un colț de pâine, pe care el l-a primit încântat; mama şi cu mine am acceptat două pahare cu apă proaspătă din urcior.

Candelaria s-a lăsat în jos greoi, lemnul scaunului a trosnit sub greutatea ei, iar ea şi-a tras două palme zdravene peste coapse.

— Ce mai, ați văzut cum merge treaba pe-aici! Urât de tot; ce să ne mai ascundem!

Am încercat fără prea mare convingere să-i domolim pesimismul: nu puteam să ne facem că nu vedem realitatea evidentă.

— Clienții de azi se duc toți fuguța la cazările noi din blocurile ridicate la periferie, cu balcoane la stradă, apă caldă şi camere fără infiltrații sau igrasie. Dar asta-i doar o parte din

ghinionul meu; cel puțin, fără ei, nu-mi petrec toată ziulica spetindu-mă ca un cal de povară, că oasele mele nu mai țin la tăvăleală. Nu, chiar nu le simt lipsa. Cea mai nesuferită pentru mine, că de-asta şi sunt aşa de pârlită şi oțetită, e cealaltă parte a afacerii.

Şoaldele cu care umbla, am bănuit. Cumpărarea şi vânzarea pe sub mână, mişmaşurile şi trocurile ei. Şi de-asta era probabil amărâtă, judecând după tot ce era în jur.

Candelaria a pus iar mâna pe pisălog, s-a uitat fix la roşiile tăiate şi la bucățile de castraveți, a pus puțin ulei şi a început să le piseze cu putere; aproape cu furie. Fără să ridice privirea, a adăugat:

— Indienii-s vinovați de toată aiureala asta.

M-am încruntat. Indienii? Despre ce indieni şi despre ce vinovăție vorbea contrabandista? N-a trebuit să aştept mult răspunsurile, că explicațiile au şi dat năvală.

— Înainte aveau pe-aici câte un bazar ici şi colo, dar acum, de când s-a terminat războiul mondial, nici una, nici două au şi pus stăpânire pe daravele. Stilourile pe care înainte le aduceam eu, dresurile din plasă, ceasurile şi parfumurile: toate câte mai 'nainte le aduceam noi din Gibraltar, ascunse printre fuste, ca să le scoatem iar la vânzare, toate le au acum ei, aşezate frumos, puse bine la vedere în vitrinele lor. Păi, ce-am mai alergat eu şi cumetrele mele în sus şi-n jos ca să câştigăm nişte amărâți de biştari; şi ce-am mai ostenit ca să nu ne lege polițaii... Ori ai uitat, Sirita, de comisarul don Claudio şi de cum îmi făcea zile fripte, ticălosul naibii?

Mi-am amintit de comisarul Vâzquez cu oarecare nostalgie. Ca şi de un anume bazar, dar nimic important. între timp, fosta mea patroană continua să-şi mişte de zor încheietura, zdrobind legume pentru viitorul gazpacho.

— Până şi aparate de radio vând acum, toate chiar aici, în mahalaua La Luneta. Şi ojă de unghii şi creme de-alea Pond's pentru faţă şi maşini de făcut portrete şi săpunuri Lux de la americani. Nenorociţii ăia au de toate.

— Şi ce fac oamenii ăştia aici? a vrut să afle mama. Curiozitatea ei era sinceră, nici ea nu înţelegea prea mult din geografia şi schimbările din lume.

— Cică-s probleme în India, zic ei, cu necazurile alea din Imperiul Britanic. Aşa spun ăia care ştiu, că eu nu pricep o boabă.

Precaută, mama m-a întrebat atunci din nou.

— Tu, care ai trăit cu oamenii ăia, fata mea, ştii câte ceva de Imperiul ăsta.

Se vorbea despre asta pe străzile Londrei şi în presă, în scrisorile de la Fran Nash şi de la Nick Soutter. Măreţul, puternicul, majestuosul Imperiu Britanic lua apă la galoşi şi se confirma că începutul sfârşitului avea să vină destul de curând. Revoltele în favoarea independenţei erau constante în India; negocierile anevoioase. Poate de-aia unii o luau înainte şi, cu gândul la zile tulburi, plecau. Dar eu tot nu vedeam legătura dintre Tetouan şi Rajul britanic.

Din ce în ce mai rapidă la pisarea de roşii, ardei şi usturoi, Candelaria m-a lămurit imediat.

— Vin în Gibraltar, asta e destinaţia lor în principiu. Unii rămân acolo, alţii vin încoace sau se duc la Ceuta, sau în Canare, se zice. Ca să ne scoată un pic din sărite.

Şi atunci a lovit cu pisălogul în castron cu atâta furie, încât lutul de pe fundul lui a crăpat. Zeama i s-a scurs pe şorţ şi picioare, pe podea au căzut cioburi de lut murdar, iar

ea a înjurat cât o ținea gura, făcându-l pe băiatul meu să izbucnească în râs.

Ne-am ridicat s-o ajutăm; mama i-a dat o mână de ajutor cu şorțul unsuros, eu m-am aplecat să adun cioburile castronului, între timp, Victor se amuza de acel show spontan.

— Tu de ce te râzi, băiete? a întrebat contrabandista, cu mâinile în şolduri. Pentru că eşti pe jumate englez, nu vrei să mă leg de ei?

De parcă ar fi înțeles-o, din locul lui de pe jos, Victor i-a aruncat la picioare o piatră şi i-a dăruit alt hohot de râs; toate trei l-am imitat. Treaba n-avea niciun pic de haz, dar reacția copilului ne-a oferit o scuză ca să-i alungăm Candelariei proasta dispoziție. Cel puțin, pentru o vreme.

Am aşteptat să se spele şi să-şi schimbe hainele; am ieşit iar în stradă şi, din politețe, am lăsat-o să împingă căruciorul prin toată La Luneta. Câțiva metri mai încolo, a întins brațul şi a arătat cu degetul.

— Acolo, chiar acolo încep bazarele.

În plimbarea noastră anterioară, mama şi cu mine n-ajunseserăm pe tronsonul de stradă care ducea de la pensiune la Piaza de Espana. Cel mai comercial şi mai frecventat.

— Uite-le, fetițo, şi-au deschis localurile unul după altul; numără-le, să tot fie şase-şapte. Vând de toate, uită-te şi tu ce frumusețe de vitrine. Cristaluri, porțelanuri, cravate bărbăteşti, ciorapi fini, ceasuri elvețiene, costume de baie de la Jantzen ăia. Păi, habar n-ai ce țesături au: mătăsuri, brocarturi, fire de aur... Să-nnebuneşti, nu alta; nimic nu le lipseşte, comoara mea.

Mi-am stăpânit dorința de-a intra chiar atunci într-unui din acele magazine; am preferat să aştept, ca să n-o întărât şi mai mult pe contrabandistă. în noaptea aceea, am dormit

la mama; m-am trezit când muezinul chema la prima rugăciune, în zorii zilei. înainte ca bazarele să-şi tragă grilajele, eu eram din nou în La Luneta.

Avea dreptate Candelaria, unele dintre ţesăturile indiene pe care mi le-au arătat erau splendide. Amestecate cu cele mai variate mărfuri, am găsit bumbacuri somptuoase din Jaipur, mătăsuri lucrate delicat de ţesătorii legendari din Benares, materiale fabricate cu mâini iscusite de filatori, vopsitori şi brodeze care foloseau tehnici centenare. Toate amănuntele alea mi le-au furnizat proprietarii bazarelor, comercianţi amabili alungaţi de demonii cu trident care umblau prin mintea turbată a Candelariei.

Dar n-am cumpărat nimic. Am preferat să mai aştept. Şi tocmai de aceea, unul dintre ei mi-a făcut altă sugestie în spaniola lui ciudată.

— Toate pnze astea, bune. Dar dacă vrei cumpărat mai bune, domnişoară, trebuie merge Gibraltar. Magazinul la familia mea pe Main Street. De acolo distribuieşte. Acolo găseşte minuni.

72

Felix a sosit chiar înainte de cină, când salata era gata şi ce-avea să devină o omletă cu cartofi rotundă îşi răspândea aroma prin toate încăperile. Pe masa pusă în verandă, strălucea o faţă de masă abia călcată; în centru erau o lumânare şi o vază mică cu trei trandafiri albi tăiaţi dintr-un strat de flori.

— Şi miracolul ăsta, fato? Ai chemat să te servească de la hotelul Valentina sau ai câştigat la tombolă un înger păzitor?

— Miracolul ăsta are nume. Vino la bucătărie, haide.

Strigătul lui de uimire a răsunat între pereți. Dăduse de contrabandistă cu tigaia în mână, fiindcă ea schimbase mersul treburilor noastre gospodăreşti. Ideea, ca mai toate lucrurile înțelepte din viața mea, fusese a mamei: Şi dacă o iei cu tine la Tanger ca să-ți dea o mână de ajutor, fata mea? Dac-aş putea, aş veni eu cu tine ca să am grijă de copil şi să-ți fac ordine în casă, dar cu Sebastiân, ştii şi tu... Candelariei, în schimb, i-ai face o adevărată favoare. Ar fi ocupată, că are mare nevoie de aşa ceva. I-ai plăti cât v-ați înțelege; biata femeie, ai văzut şi tu, n-are o para chioară. Şi te-ai putea baza pe cineva de încredere.

Chiar în acea după-amiază, contrabandistă a venit încântată cu mine. Pe bătrânele alea uscate, singurele ei cliente, le-a lăsat să-i facă treaba în La Luneta; ce mai, făceau parte din pensiune mai ceva decât mobilierul. Tot drumul, a vorbit încontinuu despre brâul american pe care se gândea să şi-l cumpere la Monoprix şi de deserturile tocino de cielo pe care avea de gând să le savureze în La Espanola; luase cu ea o valiză din carton jerpelită, cu care făcuse cine ştie câte tumbe, ocolind curbe şi hârtoape de-a lungul vieții. Cum am ajuns la Tanger, s-a şi pus în mişcare. A lăudat în gura mare casa nouă unde apa curgea şuvoi din robinete, becurile erau cu nemiluita şi aveam chiar şi un frigider în care să păstrăm mâncarea proaspătă. A ales o cameră din fundul casei şi şi-a atârnat în dulap cele câteva lucruri: haine uzate fără nicio strălucire, chiar şi una pe care i-o lucrasem chiar eu cu mai bine de zece ani în urmă, când încă nu deschiseserăm atelierul din zona extinsă a oraşului, iar vecinele erau singurele mele cliente.

Odată instalată, pasul următor a fost să-şi asume rolul de intendentă: la fel ca sârguincioasa Ira Belline la Sidi Hosni, dar la alt nivel. Le-a dat ordine fetelor în arabă, le-a stabilit un orar şi le-a dat sarcini concrete începând cu a

doua zi de dimineață; nu rupea mai mult de trei vorbe în engleză, dar a dat-o pe brazdă şi pe gingaşa Phillippa, mereu timidă şi moale. După ce-a terminat cu ordinele şi avertismentele, şi-a pus un şorț de bucătărie, s-a postat în fața plitei şi în douăzeci de minute i-a gătit lui Victor o mâncărică pe care el a dat-o gata imediat, lingându-se pe buze. Apoi a trecut la cina adulților, simplă şi autentică: chiar şi la Martinez, în Londra, le-ar fi plăcut să poată servi o omletă suculentă ca a ei. Tocmai o întorcea cu îndemânare când vechiul meu vecin s-a ivit în ce-avea să fie de-atunci încolo noul regat al contrabandistei. încântată, le-am auzit saluturile de departe: strigătele, râsetele în urma revederii lor. Sosirea Candelariei îmi lua, fără nicio îndoială, o povară de pe umeri. îmi prelua răspunderi şi-mi asigura ordinea şi gospodărirea sub acoperişul celui ce-avea să fie căminul meu, cel puțin pentru o vreme.

— Şi acum, dragele mele, dacă ne permiteți, trebuie să vorbesc despre chestiuni de serviciu cu stăpâna casei, a anunțat Felix.

Terminaserăm de mâncat în grădină, noi trei şi Phillippa, uimită că o invitaserăm să se alăture grupului nostru de vechi prieteni: soacra mea s-ar fi luat cu mâinile de cap dacă ar fi fost de față la asemenea manifestări de încredere față de angajați.

Candelaria a început să strângă masa.

— Într-un sfert de oră fac bucătăria lună şi-n cinci minute mă bag în pat şi dorm dusă.

Cu mai puține explicații şi mai multă discreție, dădaca s-a retras şi ea. Felix a scos atunci câteva foi împăturite din buzunarul interior al hainei.

— Măi, măi, măi, draga mea. Nu-ți închipui tu câte am aflat despre moştenitoarea ta.

După ce umblase de colo până colo, consultând publicații la consulatul britanic şi legația americană, cercetând prin cine ştie ce alte instituții şi unghere, prietenul meu aducea acum un maldăr de notițe cu scrisul lui minuțios de funcționar desăvârşit.

— Mâine, dacă vrei, îți bat totul la maşină, dar acum îți povestesc doar în mare, d'accord.

Felix se dădea în vânt să bage, din când în când, câte un franțuzism; făcea uşor cu ochiul cosmopolitismului la care abia ajungea.

— De acord, dă-i drumul.

— Bine, să începem cu originea familiei; cu bunicul. Se numea Franklin Winfield Woolworth. Dar ştii tu cu ce se ocupa bunul nostru om?

— Făcea bani.

— Înainte de-asta, vreau să zic. înainte să-şi pună pe roate centrul comercial.

— Habar n-am.

— Păi, era fiul unui fermier sărac şi-a-nceput să lucreze ca ucenic de vânzător într-o prăvălie de țară, nici măcar salariu nu-i dădeau. Acolo a observat că resturile de metraj şi unele mărfuri care nu păreau să atragă prea mult muşteriii ajungeau în cele din urmă pe o masă, oferite la prețul unic de cinci centime. Şi cum era isteț, i-a venit ideea să-şi deschidă propria afacere, vânzând exact asta: lucruri de mică valoare, la un preț fix. Treizeci de ani după prima aventură, modestul lanț de prăvălii pe care reuşise să-l înființeze la început se transformase în magazinele moderne Woolworths, şi deținea peste cinci sute. Grație lor, avea bani destui ca să ridice edificiul cel mai înalt din New York la ora actuală.

Eram tot în grădină, singuri. în seara aceea, amicul meu adusese o sticlă cu vin franțuzesc, o terminam în vreme ce

din depărtare se auzea muzica din parcul Brooks, o nouă noapte cu orchestră şi dans.

— Să trecem atunci la următoarea generaţie, a spus, apro-piindu-şi notiţele de lumina lumânării. După ce s-a însurat cu logodnica lui de-o viaţă, domnul a avut trei fiice: Helena cu „h", Edna fără „h" şi Jessie. Dintre cele trei, ne interesează a doua. I-am văzut o poză şi nu-i tocmai vreo frumuseţe, dar o ditamai averea ca a ei întotdeauna poate să facă din urâte nişte minunăţii, aşa că până la urmă s-a măritat cu un frumuşel necunoscut, care nici el nu stătea prost cu banii şi care, cum era de aşteptat, a încoronat-o chiar de la început cu coarnele corespunzătoare. Pe-atunci, perechea trăia pe picior mare într-un apartament somptuos din hotelul Piaza şi avea o fetiţă de şase ani. Dar într-o noapte, când tăticul era cu una dintre amantele lui, iar dădacele şi guvernantele cine mai ştie pe unde, fetiţei i s-a făcut dor de mama ei şi a luat-o la goană prin saloane strigând mami, mami, mami...

— Felix, te rog, i-am retezat-o. Lasă-te de prostii şi să trecem la subiect.

— Pardonne-moi, cherie; dar totul e atât de dramatic, încât nu m-am putut abţine.

— Ce s-a-ntâmplat atunci?

— Păi, mama luase un tub enorm de pastile şi rămăsese ţeapănă în cadă.

— Moartă, vrei să zici? Şi acolo a găsit-o fetiţa?

— Chiar scumpa Barbarita a dat de ea, exact; aceeaşi care va purta în scurtă vreme creaţiile tale. A rămas orfană de mamă, cu un tată care n-o băga în seamă nici cât negru sub unghie şi care, în urma unor măsuri legale, nu putea pune mâna pe averea lăsată de soţie. Curând au mers la cer şi bunicii, care i-au lăsat fetiţei peste o mie de magazine în funcţiune şi milioane de dolari. Fata a rămas singură şi bine

căptuşită cu parale, ducându-şi de-atunci viaţa între internate şi casele rudelor.

Vorbele mele au sunat ca o cugetare în toiul nopţii:

— O copilărie grea, desigur, în ciuda banilor.

— Ei bine, ştii şi tu că înduri mai uşor necazurile cu burta plină. Dacă mi s-ar fi dat de ales, eu aş fi schimbat-o fără să stau pe gânduri pe vulpea de maică-mea pe unul din milioanele alea.

— Nu fi bădăran şi continuă, haide.

A dat pe gât paharul cu vin şi s-a întors la notiţe.

— La optsprezece ani, i-au sărbătorit debutul în societate la New York, cu o petrecere care, se pare, a costat şaizeci de mii de dolari; cum mă trezesc mâine, mă şi duc la zarafii de pe Siaghin ca să văd cum schimbă dolarul şi-ţi spun cât vine în pesete. Dar trebuie să fi fost enorm, fiindcă se zice că povestea a provocat un mare scandal. Era în 1930, închipuie-ţi, în plină Criză, după vestitul crash din 1929, oamenii erau ruinaţi, afacerile dădeau faliment, lumea n-avea de lucru şi era la anaghie... între timp, toţi bogătanii ăia aruncau banii pe fereastră, cu sticloaie de champagne, haine lungi de blană şi automobile fiţoase la Ritz-Carlton, cu Maurice Chevalier îmbrăcat în Moş Crăciun şi împărţind daruri printre invitaţi de parcă împărţea alune. în fine, presa s-a aruncat pe ei şi i-a făcut praf într-atât încât au decis să ia fata şi s-o trimită în Europa. Şi-atunci au venit marile schimbări.

— La cine? La ea?

— Mai curând în trupul ei: i s-a topit grăsimea, fiindcă până atunci fata fusese cam durdulie, iar de-atunci s-a făcut, ce mai, o coadă de mătură. Şi apoi mai e şi saltul de la o simplă bogătaşă oarecare la presupusa prinţesă.

— Aşa-i zice Ira Belline: prinţesa-n sus, prinţesa-n jos. Dar ce-a făcut? Nu-mi spune că şi-a cumpărat un titlu.

— Nu, prostănaco. Mai bine zis şi-a cumpărat un soţ. Stai aşa, am şi numele lui pe-aici...

Dinspre parcul Brooks a început să se-audă un bolero, noaptea senină aducea strofele întregi. „Mujer, si puedes tu con Dios hablar"...

— Uite, aici e. Fericitul era un oarecare Alexis Mdivani. Ea avea douăzeci şi unu de ani, el douăzeci şi opt. Chestia cu descendenţa princiară se pare că-i îndoielnică; din ce-am citit, era vorba de-o familie de ascendenţă nobilă care a părăsit Georgia când cu invazia ruşilor, ca să se instaleze la Paris, Dumnezeu ştie de unde şi-or fi scos noblețea. în orice caz, nici nu contează: căsătoria lor a durat doar doi ani. Barbara noastră şi-a luat beleaua de pe cap cu un contract care a costat-o câteva milioane, dar n-a renunţat la titlu. Fraudulos sau nu, încă-l poartă.

— Bine, prima căsătorie kaput. Treci la a doua.

— Chiar în acelaşi an, s-a recăsătorit cu un conte danez, al cărui nume e de nepronunţat, şi-a schimbat cetăţenia, şi-a construit un conac la Londra, a avut un fiu, Lance, şi au început să se adune problemele. Se pare că noul soţ era un scârbos care a dus o viaţă grea; ea a continuat cu anorexia şi alte tulburări şi a început să-şi bea minţile serios şi să ia pastile, până a nimerit la sanatoriu. Profitând de situaţie, el a încercat s-o declare incapabilă să-şi administreze averea de una singură.

N-am ştiut ce să spun, glasul solistului mi-a umplut tăcerea: „Y tu, quien sabe por donde andarâs"[47]...

— În sfârşit, a continuat, totul s-a terminat cu alt divorţ scandalos, care a fost o gustare numai bună pentru presă. Iar el, desigur, n-a plecat cu mâna goală. Să-ţi citesc ce-a luat cu el gagiul ăla, ia să vedem unde-am notat...

— N-are nicio importanţă, Felix. Nu mă interesează aşa ceva; hai, să mergem mai departe.

— Pentru asta, trebuie să sărim peste California. Acolo a plecat ea în 1939, când a început războiul în Europa. Şi atunci, a trecut pe la altar cu Cary Grant. Ce bombă au mai tras şi ăştia în plin război. Steaua de la Hollywood şi cea mai bogată femeie din lume, amândoi divorțați, formau brusc o pereche. Se pare că s-au cunoscut cu ocazia unei campanii de propagandă pentru strângere de fonduri şi vânzare de bonuri în favoarea aliaților; în ochii publicului au devenit aproape nişte eroi.

— Dar treaba n-a mers.

— Nu; s-au despărțit trei ani mai târziu. Se pare că ea încă avea probleme la mansardă după experiența cu soțul dinainte, şi nici el n-are probabil o fire prea delicată. Dar a fost cel puțin elegant şi nu i-a cerut niciun dolar prin contractul de divorț. Deşi ea, având încă bani din belşug, a decis să-i ofere o compensație.

— Foarte generoasă...

— Exact. Ăsta e, concret, unul dintre adjectivele care se repetă cel mai des în tot ce-am citit. Se pare că-i generoasă uneori până la absurd: dăruieşte de toate cu mână largă, ca şi cum ar dori să cumpere afecțiune. The poor little rich girl o numeşte presa încă din copilărie.

— Să rezumăm deci, Felix...

— Să rezumăm: viitoarea ta clientă este, aşa cum tocmai ți-am spus, extrem de darnică, dar şi depresivă cronică, capricioasă, instabilă şi schimbătoare, oarecum alcoolică, dependentă de diferite substanțe şi obsedată de aspectul ei fizic până la anorexie. Acum i s-a năzărit să cumpere un palat în Tanger şi mâine o să vrea o fermă la Sevilla, o bucată din Marele Zid chinezesc sau un fort comanş. E limpede că obține orice doreşte. Aşa că, fătuță, poți deja să-ți ascuți foarfecă.

73

— Poate am putea începe cu şase modele de zi şi, să spunem, două de seară, cum vi se pare?

Intenţia mea era să mă întorc la Sidi Hosni pentru ca Ira Belline să-mi dea indicaţii precise înainte de-a pleca la Gibraltar în căutare de ţesături. Şi, în treacăt, ca să identific complexităţile palatului şi împrejurimile lui, cu scopul de a mă concentra la adevărata mea misiune în Tanger. Dar ea mi-a luat-o înainte şi la prima oră a dimineţii următoare a venit la mine la poartă un tânăr marocan cu un mesaj de la acea housekeeper rusoaică, îmi dădea întâlnire la ceainăria lui Madame Porte; am fost acolo la ora stabilită.

Mi-a propus să lucrez opt ţinute în acelaşi timp. Opt modele pentru Barbara Hutton, în mai puţin de două săptămâni. Eram gata să izbucnesc în râs şi s-o întreb dacă nu cumva e nebună. Munca avea să fie titanică, aproape irealizabilă. Cu toate astea, mi-am dus ceaşca la buze şi n-am refuzat comanda. Aveam să găsesc eu o cale.

Eram aşezate sub o oglindă mare, în faţa unei măsuţe rotunde, acoperită cu o faţă de masă de culoarea vaniliei. În jur, erau câţiva clienţi: într-o după-amiază de vară tangerină, plaja sau siestele erau mai atrăgătoare decât să mănânci un eclair de ciocolată în acel local celebru de pe strada Estatuto, încă nu se mutase pe mai moderna stradă Goya. Dar, asemenea Candelariei, Ira Belline era neobosită, în ciuda anilor pe care-i adunase. Pe scurt, a menţionat şi unele dintre sarcinile care o copleşeau în acel moment, să cumpere covoare berbere după dimensiunile încăperilor sau, de pildă, să se războiască cu zugravii, fierarii şi zidarii. Nu m-a întrebat de unde aveam de gând să fac rost de ţesături, dar nici eu nu i-am dat lămuriri: avea şi aşa destule pe cap ca s-o mai împovărez şi eu cu problemele mele.

Instrucțiunile pe care mi le-a dat se bazau în esență pe trei chestiuni: calitate, charme şi încredere în viziunea mea. După ce am pus totul la punct, a cerut nota de plată şi a deschis poşeta ca să plătească; când a văzut ce-avea înăuntru, a scos un oftat de lehamite.

— De când s-a răspândit vestea că prințesa se va muta curând în Tanger, la Sidi Hosni sosesc fără încetare tot felul de cereri şi propuneri; de la oameni care fie se oferă să muncească, fie cer insistent un împrumut sau propun să-i vândă o parcelă, s-o facă naşa unui nou-născut sau să-i bage pe gât o turmă de capre; nu vă puteți închipui ce reclame absurde. Generalement, nici nu mă obosesc să răspund, dar mă tem că unele chestiuni nu trebuie ignorate. Ca asta, pe care am primit-o acum câteva zile, de pildă.

A scos cu două degete un cartonaş de culoare crem, tipărit. L-a pus pe fața de masă, aşa că a trebuit să-l citesc. Asociația Internațională a Presei are onoarea s-o invite pe doamna Barbara Hutton, sau un reprezentant, la Gala de Vară, care va avea loc pe domeniul Emsallah Garden. Ora, 22.30. Data: chiar în noaptea aceea.

— N-am absolut niciun chef să asist la Gala lor, a mărturisit închizând pleoapele. Dar mă tem că n-am încotro. Am primit de la Paris instrucțiuni clare că trebuie să mă pun bine cupresa locală; se pare că pe prințesă o nelinişte sc lucrurile astea.

Mi-am amintit de lămuririle lui Felix din noaptea anterioară. Menționase că presa nord-americană i se aruncase la jugulară pentru nemaivăzutele excese ale debutului său în societate, apoi relatase pe larg căsătoriile şi divorțurile; mai spusese şi că o lăudase pentru sprijinul generos pe care ea îl acordase trupelor în timpul războiului. Da, poate că Ira Belline avea dreptate. Poate că, deşi nu-i păsa de nimic ori de câte ori avea chef, pe celebra socialite o

interesa imaginea care se proiecta despre ea. Acum nu vorbeam, firește, nici de The New York Times, nici de ziare cu o greutate similară, ci de simple publicații locale dintr-un colțișor al hărții africane.

— În fine, a zis rusoaica, strângând restul. îmi voi aduna puterile.

— Poate că n-o să fie plictisitor, am spus. Voiam doar s-o liniștesc: cariera mea de falsă jurnalistă se terminase înainte să părăsesc Londra.

A închis portofelul cu un clic şi m-a privit în ochi.

— N-ați vrea să mă însoțiți, chirie7. La urma urmelor, amân două suntem acum legate de prințesă.

Chiar n-aveam nici cel mai mic interes. Dar n-am putut inventa destul de repede o scuză, iar ea a interpretat cele câteva secunde de tăcere drept un da spus pe jumătate.

— Nu ştiu dacă ați auzit de locul acesta: e o grădină frumoasă în aer liber şi cina va fi cu siguranță delicioasă. Cel puțin, o să ne relaxăm puțin.

Emsallah Garden era unul dintre noile localuri de recreere apărute după războiul mondial. Şi era, din fericire, relativ aproape de casa mea, de consulat, Spital şi Colegio Espanol, de Piaza del Obispo Betanzos.

Era o atmosferă de chermeză elegantă, cu felinăraşe, becuri şi o desfăşurare amplă de mese şi chelneri, distincție estivală a ținutelor şi o orchestră care interpreta o piesă melodioasă chiar când traversam marea arcadă floral de la intrare. Deşi majoritatea jurnaliştilor erau bărbați, în seara aceea erau însoțiți de soții, logodnice sau prietene: Ira Belline şi cu mine nu eram singurele prezențe feminine, deşi da, poate cele mai diferite. Rusoaica în vârstă renunțase la ținutele ei de zi şi purta o rochie de seară cam demodată, dar extrem de somptuoasă. La rândul meu, optasem pentru cel mai atrăgător dintre modelele mele englezeşti, cu umerii

goi şi spatele dezgolit. Nici măcar n-ajunsesem să-l inaugurez în timpul rowr-ului Evei Peron; mi se părea cam îndrăzneț pentru Spania noastră cumpătată. Acum, totuşi, mi se părea perfect pentru acea noapte tangeriană de pe țărmul Atlanticului. La urma urmelor, nimeni nu mă cunoştea şi pentru prima oară după multă vreme mi-am închipuit, naiva de mine, că nu voi avea nevoie să spun minciuni sau să mă prefac.

Dar mă înşelasem. Când s-a aflat că o reprezentam pe Barbara Hutton, toți s-au arătat sincer interesați să ne cunoască. To make a long story short, cum spuneau englezii, în ochii acelor oameni am devenit brusc cineva foarte apropiat de celebra moştenitoare care avusese ideea ridicolă de a-şi cumpăra o casă în citadelă.

Din deformare profesională, poate, deşi în seara aceea rolul meu era lipsit de conținut, mi-am activat încă o dată abilitățile şi am înregistrat unul câte unul numele publicațiilor şi ale persoanelor care se apropiau de noi. Mi-au pus întrebări foarte finii directori de la ziarul francez La Depeche marocaine. Vorbărețul american care conducea Tangier Gazette m-a bombardat cu întrebări în timp ce se uita cu neruşinare în decolteul meu, iar reporterii de la săptămânalul Cosmopolis m-au întrebat dacă erau adevărate zvonurile că bogata americancă avea de gând să dea o petrecere cu sute de invitați de pe toată planeta. M-a salutat veteranul Alberto Espana, decanul de vârstă al cronicarilor din Tanger, iar preoții franciscani care publicau revista Mauritania m-au întrebat foarte respectuos dacă dona Barbara ar avea bunăvoința să se milostivească de cei mai nefericiți de pe acel țărm al Strâmtorii făcând o donație generoasă cauzei lor. Am stat de vorbă şi cu oameni ai undelor; n-aveam nici cea mai mică idee că la Tanger exista o activitate radiofonică atât de intensă.

Aveau accente şi tonuri variate; întrebările, în schimb, erau cam aceleaşi în esenţă: când va veni prinţesa, cum merg pregătirile, cât timp intenţionează să rămână, ce are de gând să facă la Tanger, dacă ar fi dispusă să le acorde un interviu, dacă este adevărat că reuşise să cumpere palatul dublând oferta pe care i-o făcuse proprietarului anterior Franco însuşi. Interesul pentru moştenitoarea lanţului de magazine Woolworths era mai mare decât bănuisem eu şi clar părea real, poate fiindcă toţi presimţeau că prezenţa ei putea fi un magnet puternic, în stare să atragă mai mult prestigiu, renume şi bogăţii pentru oraşul şi aşa destul de prosper.

Eram tot în picioare, nu trecuserăm de aperitiv, printre pahare cu vin, canapele şi crochete. Aproape fără să-mi dau seama, la un moment dat, Ira Belline şi cu mine am ajuns în grupuri diferite. Câteva clipe mai târziu, i-am cunoscut pe mai-marii de la ziarul Espana; am stat de vorbă câteva minute cu directorul, Gregorio Corrochano, şi cu un jurnalist simpatic, Jaime Menendez, poreclit Chiştoc. Niciunuia nu i-am mărturisit că în 1938, în plin Război Civil, fusesem invitata lui Beigbeder la inaugurarea ziarului lor; chiar înaltul comisar a investit o grămadă de bani oficiali pentru ca prietenul lui, Corrochano, să pună pe roate publicaţia, o armă propagandistică eficientă în favoarea franchismului. Dar Beigbeder nu mai era în Maroc şi, deşi avea acelaşi director, ziarul evoluase spre o abordare mai internaţională şi mai deschisă: aproape fără cenzură, cu o viziune mai onestă şi o ideologie mai indulgentă. Aşa că exemplarele erau aşteptate ca mana cerească în Peninsulă.

— Dacă nu-i furtună în Strâmtoare, m-a informat cu mândrie Chiştoc, spre amiază ziarul poate fi cumpărat deja în Cadiz, Sevilla şi Malaga, iar spre seară, ajunge în

chioşcurile din Madrid, unde toţi şi-l smulg unii altora din mână.

Un fotograf de la ziar s-a apropiat chiar atunci să ne facă o poză de grup; Ira Belline conversa în alt grupuleţ, iar în momentul ăla eu eram singura femeie dintr-al meu. Şi unii, şi alţii s-au înverşunat să găsească un loc privilegiat, poate pentru ca astfel să rămână dovada unei legături reale cu Barbara Hutton, sau poate pentru ca rochia şi ţinuta mea să atenueze excesul de cravate. Atenţie, atenţie, unu, doi şi... trei. S-a aprins bliţul şi gata.

Şi aşa am stat o vreme, cu o băutură răcoritoare în mână, răspunzând la apel, fără să-mi bat capul. Niciun moment nu mi-a trecut prin minte să-i pomenesc cuiva despre prezentările mele de la BBC: fără travestiul de reporteră, am avut grijă doar să ocolesc întrebări compromiţătoare, să inventez răspunsuri neutre şi să rămân un simplu obiect de decor înconjurat de profesionişti respectabili şi funcţionari ai puterilor protectoare, oameni de afaceri şi angajaţi de nivel înalt, atât evrei cât şi creştini, doar câţiva arabi. Despre mine n-am zis decât că nu, nu locuiam la Sidi Hosni, ci într-o vilă de lângă parcul Brooks. Dar e adevărat că pe-acolo nu văzusem nici măcar umbrele străinilor extravaganţi cu foulards în culori şi jachete galbene, care luau masa la Le Parade şi-l fascinau atât de mult pe Felix. După cum m-a lămurit chiar el, sigur trăiau în alte lumi.

— Ăştia or fi ăia noi din Gibraltar, a zis cineva. Acum sosesc.

Capetele s-au întors spre trei bărbaţi care erau cu spatele la noi, ceva mi s-a părut vag familiar la cel din mijloc. Poate mersul, ceafa, umerii, gâtul. Dar n-am stat să fac legături între ce-mi vedeau ochii şi amintiri: simpla menţionare a

Gibraltarului mă readusese brusc la sarcinile mele cele mai urgente.

— Scuzați-mă, domnilor, poate mă ajutați. Cum se ajunge cel mai simplu la Stâncă?

Presupuneam că cel mai rapid şi logic era să merg cu barca. La urma urmelor, pe mare distanța era mică: treceai Strâmtoarea şi gata.

— Există ferrys la Blând Line, a zis cineva. Dar englezii au introdus de curând un zbor zilnic. Probabil după terminarea războiului le-au rămas prea multe avioane.

Am râs cu toții, apoi am fost rugați să ne ocupăm locurile la mese.

— Je suiş extenuee, mi-a şoptit Ira Belline când invitații s-au îndreptat spre locurile lor.

N-a fost nevoie să invocăm şi alte motive. După câteva scuze inconsistente, am pornit împreună spre ieşire, învăluite în noapte şi lăsând în urmă chestiuni care aveau să reapară la timpul lor.

Fără s-o ştiu încă, pe unul dintre cei trei bărbați pe care-i văzusem din spate îl cunoşteam foarte bine.

Şi fără să intuiesc, în aparatul fotografului de la ziarul Espana rămăsese o imagine cu consecințe nefaste pentru mine.

74

Felix stătea pe scaunul de lângă mine, l-am luat de mână şi i-am strâns-o cu putere. O căruță trasă de un măgar trecea prin mijlocul pistei de aterizare tocmai când avioneta era gata să aterizeze. N-au părut să se tulbure nici bătrânul cu bască şi espadrile care ținea hățurile, nici pilotul cu care zburam noi. Probabil că imaginea aceea era obişnuită în Gibraltar: trecători, animale, maşini şi biciclete,

contrabandiste şi aeronave, contrabandişti şi cărucioare mergeau în toate direcţiile pe istmul nisipos cu o suveranitate neclară ce despărţea măgăoaia de Stâncă de restul Peninsulei. Fiecare cu ale lui, cu voinţa şi cu ritmul lui. Britanici rezidenţi şi spanioli navetişti care se deplasau zilnic ca să lucreze pentru ei sau să se căpătuiască cu diferite bunuri pe care să le vândă apoi. Erau timpuri postbelice nemiloase, iar sudul Peninsulei suferea lipsuri crunte.

Îl rugasem pe prietenul meu Felix să mă însoţească din două motive. în primul rând, ca să-mi dea o mână de ajutor cu formalităţile: intenţionam să cumpăr ţesăturile şi să zbor înapoi cu ele chiar în după-amiaza aceea; mă grăbeam să încep lucrul, ţinutele pentru Madame Hutton nu mai puteau fi amânate. Şi aveam nevoie de cineva de încredere ca să mă ajute cu comenzile şi pachetele. Asta a fost explicaţia pe care i-am dat-o, iar el a acceptat în culmea fericirii; era prima oară când zbura cu avionul, prima oară în viaţa lui când punea piciorul dincolo de graniţele Africii. în realitate, prietenul meu era spaniol doar prin educaţie şi paşaport; în rest, esenţa lui era net colonială, ruptă de patria-mamă, ca un creol de la marginea meleagurilor locuite de strămoşii săi.

Ce nu-i menţionasem era al doilea motiv pentru care aveam nevoie de compania lui, preferasem să-l ţin pe acesta pentru mine şi să nu-i dezvălui durerea la care mă aşteptam. Spre Gibraltar plecasem cu Marcus de la Madrid într-o maşină, ca să ne căsătorim cât mai rezervat şi mai discret. Fără flori, fără biserică, fără invitaţi şi chiar tară inele, Marcus şi cu mine pecetluiserăm acolo pe Stâncă un proiect de familie, un plan de viitor. Acum el nu mai era, iar eu m-am dat peste cap de nşpe ori ca să iau altă identitate falsă şi difuză.

Din fericire, contrastul dintre ziua plumburie de iarnă a nunții noastre şi dimineața de vară care ne-a întâmpinat când am coborât din avionul BOAC a fost atât de drastic, încât melancolia a decis să fie amabilă cu mine şi mi-a dat un răgaz. La vizita anterioară, găsisem Stânca extrem de militarizată, magazinele cu obloanele trase, populația evacuată în Irlanda de Nord, Jamaica, Madeira. Acum, la peste doi ani de la capitularea Germaniei, deşi tot se mai vedeau nenumărați marinari din Royal Navy, locuitorii civili se întorseseră, repatriați, iar străzile se întindeau pline de viață cotidiană şi mişcare. Numeroase Union Jack fluturau în vânt: erau deschise pubs, cafenele şi magazine, vânzătorii de ziare şi negustorii ambulanți de înghețată erau în mişcare, peste tot se vedeau reclame şi afişe. Taxiul ne-a lăsat pe Main Street, chiar în fața clădirii care figura pe cartea de vizită primită în La Luneta. DIALDAS & SONS. DEALERS IN WHOSALE & RETAIL, cu sediul central în Hyderabad, India, şi filiale răspândite în toate colțurile lumii: Hong Kong, Canton, Port Said, Bombay, Sierra Leone, Tenerife, Panama, Casablanca. Şi Tetouan, de unde mă trimiseseră pe mine, firește.

Vitrina era mare; de zeci de umeraşe şi cârlige atârnau tapiserii, şaluri, covoare, haine. Felix şi cu mine am intrat, mirosea a tămâie. Ne-au dus la o magazie din interior; un vânzător hindus foarte atent, cu pielea arămie, părul negru-negru şi dinții mari şi albi a început să ne arate materiale care corespundeau pretențiilor mele. Şi, într-adevăr, căscam ochii uluită de frumusețea şi calitatea celor pe care mi le punea în față. Viscoze toarse, mătăsuri alese, în nuanțe pe cât de vii, pe atât de blânde. Ațe şi fire de lurex, mosoare într-o paletă amplă de nuanțe, panglici, nasturi, broderii, brocarturi, mărgele din sticlă. Un adevărat paradis pentru o croitoreasă care nu mai lucra de multă vreme şi căreia,

printr-o toană a soartei, i se comandase o capricioasă garderobă cu iz maur. Nimic de-acolo nu era marocan, venea chiar din celălalt capăt al lumii, dar făceam eu cumva să pară că ar fi arăbesc.

Am avut îndoieli înainte să iau o decizie: varietatea era uriaşă, iar eu trebuia să aleg cu grijă. Răbdător în faţa a ceea ce intuia că se va dovedi o afacere frumoasă, vânzătorul s-a retras aproape de intrarea în magazin şi m-a lăsat singură, ca sa nu mă grăbească. La rândul lui, Felix, plictisit, se hotărâse şi el să iasă în stradă: nu era dispus să-şi strice marea zi între pereţii ăia. Am rămas doar eu, în dugheana slab luminată, ieşind şi intrând cu materialele în mâini ca să le văd şi la lumina soarelui, ezitând, dezbătând cu mine însămi. Şi tocmai într-una dintre ocaziile astea când ieşeam prin partea din faţă a bazarului, ticsită cu clienţi, ceva mi-a trezit o nouă şi sigură senzaţie de dejă-vu: la fel păţisem şi cu o noapte înainte, la Emsallah Garden, când zărisem spatele cuiva. Poate că acum fuseseră un chip, un gest, un miros incert, nişte vorbe răzleţe. Ceva în mijlocul acelei forfote mi s-a părut brusc apropiat, ca o uşoară mângâiere în suflet când umbli printre neguri.

La final, am lăsat o grămadă de lire sterline pe tejghea, iar vânzătorii au început să-mi împacheteze cu îndemânare cumpărăturile; ne-am înţeles să le ducă chiar ei la aeroport. Era ora prânzului, magazinul era gol, nu mai erau clienţi; rămă-seserăm doar noi şi aparatul de radio deschis. Se transmitea buletinul de ştiri, despre iminenta independenţă şi diviziune a Indiei, despre Pakistan, Lord Mountbatten şi Nehru: acelea păreau să fie informaţiile momentului. Vânzătorii s-au întrerupt din treabă câteva clipe, se vorbea despre ţara lor de origine, ştirile astea îi interesau. Dar mie, înconjurată de mărfurile mele neobişnuite, mi s-a strâns inima. Şi atunci am devenit brusc conştientă. Nu mesajul, ci

însăşi vocea care venea pe unde m-a transportat în alte momente şi m-a dus în zbor spre alte meleaguri. Cel care vorbea cu aplomb de agonia Imperiului Britanic era Nick Soutter.

Post de radio? Station7. Ce post? Ce station? întrebările mi-au ieşit pe gură pripite, oamenii nu m-au înțeles imediat.

— Aaaa..., a spus în cele din urmă vânzătorul, cu zâmbetul lui paşnic care-i scotea la iveală dinții enormi. GB. Gibraltar Radio.

Dar n-au ştiut să mă lămurească de unde se transmiteau ştirile mai exact. Aici ne aflam, ei încercând să se pună de acord, când Felix s-a întors cu o sticlă de whisky scoțian şi două cartuşe de Craven A, cumpărăturile lui mărețe.

— Da' n-ai de gând să termini odată, iubita? Mor de foame şi am descoperit un restaurant care se cheamă El Sombrero, dacă-ți poți închipui, şi care arată fantastic.

Fără să-i răspund încă, mi-am luat repede rămas-bun de la indienii amabili.

— Du-te să mănânci singur, i-am zis odată ajunşi afară. Mai am ceva de făcut.

— Ceva de făcut la ora asta? Dar nu mai e țipenie de om pe stradă, fato; or fi oamenii ăştia cât de British şi cât de supuşi Majestății Sale vrei tu, dar orele astea de căldură şi le petrec la umbră, ca şi vecinii lor din La Linea.

Am reuşit să scap de el; următoarea decizie a fost să-l întreb pe unul dintre acei bobbies locali, identici cu londonezii.

— Wellington Front, madam.

Taximetristul habar n-avea că în vechea fortificație militară se făcuse un post de radio, de aceea s-a poticnit de câteva ori înainte să mă lase acolo unde părea să fie intrarea. înăuntru n-am văzut pe nimeni, nu m-am întâlnit cu nimeni în timp ce înaintam până ce-am ajuns la un

coridor întunecos şi tăcut, într-un contrast teribil cu lumina din golful Algeciras. încăperile alea nu semănau deloc cu cele splendide de la PBS din Ierusalim, şi cu atât mai puţin cu acelea de la Broadcasting House sau Bush House din Londra. în drumul meu, printre pereţii de piatră brută, am dat doar de un semn care arăta direcţia spre un studio. Nu eram sigură de nimic, dar m-am luat după săgeată. L-am văzut, în cele din urmă, prin panoul de sticlă, şi câteva secunde nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Părul ciufulit, cravata lărgită, mânecile cămăşii suflecate până la cot, lăsând la vedere mâinile lui mari cu pielea închisă la culoare, oratorul dintotdeauna, cu curea de piele şi umerii aceia puternici care mă sprijiniseră de-atâtea ori când eram nefericită. Aceiaşi umeri -acum îmi dădeam seama - pe care în seara trecută îi zărisem din spate la cina jurnaliştilor din Tanger. Când el sosea, iar eu plecam, şi ne intersectaserăm fără să ne vedem.

În faţa mea, despărţit doar de un geam şi câţiva metri, era bărbatul care-mi fusese prieten şi mă consolase în Palestina, de-al cărui trup masiv mă ciocnisem accidental la intrarea în Barclays Bank în prima dimineaţă pe Pământul Sfânt, pe ai cărui pantofi vomitasem când sarcina mea încă nu fusese confirmată. Profesionistul care avusese încredere în lipsa mea de experienţă când îi propusesem să colaborez la postul lui de radio, soţul cuiva care încercase să mă facă praf la Londra dintr-o gelozie care nu mai avea niciun sens.

Stătea aşezat la microfon, dar tăcea; buletinul de ştiri luase sfârşit de ceva vreme. Totuşi, era încă atent la hârtii, absent şi serios, cu privirea plecată. între degete ţinea o ţigară aproape terminată; era gata s-o ducă la gură ca să tragă pentru ultima oară din ea când am ciocănit în geam. A ridicat capul, s-a încruntat. La început, nu m-a recunoscut: coridorul era întunecos, el avea lumina aprinsă în acel

studio auster şi din cauza ei nu mă putea vedea. Dar, într-un fel, a părut să-mi distingă silueta încet-încet. Fără să se mai deranjeze să se uite la ce făcea, a strivit ţigara în scrumiera plină de scrum şi chiştoace, cu mişcări bruşte ca de atâtea ori. Atunci a început să se ridice în picioare. Fără nicio grabă. Nevenindu-i să creadă.

75

Paseo del Doctor Cenarro nu era departe de casa mea; indicaţiile despre cum să ajung acolo mi le-a dat un băieţel ştirb, cu pantaloni scurţi şi accent andaluz, pe care-l întâlnisem pe Boulevard dAlexandrie. Mergând în direcţia arătată de degetul lui întins, m-am dus s-o caut pe Maruja Pena.

Mi-era cât de cât clar ce haine urma să fac, dar tot mai aveam nevoie de detalii. Ca să le obţin, îi dădusem lui Felix o nouă misiune în drum spre Tanger: să afle ce veşminte marocane tradiţionale se purtau la evenimente somptuoase, aşa cum mai făcuse şi altădată la Tetouan, când o clientă germană pretenţioasă comandase un costum de tenis, iar eu încă nu ştiam în ce constă nici sportul, nici echipamentul. După ce puneam cap la cap informaţiile lui şi intuiţiile mele, aveam să pot adapta viitoarele ţinute la silueta scheletică a noii mele cliente, folosind materiale indiene şi dându-le totodată un aer sofisticat şi original. La toate astea ar fi trebuit să mă gândesc în dimineaţa aceea, când m-am dus să-mi caut viitoarele lucrătoare. Dar nu, n-am făcut asta. Mie îmi stătea mintea doar la reîntâlnirea cu Nick Soutter. Pe coridorul acela întunecos, primul nostru impuls fusese să ne luăm în braţe. Profund emoţionată, cu faţa îngropată la pieptul lui şi cuprinzându-i spatele cu braţele, nu mă puteam opri din plâns. Pentru Ierusalimul devastat pe care-l

lăsaserăm în urmă, pentru Marcus şi copilul meu născut fără tată. Pentru ce crezuse Nick când eram în doliu şi pentru cât tânjisem după sprijinul lui de când plecasem din Palestina şi de lângă el.

Apoi ne-am pus la zi unul pe altul, încă uimiţi de întâmplare, mirându-ne cât de mici sunt cutele în care poate să se pliseze lumea. Dar totul avea o logică şi o raţiune de a fi. PBS, postul naţional de radio din Palestina, unde Nick îşi dăduse toate silinţele în ultimii ani, fusese şi el victima conflictului tot mai devastator dintre evrei, arabi şi britanici. Abia dacă mai exista ca entitatea solidă care fusese la vremea lui, şi, prin urmare, abia dacă mai rămăsese loc pentru un profesionist ca Nick, legat de mandatul colonial care era gata să sară în aer. Aşa stând lucrurile, sondase alte posibile destinaţii, dar perspectivele erau la fel de descurajante în tot Imperiul: nimeni nu se mai îndoia că puterea britanică ajunsese la capăt.

Înţelepciunea şi măruntaiele îi ceruseră atunci să se întoarcă în Occident.

— Dar Londra, cu divorţul meu în curs, a zis el, am preferat s-o ocolesc pentru moment.

Se ivise atunci posibilitatea să se înfiinţeze un post de radio civil în Gibraltar, care să folosească fostele clădiri militare, ceva legat de BBC şi totodată independent. Abia de câteva săptămâni începuse să lucreze acolo.

— E un proiect mic ca anvergură şi cu resurse limitate, doar ştiri de trei ori pe zi. Dar l-am luat ca pe o perioadă de tranziţie, o să vedem ce-o să mai apară cu timpul.

Faţă în faţă în studioul ăla anost, am continuat să vorbim de mine, de el, de Victor, de băieţii lui, de prietena noastră comună Fran Nash, care refuza să-şi părăsească apartamentul din Austrian Hospice aflat în Oraşul Vechi, în timp ce scria despre conflict, pentru tot mai multe ziare, în

calitate de apreciată reporteră free-lance. M-a pus la curent cu tensiunea insuportabilă din Palestina, cu violența crescândă şi pozițiile tot mai extremiste, American Colony şi Bertha Vester, Katy Antonius şi alți oameni din perioada aceea. Eu, în schimb, i-am relatat aventurile mele din Londra şi călătoria în Spania pe urmele Evei Peron, i-am spus despre contractul meu neprevăzut cu agenția londoneză de asigurări şi noua mea ocupație în Maroc. Neputând să mă abțin, i-am povestit şi despre neînțelegerile cu soția lui. Cu microfoanele închise, fără să fi mâncat de prânz niciunul şi fără să simțim cum zboară timpul, am ținut-o aşa până mi-am dat seama că eram pe punctul să pierd avionul care trebuia să mă duc pe partea cealaltă a Strâmtorii.

— Haide, am maşina la poartă.

Am ieşit în grabă din Wellington Front, a condus rapid până la aeroportul din apropiere. Când ne apropiam, l-am zărit de departe pe Felix, care umbla agitat prin fața terminalului, înconjurat de unul dintre vânzătorii indieni şi maldăre de pachete, cu părul şi poalele hainei răvăşite de vânt. Sigur se întreba unde naiba mă băgasem, mai erau douăzeci de minute până decola avionul.

Nick şi cu mine nu ne-am mai îmbrățişat, dar, chiar înainte să deschid portiera, mâinile ni s-au întâlnit între scaune. N-a durat decât o clipă, dar degetele mele firave s-au împletit cu degetele lui puternice.

— Vrei să vin să te văd la Tanger?

Răspunsul mi-a rămas în gât, a trebuit să se mulțumească cu un gest uşor din cap.

Am aterizat la căderea nopții, Victor dormea deja când am ajuns acasă. Muream de foame, iar Candelaria, extraordinară în noile ei atribuții, îmi păstrase cina şi pusese masa în verandă, înainte să mă aşez, am urcat totuşi

să-mi văd băiatul şi i-am şoptit la ureche că prietenul nostru Nick era din nou aproape de noi.

Tot gândindu-mă la asta, încercând să nu confund senzațiile cu sentimentele, a doua zi de dimineață am urcat pe Doctor Cenarro, care ajungea până în Marshan[48], sau Marchân, cum spuneau compatrioții mei. Mergând pe trotuar, am trecut prin fața tipografiei de la ziarul Espana; habar n-aveam că era acolo, nici nu prevedeam ce-avea să-mi aducă faptul că la Emsallah Garden mă lăsasem pozată de fotograful lor. Am recunoscut şi o casă care mi s-a părut vag cunoscută şi mi-am amintit că pe vremuri fusesem acolo cu Rosalinda ca să ne comandăm pălării la Mariquita la Sombrerera[49], o creatoare mai aparte de pălării, al cărei fiu timid, Antonito, făcea caligrafie pe jos la picioarele ei şi studia clientele cu ochi rotunzi şi miopi; nu bănuiam pe-atunci că la maturitate o să povestească într-un roman despre viitoarea decădere a oraşului.

Am mers înainte; pe bulevardul lung erau numeroase vile burgheze cu grădină în față, dar eu căutam alt fel de locuință. După ce am mai întrebat două fete, am găsit şi casa unde locuia Maruja, în curtea Pinto.

O curte cu mulți locatari era ceva obişnuit în Tangerul pompos, dovadă că nu totul era abundență. De pildă, curtea Pinto, curtea Englezului de pe strada San Francisco, curtea Marche, curtea Benchimol, curtea Eugenio... Aşa se numeau de obicei, în onoarea proprietarului, care, pentru un pumn de pesete pe lună sau câțiva duro hassani, le oferea familiilor adeseori numeroase câțiva metri dintr-o locuință modestă. Acolo locuiau, perete în perete, cei mai puțin atinşi de noroc: creştini, evrei şi arabi pe care bunăstarea tot mai mare a oraşului îi dădea la o parte fără milă; oameni care n-aveau nicio legătură cu afacerile prospere de import-export, cu grandioasa bancă şi

furtişagurile care ocoleau impozitele. Am intrat pe o esplanadă cu pământ bătătorit, cu un palmier mare în mijloc, rufe întinse pe sârmă la uscat şi câțiva pui de găină liberi şi am întrebat nişte copii de Maruja.

Croitoreasa mi-a acceptat propunerea, cum să nu; şi-a ascuns cu greu uşurarea când a auzit ce plată îi ofeream.

— Dar vei munci în acord, Maruja. Ne aşteaptă săptămâni complicate.

— Cum doriți, domnişoară. Chiar acum le chem pe vecina Luisa, nepoata Higinia, cumnata Pruden, cumătră Paca şi con-săteanca Pepa. Şase o să fim, aşa cum cereți, gata să facem orice-o fi nevoie.

— Fiecare cu maşina ei de cusut, am insistat eu.

— Chiar în după-masa asta ni le duce la casa dumneavoastră giner'-miu şi chiar atunci începem treaba.

M-am dus apoi la Sidi Hosni, să-i confirm Irei Belline că treaba mergea înainte. Am găsit casbah-ul la fel ca la vizita anterioară, plin de un tip de oameni care contrastau brutal cu tot ce se presupunea a fi ambianța unui palat. Am intrat în reşedință, am dat de housekeeper într-unui dintre saloane, cocoțată pe o scară de şantier împreună cu doi electricieni, încercând să agate de tavan un felinar maur uriaş. După ce am salutat-o, am profitat de îndeletnicirea ei incomodă şi m-am strecurat prin casă: dincolo de atribuțiile de couturiere, nu trebuia să-mi uit nici celelalte îndatoriri. Aşa că am scos carnețelul pe care-l aveam mereu la mine şi biro-ul cumpărat la Ierusalim; pentru a nu ştiu câta oară în ziua aia, mi-a venit în minte Nick Soutter.

Încăpere după încăpere, am început să înregistrez rapid intrările şi încuietorile, numărul de ferestre, balcoane, bovin douri şi uşi; unde dădeau, cu ce alte camere sau curți interioare comunicau, cât de uşor sau complicat ar fi fost pentru un intrus să pătrundă nevăzut şi apoi să se fofileze

pur şi simplu. Spre nemulţumirea mea, a trebuit să mă opresc imediat, când abia reuşisem să parcurg o parte din reşedinţă: Ira Belline m-a întrebat unde ar fi mai bine să atârne o tapiserie persană în sufrageria principală, dacă pe peretele din stânga sau din dreapta. Am încercat să fug iar, abia am avut vreme să inspectez alt salon că m-a şi chemat să mă consulte din nou. Şi aşa ne-am tot jucat de-a leapşa până la amiază, când sosise timpul să plec acasă.

La trei aveam toate maşinile de cusut instalate la locurile lor şi cele şase femei erau gata să primească instrucţiuni. La trei şi jumătate le-am trimis pe servitoarele marocane acasă şi pe Victor cu Phillippa la piscina din parcul Brooks, cerându-le să se întoarcă la şapte. Trebuia să avem linişte şi să nu ne distragă nimic atenţia, începea munca. Am făcut două echipe de câte trei croitorese: Maruja, Higinia şi Paca; Luisa, Prudencia şi Pepa. Fiecare grup trebuia să lucreze la câte un caftan diferit, începând cu cele de zi; aşa urma să progresăm. Printre altele, Felix îmi făcuse rost de o revistă a Protectoratului Francez în care erau poze cu prinţese marocane la extrem de rarele evenimente oficiale unde puteau fi văzute. Lalla Abia bint Tahar, a doua soţie a lui Mohamed al V-lea, fiicele ei mai mari, Lalla Aisha şi Lalla Malika, sora ei Lalla Hania bin Tahar. Hainele lor păreau încărcate şi extrem de grele, dar erau un reper bun pentru alegerea modelelor.

A venit şi contrabandista, ca mâna mea dreaptă; încăperea s-a umplut de huruitul pedalelor, zgomotul foarfecilor, fâsâitul materialelor şi cuvinte pe care nu le mai auzisem de mult şi care m-au împăcat cu vremuri de altădată. După-amiaza a zburat, atât de concentrată, atât de absorbită eram de ce făceam acolo, încât nici nu mi-am dat seama.

— Noi plecăm acum, domnişoară, a anunțat Maruja după ce-a încheiat ultimele tighele. Ai noştri o să ne ceară în curând de mâncare.

Candelaria a aprins lumina din tavan, aproape se întunecase.

Am ridicat privirea, m-am oprit cu acul în aer. Şi chiar în clipa aia a explodat ceva în mine. Un fel de premoniție macabră, ca o lovitură de bici în inimă.

M-am ridicat în picioare aproape dintr-un salt, mătasea la care lucram s-a scurs până la podea. Am deschis uşa dintr-o mişcare şi am ieşit strigându-i. M-am uitat în salonul mare şi-n cel mic, în sufragerie, în bucătărie. Am urcat treptele câte două, am ajuns la dormitoarele de la etaj, am coborât în grabă, repetându-le, cu țipete, numele. Am intrat în camera contra-bandistei, am ieşit ca fulgerul în verandă şi-n grădină, am luat-o la goană până în curtea din spate.

Nimic. Nu erau nicăieri.

Trecuse de nouă, practic era noapte. Iar Phillippa şi Victor nu se întorseseră încă.

76

Încercând să-mi ascund îngrijorarea, le-am petrecut în grabă pe croitorese; mai bine să nu-şi dea seama de nelinişstea mea. Cum au luat-o înapoi spre curțile lor şi treburile gospodăreşti, am plecat ca din puşcă spre parcul Brooks, unde se presupunea că se duseseră în după-amiaza aceea dădaca şi fiul meu. Candelaria a vrut să mă însoțească, am țipat să rămână acasă, să-i aştepte, pentru orice eventualitate.

Sigur sunt acolo, îmi tot repetam, făcându-mi iluzii. S-or fi rătăcit, or fi adormit sau s-or fi luat cu cine ştie ce; nu-i

nimic, dau eu de ei într-o clipă. Am intrat glonț, nici măcar nu l-am salutat pe portar. Felinarele erau deja aprinse în incinta în aer liber; pe gazon şi în grădină nu erau nici prosoape, nici trupuri, câteva mese pe terasă ocupate de nişte americani care luau cina mai devreme. Am trecut pe lângă sculptura cu sirena, care marca intrarea, un chelner cu mustață stufoasă şi fes roşu s-a apropiat amabil de mine; am scăpat de el aproape îmbrâncindu-l şi m-am repezit în zona piscinei. Apa lucea ca o foaie neagră de oțel, trambulina enormă de ciment arunca o umbră neliniş-titoare. Nu mai era nimeni în apă; am dat doar de doi tineri marocani care terminau de pus la loc şezlongurile, aranjându-le pentru a doua zi. I-am întrebat nervoasă: dădacă, băiețel... Drept răspuns, au ridicat pur şi simplu din umeri.

Am găsit gol locul de joacă, toboganul fără trupuri care să alunece, leagănele neclintite atârnând de lanțurile lor. Am intrat în cabinele de la vestiare, la doamne şi la domni. I-am strigat urlând, am dat uşile de pereți; nimic. Am ieşit iar, am străbătut locul de la un capăt la altul cu răsuflarea tăiată, mergând paralel cu zidurile decorate cu fresce moderne. Am mers cu paşi mari în zigzag prin zona interioară a cantinei şi a sălii de mese, i-am întrebat la rând pe angajații de acolo. Nimic. M-am întors acasă cu inima gata să-mi sară din piept; între timp sosise Felix, mă aştepta la gard cu Candelaria, cu fețele palide amândoi. Tot nimic.

Am lăsat-o pe Candelaria facându-şi cruce ca un robot; nu era ea prea credincioasă, dar, când greutățile îşi arătau colții, era gata să-l invoce pe cel de sus. Ne-am repezit în Piaza del Obispo Betanzos să găsim un taxi. Sa dovedit că şoferul era din Malaga: şi-a asumat necazul meu de parcă ar fi fost al lui şi şi-a dat silința să străbată în goană zonele cele mai apropiate, încălcând limite de viteză şi reguli de

circulație. Nu i-am găsit şi ne-am dus până în Piaza de Francia, am parcurs Boulevard Pasteur cu capetele practic pe geam, încercând să distingem cele două siluete printre trecătorii numeroşi. Nimic. Am prelungit căutarea pe Boulevard Anteo, am făcut cale-ntoarsă, am coborât şi am urcat iar. Apoi strada Estatuto, Sukul Mare, intrarea în cartierul vechi. Nimic.

Ne-am întors acasă, eu incapabilă să-mi mai stăpânesc lacrimile. Felix a avut următoarea idee.

— Trebuie să apelăm la Surete.

Nu ştiam despre ce vorbeşte.

— Poliția Internațională, m-a lămurit. Au sediul în apropiere, într-un pasaj din capătul străzii America del Sur, lângă Sukul de Afară. Mă ocup eu.

M-am cutremurat auzind cuvântul „poliție", dar era probabil cel mai înțelept aşa. Fiului meu şi Phillippei li se întâmplase ceva, nici vorbă să se fi rătăcit pur şi simplu. De nevinovăția dădacei nu mă îndoiam absolut deloc: unde să se ducă o ființă atât de timidă şi retrasă ca ea, din proprie inițiativă şi în oraşul ăla străin? Aşa stând lucrurile, oricât de dureros mi se părea numai gândul, situația era limpede: îi răpise cineva.

Cum a plecat Felix să ceară ajutor, Candelaria m-a rugat s-o las să meargă la biserica Sfântul Francisc din apropiere; ferventa exaltare religioasă părea să-i fi intrat până în măduva oaselor. Am rămas singură pe întuneric în grădină, aşezată pe o treaptă din piatră. Ca în fiecare noapte, a început să se audă muzica din parcul Brooks, de unde ar fi trebuit să se întoarcă ei, dar unde poate că nici n-ajunseseră. Am închis ochii, mi-am astupat urechile cu palmele. îmi venea să vomit de la notele şi versurile din bolerouri.

Prietenul meu s-a întors după o jumătate de oră cu cineva care s-a prezentat drept sergent Renard, destul de tânăr, inexpresiv şi slab. Vorbea o spaniolă mediocră, cu un accent francez pronunţat.

— E belgian, m-a lămurit în şoaptă Felix pe la spate.

I-am relatat faptele în detaliu, tipul nota la fel de impasibil.

Nu m-a întrerupt nici măcar o dată şi n-a dat nici cel mai mic semn de înţelegere. Apoi au urmat una după alta întrebările lui, puse cu o precizie de funcţionar metodic.

— Tatăl copilului?

— Nu mai trăieşte.

— Vreo altă persoană care să ţină locul figurii paterne?

— Niciuna.

Vorbea pe un ton neutru, fără vlagă: ca şi cum m-ar fi întrebat dacă preferam ceai sau cafea, un bilet la clasa întâi sau la a doua.

— Există vreun motiv de duşmănie împotriva dumneavoastră care să justifice o răpire?

M-am simţit de parcă ar fi înfipt cineva un cuţit de măcelar în mine.

— Nu, din câte ştiu eu.

A terminat interogatoriul, s-a ridicat, şi-a pus carneţelul cu coperţi de culoare închisă într-un buzunar al hainei. Nu scosese încă nici măcar o vorbă de compasiune.

— O să ne ocupăm de chestiune mâine-dimineaţă la prima oră, vă vom ţine la curent, a spus pe post de la revedere.

Am sărit ca o mâţă lovită dispreţuitor cu piciorul.

— Cum adică vă veţi ocupa de chestiune mâine-dimineaţă? am urlat. N-aveţi de gând să faceţi nimic în noaptea asta?

— O să încercăm să investigăm, dar va fi complicat. N-avem decât trei oameni la datorie.

Am țipat, am protestat, la urmă l-am apucat de revere. Candelaria şi Felix au trebuit să mă smulgă de lângă el. Insensibilul agent s-a depărtat câțiva paşi, a aruncat un rezervat botine nuit şi a plecat lăsând uşa deschisă.

— Şi acum?

Vorbeam printre sughițuri. Am încercat să mă liniştesc şi să analizez la rece, dar gândurile nu m-au dus nicăieri. Tot ce-mi trecea prin minte era s-o iau din nou pe străzi, să bat trotuarele, aleile şi dealurile, bulevardele, piețele - până-mi sângerau picioarele, până-mi cădeau unghiile. Să cobor pe plajă, să urc la citadelă, la Monte Viejo, să trec pe la toate colțurile şi prin toate ungherele, să umblu până cad epuizată.

Candelaria mi-a potolit delirul cu înțelepciunea ei primară.

— Oriunde s-ar afla şi oricine i-o fi luat, la ora asta mititelul sigur doarme. N-are niciun rost să te împleticeşti pe-aici, fato; n-ai să dai de el orice-ai face.

— Nu trebuia să apelăm la poliție, Felix, ci la consulat, am spus eu convinsă. Amândoi, şi copilul, şi Phillippa, sunt cetățeni britanici, sigur acolo ar putea să...

— Nu văd cum am putea s-o facem acum, regina mea. S-a

uitat la ceas. E aproape unu; la ora asta nici nu ne-ar răspunde la telefon.

M-am liniştit câteva clipe ca să evaluez ce posibilități aveam; a fost frustrant să nu găsesc niciuna cu adevărat bună de ceva. în Maroc nu-mi erau de niciun folos relațiile cu serviciile secrete; nici misiunea încredințată de agenția de asigurări. Nu, pe calea cetățeniei mele oficiale prevedeam doar progrese reduse. Iar pe-a celei spaniole, şi mai puține:

fără legături, nici măcar nu mai aveam paşaportul din ţara mea.

Contam pe Ignacio la Madrid, deşi instituţiile oficiale spaniole din Tanger aveau puţină sau nicio relevanţă. Alta ar fi fost situaţia dacă s-ar fi întâmplat pe vremea când conducea Beigbeder Protectoratul, dar din gloria trecătoare a fostului înalt comisar nu mai rămăsese nici urmă. Deşi... mi-am zis imediat. Deşi. După vizita la Madrid, credeam că-mi câştigasem cel puţin un prieten printre noile autorităţi: Diego Tovar, directorul Oficiului de Informare Diplomatică. Poate, mi-am zis cu o boare de speranţă. Poate că, dacă i-aş telefona, el ar putea interveni ca să se mişte urgent ceva printre diplomaţii din Tanger. Diego Tovar şi legaţia spaniolă, Diego Tovar şi consulul Spaniei. Am înghiţit în sec. La ei mă duceam când răsărea soarele.

— Ascultă, la fel..., a mormăit Felix.

Am trecut de la una la alta cu viteza biciului.

— La fel, ce?

— La fel pot interveni şi înaltele autorităţi, ca în cazul Perdicaris.

— Ăsta cine mai e?

— Un individ dintr-o întâmplare de roman, dar care a fost adevărată şi care a avut loc chiar aici, în Tanger. Când oamenii lui Raisuli, un şerif din Yebala, i-au răpit pe acest afacerist american şi pe fiul soţiei lui, a intervenit chiar şi preşedintele Theodore Roosevelt.

— Şi le-au dat drumul?

— Aş fi gata să jur că da.

— Şi asta când s-a-ntâmplat? am întrebat neliniştită. Mi-a răspuns după câteva secunde, cu glas stins.

— Cred că pe la începutul secolului.

Cel mai la îndemână mi-a fost una dintre sandalele pe care mi le scosesem. Am azvârlit-o cu furie, nimerindu-l drept în cap.

Mai presus de tovărăşia lor, mai presus de faptul că Felix apelase la poliția neputincioasă, iar Candelaria, la parohie ca să-şi trimită rugile până la Preaînaltul, intuiam că vechii mei prieteni n-aveau să-mi fie de prea mare folos. încă nu prevedeam ce mult puteam să mă înşel.

N-am vrut niciun moment să urc la etaj: m-aş fi prăbuşit şi mai tare la vederea pătuțului gol al lui Victor, a pijamalei împăturite, a rabbit-ului de pluş şi a mielului lânos căruia-i lipsea o ureche. Am rămas toți trei în salon, muți, consternați, îngroziți de nesiguranță. Candelaria făcuse cafea şi pregătise sendvişuri cu mezeluri şi unt, eu am băut două ceşti, dar n-am gustat nimic. Pe la ora trei, Candelaria a început să moțăie cu capul în jos, am insistat să se întindă, dar a refuzat categoric, în cele din urmă, a început să sforăie în fotoliu, cu picioarele depărtate, gâtul sucit şi gura pe jumătate deschisă. Printre pleoape i se vedea albul ochilor, pe care nu-i închisese de tot. Felix a rezistat puțin mai mult, străduindu-se să însăileze conversații şi să mă ducă cu vorba. Dar eu nu voiam să vorbesc, nu voiam nimic. Până să se facă patru, l-a luat şi pe el somnul. A ațipit cu capul pe spătarul canapelei şi ochelarii căzuți într-o parte: o lentilă pe-un obraz, alta deasupra unei sprâncene.

Trecuse de ora cinci când m-am ridicat cu greu din poziția ghemuită în care stătusem, mă durea spatele. I-am furat vecinului meu pachetul de Craven A şi pliculețul de chibrituri. Apoi i-am lăsat pe amândoi să doarmă şi am ieşit în grădină, aveam nevoie de aer. Căldura se mai potolise, ca întotdeauna la revărsatul zorilor; dinspre Atlantic venea o răcoare umedă, în acele locuri recent urbanizate de lângă

vechiul Suk al Boilor, printre tarlale şi stufărişuri, auzeam doar glasul naturii.

Absența fiului meu îmi străpungea şi rănea sufletul cu cruzime. Unde-o fi fost, cine-l luase, de ce nu-l apărase Phillippa? Am încercat să nu mă torturez singură, doar să las orele să treacă până puteam să merg la consulat. Mi-am aprins fără niciun chef o țigară, am tras fumul în piept. Tocmai îl scoteam pe nas când am auzit paşi pe trotuarul de dincolo de gard. Paşi furişați, care făceau să scârțâie uşor pietrişul, ca şi cum cineva ar fi pus cu cea mai mare grijă pe pământ tălpile pantofilor, în stradă, acolo unde nu vedeam nimic. Aproape, de cealaltă parte a gardului.

Am auzit încă un pas, altul, apoi al treilea. Oricine ar fi fost, se apropia fără îndoială de grilajul de la intrarea în grădină.

În câteva secunde, am distins o siluetă.

77

— Nemernicule.

Vorba mi-a ieşit din gură ca o flegmă cleioasă. Am azvârlit țigara pe jos şi m-am năpustit frenetic la poartă, întrebându-l de Victor, blestemându-l, cerându-i să mi-l dea înapoi.

— Ssst. încă un țipăt şi dispar.

Glasul era aspru, am coborât vocea într-o clipită.

— Unde-l ții, unde l-ai dus, ce face, cum se simte? A mâncat, a dormit? Şi Phillippa, ce-ai făcut cu ea?

Întrebările îmi țâşneau una după alta în şuvoaie turbate. în fața mea era Ramiro, făcându-mi iarăşi viața praf. Ramiro Arribas îi luase pe Victor şi pe nanny: îi cunoştea prea bine, cine ştie cu ce şiretlicuri reuşise s-o înşele acum pe imprudenta englezoaică.

Habar n-aveam ce căuta în Tanger, cum dăduse de mine: nici nu ştiam, nici nu-mi păsa în momentul ăla. Eu eram tot în grădină, agăţată de barele de fier de la grilaj. Timp în care el stătea în stradă, chiar dacă practic la îndemâna mea. Am întins un braţ încercând să-l apuc, voiam să-l scutur ca să-mi răspundă. Sprinten, s-a dat un pas înapoi şi n-am putut să-l ating. Lumina slabă de la cele două felinare atârnate de-o parte şi de alta a porţii se revărsa peste noi.

— Credeai că n-ai să mă mai vezi, aşa-i? Credeai că m-ai dat la o parte cu şmecheria ta murdară.

— Dă-mi fiul înapoi, l-am implorat. Dă-mi înapoi copilul, dă-mi-l...

— Taci!

Am făcut un efort să mă liniştesc, mi-am muşcat limba la propriu.

— Ai avut o strategie foarte ingenioasă, Sirita, mereu înveţi.

Marea Cruce în trusa mea de voiaj, vicleniile tale cu Dodero... Niciodată nu mi-am închipuit c-o să ajungi o femeie cu posibilităţi, la cât de inocentă erai când te-am adus prima oară la Tanger. Măi, şi cum s-a mai schimbat oraşul, asta sigur. Fluieratul lui de presupusă admiraţie a sfâşiat zorii.

— N-am avut timp să văd multe, doar aşa, în treacăt, dar noile hoteluri de pe plajă, centrele de tratament balnear, băncile de pe boulevard, magazinele moderne... Atât de multe maşini şi turişti, unii caută soare, alţii, satisfacţii ieftine pentru trupurile lor. Şi toate zonele astea recent urbanizate; sigur că acum gem de oportunităţi pentru afaceri înfloritoare. Mult mai optimistă perspectiva decât atunci când voiam noi doi să obţinem licenţa academiilor Pitman, ţi-aduci aminte?

Vorbea pe un ton aseptic şi prefăcut, de parc-ar fi fost un simplu călător. N-am mai îndrăznit să întreb de Victor: m-am gândit că nu e în interesul meu să-l enervez.

— Ce păcat că nu pot rămâne să analizez cum se mai mişcă lucrurile acum, dar ştii, mă aşteaptă afaceri în Buenos Aires. În realitate, băgându-mă în cargoul prietenului tău, armatorul, mi-ai făcut o favoare: mi-ai scutit banii de bilet.

În depărtare s-a auzit un cocoş, chiar dacă era încă noapte. Cântecul cocoşului l-a făcut să-şi scurteze vorbăria.

— Ei bine, să nu mai pierdem vremea. Zece mii de dolari.

Asta vreau, ca să ți-i înapoiez pe amândoi. Şi am nevoie de ei chiar acum, imediat.

Putea să-mi ceară şi zece milioane, şi zece cenți, tot aia era: mintea mea era incapabilă să facă socoteli.

— Spune-mi unde e fiul meu, spune-mi cum...

— Nu mă mai întreba de afurisitul ăla de copil!

Mi-am muşcat buzele pe interior, înfigând dinții în carne, până mi-a dat sângele. El a continuat autoritar cu pretențiile.

— N-o să-ți spun nimic, o să te las să fierbi în suc propriu.

Zece mii de dolari, repet: să-ți intre bine-n cap cifra asta. Şi am nevoie de ei imediat, după apusul soarelui, imediat ce se lasă seara. Chiar aici, o să vin aici la colț ca să mi-i dai.

A arătat cu bărbia într-o parte şi am distins silueta întunecată a unei maşini.

— Zece mii de dolari în bancnote curente, legale, de la bancă, a insistat. De hârtie, bani gheață. O parte pot fi lire sterline şi accept şi o sumă în franci francezi. Franci marocani şi pesete spaniole, în schimb, nici să nu-ți treacă prin minte. Nu mai au valoare pe nicăieri, iar eu n-am de gând să mă mai întorc pe meleagurile astea.

Mintea mea era incapabilă să aprecieze cifrele, dar ştiam prea bine că o asemenea sumă era peste puterile mele.

— Nu cred că..., am ezitat eu.

Am închis ochii o clipă, încercând să mă lămuresc. A fost momentul în care el a profitat ca să-şi strecoare mâna printre zăbrele. Fără să pot reacționa, m-a apucat de gât şi m-a strâns cu putere.

— Ascultă-mă bine, a mormăit, trăgându-mă spre ci ca pe o păpuşă de cârpă. Fața mi-a rămas prinsă Intre doul zăbrele de fier. Am chiar prea multe motive ca să-ți vin de hac pe vecie, vulpe şmecheră ce eşti. Şi ca să-i crap capul căcăciosului ăluia de copil, dar şi să i-o trag drăguței de englezoaică pân-o plesni.

Nu puteam să respir, n-aveam aer; dacă voia, putea să mă sugrume. Dar nici nu m-am mişcat, nici nu m-am apărat, nici nu m-am străduit să mă desprind de degetele lui ca nişte cârlige. Pur şi simplu am lăsat ochii în jos, refuzând ce-mi cereau ai lui.

— Deşi poate că nu mi-ar conveni să-mi mânjesc mâinile.

Mi-a dat brusc drumul şi m-a îmbrâncit. Am făcut câțiva paşi împleticiți înapoi şi, pierzându-mi echilibrul, am căzut pe pământ. Apoi m-am îndoit de spate, cu părul răsfirat peste față în timp ce din gură îmi zburau rafale puternice de tuse şi salivă.

Străin de mine, din afară, el îi dădea înainte, nelăsându-se impresionat.

— Dacă mă duci de nas, poate-i mai bine să-i urc în maşina pe care am închiriat-o când am ajuns la amiază şi să plec cu ei unde-oi vedea cu ochii. Pe şosea, sigur am să dau de un drum pe care să cotesc spre mama dracului. Şi acolo, pe vreun câmp înțelenit şi fără urmă de viață prin apropiere, am să uit de dădaca aia tâmpită şi țâncul drăgălaş. Fără mâncare, fără apă, fără o umbră amărâtă

care să-i apere de soare. Ei doi, singuri-singurei, lăsați în voia Domnului, fără să mai aştepte nimic.

A făcut o pauză ca şi cum ar fi făcut un calcul matematic.

— În câtă vreme s-ar stinge, Sira? Două, trei zile? Cine crezi c-ar pica primul, nanny sau păpuşelul tău?

Am reuşit să mă ridic, mă usturau ochii, încă îi simțeam apăsarea degetelor pe gât. El zâmbea cinic.

— Scuză-mă dacă te-am supărat, frumoaso; m-am enervate un pic. Bun, în concluzie. în curând se crapă de ziuă şi aş prefera să dispar din peisaj cât mai repede.

Am acceptat. Mai bine să ne punem de acord, da. Şi mai bine s-o facem înainte să se trezească Felix şi Candelaria sau să înceapă forfota pe stradă. Doar noi doi, fără să se amestece nimeni.

Am tuşit pentru ultima oară, mi-am trecut brațul gol peste față ca să mă şterg de salivă, lacrimi şi muci.

— Nu-s ranchiunos, Sira, ca să se ştie. Te-am înşelat la vremea mea, când te-am părăsit. Şi mi-ai plătit-o acum, când m-ai vândut autorităților. Unu-unu, scor egal. Dar ai refuzat să-mi întinzi o mână când te-am implorat să mă ajuți cu Dodero, şi asta a blocat o afacere bună şi m-a făcut să pierd foarte mulți bani. Iar acum ai să mă despăgubeşti pentru suma asta pe care n-am câştigat-o şi de care am nevoie urgent.

În depărtare lătrau nişte câini, se auzeau un motor şi hurdu-căiala unei dube, poate o hărăbaie trezită în zori ca să distribuie lapte şi ouă. Curând avea să se crape de ziuă, viața începea să se pună în mişcare.

— Nu mi-a fost prea greu să cobor de pe Hornero, ştii? A zis tot mai grăbit. Nici n-a plecat bine Evita din Spania, că marinarilor argentinieni nici că le-a mai păsat de mine. Aşa

că, datorită unui şir de coincidenţe care au adus soarta de partea mea, vaporul a plecat până la urmă fără mine.

— Şi ai venit să mă cauţi, presupun.

Vocea mi-a sunat ciudat, aproape ca un croncănit.

— Normal. Cu primul expres Barcelona-Madrid, fără să mai pierd vremea. Dar tu, fată isteaţă şi prevăzătoare, luaseşi deja măsuri de precauţie şi în Hermosilla nu mai era nici urmă de tine şi de familia ta. Cu atât mai bine că portăreasa lu' tac'tu nu-i bună de nimic; fiindcă datorită prostiei ei am reuşit să fac turul măreţului apartament. Am intrat atât de uşor, că m-am întors şi am stat câteva nopţi acolo; mi-a picat bine să economisesc banii de hotel şi am avut şi timp să mai fac câteva trocuri de nimic. Dacă Gonzalo Alvarado ar vrea să-şi recupereze unele picturi în ulei, în caz că-s amintiri de familie sau le apreciază, spune-i că le-am vândut în Rastro. Ceasurile, stilourile şi nişte perechi de butoni le păstrez ca amintire. N-am găsit mare lucru, în orice caz, ţinând cont de prestanţa casei.

Nu m-am deranjat să-l întreb cum mă găsise, s-a oferit să-mi spună singur.

— Gândindu-mă că n-ai să te mai întorci la Madrid, recunosc că m-am hotărât să mă dau bătut şi să mă întorc; erai pe punctul de-a mai obţine o victorie. La agenţia de voiaj de pe

Gran Via mi-au zis de un vas al companiei Ybarra care făcea o scurtă escală la Cadiz în drum spre Buenos Aires, aşa că m-am dus acolo cu trenul să-l aştept. Dar plecarea s-a amânat şi a trebuit să stau în Cadiz câteva zile la o pensiune mizerabilă de lângă port. Eram deja scârbit de toate, sătul de Spania, şi-mi rumegam furia pe tine când, la patru zile după ce-am ajuns,

În timp ce-mi omoram timpul bând o cafea şi frunzăream plictisit presa, am dat de asta.

A scos ceva din buzunarul interior al hainei, a despăturit o foaie de ziar şi mi-a întins-o. Dacă momentul n-ar fi fost sinistru, aş fi izbucnit în râs.

Fotografia ocupa jumătate de pagină. Opt bărbaţi şi în mijloc eu: una dintre pozele care ilustrau cronica despre serata Asociaţiei Internaţionale a Presei. Rochia mea de culoare deschisă, cu cordon subţire, decolteul şi umerii mei goi erau într-un adevărat contrast cu bărbaţii îmbrăcaţi formal care mă înconjurau, în josul fotografiei, legenda era elocventă.

Direcţia ziarului Espana, împreună cu doamna Arish Bonnard, colaboratoarea donei Barbara Hutton, care tocmai şi-a instalat reşedinţa de vară într-o vilă din apropierea parcului Brooks pentru a pregăti sosirea în Zona Internaţională a milionarei americane.

În ceea ce se presupunea a fi o simplă notă informativă, nici că se puteau da mai multe piste despre mine.

Pachete mari cu ziarul Espana din Tanger traversau zilnic Strâmtoarea, Chato îmi explicase în detaliu. Odată ajuns în Peninsulă, cititorii îl cumpărau cu lăcomie, chiar şi când, după traversări mai agitate, exemplarele ajungeau muiate de apă. Aşa, simplu, ajunsesem eu sub ochii lui Ramiro într-o cafenea din Cadiz.

Ceea ce în principiu nu era decât o inocentă mărturie grafică se întorsese, până la urmă, împotriva mea cu o furie sângeroasă.

78

Candelariei i s-a ars pâinea pe foc.

— Uite şi tu ce sânge rău mi-a făcut ticălosul ăsta, că-mi tremură şi mâinile!

Se lumina de ziuă, iar ea se trezise, auzindu-mă că intru din grădină. Şi, ţipând întrebările cât o ţinea gura, în treacăt l-a trezit şi pe Felix, care încă zăcea strâmb pe canapea. Le-am povestit vizita lui Ramiro în două vorbe: şi, ca să nu mă mai prăbuşesc o dată, când am terminat, ea s-a încăpăţânat să ne pregătească micul-dejun.

— Tu crezi că ar fi în stare să le facă ceva? a îngăimat prietenul meu după ce contrabandista s-a întors cu faţa la aragaz.

I-am răspuns răguşit, încă simţeam mâna lui Ramiro pe gât.

— Nu ştiu, Felix. Umblă disperat după bani, probabil că-i îngropat în datorii până peste cap. Şi e plin de ranchiună împotriva mea. De ranchiună şi ură.

Abia dacă am luat două muşcături mici din pâinea prăjită cu ulei şi zahăr. Nu mai puteam să mănânc, aşa că m-am frecat la ochi şi am anunţat:

— Trebuie să-ncep să mă mişc.

Nici consulatului britanic, nici consulatului spaniol. Nici lui Ignacio, nici lui Diego Tovar, nici apaticului poliţist belgian. Niciunuia dintre ei n-aveam să le cer ajutorul. Trebuia să discut doar cu Ramiro, între mine şi el era toată treaba: un tour de force dezechilibrat, dat fiind că eu eram gata să mă predau de la început. Când venise el în Spania, câştigasem eu, luându-i-o înainte, dar acum urma să pierd fără luptă. Aveam să-i accept pretenţiile, să fac rost de bani, chiar dacă trebuia să caut şi-n gaură de şarpe: orice ca să-mi recapăt fiul şi dădaca. Nu trebuiau să fie chiar zece mii de dolari; îl cunoşteam prea bine pe Ramiro, la pofte şi ambiţii trăgea mereu în sus. Intuiam că o sumă aproximativă l-ar fi mulţumit. Problema era să fac rost de ea.

— Candelaria, cum a rămas atelierul aseară?

S-a luat cu mâinile de cap, blestemându-se că uitase. Cu mătura în mână, s-a dus repede să strângă firele, resturile şi bucăţile de material de pe jos. M-am dus după ea şi mi-am luat caietul cu notiţe şi măsuri. Acum, numerele pe care le scriam nu mai erau lungimi de mânecă şi lăţimi de umeri, ci alt fel de valori.

— Când au să vină Maruja şi femeile ei, i-am atras atenţia, să nu le spui nimic. Ocupă-te de ele, să lucreze în continuare după indicaţiile de ieri. Să se-apuce de treabă ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Am îndrăznit în sfârşit să urc la etaj, am intrat încet în dormitor şi mi-am trecut degetele peste balustrada pătuţului. Lacrimile s-au întors, înţepătoare, dureroase. Gândul că acum nu mai înfruntam un duşman necunoscut, ci unul cu faţă şi nume, îmi uşura oarecum povara.

Aşezată la picioarele patului, am început să fac socoteli rapide, una după alta. Aveam banii mei şi ai lui Marcus, pe care-i adusesem de la Ierusalim, sumele din testament, pe care Dominic le depusese pe numele meu, şi tot ce încasasem pentru munca de presupusă reporteră BBC pe urmele Evei Peron în du-te-vinoul ei; dar problema mea era că toţi se aflau în Anglia. Pe lângă asta, agenţia de asigurări îmi pusese în cont doar un avans şi urma să încasez grosul sumei totale dacă-mi duceam misiunea la bun sfârşit. Pe de altă parte, Ira Belline urma să-mi achite creaţiile pentru Barbara Hutton. Partea complicată era faptul că nimic nu se afla în mâinile mele.

Am ajuns la o pagină nouă, am notat un cuvânt: împrumuturi. Primul la care m-am gândit a fost tatăl meu, dar imediat am conştientizat că, după desfiinţarea topitoriei şi încheierea războiului, în afară de casă nu mai avea aproape nimic. Chiar şi Ramiro observase că în apartament mai rămăseseră doar foarte puţine obiecte de valoare. Era, în

plus, o proprietate pe care urmau s-o moştenească fiii lui legitimi, în principiu eu n-aş fi avut dreptul la nimic din ea. Imediat apoi m-am gândit la adorata lui Olivia, soacra mea. Le scrisesem amândurora la The Boltons când ajunsesem în Tanger; nu primisem niciun răspuns încă.

Rememorând imaginea hardughiei londoneze, s-a răscolit ceva în mine. Aceea ar fi fost, poate, salvarea mea. Din punct de vedere legal, după cum stabilise Marcus şi-mi confirmase prietenul lui Dominic, casa era a noastră, a mea şi a lui Victor. N-aveam s-o scot niciodată de-acolo pe soacra mea, dar ei îi trecuse cândva prin minte s-o vândă. Poate că acum aş fi putut s-o folosesc ca garanție pentru un credit.

Cu mintea plină de cifre, am făcut un duş; înfăşurată într-un prosop, mi-am descurcat părul ud la oglindă. În imaginea reflectată, am descoperit un chip abătut, cearcăne vineții şi nişte urme urâte de degete de bărbat în jurul gâtului. Mi-am strâns pletele într-un chignon, mi-am pus o rochie sobră gri şi mi-am înnodat un batic de mătase la gât ca să ascund mărturia aia sinistră.

Când am coborât scara, am auzit huruitul maşinilor de cusut: noile mele angajate sosiseră, conştiincioase, cu noaptea-n cap. Candelaria trebăluia prin bucătărie, Felix aştepta în salon. Se pieptănase ca vai de el, îşi aranjase la loc cravata şi-şi băgase cămaşa mototolită în pantaloni. În ciuda bunăvoinței lui, ravagiile nopții se vedeau pe el de la o poştă.

— Am nevoie de o listă cu băncile din Tanger.

— La ce-ți trebuie, iubita?

În loc să-i dau vreo explicație, am insistat cu rugămintea mea.

— Zi-mi-le întâi pe-alea mari.

— Mmm... Ar fi Banca de Stat a Marocului în măgăoaia din Sukul Mic, Banca Spaniei, aia de Comerț Exterior, aia din Bilbao...

Mi-am reamintit ordinele lui Ramiro: nicio pesetă.

— Marocane şi spaniole, nu. Spune-mi unele englezeşti.

— Păi, sunt Bank of British West Africa şi încă una.

— Vreo sucursală a Barclays Bank?

— Din câte ştiu eu, nu. Dar parcă am văzut alaltăieri una în Gibraltar.

Alaltăieri în Gibraltar, aşa a zis. Şi mi-au venit în minli-momente de pe Stâncă. La cum mi se părea că zboară timpul, aproape am avut senzația că fusesem acolo în urmă cu săptămâni, luni, ani, secole. Mi-am amintit de Nick Soutter; dacă i-aş fi avut, aş mai fi dat zece mii de dolari să-l am aproape în cumpăna amară în care mă găseam.

Străin de gândurile mele, Felix continua enumerarea.

— Apoi sunt francezii, cu Banque de France şi Banque dAlgerie et de la Tunisie şi cel puțin alte două, trei, ştii şi tu cât sunt franțujii de prețioşi. Şi mai sunt evreii, cu două afaceri mari şi serioase, Banca Salvador Hassan şi Banca Pariente, care tocmai s-a mutat într-o clădire foarte importantă de pe strada Estatuto.

Abia dacă i-am dat atenție, cufundată cum eram în gândurile mele.

— Şi în plus, de la sfârşitul războiului s-au deschis o grămadă de bănci, în care nu ştiu totuşi dacă să am încredere, că-s mulți descurcăreți fără ruşine pe-aici. La fiecare colț de stradă dai de câte-o firmă, nu trebuie decât să priveşti fațadele de pe boulevard şi străzile din jur. Banca Tangero-Suisse, South Continental Bank...

— Felix, am zis atunci, deschizând poşeta şi căutând prin ea.

— Probabil că pentru ei Tangerul e un chilipir şi au venit să se instaleze aici isteți de peste tot; nu controlează nimeni nimic, nu-s nici impozite, nici legi, şi nici entități care să reglementeze ceva ...

— Felix, am repetat. Poți să-mi faci un serviciu?

A terminat brusc cu vorbăria; în râvna lui de-a-mi fi util, se dovedise un pic exagerat.

— Unul nu, scuză-mă, m-am corectat. Mai bine două, două servicii.

— Cu totul la picioarele tale, frumoaso.

— Primul: du-te întâi şi retrage denunțul de ieri. Spune că au apărut, că totul a fost o neînțelegere; ce-ți trece ție prin cap. Dar scoate poliția din treaba asta.

Stupoarea i s-a citit pe față, dar nu l-am lăsat să mă întrebe de ce. înainte să reacționeze, i-am întins cartea de vizită a lui Nick, pe care mi-o dăduse el la radio.

— Şi apoi, după ce termini, caută un telefon, sună la numărul ăsta din Gibraltar şi întreabă de numele de-aici.

Şi-a ridicat ochelarii de miop pe frunte şi şi-a apropiat cartea de vizită de ochi la mai puțin de-o palmă.

— Nicholas Soutter, a pronunțat încet.

— Vorbeşte cu el în franceză dacă vrei, spune-i că suni din partea mea. Că-l rog să vină la Tanger, că e urgent. Că... că-i vorba de...

Cele şase litere ale numelui mi-au rămas în gât.

— ...că-i vorba de Victor.

Am ieşit trântind uşa, pe calea incertitudinii. Peste Tanger se ridica o dimineață splendidă, cu un cer fără nori şi o briză uşoară dinspre apus; dar toate demersurile mele erau sumbre şi mohorâte ca o noapte înspăimântătoare de iarnă. Nici la prima, nici la a doua, nici la a treia dintre băncile în care am intrat n-am obținut absolut nimic. Să mut banii de la Londra mi-ar fi luat foarte mult timp, după

cum m-au informat ei; dacă voiam un împrumut, aveam nevoie de garanți, active sau susținere. Faptul că eram proprietara unui conac în Royal Borough of Kensington and Chelsea probabil că li se părea un basm, iar menționarea sumei de zece mii de dolari în bancnote îi făcuse pe mulți să surâdă condescendent.

Cu siguranță că Felix avea dreptate, iar Tangerul era un adevărat paradis al mișcării banilor: o piață liberă și fără restricții, unde puteai să faci speculă cu valută, trafic cu aur și, cu o simplă mâzgălitură, să deschizi și să închizi societăți și întreprinderi. Puteai să schimbi cecuri din orice colț al lumii, să speli bani din contrabandă și să faci operațiuni financiare fără control și fără grijă. Dar mie, femeie singură, necunoscută și cu o urgență disperată, nu părea nimeni dispus să-mi dea ceva pe ochi frumoși.

Frustrată de refuzurile băncilor britanice, următoarea mea opțiune a fost una dintre băncile evreiești menționate de Felix, cea a familiei Pariente. N-am stat să mă gândesc nici măcar o secundă la atentatul de la King David când mi-am pironit sandalele în marmura splendidului local unde tocmai se mutaseră. Fără să pierd nicio secundă, am încercat să mă explic în fața unui funcționar aflat de cealaltă parte a tejghelei de mahon: am cerut să vorbesc cu directorul, cu directorul adjunct, cu cineva din conducere. Dar era vară și devreme, așa că, încă o dată, nimeni nu părea să aibă vreun motiv de grabă sau vreo obligație în acel oraș unde regula era trăiește și lasă-i și pe alții să trăiască. Din nou dezamăgită, m-am îndreptat spre ieșire, abținându-mă să implor, să urlu, să blestem lumea. Eram gata să părăsesc incinta când, pe neprevăzute, cineva a împins tare ușa ca să intre.

— În sfârșit, drăguță! De-o oră te căutăm!

Am strigat văzându-l pe Felix, şi spre noi s-au întors multe capete.

— Ce s-a-ntâmplat? S-a-ntors Ramiro? L-a adus pe Victor?

E vreo veste?

— Nimic nou, stai calmă. Dar a venit cineva care ar putea să ne-arunce un colac de salvare.

Probabil că m-am cam zăpăcit, noaptea de nesomn şi dimineaţa deprimantă începeau să-şi spună cuvântul. Felix m-a obligat să merg, trăgând de mine şi împingându-mă de la spate.

— Vino, să mergem, te aşteaptă afară.

Pălăria îi umbrea faţa; cu toate astea, l-am recunoscut pe loc când a dus două degete la marginea borului. Mă aştepta să ies din Banca Pariente chiar comisarul Vâzquez, omul care avusese încredere în mine când nu exista niciun motiv, care mă urmărise şi mă ţinuse din scurt cu o mână în vreme ce cu cealaltă mă lăsa să-mi iau zborul.

Tocmai venise de la Tetouan, chemat de Candelaria. M-a salutat, apoi primul lucru pe care l-a făcut a fost să-l trimită pe Felix înapoi acasă.

— Trebuie să fie cineva acolo, atent la ce se-ntâmplă afară, dacă observă ceva ciudat. Controlaţi, vă rog, perimetrul casei, ieşiţi în stradă la intervale neregulate şi surprindeţi orice detaliu care vi se pare neobişnuit.

După ce prietenul meu s-a dus să-i îndeplinească instrucţiunile, don Claudio mi-a vorbit sincer şi deschis.

— În realitate, de toate astea se putea ocupa şi contraban-dista, dar prefer să rămân singur cu dumneavoastră.

Mi-a întins braţul şi am traversat strada.

— Să mergem la El Minzah, e-aici, vizavi. După faţă, domnişoară, aveţi nevoie urgent de-o cafea.

79

— Niciun sfanț.

Eram gata să mă înec cu o omelette pe care comisarul se încăpățânase s-o comande pentru mine, îngrijorat de fața mea trasă.

Ne aşezaserăm în curtea interioară a hotelului, nu mai erau alți clienți în afară de noi, iar chelnerii strângeau ultimele mese unde se luase micul-dejun. Clienții se întorseseră în camerele lor, de unde în scurt timp aveau să plece din nou la plajă sau în excursii, sau să cumpere suveniruri şi covoare. Era vremea odihnei şi a relaxării, în definitiv, pentru oaspeții distinsului El Minzah, în timp ce pe mine mă rodea pe dinăuntru îngrijorarea.

— Nu vă mai gândiți cum să faceți rost de banii ăia. Trebuie să rezolvăm altfel problema.

— Refuz intervenția poliției, am subliniat eu. V-am mai spus. îl cunosc pe mizerabilul ăla, ştiu că e mai bine aşa...

— Bine, uităm atunci de Poliția Internațională, dacă preferați.

— Atunci trebuie să vă distanțați şi dumneavoastră, dom-nule comisar; nu puteți interveni. Sfătuiți-mă, îndrumați-mă, dar lăsa...

— Eu n-am de ce să mă dau la o parte, Sira. Oficial, nu mai sunt activ, sunt în rezervă de acum două luni.

Probabil că trecuse de şaizeci de ani, dar nu mi s-a părut deloc îmbătrânit. Ceva mai cărunt, cu ochii puțin mai mijiți şi poate ceva mai slab, dar neschimbat în eleganța senină a costumului său de in deschis la culoare.

Candelaria îl sunase în noaptea dinainte: mă mințise spunând că se duce să se roage la biserică. în realitate, îşi luase inima-n dinți şi ieşise să caute un telefon ca să-şi

găsească vechiul adversar, veteranul slujitor al ordinii publice care de-atâtea ori îi împiedicase şmecheriile şi-i făcuse multe necazuri cu conştiinciozitatea lui de fier. Reuşise să-l găsească pe don Claudio în Tetouan după mai multe încercări; îi povestise în grabă ce problemă aveam, el nu ştia că mă întorsesem în Maroc. Spre surprinderea contrabandistei, departe de a-i propune un ajutor inconsistent prin fire şi cabluri de la distanță, comisarul se oferise să vină la Tanger. Şi acum eram amândoi aici, față în față.

— Nu cred că rezolvarea unei chestiuni ca asta pe cont propriu e cel mai convenabil lucru, dar putem s-o facem în particular, dacă țineți neapărat.

— Nu ştiți cât vă sunt de recunoscătoare. Trecuse mai bine de un deceniu de când venise să mă aresteze în autogara La Valenciana, când embrionul fiului lui Ramiro, pe care-l pierdeam, începea să-mi alunece printre picioare, dizolvându-se în cheaguri şi şuvoaie de sânge. Chiar el, Claudio Vâzquez, mă dusese cu maşina la spital şi apoi mă scosese de-acolo când reuşisem să mă fac bine; el mă pusese la adăpost în pensiunea Candelariei din La Luneta şi fusese atent la toate mişcările mele.

— N-am nicio intenție să mă amestec mai mult decât trebuie în viața dumneavoastră privată, dar sunt câteva lucruri pe care ar trebui să le ştiu, a spus. Pentru început, cine-i tatăl copilului.

— Vă mai amintiți de presupusul jurnalist englez care venise la Tetouan ca să-i ia un interviu lui Beigbeder?

— Logan parcă-l chema, nu?

Şi el fusese martor la şederea lui Marcus în Maroc. Dar nu ştia că drumurile noastre se reîntâlniseră.

— Numele lui adevărat era Mark Bonnard şi, aşa cum îmi închipui că bănuiaţi de-atunci, nu era reporter, ci agent al serviciului de informaţii britanic.

Am înfipt furculiţa în ultima bucată de omletă. Se răcise, dar îmi pica bine, dându-mi ceva putere. înainte s-o duc la gură, am adăugat:

— După câteva drumuri dus-întors, care nu ne privesc acum, până la urmă ne-am căsătorit. E tatăl fiului meu. A murit acum un an la Ierusalim, chiar în ziua când s-a născut copilul.

Bănuiam că ar fi avut multe întrebări despre viaţa mea, dar şi-a înfrânat curiozitatea, alegând să nu mă indispună. Concentrat, a sorbit din ceaşcă şi, cu un gest elocvent, a expediat chelnerul care voia să-mi ia farfuria.

— Bine, haideţi să ne concentrăm la prezent, atunci, şi să recapitulăm, ca să-mi fie totul limpede. Să vedem, individul de care ne ocupăm acum e acelaşi care, atunci când v-am cunoscut eu, tocmai vă părăsise, vă luase toate bunurile şi lăsase neplătită factura de la hotelul Continental, corect?

— Corect.

— Şi cam acum o lună v-aţi reîntâlnit din întâmplare la Madrid, iar el v-a rugat să-1 ajutaţi într-o afacere cu un presupus amic argentinian, corect?

— Corect.

— Aţi refuzat, iar el a început s-o hărţuiască pe dădacă, corect?

— Corect.

— Şi, speriată că lucrurile se pot înrăutăţi, v-aţi făcut singură dreptate şi aţi reuşit să faceţi în aşa fel încât să fie arestat pentru un delict pe care nu-1 comisese în realitate.

Ezitam. Dacă puneai problema aşa, părea că eu eram o răzbunătoare plină de cruzime, iar Ramiro, un amărât căruia i se pusese în cârcă o culpă străină.

— Mai mult sau mai puţin, dar...

A ridicat mâna, împiedicându-mă să continui.

— Nu trebuie să vă justificaţi. îmi închipui în ce stare de tensiune v-a adus ca să ajungeţi să faceţi ce-aţi făcut.

Recunoscătoare pentru înţelegerea pe care mi-o arăta, am încercat să zâmbesc mai uşurată. Dar uşurarea mea a durat numai câteva clipe.

— La fel cum înţeleg şi ranchiuna pe care trebuie să v-o poarte individul.

Curtea interioară era, în sfârşit, goală şi toate mesele, strânse, mai puţin a noastră. Primii turişti începeau s-o traverseze în drum spre piscină.

— Mi-nchipui că mai sunt o mie de alte amănunte pe care o să mi le povestiţi altă dată; acum să trecem în revistă ce s-a-ntâmplat azi-dimineaţă.

Am repetat povestea pe care i-o rezumasem în câteva fraze când mergeam pe trotuar, înainte să intrăm în El Minzah. Acum am reluat-o cu mai puţină grabă şi mai ordonat. — Şi spuneţi că v-a apucat de gât?

Mi-am dus discret o mână la eşarfa de mătase şi am tras-o în jos pe claviculă ca să vadă şi singur urmele. Probabil că avea să i se pară un nimic faţă de loviturile de cuţit şi de bâtă pe care le văzuse în numeroşii ani de meserie. Cu toate astea, rictusul de pe buzele lui mi-a lăsat de înţeles că nu-i place deloc ce vede.

— Spuneţi-mi ce ştiţi despre situaţia lui din Tanger.

— Doar că n-a mai venit aici în tot acest timp. De când... când...

— De când v-a părăsit fără un sfanţ şi v-a pus în cârcă escrocheriile şi datoriile lui, înţeleg. Să presupunem că n-are

pe-aici nici cunoştinţe, nici prieteni. Şi cu atât mai puţin complici.

Aşa credeam şi eu, într-adevăr.

— Şi acţionează rapid, am adăugat. Chiar el mi-a zis că a sosit la amiază. De la Algeciras, presupun. Face totul în grabă, din mers, în goană.

— Tot el v-a spus şi că a închiriat un automobil, nu? L-aţi văzut? Culoarea, marca, modelul?

Am ridicat din umeri.

— N-aş şti să spun. Era la colţul străzii, la distanţă, nu prea aveam lumină.

Am tăcut amândoi câteva clipe, fiecare preocupat de altă faţă a monedei. El, de modul cum opera un tip fără scrupule care acţiona cum îi dicta instinctul. Eu, de locul şi starea în care se aflau fiul meu şi Phillippa.

— Dar de noaptea de ieri ce puteţi să-mi spuneţi? V-a atras atenţia ceva în mod special?

Am dat din cap stânga-dreapta. Nimic. Chiar şi la ora aceea din noapte, după ce trecuse de pe un continent pe altul ca să ia cu forţa doi nevinovaţi, Ramiro apăruse îmbrăcat corespunzător, cu părul la locul lui, cu ţinuta şi eleganţa lui dintotdeauna.

— Deşi... -Ce?

— Staţi să mă gândesc. A fost ceva. Ceva trecător, ce-am observat la un moment dat...

Am închis ochii, am încercat să mă concentrez. Fusese ceva, da. Când mă apucase de gât, când îmi ceruse să-l privesc, eu lăsasem ochii în jos, refuzând instinctiv să-i fac jocul. Chiar când mă înecam, ceva mi se păruse ciudat, nelalocul lui. Ce fusese, pentru Dumnezeu, ce fusese...?

Am strâns pumnii, într-un gest inconştient, ca şi cum unghiile înfipte în palme m-ar fi putut ajuta să gândesc mai

clar. Până ce imaginea mi s-a conturat în memorie aproape limpede.

— Avea noroi, am spus. Noroi pe pantofi.

Comisarul s-a încruntat, încercând să interpreteze ce spusesem.

— Avea pantofii murdari, iar el îi poartă mereu lustruiți.

80

Am rămas la El Minzah până când la mesele din curte au început să sosească primii turişti destinşi, dornici să se răco-rească cu bere, cocktailuri colorate şi Coca-Cola moderne în pahare pline cu gheață. Atunci am hotărât să ne întoarcem în cartierul general, la mine acasă. Şi n-am plecat cu mâna goală, am luat cu noi nişte ziare.

Eu am avut ideea să le cer.

— Un moment, l-am avertizat pe comisar, strângându-l de braț.

Portarul ținea deja uşa deschisă. Avea un tarbush[50] roşu, o jachetă aurie, şalvari din catifea şi stătea, amabil, cu mâna pe bara de bronz ca să putem ieşi în strada Estatuto. Dar, înainte să părăsesc hotelul, am văzut ceva care mi-a aprins în minte o scânteie: la recepție, un client cufundat în lectura unor pagini din Espana, ziarul nevinovat care-l pusese la curent pe Ramiro cu aventurile mele.

— Profitați puțin de autoritatea dinainte, haideți, i-am şoptit aproape la ureche.

A ridicat din sprânceană, fără să mă înțeleagă.

— Cereți la recepție să vă dea presa din ultimele zile. De-aici pleacă toate datele pe care mizerabilul ăla le are despre mine şi Tangerul actual, poate ar merita să aruncăm o privire.

La întoarcere am găsit totul în ordine, dar tot n-aveau veşti, iar absenţele se vedeau cu ochiul liber. Odată încheiată munca de dimineaţă, croitoresele tocmai plecaseră să ia masa fiecare la ea în curte, să-şi servească familiile cu bucatele pregătite în zori; prevăzătoare, Candelaria gătea ceva şi pentru noi. Dar nimănui nu părea să-i fie foame şi am ales să ne ducem în salon, Felix, comisarul şi cu mine aşezaţi în triunghi. Cu un ochi la plită şi altul la noi, contrabandista a rămas în prag, gata să umble de colo-colo. Deşi poate că supravegherea focului era doar un pretext, iar ea nu luase loc pentru că figura lui don Claudio încă îi trezea un respect plin de teamă.

— Ei bine, domnişoară, vom încerca să gândim limpede, fără să ne lăsăm influenţaţi de emoţii.

Poate pentru că eram foarte sensibilă, comisarul mă înduioşa că încă mi se adresa cu „domnişoară". Cu politeţea lui neabătută, îmi spunea aşa de când eram o fetişcană speriată şi fără un sfanţ, dar tot domnişoară eram pentru el şi acum, după un deceniu, cu toate că trecusem prin maternitate, văduvie, peste loviturile din trecut şi nenorocirea din prezent.

— A fost o idee bună să luăm exemplarele astea. Dacă Arribas a debarcat ieri la Tanger şi a venit imediat aici, o sursă de informare locală de încredere la care ar fi putut avea acces e, aşa cum bine v-aţi gândit, presa.

— Direct să-i ia a venit, blestematul ăla, arză-l-ar flăcările gheenei să-l arză..., a bombănit Candelaria cu cârpa în mână.

Comisarul a contrazis-o.

— Nu neapărat, contrabandisto. înclin să cred că a ajuns până aici fără o idee prea clară; să vadă care-ar putea fi cea mai bună opţiune pentru el, pur şi simplu. Şi a dat deodată de-un chilipir: dădaca şi băieţelul singuri, în plină stradă.

— Era... A fost... Vocea mi-a sunat bâlbâit. La ora aia nu ies niciodată, stau în casă şi-şi fac siesta. Dar ieri... Ieri... Atelierul... Era mult de muncă... Nu trebuia să...

A ridicat o mână ca să mă oprească.

— Vă rog, nu vă învinovăţiţi; n-o să rezolvaţi nimic cu asta, doar să vă răniţi singură. Dacă n-ar fi fost cum a fost, găsea el altă cale să vă constrângă. Doar că aşa i s-a părut simplu: fiindcă deja vă abordase la Madrid, a folosit aceeaşi strategie, mai mult sau mai puţin. Nu vă reproşaţi ce s-a întâmplat ieri, acum încercăm să ne dăm seama unde-i ţine ascunşi.

Am deschis ziarul din ziua anterioară, am început să dau pagină după pagină. Problema Indoneziei, tensiunea din Palestina, atacurile violente ale gherilelor greceşti din Balcani. Căderea alarmantă a bursei din Londra, căutarea unei torţionare din Gestapo pe teritoriul Franţei.

Don Claudio a continuat, la comandă ca de atâtea ori.

— Bine, să ne concentrăm la locurile de cazare; e primul lucru de care a avut nevoie peste noapte.

Publicitatea la hoteluri şerpuia printre ştiri din actualitatea internaţională şi cronici, sport şi informaţii despre Maroc.

— Ramiro nu-i deloc prost, l-am avertizat. Nu cred că i-ar fi dus într-un loc foarte cunoscut, în văzul lumii.

— Cu siguranţă nu s-a-ntors la Continental, a intuit el. Ar fi fost prea imprudent.

— Aici fac reclamă la Rif, un hotel foarte nou şi modern de pe plajă.

— Nu, nu, nu..., m-a oprit el categoric. Să vedem, nu trebuie să luăm reclamele la rând, ci să procedăm metodic. Aţi spus că avea noroi pe pantofi, adevărat? Să eliminăm deci, pentru început hotelurile din locurile mai urbane, de

pe drumurile publice, unde ar fi fost mai greu să se murdărească.

— Atunci eliminăm Villa de France, El Minzah, Rif, Cecil şi Villa Valentina, a scurtat-o Felix. Care, în plus, sunt prea selecte şi chiar la vedere.

— Perfect, a confirmat comisarul. Să continuăm.

Spiritul de observaţie al prietenului meu l-a ajutat să avanseze sigur.

— Nu ne ajută nici cele din Sukul Mic. Nici Bristol, nici Fuentes şi nici altul. în plus, e ca şi cum te-ai băga într-o capcană, acolo nici cu maşina nu poţi să intri.

Am continuat să parcurg paginile ziarului. Nici hoteluri din oraş, nici hoteluri de pe plajă, nici hoteluri din cartierul vechi - exclusesem cele trei zone, cercul se închisese. Poate că ne înşelaserăm şi treaba cu noroiul n-avea să ne ducă nicăieri, dar eram disperaţi, nu puteam să pierdem vremea.

Până când ochii mi s-au oprit la o reclamă mititică, într-un colţ de pagină cu soţ. O reclamă la o cazare ieftină din cauza dimensiunii şi a poziţiei, care nu anunţa prea mult lux.

— Felix, ai auzit de El Fahrar?

— Bineînţeles, regina mea. Monte Viejo. Dar nu-i un hotel, ci un loc unde te duci aşa, în treacăt. E destul de departe şi...

Vocea tăioasă a comisarului nu l-a lăsat să termine.

— Aţi fost vreodată acolo?

Vecinul meu a tăcut două secunde înainte să răspundă, o pauză mică, în care am intuit că ascundea ceva de care se simţea vinovat.

— Doar o dată, acum luni de zile. Când... când s-a cazat acolo scriitorul ăla american. A coborât uşor tonul. Bowles, ăla care cântă la pian. Era cu un grup în seara aia la Le Parade, mai ştii?

Fiecare e liber să aibă slăbiciunile lui, iar ale prietenului meu erau străinii mai extravaganți sau doar diferiți, deşi se limita să-i privească de la distanță. Acum, totuşi, fetişismul lui ne putea aduce beneficii.

— Linişte, am citit eu, revenind la reclamă. Vedere la Strâmtoare şi la cele două mări. Prețuri modice. Sejururi lungi şi scurte.

— Au un fel de bungalows răspândite prin grădină şi... Glasul incisiv şi ascuțit al lui don Claudio a izbucnit iar.

— Ce fel de grădină?

— Mare, verde. Cu mimoze, eucalipți şi...

— Şi un loc cum ar fi cu... cu... cu... plante care au nevoie de apă, unde ar putea fi noroi?

— Bien sur. Proprietarii sunt englezi, doar ştiți amândoi ce mult le plac florile oamenilor ăstora. Au un rond cu trandafiri minunat.

Dac-ar fi fost după mine, m-aş fi dus acolo imediat. Dar comisarul, ager ca întotdeauna, şi-a dat seama ce aveam eu în minte.

— Nu vă entuziasmați, domnişoară, mi-a atras atenția sever, în primul rând, vorbim de o posibilitate, nu de o certitudine.

Şi, în orice caz, trebuie să mergem în vârful picioarelor, să măsurăm timpul şi să acționăm cu sânge rece. Lăsați-mă să mă gândesc cum e cel mai bine să procedăm. Şi pentru asta, dacă nu vă deranjează...

S-a ridicat în picioare, şi-a luat pălăria.

— Dar nu rămâneți la masă, domnul meu? Vocea speriată a Candelariei a răsunat la jumătatea drumului dintre noi şi cratițe. Că, uitați, am făcut o tocană de calamari de te lingi pe degete.

Contrabandista avea şi ea o dată în viaţă ocazia să se pună bine cu cel care-i făcuse atâtea şi atâtea necazuri, şi tocmai acum i se ducea planul de râpă.

— Nu, nu rămân. Trebuie să dau de un prieten, un vechi camarad.

A venit drept la mine ca să aud ce are să-mi spună.

— Omul cu care vreau să mă-ntâlnesc a fost şi el poliţist, dar, la fel ca mine, nu mai e activ. Trebuie totuşi să vorbesc cu el înainte să acţionez ca să pot planifica paşii următori. Treaba e delicată, aş vrea să-i cer părerea în anumite privinţe, poate chiar să contez pe ajutorul lui.

Am dat din cap ca o elevă silitoare care înţelege o lecţie complicată. El s-a întors, gata de plecare; am vrut să mă ridic ca să-l conduc.

— Nu vă ridicaţi, nu-i nevoie.

L-am ascultat, răsucindu-mi degetele.

— Mâncaţi ceva, mi-a sugerat, liniştiţi-vă. încercaţi să dormiţi puţin.

Din fundul stomacului mi-a izbucnit un râs amar.

— Cum să dorm, domnule comisar, Dumnezeule mare...

— Relaxaţi-vă măcar. O să se rezolve, aveţi încredere în mine. Dar, înainte de toate, lăsaţi-mă să caut cel mai bun mod de-a acţiona. Cel care ar putea avea cele mai bune rezultate, cu cât mai puţine riscuri. Şi înarmaţi-vă cu răbdare, fiindcă, orice-aş hotărî cu colegul meu, în niciun caz nu vom acţiona în noaptea asta.

Înainte să-şi pună pălăria, ne-a ţintuit pe Candelaria şi pe mine cu o privire pătrunzătoare: ca pe vremuri, când mă dusese la pensiunea din La Luneta. N-am deloc încredere în voi două, aşa că vă voi supraveghea îndeaproape, spusese în dimineaţa aceea de august din '36, când tocmai izbucnise războiul.

Acum avertismentul a fost altul, dar semăna mult cu celălalt.

— Fiți atente şi aveți grijă, doamnelor. Am face bine să nu ne pierdem cu firea.

81

Nu te poți pierde cu firea. Hotărâtă să nu-l dezamăgesc pe don Claudio, mi-am repetat fraza în gând de vreo şase, şapte ori. Nu te poți pierde cu firea, nu te poți pierde cu firea, nu te poți pierde cu firea...

L-am trimis pe Felix acasă la el, să se spele, să-şi schimbe hainele şi să-şi refacă forțele pentru orele care veneau. Am trecut apoi câteva minute pe la atelierul improvizat, croitoresele îşi reluaseră treaba pe la ora siestei. Din fericire, ce le cerusem eu să facă în prima zi necesita multă muncă, aşa că încă lucrau la primele caftane ale Barbarei Hutton fără să aibă nevoie de alte îndrumări. Oricum, o rugasem pe Candelaria să stea cu ele. în caz că ar fi apărut vreun obstacol, să fie omul meu de legătură. Dar, în mai mică măsură, şi ca să pot rămâne singură, departe de toți, fără să mi se distragă atenția.

Am luat cu mine ceva de cusut, cu speranța iluzorie că lucrul manual o să mă ajute să-mi țin mintea ocupată. Dar am lăsat materialul, foarfecă şi mosorul pe o măsuță, fără să le mai dau atenție. Mai bine, mi-am zis, să-l ascult pe comisar. Am închis obloanele din salon, lăsând să intre puțină lumină doar prin crăpături. M-am descălțat şi m-am trântit pe canapea, țeapănă ca un băț, cu mâinile încrucişate pe abdomen şi maxilarele încleştate, nemişcată de parcă aş fi fost din lemn, din piatră, os. Să mă relaxez, asta-mi spusese comisarul. Să nu mă gândesc la copilul meu, la ce face, în ce stare e, la cum o să-l trateze canalia de

Ramiro şi cum o să suporte el depărtarea şi absenţa mea. Nu te poţi pierde cu firea, am murmurat încă o dată printre dinţi, cu ochii închişi. Nu te poţi pierde cu firea.

Probabil că eram atât de epuizată, de sleită fizic şi sufleteşte, încât, contrar aşteptărilor, pentru câteva clipe, creierul mi s-a desprins de realitate şi s-a umplut de imagini înceţoşate. Până când ceva m-a scos brusc din visare. Huruia un motor, un motor în apropiere. M-am ridicat în capul oaselor, cu o spaimă adâncă în piept. Motorul unei maşini, asta era. Chiar în stradă. O maşină care tocmai se oprise în faţa porţii.

Am sărit de parcă ar fi fost acolo viaţa mea, am fugit în grădină desculţă, cu părul răvăşit şi fusta pe jumătate suflecată. Şi dacă era Ramiro? Şi dacă-i părea rău şi-i aducea cu el pe Phillippa şi Victor? Am coborât repede treptele galeriei, am alergat furioasă până la poarta din fier forjat printre ale cărei zăbrele vorbisem în noaptea aceea cu el şi am deschis-o dintr-o mişcare.

Chiar atunci, dintr-un taxi cobora un bărbat. Avea o geantă mare din piele într-o mână, sacoul cu dungi mototolit, o ţigară între dinţi. Şi nu, nu era Ramiro, ci o persoană pe care am strâns-o tare în braţe. Nu lăsa taxiul să plece, a fost singurul lucru coerent pe care am reuşit să-l spun. în engleză, desigur: Nick Soutter nu m-ar fi înţeles dacă aş fi vorbit în limba mea.

Voia să ştie, m-a întrebat nerăbdător de mai multe ori.

— Aşteaptă o clipă, a fost singurul meu răspuns.

M-am întors în casă tot în goană. Am ajuns la canapea, m-am aplecat să-mi caut pantofii, mi-i puneam în maşină. în grabă, am tras după mine măsuţa pe care-mi lăsasem lucrul; mătasea, aţele şi foarfecă au căzut pe jos. Fără nicio logică, cu un gest automat, le-am băgat în buzunar.

— La Monte Viejo, i-am cerut taximetristului câteva clipe mai târziu. Cunoaşteţi un loc numit El Fahrar?

La volan era iar un compatriot, alt andaluz dintre atâţia care munceau pe brânci în ţara aia. Brunet, uscăţiv, cu faţa ascuţită şi ochii negri precum cărbunele care se vindea lângă Sukul de Afară.

— Am idee pe unde ar veni, mai mult sau mai puţin.

— Atunci duceţi-ne repede acolo, dar, când vă apropiaţi, să mergeţi cu precauţie.

Încercasem din răsputeri - m-aş jura pe tot ce am mai sfânt dacă mi s-ar cere. Mă străduisem să mă supun deciziilor luate de comisar, să fiu calmă şi de ajutor, chiar şi supusă. El ştia cum să procedeze corect, îl călăuzea mintea înzestrată cu luciditate rece şi decenii de experienţă, eu nu eram decât o femeie supărată, căreia i se furase fiul. De-asta îmi şi sugerase să-i îndeplinesc ordinele pe cuvânt de onoare. Să fiu responsabilă, de încredere, chibzuită, ascultătoare. Dar nu-mi ieşise, cu toată străduania mea. Simţul datoriei fusese învins de instinctul matern. Şi asta a înclinat, până la urmă, balanţa în celălalt sens.

Lăsam în urmă zona urbană şi urcam spre Monte Viejo, unde zeci de europeni îşi stabiliseră reşedinţele, splendide în majoritatea lor, multe dintre ele cu vedere la Strâmtoare. Până s-a terminat şoseaua pavată, iar traseul a devenit un drum sinuos cu vegetaţie deasă pe margini. între timp, făcând slalom printre bălţi, i-am explicat lui Nick care era situaţia. în salturi poticnite.

— Eşti sigură că faci bine ce faci? a întrebat când mi-am încheiat povestea.

— Da, dacă mă ajuţi tu.

Vorbele erau de prisos. Stăteam amândoi pe bancheta din spate, m-a luat pe după umeri şi m-a tras tare lângă el.

Maşina a continuat să urce, apoi a cotit la dreapta pe un drum lăturalnic. Brusc, ne-au apărut în faţa ochilor intrările pe parcelele a două vile. Dar n-am văzut construcţiile - erau în fund, ascunse în spatele unor tufe dese de ierburi şi al unor ziduri. Le-am lăsat în urmă şi ne-am continuat drumul pe o alee pietruită.

— Ajungem, doamnă, mi-a atras atenţia taximetristul. Acum să-mi spuneţi ce fac, intru sau rămân afară?

Aşteptaţi, i-am răspuns. Am stabilit atunci cu Nick ce era de făcut, în fraze precipitate şi indicaţii; el a acceptat tot fără să pună întrebări. Maşina a încetinit şi s-a oprit în faţa unei porţi duble. O inscripţie modestă, gravată pe o placă de marmură, anunţa că suntem în locul corect. Pe gardul din dreapta se căţăra o bougainvillea; pe cel din stânga se întindeau tulpinile şi fructele unei opunţia, care crescuse exagerat de mult.

Fiindu-i clare instrucţiunile, Nick şi-a luat geanta mare de voiaj şi a dat să deschidă portiera.

— Just a moment, l-am rugat imediat.

Smucindu-l, aproape că l-am obligat să-şi scoată sacoul. Cu el în mâini, i-am explicat şoferului.

— Dumneavoastră şi cu mine rămânem aici. Aşteptăm.

Ţinându-mi respiraţia, l-am privit pe Nick cum trece de intrare şi se îndepărtează cu pas sigur şi neutru de noi, pe cărarea din incinta proprietăţii. îşi ducea geanta de voiaj pe umăr ca un simplu călător dezorientat care caută un loc unde să tragă - un englez anonim, încă unul dintre mulţii care forfoteau prin zonă şi care nu vedeau nici cea mai mică problemă în a se caza, alături de alţi compatrioţi, în frunzişul răcoros de pe Monte Viejo.

S-a întors aproape o jumătate de oră mai târziu, făcând drumul cu acelaşi pas aparent relaxat şi aerul unui oaspete cazat de curând care iese să-şi dezmorţească picioarele prin

împrejurimi, fără grabă sau vreo direcție precisă. Cum a ieşit din incintă, totuşi, s-a grăbit spre maşină. Eu îl aşteptam cu uşa deschisă, moartă de frică.

— Sunt înăuntru.

Mi-am dus mâinile la gură să nu țip.

— Sunt înăuntru şi sunt bine amândoi, şi Victor, şi fata. îmi tremura tot corpul, Nick a trebuit să mă ia în brațe.

— Sunt bine, sunt bine, sunt bine..., mi-a repetat la ureche, punându-mi o mână pe ceafă şi încercând să mă liniştească cu dezmierdările lui. I-am văzut pe o fereastră din spate. Nanny şi el stăteau pe jos şi se jucau liniştiți. Aveau jucării, cuburi de lemn.

Chiar şi-aşa. Puteau fi ei doi contra unu, dar Ramiro era sprinten şi alunecos ca o viperă.

Am văzut pe geam că se apropia taximetristul; probabil că se săturase până peste cap de atâta pierdere de vreme. Ochii ni s-au încrucişat un moment, nu ştiu ce a văzut el în ai mei, dar eu am citit multe în ai lui. Foame adunată, suferințe, lipsuri. Dezrădăcinarea ca singură scăpare, pribegia, ca să se alăture unei cauze care le promitea nefericiților un dram de speranță. Se săturase probabil să trudească zi şi noapte ca să umple cu linte blidele copiilor lui.

— Auziți, domnul meu.

— Vă ascult.

— Ați vrea să ne dați o mână de ajutor cu treaba asta, acolo înăuntru?

Am arătat cu bărbia spre El Fahrar, apoi am adăugat:

— Pe bani, se înțelege.

S-a apropiat vreo doi paşi. Avea mâinile în buzunare, îndoiala pe frunte şi un chiştoc din care tot trăgea în colțul gurii.

— Ce doriți să faceți?

— Să-i pun piedică unui neruşinat.

— V-a făcut dumneavoastră vreo strâmbă, s-a purtat urât?

— Ca un porc de-a dreptul.

— Păi, pentru douăzeci de duro, domniță, vă ajut eu să-i smulgeți şi măselele.

82

Totul a durat cât ai pocni din bici; un suflu de aer brusc, stârnind un vârtej de praf care, cum vine, se şi potoleşte.

Lehamitea lui Ramiro a fost în favoarea noastră. Dându-se drept un client recent cazat acolo, Nick, cu aerul lui de străin singuratic, l-a convins cu uşurință să bea ceva cu el; eu am început să mă strecor spre bungalow cum s-a întors el cu spatele. Cu paşi precauți, am ajuns la uşă şi am apăsat pe clanță cu cea mai mare grijă, reuşind să mă furişez înăuntru. Am citit bucurie pe chipul lui Victor, care chiar m-a amenințat că aruncă în mine cu un cub de lemn când m-a văzut rugându-l, cu un deget pe buze, să nu scoată un sunet. Uluită, Phillippa a început să tremure când i-am cerut, prin semne şi pe muteşte, să vină amândoi spre mine fără zgomot.

Dar Ramiro nu era prost deloc, iar faptul că acceptase un whisky de la un englez necunoscut nu însemna că o să uite de treburile lui. De-aia s-a şi petrecut ce era de aşteptat când eram deja cu ei la uşă, gata s-o iau spre casa mare din centru, cu Phillipa într-o parte şi cu Victor în brațe la pieptul meu sub sacoul lui Nick, prefăcându-ne că ne jucăm, un fel de v-ați ascunselea, ca hide-and-seek, cu care ne distraserăm de-atâtea ori.

Chiar în momentul ăla, agerimea lui Ramiro a auzit sau a presimțit ceva. Bănuitor, s-a întors şi ne-a văzut, până la

urmă; când a intuit că e înconjurat, din gură i-a ieşit un urlet animalic. Rapid la trup şi minte cum era, s-a repezit după noi, gata să ne împiedice fuga din capul locului. Abia dacă era la câteva zeci de metri, cu faţa descompusă. Nu s-a răstit la mine, nici nu m-a înjurat, avertizat sau ameninţat - doar a dat să se năpustească asupra mea, nervos şi violent, cu singura intenţie să-mi smulgă fiul din braţe. În clipa aceea, mâna mea liberă, cu care nu-mi ţineam copilul, a pipăit o latură a fustei şi a coborât în buzunarul stâng.

— Un singur pas şi o înfig în tine.

L-a mai încetinit poate siguranţa vocii mele sau sclipirea sinistră a soarelui pe foarfecă - în orice caz, s-a oprit scurt, a ridicat braţele şi m-a împins frontal. Şi chiar de momentul ăla au profitat Nick şi taximetristul, care răsăriseră dintre tufele de trandafiri şi l-au apucat din spate cu patru braţe hotărâte. Dar viaţa îl învăţase pe Ramiro să se ferească cu iscusinţă de probleme, atât concrete, cât şi imateriale. Tocmai de priceperea aia a lui s-a şi folosit pentru a nu ştiu câta oară ca să scape de ambii bărbaţi. Ei se bazaseră pe forţă brută, el, pe sprinteneală lunecoasă. Şi le-a luat-o înainte, scăpându-le printre degete.

Dar n-avea prea multe opţiuni. Pe lângă cei doi bărbaţi a venit şi Buckingham, proprietarul locului. Împreună, cei trei i-au blocat calea spre ieşire. Iar Ramiro a renunţat la mine ca scop de moment, convins că, dacă mă împingea până la limită, ameninţarea mea n-avea să fie vorbă goală: ca să-mi apăr fiul, aveam să-i scot fără şovăială maţele cu foarfecă. Aşa stând lucrurile, singura soluţie imediată era să fugă pe cărarea care ducea la mare, evadând spre nicăieri.

S-a oprit câteva clipe, ne-a privit pe unii şi pe alţii cu ochii neliniştiţi şi părul căzut pe frunte, ca şi cum ar fi încercat să vadă cât e de încolţit. Între timp, n-auzeam decât greierii şi briza care unduia frunzele eucalipţilor, câte-un

suspin înăbuşit de-al Phillippei în spatele meu şi marea care se izbea de stânci. Până când, în mijlocul tăcerii, în vreme ce eu continuam să-l strâng la piept pe Victor, iar cei trei bărbaţi îi demonstrau lui Ramiro că fuga lui n-are sorţi de izbândă, chiar în miezul acelei linişti tensionate, am început să auzim un huruit de motoare.

Câteva clipe mai târziu, am văzut cum au trecut val-vârtej de poartă, apoi au frânat, făcând să scrâşnească pietrişul. Din prima maşină au ieşit cu un salt poliţistul belgian din seara trecută şi un camarad de-al lui cam de aceeaşi vârstă, fiecare cu câte un pistol; din a doua au coborât comisarul Vâzquez şi cel care era probabil fostul său coleg, un tip chel şi robust.

— Stai cuminte, Arribas!

Ori îi chemase Buckingham, ori spaima mea îl pusese pe don Claudio în alertă. Cert e că doi agenţi tineri şi doi poliţişti pensionaţi tocmai ni se alăturaseră ca să-l înghesuim.

— Stai pe loc!

Poteca ce ducea la plajă se dovedea acum pentru Ramiro singura soluţie, poate că acolo ar fi găsit vreo răscruce, vreo ramificaţie sau alt drum care să-i uşureze fuga. Fără alte opţiuni, a luat-o la goană într-acolo; nu ştia totuşi cât e terenul de accidentat. Zgomotul căderii lui ne-a ajuns la urechi în câteva clipe; ţinând seama de cât era de povârnită cărarea, ar fi putut să moară, să-şi rupă gâtul, să-şi spargă capul de pietre în cădere. Din fericire pentru el, n-a fost chiar aşa. Dar nici n-a scăpat nevătămat, nici pe departe.

Agenţii în serviciu au coborât să-l ia - până la urmă, belgianul insipid şi camaradul lui se dovediseră eficienţi. Fiindcă nu se putea ţine pe picioare, l-au ridicat amândoi ţinându-l de subsuori, fără menajamente, cu toate că-şi fracturase probabil cel puţin un picior. îi sângera o parte a

feței şi, după cum îşi ținea trunchiul îndoit, părea să simtă o durere ascuțită în abdomen sau coaste. Ferchezuiala lui dintotdeauna, hainele de calitate şi aerul lor monden se transformaseră în nişte cârpe murdare şi aproape rupte, nemaiputând fi reparate vreodată. Jos rămânea, pustie şi pe jumătate ascunsă, plaja Merkala; care ar fi putut să-l salveze, dar nu mai apucase să o facă.

N-am vrut să-i înfrunt privirea, n-am fost tentată să-l insult, să-l sfidez sau să-i spun mi-am luat revanşa, nenorocitule. Nu voiam decât să mă uite iar. Nu crezusem niciodată că o să se întoarcă după ce mă părăsise, dar reîntâlnirea fusese chiar mai crudă decât prima lovitură. Acum, după ce-mi regăsisem fiul, voiam doar să scap definitiv de canalia aia. De-asta şi evitam să stăm față în față; dar nici el n-a încercat. Ca întotdeauna, principala lui grijă era el însuşi.

Cum am văzut de departe că-ncep să-l târască la una dintre maşini, i-am dus repede pe Victor şi Phillippa în casă. Nick ne-a urmat imediat, după el a venit taximetristul, în timp ce proprietarul punea capăt împreună cu poliția întâmplării urâte şi neaşteptate care-i zguduise paşnica pensiune. Mare noroc avusese că nici familia, nici vreun oaspete nu fuseseră atunci pe-acolo.

Victor nu-l mai văzuse pe Nick de şase luni, de când părăsiserăm Ierusalimul, plecând la Londra. Dar, chiar şi-aşa, poate datorită micilor conexiuni din memoria lui, părea să-l fi recunoscut. Sau, cel puțin, primise cu simpatie prezența bărbatului care însemnase atât de mult, în cele mai sinistre zile. Părea să-l placă atât de tare, încât în câteva minute a trecut din brațele mele într-ale lui cu cea mai mare încredere, ca să-l tragă de cravată şi să i-o ridice până la urechi. Pe fiul meu nu părea să-l fi marcat că-l

sechestrase Ramiro, şi asta m-a liniştit şi m-a uşurat profund.

Apoi m-am apropiat de Nick pe la spate şi mi-am pus bărbia pe umărul lui. Strecurându-i o mână în buzunar, i-am spus la ureche:

— Îți fur portofelul.

Am scos cinci bancnote de o liră sterlină; grăbindu-mă să ajung la Monte Viejo, nici măcar nu mă oprisem să-mi iau poşeta sau vreun ban. Luasem cu mine doar foarfecă de croitorie, pe care o băgasem înapoi în buzunar. La nevoie, n-aş fi şovăit s-o înfig în bărbatul pe care-l iubisem atât de mult.

La un schimb de 98 de pesete pe piața liberă din Tanger, banii pe care i i-am dat taximetristului erau de cinci ori mai mulți decât îmi ceruse el. A mijit ochii şi aproape că i-a căzut dintre buze chiştocul răsfumat, dar nu i-a refuzat: doar a îndoit bancnotele şi le-a băgat la piept, în buzunarul cămăşii.

Între timp, Phillippa se trântise într-un fotoliu, între pianul familiei şi colivia cu un papagal tăcut. Privea în gol, cu fața lipsită de orice expresie: nici nelinişte, nici uşurare, nici spaimă sau satisfacție, nimic. Am luat-o de mână şi i-am strâns-o într-ale mele.

— Îmi pare nespus de rău că a trebuit să treci prin aşa ceva, my dear. Şi îți mulțumesc din inimă că ai avut grijă de Victor cu atâta dăruire. Mâine îți luăm neapărat biletul de întoarcere.

A ridicat şi a coborât bărbia. Singura rudă pe care-o mai avea era o mătuşă într-un colț de West Midlands; n-o aştepta nimic deosebit în Anglia, dar pentru ea, intuiam, orice destin ar fi fost mai bun decât să rămână cu noi în Maroc. Nu-şi închipuise niciodată că îngrijirea unui singur copil ar fi putut să-i aducă atâtea frământări.

I-am dat drumul la mână când am observat silueta comisarului Vâzquez într-una dintre arcadele ce se deschideau spre terasă, cu marea în fundal; în seara senină, se vedea până la dunele din Tarifa, de cealaltă parte a Strâmtorii. Chiar când intra el, am auzit pornind motorul primei maşini. Agenţii de la Poliţia Internaţională îl ridicaseră pe Ramiro, îl luau, în sfârşit, din bârlogul şi de lângă prizonierii lui ca să-l ducă mai întâi la închisoarea de care dispunea Surete, nu ştiam unde avea să ajungă după aceea.

M-am apropiat încet de don Claudio.

— Îmi pare rău că v-am dezamăgit încă o dată, domnule comisar.

Cu ani în urmă îmi ceruse să-mi caut ceva onorabil în Tetouan ca simplă salariată, iar eu făcusem altceva, deschizând o afacere cu bani de proveniență dubioasă. Acum îmi dăduse ordinul să nu acționez înainte de a-i primi indicațiile, dar nici nu se întorsese bine cu spatele, că mă şi hotărâsem să nu-l ascult şi mă aventurasem să rezolv situația în felul meu.

— Ați învățat de mult să vă purtați singură de grijă, domnişoară; ar fi trebuit să-mi dau seama.

Vorbele i-au sunat reținut şi aspru, în ton cu funcția îndeplinită atâta vreme. Pe chipul lui autoritar, totuşi, am avut senzația că intuiesc ceva care părea apreciere.

— Iar în ceea ce-l priveşte pe mizerabilul ăla, a adăugat, n-o să vă mai supere, staţi liniştită. S-a întors şi a arătat spre terasă. Prietenul meu va avea grijă să-l şteargă de pe hartă, el are în continuare influență.

83

În noaptea aceea, Candelaria n-a pus masa în verandă, ci într-un colț din grădină, la lumina unuia dintre felinare şi la

adăpostul tufei de mâna-Maicii-Domnului. O măsuță cu doar două scaune.

Felix s-a întors să aducă o sticlă de vin, dar s-a făcut nevăzut, cu scuza că mergea la inaugurarea unui local plin de străinii care-l fermecau, nu se ştie cum de fusese invitat. La rândul ei, contrabandista a anunțat c-o durea până şi noada după ziua aceea lungă şi noaptea dinainte. Visez de ceasuri întregi la patul meu, fato, s-a jurat, gata să plece de lângă noi. înainte îi dusese sus Phillippei o tavă cu un pahar de lapte şi nişte fructe; biata dădacă nu voia să iasă din cameră.

Se înnoptase de tot când a ajuns Nick, după ce făcuse duş, cu haine curate şi fără geanta de piele. în principiu, hotărâse să rămână chiar la El Fahrar în weekend; încă nu ştiam cât şi cum îşi va prelungi şederea. Eu îl aşteptam cu Victor pe genunchi. Nu voiam să mă despart de el, ca şi cum aş fi vrut să umplu fisura scurtei lui absențe.

Când a intrat, poarta a scârțâit, mie îmi adusese câteva flori smulse de peste vreun gard din drumul lui, iar fiului meu, o tobă rustică, pe care o cumpărase probabil de la taraba vreunui om din Rif. Fără să mă ridic, fără saluturi sau felicitări, fără să schimbăm o vorbă, s-a aplecat pur şi simplu spre mine şi a făcut, în sfârşit, ce nu îndrăznise niciodată la Ierusalim: m-a sărutat lung pe buze.

A fost prima noapte dintre multe altele, prima cină dintre atâtea altele cu parfum de mare şi iasomie sub stele, preludiul inevitabilei apropieri dintre noi doi.

Aveam înainte restul verii, încă nu ne făceam griji pentru viitor.

Epilog

Când Barbara Hutton a aterizat la Tanger la începutul lui august 1947, caftanele ei frumoase o aşteptau în dressing, atârnate pe umeraşe. Pe masa de la Brax Insurance Ltd din londoneza City stătea deja raportul detaliat pe care-l trimisesem chiar eu: douăzeci şi trei de pagini dactilografiate care înregistrau toate punctele forte şi slabe, defectele şi riscurile potențiale pe care le descoperisem la Sidi Hosni. În funcție de acele date, s-a stabilit polița care acoperea gemele Romanovilor; am aflat că ajunseseră la un acord acceptabil fiindcă, odată cu una dintre creațiile mele dintr-o somptuoasă mătase indiană, milionara îşi etalase diadema de smaralde la petrecerea inaugurală a palatului din casbah. Nick şi cu mine am mers acolo împreună; datorită Irei Bellini, am obținut inclusiv o invitație pentru prietenul meu Felix, care era gata să moară de încântare.

Aşa s-a instaurat o tradiție care avea să se prelungească de-a lungul anilor pe terasele de pe clădiri cu vedere la mare şi pe acoperişurile din Tanger şi care avea să marcheze o epocă, în sunetul orchestrelor locale, pe-acolo aveau să treacă celebrități, aristocrați, personalități mondene sau venite din New York, sau de unde avea chef prințesa, ce mai conta dacă totul era să plăteşti un preț. Cu aceeaşi naturalețe capricioasă, ea avea să aducă de la Paris, cu avionul privat, şi elemente decorative, podoabe florale, sute de baxuri de champagne şi alte bunătăți tentante. Hotelurile din Tanger se umpleau în asemenea zile de oaspeți veniți de pe jumătate de glob, facturile fiind trimise apoi la palat Irei Belline; amfitrioana acoperea mereu cu dărnicie cheltuielile tuturor deplasărilor. De multe ori după aceea am auzit-o pe housekeeper plângându-se de neruşinarea cu care mulți abuzau de generozitatea lui Madame Hutton, adăugând capricii şi toane personale la acele cheltuieli nemăsurate.

Pe parcurs, în paralel cu fluxul variabil de prieteni, servitori şi neobrăzaţi cărora le dăruia bijuterii somptuoase fără să-i mai salute apoi, în viaţa tumultuoasă a bogatei moştenitoare s-au succedat căsătorii, divorţuri şi diverşi amanţi. A încătuşat şapte soţi, pe toţi i-a dus la Sidi Hosni. Al patrulea a fost un prinţ rus ruinat, iar al cincilea, diplomatul dominican Porfirio Rubirosa, celebru atât pentru neobrăzarea haioasă, cât şi pentru harurile erotice. I-au înlocuit un tenismen de elită şi un nobil francez scăpătat, cu bănuite averi în Indonezia; i-au trecut prin inimă sau prin pat, fără să semneze şi contracte, un tânăr chitarist rătăcitor, mulţi anonimi cărora le-a plătit serviciile şi toreadorul Ângel Teruel, pe care l-a urmat prin arenele din jumătate de Spanie când el avea douăzeci şi ceva de ani, iar ea trecuse de şaizeci.

Era pe-atunci decrepită atât de prematur, încât abia dacă se mai putea mişca, şi adesea trebuiau s-o poarte pe braţe; alcoolismul, abuzul de substanţe şi insomniile, depresia şi tulburările alimentare au dus-o de mai multe ori în pragul sinuciderii. A eşuat încercând să-şi pună capăt zilelor, dar trecerea timpului a făcut-o tot mai vulnerabilă. A murit la şaizeci şi şase de ani, istovită şi singură într-un hotel din Beverly Hills. Din averea imensă moştenită în copilărie îi rămăseseră puţin peste trei mii de dolari. Pe-atunci trecuseră deja câţiva ani de la moartea fiului ei, de aceea creditori, foşti soţi şi presupuşi moştenitori s-au năpustit ca vulturii asupra prăzii. Nici măcar n-au lăsat cât să i se poată împlini ultima dorinţă: să fie îngropată la Tanger. Dar oraşul în care rămăşiţele pământeşti ale Barbarei Hutton n-au ajuns niciodată nu mai era, la sfârşitul anilor '70, aşa cum îl ştia ea, în orice caz. Multe aveau să schimbe lumea în urmă-toarele decenii.

Vara lui '47 a fost pentru Imperiul Britanic începutul sfârşitului, destrămarea celei mai mari epopei de putere universală pe care a cunoscut-o vreodată istoria. Dar schimbarea vremu-rilor, apariţia altor puteri, aspiraţiile de libertate şi însăşi conştiinţa interioară au alterat mersul lucrurilor. Marea Britanie ruinată şi epuizată care ieşise din războiul mondial a capitulat până la urmă: în 15 august din acelaşi an, când la Sidi Hosni se pregăteau lumânări, aperitive şi covoare pentru celebrarea prezentării ei în societate, India, perla Imperiului, şi-a proclamat independenţa. Şi au apărut două state, India şi Pakistanul, cu un debut sângeros.

În lunile următoare, şi în Palestina avea să se întâmple ceva similar; tot mai îngrijoraţi, Nick şi cu mine ascultam atenţi ştirile. La sfârşitul lui noiembrie al aceluiaşi an, Adunarea Generală a Naţiunilor Unite a adoptat rezoluţia în favoarea împărţirii Palestinei în două state, unul al evreilor şi altul al arabilor. Aşa a luat naştere statul Israel - cum era de aşteptat, primii au primit decizia cu bucurie, ceilalţi au respins-o cu totul. Iar pentru Marea Britanie a venit tot atunci momentul să se dea la o parte, distanţându-se de începutul unui război civil care a devastat regiunea cu o teroare tot mai brutală şi mai crâncenă, în noaptea de 14 spre 15 mai 1948 expira Mandatul Britanic pentru Palestina şi atât autorităţile, cât şi forţele armate trebuiau să părăsească teritoriul. Chinuitorul conflict arabo-israelian avea să provoace zeci de mii de morţi şi să se prelungească decenii întregi.

Între timp, în tot Tangerul, auriu, clocotitor după sfârşitul războiului mondial, nimeni nu intuia încă efectul de conta-minare. Dar, da, un fel de val de expansiune s-a întins până la urmă şi recenta decolonizare iniţiată chiar în acel an de Imperiul Britanic a stârnit replici în restul lumii.

Mai erau nouă ani până la sfârşitul oficial al controlului străin asupra Marocului. Dar pe-atunci era un orizont care încă nu se profila, iar în prospera Zonă Internațională continuau să apară oportunități promițătoare, ca şi cum acel mâine nedorit n-avea să vină niciodată.

În paralel cu evenimentele istorice care au umplut presa, au apărut noutăți perturbatoare şi în imediata noastră apropiere.

Prima surpriză a sosit cu vaporul de la Southampton şi a adus doi protagonişti, pe tata şi pe soacra mea. Nici măcar nu ne-au anunțat dinainte: cu îndrăzneala unor tinerei nechibzuiți, în ciuda vârstei lor, Olivia Bonnard şi Gonzalo Alvarado au hotărât să-şi facă apariția la Tanger ca să-mi dea o dublă ştire. Mai întâi, mi-au comunicat oferta tentantă a unui cumpărător pentru casa din The Boltons. Apoi că hotărâseră să se căsătorească.

Convinsă că opinia mea nu era de niciun folos, mi-am ținut părerile pentru mine şi i-am cazat la hotelul Cecil, lângă plajă, iar apoi m-am ocupat de demersurile necesare pentru împlinirea dorinței lor. Erau de religii diferite, aşa că tata a cedat cavalereşte: în cele din urmă, au spus da la biserica anglicană Saint Andrews în fața unui grup restrâns de invitați: Victor, Nick şi cu mine, Candelaria şi Felix, vicarul, consulul britanic şi Buckingham, proprietarul de la El Fahrar, la pian. Am validat jurămintele cu un prânz pe terasa hotelului Villa de France; ei au ținut toasturi plini de bucurie şi, cu toate că am încercat să nu mă dau de gol, eu n-am părut prea convingătoare. în principiu, aveau de gând să se mute împreună la Madrid, dar au tot amânat întoarcerea. Cu trecerea zilelor şi extaziați de viața plăcută din nordul Africii, au mers chiar să vadă case în care să poată rămâne o perioadă mai lungă. Niciunul dintre ei nu arăta nici cel mai mic interes să părăsească ținutul acela

călduț, unde nu existau cartele de raționalizare, unde fiecare putea să vorbească în limba lui, să citească presa din țara lui şi să stea aproape de nepotul lor.

Pe-atunci, Nick devenise pentru mine o persoană de bază, un tovarăş care adusese lumină şi armonie în viața mea. Plecările şi venirile lui de la Gibraltar la Tanger erau constante, o infinitate de traversări ale Strâmtorii ca să petreacă cu mine tot timpul pe care i-l permitea munca. Cu perseverență şi dibăcie, insistând şi negociind, a reuşit s-o facă pe Cora, fosta lui soție, să accepte ca băieții lor să petreacă cu el două săptămâni; şi aşa, Victor şi cu mine i-am cunoscut pe Paul şi pe Ashton, iar între noi s-au creat legături de reală afecțiune. Cu copiii, veseli şi arşi de soare, am petrecut zile la plajă şi în excursii la Pădurea

Diplomatică, am făcut plimbări seara până la micul zid de pe boulevard şi am luat cina în grădină cu limonada cu mentă şi delicioşii pinchitos ai contrabandistei. Am mers de mai multe ori şi la Tetouan, s-o vedem pe mama; în schimb, la piscina din parcul Brooks n-am mai fost niciodată.

Sfârşitul lui august a adus plecarea copiilor lui Nick, a Barbarei Hutton şi a numeroşilor turişti. De cealaltă parte a Atlanticului, totuşi, nu s-a auzit în acele zile rămas-bun, ci bine-ați venit. După Turneul Curcubeu, care durase mai bine de două luni, Eva Peron tocmai revenise în Argentina, unde fusese primită cu euforie. Străbătuse Spania cu un succes fulgerător; în restul țărilor - Italia, Franța, Monaco, Portugalia şi Elveția -, gloria ei fusese mai curând discretă. Iar la Londra n-a mai fost niciodată primită de regi, în ciuda dorinței sale fierbinți. însă, pentru opinia publică din țara ei, voiajul european a părut un succes absolut.

Niciodată n-au fost menționate contramandările care s-au succedat în afara patriei-mamă, nici zvonurile pe care le-au stârnit unele scopuri ale voiajului. Gurile rele au

răspândit chiar şi zvonul că trecuse prin Elveţia ca să depună milioane în conturi bancare obscure şi că avusese la Monte Carlo o aventură cu Aristotel Onassis, mare prieten nici mai mult, nici mai puţin decât cu Alberto Dodero, ambii fiind armatori. Adevăr sau minciună, cert e că Evita s-a întors în ţara ei cu o credibilitate şi o imagine consolidate. Ceea ce încă nu bănuia nimeni era că oboseala pe care o simţise în unele etape ale acelui tour, culoarea ca de ceară a pielii ei, gleznele care i se umflau şi pe care chinuita Lillian Lagomarsino le masa noapte de noapte erau probabil indiciile timpurii ale unei boli de o tristă gravitate.

La doar câteva zile după sosirea ei la Buenos Aires, Camera Deputaţilor a legiferat sufragiul universal şi egalitatea în drepturi politice dintre bărbaţi şi femei în Argentina. O cauză în care ea se implicase cu înflăcărare; nu multă vreme după aceea, avea să adreseze mulţimii care umpluse până la refuz Piaza de Mayo un discurs care începea cu cuvintele „Femei din patria mea..." şi în care să vorbească despre o lungă istorie de lupte, greşeli şi speranţe, neînţelegeri, refuzuri şi dreptate. în foto-grafiile pe care i le-au făcut, se poate observa că nu mai avea pieptănăturile alea de covor roşu cu care se plimbase prin Spania, nici ţinutele stridente şi extrem de elaborate cu care o văzusem eu la festivităţile publice şi în apartamentele ei de la Palatul El Pardo. întorcându-se din Europa, Evita hotărâse să adopte un stil fără excese, care să-i dea o prestanţă mai favorabilă şi mai de încredere în limitele unei elegante sobre. în ziarele şi revistele din zilele acelea pe care tocmai le văzusem, mi s-a părut că recunosc aerul costumelor mele Digby Morton. Auzind-o strigând cu pasiunea aceea răsunătoare în faţa a mii de cetăţeni, nimeni n-ar fi putut bănui că nu mai avea nici măcar cinci ani de viaţă; că n-avea să împlinească treizeci şi patru de ani.

Devorată de un cancer de col uterin, dar activă şi înflăcărată până la sfârşit, a fost plânsă de poporul său într-un doliu monumental, care a dat gata toate florile din țară şi a umplut Argentina de lacrimi, procesiuni uriaşe cu torțe, onoruri ceremoniale şi cozi kilometrice de rămas-bun. Avea să dăinuie ca o icoană cu susținători şi detractori, în stare să trezească pasiuni năvalnice şi uri furibunde, în ciuda trecerii timpului. Ce s-a-ntâmplat apoi cu trupul ei îmbălsămat ar putea constitui subiectul unui alt roman.

Dar mai erau câțiva ani până la moartea Evitei, şi în acele zile pe mine mă îngrijora prezentul. Iar acel prezent a adus şi noi perspective la orizont. Datorită relativei mele apropieri de universul Barbarei Hutton, aşa cum se întâmplase şi cu petrecerea Asociației de Presă, au existat numeroase invitații la diverse evenimente; uneori le acceptam, alteori le refuzam, depindea în ce stare de spirit mă aflam şi despre ce fel de întâlnire era vorba. Până când, într-o seară de vineri, la o cină dată într-o vilă din Marshan, la care luam parte împreună cu Nick, cineva a pus pe tapet o propunere: să înființăm un nou post de radio. Sfârşitul conflictului mondial transformase nord-vestul Africii într-unui dintre marile centre de comunicații ale planetei, o punte de legătură între America şi zeci de națiuni din Europa. Cu ajutorul infrastructurii militare vechi sau al construcțiilor noi, progreselor electronice şi antenelor, între aparatele de transmisie şi de recepție începeau să curgă mesaje şi idei, propagandă şi intrigi. Puternica RCA[51] americană tocmai instalase un releu pe dealul Charf din apropiere; Radio Tanger Internacional şi Pan American Radio îşi transmiteau deja programele, convietuind cu posturi mai modeste. între seriale, concursuri nevinovate, publicitate comercială şi muzică aparent inofensivă, fie în

arabă sau franceză, fie în engleză sau spaniolă, puterea radioului de-a forma opinii continua să-şi spună cuvântul.

Cu propunerea aceea ne-am luat rămas-bun de la vară.

Fără să spunem nici da, nici nu, ţinându-ne de mijloc, ne-am întors pe jos la mine acasă. Nick avea experienţa, eu, banii pe care urma să-i primesc după vânzarea casei din The Boltons, niciunuia dintre noi nu-i displăcea ideea de-a întreprinde ceva împreună. Lumea se pregătea pentru un război îngheţat şi tocmai pentru ea trebuia neapărat să trecem şi unii, şi alţii printre cusături sau printre unde.

Nota autoarei

Când *Iubirile croitoresei*[52] a văzut lumina tiparului, în iunie 2009, eu eram o scriitoare necunoscută, iar protagonista romanului - o croitoreasă implicată în activităţi de spionaj - a apărut ca o ciudăţenie printre noutăţile editoriale. Primirea călduroasă a cititorilor i-a deschis însă un viitor total nebănuit şi, când îşi luase deja zborul, s-au ivit întrebări recurente: va exista o continuare?, vom avea şi o a doua parte?, vom citi al doilea volum?

Niciodată n-am răspuns cu un nu categoric, dar, da, mi-a fost limpede atunci că Sira Quiroga şi cu mine trebuia să ne distanţăm. Totuşi, aproape doisprezece ani mai târziu ne-am reîntâlnit şi, la fel ca în romanul anterior, am folosit iar numeroase surse documentare şi m-am bucurat încă o dată de sprijinul generos al mai multor persoane.

Pentru schiţarea panoramică a atmosferei şi a evenimentelor de la Ierusalim din ultimii ani ai administraţiei britanice, s-au dovedit de foarte mare interes cărţile Palestine between Politics and Terror, 1945-l947 (Golani, 2013), One Palestine, Complete: Jews and Arabs under the British Mandate (Segev, 2000), Ploughing Sand:

British Rule in Palestine, 1917-l948 (Shepherd, 2000) şi Mandate Days: British Lives in Palestine, 1918-l948 (Sherman, 1997). Modul în care funcționa Palestine Broadcasting Service apare prezentat în detaliu în This is Jerusalem Calling: State Radio in Mandate Palestine (Stanton, 2014). Cât despre atentatul de la hotelul King David, reconstituirea lui minuțioasă poate fi găsită în By Blood and Fire: July 22, 1946: The Attack on Jerusalem's King David Hotel (Clarke, 1981).

Această perioadă o surprind şi unele dintre cărțile scriitorului Amos Oz, mai ales în paginile dedicate copilăriei lui din Poveste despre dragoste şi întuneric (2002), emoționanta lui autobiografie. Perioada apare reflectată şi în Ierusalim! Oraş sfânt, oraş însân-gerat! de Dominique Lapierre şi Larry Collins (1970). Deşi depăşesc limitele temporale ale acțiunii romanului, ca să înțelegem deznodământul prezenței britanice în Palestina ne aduc lămuriri amintirile şi reflecțiile celor care au îndeplinit acolo misiuni în perioada aceea. The End ofthe British Mandate for Palestine, 1948: The Diary of Sir Henry Gurney (Golani, 2009) este o asemenea mărturie. O altă viziune foarte semnificativă este cea a compatrio-tului nostru Pablo de Azcârate, diplomat şi funcționar al Națiunilor Unite, care a ocupat în zonă succesive posturi de cea mai înaltă relevanță. O reeditare a cărții sale Mision en Palestina. Nacimiento del Estado de Israel a fost publicată recent (2019) în colecția La Valija Diplomatica a editurii Cuadernos del Laberinto, cu un excelent studiu preliminar şi note de Jorge Ramos. într-un plan mai personal, fiindcă m-a ajutat să dau coerență terminologiei din zonă şi momentului, vreau să-mi exprim mulțumirea față de jurnalista Ângeles Espinosa de la El Pais, fostă colegă de liceu şi specialistă important în Orientul Apropiat.

Pablo Azcârate a fost martor şi la vicisitudinile exilului spaniol din Londra când era ambasador al Republicii în Marea Britanie şi a avut contact fără îndoială cu mulți dintre expatriații menționați în paginile de față. Cercetări cu privire la aceştia a făcut Luis Monferrer Catalan (2007) în studiul său exhaustiv Odisea en Albion. Los republicanos espanoles exiliados en Gran Bretaha (1936-l977). Cu privire la activitatea unora dintre ei la BBC, există, de asemenea, însemnări relevante în cărțile lui Rafael Martinez Nadal Antonio Torres, de la BBC a The Observer. Republicanos y monărquicos en el exilio. 1944-l956(1996) şi Jose Castillejo. El hombreysu quehacer en La Voz de Londres (1940-l945) (1988). Pe un ton mai lejer, numeroase detalii despre aceeaşi colonie a adunat şi Esteban

Salazar Chapela în Perico en Londres, o cronică-roman a exilului, publicată inițial la Buenos Aires în 1947 şi reeditată de editura Renacimiento în 2019, cu o introducere interesantă şi note de Francisca Montiel Rayo.

Naşterea şi raza de acțiune a serviciilor BBC din străinătate sunt documentate în lucrări ca Let Truth Be Told: 50 Years of BBC Externai Boadcasting (Mansell, 1982) şi A Skyful of Freedom: 60 Years ofthe BBC World Service (Walker, 1992). O reconstituire minuționasă a legendarelor programe în limba spaniolă apare în secțiunea „Locutores y presentadores del Servicio Latinoamericano de la BBC de Londres. Lista historica", pe pagina web La Galena del Sur a jurnalistului uruguayan Horacio A. Nigro Geolkiewsky.

Pentru a deschide deasupra tuturor marea umbrelă a situației dezolante din Londra de după Al Doilea Război Mondial, extrem de informativă şi evocatoare se dovedeşte lucrarea lui David Kynaston Austerity Britain 1945-48: A World to Build (2008). în acelaşi sens, fiindcă m-a ajutat să asigur coerența textului în circumstanțele şi momentul lui

istoric, îmi exprim recunoştinţa faţă de profesoara Elizabeth Murphy, colegă dragă inimii mele din perioada universitară.

Împărţită între cele două ţări ale noastre, vreau să-i aduc mulţumiri şi lui Jimmy Burns Maranon - autorul cărţii Papă espia -, care a primit cu ani în urmă lubirile croitoresei la Londra şi cu care urmează să mă mai întâlnesc. Fără complicitatea lui, Tom Burns - tatăl său - n-ar fi luat niciodată prânzul cu Sira la Embassy.

Ca să ne întoarcem în anii celui de-Al Doilea Război Mondial în Spania şi să punem la locul lor exact proprietăţile şi instituţiile celui de-Al Treilea Reich, lucrarea exhaustivă Nazis en Madrid (2015) de Peter Besas s-a dovedit indispensabilă.

Programul vizitei făcute în Spania de Eva Peron poate fi urmărit în detaliu datorită cronicilor din ziare ca ABC şi La Vanguardia şi a lucrărilor mai multor autori argentinieni. Itinerarul acelor săptămâni îl prezintă la fel de minuţios Enrique F. Widmann-Miguel în Eva Peron en Espana. Junio de 1947 (2014); de acel tour se ocupă şi Jorge Camarasa în cartea La enviada. El viaje de Eva Peron a Europa (1998), lămuritoare fiind şi tuşele lui Lillian Lagomarsino de Guardo în memoriile ei Y ahora... hablo yo (1996). Dintr-o perspectivă mai amplă, pentru a aprofunda cunoaşterea şi traiec-toria personajului, sunt relevante titluri ca Evita de Marysa Navarro (1994), Evita intima. Los Suenos, las alegrias, el sufrimiento de la mujer măspoderosa del mundo de Vera Pichel (1993), Santa Evita de Tomâs Eloy Martinez (1995) şi La pasion segun Eva de Abel Posse (1994). Printre lucrările cele mai aduse la zi şi mai docu-mentate se evidenţiază cartea lui Felipe Pigna Evita. Jirones de su vida (2012). Din perspectivă spaniolă, s-a dovedit lămuritor capi-tolul pe care i-l dedică în cartea sa Asi los he visto Jose

Maria de Areilza (1974), ambasadorul Spaniei în Argentina între 1947 şi 1950.

Dintr-o perspectivă mai personală, aş vrea să-mi exprim recunoştința față de Mercedes Giiiraldes, editoare la Planeta Argentina, pentru aprecierile ei sigure şi afectuoase. Jurnalistei Cătălina de Elia - autoarea cărții Maten a Duarte (2020) - pentru că mi l-a făcut simpatic pe fratele primei-doamne. Lui Diego Arguindeguy, fiindcă mă minunez de ştiința lui şi pentru că şi-a întins aripile erudite peste tot romanul. Şi dragului meu Nacho Iraola, director editorial la Planeta în regiunea Conul Sudic, pentru că a ridicat prima punte pe care Sira să treacă Atlanticul şi m-a tratat mereu aşa cum ar fi dorit Evita să fie primită la Buckingham Palace.

Intrând de-acum în cea de-a patra şi ultima parte, dintre nume-roasele publicații despre Barbara Hutton aş vrea să remarc biogra-fiile Million Dollar Baby: An Intimate Portrait of Barbara Hutton (Van Rensselaer, 1979) şi PoorLittle Rich Girl: The Life and Legend of Barbara Hutton (Heymann, 1983), la fel şi cronica personală In Search of a Prince: My Life with Barbara Hutton, scrisă în 1988 de Mona Eldridge, care i-a fost secretară de relații publice şi a petrecut alături de ea perioade lungi în Tanger.

Pentru a recrea acele zile glorioase, s-au dovedit minunate atât numeroasele articole scrise de Domingo del Pino în diferite publi-cații, cât şi cărțile lui Leopoldo Ceballos Historia de Tânger. Memoria de la ciudad internacional (2009) şi Tânger, Tânger (2015).

La fel de valoroase sunt amintirile împărtăşite de câțiva tange-rieni - get-beget sau adoptați -, în mintea cărora e proaspătă amintirea splendorii şi a apusului acelei microlumi. De aceea, îi mulțumesc şi lui Vicente Jorro, care a trăit în zona parcului Brooks, a cumpărat tablouri din Sidi

Hosni când s-a golit palatul şi are mereu rezervate pentru mine zeci de poveşti fascinante. Lui Ramon Buenaventura, care a învățat să joace tenis la Emsallah şi care, pentru evenimentul de la Asociația Internațională a Presei, mi l-a împrumutat pe bunicul lui, faimosul jurnalist Alberto Espana - autorul cărții Lapequena historia de Tânger (1954). Lui Manolo Cantera, care a stat într-un bungalow la El Fahrar şi ar putea să scrie o grămadă de cronici despre cele întâmplate acolo. Soniei Garcia Soubriet, care a lăsat o splendidă descriere a decăderii acelui loc în cartea ei El Jardin (Al Bustâri) (2007). Chemei Menendez, care a reconstituit în lucrarea ei Diario «Espana» de Tânger (2020) parcursul jurnalistic al bunicului ei Jaime Menendez, poreclit el Chato.

Cu gândul la Tetouan, eterna mea recunoştință pentru Ricardo Barcelo, care mi-a oferit atâtea plimbări şi apropierea lui întot-deauna plăcută, pentru mătuşa mea Estrella Vinuesa, fiindcă îmi împărtăşeşte şi acum poveşti din vremuri care păstrează încă aroma de santal a bazarelor indiene din La Luneta. La capitolul trist al celor care nu vor mai retrăi scenariile astea, care au fost ale lor, omagiul meu amintirii lui Paco Trujillo şi Măriei Roşa Temboury, neobosiți în străduniile lor de a păstra vie prezența spaniolilor în Maroc prin asociația La Medina. Şi amintirii unchiului meu Enrique Vinuesa, care şi-a petrecut copilăria şi tinerețea acolo, şi a verişoarei mele Elisa Âlvarez Moreno, care a crescut în nostalgia Protectoratului pe care l-au trăit întâi bunicii noştri, apoi mamele noastre şi, în cele din urmă, noi, ținându-ne de mâna lor.

Romanul de față n-ar fi ajuns niciodată în librării fără nesomnul, ca întotdeauna, al extraordinarelor echipe de la Planeta; infinita mea recunoştință pentru toți cei care lucrează acolo şi, în mod deosebit, dată fiind apropierea şi

complicitatea lor constantă, pentru Belen Lopez Celada, Isa Santos, Laura Franch, Ferran Lopez Olmo şi Sabrina Rinaldi, Marc Rocamora, Lolita Torello şi Silvia Axpe, la fel şi pentru Dolores Escoriza şi echipa ei. Şi, în mod cu totul şi cu totul special, pentru Lola Gulias, prima care a cunoscut-o pe Sira, şi Raquel Gisbert, care s-a lăsat sedusă şi a pus o fărâmă din inima ei în Ierusalimul din acest roman. Pentru agenta mea, Antonia Kerrigan, şi formidabilele ei colaboratoare. Pentru familia şi prietenii mei, în toate dedublările şi prelungirile lor. Mare parte a acestei poveşti am scris-o în timpul pandemiei care a devastat lumea în ultimul timp. Cu ea vreau să-i onorez, în final, pe toți aceia ai căror ochi s-au închis - cum spune tangoul -în timp ce lumea îşi continuă mersul spre o normalitate atât de aşteptată. Lor şi tuturor cititorilor care au sprijinit Iubirile croitoresei de-a lungul anilor le dedicăm Sira şi cu mine această reîntâlnire.

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI. PALESTINA
PARTEA A DOUA. MAREA BRITANIE
PARTEA A TREIA. SPANIA
PARTEA a PATRA. MAROC
Epilog
Nota autoarei